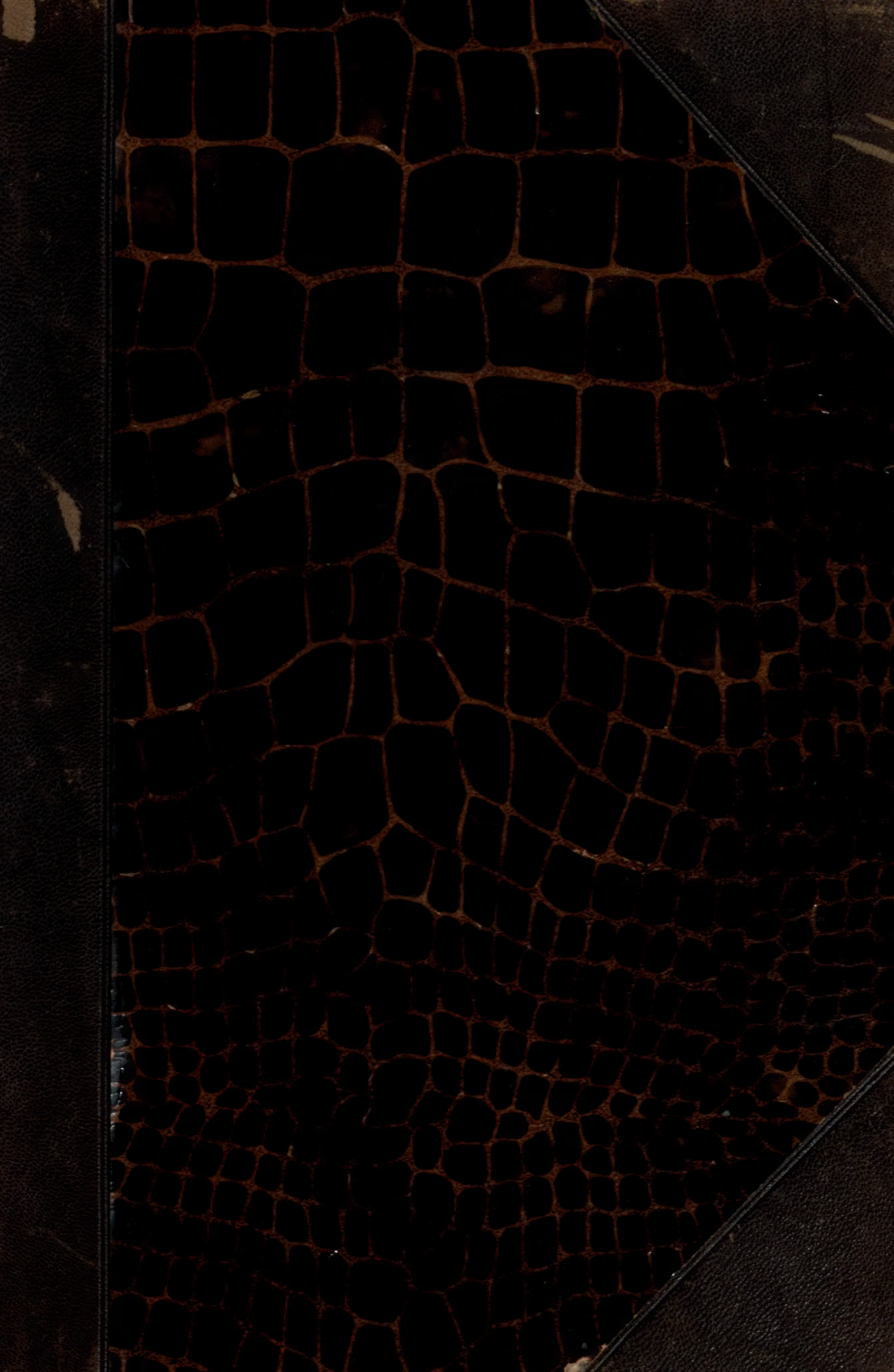

بر آقشام

قلم ، بوترجان هرأمل ، رعشه‌دار پارمقلرمك آره‌سنده اولدیغی حالده ، کوزلرم افق بی حضورك تماشاسنه طالمشدی . بولوحهٔ رنکینك احتشام وعلویتی ، نظره پیرا عظمتی ، بکا درلو درلو شیلر احساس ایتدیریوردی . بوامتزاج نور وضیا ، موجودیت مادیهٔ ومعنویه‌می تسخیر ایدن برانموذج بدایع ایدی . اووقت نه‌لر حس ایدیوردم. صانکه اومحتضر ایشیقلر، اوسمای نیلفام، اوسحائب آتشین، سطح موجه‌دار بحر ، افشای راز طبیعت ایدیوردی . وبن ، بیك درلو حسلر ایچنده اعتقاد ایدیور ، ایناییوردم که لامارتینی ، اوسراپا شعر اولان رافائلی یازارکن لطیف برکونشك أنوار علویت مدارندن ، خفیف برصورتده فیشلدایان برچاغلایانك انعکاس‌سامعه نوازندن اقتباس محاسن ایتمش ؛ شکسپیر (رومه‌ئو — ژولیت) نده اوایکی سودازده‌نك مهتابده محاوره‌لرینی قید ایدرکن بوتون‌طبیعتی روحنه مص ایتمشدی . ألمده‌کی قلمی برمنقاش سحر وفسون قیاس ایده‌رك اشعهٔ افتابی بوصولغون سطرلره حك ایتمکه چالیشیوردم بواثناده خورشید جهانتاب ، یاواش یاواش خوابکاهنه دخول ایدیور وبو حر مملکتی طبیعت نامنه تبریکله سلاملرینی تقدیم أیله‌یوردی .

قاضی کوی — وفادن مأذون : نظام الدین

صوكره بلبلله كل .. سنكله‌ده بن ...
— صوكره ؟ . صوكره عدم وهجستان
سوكيلم ، عشق اويله برشيكه
بشريتله قائم ودائم ،
يعني خلقتله لازم وملزوم ،
أك كوچوك قلبه حاكم ونافذ ؛
أك كوچوك شيئه واجب وتوأم ...
شوتفلسف براز غريب اما
نظرمده بودر ، بوكون ، هرشى .
جاذبه بنجه عشق‌در حتى ،

*
* *

أوت ، أوت بوآغير بار متعب آلتنده
نه سويلدمسه بوتون بوش ، بوتون يالان مطلق
فقط ، يكانه حقيقت شودركه بنجه غرام
أك كتوم ، أك درين معادله‌در .
آه ، أى عشق ، اى نديعهٔ روح ،
ياشا ، مسحور كم سنك ؛ نه‌قدر
آتشك ، اكترابك ، آلامك
وارسه كل ييق شوخسته كوكله سن .
هر بكام ، هر شكايتم ، نوحه‌م
أشك شكران محمدتدر . هم —
سرم اول دائما سن .
ياشاركن ، اولوركن .

٢٦ تشرين ثانى ٣٢٣ دارالشفقه : محمد صبيح

عشق

— اوکا —

ایشته برحس که کوش لاقیدی
نه‌قدر بی‌قیود حال اولسه
ینه پك آشنا ومحرمیدر .
مثلا : سز ، چوجوقسکز ، ماضی ،
اودم پردهٔ صباوتده
بلکه بروقعه‌نك حدوثیله
پك مهم ، احتمال پك ساده
یاشایور یادکزده برقاچ شی :
خلجانلرله ایلك تمنیلر ،
بوسه‌لر ، نازلر ، تخیللر ،
یادکار غرام ایپك مندیل ،
یاری طارغین برانعطاف نظر ،
دها ایلك کونده باشلایان شیلر .
دیکله آز قلبکی ؛ بو ، کافیدر .

*
* *

عشق صوردکدی برکیجه ، لکن
بو آغیر بار متعب آلتنده
بن ، محیطاتی کوستروب کولدم ،
وبو کولدی دودافلرك بردن
— نه طارلدك ؛ بو ، ایشته حس غرام ..
فورطنه ، طالغه .. ماهتاب . کیجه ..
کلبك ، قوش ، چیچك .. کونش ، طوپراق ..

فداء جانه مهيا اولەلم اولەلم كه هيچ اولمزسه اولمك ايچون دكل يشامق ايچون اولمك ايستيەلم .

بو فداكارلق دها دوشنلورسه منفعت ذاتيه برشكل وتصور علويسندن بشقه برشی دكلدر . فدای نفس منفعت ذاتيەنك واقف اولمقسزين حصولنی ايستمكدر منفعت حقيقيه كه منفعت مظنونەيی استخفاف ايدر .... اوت او منفعت حقيقيەدركه يالكز فداكار قلبلرده ، فكرلرده املرده عرض ديدار ايلر .... ايلرده بتون فوائد مأموله آنجق اوزاده حصول پذير اولەبيلور اولور .

محبت وطنيه ، انسان يشامق ايچون اولمك قورقوسنی بخش ايدن برسوق طبيعينك شكل محسوسيدر . حتی شرائط حياتيەنك بيله باشلوجه سندن معدوددر . غريب وخارقه نما اولان بو سوق طبيعی تماميله طوغريدر قطعياً ياكلمامشدر ياكلق ايستمامشدر اصلا آلدانمز گرداب فلاكت ومغلوبيته دوشمز ، مدبر ، صاحب بصيرتدر ...

تهلكه ايچون تهلكه آرامق ايسه عين همت وبلاهتدر . فقط ، تهلكەلی يشامق ، حيات بشر ايچون غايت بسيط برشرط ، اويله برشرطدر كه ادوار ابتدائيه ووحشيەده مطلق ' ازمان متمدنەده موجوديتيله وتجاوزله مقيدر !؟ ...

بناء عليه محبت وطنيه اكثريا بيلنميان بو حياتی مردانه ، جدی بر صورتده قبول ايتمكدن يشامق ايستمكدن عبارت واوندن نشأت ايدر .

٢٣ ايلول ٣٢٤ مكتب حقوقدن : علاءالدين جميل

حقیقیه — معنای عمومیسیله — فدای نفسی متضمن و انسانك اولومی قبول ایتمکسزین یشامسی بر امر محالدر .

(nietzsche) شو کوزل فکرینی همان هرکسه قبول ایتدیرمشدر : « تهلکه‌لی یشاملیدر » دیمش و بوندن بشقه حیات بشریه‌نك یالکز نصل اولمسی لازم کلدیکنی دکل نه‌دن عبارت اولدیغنی بیلمش ، بیلدیرمش وحیاتنك مجلهٔ قوانینی یازمشدر .

خیر ! ... یالکز تهلکه‌لی یشامق لازم کلدیکنی دکل ، فقط انسان تهلکه‌سز یشایه‌مز اولدیغنی‌ده بیلملیدر . اکر مخاطره‌سز یشارسه برکون تهلکه باش کوسترر ! ..

انسان که بر وجود ذی حیاتدر یشامق ایچون کندینی فدایه مجبوردر یشامق ایچون اولومی قبول ایتملیدر . اوت ... یشایه بیلمك ایچون « اوله‌لم ! » دیملیدر ؛ .. — حیاتی دیکرلری ایچون فدا ایتمکه حاضر اولمزسه اونلرده کندیسی ایچون بی‌قید اولورلر ... یالکز کندینی محافظه‌دن بشقه برشی دوشنمزسه تجرد ایدرسه ، یرلره صوقیلورسه برعائله تشکیل ایتمك دکل یشامق استعدادینی بیله کوستره‌مز . بوصورتله‌ده اولا نظام عالمه ، آهنك تملکه مغایرتدن طولایی هرشیئی غائب ایدر ... حیاتی کندی اللریله اولومه طوغری سوردکلری ، هرشی کبی فن‌ده معترفدرکه اوزمان شعلهٔ حیات ملت‌ده سونمکه باشلار کیدر ..

اجزای وطن ایسه یکدیکره التحاقده ماهردر . مدققین حکماده بویله دوشنور . فقط بو برخیال عد اولنمق ایستنلسه‌ده بوتجلی طوغری ، عادل بوملیدر ؛ زیرا مادامکه وطن اوغورنده فداکارلق ایدیلیور . مادامکه وطنك بیوك وقوتلی اولمسی تأمین ومحافظه ایدیلیور .... او حالده نه شخص آخرك تضییقی آلتنده قالمش اولیور نه قوتلی اولدیغی ایچون غالب برملتك سزه قارشو اوله‌جق تأثیرات مضره‌سی آلتنده ایکلمك اندیشه‌سی قالیور ... هیچ ، هیچ برشیٔ سزی صیقمیور سربست یشامیور ویشامغه برحق قزانمش اولیورسکز . هر یرده شایان حرمت برملته انتسابکز باعث غرور وفخرکز اوله‌رق یشامق امکانی کوریورسکز اووقت ؛ هیچ بر دولتك تجارتنه مشتری قالمق محکومیتی ، مجبوریتی قالمیور . سز تجارت ایدییور قزانیورسکز .... مغلوب برملتك محکوم اولدیغی برشرط سفیلانه اوملتك بتون افراد وطنیه‌سنه ساریدر . بناءً علیه وطن ایچون

بوقدر، اولەمز . کوچك بر ملت اقوامك حیات ملیەسنی تأمین ایدەکلکدە اولان اخلاق ملیەسنی ، مدافعۀ شیرانەسنی محو اولمش کورمکدن ایسە اولمکە او ملتدن برکسەنك قالمدیغنی کورمکە قائلانور . . . خلاصە اعتراف ایتملیدرکە . . مصائب ماضیە واضطرابات الیمۀ ملیە – مع التأسف – محبت وطنیەنك اك عمومی وبیوك برسبب حصولی اولیور .

– حسیات وطنیەدن محروم اولنلر دیرلرکە ؛ محبت وطنیە اولمسەیدی حرب اولمزدی. وحرب اولمسەیدی محبت وطنیە بولنمزدی . بناءً علیە مجادلات اونی تولید و او محارباتی انتاج ایتمەدە بی مانندر .

بو یاکلش بر تلقیدر . محبت وطنیە حرب اولمسەدە واردر . فقط ، حرب.. او محافظ سلامتدرکە بالین آسایشدە اویویان محبت وطنیەیی بعضاً قورقنج رؤیالرلە ایقاظ ایدر اویاندیرر .

اقوام اخیرەدن، ایتالیا والمانیا کبی کندیلرینە آچیلان حربلرلە تأسس ایدنلر وفائدۀ موجودیتلە منسوب اولدقلری اقوامی تأسیس ایدنلر واردر . واونلری برر ملت حالنە قویان ایسە ماضیدەکی جریحەلرك خاطرەسی وصرف او حسیات طبیعیەدر . لامارتین دیمشدرکە ؛

– وطنی تأسیس ایدن اولولرك انقاضیدر . . .

بعض دفعەدە دیملیدرکە ؛

– وطنی تأسیس و تقویە ایدن حالت نزعدە بولنانلرك فریادیدر . بو فریاد دکلیدرکە قلب ملتدە هنوز صیزلیان مدید ، سورکلی برعکس صدا پیدا ایدر .

*
* *

محبت وطنیەنك توصیف ایدیلان طبیعت اساسیەسی، محافظۀ وطن اوغورندە ترك حیات ایتمکە ، واعضاسندن اولدیغی و بو انتسابی یوزندن کمال شوقلە مفتخر بولندیغی هیئت عمومیەیە نفسنی فدا ایلمکە ابتنا ایدر .

بو حیات مقید ، کندندن زیادە وطن ایچون یشاندیغنی ایضاح ایدییور . بو فداکارلغە موافقت موجودیت ملیە ایلە کندی موجودیتنی تأمینە چالشمقدر دییور.

سودای وطن علوی برفلسفۀ فکریەدر . منفعت شخصیەیی دە تأمین ایدر . ذاتاً طبیعت بشریەنك شرائطندن ، شرائط مبرمە ومخصوصەسندندرکە منفعت

وطن اوغورنده . . .

هیکل دیمشدرکه :

— بر ملت هر درلو موانعه قارشـو طورمقدن بشقه بر صـورتله تأسس ایده‌من. اوحالده بوموانعك محکومی اولمـاق ایچون مدافعهٔ ملیه‌ده درحال تأسس ایتمش اولور . اوت ! . . .

او وقت کوریلور : بو مدافعهٔ ملیه‌نك بر ظهیر بی امانی واردرکه محبت وطنیه . . . ، او مدهش مدافع قورجالاندیغی وقت درحال ید قهرینی او مولمز برسرعتله متجاوزه ایندیرر . اشـته او شیر حقیقت مصـائب ماضیه‌نك کیزلیجه بسـلدیکی خاطرات الیمهٔ ملیه ایله دائما غضبه کلور . پنچهٔ تأدیبنه لچن برشکار غافلی بیلنمز یرلرندن ، تا قلبندن ، جانندن یاقالار سـیلکر سیلکرده تا چیقدیغی ، کلدیکی یرلری بیله بردن کوسترمیه‌جك برعنف و شـدتله اوزاقلره آثار پارچه پارچه ایدر . . . اوحس مقدسه طوقنمغه کلمز ... اوقدر مهیب اوقدر عاجلدرکه عزرائیل بیله جان آلمه‌ده اوکا رقابت ایده‌من ! . .

هرملتك براز ترددله لکن برحس محظوظیتله معترف اولدیغی بوضرب‌مثل : (اهمیتلی کوردیکم وقت کندیمی اولدقجه ، مقایسه ایتدیکم وقت ایسـه چوق سورم) حکمتی محبت وطنیه‌نك تفرعاتنه تماس ایدر ایدرده اومحبت بونی (آسایش ایچنده کندیمی اولدقجه، فقط تجاوزه اوغرایـنجه چوق سورم) صورتنه تحویله قالقیشر . . . خسته برقلب ، اولومه یاقیشیر برحرکتسزلکه اوغرارسه بومحبت اونی دیریلتیر ، درحال اولن برقلبك شدید ضربانی وجه ملتده رونما اولور .

اوت ! . . برقومی تاریخی اوقوزکن کورسه‌ك مشـترك برسائقهٔ تفاخرله ، برتفـاخر ملیله محبت وطنیه‌سنی اظهار ایتدیکنی اکلارز . دیکر ملتلره قارشـو برحس رقابت ومقایسـه‌نك ده بومحبتی درحال حصوله کتیره‌جکنی کورورز که بو ، تفاخر ملتك دیکر منابع مختلفه‌سی میاننده اك مؤثر اولانیدر. قومك بیوك ویا کوچك اولمسی بوراده حائز تأثیر اولمه‌من. اك کوچك برقوم دیکر بربیوکدن دها فضله کندینی معزز کورر ، کوسترهبیلور ؟ . . . عظمت ابدیه واخلاقیه‌سنی منـافع موقتهٔ جسیمه‌ده آرامیان برملتك بو حسـدن دها معزز بر محبت وطنیه‌سی

آشیان

صید أشعار

فائق عالی بك أفندی یه

کیجه‌نك فسحت سیاهنده
کزییور مرغ سرسری ٔ ریاح ؛
شیمدی براینجه توی تماسیله ،
شیمدی بر صوت تندایله ، کاه

سه‌وه‌رك ، که‌عتات وغیظ ایده‌رك
اویوتور دغدغات اعمالی
روح أشیانی روح احوالی ...
شیمدی بوش‌در بو صحنهٔ ناسوت ؛

یالکز دولدوران بو بوشلغی بر
بایقوشك ماتم آشنا سسی‌در .
هرزمان موعد تلاقی یه

سوق یادکله سوکیلم کیده‌رم ؛
خامهٔ حسمی اطاره ایله
عرش یادکده صیدشعر ایده‌رم .

– کوردوس : تشرین‌ثانی ۱۳۲۲ –

صفی طارق

— اوف حالامی آتش ... زواللی یاوروجق یانیور دیه ایکلدی. بو نوحهٔ یأس آلود اوطه‌نك بوشلقلرنده برعکس أنیندار پیدا ایتدی. اختیارك یورغون، بی‌تاب وجودی صوغوق بر رعشه ایله صارصیلدی. صولوق نظرلری فاراکلق برخیاله انعطاف ایتدی. کوزلری صولاندی. زواللی اختیار، ایچین ایچین آغلادی، باشنی چویردی. بو سکونتلر ایچنده سرپیلن آجی یاشلرینی او خیالدن صاقلامق ایسته‌یور، یأسنی احساس ایتمکدن چکینیوردی.

اوطه‌یی قورقونج، اولدوروجی برسکوت دولدوریوردی.

سسسز سسسز یاتان خسته‌نك وجودنده بر حرکت پیدا اولدی؛ یاتاغنك ایچنده دوغرولدی خیریلتیلی برسسله:

— کلییورم آنه‌جکم شیمدی کلییورم، دیدی. چوقورلاشمش کوزلرنده سونوك بر امید وصال پارلایور، صولوق دوداقلرنده آغلاتیجی بر ابتسام وداع سوروننیوردی.

بحرانك بوضربهٔ مدهشیله بیچاره پدر تیتره‌دی. یاوروسنه دوغری اکیلدی.

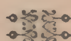
— نه‌ایسته‌یورسك کوزم؟

— بك باباجغم، بنی آنه‌مه کوتور بنی چاغیریور ایشتمیورمیسك؟ دیدی.

زواللی اختیار قورومش بوغازینه طیقانان أليم هیچقریقلری ضبطه اوغراشیوردی.

قالین بلوط آلتنده قالان کونش، صولوق ضیالر سرپیور؛ خفیف برروزکار چپلاق اغاچلرك اوستنده‌قالان تك‌توك صاری یاپراقلری دوشوریور؛ توزلو، عارضه‌لی یوللری دولدوران بر نهر أجسام سسسز سسسز آقوب کیدییور. اوغلبه‌لق ایچنده سنده‌لیه سنده‌لیه یورویان مجالسز براختیار آغلامقدن شیشمش کوزلرینی سیلیور، متوکل اوموزلری دولاشان تخته برتابوت، نزهتی ننه‌سنك سینهٔ متحرینه قوشدیرییور؛ بدبخت پدر، مینی‌مینی یاورونك صوك رجای یتیمانه‌سنی أبدی کوز یاشلریله اسعاف ایدییوردی...

١١ اغستوس ١٣٢٤ اسماعیل حکمت

صوك رجا

نزهت ؛ برهفته دنبری اومینی مینی روحنی أزن آتشلر ایچنده صایقلایور ، بوتون کون متزایداً چوقورلاشان اوروحنواز مائی کوزلرینك اوکنده چرپینان برخیال لطیف وخاطفه دوغرو اویقوسی ایچنده آتیلیور ، ضعیف قوللرینی برتهالك معصومانه ایله اوزاتیور ؛ کوچوجك مفکره‌سنی اشغال ایدن اوشکل مبهمی قوجاقلامق ایسته‌یوردی .

مدهش برحانك صدمات بحرانخیزیله صارصیله صارصیله زده‌له‌نن ، بیپرانان نازك وجودی کوندن‌کونه أریبور ؛ نظرلره کولن اوروی لطیف معصومانه‌سی بر رنك حزین فرسوده‌کی آلیور ، او مینی مینی زهرهٔ حیات نفخ ستمله صولوب کیدییوردی .

نومید پدر ، دها ایکی کون‌اول والده‌سنی غائب ایدن بومینی‌مینی یاوروجغك روح تباهنی طوتوشدیران مرض‌مهلکه نه‌صورتله دواساز اوله‌جغنی شاشیرمش ، نزهتی سینهٔ حارنده صیقان اوفاق قاریولانك باش اوجنده اوطورمش ، دوشونیوردی .

تزاحم متمادیسیله دماغنی قاووران سلسلهٔ تفکر ؛ تاأعماق روحنده برطوفان غم طاشیرییور . قلب مضطربنده قاباران زهرآلود یاشلری توالیٔ فلاکتله بیاضلانان کیرپیکلرندن سوزولویور ؛ بوروشوق یاناقلرینی یاقارق دوکولوب کیدییوردی .

قاراکلق اوطه‌نك سکونتلرنده قوشوشان سیاه کولکه‌لر ؛ قورقونج شکللر ، بیچاره اختیارك بارمحنتله آغیرلاشان قولاقلرینه اکلاشیلماز سوزلر فیصلدایور ، آجی خبرلر ویرییوردی . کوشه‌ده ، اوفاق ماصه‌نك اوستنده دوران لامبانك ایسلی شیشه‌سندن دوکولن سونوك ، صاریمتراق برضیا قاریولایه قدریتیشه‌میور ؛ پنجره‌لردن دولان ظلمتك تهاجم دائمیسیله قیریلوب ، داغیلیوردی .

اختیار پدر ، اختلاج یأس ایله تتره‌ین بوروشوق أللرینی خسته‌نك رنکسز آلنی اوزرنده کزدیردی .

برصدای کریانله :

همجنسلرمه

— مزاردن سسلرەؤلفنه —

آجم ، ألم دوكويور ، بيكسم ، سفليم ! آح ،
نه در شو بر بيغين ألفاظ اضطراب سياه ؛
حيات ايچون تمادی ألميدر مقصود ؟

او بر طرفده بوتون ثروتيله زنكينلر ،
اوفاق هوسلرينه بيك خزينه صرف أيلر ،
كولر ، كزر ، طولاشير ، أكله نير كه شوق آلود .

فقير اولان نه ايچين هرزمان سوروكلەنسين ؟
« چاليشميەيور » دنييور ، پك كوزەل فقط شمسك ،
صوغوقلرك صدماتنده كيم ، بوكون ، چاليشان ؟

أوت ، فقير دكلمی ، بوكون بر أكمك ايچين
زهرلی غازلرك ، أك نملی يرلرك ، لغمك
ايچنده هپ چاليشان ، اوغراشان ، قوشان انسان ؛

اونك فقير أبويی ، فقط بونك زنكين .
بوفرق‌در سبب ذلتی اوكيسەلرك .

كناه دكلمی ، افندم ، براز كوزل دوشونك ؛
نيچين پدرلر ايچين ياورولر جزا كورسون .

— ٤ تموز ٣٢٤ — حربيەدن : احمد مشير

اشیان

تصویر عالم

فیرلاتوب آتمش بوتون موجودی بردست عظیم
برفضای بی حدودك سینهٔ بی رنکنه ..
اتکا ایتمش بشر قبر حیاتك سنکنه ،
آلمش عالم روی محزونیله برطور یتیم ...

هرکان : کچمکده ، لکن نرده قانون مرور ؟
مخرج ومدخل نه‌در ؟ بیلمز طوغان ؛ بیلمز اولن ..
هرکسه همراه اولور دنیاده یالکز برکفن ..
چهرهٔ ماتم بوکون آلمش نه‌دن لون سرور ؟

هرشی استجواب ایدر أسباب موجودیتی ،
هردقیقه باشقه شکل آلمقده شکل حادثات ،
دائما تحویل أنظار أیلر عین کائنات ،
آکلامق ایستر فکرلر قادر پر حکمتی ..

پنجهٔ موتك ایچنده واردر آرزوی حیات !
انسان آغلارکن کولر ، بعضاً کولرکن آغلایور ..
طالع پژمرده‌یی زنجیر غمله باغلایور ..
ایستیور بولمق ره ظلمنده برنور نجات !.

فخری

صـبراده بویله کوچوك کوچوك حکایه‌لر قارالادیغنی بیابردی فقط هرحالده بو دفتری اکا اعاده ایتمـه‌یه‌جکدی. اکر حقیقةً بویله ایسه اونی بردهـا بویله‌شیئلر یازمقـدن منع ایده‌جکدی . فکرینی زوجنه اظهار ایتمکدن چکینمه‌دی وتماميله مستریح اولمق ایچون بومضر شیئی یاقاجغنی سـویله‌دی . کویابونی یاقمقله ودادك حیاتی زهرله‌یه بیلن‌بوتون او احتمالات مصیبق برطرف ایتمش اولاجقدی شمدی اسماعیل سری‌بك اونك بوفکرینه کولیور . و

— بکی.٠. دییوردی.٠بق ، آل اونك حسیاتنه مانع اولابیلیرسه‌ك ...

کزیده خانم ، منفعل بر چهره ایله :

— سزده بنی بوسبوتون علولندیرمکمی ایستیورسکز ؟ . . . دییوردی .

اوزمان اسماعیل‌سری بك قهقهه‌لرینی صالیویردی.

شمدی کزیده خانم دفترك یاپراقلرینی برر بر صوبایه آتمقله مشغول ایدی آراده‌برکره قولاق قاباز تارق قاپی‌یی دیکلیور وکیمسه‌نك کلمدیکندن امین‌اولدقدن صوکرا تکرار مشغولیتنه عودت ایدییوردی . دفتر، صحیفه‌لری برر برر یاقیلارق محو ایدلدی . آرتق کزیده خانم ، بوتون بواسراری اورته‌دن قالدیرمش اولمغله مطمئن اولمشدی . کلدی ، یرینه اوطوردی .

اسماعیل سری‌بك ، اوندن ژولیده حقنده ایضاحات ایستیوردی اواکلاتدی: ژولیـده‌نك برقاشی، کوزی ؛ دیزلرینـه قـدر دوکولن کورلپسقه صـاچلری و اردیکه قادینلری بیله برکوروشده تسخیر وحیران ایدردی. کزیده خانم اونك کوزللکی حقنده‌کی مطالعاتی برابذال لسان‌ایله آکلاتیرکن بوتون قلبنده بوریلان برعقده ایله :

— آمان براقك . . دیدی . قیزه عادتا دشمن اولدوم . . .

(مابعدی وار)

صبیحه ...

برنجی جلدك نهایتی

صاحب امتیاز: صالح سری

ایلیشه‌رك كوزلرنده برشعلهٔ تجسسله بو كتاب اسراری اوقومغه باشلادی. كزیده خانم، بر شی سویلمیه‌رك ألنده بر منديل ایله كوزلرینی سیلیور وزوجنك، شمدی دوداقلرنده آجی بر تبسمله بلیرن معنای اندیشه‌یی كوزقویروغیله تدقیق ایدییوردی، اسماعیل سری بك، ألنده‌كی دفتری بتیردكدن صوكرا قارشیسنده نمناك كوزلربله كندیسندن اوغلی ایچون برچارهٔ سلامت بكله‌ین بوخسته والده‌یی تسلیه ایتمك ایچون بردن طوریبی دكیشدیره‌رك لاقید داورانمق ایسته‌دی :

ـ بونده كدر ایده‌جك، آغلایه‌جق نه وار؟ وداد بر بنی سه‌وییورمش. اولابیلیر یا. كنجلك حالی بو. بر آز دها ایلریله‌یه‌جك اولورسه اللهك امریله قزی كیدر پدرندن ایسترم . . . دیدی. فقط بونی سویلركن حالنده اویله بردورغونلق واردی‌كه بو مسئله‌یه قارشی تمامیله لاقید قالمقده صعوبت چكدیكنه دلالت ایدییوردی. صوكرا علاوه‌یه لزوم كوردی :

ـ هم باقه‌لم، دیدی. مسئله ظن ایتدیكمز قدر اهمیتلی‌می؟ بوقسه كنجلكه مخصوص برمبالغهٔ حسیه‌دنمی عبارت؟.. . بن اونی بواقشام اكلارم . . .

كزیده خانم، زوجنك بو درجه‌ده لاقیدلكنه حیرت ایده‌رك دوكمش قالمشدی. صوكره بردن فوران ایتدی :

ـ ذاتاً سز اویله‌سكز. سزك ایچون هرشیٔ اهمیتسز؛ هرشیٔ برمبالغه‌دن عبارت . . هیچ دوشونمیورسكزكه اولادیكزك اوغرادیغی مدهش برفلاكتدر. بوكا نه‌كوزلده برچاره بولیورسكز. كیدوب پدرندن ایسته‌مك . . . باقالم اونلر قیزی وریرییورلرمی؟ اونی كوچوك ایكن عموجه‌سنك اوغلنه نشانلامشلر . . هم ژولیده الله بیلیر اما واددن بویوكدر. وداد اوكا آبلامی دیه‌جك؟ . . .

اسماعیل سری بك درحال لاقیردی‌یی كسه‌رك :

ـ جانم نیچون بوقدر تلاش ایدییورسك؟ قیزی همان طوتوب اوه كتیرمدك یا . . دور باقه‌لم مسئله‌یی بركره آدام عقللی آكلایالم. یا بودفتر علی‌العاده بر حكایه قبیلندن یازلمشسه . . .

اوزمان كزیده خانم، بر آز تسلی بوله‌رق مستریح اولمشدی. ودادك اراده

آچان فریاد نالشکارینی مریض وحساس برقادین رقتیله اوقودقجه کوزلرینی بر دومان بوریور وجکر پاره‌سنك بوتون الملرینه اشتراك ایتمك وبروالده ایچون واقف اولمق ایجاب ایدن بو اسراره کسب اطلاع ایتمك احتیاجیله بر قاچ کره‌لر بایيلاجق برحاله کلشکن متانتنی محافظه‌یه چالیشارق بوخزینهٔ اسراری نهایتنه‌قدر تعقیب ایتمك ایستیوردی . دفتریتوبده نهایتـده وداد بهجت امضاسنی کوردیکی زمان بوتون کائنـات بینتك ایچـنده آلت اوست اولدی . دیمك وداد بریسنی سه‌ویيوردی . هم کندیسیله ازدواجی ممکن اولمایان برقزی، ژولیده‌بی . .

کزیده خانم بوراده کندینی ضبط ایده‌یه‌رك اولادینك أندیشهٔ خرابیتیله درین بریأس مصیبت ایچنده هونکور هونکور آغلادی . . .

اقشام اوستی اسماعیل سری بك ، قشله‌دن عودت ایتدیکی زمان اونك ؛ اطرافنده . درین براندیشه‌نك مظلم هاله‌لریله اغلامقدن قیزارمش کوزلری ، بر هیجان فوق‌العاده‌نك پریشانیتلرینی حس ایده‌رك درحال صورمشدی :

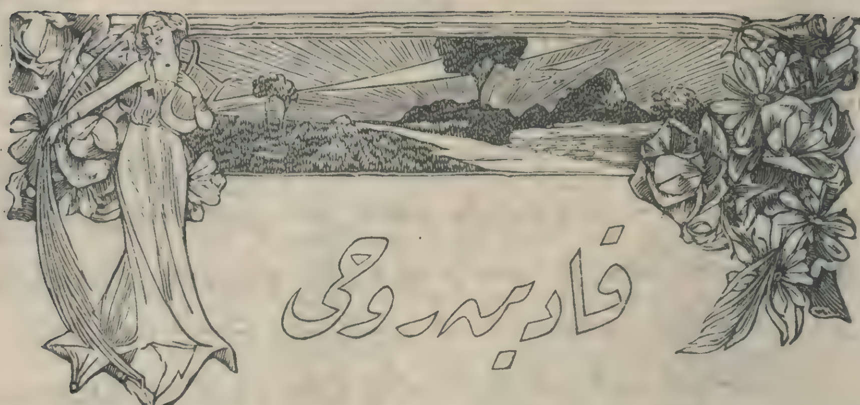
ــ نه اولدك خانم؟ سنی بو کون آغلامش کوریيورم . .

او، آرتق یکرمی سنه‌لك بر حیات رفاقتك بر زوج ایله زوجه آراسنده بوتون علاقه‌لری برلشدیرن مشارکت روحیه‌سیله اونك اك بسیط بردلالت نکاهندن بواطننی کشف ایتمکده کوچلك چکمز ، برخسته‌نك علائم وجهبه‌سندن ماهیت مرضیه‌یی استدلال ایدن صاحب رسوخ برطبیب ذداقتیله اونك اك کیزلی تأثرلرینی تشخیصده اصلا آلدانماز اولمشدی. بو سؤال اوزرینه ذاتاً آلام درونی دوکمك احتیاجیله آغلامق ایچون وسیله آرایان کزیده خانم، شمدی کوزلرندن بوشانان یاشلره دها سربست برجریان ویره‌رك خچقره خچقره آغلامغه باشلادی.

اسماعیل سری بك ، بوندن برشی اکلایامایان متحیر نظرلریله اوکا باقارکن او، جیبندن دفتری چیقاره‌رق اوزاتدی . وکسیك شهقه‌لر آراسنده :

ــ آلکز، باقکز . . وداد ألدن کیدییور . . . دیدی.

اسماعیل سری‌بك ، قلبنده اوفاق بر خلجانله ودادك ألدن کیتمه‌سنه سبب اولان بو شیئك نه اولدیغنی مراق ایده‌رك دفتری آلدی. وسدیرك بر اوجنه

— مابعد —

او ، باشیله رد ایده‌رك :

— خیر ، دیردی . بن حس ایدییورم. اونك مطلقا بردوشونجه‌سی وار. کورمیورمیسکز ؟ برقاچ آیدن بری حالنده بردورغونلق وار . یانمزه بیله کلمك ایسته‌میور . . اوللری وداد ، بویله‌می ایدی ؟ . . .

سری بك کوله‌رك :

— آمان خانم . دیردی . نه‌تحفسك ، نه‌لرده دوشونورسـك ! چاپقینك وه‌لوسیپده بینمکدن باشقه نه‌دوشونجه‌سی اولور؟ . . .

برکون کنزیده خانم ، ودادك جیبلرینی قاریشدیررکن اوفاق بردفتر بولدی. بردن دماغنده دوغان برفکرتجسسله بونی کوزدن کچیرمکی دوشـوندی . دفترك باشنـده قالین بریازی ایله (روزنامهٔ تحسساتم) سرلوحه‌سنی کورونجـه بوفکر تجسس دها زیاده قوت بولدی .

خلجانی تسکین ایتمك ایچون قلبنی تضیق ایده‌رك اوداسنه‌قوشدی . ودفتری باشدن نهایتنه قدر بر هیجان عصبی ایچـنده اوقودی . بونده : اوقـیزه نصل تصـادف ایدلدیکندن، اونك بی‌رحمـانه اسـتغنالرندن وبوکا قارشی کندیسنك تأثرلرندن ، کوز یاشلرندن ، صباحلره قدراویقوسز کچن بحرانلی کیجه‌لرندن ، بوتون‌او برکنج روحنك تطمین ایدلمه‌ین تحسسات‌ألیمه‌سندن بحث ایدیلیوردی. کنزیده خانم ، بوتون بو بر روح کریانك ، بروالده قلبـنده جکرسـوز یاره‌لر

بر قادین قلبی ، صیزلایان بر سینهٔ محبت واردر مرحمت ایت . . » دیه باغیردم آه او هیچ دونمدی هیچ مرحمت ایتمه‌دی . . بی پروا سیاه ده‌کزلرك سیاه افقلرینه دوغری بر کره دونوب باقمه‌دن ، بر کره آجیمادن سیـاه بر کولکه کبی اوچدی کیتدی . .

— ۱۳ ایلول — قیزیل طوپراق

علی فؤاد

صوك بهارده

حمیل سلیمان بکه

شیمدی هریرده برانین خزان . .
صولغون اوراق اوچوب اوچوب کیدییور ،
هر کوکل عشق صیفی یاد ایدییور ،
غم فرقتله تتره‌یور دل وجان . .

خسته ، پژمرده : قوش ، چیچك ، کلبك
کیدییورلر بربربر ، ایواه . .
اینیور افقه بربریٔ سیاه ،
چیقان افغان ارضی دیکلیه‌رك . .

صکره هب قارلی برنسیم شتا
روی دنیایی اوقشایوب ، سوه‌رك
قلبه امید تازه بخش ایده‌جك . .

ایشته امید نوبهار ایله بز ،
قارلر التنده ایکلیوب ، حیفا !
بتون آلام عمری ذوق ایده‌رز . . . .

۱۳۲٤ ایلول

عثمان فخری

کمان دیکارکن

باشقه بر نغمه‌کار حزن و ألم ،
سوزناك بر لسان کریه نثار .
شیمدی بر نوحهٔ شب ماتم ،
باشلار اغلار ، صوصار ، ینه باشلار .

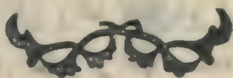
روحمك آچمه‌دن صولان ، صاراران
کیجه‌دن مستعار بر چیچکی ؛
بلکه أشعارمك ، بوکون کریان
أبدی وزنی ، لحنی ، آهنکی .

بومؤثر بکای موسیقار
قلب محزونه طاتلی طاتلی شتاب
ایده‌رك دیر : سن أی حیات شباب ،

أی سونن کونلر ، أی غم أدوار ،
سکابن ، بر آتلیٔ روشن ،
سوکیلك ، آننمك ، ایشته همشیره‌ك .

۸ نیسان سنه ۳۲۳

مصطفی نامق

غوندون . . .

آقشام اولمشدی ، بحر محیطك بیاض قوملرله اوینایان کوچك موجه‌لرینی سیر ایده‌رك کنارنده یورییوردم . . کونش غروب ایتمش ، ماوی بر چول کبی افقلرله برلشن ده‌کیزلرك اوزرنده پنبه بر قاچ کولکه براقمشدی . . سرین بر روزکار ، کوچك موجه‌لرك اوزرنده طیران ایده‌رك ساحلده‌کی چیچکلری، اوتلری صاللایور صوکره ایلریده‌کی اورمانلمغك سینه‌ٔظلالنه قوشه‌رق بر صدای هراس ایله قرانلقلر ایچریسنده ایکله‌یوردی . . « هیچ کیمسه‌م یوقدی . یالکزدم و واسع ده‌کیز ، عظیم اورمانلر ، تنها وادیلر یالکز، هپ بنم کبی یالکزدیلر . . بتون جمعیت بشریه‌دن کونلرجه اوزاق بولنان شو کیمسه‌سز ساحلده بولنمقدن بیاض قوملرك اوزرنده بو کیجه‌یی کچیره‌جکم اورمانه دوغری ایلرله‌دکجه قلبمده یالکزلغمك قورقوسیله ممزوج بر سرور تنهائی حس ایدییوردم . کیجه‌نك سیاهلقلریله برونمکه باشلایان ساحلده‌کی ، کیم بیلر نه قدر امواج اعصاره کوکسنی آچان قورشونی قیالرده‌کی یوالرینه دوغری بیاض مارطیلر ، روزکارك سرین بر بوسه تسلیسنه متوکلانه قنادلرینی آچه‌رق اوچیوردیلر . . سما بلوطدن آزاده، صاف، و اسمردی . . بیلدیزلر تك توك ایشیقلرینی یاقمشدیلر ، آرتق کیجه اولمشدی . . حیزلیجه یوریدم کیجه‌یی کچیره‌جکم اولو آغاجلرك قرانلق باصمه‌دن یولینی بولمق ایسته‌یوردم . . بو آره‌لق کیجه‌نك ایلك قرانلغنده‌قوپان مخوف برصیحه بنی تیترتدی ؛ قوملره دیز چوکدم . . ایریان سیاهلر ایچریسنده عظیم بر کولکه کلیوردی ؛ باشمك اوزرندن کچدی: سیاه‌دکزلرك سیاه‌افقلرنده‌کی ایری بر الماس کبی پارلایان بر ییلدیزه دوغری ایلرله‌دی . . بو بر غوندوندی احتمالکه بنم وطنمه کیدیوردی . . آرقه‌سندن باغردم : « بنی‌ده کوتور ، بنی‌ده کوتور . . بنی بوراده یالکز براقمه بلکه شو قرانلق افقلرك تا اوته‌سنده‌برولوله بر شهر معظمك کوچوك، حقیر بر محله‌سنده بنم اوزاقلقلرم ایچون شوریده

معارف نظارتنك بودجه‌سی بویله بر دارالفنونی تأسیسه مساعد اولماسه بیله
بز ینه مأیوس اولمامالی‌یز. ذاتاً بونك ایچون پك بیوك فداکارلقلره‌ده لزوم قلماز
ظن ایدرم. اقتدار و اهلیتلری مسلم اولان خانم افندیلرمز بر آرایه طوپلانوب
بوخصوصده برقرار ویرسه‌لر مصارف تأسیسیه ایچون لازم اولان مبلغ پك
قولایلقله تدارك ایدیله بیلیر. بری امور اداره دیکری خصوصات تعلیمیه ایله
اشتغال ایتمك اوزره ایکی هیئت تشکل ایدر. ارککلردنده حسن اخلاقلری،
ناموس وفضیلتلری، وقوف واختصاصلری ایله اشتهارایدن ذوات محترمه‌نك مادی
ومعنوی معاونتلری استرحام ایدیلیرسه مانعه‌لرك اڭ بویوکی اقتحام ایدلمش صاییلیر.
ترقی پرور همشیره‌لرمز صرف کندی استفادهٔ معنویه‌مز ایچون یاپیله‌جق بویله بر تشبثه هیچ
برزمان بیکانه قاله‌مازلر. انتخاب ایدیله‌جك معلم ومعلمه‌لرك بلا اجرت تدریساتده
بولنمغی مع الافتخار قبول ایده‌جکلری شبهه‌سزدر. شوراجقده مملکتمزده صنایع
نفیسه‌نك اڭ بویوك حامیسی اولان موزهٔ همایون مدیری حمدی بك افندینك
هرکسدن اول دست معاونتلرینی اوزاته‌جقلرینی امید ایدییورم. چونکه دها
کچنلرده صنایع نفیسه مکتبنده قیزلر ایچون‌ده برقسم مخصوص آچیلمسنی آچیق
برمکتوبله استانبول غزته‌سنده کندیلرندن استرحام ایدن مادمازله یازدقلری
جوابده شیمدیلك مکتب بناسنك فضله شاکردان آلمسنه مساعد اولمادیغندن
بحث ایله بیان اعتذار ایتمش وفقط آرزو ایدیلیرسه کندی آنه‌لیه‌لرینك هوسکارانه
دائما کشاده بولندیغنی علاوه بویورمش ایدیلر.

بنا کراسی وسائره کبی مصارف ضروریه‌یه قارشیلق اولمق اوزره دوام
ایده‌جك طلباتدن جزئی براجرتده آلنه بیلور. وبو صورتله وهلةً هرکسك
استبعاد ایده‌جکی، محال کوره‌جکی برتشبثده بویله‌جه پك قولایلقله ساحهٔ ظهوره
چیقار.

سنیحه نزاهت

دیدنجه یاکلشسز اوقومقدن باشقه برشی اکلامیورلر. حالبوکه اویله می؟..

(اونیورسیته‌ده‌زانسال)ك پروغرامنده شمدیلك بزه قابل تطبیق اولمیان بر درس دها وار. اشارات مخصوصه ایله نوط طوتمق وماکنه ایله یازی یازمق. بو صورتله کنج قیزلر اولا پدرلرینك صکره زوجلرینك کاتبلری اوله‌جقلر، یازیلرینی یازه‌جقلر ...

آنسال دارالفنوننده ایستینلروسسلری مساعد اولانلر اصول تغنی‌ده اوکرنه‌جکلر. بزده بونك یرینه اصول تکلم تعلیم ایدیلیرسه پك موافقدر صانیرم. چونکه پك چوق ارککلرك سوزینه باقیلیرسه بز قونوشمه‌یی، لاقیردی سویلمه‌یی بیلمز ایمشز. بوادعاپك‌ده یاکلش دکلدر. الك کبارصاییلان خانم افندیلرك محاوره‌لری‌ده اکثریا دیدی قودیدن، شونی بونی چکیشدیرمکدن عبارت قالیور. بوندن صکره اجتماعلر ممنوع دکل. هر زمان برآرایه طوپلانوب مداولهٔ افکار ایده‌جکز. بونك ایچون اصول محاوره ومکالمه‌یی، کوزل سوز سویلمه‌یی اوکرنمکه پك محتاجز. بونك اخلاق اوزرینه اولان تأثیری‌ده پك چوقدر. دماغ کوزل دوشونجه‌لر، اصیل فکرلرله مشغول اولور، آغزدن خوش کوروله‌میه‌جك تعبیرات قاچیرمامغه دقت ایدیلیرسه قلب‌ده تدریجاً ایلشیر.

بو پروغرام تدقیق ایدیله‌جك اولورسه فضله هیچ برشی کورولمز. بالعکس بعض نقصانلر نظره چارپار. ایشته لازمکلن یرلری تعدیلاته اوغرادقدن، پك زیاده محتاج اولدیغمز بعض درسلرده علاوه ایدلدکدنصکره بو پروغرام موقع تطبیقه قونسه پك بویوك بر بوشلق املا ایدلمش اولور. بوخصوصده معارف نظارتی طرفندن ایجاب ایدن معاونتك دریغ ایدلمیه‌جکندن امینم. نظارت بزم احتیاجاتمزی هرکسدن زیاده تقدیر ایتملیدر. بزی بو عصرکزین ترقیده ینه اسکیسی کبی برایکی قیریق دوکوك رشدیه ومنبع فضایح حالنی آلان بردار المعلمات ایله اکتفایه مجبور براقمیه‌جقلرندن‌ده امینم.

الـٰنهایت صیره صنایع نفیسه‌یه، موسیقی‌ورسمه کلیور. قونفرانس صالوننك واسع قبه‌سی‌التنده قونسرواتوارك اك کزیده خواجه‌لری طرفندن پك‌روحنواز طنینلر حصوله‌کتیریلیور. فرانسز موسیقیسنك اساتذهٔ سالفه‌سنه دائر قونفرانسلر ویریلیور. تدریسات نظریه‌ده بوخوش صدالرله ختام بولیور.

ایوه‌ن سارسه اك بویوك اهمیتی دار الفنونك تدریسات عملیه‌سنه ویریبور. دارالفنونه دوام ایدن کنج برقیز آز برمدت ظرفنده فستانلرینی بالذات دیکمکی، ایلروده چوجوقلرینك اثوابلرینی کیمسه‌نك معاونتنه محتاج اولمدن اعمال ایتمکی، ییرتیقلری، سوکوکلری، هیچ بللی ایتمدن تعمیر ایتمه‌نك چاره‌لرینی، اقتصادیتی‌نی، لذیذ وصحی یمکلرك صورت طبخ واحضارینی. چوجوق بویوتمه‌سنی، اوتووقوله یپمسنی، والحاصل براو قادیننك بیلمسی وایجابی تقدیرده یاپمسی لازم‌کلن کافهٔ تفرعاتی اوکرنیور.

تدریسات عملیه میاننده احتمال بك چوقلرینك نظر تعجبنی جلب ایدن برشی دهاوار: قرائت ... اوت کتاب اوقومق ... بزم مکتبلرمزده قرائت یالکز ابتدائیه ورشدیه مکتبلری پروغراملرینه‌داخل‌اولدیغی ایچون (دارالفنون) نامنی طاشیان برمؤسسه‌ده بونك تعلیمی براز غریب کورونور. حال‌بوکه براز دوشونیله‌جك اولورسه (قرائت)ك پك‌ده‌ظن ایدلدیکی کبی اهمیتدن عاری اولمادیغی اکلاشیلیر. بزده کتاب ویاغزته اوقومه‌نك اصولنی بیلن خانملر پك آزدر. بوکا لاینقیله واقف ارککلرمزك‌ده پك چوق اولمدیغنی ظن ایدییورم. صوك درجه کوزل یازلمش بر اثر ادبی، ایی اوقونمه‌مق یوزندن بوتون تأثیرات فسونکاریسنی غائب ایدر. بز هانکی کتابی المزه السه‌ق مکتبده اوکرندیکمز کبی آهنکسز ویك ادا برطرزده؛ توقف ایلیه‌جك، سسه قوت وشدت ویریله‌جك یرلره هیچ دقت ایتمدن، تعبیر مخصوصیله (صوکبی) اوقورز. هله المزده‌کی اثر منظوم‌ایسه پك زواللی وشایان مرحمت بر حاله کلیر. اك کوزل بر منظومه‌یی همان اکثریا دیکلینلره (نه‌برباد شی!) دیدیرته‌جك صورتده انشاد ایدرز. وبونده‌ده معذورز. چونکه مکتبده‌کی خواجه‌لر (قرائت)

قدر مکمل بر مؤسسه‌یی مملکتمزده دها پك چوق زمان کوره‌میه‌جکمزی بیلمز دکلم . فقط یاپیله‌جق شی نه قدر قصورلی اولورسه اولسون هرحالده هیچ یوقدن ایيدر .

آننال دارالفنونك پروغرامنی شورایه مختصراً چیزه‌جکم .

(اونیورسیته‌ده زانال) ده تدریسات باشلوجه ایکی قسمه آیریلور : نظری وعملی . نظری اوله‌رق تعلیم ایدیله‌جك شیلرك باشنده (اخلاق) وار . معین ساعتلرده اك زیاده صاحب صلاحیت ذوات ، کنج قیزلره حیات حاضره‌نك آفاق دورادورینی آچیور ، طریق آتئ حیاتده آیاقلرینی چالیلردن ، دیکنلردن نه‌صورتله صاقینه‌جقلرینی کوستریور ، عمرلرینی بر آسودکئ وجدانله مسعود و بختیار کچیره بیلمك ایچون نصیحتلر ویریور .

اخلاقدن صوکره حفظ صحت کلیور . شاکردان آز بر زمان ظرفنده قوانین صحیه‌یی ، صورت تطبیقلرینی ، خسته‌لره باقمق ، طبیبه فائده‌لی بر معاون اولمق ایچون بیلنمسی لازم اولان معلوماتی اوکره‌نیورلر .

پروغرامده اوچنجی درجه‌یی فرانسز ادبیاتی اشغال ایدییور .

قلاسیقلردن بدأ ایله بوکونکی ادبایه کلنجه‌یه قدر تکمیل مسالك ادبیه آیری آیری ایضاح ایدیلیور ؛ اعصار ماضیه آراسندن چیقان سسلرینی بوکونکی انسانلره قدر ایصاله موفق اولان ادبانك حیات ومسلك ادبیلری طاتلی طاتلی اکلاتیلیور .

صوکره تاریخ کلیور . بو قسمده‌ده لزومسز وفضله تفصیلاته کیریشلمه‌دن وقایع ماضیه برر برر حکایه ایدیلیور . اونوتلمه‌ملری لازمکلن چهره‌لر اینجه جیزکیلرله تکرار یاشادیلیور .

ایلك سنهٔ تدریسیه‌ده شاکردان اك شهرتشعار تاریخ مؤلفلرینك آغزندن فرانسه اختلالی تفصیلاتنی دیکلدیلر .

ایون‌سارسه ادبیات اجنبیه‌یه‌ده دار الفنونده بویوك بریر تخصیص ایدییور . انکلیز ، المان ، روس الخ ادبیاتلری وبونلرك فرانسز ادبیاتنه اولان تأثیراتی اوزون اوزادی‌یه فقط اوصانج ویرمیه‌جك بر طرزده اکلاتیلیور .

اجرا ايدن ، قورقومنز قلميله فرقسنه متماديا پيه‌سلری تنقيدله اوغراشان اوقوجه (فرانسيسك سارسه) نك قيزی مادام آدولف بريسون بوامضا ايله (له‌زانال) ك قسم نسائيسنه (تيزه زاده مكتوبلری) يازار . نافذ برنظرله هر درلو مسائل حياتيه واجتماعيه‌يی قاريشديرر ؛ تدقيقاتندن هرزمان بويوك برنتيجهٔ اخلاقيه چيقاروب قارئه‌لرينك ، تيزه‌زاده‌لرينك (آننالك‌معاليجنی‌هپ‌بر‌برينك تيزه زاده‌سيدر !) پيشكاه استفاده‌لرينه سرر .

ايكی سنه‌اول (ايوون سارسه) برمكتوبنده تيزه زاده‌لرينه پك بويوك بر تبشيرده بولنيوردی . آننالك اداره‌خانه ومطبعه‌سی پارسك انْ ايشلك برجاده‌سی اوزرنده كائن غايت كنيش براوتله نقل‌ايديله‌جكمش . بوبنانك داخلنده ظريف ، سويملی و واسع برصالون وارمش . بوصالونی نه‌يابه‌جقلرينی اوزون اوزادی‌يه دوشونمشلر . نهايت مادام آدولف بريسون اوراجقده برنوع دارالفنون تأسيسنی تكليف ايتمش . بوفكری هركس آلقيشلامش . درحال تشبثات لازمه‌ده بولنمشلر . ياقين‌بر زمانده (اونيورسيته‌ده زانال) ك كشادينه قرار ويرلمش .

بونی ايلك‌دفعه اوقوديغم زمان صوك‌درجه سونمشدم . دارالفنون پك‌اوزاقده بولنيوردی . لكن دنيانك هرطرفنده ، استانبولده ، آمريقاده ، وحتی چين وژاپونياده بيله ايشيديله بيله‌جكدی . هرهفته بومؤسسه‌نك خصوصی هفته‌لق برغزته‌سی چيقه‌جق ، وايسته‌ين‌جزئی برمبلغ مقابلنده بوكا آبونه اوله‌رق ، كرهٔ ارضك هانكی نقطه‌سنده بولنورسه بولنسون ، فرانسه‌نك انْ مشهور ادباوحكماسنك استه نوغرافی ايله ضبط ايديلن سوزلرينی زحمتسزجه اوقويه‌جقدی .

پك آزبر زمان صوكره بو مؤسسه كشاد ايدلدی . فرانسز آقاده‌ميسی اعضاسندن پك‌چوغی اوراده قونفرانس ويرمكه موافقت ايتديلر . دارالفنون مأمولك قات قات فوقنده رغبته مظهر اولدی والآن شهراه ترقيده ايلرولیور .

بوتشبثی ايلك‌دفعه اوقوديغم زمان كندی كنديمه : (عجبا بركون كله‌جك بزده بويله برمؤسسه‌يه صاحب اوله‌جقمی‌يز؟!) ديه دوشونمدم . بوكا هيچ احتمال ويره‌ميوردم . فقط بوكون بونی پك‌اوقدر محال كورميورم . آننال دارالفنونی

قسوت بخش بر سسله ساعت باشنك بر آن اول كلمه‌سى ايچون صبرسزلانه‌رق ، وظيفه‌لرينى بويوك بر مجازات، تحملفرسا بر آنغاريه كبى تلقى ايدرك درس ويرمسه‌لر اميم كه بو كون مكتب، وبا خصوص دارالفنون دينجه انسانك كوزى اوكنده قورقونج وجان صيقيجى برشى تجسم ايتمزدى .

ايشته بو محذورى دفع ايتمه‌نك برچاره‌سى وار. خانملره مخصوص دارالفنونده معلملر درس ويرميه‌جكلر، قونفرانس ويره‌جكلر، قونوشه‌جقلر.. خواجه ايله شاكرد اراسنده اوهر زمان موجود اولان بوز طاغلرى اريه‌جك، معلم كرسىء تعليمه چيقنجه ساخته بر طور عظمت طاقنميه‌جق ، شاكردانده قورقولرندن اويله بوزولوب قالميه‌جقلر. خواجه‌لر طالباتك ذهنلرينى آچمق، اونلرى دوشونمكه سوق ايتمك، محاكمه‌لرينى قوتلنديرمك ايچون صرف مساعى ايده‌جكلر. بر صالونده خصوصى ارقداشلرى آراسنده بر مسئله‌يه دائر ناصل بيان افكار ايدرلرسه درسى‌ده اوصورتله ويره‌جكلر.

— پكى، بو دارالفنونده نه‌لر اوقونه‌جق ؟

اوت ، ايشته اك مهم نقطه، بن بوكا بر جواب ويرمه‌دن اول (له‌زاننال) قوللكسيونلرينى . فرانسز مطبوعاتى آراسنده شايان غبطه بر موقع معلا قازانمش اولان بو قيمتدار مجموعه‌نك ايكى اوچ سنه اولكى نسخه‌لرينى قاريشديرمغه باشلايورم .

بزده استفاده‌بخش كتابلرك، غزته‌لرك، تدريجاً قورويان برمنبع كبى، آرقه‌سى كسيلنجه اوقومق، اوكرنمك صوسزلغنى تسكين ايده‌بيلمك ايچون اجنبى لسانلرندن برينى آز چوق بيلن بوتون خانملر كبى بن ده منابع غربيه‌يه مراجعته مجبور قالمشدم. آننال، فه‌مينا، لاوى اوروز وسائره كبى رسائلى هر هفته بويوك بر تهالكله بكلر، كلير كلمز همان آچار ، صحيفه‌لرينى چابوق چابوق ، رسملرينه غبطه وحسدله قاريشيق بر نظر تقديرايله باقار، يازيلرينك آلتنده اك زياده سوديكم امضالرى آراردم. بونلرك ايچنده بريسى ، (ايوون سارسه) نام مستعارى، اك زياده نظر محبتمى جلب ايتمش برامضا ايدى . وظيفه‌سنى دم واپسين حياتنه‌قدر شايان امتثال برقيد واهتمامله

اوزاقدن کلدیکی ایچون ابتدا غایت اینجه وضعیف ایدی . لکن کیتدکجه قوت بولیور، طرفدار قازانیور ، (بز نه اوله‌جغز ؟) استفهام اندیشه‌ناکی اوبر عنعنات الفاظه غلبه چالارق منتظم و آهنکدار؛ سامعه‌یی اوقشایوردی . و بن یاقینمده ، ایجاب ایدرسه کندیمی او باران اعتراضدن قورومق ایچون التنه التجا ایده‌جك بر سقف معلانك موجودیتنی حس ایتمکدن متولد براطمئنان مخصوص ایله کیتدکجه جسارتلنیوردم. زادهٔ خیالمی بو بیاض صحیفه‌لرك آغوش باکرنده هیچ اولمازسه بر کون یاشاته‌مدن مزار نسیانه کومك ملاحظه‌سنك ویردیکی لرزهٔ خشیت یاواش یاواش زائل اولیوردی. شمدی ینه دوشنیورم: فقط کله‌جك اعتراضاتی دکل، دوشونجه‌لرمی نصل بر کسوهٔ مطبوعه‌یه بورویه‌جکمی...

ابتدا شونی عرض ایده‌یم که تأسیسنی ارزو ایتدیکم مؤسسه شیمدی موجود بولنان ارککلره مخصوص و برچوق شعباته منقسم دارالفنونك بر شعبه‌سی اولمیه‌جق، داخلنده نه ایچندن چیقلماز معادلات ریاضیه‌نك حلیله اشتغال ایدیله‌جك ، نه ده امراض مختلفه‌نك تشخیص وتداویسی موضوع بحث اوله‌جق. فقط ادارهٔ بیتیه‌یه، اقتصاده دائر هر درلو معلومات، بزه لازم اولدیغی قدر؛ هپمزك اکلایه بیله‌جکی برلسانله، اوکره‌تیله‌جك قواعد صحیه اوزون اوزادی‌یه ایضاح ایدیله‌جك؛ برقضا وقوعنده طبیب کلنجه‌یه قدر أوك خانمی طرفندن یاپلمسی ایجاب ایدن تدابیر ابتدائیه اکلاتیله‌جق .

حال حاضرده موجود قیز مکتبلرندن شهادتنامه الان ویا اك اشاغی اونلر قدر بهره‌دار معرفت بولنان بوتون خانملر بو مؤسسهٔ نسائیه‌یه دوام ایده بیله‌جکلردر.

او عظمتفروش (دارالفنون) کلمه‌سی احتمال پك چوقلرینی قورقوتور. فقط ارزو ایدیلیرسه بوکلمه‌یی بوروندیکی اوصو ثوق کسوه‌دن تجرید ایتمك پك قولای اولور. خواجه‌لر اویله ساعتلرینی اوکارینه قویوب بر فونوغراف ماکنه‌سی کبی آلتمش دقیقه‌یی‌ده بلافاصله تقریر ایله امرار ایتمسه‌لر؛ کولمز برچهره ، چاتیق قاشلر ،

خانملره مخصوص بر دارالفنون

قلمم بر رعشهٔ ترددله کاغدك يوقاريسنه بو بويوك سرنامه‌يی، اكری بوكری، نقش ايتدكدن صوكره ايركيلدی، قالدی . بونك مطالعين كرام اوزرنده حاصل ايده‌جكی تأثيراتی دوشونمكه باشلادم. برچوق منتظم ومغرور اركك چهره‌لرنده استخفاف واستهزا ازمانلرنده تقلص ايدن ــ اوفاق عضلاتك كريلديكنی، شو سطرلره انعطاف ايدر مستهزی كوزلرك بی‌پايان درينلكلرنده بر انجلای غريبك بيليرديكنی كورور كبی اولدم. كوزلرمك اوكندن برسينه‌ماتوغراف رسم كچيدی سرعتيله كچوب مختلف اورنكده بيكلرجه ضيالی سيمالرك اوزرنده هپ عين استخفافكار تبسمك ارتسام خطوط مبهمه‌سنی فرق ايديورم صاندم . درندن كلن متوالی برغلغلهٔ شكايات قولاقلرمك ايچنده مديد اوغولتيلر حاصل ايديور كبيدی. (اوح افندم! هرشی بيتديده صره خانملرك دارالفنونه كلدی!) صدای مستهزيانه‌سی (خانملر آرتيق نه‌يا به‌جقلرينی، نه ايستيه‌جكلرينی بيلميورلر. بونلر صوصديرلسه فنا اولميه‌حق! ..) اعتراض تهديد آميزيله قارشيلشيور؛ اينجه، قالين، طاتلی، سرت برچوق سسلر بربريله چارپيشيوردی . ضعيف و تترك بو اصوات كونا كون آراسنده غائب اوله‌جق ، مقصدم اكلاشيلميه‌جق ، تمنيلرم حصول بولميه‌جق ديه قورقمغه باشلادم . آز دها سرنامه‌نك اوزرينه ، قلمی قيرارجه‌سنه باصه‌رق، قالين برچيزكی چكمكه ، اوسنه‌لردنبری دماغمده بسليوب بويوتديكم (خانملره مخصوص دارالفنون) تصورينی مرده‌زاد بر چوجق كبی دها دوغمه‌دن اولومه محكوم ايتمكه قرار ويرييوردم.

بردنبره اوغلغلهٔ بی آهنك آراسندن بر بستهٔ دلپذير يوكسلمكه باشلادی. يك

عصرلر کچسه پایداردر . سنك کبی ارباب وجدانه یدملائکله حاضرلنمش قصر سعادتکده آرتق سکاقاووشان سوکیلی چوجوغکله نائل رحمت اول ! ... مظلوماً اولمك البته ظالملر النده یاشامقدن ایبدر ! . .

علی سعاد

حیات یاپراقلرندن ..

ــ قرداشم امین لامعه ــ

اینله‌یوب ، دیدینوب برغرام مرحومك
پنده‌بن ؛ متلهف ، شکسته‌دل ، محزون ..
حیات تار جهانك مواعدیله ملول ،
مؤبد اولدی شبابمده برصولوق ایلول ..

خزان باشلادی آرتق بو عمر بیکس ایچون .
وچاره یوق بوقوراقلقده بکله‌مك لازم .
صوکنده طوپراغه ویرمك براسکات.. یورغون
دوشون وایکله، آتارکن شوچولده برقاچ آدیم..

بو ؛ ایشته عمرمی تسمیم ایدن هدیهٔ زار .
براق ؛ براق بنی‌ای پنجهٔ عقورفراق ..
یتر شوقرحه‌لر آرتق .. یتر شوصمت مزار .

خایر شوکریهٔ خونین ترانه‌لر اوله‌جق .
خایر .... فقط بوتخیل ؛ بو ابتهال نجات
مماتی بسته‌له‌مکدر .. ، امیدسز بوحیات ...

ـ لب ۳ حزیران ۳۲٤

غ . کمال

اسماعیل صفایه [*]

صافیت وجدانك ، طهارت قلبکله ، ایشته هرتورلو اضطراباتدن آزاده برحالده عالم ابدیتك داخل ریاض معلاسی اولدك . . .

دنیاده سقط وجودیکه بردوای معنوی اولان یاوروجغکی ، عقباده اولاد انبیایه همبزم‌ایدن اجل، اونی شهدای وطنه سنك قدومك ایچون کویا بر کبوتر نامه بر اوله‌رق کوندردی .

چوق کچمه‌دی . سنك‌ده کنجینهٔ جوهر لاهوتی اولان عاشـق حقیقت روحك ، سـینه‌کی چوروتن کثافت حیات ایچنـدن قورتوله‌رق اعلای علیینه دوغرو یوکسلدی . . .

صاغلغکده دائما نور حقیقته توجهدن آیرلمامش اولان وجـدان حمیتك ، اوهر وقت حلم ورأفت واحترام انسانیتله منور قلب خیراندیشکه مرأت مصفای کمال اولان چهرهٔ متبسمکله شمدی سن، بوتون جریحه‌لرکدن، غربتده مدفون خاك تحسر بوتون آلام واضطراباتکدن قورتوله‌رق ـ هیچ شـبهه‌سز ـ جنات عالیاتك نائل صفای ابدیسی اولمشسکدر : برکون اول ، برکون صوکره، بوتون فانیلره هرحالده کورونه‌جك اولان حقیقت موتك کوچلکی سـنك کبی فطرت عالیه اربابی ایچون دکل ، ارقه‌کده براقدیغك کیمسـه‌سز مادر وطنك بی کناه یتیملرینه سـل معنوی تلقیحیله قاتلر قوصدیران مغضوب خدا ، ظالملر ایچون اولسه کرکدر .

وطنك نوبهار ادبندن صاف‌وبراق چاغلیانلرله بروقتلر کچوب کیدن جویبار کوثر اشـعارك ینـه زینت دیدهٔ تذکار، نام پاکك کوکللرده بر حزن وفا ایله

---

[*] مشارالیهك وفاتی اثنالرنده یعنی بوندن درت سنه اول یازلمشدی .

معلوم دكلدركه بوكبي مسائلدن آرتق برشي بكلامه‌مليدر. ايشته جهالتمزك اوچنجي درجه‌سي‌ده بوندن عبارتدر.

بورغاز ٢٩ ايلول سنه ٣٢٤

صالح ذكي

خزانه قارشى

— شعرمي‌سوز ايچون —

دوشيركن كوكلرك فوقنده بركريان تأمله
بوكون روح مزاهر — مضمحل، پريأس، پژمرده —
خزانك سردئ آغوشنه... تاعمق روحمده
قانار برحس مدفون، بربهارعشق يكساله

أوت؛ برحس مدفون، بربهارعشق يكساله
قانار تاعمق روحمده؛... بو بربحران محمومك،
خزان آلوده، فرسوده حزين برعمرمسمومك
سرشك پايدارى؛ آشنا هردرلواهواله......

بتون برياز اململرله مزهّر برحريم صاف؛
مسلسل ليله‌لر، اسحارسودا، شعركوناكون،
پينده نورسيده برشباب غافل وممنون:

— بلوطلى برسماده تتره‌يوركن روحى ازهارك:—
صغوق برنفخ ايله‌سونمشدى بردن؛.. شمدى زهرآكين
حلوليله خزانك جانلانير برحزن بى انصاف!....

سيواس: ٣٢٣ علاء الدين پاشازاده

سامح فتحى

مع مافيه برنجی نوع مسائل احتماليه عادتا ایکنجی نوع مسائل اقتصاديه ایچين تدقیق اولونور . فی الحقیقه برنجیلری قوانين نظريه ، ایکنجیلری‌ده تجربه ومشاهده‌دن استنباط اولوناز قوانين عمليه اوزرینه ابتنا ایدیلیر ؛ بو قوانين عمليه‌یی ایسه بزه « ایستاتستيق » تهيئه ایدر .

ایشته ایستاتستيق اوزرینه مؤسس اولان هر نوع علوم اجتماعيه واقتصاديه‌نك كافه‌سنه قابل تطبيق اولان بو نوع بر حسابه عادتا « حساب اقتصادی » ویا « حساب اجتماعی » دیمك ایجاب ایدر . بویله بر حسابه وقوفله درکه بر انسان یك نظرده دوغرو بر ایستاتستيق ، یا کاذب بر ایستاتستيقدن تمييزه مقتدر اولور .

برده ، بر حادثه ویا بر منا بتك يقينيات اوزرینه ابتنا ایدیله‌مه‌مسی ، تعبير دیکرله بو حادثه ویا مناسبتك بر مسئلهٔ احتماليه تشكيل ایتمه‌سی ، بزم جهالتمزك بر نتيجه‌سیدر . چونکه بر مسئله‌نك مسئلهٔ احتماليه صورتنی کسب ایتمه‌سی او مسئله‌نك ارکان اصليه‌سنه دائر معلومات قطعيه وصحيحه‌نك فقدانندن نشأت ایدر . یوقسه بر مسئلهٔ طبيعيهٔ ویا اقتصاديه‌نك كافهٔ ارکانی معلوم بولنه‌جق اولسه ایدی او مسئله‌نك جوابی‌ده قطعی اولور ایدی .

دیکر جهتدن بویله بر مسئلهٔ احتماليه‌نك ارکان اصليه‌سی حقنده‌کی جهالتمزده مطلق اولمامليدر . چونکه جهالت مطلقه حالنده هیچ بر نتيجه‌یه دسترس اولمق ممکن دکلدر . بناءً عليه مسائل احتماليه‌نك حلنده تصادف ایدیله‌جك مشکلات بو مسائلی توحيد ایدن ارکان اصليه حقنده‌کی جهالتمزك درجه‌سنه کوره تحول ایدر . شویله‌که : اولا بعض حادثهٔ طبيعيه ویا اقتصاديه واردرکه بونلر معلوم اولمالریله برابر تابع اولدقلری قانونلرك مجهول بولونماسی مسئله‌یی بر مسئلهٔ احتماليه شکلنه افراغ ایدر . جهالتمزك برنجی درجه‌سی بوندن عبارتدر . ثانياً بر حادثه‌نك تابع بولوندیغی قانون معلوم اولورده بو حادثه‌نك حال ابتدائيسی مجهول بولونور . بو حالده‌ده بویله بر حادثه‌نك تحقيقی مسئله‌سی ینه بر مسئلهٔ احتماليه شکلنی کسب ایدر . جهالتمزك ایکنجی درجه‌سی‌ده بو مرتبه‌ده‌در .

ثالثاً بعض حادثاتك نه تابع بولندیغی قوانين ونه‌ده حالات ابتدائيه‌سی

وقايع كونيه‌نك كافه‌سى – حتى بزه اڭ تصادفى كورونن‌لرى بيله – برطاقم قوانين ازليه و ابديه‌نك نتايج قطعيه و ضروريه‌سندن باشقه برشى دكلدر: جوهواده طيران ايدن بر صو (بخار) حبه‌سنك تعقيب ايتديكى طريق، فضاده جولان ايدن بر سياره‌نك رسم ايلديكى محرق قدر قطعى ومحققدر.

خلاصه بوتون كائناتك حال حاضرى، حال سابقنك برنتيجه‌سى اولديغى كبى حال مستقبلنه‌ده سبب وعلت اتخاذ قلنمشدر.

اكتسابى قدرت بشريه‌نك فوقنده اولان برعلم ازلى كائناتك بالجمله عناصر مركبه وقواى مؤثره‌سنك وضعيات وتأثيراتنى بردستور عموميده جمع ايده‌بيله‌جكى جهتله اڭ بيوك اقسامندن اڭ كوچوك اجزاسنه واريجه‌يه قدر كافه‌سنك احوال وحركاتى ماقبل الوقوعه كشف وتقدير ايدر. بناءً عليه بويله بر علم ازلى صاحبى ايچين وقايع مستقبله‌يى قطعياً تعيين اقتدارى شك وشبهه‌دن آزاده‌در. فقط استعداد فطريسى غايتله محدود اولان انسانلر ايچين حادثات ومكوناتك اسباب اوليه وعلل غائيه‌سنه قدر وصول ممكن اولماديغندن وقايع مستقبله‌يه دائر اولان معلومات بشريه‌ده بالضروره قطعى اوله‌ماز. شوقدركه انسان برطاقم حادثات مشهوده‌نك اسباب صريحه‌سنه دقت ايده‌رك و واسبابك تأثيراتنه دائر معلومات كافيه جمع ايليه‌رك وقوعى ممكن اولان حادثات متعدده ميانده برينك ديكرينه نسبتله ظهورى دها چوق ويا دها آز اولديغنه دائر بر اعتقاد حاصل ايده‌بيلير. وياخود انسان حادثات معلومه‌نك اسبابنى تحرى ايدرك بو صورتله اسباب معلومه ومعينه تحتنده برحادثه‌نك وقوعى نه درجه‌يه قدر محتمل اولوب اولماديغنه دائر بر فكر صريح حصوله كتيره‌بيلير.

برسبب معين تحتنده حصولى ممكن اولان حادثات متعدده‌دن برينك ظهورى احتمالنى تعيين ايتمك – بعضاً پك مشكل اولمقله برابر – محال دكلدر. چونكه بو نوع احتمالات برطاقم قوانين بسيطه‌يه تابعدر.

بالعكس برحادثهٔ معلومه‌نك اسباب ممكنه‌سندن برينك تحت تأثيرنده ظهورى احتمالنى تقدير ايتمك، اڭ مهم، اڭ مشكل بر مسئله‌در. چونكه بو نوع مسائل احتماليه‌ده برطاقم قوانين متعلقه‌يه تابعدر.

تقرب ایده‌بیلیر . فقط هرحالده برنجی طبیبی ، تشخیص ایلدیکی خسته‌لغك تداویسی ایچین مراجعت ایتدیکی وسائطی انتخاب واستعماله سوق ایدن شو اعتقاد براعتقاد جازمدر؛ چونکه بوطبیب جداً تداوی‌یه شروع ایلدیکی حالده فکراً جهت اخری احتمالنی قطع ایده‌جك صورتده رأینده عازمدر . اکر بوطبیبك سلوك ایلدیکی طریق تداوی‌ایله مقصد حصول بولور، خسته شفایاب اولور ایسه، بوحصول «بالایجاب» دکل بلکه «بالتوافق» اولمش دیمك اولور . چونکه طبیبك حکمی یقینیات اوزرینه دکل ، بالعکس اعتقادیات یا احتمالیات اوزرینه مبتنیدر .

عندالیقین برشی یا واقع ویا غیر واقع اولمقدن خالی اوله‌میه‌جغندن یقینیات ایچین آنجق بر درجه اولمق اقتضا ایدر . اما اعتقادیات و احتمالیات مالانهایه درجاتی حائز اوله‌بیلیر. چونکه مسائل عملیه‌ده ویریلن حکم جزئی، کلی حقیقته مقارن معلومات اوزرینه ابتنا ایدلدیکنه کوره حاصل اولان نتایجده بدیهیات ویقینیاته آز، چوق تقرب ایدر . بوندن استدلال ایدیلیرکه یقیناً و قطعیاً تعیین ایدیله‌مین بر شیئك احتمالاتنی تحری وتعیین ، دها دوغروسی عدداً تقدیر ایتمك ممکندر. آنجق بو کبی حالاتده قوانین عددیه‌یی بو احتمالاته تطبیقه لزوم کورولورکه ریاضیات مقیده‌نك برشعبهٔ مخصوصه‌سنی تشکیل ایدن «حساب احتمالات» ایشته بو نوع تطبیقاتدر .

مسائل احتمالیه‌ده بر وقعه ویا بر حادثه‌نك ظهوری ، بهمه‌حال او حادثه‌یی حصوله کتیرن بر «سبب حاضری» ویا بر «مؤثر ابتدائی»نك وجودینه متوقف اولماسی بر قانون عمومی اولمق اوزره قبول ایدلمشدر. چونکه عالمده هیچ برشیئك وقوعی علی‌العمیا تصادفه عطف اولونه‌ماز . بزم تصادف دیدیکمز شی ماهیتی و قوانینی بزجه مجهول بولونان ــ و احتمالکه الی‌الابد مجهول قالاجق اولان ــ احوال ویا اسبابدن عبارتدر . هوایه آتیلان بر سکه‌نك یازی ویا طغرا کلمه‌سی ، تصادفك اثری دکل، بلکه تعیین وتقدیری بزم ایچین محال درجه‌سنده مشکل اولان برطاقم احوالك ترادفی نتیجه‌سیدر .

احتماليات ـ اقتصاديات

معلومات بشريه‌نك كافه‌سی دعاویٔ مطلقهٔ رياضيه كبی يقين افاده ايتمش اولسه‌ايدی محاكمات عقليه‌مزدن حاصل اولان حكم دائما قطعی اولور وهر صاحب عقل عندنده مقبول ومعتبر طوتولورايدی؛ فقط معلومات انسانيه‌نك قسم كليسی حقيقت حالده جزئی . كلی مقارن «احتماليات» ويا ـ تعبير منطقی اوزره ـ آز، چوق احتماله‌قريب «حدسيات» و «ظنيات» دن عبارت اولديغندن بومعلوماتی سياناً هركسه قبول ايتديرمك‌ده محالدر .

مكتسبات بشريه‌نك برنجی درجه‌سی «ظن» ايله حاصل اولور بوده على العاده «فكر» ديديكمز معلوماتی توحيد ايدر ؛ ايكنجی درجه‌سی «جزم» ايله حصول بولور ؛ اوده منطقده «اعتقاد» تعبير اولنان جملهٔ معلوماتی وجوده كتيرر ؛ الحاصل اوچنجی درجه‌سی «يقين» ايله وجوده‌كلیركه ايشته اصل «علم» دنيلن معلوماتده بوندن عبارتدر .

مسائل نظريه‌ده «ظن» : حتی «اعتقاد» دخی ، قطعيت افاده ايده‌مز . چونكه بونلر صورت متساويه‌ده هر كسه قبول وتصديق ايتديريله‌مز . نته‌كيم رياضيات مطلقه‌ده برماده ويا بر مسئله‌نك جوابی اوزرينه ظن ايله بيان رأی ايديله‌مز ، زيرا رضياتده رأيه تعليقاً ويا برفكری ترجيحاً برمسئله‌نك جوابی ويريله‌مز . فقط مسائل عمليه‌ده . ظن دكل ايسه‌ده ، اعتقاد جزئی ، كلی بر موفقيتله‌مقصدك حصولنه دلالت ايده‌بيلير. مثلا برطبيب برخسته‌يی ـ خسته‌لغك منشأ حقيقيسنی بالفعل تدقيق ايتمك ممكن اولمادیغی حالده ـ خارجاً معاينه‌ايدرك خسته‌لغی تشخيص وماهيتی حقنده فكراً بيان حكم ايدر؛ وبوحكمك كنديسنده حاصل ايلديكی اعتقاد سائقه‌سيله امر تداوی‌يه شروع ايلر مع مافيه بر ديكر طبيب‌ده تشخيص مرضده دهاايلری‌يه كيده‌رك تعيين ماهيتده دها زياده حقيقته

ویریلن اوملوث رتبه‌لرك لغونی طلب ایده‌جکسك . بعض مقاملره عنوانلر تخصیص ایتدیره‌جکسك . بوندن صکره بیوك موقعلر ایچون بیوك رتبه‌لی آدملر ارامیه‌لم . رتبهٔ علم وعرفانی بیوك، وطن‌پرورلر ارایه‌لم .

خامساً ــ صدر اعظملرك بهمه‌حال مجلس مبعوثان اعضالری میانندن انتخابنی ایستیه‌جکسك. چونکه باشقه صورتله انتخاب اولنان صدراعظملره امنیت اولنه‌مز. ملتك امنیت ایتمدیکی صدر اعظمده بر ایش کوره‌مز .

سادساً ــ بیوك بر استقراضله بیوك ایشلره باشلانمسنی طلب ایده‌جکسك . بیوك ایشلردن اول امرده مالیه‌نك اصلاحیله تنسیقات عسکریه‌یه همان باشلانمسنی ایستیه‌جکسك. چونکه پاره اولمزسه عسکر بسلنمز. عسکر اولمزسه قوت اولمز. قوت اولمزسه حق ضایع اولور .ایشته نمونه‌لری .. ایشته نمسه وبلغار دوستلرمز.

سابعاً ــ هر یرده مکاتب ابتدائیه تأسیسیله افراد عثمانیه ارەسنده ترکجه‌نك تعمیمنی ایسته‌یه‌جکسك . چونکه اتحاد لسان، اتحاد حس قلب وطندر .

ثامناً ــ خارجی پولیتقه‌مزده صلح ومسالمتی تأمین ایده‌جکسك. حرکات جنك جویانه‌ده، فکر استیلاده بولنمیه‌جقسك بزه اوزون مدت صلح لازمدر. محاربه فلاکتدر، انتحاردر؛ فقط عزت نفسمزه؛ حقوق حریتمزه یعنی عثمانلیلغمزه تجاوز ایدنلر ایچون بر آتش قهار کسیله‌جکسك، هیچ بر فداکارلقدن چکنمیه‌جکسك؛ اوله‌جکسك .

تاسعاً ــ دها برچوق اصلاحات داخلیه ، تنسیقات تنقیحات معتدله ؛ غزته‌لرده نشر اولنان پروغراملرك اعادلانه‌سی، الك وطن‌پرورانه‌سی هانکیلری ایسه موقع تطبیقه قونلمه‌سنی ایستیه‌جکسك .

فقط ، ای اسکلتم ، نه‌قدر ارلسه‌ینه انسانسك، بلکه شیطانه اویارسك. ایشته شیطان شرندن قورتلمق ایچون سکا بر نسخه، بر نسخهٔ پاك وغرا.. قرمزی بیاضلی بر نسخه . بونی دائما کوکسنده بولوندیر . بوسنك ارزرنده ایکن سکا شیطانلر بیله برشی یاپه‌مز . هایدی اه سلامتلر ویرسین .

حسین سعاد

(اجزاجی افندیلردن برینه)

یازکز ، اللی میلیون لیرادن برمنقوع مقوی . صباح قشام بورفنجان . .

التهاب امعا : عسکریه ، برمیلیون سونکو منتوعیله احتقان ، بشیوز بطاریه سریع اتشلی طوپ یاقیلری ، بهری اون سکزر عدد اولمق اوزره برنجی صنف کمیلردن اوچ فیلو دکز بانیوسی . .

ضیق صدر باب عالی : حاجامات ، قورو حاجامات . .

ذات الرئهٔ معارف : امید ، یاسمان امید . .

سرطان تنقیحات : عملیات جراحیه . .

عدم انتظام حرکت خارجیه : سپسیالیته لردن کینالاروش یاخود بردوش ، انکلیزلرله اویوش . .

استعداد استبداد حما : الی جهنم زمرا . . الی جهنم زمرا . .

حما : منقطعهٔ ضابطه : تحت الجلد یکی اصولده شرینغه لر . .

ایشته کوریپورسکزکه اسکلتمک صحتی یرنده دکل . بوخسته لقلرك تداویسیله اوغراشمق لازم .

غریبدرکه اسکلتم بوخسته لقلریله برابر نامزدلکنی وضع ایتدی . مجلس مبعوثانه کیده جکمش . انسان دکلی نه قدر کامل اولسه ینه قصورینی کوره مز . معذور کورکز . نقط مساعده ایدکزده بعض نصایح ویره یم . کیم بیلیر بلکه برکون مبعوث اولور .

(اسکلته خطاباً :)

شاید مبعوث اولورسه ك دیکله ای اسکلتم :

اولا ــ عثمانلی پادشاهلرینك قانون اساسی احکامنه رعایت ایده جکلرینه دائر رسماً تحلیف اولنملرینی ناطق برمادهٔ مخصوصه ایسته یه جکسك .

ثانیاً ــ عدم مرکزیت ، تشبث شخصی کبی فکرلره اشتراك ایتمیه جکسك . چونکه بونك وقتی دکلدر . بزه بونده مضرتدن ماعدا فائده مأمول دکلدر .

ثالثاً ــ یوز اون اوچنجی مادهٔ مشهورهٔ مشئومه یی کوکندن قالدیره جقسك .

رابعاً ــ عموم ملکیه ، تبعه لرینك عربه جیلرده ، حماللرده ، آشجیلره ، قصابلره قدر

ایشته آل : اك قوی رابطه‌لرله مربوط برشبکهٔ اعصاب . .

ایشته آل : زنده وفعال ، علویت مآل ، حجیراتی غیرقابل زوال بر دماغ استقبال . .

ایشته آل : سالم برکبد ، هاضم برمعده ، متین کایتین ، احشای سائره ، اجهزهٔ سائره . . .

ایشته آل : لطیف ، معطرا برجلد ، عالی نظرلی کوزلر ، دلیك قولاقلر ، کوللر بریوز ، طاتلی بردیل ، شایستهٔ بوس و پرستش برفم کلکون ، تمیز پاك صاچلر . . .

فقط ، ای اسکلتم ، دماغك بوش قالدی . ایشته اصل بونی دولدیرمق لازم .

ایشته آل : تاریخ ملی ، شرائط معاهداتی . قانون اساسینك اك کوچك بر حرفنی اونوتمیه جق برقوهٔ حافظه . .

ایشته آل : اك مغلق مسائلی ، اك طوغرو برصورتده ، اك هیجان آور اختراصاتی سکون واعتدالده حل وفصل ایده جك برقوهٔ محاکمه . .

ایشته آل : سلامت وسعادت وطنه ، انسانیت وعدالته خادم برقوهٔ مفکره . .

ایشته آل : دوستی دشمندن . ایی‌یی کوتودن فرق وتمییز ایده جك برقوهٔ ممیزه . .

شمدی ، ای بنم انسان کامل اولان اسکلتم ، سنی کیدیرمك لازم .

ایشته آل : سکا برفس . . . خیر ، آت . . نمسه مالی . بونی هیچ کیمیه جکسك .

ایشته قویونلرمزك دوه‌لرمزك ییزیوکاریله یاپیلمش برقلپاق . .

ایشته سکا اتحاد ، یکی عثمانلی باپراغیله یاپلمش برلباس فاخر .

(حضاره)

اسکلتم جانلاندی عقللندی ، کییندی ، قوشاندی ، برانسان کامل اولدی . سزه تقدیم ایده‌رم . فقط مساعده کزله برکره‌ده وجودینی معاینه ایده جکم ، صحتنك درجه‌سنی اکلایه جغم . . .

(اسکلتك نبضنی ، صدرینی معاینه ایله)

ایواه . . اسکلتم برچوق علل وامراض ایله معلول . . فقرالدم مالیه .

شام جمعیت فنون طبیه‌سنك رسم كشادنده

(اسكلته قارشی)

(حضاره)

بر چوق نطقلر ، بر چوق مرصع مسجع جمله‌لر، طمطراقلی، معنالی معناسز كلمه‌لر . . هپسی بوش ، هپسی یكمال . . .

(اسكلتی ارائه ایله :)

ایشته اك بلیغ شعر و نطق كائنات؛ نتیجهٔ حیات . . عریان، پریشان . . مقهور قضا بر انسان . . زمین حیاتك خطوط معوجه ایله بر خریطه‌سی . . بشریتك، اویتمز توكنمز احتراصاتك تحت سلطنت سفیلانه‌سی . . . مزارستان، هیچیستان اقلیمنك بیلمم قاچ ملیاره بالغ اولان صادق تبعه‌سندن بریسی . . .

عجبا كیمك اسكلتی . . هانكی بنای معظمك اسكله‌سی . . عجبا ادارهٔ سابقه انقاضیمی ؟ . . خیر ، خیر اسكلتمك ادارهٔ سابقه ایله هیچ مناسبتی یوق . عظامی تمام متناسب، هیچ برطرفی غنغرانه اوغرامامش. هیچ بر جراح بچاغنه معروض قالمه‌مش . . آلننك یازیسنه باقه‌جغم . كیم اولدیغنی سزه سویلیه‌جكم. ایشته اوقودم اوت : ایچه اوقودم : مشروطیتمزك؛ یكی، پاك، مقدس ادارهٔ حاضره‌مزك، حریت وعدالتمزك پاك و مقدس برهیكل عریانی . . . آه ای اسكلت، بن سنی بویله عریان، پریشان، آچیق صاچیق، نالان كورمك ایسته‌مم . سوسلی، جانلی ، وجدانلی، عدالتلی، مهابتلی، مأللی، كماللی كورمك ایسته‌رم .

ایشته آل : انسجه والیافی پاك عضلات . .

ایشته آل : هر درلو شائبهٔ كین وغرضدن عاری برقلب انسانیت وحریت پرور . .

ایشته آل : ایچلری خون حمیتله مملو شرایین واورده . .

ایکنجی پرده بر معتاد فجاعتی بتون شدتیله کوستره‌جك ، وقعه‌یی خاتمه‌یه طوغرو تسریع ایده‌جکدر. بو پرده‌ده اشخاص وقعه کاملاً کورولمه‌لی ایدی. فعالیت دها زیاده اولور، حضارجه درام دها زیاده یاشانیردی .

اوچنجی پرده آچیلنجه پاشا ایله لیلا کورنمه‌لیدی. لیلا بر تازه قیز صفوت ونزاهتی و نهادك مکتوبلرینك تخطریله حریتی ، مشروطیتی مدافعه ایتملی ، پاشا اختیار لامش رمتحکم غیرتی ایله حکومت مطلقه‌یه طرفکیر اولمالی. . هر بری دیکرینی کندی عقیدهٔ سیاسته چاغیرمالی ایدی. صوکره براز محجوب ، دها زیاده مغرور و مفتخر نهاد کلملی ایدی. دها صوکره عاشق و عاشقه یالکز قالمالی ایدیلر. امیدلرینی، قورقولرینی. اضطرابلرینی سویلشملی ایدیلر. کنج قیز نصل آهسته آهسته نهادك محبتی اوستنه عشق حریتی علاوه ایتدیکنی ، شمدی نظرنده نهاد ایله حریتك یکوجود اولدیغنی، ایام هجرانده نهادك مکتوبلری نصل روحنی یاواش یاواش آیدینلاتدیغنی آکلاتمالی ایدی. شو آنده پدری ایچون تتره‌دیکنی‌ده اعتراف ایتملی ایدی.

برقیز باباسنك سیاستنه قارشی حس ایده‌جکی نفرته براز مرحمت مزج ایتمزسه پك ایی بر قیز اولمدیغنی کوسترمش اولمازمی ؟

[ژون ترك] مؤلفلری اثرلرینی یازمه‌دن اول استعدادلری نسبتنده — چونکه وسعت استعدادلری محققدر. — دوشونمکه وقت بولسه‌لردی بتون بتون باشقه برفاجعه میدانه قویارلاردی. بو حکممه بوکون اشتراك ایتمسه‌لربیله یارن نظرلری دها مشکلجو اولنجه اصابتمی تصدیق ایده‌جکلرندن امینم .

تیاترو تألیفی ظن و تخمین اولندیغندن پك چوق زیاده کوچ بر صنعتدر، اونده موفقیت بر خصوصی استعداد ایله برابر کماله ایرمش بر مهارت سایه‌سنده آنجق ممکن اولور .

جناب شهاب الدین

دعوت ایدن الی ایله کنج معشوقه‌سنك بوینندن چوروك ایسته‌مین قوللری آره‌سنده ازیلسه ایدی . . صوکره عمجه‌سنه قارشی مدیون اولدیغی منت ، لیلا ایچون حس ایتدیکی شدید وقلبی محبت برطرفده ، هرکون برپارچه‌سی یپرتیلان مملکتك ، هرکون برعضوی دیدکله‌نن ملتك سفالت ومظلومیتی دیکر طرفده ونهادك قان آغلایان کنج وتمیز یورکی بونلرك آره‌سنده معنوی برچارمیخه کریلمش اولسه‌یدی . . نهاد اوپاشنه قدرنان استبداد ایله بویومش اولدیغنی دوشونه‌رك نفسنه قارشی بیله حس ایده‌جکی استکراهدن صوکره بالخاصه قطرات ظلم ایله طوپلانان قانی ملت اوغرنده دوکمکله کندی نظرنده کندیسنی تمیزلنه بیله‌جکنی آکلایوب لیلانك محبت معززه‌سیله مملو قلبنی آیاقلری آلتنه آلسه وسینه‌سنده عظیم برزخم اشتیاق ایله فرقهٔ حمیته التحاق ایتسه‌یدی . . صوکره پارسدن کیزلی کیزلی کونده‌جکی پرعشق وطن وپرهجران لیلا مکتوبلرله علی التدریج معشوقه‌سنی اولا ظالمدن ، صوکره ظلمه‌دن ونهایت کندی پدرندن تنفیر ایلسه‌یدی . . عمجه‌سنی باب سرعسکری‌یه کوتوردلرکن عودت ایدوب ده کندی حقنده‌کی الطاف سابقه‌سنی دوشونه‌رك قورتارمق آرزوسیله بیطرف طورمق فکری آره‌سنده تردد بیله کوسترسه وپاشانك مظلوملرندن برینك چکدکلرینی تعداد ایتمسی اوزرینه عدم مداخله‌یه قرار ویرسه‌یدی .. نهایت صوك پرده اینرکن محبتلرندن باشقه حامیلری قالمایان ایکی کنج بربوسهٔ یأس ایچنده دوداقلرینی مزج ایده‌رك آغلاسه‌لر ، آغلاسه‌لر . سبنی پك تعیین ایتمه‌ین برکریه ایله اوت ، ایشته اوزمان بلکه مینی مینی برفاجعه تحقق ایدردی .

آثار صنعتده وسائط سهیله استحقار ایدلمه‌لی . صحنه‌ده برمعصوم تغریب اولنور . بردیکرینك زندانده سفالتدن اولدیکی سویله‌نیر ، بیلمم نه اولورسه البته حضار اوزرنده بر تأثیر حاصل ایدیلیر . فقط بونلر قولای وبایاغی وسائط تهییجدر : صنعتکار بونلره التفات ایتمز ؛ نادرقه برطریق فجاعت آرار .

برنجی پرده‌ده نهادك عمجه‌سیله مجادله‌سی عبث وحتی کنجك عزیمتی طارغینلغه حمل ایتدیره‌بیله‌جکندن طولایی برازمضربیله . بوصحنه ، پاشانك زوجه‌سی فطنت خانم قدر بی لزوم .

وایکی کنج پاك برعشق ایله یکدیکرینه مربوط . . . پاشانك برده جریان فاجعه ایچون بی لزوم برحرمی وارکه یالکز ایکنجی پرده‌ده براز کورونیور وحیاتنده پاشا ایله مشترك . . . بونلردن باشقه پاشانك برکهیاسی وارکه آلچق ، برخفیه‌سی وارکه دها آلچق . . فاجعه‌یی تشدید ایچون آره‌یه صوقولمش ایکی ده نهادك آرقداشی وار . .

نهاد ادارهٔ منقرضه‌یه قارشی کوپوریور . لیلایی مذهب سیاسیسنه ادخال ایتدکدن وپاشا ایله شدتلیجه برمشاجره کچیردکدن صوکره آوروپایه فرار ایدیور . برنجی پرده بو . ایکنجی پرده‌ده نهادك فراری شایع اولیور . پاشا کندیسی مدخول اولمامق ایچون یالانجی برژورنال ترتیب وایکی ساخته مکتوب تصنیع ایده‌رك کهیا وخفیه سنك همتیله مسئولیتی نهادك ایکی رفیقنه یوکله‌تیور ، بونلری نفی وحبس ایتدیرییور .

اوچنجی پرده آچیلنجه آرتق دورحریتك ایام ابتدائیه‌سنده‌یز . استبداد قهرمانلری برر برر باب سرعسکری‌یه نقل اولنیور . نوبت کاظم پاشایه کلمش . قوناق باصلیور . لیلانك قولاغی دیبنده باباسی هرنوع تذییلاته مخاطب اولیور . بلا اعتراض قبول اتهامات ایتمه‌سندن طولایی پاشادن قیزی نفرت ایدییور . پشایی کوردکلری صره‌ده لیلا باباسنك جرائم شنیعه‌سندن ناشی کندیسنه ترتب ایده‌جك عیب ولکه ایچنده یاشامقدنسه انتحاری ترجیح ایله بونیتی اجرا ایتمك اوزره ایکن نهاد یتشیور ، قیصه برمحاکمه ایله لیلایی سؤ قصددن وازکچیرییور ، ازدواج ایله بعدازین ولایاتده فیوض مشروطیتی نشر ایده‌رك نهاد ارککلر ، لیلا قادینلر نزدنده معارفی تعمیمه چالیشه‌رق استانبولدن اوزاق یاشامغه قرار ویریلیور . صوك پرده اینیور .

اولا تسلیم ایدملم که موضوعده هیچ بر اثر ایجاد کورلمیور . ترتیب فاجعه ایچون بی شبهه اتعاب ذکا ایدلمه‌مش . نه انتریقه ، نه منافسهٔ حسیه ، نه‌ده تاریخ استبدادك مجهول بر دیلیمی ، هیچ بر فوق العاده‌لك یوق .

اکر نهاد حب وطنله عشق لیلا آره‌سنده ، ژون تورکلرك وظیفهٔ منجیه‌یه

بتون عوامل فاجعه ایله کسب معارفه ایتمش بولنه جقدر. حال بوکه [ژون تورك]ك برنجی پرده سنده اشخاص وقعه نك نصفنی بیله کوره میورز ؛ کوردکلرمزی ده درجهٔ کافیه ده طانیه میورز ، اعتراف ایدرم که اویون پك کوزل باشلیور : پرده آچیلنجه ایکی تازه قهرمانك ــ ایلا ایله نهادك قارشیسنده بولونیورز ؛ بو حسی پك اوقشایان برمنظره در . فقط پك آز صوکره ذهنمزه ایکی مسمار استفهام صاپلانیور . نصل اولدی ده ایلك سوزلری ، ایلك تعجبلریله مملکتمزك سیاست داخلیه وخارجیه سندن کلیاً بی خبر اولدیغنی آکلاتان ایلا ، نهادك براز عامیانه اولدیغنی انکار اولونه میه جق مؤاخذاتیله تبدیل مذهب ایدیویرهرك ــ اویشه قدر ایچنده بویودیکی محیط اوت آلودك تأثیرات مضله سنه رغماً ــ عمجه زاده سنك شریکهٔ افکاری اولدی ؟ عین محیط اضلال ایچنده یتیشن نهاد ، او شاهقهٔ بحرانه نه زماندنبری طیرمانیورمش ، بومیل عصیان نه وقت باشلامش ، نصل تشدد ایتمش ، نیچون بوکون چیلدیرتان برنسبت فجیعه آلیور ؟ مؤلفلر برنجی پرده یی طولدوران خاییده جمله لری فدا ایده رك وجیز ومحیط سوزلرله بوعقده لری حل ایده بیلیرلردی . بوکا وقوفلرینك وباقدرت ادبیه لرینك درجه سی دکل اثری صحنه ده کورمك ایچون حس ایتدکلری صبرسزلق مانع اولمشدر .

رومانلرده اشخاص وقعه یی ایستدیککز کبی تحلیل ایده بیلیرسکز ؛ هر برینك قلب وروحنی آووجکزه آلیر ، قارئلره کوستررسکز ؛ افکاروحسیاتی اوزون اوزون ایضاح ایدرسکز . بونك ایچون قارشیکزده حدودسز صحیفه لر آچیقدر . صحنه ده بو مساعده موجود اولمادیغندن اهل تماشایی ممنون ایتمك کوجله شیر : تیاترو تألیفنده کی عسرت بوندن ناشیدر .

انتقادی دها ایلری کوتورمه دن اول فاجعه یی حکایه ایده لم :

مابین ارکانندن کاظم پاشا مقبلان استبداددندر ؛ عزل ونصب ایتدیریور ، رشوت آلیور ، ژورنال ویریور ، خفیه بسلیور ، طرفکیران عدالته : « آچاق ! » دییور . جرائم استبدادك مجمعی ! . . پاشانك بر برادر زاده سی وار ، نهادکه یتیم قالمش ، کاظم پاشانك قوناغنده پاشانك کریمه سی ایلا ایله برلکده بویومش .

مصاحبهٔ ادبیه: ٣

تیاترو تألیفی

- ژون ترك فاجعه‌سی مناسبتیله -

کنجلر حقنده بسله‌نیلن پارلاق امیدلری تقویه ایده‌جك کوزل اثرلرك صبرسز بر آرزوی اشتهاری تعقیب ایله هنوز رسیدهٔ کمال اولمادن، هنوز پذیرهٔ اصلاح اولمامش محررانه مخصوص علائم اهمال ایله شائبه‌دار اوله‌رق ایادیٔ قارئینه توزیعی همان هر دورده ارباب شبابك تکرار ایتدیکی بر خطادر.

هله شو صوك آیلرده آز چوق هپمزه اندیشهٔ تصحیح و اکمالی اونوتدوران هوسکذاریٔ تألیف و نشرك بربرکت مفرطه ایله اورته‌یه صاچدیغی کتابلر ایچنده اویله آثار استعجاله، اوقدر شقوق نسیانه تصادف اولنیورکه اکر مؤلفلری آره صره رسائل موقوته‌ده آثار مستکمله ایله اظهار اقتدار ایتمه‌مش اولسه‌لر شباب حاضرك فیض منتظریله وداعلاشمق ایجاب ایده‌جك. باخصوص تیاترو تألیفی کبی هنوز پك ای طانیمادیغمز، اوزرنده یورومکه آلیشمادیغمز، سراج تجربه‌مزله آیدینلاتمه‌مدیغمز یوللره آتیلان متشبث و آتشدل کنجلر اویله معاصیٔ قلمیه‌یی لیاقتلرینه اباحه ایدییورلرکه .... حرارت قلب هرمانعی اقتحامه کافی دکلدر. باقکز، رخسان نواره خانمله تحسین ناهید بکی طانیرسکز: ایکیسی ده عطر حس ایله مشبوع بر ردمت اشعار تازه وجوده کتیرمش نودمیده اهلیتلردر. صوکره بو ایکی بلاغت صمیمیه اوچ پرده‌لك بر فاجعه ترتیبی ایچون اتحاد ایدنجه صولغون، همان همان عادی دینه‌بیله‌جك بر زادهٔ تلاشدن باشقه بر شی میدانه کتیره‌میورلر.

هیچ شبهه‌م یوق که [ژون تورك] مؤلفلری فاجعه تدویننده کوزه‌تیله‌جك قواعدی تتبع ایتمشلردر؛ بیلیرلرکه ایلك پرده فرانسزلرك اکسپوزیسیون دیدکلری تشهیر موضوع و اعلام اشخاصه عائد اوله‌جق و پرده قاپانمه‌دن ارباب تماشا

اعتذار

مندرجاتمزك كثرتی حسبیله (شهبال)ك دردنجی پرده‌سی ایله (اولومدن صوكره) مقاله‌سی و (عفو) رومانی درج اولنه‌مدی.

مؤسسی: ابن السری
مصطفی نامق

مدیری: ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۱۳ — برنجی جلد

۱۶ ذی‌القعده ۱۳۲۶

۲۷ تشرین ثانی ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی: جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

آرتین آصادوریان مطبعه‌سی

۱۳۲٤

قاندیرمغه چالیشدم . . . نیچین اوله‌ماسین ، بلکه بوکچیردکلرم فنابر رؤیادر . . .
ذاتاً بن او بدبخت قادینك اعتراف حقیقت ایدن سوزلرندن تهاجم آلام آره‌سنده لزومندن فضله معنا چیقارمامشمیدم ؟ دیزکن برخیال ، حیاتمه شعر ونزاهت ویرن بوقادینك خیالی بوتون نوازشلریله ، بوتون صمیمیت واعتمادیله کوزمك اوکنه کلدی ، ألمدن قاچیردیغم بوکوزل خیال پیش نکاهمده یالوارمغه باشلادی.
بوخیال ایله برمدت قالقدم ، ایاقده طوره‌میوردم ؛ اوطوردیغی اوطه‌یه قدر سوروکلنه سوروکلنه کیتمك ، «خایر خایر بونلر طوغری دکل ، یالان ، هپ یالان ؛ سز بوقدر بویوك برسعادتی محو ایده‌مزسکز دکلمی ؟ » دیمك ایستدم . سعادتمه تکرار قاووشمق ایچون اونك براشارتی ، برتبسمی ، مبهم برسوزی کافی ایدی اوطه‌مدن چیقدم ، قاپیسنك اوکنه قدر کیتدم . اورایه کلنجه کندمی ضبط ایده‌رك برمدت ایچریسنی دیکله‌دم . . . حالا آغلیوردی . .. شاشقین شاشقین ایچری کیردم . باشنی قالدیردیغی زمان کوزلرنده ، اویله برافادهٔ خشیت واردی ، سیماسنده طولاشان علائم حجابی بندن صاقلامق ایچون اویله برحرکتده بولندی‌که حقیقت بوتون دهشتیله کوزمك اوکنه چیقدی ؛

— بنی چاغیردیکز ظن ایتدم‌ده ... دیه‌بیلدم

وهمان اورادن چیقه‌رق اوطه‌مه کلدم ، اوراده کندی کندمه کیزلی کیزلی آغلادم ، آغلادم ، آغلادم ... آرتق او دقیقه‌دن اعتباراً حیاتمزده اشتراك نامنه برشی قالمامشدی . . . قیریلان ، پارچه‌لانان بو عائله اوجاغنده اضطراب بیله بر دکلدی ، ایکیمز باشقه یولده مضطرب اولیوردق .

بوراده هوبرك سوزینی کسدم :

— « زواللی دوستم ، نه قدر فلاکت کورمش ، نه قدر یالکز قالمشسك ؟ ...

— أوت حقك وار ، دیدی ، بن یاره‌لی حیوانلر کبی یاره‌لرینی صاقلامق ایسته‌ینلردنم ... هم بنم یاره‌لرم او قدر درینیدی‌که بوکا قارشی یاپیله‌جق چاره نه اولورسه اولسون بکا چرکین کلیردی . یکانه آرزوم بورادن قاچمق ایدی ...

مشتاق

فراغته قرار ویریلرسه بونلر آره‌سنده حقوقدن فضله بر طاقم وظائف تولد ایدر. بو ایکی وجوددن بری خیانت ایده‌جك اولورسه اوته‌کیسی کندینی قید وظیفه‌دن نیچون وارسته عد ایتسین؟ زوجه‌مك خطاسی أومزده سعادتمزدن باشقه بر شيء قیرمامشدی، بو اویله بر حقیقتدی‌که هیچ بر دلیل و ادعا ایله صارصیله‌مازدی و ایشته بن بونی شو تشریح أليم ایله اوغراشدیغمدن بری ایلك دفعه اوله‌رق حس ایدییوردم.

شیمدی بوتون فکرمی، بوتون عزممی بوحقیقته عطف ایتدم: أوت مادام‌که ازدواجده هرشی مشترکدر. زوجه‌مك خطاسی بنم‌ده خطام دیمکدر. واقعا زوجه‌می جزالاندیرمق حقنه مالکدم، فقط عینی جزایی کندی نفسمه‌ده تطبیق ایتمك شرطیله اوحقی استعمال ایده‌بیلیردم. آرتق قرارمی بوزمغه چالیشمادم؛ عزممده اوقدر متانت واردی‌که بوقرارك شدتلی اولوب اولمدیغنی‌بیله دوشونمه‌دم. یالکز اوقدر أليم محاکامدن بویله‌بر نتیجه چیقمش اولمسنه شاشیوردم. او وقت هیچ سومه‌دیکم بر آدمك، ارنسترەنانك برسوزینی — قلبمده برحس تذلل اویانه‌رق — خاطرلادم: «ناموس کبی وظیفه‌ده عقلك خارجنده و بعض احواله کوره فوقنده‌در.» ایشته بنم‌وظیفه‌م‌ده بکا بویله. بوحالیله کورونیوردی: مقنع، متحکم، قلبي جریحه دارایده‌بیله‌جك قدر آغیر، فقط هیچ آلداتمایان برنفوذ وقطعیته مالکدی.

«فقط هیهات‌که ایچمده اویانان ضیای حقیقت یالکز وظیفه‌می تنویر ایتمکله قالمادی، آلام قلبیه‌می‌ده میدانه چیقارمشدی. بکا اویله کلیوردی که شوحالی قبول ایتمکله بن اوغرادیغم فلاکتی تأیید ایدییوردم، ایشته اووقته قدر بوکا ایناتمق ایسته‌مین قلبم او وقت بردن عصیان ایتدی، صوك نقطهٔ تحمله کلن عزم ومتانتم قیرلدی. بوتون موجودیتم برجهد عظیم ایله سیلکنه‌رك بونی اوزرندن آتمق ایسته‌دی...

«حقیقةً آلداتلدیغمه، خیانت کوردیکمه بنی کیم تأمین ایده‌بیلردی؟ ایلك کونلری بونی تأیید ایده‌جك اسباب ودلائلی ردوجرحه باشلادم، بوکا کندمی‌ده

تطبیق ایدییوردم : بر قادین سقوط ایدرسه بونده دائما بر پارچه زوجنك خطاسی واردر.

بوتون حقسزلقلرمی ، بوتون قباحتلرمی بویله برر برر کوزمك اوکنه کتیردکدن صوکره ایچمده بر سس اویاندی : « زوجه‌کك قباحتنی عفو ایت ! اونی عفو ایت ! کیم بیلیر بلکه اوده نادم اولمشدر ؛ اونی بر مدت بورادن اوزاقلاشدیر ، سقوط ایدن بر قادینه ال اوزاتمقدن چکینمه . بو سقوط ایناتمق ایسته‌مه‌ینلر کبی اول و عفو ایت ؛ انسان عفو ایتدیکنه نادم اولماز ... »

هوبر طوردی . بر زمانلر تا صمیم قلبندن چیقان بو مخالف سسلری صانکه حالا طویبور کبیدی . بن بو فاجعهٔ وجدانی‌یی شیمدی یکیدن کوزم اوکنده جریان ایدییورمشجه‌سنه تعقیب ایدییوردم . ارقداشم ینه سوزه باشلادی :

ــ ایشته باق ، بنده بو زمانده یاشایانلر حسیله متحس اولسه‌یدم دمین اکلاتدیغم طریقی اختیار ایدردم . عفو ایتمك ! پك بیوك ، پك کوزل شی ؛ بونی بنده بیلیرم ، فقط نه یالان سویله‌یم بزه انسانیت نامی آلتنده توصیه ایدیلن بو حس رقت ومرحمتدن بن نفرت ایدییوردم . بنم نظرمده عفو ایتمك عالیجناب قلبلردن زیاده آلچاق و قورقاق قلبلره یاقیشیر . انسان مجازات ایتمکه جسارت ایتمه‌ینجه عفو ایدر .

شیمدی ینه کندی نفسمی تدقیقه قویولدم . واقعا انتقام حسنه غلبه ایتمشدم ؛ فقط ایچمده برسس «عدالت یرینی بولملی !» دییوردی . قلبم یاره‌لی ایدی و بنمله برابر بوتون عائله‌مده جریحه‌دار ایدلمشدی . زوجه‌مك ناموسی ، اومك عفت وقدسیتی ، چوجوغمك حقوقی ، خلاصه او بدبخت قادینك حرمت ایتمکسزین شکست ایتدیکی شیلر شیمدی بر ترضیه ، بر مکافاة ایسته‌یوردی .

انسانلر آره‌سنده عادتدر : دائما زوجك حقوقی اورته‌یه سورولور ؛ حالبوکه بن بو فکرك طرفداری دکلم ، بو بنم حرکتمه اویماز ، بکا غایت غریب کلیر . بن زوجك حقوقندن زیاده ازدواجك حقوقنه ایناناننلردنم . ایکی وجود بربرینه باغلانیر ، بربرینك سعادت وفلاکتنه اشتراك مقصدیله حریت شخصیه‌لرندن

— مابعد —

اونده مسعود اولمق ایچون ناقابل تسکین بر احتیاج واردی وبو احتیاجك تأثیر سحرکاریسنی کوردکجه بونی خلقتنك بر ضعفی کبی تلقی ایدەرك تعدیل واصلاحه چالیشمشدم؛ فقط شبهەسزکه موفق اولەمادم، بو بختیارلق احتیاجی سکون بولمادی.

« بنی بختیار ایتمدیکز. » ... بو سوز، بو یوزمه چارپار کبی فیرلاتیلان جمله قباحت ایشلرکن طوتولان صداقتسز بر قادینك آغزندن چیقیورمش بر فریاد شکایت واعتراضدن باشقه بر معنایی شامل دکلمی؟ اونده دائما تسکین ایدیلەمەمش بر احتیاج، اونك حیاتنده طولدیریلەمامش بر بوشلق واردیکه اوکا یاشامقدن نفرت ایتدیرمشدی. بن اونی بختیار، مسعود ایدەجك شیلری اکلاتدم طوردم. فقط او، بونلرك هیچ برینی طویمادقدن، بو سعادتی حس ایتمدکدن صوکره نەیه یارار؟ هم بن او انسانلره بکزەمشدمکه مسلکلرینك ایجاب ایتدیکی مشاغل آرەسنده، حرص ترقی و تعالی ایچنده قلبلری ممنون اولدیغی زمان غریب بر حس خودپرستی ایله باشقەلرینیده ممنون ظن ایدرلر.

قیزینك وفاتی اونی نه قدر صارصدیغنی، آرەمزدەکی صمیمیتك اودقیقەدن اعتباراً نه قدر صارصلدیغنی شیمدی خاطرلیورم. دیمك بن او قیمتلی وجودك غیبوبتیله بوش قالان کوشۀ شفقت ومحبتی کندم ایچون ایستەمکه حق کسب ایدەمەمشدم. دائما برلکده یاشایەجق، حیاتلری هپ بر یرده کچەجك ایکی وجود آرەسنده اکلاشیلەمامازلق قدر فنا، الیم برشی اولەماز. بو اکلاشیلەمامازلغی ازاله ایدەجك یرده زواللی قادینی قباحتی، مجادلات قلبیەسی، هوساتی ایچنده یالکز براقشدم و ایشته باشقەلری حقنده ویردیکم حکمی شیمدی کندمه

تجلیات دماغیه‌سنده ، باشقه بر جهانك زنكین وشعر امیز سانحاتیله بو عالمك فوقنده ،
بوسبوتون باشقه بر طرز حیاتك دوشونجه‌لرینی اویاندیرمش .. واونی كیتدكجه
درین بر عجز ومسكنت ایچنده ، هر كون بر پارچه مقاومتنی آزالتارق ، نهایت
بر كون تامیله زیر تحكمنه كچیرن بوقوت ؛ هنوز هیچ بر حسك آتش خلجانیله
چارپتامش اولان بو صاف وباكر چوجق قلبنده ، اویله شدید وهیجان آور
تحسسلرله اجرای تأثیر ایتمشدیكه ابتدالری كوزلرینی بورون بر بخار نشوهٔ
سودا ایله اونی سرخوش ایدن بو حس . شمدی طاتلی رویالردن اویانیلدیغی زمان
دیولان آتشه بكزه‌ر بر اشتعال دماغ ایچنده بوتون محاكاتنی زیر و زبر
ایتمشدی . . .

وداد بهجت ، آرتق اسكیسی كبی دوسلرینی ، منتظماً تعقیب ایده‌میور
وقابل احتلاس اولان بوتون زمانلرینی عشقنك دوشونجه‌لرینه حصر ایدییوردی
بعضاً بوتون بر كیجه‌لك اویقوسنی فدا ایده‌رك صباحلره قدر اوسیمای جاذبك ، بیتنی
یاقان خولیالریله مشغول اولمقدن بر حظ روحانی دویار وبوندن بر غدای معنوی
آلارق روحنك بو مسعوفیت سوداسنی تطمین ایتمش اولوردی . اونك احوال
روحیه‌سنده كوندن كونه درینله‌شن بر ضعفله یواش یواش كوزه چارپمغه باشلایان
بر باشقه‌لق واردیكه سوزولمش سیماسی واونی دائما كون وانزوایه دعوت ایدن
دورغونلغیله بر خسته‌یه بكزه‌تیردی . بوتون والده‌لرده ، اولادلرینك اڭ خفی
تأثرلرینه قارشی لاقید قالان‌مایان بر نفوذ نظرله ؛ اونك بو حالندن شبهه‌یه دوشن
یالكز كریده خانمدی . اونی بویله كوندن كونه صولار بر چیچك رقتیله نالان
كوردكجه قلبنك بر كوشه‌سنده صانكه بر شی ، صیزلایارق اولوردی . وزوجنه
بوندن بحث ایدركن كوز یاشلرینی صالیویره‌ك ایچین ایچین آغلاردی . اسماعیل
سری بك ؛ زوجه‌سنك بو حالنی خسته‌لغه عطف ایدر واونی تسلیه ایچون :

— جانم دوروب دورور كن كندیكی نیچون اوزییورسك ؟ چوجغك
هیچ بر شیسی یوق. ماشاءالله آرسلان كبی.. بو كونلرده بر آز زیاده‌جه چالیشیور..
بالطبع ضعیفلار . . . — مابعدی وار —

برچاره دوشونه‌رك متسلی اولوردی. بیروتدن برفرانسز واپوریله آشیرمق ... بوکانده برچاره‌ٔ تسویه بولدقدن صکرا دیکر برمانعه واردیکه اصل بلنی بوکن بو، ایدی . والده‌سی ، ودادی برکون یانندن آییرمق ایسته‌مزدی حتی اونك ؛ — زمان کلوب مکاتب عالیه‌دن برینه کیرمکه مجبور اولدیغنی دوشوندوکجه یأسندن خسته‌لانیر وکونلرجه ضعیف وبیتاب دوشردی اونك ایچون اولادندن آیرلمق نه‌قدر آجی برحقیقت ایسه زوجنی ترك ایتمکده اوقدر مشکلدی . بیچاره‌قادین، بوهرایکی دوشونجه آراسنده نه‌یه قرارویرمك لازمکلدیکنی تعیینه کوچلك چکر وصوکرا برکون کلوب چاتاجق اولان بوساعتك اندیشهٔ فراقیله‌تأثرندن آغلاردی اونك بوحالنی بیلن اسماعیل سری‌بك، اك اول بوخسته قادینی اداره ایتمك یولنی آراشدیریردی . صوکرا بونك حلنی آتی‌یه ترك ایده‌رك :

— هله برکره اعدادی‌یی اکمال ایتسینده .... دیردی .

برکون بریسی . اوکا برفکرویردی . ودادی‌شمدیدن‌اوروپایه کوندرمکدنسه‌بیروت طبیه‌لرندن برینه ویرمك دهاموافق ایدی . بوراسنی اکمال ایتدکدن صوکرا اوروپایه‌ده کیده‌بیلیردی . هم‌اوزمان وداد کندیسنی قورتارمش برکنج اولدیغی حالده اراده جدی برتحصیل کورمش وباخصوص بیروتك قربیتی بواولادایله والده آراسنده‌کی مشکلاتیده بردرجه‌یه قدر برطرف ایتمش اولوردی . بوفکر، بردنبره اسماعیل سری بکی تسخیر ایتمش وبوکوندن اعتباراً قرار ویرمشدی . اکزیاده امریقان طبیه‌سنی مدح ایدییورلردی . شوحالده وداده براز انکلیزجه اوکرتمك‌لازمدی . درحال برخواجه تدارك ایدلدی واعدادی درسلریله اوده منتظماً تعقیب اولونمغه باشلادی ....

وداد بهجت ، اوسنه امتحانلرینی پك پارلاق برصورتده ویره‌رك صنفك ایکنجیسی اولدی. ایکی‌سنه صکرا انده شهادتنامه آلاجقدی . اونی‌طانیانلرواونك بو درجه‌ده چالیشدیغنی کورنلر ، استقبال ایچون اوندن پك بیوك موفقیت بکلرلردی . فقط اواثناده برتصادف ، بوتون حیاتنی برآن ایچنده، ضبط ایدن برعشق ؛ اونده ، بوتون بوثباتلری‌متانتلری کسرایدرك هنوزانکشافه‌قوت بولامیان

منتظماً تعقیب اولنان بر تحصیلدن ایدیله‌جك استفاده‌یی آرتق تقدیر ایدیور وکیتدکجه زیاده‌له‌شن بر هوسله بوتون ساعتلرینی درسلرینه حصر ایدییوردی . یکانه اکلنجه‌سی اقشام اوزری ایکی ساعت قدر پیسیقله‌ته بینمکله هفته‌ده ایکی کره کوچوك همشیره‌سنه موسیقی درسی ویره‌ن بر ایتالیاندن کمان اوکره‌نمك ایدی . اونك بالخاصه صنایع نفیسه‌یه استعدادی واردی . اویله که بر ایکی آی ظرفنده بوتون اسقالالری وحتی برایکی قادریل پارچاسی چالمغه باشلامشدی . بوندن باشقه . پدری ؛ آرقداشلرینك برندن اوکا رسم کوسته‌رمك ایچون وعد آلمشدی . جمعه کونلرینی ده بوکنج ومقتدر ضابطك آتولیه‌سنده رسم یاپمقله کچیرردی . وداد بهجت ، بوصورتله أیی بر تحصیل وتربیه آلمش اولارق یتیشیوردی . بوتون بر کونلك حیات مساعیسنی منتظم بر پروغراممله ساعتلره تقسیم ایتمشدی . یدی ساعتی تمامیله کوندوز مکتبده کچیوردی . کیجه یمکدن صوکرا بر ساعت کمانیله اشتغال ایدر و یاتینجه‌یه قدرده ایرتسی کون اوقویه‌جغی درسلری حاضرلامقله اوغراشیردی . اسماعیل سری بك ، اونی بویله چالیشیور کوردکجه دها زیاده تشویق ایچون بر پدرك یاپه‌بیله‌جکی بوتون فداکارلقلری اختیار ایتمکدن چکنمز واونی ممکن اولدیغی قدر استقباله ایچون حاضرلامق ایسته‌ردی .

کندیسی پك اوقدر عالی بر تحصیل کورمه‌مش اولمقله برابر معارفه صوك درجه‌ده اهمیت ویریر وهیچ اونوتمازسه ودادی یتشدیرمکله بوتون أمللرینك اونده تجلیسنی آرزو ایدردی . ایشته شمدی اونی بودرجه‌ده هوسکار کوردکجه قلبی ، برحس افتخارله دولیور و اوکا دها مفید ، دها اویغونلی بر محیط حاضرلامق ایچون بوتون امکانلری تدارك ایتمك ایستیوردی . آه اکر قابل اولسه ایدی اونی شمدیدن اوروپایه کونده‌ره‌جکدی . حتی اوکا آیده اوچیوز فرانق ویره‌بیلمك ایچون استانبولده بر أویله حرمنك مجوهراتی ترهین ایده‌رك اونی درت بش سنه‌قدر اداره ایده‌بیله‌جك بر مبلغ استقراضنی دوشوندی . صوکره‌سی ایچونده اه کریمدی . فقط بومقصدینك حصولی ایچون کوزونك اوکنده اویله قوی مانعه‌لر واردیکه اونی بردنبره مأیوس ایدردی . صوکرا ذهننده اوکاده

— مابعد —

رشدیه‌نك فوقنده برمکتب بولونمادیغی ایچون برمدرسه‌یه دوامه مجبوریت حس ایدلدی. بوراده؛ أمثله، بناء، مقصود، عوامل، اظهار، کافیه، حلبی، ملتقا کبی لسان وعلوم دینیه‌یه عائد درسلر تعقیب ایدلدی . وداد بهجت، نهایت صوفته اولیوردی . پدری، آراده صیراده اونکله لطیفه ایدر ویقینده برجبه ، اوزرینه بیاض بر صاریقله اونی مینی مینی برخواجه قیافتنده عمریه جامعنده کرسی‌یه چیقاره‌جغندن بحث ایله کولوشورلردی او، مطلقا یابر عسکر یاخود دوقتور اولاجغنی ایلری‌یه سوره‌رك بوفکری ردایدردی . نهایت خسته خانه‌یه دوامه باشلامقله مسلکنی تماميله تعیین ایتمش اولدی . أوه کلدیکی زمان جدی بر دوقتور صفتیله اوکون خسته خانه‌ده کوردکارینی ــ بوخصوصده هیچ برشیٔ دیکلمکه تحمل ایده‌مه‌ین ــ والده‌سندن کیزلی اولارق پدرینه حتی خدمتجیلره واریجه‌یه قدر بوتون تفصیلاتیله اکلاتیر وبالالتزام اوزرندن اکسیك اولمایان آسیدفه‌نیك قوقولریله أوك ایچنده کزینمکدن بویوك برلذت دویاردی . نهایت بوراده‌ده بربچق سنه قدر عین حیاتی سوروکله‌دکدن صوکرا والده‌سنك کیتدکجه زیاده‌له‌شن راحتسزلغی اوزرینه سوریه ولایتلرندن برینه نقل ایتمکی دوشوندیلر. وبرمدت صوکرا شامه تحویل مأموریت ایتدیلر...

وداد ایچون بوراده بوسبوتون باشقه برحیات باشلامش اولدی. اوزمانه قدر پراکنده وخصوصی برصورتده تعقیب ایدیلن تحصیله نهایت ویرلدی. وبوکوندن اعتباراً مکتب اعدادی‌یه دوام ایتمکه باشلادی .

برنجی درجه‌ده برعالم بولنمق لازمکلمز ، هرکیمکه بویله برحاله تصادف ایتدیکنده کمال ثبات وفراستله شخصنی شرائط مطلوبه تحتنده بولندیره‌رق بعض احواله کوره بیلیر وکیتدکجه استعداد آرته‌رق بوطریقده مظهر ترقیات اولور . علائم روحیه‌دن بو مبحثده یالکز خدام صاحبلرینك ؛ حرکت بذاته . و انتقالات بنفسه، یعنی میدانده برسبب اولمادیغی حالده برجسمی غیر مرئی برقوتله حرکت ایتدیرملی ، وبلا لفظ دیکرینك ذهنندن کچن شیلره انتقاللرینی خبرویرمه‌ز ، بوعجیبه ارواح امواتك وساطتلری اثریدر .

هویت بشریه‌نك روح لایموت بولندیغنی برسوری دلائل ایله بالاثبات برطاقم نظریات باطله‌یی ترك ایدن هرصاحب عزم نفسنده بو خاصه‌یی کورمك ایچون حائز استعداددر .

شهادت فنیه

۱۸٤۸ سنه‌سنده مجتمعهٔ امریقاده

ایلك دفعه اورق برطاقم عجائبات روحیه آمریقاده ، ظهوریله خلقك انظار خیرتنی جلب ایتدی ، برچوق مساکنك اشیاسی بولندقلری یردن کورنمز برقوتله حرکت ایدوب تبدیل موقع ایتدیلر ، ماصه‌لر کندیلکندن قالقوب ایاقلرینی یره اوردیلر ، بوخارقه‌یی تماشا ایدنلردن بری بوضرباتك عددینی حروف الفبایه بالتطبیق برتلغراف تأسیسنه موفق اولدی، حاضرون بو واسطه ایله قوهٔ خفیه ایله مکالمه ایتدیلر ،ضربان روحیه‌نك تلغرافه تطبیقندن شو سوزلر اکلاشلدی: «بن، جسمانیتده بولنان انسانلرك درك ایده‌میه‌جکلری درجه‌ده لطیف، مع هذا مادیتله‌ده علاقه‌سی بولنان بر ظرف سیال ایله محاط بر شخصك روحی‌یم وقتیله بوممکلتلرده یاشادم» بورموزه علاوةً: کندیسنك حال حیاتنده‌کی احوالی حقنده ویردیکی تفصیلات اوزرینه تحقیقات نتیجه‌سنده فی الحقیقه بوشخصك ایکی عالمده‌کی حیاتنك عینیتی تحقق ایتمکله هردرلو شبهات زائل اولدی ، برچوق محللرده بو وقعه کراراً وقوعبولدی .

— مابعدی وار —

علائم روحیه

انسانده جوهر حقیقی حیات اولان روحك موجودیتی وجسمك خرابیسندن صکره دیکر بر جسمده تجسد ایده جکی حقنده الده بولنان براهین منطقیه‌نك فوقنده طریقهٔ روحیونك اك مقنع بر دلیلی واردر که بوده : استحضار ارواح حادثه‌سیدر .

استحضار ارواح اول امرده بر شارلاتانلق کبی تلقی ایدلمش ایکن بوکون هر طرفده پك دقیق بر اصول تحتنده مشاهده اولنمقده بولنمش والآن بعض علما طرفندن بومهمه‌یه عطف نظر اولنمیه‌رق انکار ایدلکده ایسه‌ده اکثریتله اك محترم وبنام عالملر طرفندن ایشك اهمیت وحقیقتی نظر دقته آلنمغله امریقا و بتون اوروپا اقوامی میاننده روحیون جمعیتلری بوبابده تدقیقات دائمه‌یه حصر وجود ایتمشلردر .

من القدیم علم ارواح ایله اشتغال ایدنلر کلمش کیتمش واستحضار ارواح ایله خارقه‌لر کوسترلمش ایسه‌ده عدداً محدود وپردهٔ خفاده مستور قالدیغی حالده بوکون تعمم ایتمکده وکمال ثباتله اشکال مختلفه‌ده علوم حاضره میانه قارشمقده‌در .

منظومهٔ شمسیه‌نك سکزنجی سیاره‌سنی کشف ایدن مشهور (نووتون) ك شوسوزلرینی بورایه درج ایده‌لم : « بتون مکونات ساحهٔ رؤیتدن عبارتدر ظننده بولنمق اثر جنتدر عالم غیر مرئی‌یه قائل اولوب دائما تدقیق ایتمك موافق عقل وحکمتدر » بزه طبیعتك مجهول برکوشه‌سنی ارائه ایتمکده اولان بوحادثاته اهمیت ویرمك یالکز علمایه دکل بتون ارباب اذهان ایچون بر وظیفه‌در، بوبابده‌کی تدقیقات عقل وذکانی بالتقویه ، حتی تنویر باطلی تفریق ایدر، زیرا فنك مسامحه‌سیله باطلك کثافتنه هدف اولان حقایق، فوق الطبیعه وغیر ممکن برحال نظریله باقیلور .

بوکون علائم روحیه‌نك وبزه واقع اولان اخباراتنك ایلروده مبحث مخصوصنده کوریله‌جکی وجهله صحیح اولدیغی اك یوکسك بر استعداد ووقوفی حائز ، مساعی وکشفیاتلریله مظهر احترام اولان علما طرفندن تصدیق اولنمقده‌در .

معهذا بوحقیقتی درك ایتمك ساحهٔ حسده علائم روحیه‌یی کورمك ایچون

برخاصه بولنور ، بعضلری عالم دیکری تماشا ایدر ، سیالیتك خفایاسنی بالمشاهده موجودات غیر مرئیه ایله مناسباتده بولنەرق انلرك آرا ، ووصایاسنی بزه تبلیغه توسط ایدر ، بوبابده ایلروده تفصیلات ویریله‌جکدر ؛ فقط مبحثده بو حقایقدن برنبذه بحث ایدهلم: پوبسه‌کور ، دەلوزه پوته‌ر ، ویوزلرجه تلمیذلرینك تجاربیله نوم مقناطیسی حواس وحرکات جسمانیه‌یی بالتعطیل روح تماماً کسب سربستی ایتمکله عالم جسمانیده مستوراولان اسراری ، قوانین ولطافت دلفریبنی تماشاوبو حال تجردده مشاهداتندن بزیده خبردار ایدیور .

بوموجودمعنوی‌که ، روح حالت نومده‌کوریور وتفکر ایدیور وجسدینك خارجنده حرکتیله شخصیت ووقوفنك جسمه غیر تابع اولدیغنی فهم وحال بیداریده‌کی درجه‌سندن پك عالی برشکل سیالده بولندیغنی تصدیق ایدیور ، بناءعلیه مانیاتیزما یالکز موجودیت روحیهٔ حالیه‌یی دکل ، ابدی لایموت اولدیغنی‌ده میدان بداهته وضع ایدیور .

انسان اوزرنده مانیاتیزماقوتیله انفعال سیالیه‌نك تأثیراتی پك مختلف وجمیتلیدر . نفس صاحبلری برطاقم دردلیلری مسح ایتمکله نجه اوجاعی ازاله ایتمیورلرمی ؟ بونلرده کوریلن خاصهٔ اعجازك سببی : قوای سیالیه‌نك ارزوی روحه بالانقیاد اعضاء مریضه سرایتیله مرضانك تدریجی صورتده شفایاب اولمسنی تأمین ایتمسیدر .

نفسنده بویله برقوتك اریتمسنه کسب لیاقت ایتمش کبی کورینه‌رك متفاخرانه برطورله برطاقم شارلاتانلرك خلقی اغفال ایتمکده اولدقلری‌ده قابل انکار دکلدر فقط انسانیته مسلط اولان اخلاقسزلق الجاآتندن بولنان بوحاله قارشو مانیاتیزما فننك برحس صداقت ونجابتله تطبیقاتی اجرا اولنمقده بولنمسی بزم ایچون یکانه تسلیدر

خبرویردکلرینی اعلان ایتمشلردر . دیکر طرفدن « سومنامبول » لرك کوستردکلری حادثاتدن بریده رؤیت اخشائیه‌سیدر ، بعضاً اعضای داخلیه‌لرندن الك درین نقاطی مشاهده ایدرك جوف صدر وبطنده‌کی اعضا هیئت مجموعه‌سیله پیش نظرلرنده ترسیم ایدییورکه ، بو حادثه ایلك دفعه اوله‌رق ساحهٔ فنك محاط بولندیغنی مانعه‌یی آشوب تعبیرات فنیه‌یه «Autoscopie interne» ترسیت باطنیه نامی التنده بر اصطلاح جدید انضمامنی بادی اولمشدر . (خزینهٔ اوراق مبحث الروح اغستوس ۱۹۰۳)

آتی بینه‌سیله مسئله تنور ایتمشدر :

(ایپنوتیزم ، فن مانع الاعضـایه متعلق کافهٔ علامات مادیه وملمسیه‌یه مخالف وطبیعت قوانیننه غیر تابع انسانده بشقه برعالمدر ، کوستردیکی احوالك سببی فناً حل اولنه‌مز ، بوحادثات خارق العاده‌یه بوعجیبهٔ روحیه‌یه فیسیولوجی درجه‌سنده مربوط بولنیورم .)

بوکیفیت مشاهیر اطبایه پردهٔ مجهولیتده کورنمکده ایسه‌ده قابل انکار اولمادیغنی ده تصدیق ایتدیرییور ، بعضلری وقوعبولان حادثاتك کندیلرینی مسئله‌نك نقطهٔ حلنه ایصال ایده‌میه‌جکی ذهابیله یاری یولده قالیورلر . مادیون ایسه : بونقطه‌یه هیچ اهمیت ویرمیه‌رك قوای روحیه وعلم احوال روح حقنده علی العمیا عنودانه انکارلرنده دوام ایدییورلر .

مانیاتیزمایی قبول ایدوب ایپنوتیزم نامیله نظردقته الان علمای طب تطبیقاتده (ایستریك) لردن صرفنظرله اشخاص سالمه‌یی انتخاب ایتسه‌لریك قطعی نتایجه دسترس اولنه‌جغی شبهه‌سزدر . نوم مقناطیسی ایله اشخاص سالمه‌اوزرنده حواس جدیده اویانوب قوه‌درکیه‌یه صوك درجه‌ده برقدرت بخش ایدییور ، کوزلرك هیچ بردخلی اولمدیغی حالده وقایع بعیده‌یی کورییور . برسائر فی المنام (somnambule) اثنای لیلده برمحله کیدر وکوزلری قپالی ایکن اوقور ویازار ، اك نازك وقاریشق ایشلرله اشتغال ایدرلر ، بر دیکری ه انسانك قابندن نه‌لر کچدیکنی ، اسباب آلامنی کشف ایدر مفکره‌سنی بر کتاب کبی مطالعه ایدر [١] بوحاله مستعد اولنلرك هربرنده بشقه

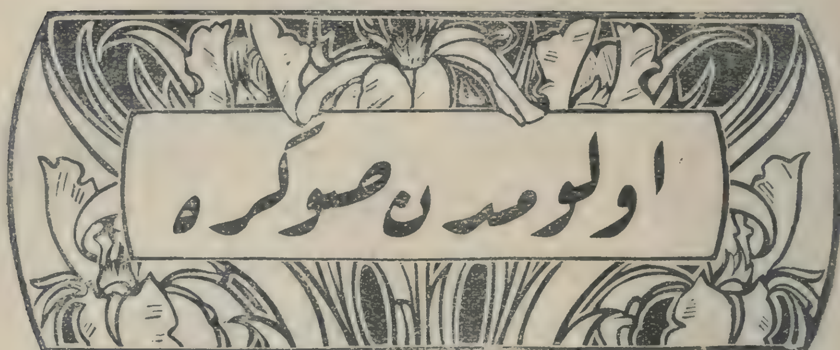
[١] «تابع» بو حالده (روحك تأثیراتیله حجیرات دماغیه‌نك اهتزازاتنی مشاهده ایدرك بو اهتزازاتی بر مجموعهٔ کوکبیٔ ضیا افشانك متوالیاً انبساط وتقلصاتنه بکزه‌دییور) پولتیقنیق مکتب عالیسی مدیری میرالای (روقاس)ك «جریان نومده حال استغراق» نام اثرندن مقتبسدر بواثرك انتشارینی متعاقب جنوه دارالفنونی معلمی (فلورنوای) شو سطرلری یازییور : ادبیات جدیدهٔ طبیه‌نك صحیفه‌لرینی شویله برکوزدن کچیرمك خامهٔ مؤلفینی همان نقش صوفیون طرزنده کورمکه کافیدر ، چونکه انسانده چشم باطنك انکشاف ایتمسی ممکناتدن بولندیغی منفهم اولور . بر طرفدن فرانسز امراض عصبیه متخصصلری بعض مجانینك وفاتلرندن برایکی کون مقدم حاللرنده بردنبره صلاح مشاهده اولنه‌رق ترك حیات ایده‌جکلری ساعتی

جهان : ظرف جسمانینك حیلولتیله دائرهٔ ادراکمزك خارجنده بزی محیط اعضا واشکالی سیالی غیر مرئی مخلوقاتله مالامال بولندیغی ارباب اذعان نزدنده محقق اولوب بونلرك خلقتلری فوق الطبیعه اولمدیغی حالده فوق البشردر. مخلوقات مذکوره بزم ارهمزده، اطرافمزده موجود اولوب حرکاتمزك بر سکونت صامته ایله شاهدیدرلر، کورونملری ایسه شرائط معینه یه تابع بغایت قطعی و متین بر طاقم قوانینك تطبیقاتیله ممکن اوله بیلیر. قوانین مذکوره بیلنوب تطبیق اولندیغی تقدیرده، انسانده بو سره وقوف ایچون قوای خفیه یه تصرف حاصل اولور، بوکا علم روح یاخود عندالبعض علم لدن اطلاق اولنور.

علوم لدنیه : بو دنیا کبی اسکی اولوب. هندك، مصرك پیشوالری، ویونان قدیمك افلاطونلری، ارستولری طرفندن اظهار اولنان خوارق بو علمك تطبیقاتیله وقوعه کلمش وپیغمبران عظامك معجزاتی من طرف الله کندیلرینه علوم لدنیه نك اك عالی درجاتی بخش اولنمسندن نشأت ایتمشدر. بوبابده تفصیلات ویرمکه ساحهٔ مقالاتمز غیر مساعددر.

مانیاتیزما، تاریخك هردورنده سراً تحصیل وتطبیق اولنه کلمش خصوصاً اون سکزنجی عصرك نهایتلرنده تعمم ایتمشدر، فنون اقادمیلری بوعلمه الآن نظر تردد له باقدقلری حالده شیوعندن برعصر صکره سر آمدان فنونك بر فرقه سی (ایپنوتیزم) «تنویم» نامی آلتنده بوعلمی کشف ایتمشلر ایسه ده ازمنهٔ قدیمه یه نسبةً بوبابده کی ترقی هیچ مثابه سنده در.

شایان تأسف درکه، بوکون مانیاتیزما ایله اشتغال ایدن علمای رسمیه همان دوقتورلردن عبارت اولوب نتیجهٔ مشاهداتلری حقنده شوصورتله افاداتده بولنیورلر : (ایپنوتیزم تطبیقاتی انجق اشخاص مریضه اوزرنده اجرا اولنه بیلور، مرضانك تخرشات عصبیه سی ایسه، یکدیکرینه غیر مربوط وغیر مکمل نتیجه لر ویریور) بعض علما حال صحتده بولنان اشخاصده بو تطبیقاتده بر نتیجه یه دسترس اولنه مامسندن طولایی فلسفهٔ روحیه یه قارشی متردد قالیورلر. فقط دوقتور شارقو کبی طبك مدار فخر ومباهاتی اولوب نامی بتون دنیایه معلوم برذات محترمك بروجه

— مابعد —

اوت بو سيال لطيف تحولات متتابعه ايله غير مرئى ايكن قابل وزن بر حاله كلوب بالتكاثف صلب، كثيف وثقيل اشكالده تجسم ايديبور . فقط ماده ده مشاهده اولنان بو دورهٔ ارتباط موقت اولوب درجات تحولى نتيجه سى اولان شكلدن يعنى ساحهٔ حس ورؤيتدن اجزاء فرديه سنك اهتزازات زره ويه سيله حال اصليسى بولنان سياليته عودت ايتديكى جهتله عوالم ظاهره نك عمان اثيردن ظهور ايدن امواجدن عبارت بر موجوديت موقته اولديغى وظهوريله ادوار حياتيه يى بعد الاكمال ينه اصلنه رجعت ايتمكده بولنديغى تحقق ايديبور .

طبيعتده هر شيئك حقيقتى بر نقطه ده مجتمعدر، واك بويوك كونشلردن اك كوچك پيكلره قدر كافهٔ اجرام سماويه وعوالم علويه نك عناصر مركبه لرنده بر اتحاد بولونديغى بوكون تحليل طيفى ايله مرتبهٔ بداهته واصل اولمغله حركات اجرام وماده ده مرعى علائمك تدقيقى بزه قواى موجودهٔ طبيعيه وعناصر مختلفهٔ كونيه نك بر نقطه يه رجعت ايتديكنى كوستريبور. بو نقطه ايسه، جوهر يكانهٔ موجوديت و محيط كل اولان حضرت احديتدر .

مانياتيزما وسياليات

حال انشعاعك فوقنده بر عالم سيالك موجوديتى كورونمكده وبو ساحه فن ايچون خارقه لر حاضرلامقده اولوب مادى اولان اشكال دها يوكسك مرتبه يه كچمك ايچون دوچار انقلاب اولهرق حال سياليته تحول ايتديكى نمايان اوله جقدر .

نیچون بو ائتلاف تأثرکه آن بآن
سن تیتره‌دکجه روحمی بر رعشه قاپلیور ،
سن آغلادقجه بنده‌ده بر شیلر آغلیور : . .

سلانیك ، یالیلر — ۳ حزیران ۱۳۲٤

علی جانب

شفای أزلی

— اینان خلوق أزلی بر شفادر آنداتق —
ت . ف

بر قندیلك اوکنده یورلدم بوتون کیجه .
بمضاً آراو خیالکی صولمش دوداقلرم .
فرقتدن انبعاث ایده‌رك بر تهیجه
مقلوب اولان شعرلرمك دائما یارم

قالمش سونوك خطوطنه بر فجر نوضیا
آناث ابتدامنی بذل ایتمك استرم .
حیفا که هر کوزللکك أث صاف و روشنا
أمواج التفاتنی کریه‌مله سوسلرم ؛

تمثالی کوز یاشندن عبارت شبابمك .
یارب ! نه‌دن بو ناتناهی أمللرم
هرشب ردای فاجع ظلمتله اورترم .

قاچ دفعه ایسته‌دم بو حیات خرابمك
افقنده پارلاسین أبدی شمس تابدار ؛
بر سس قولاقلرمده طنین أیلر : انتظار .
— ۹ تشرین اول ۳۲۳ — کیجه

مصطفی نامق

لکن آرار، آرار ینه بر عقده، برمآل
انسان، بوتشنه - راز وأبد، طفل پرخیال
برافق نوردن.
ألبت دوغار حقایقی تنویم ایدن بونور
برعجز دوردن.
عاجز، ره‌نصابنی تعقیبه بی مجال
ایشته، باقك، زواللی بشر بی‌نوای سور.
ذاتاً خیالی عجز بشردر مؤبداً
مجهول أملرك پی‌رازنده بکله‌ته‌ن..

سلانیك، ٢٣ مایس ٣٢١

عاکف قویونجو

موم ایچون

- دوقتورجزمی آکاهه -

مخمور برنکاه ایله قارشیمده هرزمان
کویا اویوقلیورکبی مست وخموشدر؛
بعضاً برانصدام زفیرمله پرفغان
بیك رعشهٔ هراس ایله برلحظه چیرپنیر..

برلحظه چیرپنیر، ینه خواهشکر سکون
اوّلکی اکتراب تعبچین ایله دورور،
تدقیق ایدرده چهره‌سی، کویا اوزون اوزون
آغلار اذای عمرمه آلودهٔ فتور..

أی موم، سن أی زواللی شعاع خفا - دهن
یکروح پرجفامی ایدك یوقسه برزمان
شیونکه حیاتده بیلسه‌م سنکله بن؟.

اوچوشور آسمانه تیتره‌شه‌رك
پری، رؤیا و کولکه . هاله، خیال
کبی بحرك تبخراتی . . . بوحال
یم خوابیده‌نك بمان سونه‌جك

صانیلان محتضر نفسلریدر . .
کیجه؛ افقك کوموشلی پرده‌لری
آچیلوب یارلیل اولان اوپری

کوله‌رك جو آسمانه کلیر .
اووقت دامن بیاضی آنك
اوپولیر بوسه‌سیله دالغه‌لرك . .

ابراهیم علاءالدین

عقده

ـ ممدوح نجدت بکه ـ

تیتره‌ر لبنده هیکل علوی فکرتك
آعماق تارحسه نفوذ أیله‌یه‌ن درین
بر نفخهٔ فنا !
دیر ، صانکه ، کوش قلبمه مغرور وبی‌سجود:
«أی حاسر بقا،
أی زبدهٔ خیالنی روح طبیعتك
آغوش مظلمنده تحری ایده‌ن وجود،
آرتق یتر بوظلمته عقد مخیلات ،
آرتق یتر بوبوشلغه‌دلبندی حیات ! »

ندای دعوت اختیاری چاغریور.. پارماقلی قاپودن معجونجی نك برسکوت ساکن ایله کیردیکی کوزوکیور.. برتاتر، کسیك برایکلتی حالنده هوانك ایچنده رقصه باشلایور. بورقص نغمات ایچه برمدت دوام ایدیور صوکره یاواش یاواش بوسلسبیل ترنماتك آردی کسیلدیکی دویولیور . . . او ، چیتمار کن آلدیغی ازنلی براعتنای دقیق ایله جبینه یراشدیریر — ویولنده ایلریله مکه باشلایور اون پاره !.. اون پاره ! ...

آقشامه قدر بواون پاره‌لر ایچین چالیشه جق، یوروله جق صیجاقدن ویورغو-نلقدن قورومش اولان بوغازینی بواونلقلر یولنده، صرف ایده جکی تضییق نفس ایله برقات دها قوروته جق ، یاقه جق وصوکره — آلتی ، یدی کشیدن مرکب اولدیغنی آغزندن ایشتدیکم — عائله سنك نزد معصومنه قوشه جق واونلری اعاشه ایچون بواونلقلری ، بونفس مقابللرینی اونلرك اوکنه اوکسوره جك .. ایرتسی صباح ینه ایشنه دوام ایده بیلمك ایچون وجود سالخورده سنی شهبال نومك مسکر کولکه لرینه ترك ایده جك .

بواختیاری هر کوروشمده بوفصول تصورات کوزلرمك اوکنده طبقه ـ طبقه آچیلردی .

قیزیل طوپراق : ۵ اغستوس سنه ۱۳۱۸

سعید حکمت

یاز دکزی

کونشك جرمی رأسه کلمش‌ده
دوکیور شعله‌لر صیجاق ، سس سز ؛
ینه یالدیزلی برجبینلکده
اویویور صانکه مائی کوزلی دکز .

معجونجی

اوزواللی اختیاری کوشکك اوکندن هرکچیشنده اوزون مدت سیر ایتمکدن کندیمی آله‌مازدم . بوریسنك ، ایکی ضعیف اللریله صیم صیقی یقالایارق باغیرتد- یغی او کهنه آلت صنعتك سسنی اوکرنمشیدم . اوانینك سامعه‌مده تیتره‌دیکنی حس ایدر ایتمز پنجره‌یه قوشار و نظرمتجسسمی اوزرندن آییره‌مدیغم او وجود عصر بیتی هر وقتکی قیافت سفیلانه‌سیله کوریردم .

اسکی برفسك کنارلرندن برحال پریشانیده دیشاری‌یه فیرلامش آق صاچلر .. متفکر ، شفقتلر ، بولوطلر قدر متفکر و مغموم برسیما . . . صولغون دوداقلرینی ارقشایان ایری ، بیاض بیقلر ... کونشك تأثیرات مدیده‌سی ایله رنکی ، ذاتاً صو- لغون اولان رنکی برقات دها آتمش برچاکت ، برپانتالون . . . . تعاقب سنین فقیرانه ایله قوتی آزالمش ضعیف قوللرینك برینده معجون تنکه‌سنی . دیکرینده مسکن متاعی اولان قالین صوپاسنی صقشدیرمش ، . . طوپراقلرك صاری نوا- زشلری ایله آغارمش قوندره‌لرینی هوای متموج ایچنده ایلریله‌تیور ... یورویور ..

اللرنده ، ازبرله‌دیکی بعض مشهور هوالری برترنم عادی ایله اوفله‌ین بوریسنی طوتیور . . . چالیور . . اوتدورویور . . . برجوشش هوائی اوصدای نازنینی بوتون چوجقلرك روحنه ، برحس چالاکی مبهم ایله مشبوع اولان مینی مینی روحلره ایصال ایدیور — . . . بوتون کوشکلرده برتلاش ، موسیقی هوسندن متولد برتلاش معصومانه کورولیور : — « معجونجی کچیور . . . معجونجی کچیور ... »

آغزلرده بوکلمه‌لر یوواریلانیور . . بو متلاشی آشیانه‌لرك برندن ظهور ایدن بر-

اوت بویر سکا برمنتخب نشیمندر؛
وکوکده تتره‌ین الحان مبهمیت که
دکزله چاملرك آهنك راز مشترکی،
دکزله چاملرك الهام فکر ایدن، باکر

سرودوصلتیدر، دیکله‌دکجه ظن ایدرم
سنك سماده اوچان برصدای نغمه‌کدر.
وایشته بونلری روحمله دیکله‌مکدندر
که بریتیمهٔ آهنك اولان نشیده‌لرم:

زمان زمان بوترنمکریز ودوراندور
ترانه‌لر کبی برموسیقی.. سرود سحر،
طبیعتك یوره‌کندن قوپوب کلن سسلر،
سنك سسك کبی برموسیقیٔ مبهم اولور.

بویوك آطه: نیسان ٣٢١

فائق عالی

بوکون بزدن صوکره کلنلرك اجرا آتنه قارشی چین ابرو کوستریبورز. بیله‌م که مادر ادب آرتق بزم اللرمزی براقمشـدر ؛ یکی کلنلرك کنج اوموزلرینه اتکاء ایدییور . اونلر فجر وامیددر . اونلرك هرشیلرینی ، غیرتلرینی ، مساهله‌لرینی ، حتی خطالرینی بیله بز براز غبطه ایله احاطه ایتملی‌یز . اونلرك تازه خطالری بیله بزم کهنه صوابلرمزدن زیاده دوشیزهٔ ادبه یاقیشیر !

جناب شهاب‌الدین

چاملر

کلیرده دیکله‌نیرم، بکلرم بوشاهقه‌نك
خجسته چاملری آلتده بعضی آقشاملر؛
بوچاملر، اووح، بو برسرمدی معاشقه‌نك
خیالی اوسته رقتله تترمین چاملر

بنم بو چاملره عشقم، بنم علاقه‌م وار.
بوجنتك بوملاذ کتوم ومکتومی،
ــ که ییه‌سنده اویور بوسه‌لرله خولیالر ــ
سنك حریم سرائرپناه روحکمی؛

اوت بومشجرنالانه عاشقم . . . لکن
بیله‌بیلیرمیسك بوناصل حس، ناصل تلقیدر ؛
بوکولکه‌لرده خیالمله کیزلی کیزلی سنك
خیال شعر نهانپیکرك ملاقیدر.

سعاد

خطوط وشمائلنى بتون بتون باشقه لاشديره بيلير .

فقط بوكا تخريب لسان دكل، استعمار لسان ديمليدر . حقيقتده تكامل لسان باشقه نه اوله بيلير ؟

هپمز تسليم ايدرزكه امور دنيويه‌ده، صنايع نفيسه‌ده و باخصوص ادبياتده حقايق ثابته يوقدر . يك نسبى برطاقم حقيقتلر احكام بيانيه آره‌سنده آزچوق آمرانه بر اقامت موقته‌دن صوكره يكى حقيقتلره ترك ميدان ايده‌رك چكيلرلر وبعدما تاريخ ادبياتده اشغال ايده‌جكلرى صحيفهٔ خاطره ايله اكتفا ايدرلر . عوالم عضويه‌ده برحجره‌نك شانى نه ايسه اذارهٔ ادبيه‌ده برحقيقتك حال وموقعى ده على التقريب اودر . ادبياتده دكيشمك برنشانهٔ تمى ، انهدام برعلامت ترقيدر . نه‌قدر سعى واعتنا ايدلسه اسكى شيلرله آنجق كوزل برخرابه ياپيلر . باخصوص عالم ادبياتده اسكى برشى بيقمقسزين يكى برشى ياپيله‌ماز . اوعالمده هر موجود آزچوق برمخربدر . اوراده منظرهٔ ابداع مطلقا غبار انقاض آره‌سندن چيقار .

واقعا ادبياتمزده صوك زمانلرده‌كى تجددلر درجه‌سنده مهم تحوللر هيچ كورولمه‌مشدى . فقط اونوتمايه‌لم كه آمال عظيمهٔ ترقى روح صباوته مخصوص ملاعب عصبيه‌دن دكلدر. بيوك ترقيلر طلبنده بولنمق منازل تكملدن يك اوزاق اولمامغه توقف ايدر . مادامكه اصلاح ايديورز ، ديمك كه آثار قلميه‌مز اوزرنده اجراى تعديلات لزومنى آكلايه‌جق برسن دماغى‌يه واصل اولدق .

ادبياتمزك لوحهٔ حاضره‌سنده مثلا « عصر » ايله « ياپيلر »ك تقفيه‌سى كبى مسامحات شكليه‌يى صوك پلانده براقه‌جق قدر پارلاق كوزللكلرك موجوديتنى هيچ كيمسه انكار ايده‌مز . بوكوزللكلرى وجوده كتيرن فائق عالى ، جلال ساهر ومعاصرلرى نظم ونثرمز اوزرنده بزى دوشوندوره‌جك بعض تغييرات مهمه‌يه نفسلرنده صلاحيت حس ايده‌بيلرلر . كنج شاعرلرمزه بواستعمال سربستى‌يى چوق كورن ارقداشلرمز حقسزلق ايتدكلرينى بيلمليدرلر .

فقط مقتضاى بشريت بودر : حق تجديد المزدن چيقار چيقماز تجدد كريز اولورز . دون كنديمز ادبياتمز اوزرنده نه‌لر ياپسه‌ق خوش كوريه‌وردق ؛

اوکنه‌لری متفی اولمق اوزره قبول ایدر و معاصرلرینه‌ده قبول ایتدیره بیلیرسه آرتق اوایکی کبه آره‌سنده متقالق مناسبتی حاصل ازلمش دیمکدر. بوکا قارشی بنده کنزك ویا معاصرلرمدن برینك اقامه ایده‌بیله‌جکمز دعوای تخطئه‌نك منفسوخ قاله‌جغی آشکاردر.

برشی ادبای زمانك، باخصوص ادبای متأخره‌نك — زیرا بونلرك عمر قلمیسی دها اوزون اولمق طبیعی اولدیغندن لسان بالخاصه بونلرکدر، دینه‌بیلیر — مقبولی اولدیغی، آرتق قواعده منافرت نقیصه‌سیله شائبه‌دار اولمقدن قورتولور.

برادیبك، مظهر تقلید اولمایان یالکز برادیبك غرائب افاده‌سنه کلنجه: بونلری طبیعت لسانده‌کی قوهٔ انتخابیه هیچ‌مزدن انی رد ایدر، سوپورور، مزبلهٔ مهجوریته آتار؛ بویله اعاجیب قلمیه‌یی تشریحه تشبث ایتمك کندیلرینه لایق اولمدقلری برمعاملهٔ احترامیه‌ده بولنمقدر. هله لسانك نشوونمای طبیعیسی اوزرنده بونلرك برتأثیرمنعیسی اوله‌بیله‌جکنه احتمال ویرمك، دینه‌بیلیرم‌که، بروسوسهٔ بی‌سببدر...

شمدی بعضیلری صوره بیلیرلرکه: «عجبا برادیبك، باخصوص کثیرالقارء برادیبك انحرافات افاده‌سی لسان اوزرنده هیچمی تأثیر اجرا ایتمز؟»

خایر، بونلرك برنفوذی واردر. فقط انجق بریاغمور طامله‌سنك کرهٔ ارضه قارشی اجرا ایتدیکی نفوذ جاذبه قدر برشی... نیوتون قانونلری البته خاطرمزده‌در: هر یاغمور قطره‌سنك کره‌مزه قارشی — ولو پك جزئی اولسون، — برتأثیر جاذبه‌سی اولدیغنی بیلیرز. ایشته بوتأثیر پك موجود اولمقله برابر کره‌نك جملهٔ شمسیه داخلنده‌کی موضع طبیعیسنی همان هیچ تعدیل ایده‌مدیکی کبی برشاعرك هوسات قلمیهٔ طبیعت شکنانه‌سی‌ده منسوب اولدیغی قومك موازنهٔ لسانیه‌سی اوزرنده همان هیچ برنفوذی حائز اولاماز. لسان بنیهٔ طبیعیه‌سنی اخلال ایده‌بیله‌جك تأثیرات خارجیه‌یه قارشی مدافعهٔ دائمه حالنده‌در. کندیلرینه برحیات تاریخیه تأمین ایده‌بیله‌جك تجددات قلمیه انجق فطرهٔ لسانك قبول ایده‌بیله‌جکی شیلر اولابیلیر. فی‌الحقیقه اوفاق تفك یکیلکلر آهسته آهسته تراکمله چهرهٔ ادبیاتك

دیکر جهتدن لسان ایله قواعد آره‌سنده وظیفهٔ تابعیت قواعده عائد اولمق ضروریدر. چونکه لسان اصلدر، اقدمدر. مادام‌که پك چوق اسبابدن، طولانی وباخصوص تأثیر زمان ایله لسان دکیشیور؛ لسانه تبعاً قواعدکده دکیشمه‌سی لازم کلیرودکیشیر. بناءً علیه «هر عصرك برلسان خصوصیسی واردر!» قول مشهوری کبی «هر زمانك قواعد خصوصیهٔ لسانی واردر!» ادعاسی‌ده صحیح اولمق ایجاب ایدر. بوجهتله لفرض اسلافمزدن برینك روحی عودت ایدوب‌ده کندی زمان حیاتنده‌کی قواعد لسانیه وارکان بیانیه‌یی معیار اتخاذ ایده‌رك آثار حاضرهٔ ادبیه‌یی انتقاد ایتمك ایسته‌مش اولسه:

— تولیت ادب هیچ کیمسه‌یه ویرلمش برحق دکلدر. آثار سالفه‌نك حقوق قواعدینی ادبیات حاضره‌دن طلب ودعوی ایده‌مزسکز. ادبیات جدیده‌مزك قواعد جدیده‌سی واردر.

ردیهٔ محققه‌سنده بولونه‌بیلیرز. قواعد لسانك طرز تأسسی تخطر ایدیلنجه دونکو قاعده‌لره مخالفتدن طولانی بوکونکو اثرلری شایان عتاب کورمك محق اولاماز.

زمانك محررلرندن بری چیقار، یکی برطور بیان احداث ایدر؛ بو اسلوب جدیدی معاصرلری شایان تقلید کوررلر؛ ارباب قبول وتقلیدك مقداری کیتدکجه آرتار؛ موجد مرکزده اولمق شرطیله بر دائرهٔ مقلدین حاصل اولور. آرتق اسلاف نه‌مطالعه‌ده بولنورسه بولنسون بوتجددلرك ایجاب ایتدیکی یکی قاعده‌لر ادباً حائز مقبولیتدر. اونلره دینه‌مز که: «سزك شو یازدقلرکز بزم فلان وفلان قاعده‌لرمزه مغایر وبناءً علیه مردوددر!»

ایشته خالد ضیا بکك طرز افاده‌سی ادعامزه الك کوزل مثالدر. معلم ناجینك معیار نثری ایله مائی وسیاهی معاینه‌یه تشبث ایدکز: او آبدهٔ نفاستده برجملهٔ مقبوله بوله‌میه‌جقسکز. فقط بزجه «عشق ممنوع» مؤلفنك قلمی برمیزاب نفائسدر.

ینه مثلا اسلافمز «کاهنده» ایله «آرا» یی تقفیه ایتمه‌مش. نته‌کیم بنده‌کزله معاصرلرم‌ده ایتمدك. مع مافیه بزدن صوکره سلسلهٔ شعرا آره‌سنده بریسی چیقار،

طرح وورد استعدادی طانیلمش اولور.

بوحقایقی ذهنمزه یرلشدیرنجه آرتق زید وعمروك اکوب بوکدیکی منحرف الطبیعه ترکیبلرك، کهنه قاموسلر قوقان نشنیده کلمه‌لرك، ماچیچ وتك کوزلك کبی آوروپادن استقال ایدن عجیب المنظر افاده‌لرك دوشیزهٔ ادبیاتمزده‌کی صفوت وملاحت طبیعه‌یی اخلال ایده‌بیله‌جکلری قورقوسی قالماق لازم کلیر.

بعض متصلفین قلمك پك مبالغه‌لی بر تلاش ایله اظهار ایتدیکی بو آثار اندیشه‌یی بالکلیه برطرف ایتمك ایچون کیف ماالتفق برلسانك تاریخ عمومیسنی دوشونمك ویا دها ایسی بتون السنه‌نك زبدهٔ حیاتنی تخطر ایتمك کافیدر: برزمانلر لسان نامنه ارض اوزرنده وحیدالهجا اصواتدن باشقه برشی یوقدی؛ بوسسلر پك کیزلی برنظامی تعقیباً اکیلدیلر، بوکولدیلر، امتزاج ایتدیلر، برطاقم جمعیات اصوات حالنی آلدیلر؛ حجره‌لر تراکم وتلاحقله تکامل عضوی‌یی تأمین ایتدکلری کبی اصوات ملفوظه‌ده اجتماع ومخالطه ایله تکامل نطقی‌یی وجوده کتیردیلر. بوحرکات نمائیه‌لری اثناسنده هدف اولدقلری تعرضات شخصیه‌یی، راست کلدکلری عناصر هادمه ومخربه‌یی بتون لسانلر طرد واقتحام ایتمش، انجق توسیع قوت وادامهٔ موجودیتلرینه یارایه‌بیله‌جك شیئلری آلمشلردر. هیچ برلسانك لوحهٔ تاریخنده برکیمسه‌نك نشانهٔ ناخن تخریبنی کوره‌میز. نسانلر اوزرنده انجق مثلا وولترك فرانسزجه‌یه صرف ایتدیکی کبی همم اصلاحیه ثمره بخش اولور.

لسان عثمانی برمستثنی دکلدر. اوده عین مراحل تکاملی طی ایدییور ودها ایده‌جك؛ اونده‌ده بتون موجودات عضویه‌ده اولدیغی کبی محتاج الیهنی اخذ وتحری، عناصر غیرنافعه‌یی دفع وتبعید وعلی الخصوص اسباب خساردن توقی استعدادی واردر. اونك ایستدیکی‌ده تزیید قوتله تأمین موجودیتدر. بوجهتله هرلهجه‌دن کلن الفاظ جدیده‌یی علی العمیا قبول ایتمز؛ انتخاب ایدر، لازملری آلیقویار، بی‌لزوملری طرد ایدر. بوشمدی‌یه قدر بویله اولدیغی کبی شمدیدن صوکره‌ده بویله اوله‌جقدر؛ بیهوده تلاش ایتمیه‌لم: لسانمز کندیسنی هرکسدن ایی مدافعه ایدر....

« لسانه ایراث ایتدیکی خسارات عظیمه‌یی تضمینه کافی سرمایهٔ قلمیسی
« اولمدیغی بلاغت اوطه‌سنجه معلوم اولماسی واخفای تخریبات ایچون دسائس
« مختلفه‌یه توسلی بالانچوسنك مطالعه‌سندن آکلاشلمسی اوزرینه کندیسنك پك
« حیله‌لی برمفلس اولدیغنه وبناءً علیه قانون تجارت ادبیه‌نك برنجی ماده‌سی موجبنجه
« برصبیان مکتبنده مؤبداً خدمات شاقهٔ تحصیلیه‌یه محکومیتنه اتفاق آرا ایله قرار
« ویرلمشدر . »

طرزنده برمحکمهٔ تجارت اعلامی نشرینه قدر وارمشدی .

بوکون آرتق بومخرش ظرافتلرك ادبیاتمزدن طردینه موفقیت حاصل اولمش ایسه‌ده تجددات ادبیه‌مز نتیجه‌سی اوله‌رق لسان عثمانینك بوزولمقده اولدیغی ذهابی حالا بعض اذهان ذکیه‌دن ابعاد ایدیله‌مه‌مشدر .

لسان، بتون افکار انسانیتك رباطی، بتون ناطقه‌لرك واسطهٔ مناسبت ومبادله‌سی اولمق، ماضینك ثروت فکریه‌سنی حاله میراث ایده‌جك، اجزای مدنیتی جمع وتلفیق ایله مساعیٔ بشریه‌یی عقامتدن قورتاره‌جق لساندن باشقه بر واسطهٔ جدیه‌مز بولنمامق حسبیله اونی تخریبه تصدی فی الحقیقه سکوت ومسامحه ایله مقابله کورمه‌ملیدر . فقط عجبا لسان اویله برقاچ هوسکذار قلمك تخریب ایده‌بیله‌جکی قدر مقاومتسز برشیمیدر؟ یوقسه بعض قوانین ثابته‌یه تبعاً طوغان، یاشایان، تنمی ایدن ونهایت زائل اولان برعنصر انسانیتمیدر؟ ماقس موللر، شلایحر، بره‌آل، زابورووسکی کبی تاریخ وفلسفهٔ لسان ایله اشتغال ایدنلر شق ثانی‌یی قبوله مائل کورونورلر . اونلر نظرنده لسان بتون بتون جمعیت بشریه‌نك ارادهٔ عمومیه‌سی خارجنده حرکات مستقله‌یه مالك اولمامقله برابر براختیار نهانیدن، برهویت غیر مرئیه‌دن، کیزلی برعضویت خصوصیه‌دن محروم دکلدر . هرلسانك انجق انظار اختصاصه کوزونن کیزلی برعمری واردر، دییورلر .

متخصصلرك لسان حقنده‌کی افکار مسروده‌سی قبول ایدیلنجه یعنی لسانك قواعد معینه دائره‌سنده جریان ایدن خصوصی برحیاتی اولدیغنه اعتقاد حاصل اولنجه هرذی حیات کبی لساندده مفید ولازمی جاذب وقبول، مضر وزائدی

مصاحبهٔ ادبیه : ۲

— تخریب لسان —

البت طانیرسکز: برموسیودولاپالیس واردرکه فرانسزلر اعمالنظره حاجت براقامایان آچیق حقیقتلری دائما اوشخص موهومه عطف واسناد ایتمك ظرافتنده بولنورلر. فی الواقع مرتبهٔ بداهته مقرون شیلر عقلك مستحضرات فطریه‌سندن اولدقلری ایچون اونلرك تکرارنده اهل رقت برصایغیسزلق حس ایده بیلیر. بر بدیهی اطرافنده تجهیز تفاصیل وتعمیهٔ ادله صانیرم که معلومی اخباردن زیاده شایان استثقالدر. بوجهتله برمصاحبه‌ده، باخصوص ادبی اولمق هوسنده‌کی بر مصاحبه‌ده بوندن پك اجتناب ایتمك ایسترم. فقط علی الاکثر وقوعات قلمیه‌مز اویله ایجاب ایدییورکه انسان آره صره کرهاً برموسیودولاپالیس اولیویرییور. ازجمله شو صوك کونلرده یکیدن دوانه باشلایان: «لسان خراب اولیور، کنجلر لسانمزی تخریب ایدییورلر!» دعواسنه قارشی انسان نه دیه بیلیر که موسیو دولاپالیسك دهان ظرافتنه لایق اولماسون.

تاریخ ادبیاتمزك قرن اخیرینی تعقیب وتتبع ایدنلرجه پك معلومدرکه «لسانی برباد ایتدیکز!» قضیهٔ اتهامیه‌سی یکرمی اوتوزسنه‌دنبری ادبیات جدیده اوستنه یاغان مرمیات مؤاخذه‌نك اك مشهور ومکررلرندندر. حتی تأسفلرله محاط برخاطره اوله‌رق حکایه ایده‌جکم: بوندن یکرمی بش سنه اول ادبیاتمزك اوزمانکی مجددلرینه ینه شو تخریب لسان جرمی اسناد ایدیلیوردی؛ بوکا متعلق بر باب مناظره آچیلمشدی. برمعتاد تجهیل ایله باشلایان بومباحثه‌ده سیر معلومنی اجرا ایده‌رك تلمیحات تحقیریه دورینی کچیرمش، ارتق نوبت شتائم صریحه‌یه کلمشدی. اوزمان معاصرلری آره‌سنده قصر بصر فوق العاده‌سنه رغماً ظرافت فوق العاده‌سیله پك متعارف برافندی اولیای ادبیات جدیده‌دن برذات محترم حقنده علی التقریب:

فهیم (امرانه)

ــ کوزه‌لك ایدییورسك . ضایع ایده‌جك وقتمز یوقدر . هایدی ایشکه آرش . .

(ثریا چیقار)

مادام (اطرافی کوزدن کچیره‌رك)

ــ اوو . . . بوراده برچوق پاره‌لر وار. دیمك اطرافه پاره صاچیورسك . تمام وقتی .

فهیم

ــ لازمسه آل . . ذاتاً سکا بوخدمتکدن طولایی پك بورجلی‌یم .منتدارم.

مادام

ــ منتدارلغی فلان براق . بوایشدن قورتولورسه‌ك بکا نه یاپارسك . .

فهیم

ــ سنی احیا ایده‌رم . چونکه مشیراولمقلغم‌ده همان محقق کبی کورینیور . آه ، بوسفارت مسئله‌سی نره‌دن چیقدی بیلمم‌که . . . برقایق اودونك مصادره‌سی ایچون باشمی اتشلره یاقدم . هیچ خاطر وخیاله کلمه‌ین سفارت ایشه مداخله ایتدی . بوقدر ایشلر کوردم، بوقدر فیرلداقلر چویردم، دنیایی قورقوتدم. فقط بوایش قدر هیچ صیقلمه‌دم .

مادام

ــ اوقدر صیقلمه، البته بوکاده بر چاره بولورسك. سن‌ده شیطانلرك عقلنه کلمه‌دك اویونلر واردر، بیلیرم.

(شوخانه وعشوه بازانه)

هانیانم کردنلغم . نه وقتدن بری وعد ایدییورسك . سندن اله‌جقلرم چوق اولدی، بیلورسك یا . . .

(فهیمك بوینته قوللی آته‌رق)

سن اولی بویله دکلدك . وعدکده طوروردك . ویالکز بنمدك .

(فهیمی کندینه چکر . آغیز آغیزه بوسه آلیرکن پرده اینر .)

سفیرك الندن قورتولسه‌م ...

«مادام اینوئل وثریا ایچری کیررلر»

مادام

ــ نافله ایش فنا دوستم . سفیری فکرندن چویرمك ممکن اوله‌میور . بوکون کیدوب علیهکده تکرار ادعاده بولنه‌جق ایمش. بانکك چاره‌سنه باق . .

فهیم

ــ دیمك ایش فنا. سن نه دیرسك ثریا . .

ثریا

ــ بنم‌ده تحقیقاتم بو مرکزده. ایسترسه‌کز برقاچ بومبا آندیره‌یم، بلکه ایشی بویله‌لکله قاپانیرز .

فهیم

ــ نصل ؟

ثریا

ــ مثلا ، بك اوغلی جاده‌سنده ایکی بومبا آندیررم . تحقیقاته کیریشیرز . انانلرك المانیا سفارتخانه‌سنه التجا ایتدکلرینی ژورنال ایده‌رز. سفیرك‌ده بوندن طولایی علیهکزه قیام ایتدیکنی فلانی یازارز . برشیلر اویدیررز .

مادام

ــ فنا دکل کوزل برتدبیر .

فهیم (امرانه)

ــ اویله ایسه هایدی آرش .. بن‌ده شمدی ارقه‌کدن کلیورم. یارم ساعت ظرفنده بوایش اولمالی . موفق اولمازسه‌ك دریکی یوزه‌رم بیلمش اول ...

ثریا

ــ امین اولك تماميله موفق اولورم . فقط بودفعه مکافات بکله‌رم . سلیمان افندی وقعه‌سی کبی یالکز بر آفرین ایله برقاچ ایرا ایله باشدن صاوولمق ایسته‌مم .

هایدی قالق کیده‌لم . اومده سنك ایچونده بر پروادر .

شهبال (اغلایه‌رق)

ــ کیده‌لم . چیقالم .. دیله‌نه‌لم .. سورونه‌لم .. فقط بوملوث یردن، منحوس خانه‌دن چیقه‌لم . اوله‌جکم ..

یاشلی قادین (شهبالی قالدیره‌رق)

ــ طورقیزم شونلری طوپله‌یه‌یم ..

« پاره‌لره طوغری اکیلیر . شهبال مانع اولور »

شهبال (متأثر)

ــ خیر ایسته‌مز، بردانه‌سنه بیله ال سورمه. بوملوث پاره‌لرله اللرکی کیرلتمه .. لعنت .. نفرت اولسون اونلره ..

یاشلی قادین

ــ اوزولمه یاورم . هایدی کیده‌لم .

«شهبال باشنی یاشلی قادینك اوموزینه دایار . یواش یواش اغلایه‌رق چیقارلر . برمدت صکره فهیم ایچری کیرر »

فهیم (یالکز)

ــ اوجمال الچاغنك آرتق دنیاده نام و نشـانی قالمیه‌جق . . یارین ایشی بیته‌جك . .

(باغیره‌رق)

ــ ماری ..ماری .

خدمتجی (ایچری کیره‌رك

ــ افندم .

فهیم

ــ شمدی مادام ایله ثریا کله‌جکدر . همان بورایه کتیر .

« خدمتجی باش اکه‌رك چیقار »

فهیم (یالکز)

ــ عکسی شیطان . . . بوکونلرده براوغورسزلق وار. شومصیبت قاری‌یی قوغدیغمه پك ایی ایتدم . کلدی کله‌لی ایشلرم هپ ترس کیدیور. بر کره‌ده شو

شهبال (یالکز)

(کوکسنده‌کی البیسه‌لری ییرتارق)

ــ بوغوله‌جغم یاربی . . برازهوا . . براز نفس . .

(پنجره‌یه طوغری کیده‌رك وپنجره‌یی آچه‌رق کنیش کنیش نفس الیر . بردن بره صیچرایه‌رق کوزلریله سوقاقده بریتی تعقیب ایدر)

ــ اللهم اللهم او .. او، جمال . . جمال

(پنجره‌نك کنارینه باشنی قویه‌رق طاشقین طاشقین اغلار)

ــ اننه‌جکم اننه‌جکم .. بنم نه کناهم واردی‌که آجیلر ایچنده یاشامق ایچون بنی طوغوردك .. « اللریله سوقاغی کوستره‌رك » ـ سعادت .. محبت ایشته بندن یوز چویرمش کیدییور... ظلم وحقارت سله‌لری باشمه اینیور.. امداد .. مرحمت.. فقط کیمدن یاربی کیمدن ...

فهیم (حرص وحدتله ایچری کیره‌رك)

ــ شمدی اومدن چیقه‌جقسك . دفع اولوب کیده‌جکسك اکلادکمی . . ؟ ایشته آل .. بونلرده سکا صوك صدقهم اولسون...

(سدیرك اوزرینه برآووج لیرا آتار)

(دقتله پنجره‌یه باقه‌رق)

ــ اوراده نه وار ؟

(پنجره‌یه کیدر صارقه‌رق طیشاریسنی معاینه ایدر)

ــ حالا او خائن ها .،.. دیمك دها بورالرده طولاشیور.. بن اوکا شمدی کوستریرم . .

(سرعتله قپودن چیقار، شهبال ارقه‌سندن قوشه‌رق وباغیره‌رق)

شهبال

ــ مرحمت .. مرحمت.. فقط کیمدن یاربی، کیمدن..

(قناپه‌نك اوستنه دوشرهیچقره هیچقره آغلار. بوأثناده یاشلی قادین مغموم وساکنانه یواش یواش اوطه‌یه کیره‌رك شهباله کیدر، شهبالك اوستنه اکیله‌رك اللریله صاچلرینی اوقشار)

یاشلی قادین

قیزم ، جناب حق نه ایلرسه کوزل ایلر. مظلوم آهی، هیچ برزمان یرده قالماز

شهبال

ـ يوقسه فهيم پاشا حضرتلرينك ايچى آه وانين ايله دولو التون كيسه‌سندن ايسته‌ديكم كبى صرف ايده‌رك اكلنمك ، طيشى شايان حسد اولان براقبالك ايچ يوزينى ياشامق ايچون دكل . . . .

فهيم

ـ حقارت ها ... صكره بن او قورتاردم ديديككك اوچ كشينك دريسنى يوزه‌رم.

شهبال

ـ ذاتاً يوزولمه‌دك بريرلرى قالمدى. اولديركزده قورتولسونلر

فهيم (مستهزى)

ـ ياسن ، سن‌ده قورتولمق ايسترميسك؟ « رووولوه‌رينى كوستره‌رك » مثلا شونى براز چكيويرمكله ...

شهبال (قوللرينى آچه‌رق)

ـ وور . . اولدور . . ايشته حاضرم. سنك كبى خائنلرده، الچاقلرده او جسارت‌ده يوقدر .

فهيم (رووولوه‌رينى جيبنه قويه‌رق)

ـ اويله ايسه آل ...

« شهباله بر توقات ايندیره‌رك صول طرفده‌كى قپودن كندى دائره‌سنه كيدر »

شهبال (اللريله يوزينى قاپايه‌رق)

ـ اللهك انتقامنه كل برشى ديه‌مم . غدار خائن .. الچاق مخلوق .·.

« سرعتله كيده‌رك ماصه‌نك اوزرنده بولنان چينغراغى چالار، خدمتجى ايچرى كيرر»

شهبال (عصبى)

ـ اشاغيده‌كى خانمه خبر .. شمدى ياڭه كلسين .

(خدمتجى چيقار)

شهبال

اللهدن قورقوكز. يومروق قدر برچوجغه خائن ديمه‌يكز. كتاب اوقويان خائنمی اولور. خائن اونلره دیرلركه حقه قارشی حقسزلغی، عدالته قارشی ظلمی ترويج ايدرلر.

فهيم (متنفر ومستهزی)

ـ بوكونلرده ذات نازكانه‌كزده برعصيان‌وار. عجبا كيزلی برمكتوبك ويا بر موعد ملاقاتك خيال مغفلی‌می سزه بوعصيانی ويرييور .

(تبديل طور ايله)

عقلكی باشكه آل . صكره بن آدمی محو ايدرم .

شهبال

ـ محو ايتمك الكزده .. اولدورمك‌ده .. ذاتاً ايشكز بو. هركون بيك‌درلو عذاب سرزنشله اولمكدن ايسه باری بردن اولديركز قورتوله‌يم.

فهيم

ـ قورتولمقمی .. صانكه بندن قورتولورسه‌ك نه اولورسك..؟ بوندن صكره كيده‌جكك ير . . . .

شهبال(عصبی ومتهور)

ـ تجاوز ايدييورسك . . ذاتاً سنكله ياشامقدن كيرله‌نن ناموسمه برلكه دهامی سوره‌جكسك ؟

فهيم

ـ بنمله ياشامقدن كيرله‌نن ناموسكمی ؟.. يا صكره بتون كيرلنيرسه ...

شهبال (متأثر)

يالكز اونی قبول ايده‌مم . سنی‌ده اوچ كشی‌يی قورتارمق ايچون قبول ايتمشيدم. يوقسه . .

فهيم

ـ يوقسه ..

یاشلی قادین

ــ بکا مساعده قیزم .

شهبال (مسترحمانه)

ــ کیتمه‌یك . . رجا ایدرم کیتمه‌یك . بنی یالکز براقمایك .

یاشلی قادین

ــ آ . . نصل اولور قیزم .

شهبال (مسترحمانه)

ــ اشاغیده براز بکله‌یك . او، چوق اوطورمز کیدر .

یاشلی قادین

ــ پکی یاوروم بکله‌رم .

(یاشلی قادین چیقار)

شهبال (یالکز)

ــ اللهم بکا مرحمت .. قوت ..طاقت.. احسان‌ایت. بنی اولوم عذابلرندن قورتار .

(بو اثناده فهیم کمال وقار وعظمتله اوطه‌دن ایچری کیره‌رك شهباله طوغرو یورور)

فهیم (مستهزیانه)

ــ ینه بوکون کوزلرکز قیزارمش . براز زیاده‌جه آغلامشسکز غالبا . شو منحوس قاری نه‌وقت بورایه کلسه‌سزده کوز یاشلری آرتیور . عجبا ماضی‌یه عائد برجالك اوکگزده سرائرینی‌می سویله‌یور . .

شهبال (سیلکنه‌رك)

ــ ماضی‌یه عائد برشیئم قالمدی. بیلیرسکزکه کیمسه‌مزم. کوزیاشلرینه کلنجه بعضاً ضبط ایده‌میورم اغلایورم. قرده‌شیمی دوشونیورم. چوقدن کورمدم‌ده ...

فهیم (مستهزیانه)

ــ اونك بوهفته ینه برمناسبتسزلکی‌وار. ادبانك کتابلرینی بولوب‌اوقیورمش. شهبال خانمك قرمزی کوزلری ایچون برخائنی هرزمان محافظه ایده‌مم قورقارم .

یاشلی قادین

سن دها اماسك ، امیدسك . . چیچك كبی قوقلنه‌جق بر چاغده‌سك .
كندی كندینی مأیوس ایتمه قیزم . دنیاده نه فلاكتلر اولور كه اونوتولور .
باق بو كون هوا نه كوزل، شویله شیشلی‌یه طوغری بر سیران یاپسه‌ق . . .

شهبال (مغموم)

— شیشلی‌یه‌می؟ . . آه اوراده بنم نه كوزل بر یوواجغم، آفاقنده نه سعادت
كونشلری طوغان بر آسمانم واردی .. ظالم اللر یووامی ییقدی، بنی اولدیردی.

(آغلار)

یاشلی قادین (كوزلرینی سیله‌رك)

— بنده آغلاتمه قیزم . بنم دردم سندن بیوكدر. كیمسه‌سزم، بیكسم، ینه
شكر وتحمل ایدوب یاشایورم . دنیانك هانكی بوجاغنی آراسه‌ك بركوز یاشی ،
بر آجی بولورسك .

شهبال

— بنده آجی‌یه‌مامق، آغلایه‌مامق فلاكتی‌ده وار.. اجیدكمی، ضعف قلب..
آغلادكمی، باشقه‌سنی سومك تهمتیله انواع شتم وحقارت وار . پاشایه هر كون
كوملی . هر كون بر باشقه خنده بولوب اكلندیرملی . . دوشونك بركره
نفرت ایدیلن بر آدمك قارشیسنده كولوب اویناماق، اونی اكلندیرمك بو نه
بیوك عذاب . . بن بونی یاپامیورم . هر كون حقارت كوریورم، تكمیل
یوركمك آجیلری كوزلرمدن چیقیور .

(آغلار)

(بو اثناده سوسلی بر خدمتجی قیز كلیر)

خدمتجی (شهباله)

— افندم پاشا كلیور .

(خدمتجی چیقار)

شهبال (مغموم)

— یاربی بكا تحمل ویر .

(حضاره دونه‌رك كريه‌نالك بر سسله)

عشـق . . محبت . . آه بو نورانى حس، بو جنوار انسـانلرده نه قدر ملوث يارنى . .

ياشلى قادين (اياغه قالقه‌رق)

ــ بارى او زواللیلرى قورتاره‌بيلدكمى ؟

شهبال (اوكنه باقه‌رق)

ــ جماله نشان بيله ويرديلر . قرده‌شم ايكى صنفى بردن كچدى .

ياشلى قادين

ــ جمال بك شمدى نه ياپيور .

شهبال (مغموم)

ــ ينه ايشـنه دوام ايدييور . آيرلدقدنصـكره كيزلى بر مكتوبنى الدم . كنديـنى قورتارمق ايچون ارتكاب ايتديكم ناموسسزلغى كورمكدن ايسه اولمه‌سنى بيك دفعه ترجيح ايتديكنى بيلديرييوردى . فلاكتنه تحمل ايده‌جك قدر متـانت اخلاقيه‌م اولمديغنى يوزيمه اوريـيور، ســوديكى بر قادينك قلبندن قوپاريله‌رق آلنه‌سيله تخليص اولنان حياتنك كنديسى ايچون آرتق بر باركران اولديغنى وبندن آجى بر حسله ابدى نفرت ايتديكنى يازييوردى . ســوديكم بر آدمك بو حقيقى آجى سوزلرينى اوقوديغم زمان، نصـل اولديده موجوديتم بر غبار اولوب صاورولمه‌دى حالا حيرتده‌يم .

(آغلار)

ياشلى قادين

ــ الله بيوكدر قيزم. سنى‌ده كولديرر .

شهبال (مكدر)

ــ بن كولمك ايستهميور ، بر ان اول اولمك قورتولمق ايسته‌يورم. هركون بيك درلو عذاب، بيك درلو جنوازلقلر كوره‌رك پارچه‌لنيورم. تكميل حيـات وكائناتدن نفرت ايتدم، بتون امللرم صـولدى، اميدلرم قورودى. بر چيچك قوقله‌مه‌سنى بيله جانم ايستهميور .

بیلمیور، بکا هر کس لعنت ایدییور. حتی حربیـه مکتبنده بولنـان قرداشم بیله بکا لعنت ایدییور. بنی کورمکه کلمیور. بیلمیورکه بن اونکده سلامتی ایچـون، اونیده قورتارمق ایچون بر بیلانلهاولندم. کندیمی تسـمیم ایتدم، هر کسلره رزیل اولدم..

یاشلی قادین

— هر کسلره دکل سنی بیلمینلره قیزم. حقیقتی بیلنلر، سکا پك آجیورلر کیمسهنك سکا لعنت ایتدیکی یوقدر. نه چاره قیزم قدرك بویله ایمش. بر کون کلیر بونلری اونوتورسك کولرسك..

شهبال (مغموم)

— اونوتمقمی... کولمکمی.. دنیاده بکا نصیب اولمیهجق ایکی شی. بن اونلری خصوصیله جمالی هیچ اونوتهمم. اونوتمدقجهده کولهمم.

یاشلی قادین

— عجبا جمال بك سنی اونوتهدیمی؟ سنی پاشا ایله اولنمش کوردرك سندن صغومهدیمی؟ ظن ایدییورسك..

شهبال (الیله یاشلی قادینك اغزینی قپاتهرق)

— آه سویلمه. یورکمی یاقمه. او، بندن نفرت ایتمشدر، بنیاونوتمشـدر بیلیرم. فقط بن، خیر اونوتهمم اونی دائما سودرم..

یاشلی قادین

— قلبکده باشقه بر ارکك محبتی وارکن هیچ راحت ایدهمزسك، کاشکی اولنمسهیدك.

شهبال (ایاغه قالقهرق)

— بن پاشـا قاریسی اولمق ایچون اولنمهدم خانم. اوچ کشییی قورتارمق ایچون کندیمی فدا ایتدم. باشقه نه یاپهبیلیردم. جمال سورکونه کیدهجکدی.. سـلیمان افندی حبس ایدیلهجـکدی... قرداشم مکتبـدن طرد وتبعید اولنهجقدی. بونلرهده سبب بنم کوزللکم. پاشانك بکا اولان عشق ومحبتی..

یاخود استبدادك صوك پردهسی

اوچنجی پرده

(شیق بر صالون ، صاغ طرفده بر پنجره ، اورتهده مختلف الاشکال صندالیهلر ، قارشیده بر سدیر . شهبال ساده بر توالتله صولغون ویورغون سدیرك اوزرنده اوطورور . یانندهکی یاشلی بر قادینله قونوشورلر .)

شهبال (مغموم)

ــ ایکی آیدن بری چکدکلرمی بر الله بیلیر . نه قدر اولمك ایستهدم ایسه اولمدی. چکیلهجك، کوریلهجك دها بر چوق شیلر واردیمك . آلنمك قاره یازیسی، قدرك مقتضاسی بنی ایکلته ایکلته اولدیرهجك .

(آغلار)

یاشلی قادین

ــ اللهه امانت قیزم . یازیق دکلمی سکا . کنجسك، کوزلسك دها نهکون کوردك که . . . هرکون آغلایه آغلایه بتك بکزك صولدی. دشمنلرك آغلاسین..

شهبال

ــ دشمنلرم دکل، بنی سودنلر همده پك یقیندن سوهنلر آغلایورلر. بن بو زواللیلری آغلاتدیغم ایچون . . . . (کوکسنی طوتهرق) آه طیقانهجغم یاربی . .

(آغلار)

یاشلی قادین

ــ زواللی تازه . .

شهبال (مغموم)

ــ پك زواللی، کیمسهسز بر بچاره . . زورله، تهدیدله آلنمش برزوجه . . غصب اولنمش برحق . . کندینی فدا ایتمش بر قادین . . فقط بونلری کیمسه

آشیانك هدیه‌سی

- قارئین کرامدن استفسار -

قارئلرمزك ابذال بیوردقلری توجه والتفاته نشانهٔ شکران اولمق اوزره بر هدیه تقدیم ایتمك ایسته‌یورز. محترم مطالعلرمزدن وبالخاصه هدیه‌نك کندیلرینه عائد اولمسی لازمکلن ابونه‌لرمزدن اوچ هدیه‌دن بریسنی انتخاب ایتملرینی رجا ایدرز.

۱ - بربویون باغی‌می ایسترسکز ؟

۲ - برکتاب‌می آرزو ایدرسکز ؟

۳ - یوقسه بوهفته اولدیغی کبی هرهفته سکز صحیفه اعتباریله سنه‌ده (٤١٦) صحیفه‌نك مندرجاتی‌می ترجیح ایدرسکز .

هرخصوصده افکارعمومیهٔ مملکته خادم اولمقله کندیسنی بختیار بیلن آشیان بوخصوصده‌ده قارئلرینك مطالعه‌لرینه مراجعت ایدییور .

قارئلرمزك جوابلری اوزرینه برینی ترجیح ایتمکلکمز طبیعیدر. رساله‌مزك فیأتی ینه ٦٠ پاره‌در. آبونه اجرتی ینه اولکی کبیدر. بز ملتدن آلدیغمز نقدینهٔ مکافاتی ینه ملتك تنویر افکارینه صرف ایتمك ایسته‌رز .

*

ماضی وآتی

یاخود

ظالملر ومظلوملر

درت پرده‌لك ملی اویون

محرری : هیئت تحریریه‌مزدن سعید حکمت بك

ره‌ژیسور : منقد مفید راتب بك

حاصلاتی (طلبهٔ حقوق جمعیتی) مصارف تأسیسیه‌سنه قارشولق اولمق اوزره ارباب مراق طرفندن یقینده صورت مکمله‌ده موقع تماشایه قونیله‌جقدر .

*

هردرلو اوراق وآثار مدیریته کوندرلملیدر، درج اولنمیان آثار اعاده اولنماز. امضاسز وپولسز مکتوبلردن اداره مسئولیت قبول ایتمز.

مؤسسی: ابن السری
مصطفی نامق

مدیری: ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۱۲ — برنجی جلد

۹ ذی القعده ۱۳۲۶

۲۰ تشرین ثانی ۱۳۲۴

مهرسز نسخه‌لر ساخته‌در

استانبول
محل اداره‌سی: جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه
آرتین آصادوریان مطبعه‌سی
۱۳۲۴

طلب ايده‌بيليردم . قانون، وجدانم بو يوله كيتمكدن كرچه منع ايديوردى . مع‌مافيه بن بنه بو طريقى دوشونمشدم . فقط دوئللودن متنفرم ؛ چونكه بنم نظرمده دوئللو كبارلرك قبول ايتدكلرى بر صورت تسويه‌در . برده زوجه‌مله اوا ركك ارەسنده‌كى مناسبت، خلقك لسان تزذيلانه دها دوشمه‌مش، بو مناسبتى وجوده كتيرن احوال اونك محافظهٔ محرميتنه مدار اولمشدى ؛ بناءً عليه دوئللو كيزلى قالان بو مناسبتى ميدانه چيقاره‌جق ، فنا بر رذالتى موجب اولمقدن باشقه برشيئه يارامیه‌جقدى. فضله اوله‌رق دوئللو اغفال ايتديكى قادين ايچون اوروشان ركه‌ بر شان وشرف تأمين ايتمك خاصه‌سنى ده حائزدر . هم نه‌فائده ، فرض ايده‌لم كه دوئللو ايتدك ، چارپشدق ؛ جمعيت نظرنده دوئللودن صوكره مسئله فصل ايدلمش صاييلير ، هرشى اونوتولور ، سيلينير كيدر ... هيهات كه حقيقتده هيچ برشى سيلنمش اولماز ...

بويله زمانلرده بيلمه‌ك انسانك ذهننه نه‌لر كليور . شو آكلاتديغم ملاحظات اوزرينه دوشوندم : كيده‌يم او آدمى أونده بوله‌يم ، كنديسنه بر سلاح ويره‌رك كوزوم اوكنده كنديسنى اولديرمه‌سنى تكليف ايده‌يم ، او قبول ايتمزسه بن اونى اولديره‌يم . . . الله قصورمى عفو ايتسين ، بو جنايت فكرمدن كچدى . أوت جنايت ، فقط نه‌يايه‌يم كه بوتون چاره‌لره توسل ايتمكه يمين ايتمشدم . سن‌ده بيليرسك ، جنايت بولى‌ده برچاره‌در ، هم بو بولى كبارلرك تمديد سفاهت ايچون كيمسه‌يه كوسترمكسزين قبول ايتدكلرى سهل‌الاجرا ، كبارجه ، فقط سفيل وملوث نتيجه‌لردن اوزاق بولنديره‌جقدى . بناءً عليه هپسندن زياده بو چاره‌يه مربوط قالمشدم .

نتيجه‌يى دوشوندم ، حركتمك ميدانه چيقاره‌جغى منظره‌يى كوز اوكنه كتيريردم : كندمى اسكى دره بكلرى كبى اجراى حكم ايدر كورمكدن حظ بوليوردم. نام بو صيره ايدى‌كه ايچمدن ، تا صميم روحمدن برسس قوپدى . وبن اوراجقده ، افعالمزى كورن وحكم ايدن عادل مطلقك حضور كبرياساهنده بوتون عجز وضعفمله ديز چوكدم ؛ بوسس بر صداى ندامتدى : نادم اولدم ، استغفار ايتدم ، بكا نور حقيقتى كوسترمسنى جناب حقدن ديله‌دم . كوزلرمده ياش يوقدى، اغلاميوردم ؛ يالكز اوكمده آچيلان اوچوروم‌ه‌بارد بر نظرله باقيوردم .

مشتاق

مابعدى‌وار

ده اوکا فنا معامله ایدرم قورقوسیله طیشاری چیقدم . طیشاریدن اوطهنك قاپیسنی کلیدلیه‌رك اوطه‌مه قاچدم ، قاپی‌یی اویله شدتله قاپادم که صارصینتیدن دیوارده آصیلی طوران بر چرچیوه یره دوشدی ، پارچه پارچه اولدی .

بو حال بر بحراندن باشقه بر شی دکلدی . ایچمده بردن قوددوز کسیلن بر حس حیوانی سکون بوانجه بوتون موجودیتمه بر بهت و حیرت عارض اولدی ، حقیقتی صوثوق قانله کوره‌بیلدم .

سن ده بیلیرسك ، عزت نفسمه نه قدر دوشکونم . الك اول دوشوندیکم شی عائله‌مك ، چوجوغمك ناموسنه ، کندی ناموسمه سوروان لکه ایدی . شرف و حیثیت مسئله‌سی دها صوکره کلیوردی ؛ چونکه بو شرف و حیثیتدن بر قسمی ذاتاً فدا ایدلمشیدی . نهایت شبهه‌لر ، اندیشه‌لر ، اضطرابلر بیتنجه اوغرادیغم فلاکتی بوتون معناسیله ، بوتون قوت واهمیتیله تقدیر ایتمکه باشلادم . انجق فلاکته ثبات ومتانتله مقاومت ایتمك اعتیادنده اولدیغم ایچون بوهجوم مصیبتده غلبه ایده‌جکمی ایچمده برشی بکا احساس ایدیوردی .

بعض طبیعتلر وارکه فلاکتك بویوکلرینه کوچوکلرندن زیاده تحمل ایدر ، بویوك فلاکتلر اونلرك عزت نفسی اوقشار . واقعا بنم کبی حسیات دینیه‌سنه مربوط بر آدم بویله برحالدن اوزاق قالملیدر ، فقط نه‌چاره حقیقت بومرکزده . ایشته بنم عزت نفسمده فلاکتدن اویله برانتقام مأیوسانه آلمق ایسته‌دی . هیهات که بو ، ظن اولوندیغی قدر قولای برشی دکلدی . اووقت دوشونمکه باشلادم : بن بوکا قارشی نه‌یاپملی‌یم ؟ بوسؤالك جوابی نم کبی شکسته و مجروح قلبلرك ایلك فریادی اولان سوزدی : انتقام .

أوت ، انتقام بوتون دهشتیله کوزمك اوکنه دیکیلدی . بن اولانجه قوهٔ تفکریه‌مله بوسوزی تحلیل وتدقیقه . بوسوزك بوتون حقیقت معناسنی آراشدیرمغه باشلادم ونه‌قدر بوش ، نه‌قدر عادی برشی اولدیغنی چوق کچمه‌دن اکلادم .

سه‌ویلن بر وجوددن ، ضعف خلقتی اوغورنده خطایه دوشمش برمخلوقدن انتقام آلنماز ؛ هم برقادینه حقارتدن بویوك انتقام اولورمی ؟

ارککه کلنجه : دنیاده بنم الك سوکیلی ، الك قیمتلی شیئمی المدن الان او آدمه قارشی بویله‌ملاحظه‌لرده بولنمغه محل یوقدی ، اوندن بولکه‌یی سلاحله تمیزله‌مسنی

— نیچون بویله یاپدیکز ؟ دیدی .

درحال جواب ویردم :

— ایشته بن ده سزدن بونی اوکرنمک ایستیورم .

نظرلرم آلتنده صاراردی، تترهمکه باشلادی . بن هیچ برشی سویلهمکسزین، حتی هیچ برشی کورمکسزین مرکوز ومصر نظرمله اوکا باقیوردم . برآن، صانکه جن چارپمش انسانلرک وجودندن انتشار ایدن ارواح خبیثه کبی بوتون موجودیتندن چیقان بر اعتراف مؤلمدن صوکره قیصه بر شاشقینلقله آیاقلرمک آلتنه ییقیلدی قالدی ...

یردن قالدیردم، قنابهنک اوستنه اوطورتدم. بایلمش دکلدی؛ چونکه قنابهیه اوطورور اوطورماز للریله یوزینی قاپایهرق شدتلی بر هیچقریق ایچنده باغیردی :

— قباحت بنده‌می ؟ سزده سزده ... نه بختیاراتمدیکز ، ایده‌مدیکز؟ کندیکزی سودیرمدیکز ، سومدم ...

کوزلرندن آقان یاشلر آره‌سنده سسی طیقانیور ، قوللرینک اره‌سنه الدیغی یاصدیغی دیشلریله ایصیریوردی .

بر دقیقه صوکره اباغه قالقدی و یوزیی بکا طوغرو چویره‌رک قاپی‌یه ایلرله‌دی . یولنی قاپادم :

— نره‌یه کیدیورسکز ؟

— بو أودن چیقوب کیده‌جکم . آرتق سزک أوکزده اوطورمغه حقم یوق ؛ اوطورهمم ممکن دکل ...

بو حرکته اونی سوق ایدن احتمالکه محجوبیتدی . فقط بن بویله دوشونه‌مه‌مشدم . اونی حالا قلبندن چیقمایان عشقه مربوط ظن ایده‌رک الله ایتدم

— لکن دوشونمیورسکز که بن سزی بو أوده آلیقومق حقنه مالکم

و آرتق ضبط ایده‌مدیکم بر عنف و شدتله اونی قوللرم آره‌سنه آله‌رق اوطه‌سنه کوتوردم ، برشزلونغ اوستنه آتدم ... اویله قودوزجه بر حدت ایچنده ایدم که او آره‌لق أله بر ایپ کچسه‌یدی مطلقا اونی اسکمله‌یه باغلاردم . چوق شکر بر آز صوکره کندیمه کلدم ؛ اوطه‌مده قالیرسه‌م بلکه حدتمی یکه‌مم

عفو

— برنجی نسخه‌دنبری مابعد —

اکنجه‌لر زواللی قادینـك ذاتاً بر مجهولیت اچنـده بوغولوب قالان ضعف خیـالاتنی بوسـبوتون یاردیم ایتدی ؛ ارککلردن حرمت وا کراملرندن دکل ، لاابالی ، چاپقینجه حرکتلرندن‌ده خوشلانمغه باشلادیغنی حس ایدییوردم. ایلك اوکجه نصیحت ایتدم ، خلقك لسـان افتراسـنه وسـیله اوله‌جق احوالده بولنمامسـنی نازکانه رجا ایتدم ، جوابنده اوکبی آدملردن ذاتاً متنفر اولدیغنی سویلدی . بوسوزینك طوغری وصمیمی اولدیغی بن‌ده بیلیوردم . فقط بوکبی احوالده نفسـلرینه اك چوق کوونه‌نلر تهلکه‌دن اك آز مصون اولانلر دکلیدر هم بو ، تهلکه‌لی بر اویوندر ، چونکه کوزللکلری اوکنه ابذال ایدیلن مدح وستایشلره، مداهنه‌لره قلباً بیکانه قالان قادینلر فکراً اکثریا پك چوق بوزولور ، مغلوب اولور .

سوزك بونقطه‌سنه کلنجه هوبر طوردی :

— خایر خایر ، او مشـئوم سرکذشتی تکرار ایتمك ایسـته‌مم . زواللی قادین آرتق اولدی کیتدی ؛ روحی شـاد اولسون . هم ذاتاً اولوم هرشیئی سـیلوب کوتورمدی‌می ؟ مصیبت ، فلاکت بوتون قادینلر کبی زوجه‌می ده اوطاتلی و آلداتیجی سیماسـیله یقالامشدی . تمام ایکی آی حقیقتدن بیك قات أليم شبهه‌لر ، اندیشـه‌لر ، عذابلرله چیرپیندم ؛ او ، خیانتی صـاقلامق ، بن حقیقتی اکلامق ایچون تمام ایکی آی اوغراشدق ؛ نهایت کونك برنده اونی ایکیمز نامنه کلمش بر دعوت تذکره‌سنه جواب یازارکن یقالادم . بیچاره قادینك چرکاب فلاکته دوشدیکنی اکلادیغم او کونه‌قدر چکدیکم اضطرابی هیـچ اونوته‌مم... ها ! نه‌دییوردم، اوت مکتوبنی یازمق اوزره ایدی. بردن یاننه کیدرك دعوت تذکره‌نی‌ده ، یازدیغی جوابی‌ده برحمله‌ده قاپدم ، ییرتدم . وجودی قورقودن تتره‌یوردی . ایاغه قالقدی :

بر کون خسته‌لردن برینك آغریبان بردیشنی جراحه خبر ویرمکه حاجت کورمیه‌رك فوق‌المأمول برمهارتله آلمش واونك بو حرکتی، خسته‌خانه مأمورلری آراسنده شایان مؤاخذه دکل بالعکس ممنونیتی موجب اولمشدی. بونکله برابر حقنده کوستریلان بوامنیتی سوء استعمال ایتمزدی. بوتون دوقتورلر، اوکا — کوچوك جراح — نامنی ویررلر واونده کیتدکجه قوت بولان استعداده کووه‌نه‌رك دها مهم ایشلرده قوللانیرلردی ...

بوراده بیلك زمانه قدر مع اینه‌لرده، عملیاتده، بعضاً اجزاخانه‌ده چالیشدقدن صوکرا اقشام اوستی ساعت اونه قدرده فررلرده لسان اوکرنمکه کیده‌ردی. کیجه آیریجه ضابطاندن اوکا ریاضی، ادبیات، تاریخ، جغرافیا اوقوتانلرده واردی ...

وداد بهجت، اون آلتی یاشنه قدر، پدرینك بریرده ایکی سنه‌دن زیاده اوطورمغه مساعده ایتمه‌ین مأموریتلری اثناسنده، اوته‌دن بریدن پارچه پارچه طوپلانمش معلوماتیله، هر نیتدیکی یرده برباشقه شکله کیرن حیات تحصیلك بربرینه یاقلاشامایان صفحات مختلفه‌سی قارشیسنده پارچالانمش مفکره‌سی وهر کوستریلان یولی تعقیبدن باشی دونن برغریب الدیار شاشقینلغیله ممکن اولدیغی قدر کندیسنی اداره‌یه غیرت ایتمشدی. اونك استانبولده محله مکتبندن باشلایارق طشره‌لرده بوآنه قدر دوام ایدن حیات تحصیلنده اویله شایان دقت صفحه‌لر واردیکه بونی دوشوندکجه ذهنی آیری آیری مجرالر تعقیب ایتمکدن عادتا یورولوردی. ابتدا اونی برقضانك رشدیه مکتبنه ویرمشلردی. اوراده‌نه درجه‌یه قدر استفاده ایده‌بیلدیکنی تخطر ایده‌میوردی. دیکر بریرده برسنه قدرراهبلره دوام ایتمش، صوکرا برکون مکتب رئیسنك جبراً اونی کلیسایه کوتورمك ایسته‌مسی اوزرینه مکتبی ترك ایتمشدی. دها صوکرا برانکلیز مکتبنه ویرلدی. بوراده‌ده آنجق اوچ آی اوقودقدن صوکرا پدری، بردیکر محله نقل ایتدی. اوراده دها باشقه بر طرز تدریس باشلادی.

— مابعدی وار —

بىله طاقت كتيره‌ميه‌جكى بو مدهش ، ايكرنج منظره‌لر قارشيسنده ذاتاً ضعيف
بنيه‌سنده بر نزاكت خلقت بولونان ودادك ممكن دكل تحمل كوستره‌ميه‌جكنى
دوشونه‌ميه‌رك شدتله رد ايدييوردى . بوكون ودادك خسته‌خانه‌يه دوام ايتمك
مسئله‌سى اورته‌يه چيقنجه زوجنه قارشى سلاح اعتراضنى طاقينارق :

— باقكز ، سزه بر شى سويله‌يه‌يمى بك ؟ ديمشدى . بن ودادى خسته
خانه‌يه كوندره‌مم . هنوز اون اوچ ياشنده بر چوجوغك خسته‌لرله ، اولولرله
اوغراشمه‌سنه تحمل ايده‌مم ...

اوزمان اسماعيل سرى بك - ودادك پدرى - بوندن صوكرا توالى ايده‌جك
اعتراضلرك بردن اوكنى كسه‌ن بر لسان قطعى ايله :

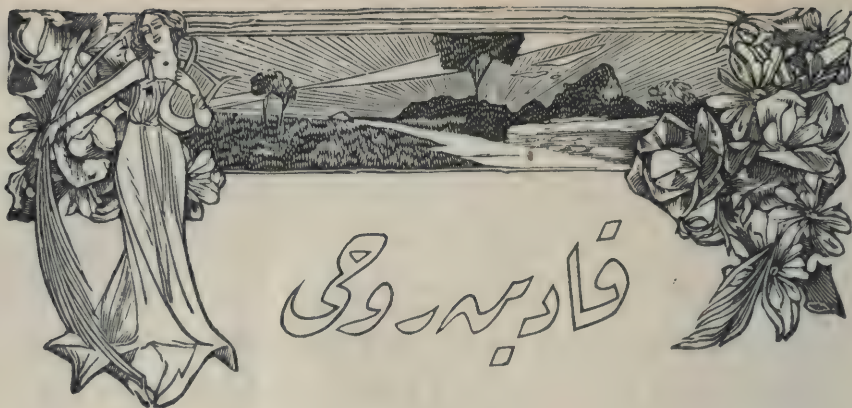
— يوو ، خانم . . چوجوغك تأمين استقبالى اك زياده بكا عائد بر
مسئله‌در . رجا ايدرم ، اونك حقنده‌كى شفقتكزى حسن اداره ايت . . ولادمك
صحت و سعادتنى اك بندن دوشونورم . فقط مستقبال جهتنه كلنجه . . هم
دوقتور اولمق وداد كنديسى آرزو ايدييور .

بونك اوزرينه كزيده خانم ، مسئله‌يى دها زياده اوزاتمقدن احترازاً
سكوت ايتمش و سوزنى ديكله‌ميه‌جكلرينه قناعت ايتديكى بو بابا ايله اوغلى كندى
حاللرينه براقمغى دها مناسب كوره‌رك بحثى بوراده قاپاتمشدى . . .

وداد هيچ ، بو كوندن اعتباراً خسته‌خانه‌يه دوامه باشلامشدى . هركون
صباحلين ايركندن قالقار سوتى ، بومورطه‌سنى ييدكدن صوكرا آتنه بينه‌رك
هيچ بر زمان ياننده اكسيك اولمايان بر نفرله خسته‌خانه‌يه كيدر و اوراده
دوقتورلرك نظارتى آلتنده ، كنديسنه كوستريلان وظيفه‌يى كمال خواهش و
اعتنا ايله ايفايه چاليشيردى . اوراده اوكا توديع ايديله‌جك خدمتلر بولونوردى .
مثلا برعمليات اثناسنده بعض لوازم عمليه‌يى كتيروب كوتورمك ، پنس طوتمق ،
بر ترموباتزين اداره ايتمك كبى اوفق تفك وظيفه‌لر اوكا احاله ايديليردى . بر
مدت صوكرا بعض علاج استعماللريله محل استعماللرينى ، صارغى صارمق ،
پانسومان ياپمق و جراحى صغيره‌يه عائد بعض عمليه‌لرى اوكرنمكده كچيكمه‌دى .
حتى صباحلرى بوتون قوغوشلرى باشلى باشنه دولاشير ؛ ايچلرندن ياره‌لرى
دكيشمك ايجاب ايدنلره معاونت ايدر و بعضاً ياره بيله ديكديكى اولوردى .

تشویقدن خالی قالمازلردی. حتی اونك بر كوومت طوتوشنده، والده‌سنه آراده صیراده زرق اولنان مصل صناعی وقاقودیلاتلر ایچون شیرینغه‌لری ، پاموقلری، علاجلری حاضرلایشنده وسائر اوفاق تفك ایشلری حسن ایفاده‌كی قابلیتنی تقدیر ایدن عائله طبیبی ، وداد بهجتی ، پدرینه مینی مینی بر طبیب معاونی صفتیله تقدیم ایتمش وشمدیدن بو مسلكه پیدای الفت ایتمسی ایچون اونك آراده صیراده خسته خانه‌یه كوندرلمسنی توصیه ایتمشدی. پدری ، حیاتنی اولادوعیالنك رفاه وسعادتنه حصر ایتمكدن محظوظ ویكانه املی اوغلنك استقبالده‌كی فیض و تعالیسندن عبارت اولان بو أصیل وعالیجناب عسكر ، بو فكردن ممنون اوله‌رق درحال موافقت ایتمش واوكوندن اعتباراً وداد بهجتی ، كونده بر ایكی ساعت قدر خسته خانه‌یه كوندرمكه باشلامشدی . ذاتاً او ، ودادی ، صنعتكار یاپمق ایسته‌ردی. فقط شمدی‌یه قدر هانكی جهتی ترجیح ایتمك لازمكلدیكنی دوشونمه‌مشدی . مثلا : بر مهندس ، بر آووقات ، بر دوقتور ، حتی بر ماكینست . . . اونی مطلقا بر صنعته ویرمك ایسته‌یوردی. بونك ایچونده چوجقده هر هانكی بر جهته استعدادی بولوندیغنی آرامق لازمكلدیكنه قناعت ایدردی . مادامكه شمدی او ، دوقتور اولمق ایسته‌یوردی . اوحالده بوكا نه مانع واردی ؟ . . .

بو فكره اعتراض ایدن یالكز والده‌سی ایدی . بوتون والده‌لرده هر درلو احتمالات و اندیشه‌یه غلبه ایدن بر شفقتله یالكز او ، جكرپاره‌سنك حیاتده بویله مشكل بر وظیفه درعهده ایده‌رك عمرینی بر چوق فجایع حیاتیه ایله مالامال ، مراراتلی بر محیط ایچنده ، روحی زهرلەیه‌جك آلام و اضطرابات بشریه ایله مغموم و متأثر كچیرمه‌سنه بر تورلو راضی اولامیوردی . بونك ایچون قاچ كره‌لر زوجیله معارضه ایتمش و بر تك اوغلی بر مسلك اغورنده فدا ایده‌مه‌جكنی آچیقدن آچیغه سویله‌مشدی . او ، طانیدقلرندن قاچ كشی بیلیردیكه نهایت تورم ایده‌رك مكتبی ترك ایتمكه مجبور اولمشلردی . اسمندن بیله توحش ایتدیكی تشریحلر ، عملیهٔ جراحیه‌لر قارشیسنده ، مثلا برینك باجاغنی بر دیكرینك قولنی كسركن ؛ اوته‌ده بر اولونك باغرصاقلرینی چیقاریركن انسان بونلره نصل تحمل ایده‌بیلیردی؟... ایشته دوقتور اولمق بو ، دیمكدی. بیچاره والده ، بوتون بو قورقولی شیلر ؛ سیكیرلی ، خسته بر قادینك تصورینه

— مابعد —

٣

وداد بهجت، اوزمان طبیهٔ ملکیه‌نك برنجی سنه‌سنده‌ایدی. ولایتلردن برنده اعدادی‌یی اکمال ایتدکدن صوکرا، هنوز اوچ آی اول استانبوله کلمش و چوجوقلقدن بری دوشونولان بو مسلکه انتساب ایتمکده تأخر ایتمه‌مشدی. امتحانلرینی اکمال ایله مکتبه قبول اولوندیغی کون، کندیسنی دنیانك الك مسعود بر آدمی فرض ایده‌رك بو موفقیتی محیطنده بولونان بوتون انسانلره اعلان ایتدی. اوت آرتق او، بر دوقتور اولیوردی ... اوزون بر مدت تخیل ایدیلوبده هنوز واصل اولونامایان بو تصورلر، نهایت تحقق ایدییوردی. او، هنوز چوجوق دینه‌جك بر سنده ایکن ایلك دوشونجه‌سی بو اولمشدی: دوقتور اولمق... بونی هنوز تکمل ایتمه‌مش مینی مینی دماغنك وسعت محدودهٔ خیالیه‌سی ایچنده سوسله‌دکجه ذهننده دوغان بو فکره قارشی کیتدکجه کسب شدت ایدن بر میلان دویار و بو صنعت جلیله‌یه قارشی قلبنده هر ثانیه بر له‌شن بر محبت قویه حس ایدردی. بونی، همان حیاته چیقدیغی کوندن بری دائما مزمن بر راحتسزلقدن شکایت ایدن والده‌سنك او بر انسانلك طاقت کتیره‌میه‌جکی اضطرابات ألیمه آلتنده قیورانديغنی کوردکجه بر توڵو چاره‌سی بولونامایان بو مزعج حسته‌لغه قارشی درین بر حس نار ایله قلبی چارپمغه باشلادیغی زمان دها شدید بر تهالکله آرزو ایدر و کویا طبیب اولمقله بو خسته‌لقدن ایسته‌دیکی کبی انتقام الابیله‌جکنه قناعت ایدردی. همان هرکون کلوب کیدن دوقتورلر، اونده بو صنعته قارشی اویانمغه باشلایان استعدادی فرق ایده‌رك

وقوی اصوللره اعتماد ایدیکز . وهر بر مسلکده اولورسه کز اولیکز ، نفسکزی عاقم وفصال اولان ربیاسکه ترك ایتمه‌یکز ؛ زملت او زیدن کچن بعض اعتبرك حزنلرندن مأیوس اولمایکز . عملیاتخانه‌لرك و کتبخانه‌لرك صاف ونزیه محیطنده یاشایکز . ابتدا کندی کندیکزه ؛ تحصیلم ایچون نه یاپدم ؟ دیه صوروکز ؛ صوکره ، ایلریلدکجه ، مملکتم ایچون نه یاپدم ؟ دیه‌دوشونکز . و بوسؤالو تفکره احتمال که بشریتك خیر و بر مسنه بر صورتله مدار اولدیغکزی حس ایتمك سعادت عظماسنه نائل اولنجه‌یه قدر ، دوام ایدیکز . بو یولده‌کی مساعی ومجاهدات ، حیات طرفندن ایستر چوق ، ایستر آز مظهر مساعی اولسون ، انسان هدف اعظمه تقرب ایدنجه « المدن کافی یاپدم » دیمکه حق قازانمش بولنمالیدر » .

ارنکوییی ١١ تشرین اول ٣٢٤ — ساطع

هامش: شاعر حکیم (سوللی پرودوم) ك پاستور حقده یازدیغی بر منظومه‌نك مألنی‌ده انظار قارئینه عرض ایده‌جکم .

پاستوره

هرکول زماننده ، قوی قهرمانلر دورنده ، وحشی طبیعت انسانه جبهه‌دن تعرض ایدردی . انسانده ، دیشلکندن جرأت آله‌رق ، اك بویوك آرسلانلرله آهن آلینه مصارعه ایله‌ردی . خارجده احراز ظفر وتأمین صلاح ایتدی . فقط او وقتدنبری دها عنود بر بلا ، وجودینه ، ولوله‌سز تهدیدسز کیردی ؛ و اوکا بوسفر بر قاپالی وکیزلی حرب آچدی . مرض ، او مجهول و خائن دشمن جانلی زهرینك مدید وخشین سعیی ایله هر طرفی تسخیر ایدوردی . فقط سن ، اونی مشعله کله کشف ایدرك طوزاغه دوشوردك . سنك قوی و ملایم دهاك ، ای خیرکار عالم ، بو غیرمرئی اژدرك یکی هرکولیدر !

جلب ایتمش ایدی : پاستور نطقنده حیاتك بو کونه قدر ماده‌یی اداره ایدن قوتلرك محصولی کورنمه‌دیکنی اثبات ایتمکله اسپیریتوالیزم مسلکنه خدمت ایتدیکنی ، و آقاده‌می فرانسه‌زه انتخابنه بونك سبب اولدیغی ظننده بولندیغی سویله‌مش ؛ واسپیریتوالیزمك «پك متروك وفقط آقاده‌می فرانسه‌زده شرفلی بر ملجأ بولمقدن امین » اولدیغندن بحث ایتمش ایدی. لیتره‌نك حیات وخدماتندن وافکار فلسفیه سندن بحث ایتدکدن صوکره‌ده « بکا کانجه : اختراع وترقی‌یی مرادف عد ایدر ، وکندی کندیمه‌روح بشرك بو اشتغالات علمیه‌دن هانکی کشف علمی ویا فلسفی‌نامنه‌منع ایدیله بیله‌جکنی صورارم . او اشتغالات ، بکا ، ابدی کبی کورونور ؛ چونکه کائناتی‌احاطه‌ایدن وکائناتك محصولی‌اولان سر دخی ـ اونك کبی ـ طبعاً ابدیدر » دیمش وانکلیز حکمتشناسانندن قاراداییك بر قول وفکر معتقدانه‌سنی‌ده ذکر ایتمش‌ایدی . ره‌نان ایسه پاستورك « طبیعتی واضح وصریح جوابلر اعطاسنه‌مجبور ایدن » طرز استجواب وتجربه‌سندن، حیات عالمانه‌سنك « نامتناهیات اصغریه لیل عمیقنده ، حیاتك مولدی اولان بوصوك موجودیت کردابلرنده .. پارلاق ومضی برایز » کبی اولدیغندن بحث ایتدکدن صوکره شوصورتله ادارهٔ لسان ایتمشدر :

« حیاتك تامنابعنه ، صنعتکزله بوصورتله تماس ایتمکدن طولایی نه‌قدر بختیارسکز ! سزك فنلر نه‌قدر شایان‌حیرت ! اوراده هیچ برشی غائب اولماز . سز . بنای‌مؤبد حقیقة قیمتدار بر طاش ادماج ایتمش اولدکز . سعی ذهنینك اقسام سائره‌سیله مشغول اولانلر آره‌سنده ، کیم عینی اطمئنان واعتماده مالك اوله‌بیلیر؟ » ، « طبیعت صویسزدر ؛ چالیشمه‌یی سور . ناصرلی‌اللره محبت‌ایدر ، ویالکز اندیشناك آلنده منکشف اولور » ره‌نان بونطقنده آقاده‌می‌فرانسه‌زی ذکره‌مجبور اولنجه اعضاسنك « هیچلکده‌قاچشی ساده برواسطه ایله ، باقی‌قاله‌جق اثرلر راقمقله ، تأمین‌ذات » ایتدیکندن بحث‌ایتمش ، بوصورتله پاستورك افکار فلسفیه‌سنه طولاییسیله اعتراضده بولنمشدر .

بومقاله‌یی ، پاستورك یتمشنجی سنهٔ دوریهٔ ولادتی مراسمی‌اثناسنده ایراد ایتدیکی نطقك شبان‌عائد قسمنی نقل ایدرك بتیره‌جکم :

کنجلر ، دلیقانلیلر ، دها آنجاق ایللك سرلرینی اوکرندیکمز ـ بو امین

« يكيكزده مقدس اولكى . معزز ابونيم ؛ و بوخانه‌يه كوستريلن احترامى سزه ارجاع ايتمككلكمه مساعده ايديكز » جمله‌ريله بيتيرمش ايدى . دومايه خلف اولان برتراني قبول ايدركن ودومانك هيكلنك رسم كشادني اجرا ايدركن بوبوك كمبا كره اولاندن وا حترامنى اظهار ايتمش ، وميل معالى وحب حقيقتى اوندن اتديغنى، وارنك متمادى خيرخواهيسندن وتشويقاتندن بك چوق استفاده ايتديكنى اعتراف ايله‌مش ايدى .

پاستور، عمرينك نهايتنه قدر صميمى برقاتوليك اعتقادى محافظه ايتمشيدى؛ ماديلكى بك استخفاف ايتمش، و باخصوص سابل سفسه نظريه‌سنى ابطال ايتمكله مسلك ماديونى‌ده اهميتدن اسقاط ايله‌ديكنه ذاهب اولمش ايدى . ١٨٧٥ده فنون آقاده‌ميسنده تناسل بنفسه مباحثاتى صره‌سنده « فن، مساعيسنك نتايج فلسفه‌سندن هيچ انديشناك اولماليدر » ديمش، و تدقيقاتنده نتايج ملحدانه‌يى قاله بيله آلماديغندن بحث ايتدكدن صوكره « بو، باطناً وخط حركت حياتده علم مكتسبدن باشقه بر شيئى نظر اعتباره آلمايورم، ديمكميدر ؟ خير، اويله ياپمق ايسته‌سه‌م بيله موفق اولامام ؛ چونكه بو ، كنديمى نفسمك بر قسمندن تجريد ايتمك ديمكدر » ديمش ، و بو صوك جمله‌نك مقصدينى شو صورتله ايضاح ايتمشدر : « هر بريمزده ايكى انسان واردر : عالم انسان ايله حساس انسان ؛ هر شيئى بيقان، تجربه و محاكمه ايله ادراك ايتمك ايسته‌ين انسان ايله . . . حسه، عنعنه‌يه اعتقاد و شبهه‌يه تابع اولان، آرتق موجود اولمايان چوجقلرى ايچون آغلايان اونلرى تكرار كوره‌جكنى ـ هيهات كه ـ اثباته مقتدر اوله‌ميان، بونكله برابر بو خصوصده اعتقاد و اميد بسله‌ين ؛ رديوبك اولديغى كبى اولمك ايسته‌مين، كنديسنده‌كى قوتك تحول ايده‌جكنى سويلين انسان . . . ايكيسنك ساحه‌سى، مالكانه‌سى آيريدر . . . و خسران اوكاكه ـ معلومات بشريه بو قدر ناقص اولديغى حالده ـ بونلرى بربرينه تجاوز ايتديرمك ايستر ! . .

پاستور ١٨٨٢ده آقاده‌مى فرانسه‌زه ـ ليتره‌يه خلف اوله‌رق ـ كيرديكى وقت ارنست رنان رئيسى بوليوردى ؛ رسم قبول اثناسنده بك معتقد اولان پاستور منكر بولنان سلفندن بحث ايتمكه، بك دينى اولان رنانده اوكا مقابله ايله‌مكه مجبور اولمش ؛ اونك ايچون هرايكى طرفك نطقى انظار دقتى بك چوق

متحسس اولمقدن کری طورمامشدر . وطننه قارشی ده صمیمی بر محبت بسلەمش ، باخصوص ١٨٧٠ محاربەسندن پك متأثر اولمش، «محاربەیی کورمەین، وطنه محبت حس مقدسنك نه اولدیغنی حقیله تقدیر ایدەمز » دیمشدر .

آلمانیاده بون دارالفنوننندن کندیسنه اهدا ایدلمش اولان فخری دوقتوراق دیپلوماسنی محاربه اوزرینه اعاده ایتمش ؛ ویازدیغی مکتوبده ، اسمنك کیوم اسمیده حاوی اولان پارشمن اوزرنده یازیلی طورماسنه وجدانك قائل اولامادیغندن، وبرغرور مجرمانەاوغرنده ایکی بویوك قومی مصادمه ایتدیرمکی اصرار ایدن ایمپراطورك ریاووحشتندن متنفر بولندیغندن بحث ایدرك دارالفنون قیودندن اسمنك ترقین اولنماسنی استرحام ایتمشدر . پاستور ، مؤخراً ، کیل قانالنك رسم کشادی صیرەسنده آلمانیا ایمپراطوری طرفندن ویریلن نشانیده قبولدن امتناع ایلەمشدر . محاربەیی متعاقب یازدیغی مقالەلرده فرانسزلرك ادبارینه ، علوم عالیه تحصیلندەکی اهمالی سبب اولەرق کوسترمش ؛ ومؤسسات عالیهٔ فنیەیه بویوك براهمیت ویرلمسنی توصیه ایتمشدر . برمکتبك توزیع مکافاتی اثناسنده طلبەیه : « بشریته خدمت ایدکز ؛ فقط ارضك دها خصوصی وصمیمی اولان کوشەسنی ، وطنی ، اونوتمایکز . انسان اولکز . فقط فرانسز قالکز ، فرانسه هروقتدن زیاده صمیمیتله سویلمکه وعزم ومکانتله خدمت ایدلمکه محتاجدر . دەموقرات اولان ــ اهالیسی حاکمیتیحائز بولنان ــ برجمعیتده سعی بروظیفەدر؛ فقط سعیه بالکز بروظیفه نظریله باقمامالیدر، او،حیات بشرك علت وجودیدر ، وجمعیتك ثروتنی تزیید ایتمکله برابر روحك قوت وقدرتنی چوغالتیر » دیمشدر .

پاستور، بوخصائل ومزایایی ابوینه ومعلمیلرلار وبالخاصه دومایه مدیوندر: جهد وعزمی ووطنه محبتی پدرندن، تهالك وشفقتی وسعی و شوقی والدەسندن توارث ایتمش ؛ حقیقته وشرفه محبت ومفتونیتی دومادن اوکرنمشدر . بونی کندیسیده تقدیر واعتراف ایدردی : مولدی اولان خانەسنه کتابهٔ افتخار قونولدیغی وقت پك متأثر اولەرق « ای پدرم ووالدەم ! ای بوکوچوك خانەده اوقدر ساده برحیات کچیرن معزز کچمشلرم ! هر شیئی سزه مدیونم » دیمش ، ووالدەسنه وپدرینه مدیوناولدیغی شیلری ، برربرر صایدقدن صوکرەسوزنی

پاستورك مطالعه‌یه اعتناسی، فنون درسلریله باشلامش ایدی. بونك اوزرینه پدری‌اونی، مدیرك توصیه‌سی اوزرینه‌دارالمعلمینه کوندرمکه قرار ویرمش‌ایدی. پاستور، دارالمعلمینه حاضرلانمق‌اوزر پارسه کیدرك‌سن‌لوئی‌مکتبنه کیرمش‌ایسه‌ده داءالصله‌یه‌طوتوله‌رق آربوایه عودت‌ایتمش‌واوراسنی آنجق ایرتسی‌سنه ترك ایتمش، « بەزانسون » ده ادبیات ، « دیژون » ده فنون باقالوره‌آلرینی کچیرمش ، فقط بونلرك هیچ برنده‌ده پارلاقلق کوستره‌مه‌مش ایدی . مع‌مافیه او وقت عزم و مرام کوسترمکه باشلامش . باخصوص دارالمعلمینه کیرورکن دها شدید آثار عزم ابراز ایتمش : ایلك سنه دخول امتحاننده اون دردنجی چیقدیغی ایچون ـ بو صیره‌سندن ممنون اولمایه‌رق ـ دارالمعلمینه کیرمکدن امتناع ایتمش ، و او سنه چالیشه‌رق ایرتسی سنه دخول امتحانلرنده دردنجیلکی قازانمغه موفق اولمش ایدی .

کورولیورکه پاستورك ذکا و دهاسی اویله وقتندن اول سریعاً انکشاف ایتمه‌مش ، مؤخراً و تدریجاً تکمل و تجلی ایله‌مشدر ؛ و متانتنی ، شبهه‌سز ، بو تأخر و تدریج سایه‌سنده ، قازانمشدر .

پاستورك اك مهم مزیتی مرامده ثبات ، سعیده اصراره دوام ایدی . دها دارالمعلمینه کیرمه‌دن اول همشیره‌لرینه یازدیغی بر مکتوبده : « مرام‌ایتمك، سوکیلی همشیره‌لرم ، بویوك بر شیدر . چونکه سعی و عمل دائما مرامی تعقیب ایدر موفقیت‌ده همان دائما سعیه رفیق اولور » دیوردی . اونك کشفیاتی ، یوقاریده کورولدیکی وجهله ، ثابت و مدید بر سعی و مرام محصولیدر .

بو بویوك داهی، مساعی و تحریاتنده دائما اصول تجربیه‌یه توفیق حرکت ایدر ؛ هرشیئی تجربه ایله اثبات واظهاره چالیشیر ، تجربه‌لرده صوك درجه‌ده مدققانه حرکت ایدر ، اك اوفاق، اك اهمیتسز کورونن عارضاتك بیله اسبابنی آرار ایدی . هیچ بر عالم، تحریاتنده بو قدر منطقی و اصولی بر خط حرکت تعقیب ایده‌مه‌مش ، اصول تجربیه‌یه بوقدر پارلاق‌موفقیتلر قازاندیره‌مامشدر .

پاستور ، بو مساعئ شدیده آره‌سنده حساسیت و رقت قلبی غائب ایتمه‌مشدر . عمرینك نهایتنه قدر ابوینه و تعلقاتنه قارشی درین بر محبت ، معلملرینه قارشی منتدارانه بر حرمت ، مرضایه قارشی شدید بر شفقت ایله

معاش سنوی تخصیص ایتمش، طقوزسنه صوکره بونی-زوجه‌سنه جوجوقلرینه قابل دور اولمق اوزره- یکرمی بش بیك فرانقه ابلاغ ایتمش‌ایدی. پك چوق دولتلر، کندیسنه بیوك نشانلر ویرمش، ۱۸۷۷ ده پارسده نامنه بر أنستیتو تأسیس ایدلمش، دولده تولد ایتمش بولندیغی خانه‌یه ۱۸۸۳ ده برلوحهٔ اخطار وافتخار قونولمش؛ یتمشنجی سنهٔ دوریهٔ ولادتی مناسبتیله-۱۸۹۲ده-سوربونده کندیسنه غایت مشعشع ومطنطن مراسم احترامیه ایفا ایدلمش، بومراسمده رئیس جمهور قولنه کیردیکی کبی کرك فرانسز وکرك اجنبی پك‌چوق جمعیات علمیه وطبیه وصناعیه طرفندن مرخصلر دخی حاضر بولنمشدر. وفاتنده- ۱۸۹۵ ده- ملی ومطنطن برجنازه آلایی یاپیله‌رق نعشی نوتردام کلیساسنه دفن ایدلمش، وفقط ایرتسی سنه بقیهٔ عظامی «أنستیتو پاستور» ده احضار ایدیلن دائرهٔ مخصوصه‌یه نقل اولنمشدر.

بویازلاق موفقیات وتجلیاته مظهر اولان پاستور، اسیر برعائله‌نك نسلندن یتشمش ایدی؛ بیوك پدری حریتنی آنجاق ۱۷۶۳ ده صاتون آله‌بیلمش ایدی. پدری، ناپولیون اردولرنده ضابطلك ایتمش، صوکره تأمین معیشت ایچون دباغلق ایتمکه مجبور اولمش ایدی. پاستور، ۱۸۲۲ ده فرانشه قونته‌ده (دول) قصبه‌سنده دنیایه کلمش، فقط اوچ یاشندن اعتباراً (آربوا) ده بیویومش، بوتون صباوتی اوراده کچیرمش، ایلك تحصیلنی اورا قولله‌ژنده اکمال ایتمش ایدی.

پاستور، آربوا مکتبنده ایکن چالیشقانلقده متوسط برطلبه ایدی. سعی ومطالعه‌یه پك‌ده میل کوسترمز، رسمدن باشقه همان هیچ برشیئه مراق ایتمز، وظیفه‌لرنی علی‌العجله یاپدقدن صوکره الده قلم وفیرچه آله‌رق آرقداشلرینك واقرباسنك رسملرنی یاپمقله‌وقت کچیریر ایدی. پاستورك اوزمان یاپدیغی رسملر بیوك برقابلیت صنعتکارانه‌یه دلالت ایدیوردی؛ والده‌سنی تصویر ایدن رسم، جالب دقت آثار صنعتکارانه‌دن معدوددر؛ اونك ایچون پاستورك رساملغی ترك ایتمسنه تأسف ایدنلر بیله بولنمش ایدی.

پاستور دوقتور اوله‌یدی ، ذهنی نظریات متقدمهٔ طبیه ایله مشبوع بولونسه‌یدی ، بوقدر نارفته یوللره گیده‌مز ، . . . گیتسه بیله بو یوللرده اوقدر ایلریلیه‌مزایدی.

پاستور یرنده دها آز ثباتکار بریسی اولسه‌یدی بلکه بو هجوملردن مأیوس اولور ، تدقیقات و کشفیاتنه دوام ایده‌مزدی . فقط پاستورك طبع مجاهدانه وعزمکارانه‌سی ، بو هجوملردن مأیوس اولماسنه مانع اولدقدن باشقه بالعکس چوق فائده گورمسنه بادی اولمشدر . پاستور بعض خطالرینی تصحیحه ، باشقه‌لرینك تجربه‌لرندن حاصل اولان نتایج معکوسه‌نك اسبابی کشفه ، و بو صورتله حادثه‌لرك اسباب وشرائطنی اطرافیله تعیینه ، وتجربه‌لرینك مکملیت وقطعیتنی تأمینه... آنجق هدف اولدیغی اعتراضلر وهجوملر سببیله موفق ومجبور اولمشدر ؛ اونك ایچون موفقیاتنك بر قسمنی هر حالده معارضات ومهاجمات واقعه‌یه مدیوندر .

والحاصل پاستور ، کشفیات وموفقیاتندن هر برینی ، مدید مساعی ومتوالی مجاهدات نتیجه‌سنده احراز ایتمشدر ؛ « دها ، مدید بر ثباتدر » قول معروفنه هیچ کیمسه ، اونك قدر ماصدق اولامامشدر . شاربونك اصول تداویسنی کشف ایتمسندن طولایی کندیسنه زراعت جمعیتی طرفندن بر مدالیه اهدا ایدلدیکی وقت « بو مدالیه‌یی چوجوقلریمه ، سعی واقدامده ثباتك نه نتیجه ویره‌بیله‌جکنه بر دلیل علنی ودائمی اولمق اوزره ، دور ایده‌جکم . نجیب بر غایه‌یه طوغری سعی واقدامده ثبات ... ایشته موفقیتك » دیمش ، و « چونکه انسان اشیا ایچنده چوق زمان قالمقله بر نوع سوق طبیعیٔ حقیقت قازانیر » مطالعه‌سنی‌ده علاوه ایتمش ایدی .

پاستور مساعی ومجاهداتنك مکافاتنی بالغاً مابلغ گورمشدر ؛ بلکه هیچ بر عالم ، حیاتنده اونك قدر مکافاته نائل وتجلیلاته مظهر اولامامش ، هیچ بر عالم اثرلرینك وکشفلرینك او قدر فیضلی ثمره‌لرینی گوره‌مه‌مشدر . پاستور ، اك بویوك مکتبلرك معلملکلرنده بولنمش ، پارس فنون وطب آقاده‌میلریله آقاده‌می فرانسه‌زه اعضا تعیین ایدلمش ، فنون آقاده‌میسنك کاتب دائمیلکنی بیله احراز ایتمش ؛ گرك فرانسز وگرك اجنبی بر چوق جمعیتلردن مکافاتلر ، مدالیه‌لر آلمش ایدی. ملت مجلسی ۱۸۷٤ ده کندیسنه قید حیات شرطیله اون ایکی بیك فرانق

پاستور

— مابعد —

بوجكخانه‌لرك او تحملكداز هوا و حرارتی ایچنده تجربه‌لر یاپه‌رقله وقت كچیرمش، وحتی بو طاقتشكن مساعی وتدقیقات اثناسنده فلجه بیله اوغرامش ایدی. قوردوز آشیسی ایچون‌ده بش سنه قدر تدقیقات وتحریات ایله مشغول اولمش ایدی.

پاستور، افكار ونظریاتنده پك شدتلی اعتراضلره‌ده هدف اولمش وبونلره قارشی‌ده پك چوق اوغراشمغه مجبوریت كورمش ایدی. عمومیتله بوقبیل نظریاتك مستند اولدیغی تجربه‌لر پك نازك ودقیقدر؛ اوفاق براهمال، جزئی برعدم‌دقت، ایشه باشقه مؤثرلرك ویاباشقه میقروبلرك قاریشماسنه سبب اوله‌بیلیر. اوك ایچون بعض عالملر عدم‌دقت یوزندن تجربه‌لرندن پاستورككیلره معاكس نتیجه‌لر استحصال ایتمش؛ وبوحال برچوق مباحثه ومناقشه‌لرك تكون وتوالیسنه سبب اولمش ایدی. پاستور بالخاصه تناسل بنفسه حقنده‌كی تدقیقاتی یوزندن پك شدتلی هجوملره معروض قالمش ایدی: بوهجوملرك شدتی، مسئله‌سنك افكار فلسفیه ودینیه‌یه ربط ایدلمش بولنماسندن ایلری كلیوردی: حال‌حاضرده هیچ برذی‌حیاتك بنفسه حصوله كلمكده اولماسندن، اولجه - شرائط حكمیه وكیمویه‌سی بو بوتون باشقه اولان ادوار ابتدائیه‌ده - ده هیچ برذی‌حیاتك بنفسه حصوله كلمش بولندیغنه حكم ایتمك لازم كله‌جكی تقدیر ایدیله‌میور؛ وتناسل بنفسه نظریه‌سی مغلوب اولورسه مادیون - مانه‌ریالیزم - مسلكنك‌ده اونكله برابر سقوط ایدوب كیده‌جكی ظن اولونیوردی. تناسل بنفسه مسئله‌سی حل ایدلدكدن صوكره‌ده پاستور، نظریات طبیه‌سی یوزندن استهزالره وهجوملره هدف اولمش ایدی؛ كندیسنك دوقتور اولماماسی ده بو استهزا وهجوملرك اسبابی جمله‌سندن ایدی. فقط دوشونولورسه تسلیم اولونوركه: پاستورك كشفیات طبیه‌سنك، اك اهمیتلی باعثلرندن بری‌ده دوقتور اولمایشیدر؛ اكر

استغفال

کیجه . . بر دست لرزه‌دار وخفی .
ظلمت لیله بخش ایدر آهنك .
روح أشیایه سرپیلیر تترك
هپ او موسیقیء نزار وخفی .

صانکه دیکلر بونی ، محیطانك
او درین اضطراب دمبدمی .
عکس ایدن ماتممی ، کریه‌می ؟
اوخ دویدم — شو فاجعاته یاقین .

تا ایچمده مدید بر نالش ؛
واوزاقلرده شمس رحمتدن
بکا کلدی تسلیء روشن .

بو کیجه ، فکرمی ایدن تشویش
قالدی أك صوکره آکلادم ، ناکام .
آه ، ربم ، بر آزده آلدانسه‌م .

— ۱۸ حزیران ۳۲٤ —

مصطفی نامق

يالكز برصحنه

— تحسين ناهید بکه —

دونوق بولوتلرك آلتنده، برحزين آقشام
بوتون كوكلره برحس مكترب ويرييور؛
دونوق بولوتلرك آلتنده برنكاه منام
جهانه برتتق خواب اسمری سرييور..

كنيش، فقط متضيق نفسلريله دكيز
افقلرك ازايت مسافه‌سنده دوران
حضون ظلنه ياتمش، ملول ويأس انكيز
اويوقليور، كچيور فرقه فرقه ريختمدن

بويوك. كوچوك. متعاظم، وقور برسوروخلق..
شو يانده قوللرى يوق برديلنجى قيز مغلق
تظلمات سياهيله ايكليور. هركس

آديملرنده كبارانه برشميم هوس،
ياواش ياواش كچيور. تااوزاقده آى بيزار
نظرلريله بو مخلوقه آغلييور..

بوقادار

سلانيك، مصرلى - ٢ مايس ١٣٢٢

علی جانب

صوك سس

برسرسری خیال ایله سرمست و بیقرار
دشت ملال ایچنده کچیردم شبابمی .
افقمده دائما آچیلیر بر درین مزار
بن کوممك ایستهمم ینه قلب خرابمی .

بن کوممك ایستهمم و بو قلب خراب ایله
هرشیده برامل دیلهنیر صکره ایکلرم .
مجهول ایکن بوکون بکا خوش برصدا بیله
عرشی وزمینی ساکت ومبهوت دیکلرم ...

برسرسری خیال ایله سرمست وبیقرار
عمر حزینم ایلیهجکدر بنم کذار
برنغمهٔ وارد اولمهدن اعصاب کوشمه .

لکن اوسس که بن آرارم ملهم وبلیغ
ممکن دکلدر ایتمیهجکدر ، اوت ، دریغ
الحان التفاتی قبر خموشمه .

سلیمان نسیب

مادام (منفعل)

— هپسنی بیلیورم . نصل الده ایدلدیکندن‌ده خبرم وار. بوخانم‌ده نهال خانم کبی قونیه‌یه . .

فهیم (لقردیسنی کسه‌رك وشقه‌یه بوزه‌رق)

— کیدرسه نه اولور . سن صاغ اول. حواله ایتدیکم مسئله‌یی نه یاپدك . دون ینه بنی صیقیشدیردیلر . یکی برخبر آله‌بیلدکمی؟

مادام (اوموز سیلکه‌رك)

— هیچ برشیدن خبرم یوق . خبر اولسه‌ده آرتق سویله‌مم . حسابمزی کوره‌مم آیریله‌لم . یریمه بر باشقه‌سنی استخدام ایت . فقط سفارت ارکانیله اپی کچنسین که اوراده جریان ایدن احوالی تمامیله خبرآله‌بیلسین یوقسه . . .

فهیم

— احوال معلوم . هرشی علیهمده، حتی سن بیله علیهمده‌سك .

(مادامه صوقوله‌رق)

مصالحه ایچون نه ایسترسك سکا برکردنلق آله‌یمی ؟

مادام (سوزوله‌رك)

— بك اوغلنده‌کی آله‌جغك دکان کبی صاقین بوده دلالك طوربه‌سنه دوشمه‌سین .

فهیم

— خیر ، ایسترسه‌ك شمدی برابر کیده‌لم باباپانه سپارش ایده‌لم .

مادام (یوموشه‌یه‌رق)

— یکی اویله اولسون، فقط یارین بهمه‌حال بکله‌رم.

فهیم

— کل مصالحه شرائطنی امضا ایده‌لم .

« مادامك بوینه قولنی آته‌رق کندینه چکر، آغیز آغیزه اوپوشورلر »

مادام (عشوه‌بازانه)

— دها بن امضاله‌مدم . یارینه قدر متارکه . .

فهیم (مادامك اللرینی طوته‌رق)

— تشکر ایده‌رم دائما سکا منتدارم .

پرده اینر

ملوث مخلوق . . ذاتاً بنم بورایه کلمکلکم برتترلدی .

فهیم

— حدکزی تجاوز ایدییورسکز. چیقکز، یوقسه سزی شمدی قپوطیشاری آتدیررم .

(ماصه‌نك اوزرنده‌کی چنغراغی چاله‌رق ایچری‌کیرن خدمتجی‌یه)

خانمی چیقارکز . عربه‌جی‌یه‌ده خبرویرك. عربه‌یی حاضرله‌سك.

سامیه خانم (کریان)

— انشاءالله صوك بنیشك اولور. انشاءالله اوعربه‌سنی اسفل السافلینه کوتورور.

فهیم (حدتله)

— دها سویله‌نیور « خدمتجی‌یه » آل کوتور . .

« خدمتجی سامیه خانمی چکه‌رك کتوریر »

سامیه خانم (قپودن چیقارکن)

— اللهك غضبنه کل . انتقامنه اوغرا ! . .

فهیم (یالکز)

— هپ قورد مصاللری . . بر طاقم انجه انجه لافلر . . بونلربکا ویز کلیر یاوروم .

« بواثناده مادام اینوئل کیرر »

مادام (سرزنشکارانه)

— اوده برطاقم حاضرلقلر کوروییورم ینه نه‌وار؟

فهیم (متلاشی)

— برشی یوق . . بواقشام برقاچ کشی کله‌جك‌ده . . . یارینکی ترتیبات ایچون امرلر ویره‌جکم‌ده . . .

مادام (منفعل)

— یوقسه‌بو کیجه‌کی شنلك ایچون قندیللرمی آصه‌جقلر. یکی خانمك رهکذارینی تنویرایده‌جکلر .

(یومروغنی فهیمه قالدیره‌رق)

نانکور . . . .

فهیم (شاشیره‌رق)

— نصل یکی خانم . . نصل تنویرات . . .

بنم بواولومم ؛ زوجکزی، اوغلکزی ، قردەشمی یاشاتەجقدر. فقط هپکزدن روحمە لعنتلر یاغدیرەجقدر بیلیرم. بندە مزارمدن ایکلیە ایکلیە محشر عدالتەقدر موقوف انتظار قیام اولەجغم. شمدی دیری ، دیری بر مزارە کیرییورم. روح وقلبمله دکل ، فقط فکر ومحاکەمله فهیم پاشانك حرمی اولمق، واونك حرص وهوساتنی تسکین ایلەکندیمی اولدیرمك، اسملرینی صایدیغم اوچ معزز معصومی قورتارمق ایچون قرار ویردم ، سزە کورونمەدن فرارایتدم. بوقراری ویرمك ایچون اولا یورکمی قوپارەرق جالە وقف حیات ایلدیکم اوطەنك الڭ باڭ ومعزز برکوشەسنە آتدم. ثانیاً الڭصاف احتساسات روحیەمی تکمیل دماغمدن چیقارەرق هربررلرکزك آیاقلری التنە سردم. اوککزدە برچوق زمان طلب عفوایلە آغلادم قلبمی، روحمی، حسیاتمی بوتون حیاتمی اورادە براقەرق ونەیاپدیغمی نەیاپەجغمی بیلمیەرك براوغولتی، برقرالتی ایچندە آە اوت بوتون سیاه، سیم سیاه برتابوت ایچندە وجودیمی آرتق برپاچاورەدن برطوربە کمیکدن باشقە برشی قالمیان وجودیمی سورووکلیەرك سزدن اوزاقلاشدم . بنم یوزمدن دوچار اولدیغکز مصیبتی قالدیرەرق سزە حیات آسودەکزی اعادە ایدییورم ایچکزدە کیمسەسز ، نصیبسز بر قادینك بولنماسی ظن ایدرسەم حیات صافیانەکزە خلل کتیرمز . الوداع آننەجکم، اکر بنی لعنتلرلە یاد ایدەرك روح مجروحمی آغلا تمازسەکز انسانیت وشفقتپرورلککزی محشرە قدر مزارمدە محافظە ایدەجکم . بندن سزە نامتناهی اشتیاق ، محبت ... سزدن بکا، دعا، مرحمت.. امضا :

شهبال

سامیەخانم (آغلایەرق)

ـ اوقویکز افندم، اوقویکز . بوپارچەلنن قادین قلبنی بردها اوقویکز . بودمیرلری اریتەجك کوزیاشلرینی بردها اوقویکز . . . .

فهیم

ـ بن بویلە چوجقجە یازیلمن شیلردن برشی اکلامم . بونلر زوزکلەکدر . باشقە بردییەجککزوارمی ؟

سامیە خانم (نفرتلە)

ـ آە قلبی طاش ، روحی سیاه اولان آدم . . حسیات انسانیەدن محروم،

اوطاق

ــ کتیر

(خدمتجی قادین چیقار ؛ اوطاقده فهیمه خبر ویرمك اوزره دیکر طرفدن چیقار. صحنه برمدت بوش قالیر، بو اثناده سامیه‌خانم ایله خدمتجی برقاپودن، فهیم واوطاغی دیکرطرفدن کلیرلر، خدمتجیلر چیقارلر)

سامیه‌خانم (پچه‌سنی قالدیره‌رق)

ــ نه ایچون کلدیکمی البته بیلیرسڭ.

فهیم (متجاهلانه)

ــ خیر اوله سزی هیچ طانیمه‌یورم.

سامیه خانم

ــ طانیمقلغڭز لازم کلیور سلیمان افندینڭ حرمی ، جمالڭ والده‌سی، شهبالڭ قائن آناسی اولان برقادینی البته طانیمقلغڭز ایجاب ایدر. بو صایدیغم اسملری تارومار ایتدیککز کون، احتمالکه کوزلرڭز بنی ایجه کوره‌مدی. فقط بن، سزی ایجه طانیدم ؛ ایشته خانه ‌ڭزه قدرده کلدم.

فهیم

ــ نه‌دیمك ایستیورسڭز، مرامڭزی چابوق سویله‌یڭ ضایع ایده‌جك وقتم یوقدر.

سامیه‌خانم (مغموم)

ــ سزدن صوڭ بر استرحامده بولنمق ایچون کلدم. شهبال، بوکون اودن غیب اولدی، اوطه‌سنده بڭا یازدیغی برمکتوبدن باشقه‌برشی بوله‌مدم.

(مکتوبی ویره‌رك)

اوقویڭز. اکرقلبڭزده برپارچه حس مرحمت وارسه آرتق آجییڭز، بزی آزاد ایدڭز، سزڭده والده‌ڭز واردر ، اوقادینڭده بویله برفلاکته‌دوچار اوله‌بیله‌جکنی دوشونه‌رك آق صاچلریله، یاره‌لی قلبیله، ازیلمش روحیله‌اوکڭزده آغلایان برقادینه مرحمت ایدڭز افندم « آغلار »

فهیم (سامیه‌خانمڭ سوزلرینه قولاق آصمایه‌رق مکتوبی اوقور)

حیاتمدن معزز والده‌جکم، سزی ابدیاً ترك ایدییورم. فرض ایدڭزکه شهبال برساعت اول سکتهٔ قلبیه‌دن وفات ایتدی؛ فرض ایدڭزکه اوارتق بودنیاده‌ دکلدر.

اوشاق (باشنی قپودن چیقاره‌رق)

— ماری . . ماری . .

خدمتجی قادین (ایچری کیره‌رك)

— نه ایسته‌یورسك . .

اوشاق

— بوکون ، بزه بر یکی خانم کله‌جکمش خبرك وارمی ؟

خدمتجی قادین

— اوت ، شمدی ثریادن خبر آلدم . بورایه نه‌قدر خانملر ، ماداملر کاوب کیده‌جك بیلمم‌که . .

اوشاق

— جانم بو اویله دکل . پاشانك یعنی اوك اصل خانمی اوله‌جق .

خدمتجی قادین

— اونی‌ده کوریرز ، بقالم قاچ کون قاله‌جق . نهسال خانم کبی اوده بر آی صوکره سیاحته چیقار . بنم آشاغیده ایشم وار ، باشقه بردیه‌جکك وارمی ؟

اوشاق

— خیر ، هایدی ایشنه‌کیت . بن‌ده شورالری طوپلایوب برازراحت ایده‌جکم.

(خدمتجی قادین چیار)

اوشاق (یالکز)

— مادام خبر آلیرسه ینه قیامتلری قوپاره‌جق . پاشایه باقالم بو ایش قاچه مال اوله‌جق.

(اطرافی دوزلتیر کیتمك اوزره ایکن
خدمتجی قادین ایچری کیره‌رك)

خدمتجی قادین

— برپاشلی خانم کلدی. پاشایی کورمك ایسته‌یور. هایدی خبر ویر.

اوشاق

برپاشلی خانممی ؟ پاشانك اویله‌لریله ایشی یوق.

خدمتجی قادین

— جانم بلکه برایش ایچون کلدی. بلکه برخبر کتیرییور. دها طوربیورسك. بورایه کتیره‌یممی ؟

دکلم . بونی شمدی‌یه قدر بیلمیورسه اوکرنسین . .

(کلن آدم عسکرجه برتمنا
ایده‌رك چیقار)

فهیم (ثریایه)

— دون اولدیردیکم ارکان‌حربیه قائممقامی رائف بك‌حقنده بندن ایضاحات ایسته‌یورلر . های بدالالر های . . بونك ایچون بن تلطیف اولندم ، احسانلر آلدم. برخائنی اولدیرمك، ارباب مفسدتدن برینی‌اورته‌دن قالدیرمق، بنم واجبهٔ ذمتمدر. بو بدالا سرعسکر، کیتدکجه بونادی . . هایدی ثریام ، ایشنه . بویله چوجقجه صوریلن شیلره باقوبده کولمه . .

ثریا

— کولملك دکل ، بو بدالالرك حدینی بیلدیرمك لازم . بر دها کندیلرینه عائد اولمایان شیلره قاریشمه‌سینلر .

فهیم

— ایجابنه باقه‌رم ، هایدی اوغورلر اولسون .

ثریا

— بختکز یاور اولسون افندم .

(ثریا چیقار)

فهیم (یالکز)

— دینك بوکیجه آرزومه نائل اوله‌جغم . برآیدن بری بو ایشله ذهنمی مشغول ایتدم طوردم . نه‌قدر مهم ایشلری قاچیردم .

(بیقلرینی بوکه‌رك دولاشیر)

اوت بوایش‌ده موفقیتله بیتدی. قائممقام رائنی‌ده اورته‌دن‌قالدیردم. شمدی. سلیمان افندی ایله جماله برر مأموریت بولوب طشره‌یه دفع ایتمکه باقه‌لی ؛ پك قولای بر شی . .

(ماصه‌نك اوزرنده‌کی چنغراغی چالار ،
اوشاق ایچری کیرر)

فهیم

— بن براز ایچری کیدییورم، شاید کلن‌اولورسه بورایه آل، بکاده خبر ویر.

(فهیم ، کندی دائره‌سنه کیدر . اوشاق،
اطرافنی کوزدن‌کچیره‌رك قپویه طوغری کیدر)

ثریا

ـ والا . .

فهیم

ـ والا دریکی یوزه‌رم . سنی‌ده سلیمان افندینك یاننه کوندریرم .

ثریا

ـ تشکر ایده‌رم . لطفکزك دائما منتداری‌یم افندم .

فهیم (اوطوره‌رق)

ـ شهباله‌ده تبشیر ایت . نکاح هدیه‌سی اولمق اوزره یارین جمال بك ، سلیمان افندی سربست براقیله‌جقدر . قرده‌شی ایچون‌ده برمخاطره یوقدر ، بلکه‌ده ترفیع صنف ایتدیررم . ها . . آزقالدی اونوته‌جقدم . سلیمان افندینك خانه‌سنه قویدیغمز خدمتجی قادین زه‌ده ایسه اونی‌ده بول کتیر . شهبالك خدمتنه ویره‌جکم . بو یکی خانمك باشنی پك بوش براقمغه کلمز .

اوشاق (کیره‌رك)

ـ افندم ، بریسی کلمش سزی خصوصی اوله‌رق کورمك ایسته‌یورمش . .

فهیم

ـ آل کتیر . .

(اوشاق چیقار)

ثریا

ـ مساعده‌کزله کیده‌یم .

فهیم (آمرانه)

ـ براز طور ، باقه‌لم شو آدم نه ایسته‌یور .

(یبانجی آدمله اوشاق کیررلر . فهیمك اشارتیله اوشاق چیقار ، کلن آدم فهیمه برمکتوب ویره‌رك بر طرفه چکیلیر . آداب ایله اوطورور)

فهیم (مکتوبی کندی کندینه اوقودقدن‌صوکره)

ـ عجیب شی . . سرعسکرك‌ده بویله شیلره قاریشمه‌سی یکی ظهور ایتدی .

(کلن آدمه)

کیت سویله ، سرعسکر بنم ایشمه قاریشمه‌سن . بن هیچ برشیدن مسئول

بو بی کناه چوجنك‌ده محوینه سبب اوله‌جغم دیمك . . آرتق تحمل قالمادی بکا اوردیغکز بوصوك ضربه، سزه تأمین موفقیت ایتدی . اوچ کشینك قاتلی اولمقدن ایسه کندیمی فدا ایتمکی ترجیح ایتدم . مشروع بر زوجه‌کز اولمق شرطیله امرلرکزه حاضرم. بر ناموسلی عائله‌دن کوردیکم محبت وانسانیته قارشی ایتدیکم بو دنائتی جناب‌حق عفو ایده‌جکمی بیلمم. فقط بن، وجداناً امینم‌که کندیمی انسانیت اوغرینه فدا ایدییورم. اولدیرییورم . .

بو بر انتحاردر، تقصیراتمی اه عفو ایتسین . . بو بر دنائتدر، ظالملر ممنون اولسون . . خانه‌ی ترك ایتدم. قومشومز پاشلی بر قادینك خانه‌سنده‌یم . . نه زمان ایسترسه‌کز حاضرم. نصیبکزی آلکز . .

امضا :

شهبال

ثریا (کوله‌رك)

— تبریك ایده‌رم . هم حسلی ، هم ذکرلی بر قادین ایمش .

فهیم

— بدلاجه سوزلر . . فیلسوفلقلر . . هپسی کچر یاورم. او بر کره بنم الده کچدکدن صوکره اوست طرفی قولای . .

(اللرینی بربرینه سورته‌رك)

ای ثریا، شمدی برامام بوله‌رق طوغریجه شهبالك اولدیغی اوه کیت، وکیلم اول ، عقد نکاح ایت ، همان آل بورایه کتیر .

ثریا

— یا کلمزسه . . یا پاشا بورایه کلسین دیرسه . . نه یاپایم .

فهیم

— سن بوکون چوجق کبی ، لاقیردیلر سویله‌یورسك . . زورله برعربه‌یه قور کتیررسك . هایدی چابوق ، سویلدکلرمی اجرا ایت . بو آقشام مطلق شهبالی بوراده بولمق ایسته‌رم والا . .

سکونت کلیرسه بلکه شمدی طاشغین وجوشغون اولان حسیاتنه بر مجرای سلم بوله بیلیر .

فهیم

ــ بو طاشغین وجوشغون دره‌نك اوزرینه اویله بر کوپری قورمق ایسته‌یورم‌که بنی بر آن اول کاشانهٔ ذوق محبته ایصال ایتسین . صبرسز بر آدمم. بر کون دها بکلیه‌جکم . صوکره یاپه‌جغمی بن بیلیرم .

ثریا

ــ بو قدر زحمته دکر بر شیمی باری . . .

فهیم (آیاغه قالقه‌رق)

ــ نه دییورسلك ثریا . . عمرمده بو قدر قانی صیجاق، جاذبه‌دار بر قادین کورمه‌دم . بازار آلمانده ایلك تصادف ایتدیکم کون آز قالدی چیلدیره‌جقدم . همان اوراده یاقالامق ایسته‌دم . فقط یانمده یبانجیلر واردی . نافعه مهندسلرندن جمال بکك حرمی، باب سرعسکریده سلیمان افندینك کلینی اولدیغنی تحقیق ایتدم . صوکره‌ده ایشی سکا حواله ایتدم . ترتیبك وجهله ایشته شمدی‌ده موفق اولمق اوزره‌یم .

ثریا

ــ ثریا کز سایه‌سنده هر شیئه موفق اولورسکز .

(بر خدمتجی اوشاق کیره‌رك)

ــ افندم بر مکتوب . . کتیرن آدم امرکزه منتظر .

(خدمتجی چیقار)

فهیم (مکتوبی آچه‌رق)

ــ اوو . . شهبال خانمدن . . .

ثریا (مراقله)

ــ نه دییور ؟

فهیم (اوقویه‌رق)

اك نهایت قرده‌شمی ده محو ایده‌جککزی یازییورسکز . بنم یوزمدن ناموسلی بر عائله، تکمیل خراب اولدیغی کبی معصوم قرده‌شمده مجرم، خائن صفتیله زندانلره آتیله‌جق، اولدیریله‌جك . . هیچ بر شیدن خبری اولمایان

فهیم (کوله‌رك)

– های قوجه لبلبیجی هـای . . . خلوص چاقه‌ده او قدر ماهر که اللدن کلسه بنی سمالرك فوقنه چیقاره‌جق. باقالم بوایش ایچون بزه نه آنغاریه یوکلته‌جك. خبیث حریف . . بادهوا ایش کورمسنی هیچ سومز .

ثریا

– دها یاپیله‌جق نه قالدی ؟

فهیم

– شهبالك ؛ یالکز شهبالك موافقتی قالدی . هنوز متردد . . مکتبده‌کی قرده‌شنی‌ده توقیف ایتـدیره‌جکمی بیلدیردم . اکر آرزولرمه موافقت ایدرده بملە یاشـامغه راضی اولورسـه بن‌ده بو اوچ کشی‌یی تخلیص ایتدیره‌جکمی وحقلرنده دائما معاونتده بولنه‌جغمی خبر ویردم . ایکی کون صـوکره جوابه ویره‌جکنی یازدی . حالبوکه اوچ کون کچدی ؛ هنوز بر شی ظهـور ایتمدی . ظن ایدرسـه‌م قائن آناسی سامیه خانمدن چکنیور . یوقسه چـوقدن موافقت ایدردی .

ثریا

– عائله‌سندن چکنمیورده نه‌دن سامیه خانمدن چکنیور ؟

فهیم

– عائله‌سی بوراده دکلدر . سیواسـده‌در . بوراده یالکز حربیه مکتبنده بر قرده‌شی واردر .

ثریا

– بودرجه هوس و آرزوکزی هوالاندیرن سیواسلی بر کویلی قادینمیدر؟

فهیم (حدیدانه)

– اوراسی سکا عائد دکل . سیواسلی ویا کویلی بر قادین دییه سکا خبرمی کلدی . شهبال سیواسده ساکن اصیل بر چرکس عائله‌سنك قزیدر . استانبولده تحصیل ، تربیه کورمشدر. بورارنی بیلمك ؛ سنك وظیفه‌ك دکل. بن‌ده سندن فکر صورییورم . شهبالك تذکرهٔ نفوسنی صورمیورم .

ثریا

– تضییق ایتملی . . اختناق ایتملی . یاخود براز دها کندی حالنه براقملی ؟

ایکنجی پرده

(فهیمك خانه‌سنده بر اوطه ؛ کنارده بر ماصه، اوزرنده بر قاچ غزته ، کاغد قلم . اورته‌ده بر ایکی قولتوق ، دیوارده رسملر . سه‌پا اوزرنده هیکللر ، چیچکلر وسائره . ثریا آیاقده ، فهیم بر قولتوق اوزرنده آیاقلرینی اوزانه‌رق سیغاره ایچر .)

فهیم

ــ هله بو ایش‌ده اولدی بیتدی . آفرین سکا ثریا . تمام ایسته‌دیکم کبی ایفای وظیفه ایتدك . آرتق سنی ترفیع ایتدیره‌جکم ، آدم ایده‌جکم .

ثریا

ــ بو آفرینلرکزك نه زمان آرقه‌سی آلنیرسه بن‌ده سایه‌کزده ترفیع ایدر ، آدم اولورم . شمدی‌یه قدر سزك منفعتکزه ، باخصوص ذوقکزه ایتدیکم خدمتی . . .

فهیم (لاقردیسنی کسه‌رك)

ــ چوقمی کوردك . امین اول ثریا ، سنی بر کون او قدر ممنون ایده‌جکم که شاشاجقسك. شمدی بو لاقردیلری براق . سلیمان افندی‌یی ضابطه‌یه تسلیم ایتدکزمی ؟

ثریا

ــ اوت ، امرکز وجهله ضبطیه ناظری شفیق پاشایه لازم کلن تعلیماتی ویردم . اختلاطدن منع اولنمسی لزومنی‌ده سویله‌دم ، تسلیم ایتدم . فقط نه‌قدر عنود بر آدم . کویا بو حالك اولدن باشنه کله‌جکنی بیلیورمش کبی بلا فتور امرلره انقیاد ایدییوردی .

فهیم

ــ یا جمالی نه یاپدکز ؟

ثریا

ــ اونی‌ده اختلاطدن منع ایتدیره‌رك حقنده ویریله‌جك قراره قدر امرکز آلتنده بولندیرلمسی لزومنی سویله‌دم. (شفیق پاشا کوله‌رك):

فهیم پاشا حضرتلرینك خدمتنده بولنمق بنم ایچون بر افتخاردر، وظیفه‌در، عبودیتمی تکرار عرض ایدکز ، بیوردیلر .

اخطار

هردرلو اوراق و آثار مدیریته کوندرلملیدر. نشر اولنمیان اوراق اعاده اولنماز امضاسز ویولسز مکتوبلردن اداره مسئولیت قبول ایتمز.

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری: ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه نومرو ۱۱ برنجی جلد

۲ ذی‌القعده ۱۳۲۶
۱۳ تشرین ثانی ۱۳۲۴

مهرسز نسخه‌لر ساخته‌در

استانبول

محل اداره‌سی: جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

شرکت مرتبیه مطبعه‌سی

۱۳۲٤

آتدیغنی بیلیرسك ؛ پك چابوق وپك شدتله زبون تأثرات اولمق اعتیادنده بولنان زوجهم ممكن دكل كدرینی ازاله ایده‌مزوردی. طبیعتی تمامیله دكیشدی. قلبلری دائمی براندیشه‌نك كابوسی آلتنده ازیلان ، بوكابوسی بردرلو اوزولردن آنه‌میان انسانلره مخصوص حالات روحیه زوجه‌مده كورولمكه باشلادی ؛ كدرینی طاغتمق ایچون سیاحتی دوشوندم ؛ فقط اوصره‌ده وظیفه‌م باشنده بولنمه‌می ایجاب ایدن بعض اسباب مجبره واردی . بو تصورمی یرینه كتیره‌مدم . ایلك بهار موسمیله یازك برقسمی بویله كچدی ، اغستوسده طوغرو تیرول طرفلرینه كیتدك ؛ اوراده اضطراباتی بر آز سكون بولور كبی اولمشدی ؛ فقط سیاحتدن دونوبده اولن قیزمك بوم بوش طوران اوطه‌سنه كیرنجه اسكی كدرلری ینه تازه‌لندی : آلام قلبیه اونك ایچون برغدای روح اولمشدی ؛ او بوكا قانه قانه طویمق احتیاجیله قیزك اوطه‌سنه كیدر ، اوبوش اوطه‌ده ساعتلرجه هیچ برشی یاپمقسزین اوطورردی . نهایت منع ایتمكه مجبور اولدم : دیركن بركون نم كورمدیكمی ظن ایدرك اوطه‌نك اناختارینی آنیبركن یقالامه‌یم‌می ، اوواقت رجایه باشلادم ، بر آزدها صبر ومتانت كوسترمسنی ، اندیشه‌لرندن برپارچه‌دها آزاده قالمسنی یلواررق توصیه ایتدم . قلبنده یكی بر تمایل اولمغه باشلایوردی: صالون حیاتی . كاه‌و بیكاه سودیكی بو حیاته شیمدی بر بحرانك تأثیریله كیردكدن صوكره قودورمشجه‌سنه برتهالك كوستردی ، اوزمانی سنده بیلیرسك ، نه‌قدر فعال و آتشناك برحیات كچیرمش اولدیغنی ، نظرلرنده هركون ناصل ممنون ومسرور تبسملر اوچوشدیغنی سنده كورمشدك . بونلر ذاتاً خلقتی ایجابندن ایدی ، شمدی صالون عالملرنده اعتیادات قدیمه‌سنه یكیدن قاووشیوردی . بومطالعه‌یه بناءً هیچ سس چیقار-مایوردم . فقط بردنبره تبدل ایدن موجودیتنده شیمدی اویله برجعلیت واردی كه دكل یالكز هركسك اوكنده ، حتی حیات خصوصیه‌سنده بیله اصل بندكندن اوزافلاشوب قاشدیغنی اكلاشیلیوردی ؛ دائا بانقه برینك حالی تجسیم ایدن براویونجی كبی ایدی . بویكی تمایل بنده هیچ برشبهه تولید ایتمكسزین اونی پك ایلری كوتوردی ، قشله‌لرده ، باشایانلره مخصوص سربستیٔ الفت ، سلاح ارقه‌داشلرینك عائله‌لریله پك چابوق تأسس ایدن مناسبت ، آو اكلنجه‌لری كبی

چوق کچه‌دن سوزه باشلادی ؛ افاده‌لرنده کندینه مخصوص بر خشونت ، بر قطعیت واردی :

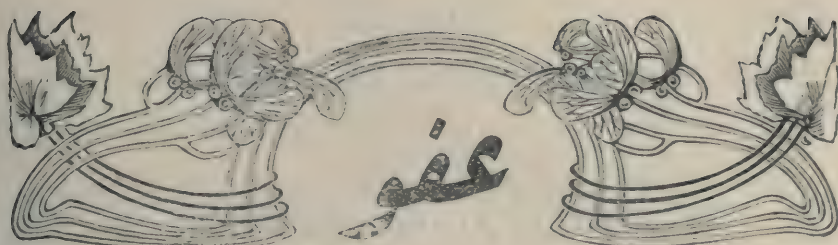
— دمین‌ده سویله‌مشدم آ ، بن اسکی زمان آدمی‌یم ؛ دها طوغروسی قرون وسطی انسانلرندنم . اونلر زوجه‌لرنده موجب شکایت بر حال کوردیلرمی درحال طوتارلر ، اونی اوتوردقلری شاتولرك زندانـنه آتارلردی . اوقادینلر حیاتلرینی اوراده کچیریرلرمش . . . ایشته بن‌ده اونلرکبی یاپدم ، بن‌ده زوجه‌می بوأوه حبس ایتدم ...

بردن بره آغزندن فیرلایان صیحهٔ حیرتی ضبط ایده‌مه‌مشدم ؛ بوسوزه ایناتمق ایسته‌میوردم ؛ فقط هیهات ! هوبرك بر باقیشی واردی‌که بنی سویله‌دیکی سوزك حقیقتنه اقناع ایتمشدی . اوسوزینه دوام ایتدی .

— کرچه زوجه‌می بوأوه قاپادم ، فقط انا ختارلر ینه اونك النده ایدی . ظاهراً سربستدی ، اسکی زمانلره مخصوص اصول ووسائطی تطبیق ایتمکله برابر وجدانی ، نزاکتی‌ده اونوتمادم ؛ انجق مجازاتدن هیچ بر وقت وازکچمدم ، جزایی بوتون شدتیله تطبیق ایتمشدم . آه بیاسه‌ك نه‌مدهش حال !...

برثانیه قدر کندینی طوپلارکبی کوروندی : دها طوغروسی سوزسویلمسنه مانع اوله‌جق درجه‌ده آرتان هیجانی ازاله ایتمکه چالیشدی . نه‌یالان سویله‌یه‌یم : بن شدتلی بر مراق ایچنده ایدم . سکونایله کچن بومدت بکا پك اوزون کلمشدی . نهایت هوبر باشنی قالدیردی ، کوزلرینی اوجاقده قیرمزی آلولرله یانان اودون کوتوکلرینه دیکه‌رك سوزینه دوام ایتدی :

— زواللی قادین ناصل اولدی‌ده سقوط ایتدی ، بونی سویله‌مك ایسته‌مم بونده بنی معذور کوررسك دکلمی ؟ هم بونی کیم بیله بیلیر ؟ سقوط ایدنه‌ده صورسه‌کز اوده بی‌خبردر ؛ حیاتك مظلم ، ومغلق معمالری ایچنده بعض اویله خطالر واردرکه بزی بونلر قدر محقر قیلان ، بونلر قدر ذلیل ایدن هیچ برشی یوقدر ظن ایدرم . . . عصر حاضرك تربیه‌سیله پرورده اولان ایکی قلبلر شیطانك وجودینه ایناتمازلر ؛ حالبوکه بعض سقوطلر واردرکه بونلری تدقیق وایضاح ایدرکن رهکذارمزده برروح خبیثك طولاندیغنی قبول ایتمزسه‌ك او سقوطك اسبابنی ناصل آکلایه‌بیلیرز ؟ قیزم فرانسوازك وفاتی بزی نه‌قدر بویوك برماتمه

— برنجی نسخه‌دنبری مابعد —

بن بو سوزلری رد و جرحه چالیشدم؛ فقط نه چاره سرد ایتدیکی مطالعات پك قوتلی ایدی و بونی بن ده حس ایدییوردم ؛ بر آز دها اصرار ایتسه‌م دها بشقه دلیللر بوله بیله جکنی ده آکلامشدم . بر مدت اویله‌جه ، متهیجانه، عادتا قلبلرمزك صدای مشافهه‌سنی ایشتمه‌مك ایچون یوکسك سسله مناقشه ایتدك : آرتق هوبرك کونلردن بری ایچنده چیرپیندیغی او الیم وطاقتفرسا سره کلمش ، اونك کیزلندیکی نقطه‌یه یاقلاشمشدم؛ قلبمدن بو زواللی‌یه قارشی بر حس مرحمت طاشیوردی ، بو حسمدن جسارت آله‌رق آیاغه قالقدم؛ اوکا طوغرو یورویه‌رك اللرینی اللرمك ایچنه آلدم :

— حقك وار دوستم، دیدم ، حقك وار، سویلدیکك سببلر هپ طوغرو، پك طوغرو . . . فقط بنم آکلادیغمه کوره سن قرارکی ویریرکن بوندن دها مهم ، دها درین سببلره استناد ایدییوردك .. . ظن ایدرسه‌م بو سببلری اکلاتمق سکا آجی کلیور دکلمی هوبر ؟ اویله ایسه براق‌ده بن صوره‌یم : بیلمم خاطرکده‌می ، برزمانلر کندمده بر مشکلاته تصادف ایتسه‌م همان قوشار ، سکا قلبمی آچاردم ؛ شمدی‌ده ، سن ، — بر دفعه‌یه مخصوص اوله‌رق — بکا قلبکی آچ دیسه‌م بو جسارتمی چوق کورمز ، دوستلغه باغشلارسك دکلمی ؟

هوبر باشنی چویردی ؛ نفسنی زورلادیغی یوزندن آکلاشیلیوردی :

— حقك وار ، دیدی ، بوکچن کونلرك سرکذشتنی سکا اکلاتملی‌یم .

صوکره باشنی قالدیره‌رق یوزمه باقدی ؛ قلبنی بکا بوسبوتون آچمقله نه بیوك فداکارلق ایتدیکی کوزلرنده اوقونیوردی ؛ قالقوب قوجاقلاشدق .

— بو سرکذشتمی سکا دها اول اکلاتمامق ایچون نه قدر مشکلاته قاتلاندم بیلسه‌ك ! [illegible] اکلادقدن صوکره بو سکوتمدن طولایی بنی معفو کوروسك . . .

تولد ایدرك سینهٔ شفقتنده نوازشلره غرق اولور وحیات ماسبقدهکی تلوث خاطراتندن آزاده قالیر.

جوهر یکانهٔ موجودیت، ماده وقوتدن عبارت دکلدر

شمدی‌یه قدر ماده، اشکال ثلثه تحتنده بیلینیور ایدی: صلب، مایع وغاز. انکلیز حکمتشناسانندن (سیر ویلیام قروقس) تدقیقات عمیقه‌سیله مادهٔ غازیه‌یی جام، انبوبه‌لردن کچیره‌رك بر دردنجی حال اکتساب ایتدیکینی کشف ایدوب بوکا حال اشعاع نامنی ویرمشدر.

ماده‌یی حصوله کتیرن اجزاء فردیه‌نك بو صورتله متعدد انبوبه‌لردن امریله حکمت طبیعیه‌نك جاذبه ودافعه قانوننه تبعاً حرکات اهتزازیهٔ ذرویه‌لری صوك درجه بر سرعته واصل اولوب نهایت بالاشتعال شعاعات الکتریقیه‌یه تحول ایدیور. (X شعاعاتنك تطبیقاتی معلومدر) ماده‌نك اولکی درجات مختلفهٔ ثلثه‌ده‌کی احوال متشکله‌سندن دردنجیسنه یعنی حال اشعاعه کچدیکنده خواص مخصوصه‌سی اولان کثافت وثقلتی، شکل ولونی غائب ایدوب قوتله او درجه اتحاد ایدرکه همان قوته تحول ایتدیکی ادعا اولنه‌بیلیر، ماده‌نك بو دردنجی حال اشعاعی تحولاتنك نهایتی‌میدر؟ خایر، عالم فنده طریق تجربه شمدیکی حالده بونقطه‌ده بولنیور ایسه‌ده ماده‌نك ماصلکه برمدت اول غاز حالنده ایکن بوکون اشعاع ایتدیکی مشاهده اولندیغی کبی بونك برحال سیالی‌یه تحولی‌ده برکون حل اولنه‌رق قوای ادارهٔ کائناتك وحدتده تمرکز ایتدیکی فناً تظاهر ایده‌جکدر.

ذاتاً عناصر مختلفه‌نك اساسنده‌کی وحدت، برمدتدنبری اکثر علماطرفندن تصدیق ایدلمش بر مسئله‌در. اوت، ماده‌نك اساسی صوك درجه، یعنی نهایتنه وصول ممکن اوله‌مایه‌جق برحال رقتده سیالی اولمسی لازم کلیورکه، مرکبات بی‌نهایه‌دن متشکل کبی کورینن کافهٔ اجسامك جوهر اصلیسی کورلمز، ماهیتی کلاشلماز برسیالیتده نهان اولوب ماده‌یی اشکالدن اشکاله، احوالدن احواله وضع ایدن بر مؤثرك وجودینی قبول ایتمك ضرورتی تعین ایدیور.

مابعدی وار خلیل

وتخطراتی حال بیداریده درحال اونودوب نقط تکرار حال وضوحه کچدیکنده ینه سلسلهٔ خاطراتنه مالك اولیور ، سیر فی المنام ایله معلول اولانلرك اثناسای نومده‌کی افعال وخاطراتی حال بیداریده حلول جسمانیه‌دن طولایی درحال فراموش ایتملری‌ده بوکیفیتك رهاییدر . سیر فی المنام ، اثناسده مختفی اولان خواص روحانیه‌دن برخاصه‌نك حال طبیعیده تجلیسندن عبارتدر کسب کمال ایدنلر خواص مذکوره‌یی استعمال ایدرك بوواسطه ایله عالم غیب ایله اتصال ایدرلر.

بوشرائط مختلفه میاننده انسان ، ایکی حال بجدانده کورینور ، بالمناوبه بر حالدن دیکر حاله کچر . اونوتمق ، حالت نومی حال بیداریدن تفریق ایدن بر پردهٔ کثافت اولدیغی کبی حیات حاضر دخی حیات ماسبق خاطراتنك غیبوبتی ایچون بر حائل کثیفدر .

کرك نوم مقناطیسی ، کرك نوم طبیعی ایله حال تجردده روحك اطلاعاتی دماغه ناصل منطبع اولمایورسه حیات ماسبق خطراتنك حیات حاضرده پایدار اوله‌بیلمسی دها مشکل وغیر قابلدر . دماغ ، روحك مادهٔ جسمانیته تبعیت ومحکومیتی اوانده‌کی تحسساتك اخذ وجمعنه خادم اولوب حافظه انجق بوزمانه مخصوص حادثاتی ضبط ایده‌بیلیر .

هرطوغوشده عضو دماغ ، بزم ایچون یکی بر کتاب کبی تشکل ایدوب احتساسات واشکال جدیده ایله منطبع اوله‌رق روحك حیات معنویه‌ده‌کی مشاهداتنك تخطرینه حیلولت ایدر . انسان جسم مادی‌یی ترك ایدر ایتمز ینه اولکی مشاهداتنك تسلسلی پیش نظرنده عکس انداز اولور .

نسیان ، بودنیاده انسانك تجارب وترقیسی ایچون الزم برشرطدر ، اصرار ایتدیکمز حیات ماسبقده ایقاع ایتدیکمز قبایح ومعایبی تخطر ایتدیکمز تقدیرده بوخاطرات الیمه بزم ایچون طاقتفرسا بربارکران اولوردی . بو حیاتده تصادف ایتدیکمز آلام واضطرابات انضمام ایدرك بزی ترقیدن منع ایدرایدی . جناب فیاض مطلق ، غفورالرحیم اولدیغندن بزدن خاطرات ماضیه انطباعاتی سیلمه‌مش اولسه هیچ بر وقت نائل مغفرت اوله‌مایه‌رق اضطرابات ابدیه‌یه مستغرق قاله‌جغمز طبیعی ، بوایسه صفات الوهیته منافی بولنمغله برجانی درجهٔ دهشتی مافوق الخیال برچوق عقوباتی کچیردکدن صوکره ینه برمادر مشفقك رحمندن

هرغلبه‌سنده بر صفای صمیمه نائل اوله‌رق کیتدکجه فیضی منداداولور، بومظهریتی بزه فیاض مطلق وعدایدییور، اه عظیم الشان بزدن اوزاق اولمایوب بزده‌در . سعادت وسفالت حرکاتنك نتیجه‌سی اوله‌رق انسانك قلبنده‌در، بوحقائقه برخیال نظریله باقان انسانلرایسه پك کولنجدر .

اعتراض

فنون مثبته ایله فصل اولنه‌میان بر چوق مسائل عمیقه‌نك عین حقیقت اولان حیات مستقبل طریقه‌سیله حلی ممکن اولمشدر، بومبنای دینینك معترضلری اولان ریبیون ومادیونك اك دهشتلی اعتراضانی تشکیل ایدن مسائلی نظر دقته آله‌رق جواب ویره‌لم : انسانك فلاکت واضطراباتی، استحقاقده عدم مساواتی ظاهراً مقدرانده مشهوداولان حقسزلق کبی اعتراضات فلسفهٔ روحیه قارشیسنده هیچ براهمیتی حائز اولمایوب آنجاق مدهش براعتراض وارایسه اوده شودر : نوع بشر، حیات ماسبقدن طولاشوب حیات جدیدی احراز ایتمش اولدیغی حالده خاطرات ماضیه‌سنی نه‌دن فراموش ایدییور ؟

بومانعه، بو اعتراض ظاهراً دهشتلیدر ؛ فقط بزم ایچون جواب ویرمك آساندر، حیات ماسبقده موجود اولانلرك افعال وخاطراتنك پایدار اولمسی موجودیت ایچون فائده‌لی برکیفیتدکلدر. هیچ بریمز بشیکده ووالده‌مزك سینه‌سنده امرار ایتدیکمز زمانی تخطر ایده‌مه‌یز . صباوت زماننك خاطراتندن حتی بر جزؤ قلیلنی بیله تخطر ایدن انسان اندردر .

هرصباح اویاندیغمزده اکثریتله کوردیکمز رؤیالرك خاطراتی نابدید اولور، حالبوکه حال نومده بورؤیالر بر وضوح تام ایله تجلی ایتمش ایکن روح، جسم مادینك تحت تأثیرینه دوشر دوشمز احتساسات وتخطراتمزی مبهمیت استیلا ایدر . ایام ولیالیٔ بشر، حیات دنیوی وروحانینك نمونه‌سی اولوب حالت نوم دخی موت کبی غیر قابل ایضاحدر . هرایکیسی بزی بالتناوبه محیط وشرائط مختلفه‌یه سوق ایدر وبو احوال مختلفه هویتمزك پایدار اولمسنه مانع اولاماز .

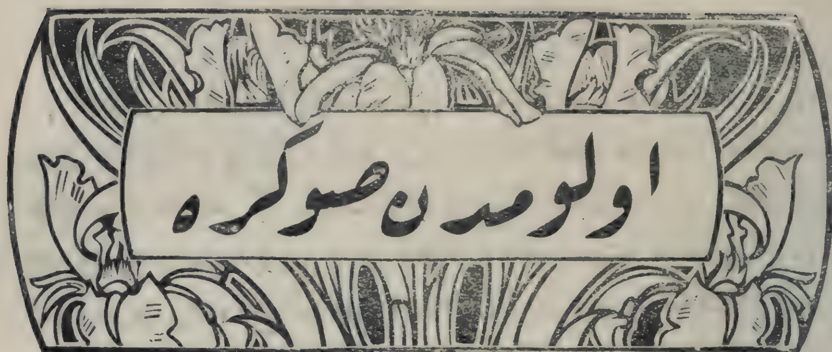
نوم مقناطیسی ایله روح، جسم مادیدن تجرد ایتدیکی وقت مشاهدات

اشخاص ، اعمالنك عینیدر ، كه بوكا مقدرات دیرز ؛ قدر ، مطلق وغیر مبتدل اولمایوب هیچ برفرد ابدیاً مردود ولعنته محکوم اولاماز . میدان وسیع حیاتده هر برحال کلیر کچر ، بیك درلو موانع آره‌سندن انسان بر کون اولور علین نتیجه‌یه واصل اولور . بز حر ومختار اولدیغمز جهتله نورحقیقی کورمك ایچون طریق ترقیده قطع مراحل اختیارمزده ، مسارعت وبطائت المزده‌در . حیات ناسوتده اذواق غلیظه وعادیه‌یه داله‌رق انواع سیأئله یولمزدن قالیرز ، فقط ار کج بزده حس وظیفه اویانیر ، عذاب واضطراب اویوشقلغمزی دفع ایدرك جبراً بزی یوله یاتیرر .

ارواح میاننده اختلاف یالکز تربیه وترقی جهتندن اولوب هرفرد مباحاتله ملزمهٔ مستقبله‌یی تدارك ایده‌بیلیر ، ارادهٔ جزئیه‌سنك صورت استعمالیله مظهر ترقیات اولور ، انسانلر عقلاً واخلاقاً مساوی اولمادقلرندن فیضاً عین درجه‌ده اولامازلر ایسه‌ده جملهٔ مخلوق خدای لم یزل بولنمق حسبیله حشر ونشر طریقیله تحول و تکمل ایده‌رك بوتون کائناتی شامل اولان عالم لاهوته ملاقی اولورلر . هرکس افعالنك خالقی اولوب بوافعال ینه کندینه عکس ایدر ، حیات احتراصات نفسانیه ایله مشبوع ایسه حسناته قارشو عقیم قالمغله موجود ندنی ایدوب لوثدن تطهر ایچون محترق اوله‌رق کسب صفوت ایتمسی امر محققدر .

بزه خصم اولان محکمه کندی وجداننمزدرکه ظلام مادیتدن صبریلدیغی آنده مقاومتی غیر قابل بر آمر مجبر کسیلیر . طریق اخلاق و حکمتده اسباب و افعالدن باشقه بر شیئ اولمایوب بوده بر قانون لایتغیر و لایخطی طرفندن اداره اولنور ، آوان جهالتمزده شکایت ایتدیکمز طالع ، ماضیده‌کی خطیأتمزك تعمیرندن ؛ و مقدرات ، کرك قانون عدالت کرك نفسمز حقنده بر ذمتك تادیه‌سندن عبارتدر .

حیات حاضرك شکلی ماضینك ایجابات مبرمه‌سی اولدیغی کبی حیات مستقبل دخی افعال حاضره‌مزك ماهیتیله متناسب برحالده تجلی ایده‌جکدر . عائل اولان نفس اماره‌یه قاپلمایوب عبادت حقیقیه وحسیات حسنه‌دن بر دقیقه آیرلماز ، بو صورتله پیش چشماتی ستر ایدن ردای ظلمتی چاك ایدرك علم حقیقتی باتحصیل حیات ابدی‌یه نائل اولور . نوروا‌حددن آیرلمش اولان هرشراره ، نفس اماره وانانیتنه قارشو

— مابعد —

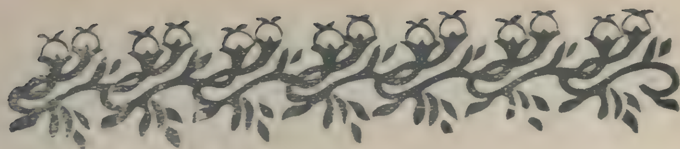
محيط ملوثله كچمش ايكن پك مشهور ومحترم انسانلر صره‌سنه كچدكاری كورلمه‌مشميدر ؟

ايشته ، بو معمای مجهوليت، كثرت موجوديت طريقه‌سی اوكنده برطرف اوله‌رق ارباب ذكا وفضيلتك ارائه ايتدكاری مزيت فطريه، حيات ماسبقلرنده مظهر اولدقلری تربيه وتزكی آثارندن بولنديغنه دالدر..

تعاقب زمان ايله روح بشرك كذارش موجودتی تجرد ايتدكجه طريق تعالی‌ده قدسيت پيدا ايده‌ايده نهايت روح، اضطراب انگيز اولان عالم ناسوتدن قورتوله‌رق ضيای ابدی‌يه داخل اولور، عشق وذوق لاهوتی‌يه مستغرق قالير .

مقصد حيات

قدرت فاطره‌نك خلقت انسانده كيزله‌ديكی خواصه بالمجاهده دسترس اولديغمز تقديرده وجهۀ عزيمتمز ضيادار اوله‌رق منزل مقصودی كورير ونفس ناطقه‌نك ظلمت ايله نورك امتزاج ايتديكی برعالم اسرار انگيز اولديغنی فهم ايدرك بوعالمی مطالعه ايتدكجه حيرتلره دوچار وبودائرۀ وقوفه داخل اولدقدن صوكره ارتق تلذذات ماديه‌دن ذوق آلاميه‌رق معناً ترقی‌يه شتابان اولورز . مراد الله تكامل اولوب موقوف عليهی ايسه ترقيدر ، بويول پك اوزون اولوب نهايتده درجه درجه ، آديم آديم وصول ممكن اولور ، منزل مقصود بزدن تباعد ايدركبی كورينير ايسه‌ده ، موجود ، تدريجاً ترقی ايتدكجه مجاهداتنك ، مكافاتی انعطاف وتجاربك تكثيريله خواص موهوبه‌نك انكشافی مشاهده ايدر .

تاج

— عجم شاعنه —

ألما-لرنده صانكه كولر بر خيال نار...
آلتون كنارلرنده اساطيرة خاص اولان
بر هالهٔ تأبد ايدر لمعه‌لر نثار ؛
هر هانكي باشده دروسه ، فروزان وكامران ،

اورته‌ر او روى برفرى بر زشتئ مسار !
برقدر اوكنده ايتميه‌جك سرفرو ، امان .
ميليونجه خلقى محو ايدن اى افسر خسار ،
طلسم ميدر ، نه‌در ، سكا ارنى اولان بوشان ؟

هپ حقلرك بشرله اولان سور فاصلى
زمردلرك ، جواهر وسيمكمى ؟ . . . حاصلى
بيكلرجه بيل شعاع نمونكده ، مفتقر ،

سيلمش سياه توزلريكى قان و كوز ياشى !
اكن بوكون ... بوكون ، أوت أى تاج مفتخر ،
چكمز آغيرلغكى بو عصرك بويوك باشى ....

— اقتبيب —

عمر سيف الدين

سنك سنسك كبی بر نوحه‌كار مستثنا ،
سنك سنسك كبی بر آشنای تارفنا
اوكنده ایل مدید شبابی بسته‌لرم .

یانان اولوملی جبین مكدرمده كزر :
یاموق وتازه بر آل ... بر محیط كریه أثر ،
بو كنج روحمه ایصال زهر ماتم ایدر .

شمدی قلبمله أكله‌نیر ، اوینار ،
لمس شوخیله بر امید اوقشار ؛
باشم اوجنده بر آننه تحسسی تترر .

« بیته‌جكسك زواللی عمر سیاه ،
اوله‌جقسك بو خسته یولده تباه . »
دیه‌رك یاقلاشیر وصوكره اوپر .

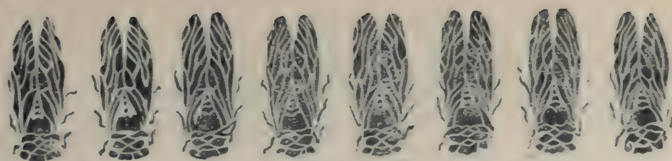
افقلرمده ، سیاه كولكه‌لرده مرثیه‌در
اووخ ، پژمرده بر شكوفهٔ روح .
بوقا راكلق ترانهٔ مجروح ،
بنم فضای دماغمده بر مسافردر .

ماتم وغم پناه اولان بوشئون ،
بومؤبد شئون عمر بشر ،
پیش چشممدن ایندی شمدی كذر ،
سرپه‌رك بر سرود حزن افزون .

مفكره‌مده بویور : خسته ، صیتمه‌لی حسلر ؛
یاواش یاواش طالارم ... آكلارم فقط درحال ،
بول ، طلوع سیاهكدر آح ، ی استقبال .

كیجه ـ ۱٤ نیسان ۳۲۳ مصطفی نامق

نوای عندلیب

ـ رباب شکسته مبدعنه ـ

سکوت ایچنده محیطات ... کهکشان وسما ،
طونوق تبسم پژمرده‌سیله قلب لیال ،
متفکر ، اوزاقده مست خیال .
بر اختلاج مؤلمله رفته رفته ضیا ،

کیجه‌نك آشیان روحنده
ایکلتیلرله پارلدار ، آدیم آدیم یایبلیر ؛
وافق ، اضطراب ایچنده قالیر ..
یاقینده لحن تحسرله مرغ نوپیدا ،

یاقینده تازه ، مؤثر سسیله بر بلبل ،
زهرلی فاجعه‌لر بسته‌لر ، ترنم ایدر .
یانیق سسنده اوچار حزن افتراق وقدر ؛
یانیق سسنده پارلدار : ـ مکدر ومعلول ـ

صولوق ، بر اوکسوز أمل ، بر امید روحانی .
دهای صنعت وشعرك بروجی فوقندن
بر لسان بلیغ وشوق افکن ،
بلبلك نغمهٔ پریشانی

کتیرر روح وقلبه بر هیجان .
یاشاتیر بر جهان پر خلجان ،
و بن ، سنك کبی مجروح بر شریك حریم ،

قوجه اولو بر ملتك بر عضويدر . يوقسه او
صاپان طوتان اصيل أللرقدر ايشه ياراماز ،
اكمك ويرمز ، بز ده قوماز ، بر طوپراغى ياراماز !

مأمور ! مأمور ! موقعكك وقارى وار ؛ قوتى ،
نفوذى وار ؛ بونى صاقين بر غرضه قوللانما ،
دانيشانه ، كوچوك بويوك ، حرمت أيله ، اوصانما !

فقير ، زنكين ! كيم كليرسه ، آرزوسنه تابعسك ،
او آرزويى سهولتله ياپمليسك ؛ اكر او
مشروع برشى ايستهيورسه قوشمليسك حاميسك !

اووح ، آرتق طانييكز ، كوچوك بويوك مأمورين !
طانييكز وظيفه‌كز نه‌لر ايجاب ايديور ،
حدودلرى نه‌در بونى اوكره‌نكز و امين

آديملرله يورويكز ؛ بونى ملت بكله‌يور .
ملتك أك حقيرينى قالديرملى أللكز ،
چونكه سزلر مملكتك برر كفيليسكز !..

سلانيك ٤ تشرين اول ٣٢٤ راسم حشمت

مأمورلرمزه

بو كون ايشته ملت آرتق كنديـنى آكلادى ،
بر الهى حركتله تهلكه‌دن آتلادى ..

ملت حاكم ، ملت آمر ، ملت طالب اوله‌جق ،
ملتكدر بو اولكه هپ ، هركس اوكا صوره‌جق !

پادشاه‌ده ، وكلاده ، مأمورلرده بو خلقك ،
بومكرم ملتكدر ، خادميدر .. و صاقين

آرتق كمسه ، صاحب اولان پادشاهدر ديه‌سين ،
صـاحب اولان يالكز الله . يالكز حقدر بيله‌سين !

آمر ، حاكم ، طالب . صاحب وارسه اكر طوپراقده
اوده ملت ، اوده ملت ، اوده ملت مطلقا !

أك حقير ظن ايتديككمز چيفتجيلرده بويوكدر ؛
اونلرك‌ده بزم كبى حقى واردر ، باش وكيل
بر ده‌ميرجى چيراغندن فرقلى ده‌كيل ، هيچ ده‌كيل !

صدر اعظم ، شيخ‌الاسلام ديديككده انساندر ،
هپسى كندى مقامنده خصوصيت قازانير ،
چونكه حرمت اوكا ده‌كيل ، مقامه‌در . بر ناظر

بو برتجلیٔ كاذبمیدر ، نه اولسه كرك ؟ .
سن ای لیالیٔ فردایی ایله ین تنویر ،
او مشتر بلری تهدید ایدن هلال منیر
نه در كنارکی تحدید ایدن او هالهٔ آل ؟
بوكون سن اول یدبیضای حق وحدسك كه
شعاع معجزه كه منتظر بوتون امت :
یتیش ظلامه بوغلمش امید استقبال !
بو برتجلیٔ صادق ویا كه كاذبمی ؛
نه در بو مشرق اسلامی قاپلایان ظلمت ؟

(حریتدن صكره)

بوتون حیاتمی املا ایدن بو ظلمتدن
آچنجه كوزلریمی برهلال نظره فكن
حصار سمالری اوستنده اویله پرلمعان
پارلداشیردی ؛ اولوح شفقدن آرتق اوح ،
نشانه قالمامش ؛ آفاق ، شمدی مست حضور !
حصار . . افقلری تدهیش ایدن بو هیكل شان ،
اساس دولته خادم بو قهرمان فتوح ،
آناردی جبههٔ آفاقه برنگاه غرور ...

قرده شانی تقدیس ایدر ودورادور
«یازاردی صفحهٔ امواجه برقصیدهٔ نور ! »

٢٥ تموز ٣٢٤ محمد عاصم

حصارلی اوکنده

(حریتدن اول)

— توفیق فکرت بکه —

او کون بوغازده دولاشدم بوتون غروبه قدر ؛
اورنك رنك بدایع ، او کائنات بهار
اریرکیدی صولرده . . ترنم ایلردی
طبیعتك لب نازنده بر پری نهان !
یشیل بهارك او آسوده شمس زرینی
حیاتی طاتلی ضیاسیله، اوح، بسلردی .
کوروب بولوحهٔ ذی بالی کوش ایدردی جنان ،
جنان ایچنده اوتن قوشلرك نغملرینی . . .

کونش یاواش یاواش آرتق غروبه یاقلاشه‌رق
ظلال لعل سحابیله اولدی مستغرق !
فقط بولوحهٔ غرایه قارشی روحمده
آچلدی قانلی بلوطلرله برغروب سیاه ؛
بو انفلاق فجیعك ایچنده تتره‌یه‌رك
سونرکیدی اوزاق برهلال نوپیدا .
صیانت ایله الٰهی، سن ای بیوك الله،

بر اضطراب روح ایله بوکولیور ، هانکی بر خستەیه شفا ، هانکی بر المدیدەیه نجات ایستەیور ؛ او محموم الم کوزلر ، عجبا کیمك ایچون استمداد ایدیوردی ؟ بیلەمم .

شوقدرکه، باشلر اکیلوب، انظار بشرك یرلره موقوف قالدیغی، هیچ برشی کورمەمك ایچون طوپراقلره کیرەرك صاقلاندیغی بعض دقیقەلر واردرکه روح، او وقت بوتون کائناتله قونوشور !..

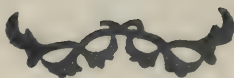
ایکنجی رکعتده سلام وردی . باشنی صاغنه چویردیکی وقت نظرلرمز بربرینه تصادف ایتدی . آغلایوردی .

تکرار بکا باقارکن ، سبحان‌المنتقم ! دیدیکنی ایشیتدم .

چهرەمدن طاشان بوتون اضطرابلرمله ، استفهام یوللو باشمی صاللادم . سسی تترەیەرك ، معصوم بر باقیشله بوسا کتانه سؤالمه جواباً :

— بیچاره اوغلمی بوکون سوردیلر !.. دیدی .

مصر علی سعاد

بر کنج، صول طرفده‌کی مقصوره‌ده‌ده نمازقیلان ایکی بخارالیدن باشقه کیمسه یوقدی. آقشامك براصفرار حزین ایله یوکسك پنجره‌لردن سوزولوب کله‌بیلن ضیاسی، بعضاً یاسلی آلتون رنکنده دونوق، بعضاً پنبه‌مسی برطلای خفیف ایله براز دهارنکین، بعض کره ده بوسبوتون زائل درجه‌لرده اوبویوك بوشلقده داغیلوب غائب اولیوردی. بوحال، سمانه بلاآرام کچوب کیدن قواقل سحابك آچوب قاپادیغی رنکلردی. اختیار آدم بو دفعه دها یاواش، دها مجالسز یورویور، منبره دوغرو کیدیوردی.

نهایت موقفنه واصل اولدی. قوندوره‌لریله شمسیه‌سنی بر کناره برافه‌رق نمازه طوردی. بن‌ده اونك حذاسنده منبره دایانه‌رق اوطوردم. پنبه بیاض بوروشوق یوزی، صدفی کولکه‌لرله قاریشمش اعتناسز کوزل صقالی، اندیشناك و متحیر نظری. بنی غریب بر حس احترام ایله بو آدمه یافلاشدیرمشدی. یاقه‌سی‌ده وربك نیمتن شکلده‌کی غایت تمیز، قارکبی بیاض کوملکی، کنیش و اوزونجه جاکتی، بولجه بیچیلی پانطالوننـدن عبارت او راحت‌وساده البسه‌سی نه‌قدر خوش و یوموشاقدی. هرحرکته غایت دقت ایدیور، وبو تماشادن لذت الیوردم..

نمازنی قیلیوردی. اوقدر دقت ایدیوردم که، بر آرالق دوداقلرینك حرکت ایتمه‌دیکنی، باغلادیغی اللرینك بربرینی صیقاراق تتره‌دیکنی کوردم. صوکرا دوداقلری ینه قیملدانیور، فقط اللری متمادیاً تتره‌یوردی.

دیزلرینك قوتی طوناماپان بر ضعف مرتعشله سجده‌یه قاپاندی. اپجه ممتد بر سجود توکل، بر توقف روح، بلکه‌ده بر حس شکران ایله بی‌تاب قالدی. دها یاری دوغرولامشکن ایکنجی سجده‌یه شتاب ایتدی. قیام‌ایدرکن ایکی آووچلریله طرفینـه دایانه‌رق عادتا ایکله‌دی.

بودفعه آرتق اوقویه‌مایور، درین بر سکون، پك درین بر سکون بی‌روح اپجنده غائب اولیوردی. نهایت، کوزلرندن ایکی دامله یاش دوشرکن، جسم زبونی‌ده خسته برسقوط ایله‌یره قاپاندی. بقا ایله فنانك نقطهٔ تلاقیسی اولان بوسجده‌ده عجبا نه‌کبی بر صدمهٔ قضا، نه تورلو بر عجز بشریت واردی؟ ناصل

برحکم محکومیت ویرنجه ، — صوکره بك اوغلنه چیقوب ده تکرار حیاته دوغدیغم وقت — قلبمده بویوك برشوق سعی، یکی برقوت بولور، اهمال ایدرکی اولدیغم ایشلرمه یکی برغیرت استعجال ایله صاریلیر ومینی مینی قیزملك « خلقت » مك زواللی استقبالنی دها اندیشه‌لی برنظرله کورورم .

آه شو خیرکاراولوم حقیقتی ایله هرکس هیچ اولمازسه آیده برکره یوزیوزه کلسه ایدی ، اولومی دوشونسه دکل حس ایتسه ایدی ...

٢٦ مایس سنه ٣١٧ — حسین جاهد

سجدهٔ وداع

برپازکونی ایکندیدن صوکره‌ایدی . ایاصوفیه جامعنه کیریوردم .

ایچ قاپولرك اك بویوکندن داخل اولدیغم صره‌ده اوکمده آچیلان اووسعت وعظمت، اوسکون عالی اورته‌سنده آرتق بوسبوتون کوچولوب قالمش کیدن قیصه‌بویلی براختیارله آره‌مده بش آلتی آدیملق مسافه واردی . اختیار آدم، متردد، آغیر، خطوه‌لرله باشنی اوکنه اکمش ایلریلیوردی؛ بن‌اوندن برازخیزلی یورویوردم . قوندره‌لریله شمسیه‌سی النده‌ایدی، صاغ الیله آق صقالنی ارمده طوتیور، الی غیرمنتظم برحالده بعضاً تتره‌یوردی . بونی‌یانندن کچرکن کوردم . محرابه طوغرو، باشنی اوکنه اکمش ایلریلیوردی .

جامع پك تنها ایدی . تا ایلریده اوطوران ایکی صاریقلی افندی‌ایله محفلك آلتنده دیواره‌دایانمش،کوزلرینی برفضای غیوبت‌ایچنده دالغین‌دالغین‌دولاشدیران

صبیحی تأثرلی

تونلده

تونله هر بینیشمده آرتق بو بر فکر ثابت اولدی: اولوم. او بویوك آغیرلقلری یوكلنمش ظلمتك سینه‌سنه صوقولدقجه اورادن اولومك نفحهٔ اسرار انگیزی كلیور ظن ایدییورم. فقط بو بر قورقو ویرمیور؛ یالكز، غشی آور برتجسس، یاقیجی بر مراق اویاندیرییور؛ اوستمزده‌كی اومهیب كتله بردن، بر آنده، همان شیمدی ییقیلسه‌ ده دییورم. و بو اولیور كبی، همان بر آن صوكره، دها بونی دوشونمكه وقت بیله بولمادن، بر یبلدیرم حیزیله اوله‌جق ایمش كبی اولومك، قوی و حاكم، اونا كهانی، اوعظمتلی كلیشنی كورمك، تحلیل ایتمك ایسته‌یورم. بوخیاله قاپیله‌رق صانكه حقیقةً واغونك انقاضی ایچنده، اومدهش طوپراق ییغینلرینك آلتنده ازیلیور كبی بر بایغینلقله ترك حیات ایدركن، بردن بر وداع ایتدیكم حیاتی بوتون وضوحیله كوریورم.

و بویله بر اولو بیطرفلغیله موجودیت دنیوبه‌مه، بوتون موجودیتلره پك اوزاقدن باقدقجه شیمدی هیجانلرینه، احتراصلرینه كوموله‌رك حقیقتنی، هیئت مجموعه‌سنی بر ضربهٔ نظرله احاطه ایده‌مدیكمز حیات، بوتون هیچلكی، بوتون هیچلكمز ایله نظره چارپیور. فی الحقیقه نه‌بایدق ایسه، غیر كافی، همان همان هیچ؛ نه‌دوشوندكسه هپ تصورده. بوتون بوآرزولری، بویوكسك غایهٔ خیالیلری حقیقت یاپه‌بیلمك ایچون برغیرت غولانه لازم ایكن بعضاً اویله بیسود امللر پینده راه مساعیدن آیریلیورزكه بویله برضربهٔ عنیف ایله بركون بوموجودیتمزه نهایت ویره‌جك اولومی هیچ خاطرلامادیغمزك بردلیلیدر. حالبوكه اساسسز برشان وشهرت ایله بیك درلو احتراصات سفلیه آرقه‌سنده بومسكین بوغوشمالرمزك نافع براثر پایدار تولیدندن بزی محروم براقه‌بیلمه‌لری نه بویوك بر زیان، نه‌بویوك بر آجیدر. ایشته بویله شدید برحاكم كوزیله كندی حقمده

بو صورتله شاکردان یازدقلرینی تصحیحه ، اثرلرینی اصلاحه ، فکرلرینی اجاده و اعلایه موفق اولورلر ؛ آهسته آهسته بر وصی قلمی‌یه احتیاجدن قورتولورلر ؛ بر فرع استقلال دماغی آلیرلر . خطادن صوابه چیقمق ایچون بر معلمك دلالتندن مستغنی قالیرلر . و بو استغنانك حدودی نه‌قدر توسع ایدرسه طلبه کاتبلکه ، کتابت حقیقیه‌یه اوقدر یاقلاشمش اولور .

ادبیات خواجه‌لری اثری دکل مؤثری ، مسوده‌یی دکل کاتبی تصحیح ایتمه‌لی ، درسق عباره‌یی اکمال بهانه‌سیله مؤلفك استقامت دماغیه‌سنی تأمینه چالیشمالیدر .

ممکن اولدیغی قدر هر شاکردك خطالرینی کندیسنه تصحیح ایتدیرملیدر . شوراسی محققدرکه تصحیح اقتدارینی قازانمش بر آدمك آثارینی کندیسی قدر مناسب صورتده هیچ کیمسه اصلاح ایده‌مز . فقط مع التأسف هرکس هر خطاسنی کوره‌مز وحتی بعض خطایاسنی صواب صانیر .. چوق کره راه صوابه ارجاع ایچون شاکرده صاپدیغی یولك نره‌یه چیقه‌جغنی صوره‌رق موضعی اوزرینه نظر دقتنی جلب ایتمك کافی اولور ..

دقت ، ایشته تشبثات قلمیه‌ده موفق اولمق ایچون محتاج اولدیغمز عواملك اك قیمتداری بودر . تشتت ، اطناب ، فلان کبی اکثر نقایص بلاغت هپ اونوتولمش نقطه‌لر ، واملا خطالری طرزنده عدم دقت آثاریدر .

صرف دقته مقتدر اولمایان آدم ، امکانی یوق ، ایی بر کاتب اولاماز . پارلاق فکرلر همان دائما درین دوشونجه‌لر محصولیدر . بوفونك قول مشهورینی هپمز خاطرلارز : دهائت ثمرهٔ صبر وثباتدر . بر فکری نه‌قدر اوزون مدت محاط دقت اوله‌رق دماغکزده یاشاتیرسه‌کز اکا متفرع هالهٔ بلاغت اوقدر شعشعه‌لی اولور . کوزل یازانلر عین موضوعه دائر حضور روح ایله اوزن مدت دوشونمکی کوزه آلدیره‌جق قدر متانت اخلاقیه‌یه وهر دماغندن کچن فکری تشریح وانتقاد ایده‌جك درجه‌ده دقته مالك اولانلردر . کوجك بر تکاسل دماغی ، بر لحظهٔ استغراق ، یاخود بر هیجان ، بر انفعال ، بر فوران عصبی براثر قلمی‌یی لکه‌لر ، زده‌لر ، مجروح قصور براقیر ...

هیچ کیمسه‌یه دهائت ویریله‌مز ، بوهرکسجه مسلمدر . فقط شوراسی ده محققدرکه اورته عقللی بر شاکردی دقته آلیشدیریرسه‌کز وطنه بر لیاقت قازاندیرمش اولورسکز .

جناب شهاب الدین

جمله‌یه حاکمیتدن امین اولدیغی شاگردانی علی‌العمیا تسویده سوق ایله‌مز ؛ موضوعلری کمال دقتله انتخاب ایدر .

قلمه آنه‌لری ایچون طلبه‌یه تکلیف ایدیلان شی اونلری اطرافلرینه باقمغه ، روحلرینی دیکلمکه . خیال وحافظه‌لری داخلنده اجرای تتبعاته ، هم جهان خارجی وهم‌ده کندی جهان دماغیلری ایچنده اجالهٔ انظاره مجبور ، برطرفدن حواس ظاهره ، دیکر جهتدن ملکات باطنه‌لری تنبیه وتحریک ایتمه‌لی .. معلمك تکلیف ایتدیککی یازمق ایچون طلبه کورمك ، ایشیتمك ، تصور ایتمك ، اوقومق . افکار واحساساتی تحلیل وترکیب ایله‌مك احتیاجنی طویمالی .

مسوده دماغ شاکردانی مقایسه‌یه ، محاکمه‌یه ، تحری‌یه تفکره ، انفاذ نظره ، تتبع وتعمیقه ، استنتاج واستکناهه آلیشدیرمالی‌در .

معلم مسوده‌لری افکار شاکردانك آینه‌لری ، فوطوغرافیالری کبی تلقی ایتمه‌لی ؛ اوراده طلبه‌نك نقایص دماغیه و احتیاجات ذکائیه‌سنی کورمکه چالیشمالی . خطالردن زیاده اسباب خطایا ایله ، منابع خطایا ایله مشغول اولمالی . ملکات شاکردانك آقصایان نقطه‌لرینی کشف ایدرك آکا کوره تصحیحاته کیریشمه‌لی . معلم بر مسوده‌ده بر خطا کورونجه وظیفه‌سی فکر شاکردی ابدیاً بو خطادن قورتارمه‌نك چاره‌سنی آرامقدر . آنجق بوقیدایله سیئات قلمیه‌نك کوکندن استیصالی قابل اولور .

معلم بر خطای قلمینك نه‌دن انبعاث ایتدیکنه دقت ایتمزسه کلفت تصحیح پك بی‌فائده بر یورغونلق اولور .

خطا واردرکه جهلدن نشأت ایدر ؛ خطا واردرکه حافظه‌یه ، خیاله ، دقته ، عدم‌تجربه‌یه ، نقصانٔ ملکه‌یه ، غلط تفهمه ، ضلالت ذوقیه‌یه عائددر .

معلم هرشاکردك خطالرینی تصنیف ایتمه‌لی ، سببلرینه کوره بر قاچ صنفه آییرمالی . هردرسده یالکز بر صنف خطالری اله آلمالی ؛ بو خطالردن اك کیزلیسی اوزرینه چوجوغك نظر دقتنی جلب و دعوتله خطا اوزرنده ممکن اولدیغی قدر اوزون مدت توقیف و تثبیت ایتدکدن صوکره او خطایه متعلق قواعدی اخطار ، امثله‌یی ایراد و دقایق لسانیه‌یی ایضاح و افهام ایده‌رك تصحیح ایتمه‌لی .. و عین سببدن ایلری کله‌رك عین صنفه داخل اولان دیکر خطالرك تصحیحنی بالذات شاکرده براقمالی .

نزده ادبيات خواجه‌لرى ياصرف نظرى‌اوله‌رق كنايه وجناسك انواعندن بحث آچارلركه بونك اتعاب ادراكدن باشـقه نتيجه‌سى كوروله‌مز ؛ ياخود درسخانه‌يه كيرركن :

— شوكا دائر برمقاله يازيكز ...

ديرلر وصانيرلركه شـاكردانك تربيهٔ ادبيه‌سنى تأمين ايده‌جك برتشبث جديده بولنديلر .

جمله‌يى ، جمله‌نك معايب ومحاسننى بيلمه‌ين چوجوغه بربند قلمه آلمه‌سنى تكليف ايتمك : بونه‌عبث برطرز تدريسـدر !.. بونى تعقيب ايدنلره معلم ادب دكل بايع مسودات ديمه‌لى ...

بيهوده امتداد ، بى‌لزوم كلمه‌لر ، طفيلى تركيبلر ، تتابع لواحق ، شـورش اصل وفروع ، الى آخره‌كبى جمله‌لره عائد نقائصى كوره‌مين‌برنظر نصل بربندك حدود واسـعه‌سنى احاطه ايده‌جك ؟.. فقط بزم ادبيـات معلملرى اوراىى دوشـونمزلر ، اونلره تصحيح ايتمك ايچون مسـوده لازمدر . وطلبـه بومسوده‌لرى يتشـديرمكله مكلفدر : ايشته ادبيات خواجه‌لرمز بونى بيلير ، بونى آكلارلر ... بويله معلمـلر نظرنده تصحيح‌ده نه‌در بيليرميسـكز ؟ شاكردك محصولات قلميه‌سى آره‌سـنده خوشنه كيتمه‌ينلرى چيزوب يرلرينه باشقه‌لرينى يازمق ! وبالخصوص املا وقواعد خطالرينى اشارت ايتمك ! . . بو شرائط تحتنده تصحيح كورمش مسوده‌لر سـنه نهايتنده يازيانه كلنجه برجسيم خطا صواب جدولى ماهيتنده كورونور . . .

بومعلملك دكل بر اغفـال ، بونلر تعليم وتصحيح دكل برسعى عقيم ، بر اسراف مداد ، براضاعهٔ زماندر .

اميد ايدرزكه هرشى ايله برلكده تدريسـات ادبيه‌مزده حصهٔ اصلاحى آله‌جقدر .

بوكون جدى برمعلم ادب جمله‌لرك خرده اعضاسنى تشريحه ، ميخانيكيت دماغيه ايله اوضاع لفظيه آره‌سنده‌كى مناسباتى محافظه‌يه ، حركات فكريه‌يه كوره تحريك تراكيبه ، منويانه نظراً ترتيب اجزاى كلامه غيرمقتدر ياخود اقتدارى مشكوك برشاكرده هيچ برزمان برمقاله قلمه آلمغى تكليف ايتمز . ديكرجهتدن

قانون توسعنی تعقیب ایده‌رك افکار شاکردانی بسیطدن مرکبه، عمومیدن خصوصی‌یه، هیأت مجموعه‌دن تفاصیل واجزایه، نامحدوددن محدوده ایصال ایتسون..

آوروپاده کتابت خواجه‌لرینك علم الروحه وقوفی مشروطدر. چونکه بو علمه بیکانه بر معلمك بحق ایفای وظیفه ایده‌میه‌جکی اوزون تجربه‌لر نتیجه‌سنده تحقق ایتمشدر. حالبوکه بزده بوکونه قدر ادبیات معلملرندن یالکز صرف، نحو، بدیع، بیان آرانیر.

درسخانهٔ ادبه کیرن بر شاکرد هنوز تکلمه باشلایان بر کوچك چوجوغه تشبیه اولنه‌بیلیر عین قوانین طبیعیه دائره‌سنده مراحل ترقی‌یی طی ایده‌بیله‌جکدر. اولا کلمه‌لره تملك ایتمه‌لی، بضاعهٔ لغویه‌سنی نصاب مطلوبه ابلاغ ایلمه‌لی؛ نه‌قدر زنکین بر لهجه صاحبی اولورسه اوقدر آلات افاده‌سنی تکثیر ایتمش اولور. کلمه‌لردن صوکره ترکیبلر، دها صوکره جمله‌لر ونهایت بر قاچ جمله‌دن مرکب فقره‌لر اوزرنده احراز حاکمیت ایدر. نفسنده جمل وتراکیبه قارشی اقتدار تصرف حس ایتمه‌ین بر فکر هیچ شبهه یوقدرکه اوزون بر عبارهٔ فصیحه تألیفندن عاجز قاله‌جقدر.

چوجوغك معلومات موجوده‌سی اوستنه یکی معلومات یاپشدیرمق صورتیله سرمایهٔ عرفانی توسیع وتکثیر اولونور ظن ایتمه‌ملیدر. معلومات بر طاغ نبه‌سندن یووارلانان قارطوپی کبی انضمامات خارجیه ایله نشو ونما بولماز؛ قواعد عضویه‌یه توفیقاً نمای داخلی ایله بویور. چوجوغه اوکره‌دیلن هریکی شی دماغنده عادتا مایه‌لانمالی، دماغده‌کی محفوظاتی اویاندیرمالی، فعالیته دعوت ایتمه‌لی؛ اك جدی معلومات جدیده خارجدن ترشح ایدن دکل، معلومات لاحقه‌ایله سابقه‌نك اتحاد، تعارض ویا تصادمی ثمره‌سی‌اوله‌رق قطره قطره، ذره ذره داخل دماغده وجود بولان‌در: تربیهٔ فکریه حقنده سلامتی تسلیم ایدیلن بوقاعده تربیهٔ قلمیه حقنده‌ده طوغرودر.

ایی اوکره‌تن معلمی چوق اوکره‌تن معلمه ترجیح ایتملی‌یز. معلم ادبیات برچوجوغه هردرسده بریغین معلومات ویرمك ایستر، بیك دورلو اخطاره قالقیشیرسه بواوست‌اوسته‌یغیلان تبلیغات‌بری‌برینی‌أزر، دماغده دائماً مبهم وبعضاً حقیقه منافی بر زبدهٔ مشوشه یاقالیر، یاقالماز...

مصاحبهٔ ادبیه

مکتبلرده ادبیات

نظریاته عملیاتی فدا ایتمك : ایشته بو جمله ایله اجمال ایده بیله جکمز اصول تدریسك محاذیرندن اك زیاده ضرر كورن ادبیاتدر .

نظریاته عملیاتی فدا ایتمك شرطیله تعلیم ایدیلن ادبیاتك بالضروره عقیم وحتی مضر اولدیغی پك حقلی اوله رق ادعا اوله بیلیر . نه حاجت ! ادبای حاضره نك منابع دماغیه سنی تحقیق ایدکز . کوره جککزکه رسمی درسخانه لرده ادبیات عثمانیه تعلم ایدنلر اکثریتی تشکیل ایتمزلر .

تدریسات ادبیه نك یولسزلغی نتیجه سی اوله رق بزده صنعت کتابت انجق تقلید ایله اوکره نیلیور : هر نوهوس مشاهیر موجوده دن برینك اسلوبنی خوش بولیور ، مشق اتخاذ ایدیور ، اونك بر سایهٔ قلمیسی اولیور . بوندن ناشیدرکه خصوصیت افاده یه مالك ادبامز پك معدوددر .

مکاتب رسمیه نك ادبیات درسخانه لرنده اذهان شاکردانه بر اصرار بی انصافانه ایله لاینقطع قاعده لر ، نظریه لر ؛ کتاب صحیفه لری یوکله تیلیر ؛ قواعد صرفیه ، نحویه ، بدیعیه ، بیانیه ، انشائیه ، رسمیه ، غیر رسمیه ... بیتمز توکنمز بر سلسلهٔ قواعد طیقشدیریلیر . زواللی کنج دماغلر بومیانشکن وهوسفرسا حمولهٔ تصنیفات وتعریفات آلتنده ازیلیور . اوزولیور ، بوزولیور ؛ عناصر جیده سنی غائب ایدیور ؛ استعدادسز ، حرکتسز ، بی مجال وبی حیات قالیور ؛ بر نوع نمش دماغ ، قدید دماغ اولیور ، دماغلامش دریلر کبی آنجق لاپچین اعماله صالح بر درکه یه بوسبتون دوشیور !

ظن ایتمیورم که شمدی یه قدر مکاتب رسمیه مزك هیچ برنده بر معلم ادب نشو ونمای دماغی قانونلرینی رهبر تدریسات اتخاذ ایتمش اولسون ؛ ذکانك

چیقدی .. ظالم انسانلر، یرتیجی وحشی جنوارلر ..

« اغلار »

یاربی، بر ساعت اول شوراده سکون وراحت ایچنده عائله‌سنك باشنده کندیسنی دنیالره صیغمیه‌جق قدر مسعود کوردکن برساعت صوکره ایکی قوللی قیرلمش، روحی ازیلمش بر قادین ایچون بر ظالمك قربان ظلم وهوساتی اولمش، اوغلنك آجیسیله قلبی پارچه‌لنمش بر والده حسیله سندن عدالت، مرحمت ایسته‌رم.

(الّلرینی سمایه قالدیره‌رق)

ای بیقیلن اولرك ماتمنی مهتاب ایتمکه قادر اللهم، سندن، یالکز سندن مرحمت، امداد بکله‌رم .. سن مظلوملرله والده‌لر پناهی سڭ .. امداد .. مرحمت ..

« ایکی اللریله یوزینی قاپایه‌رق آغلایه آغلایه بر صندالیه‌یه دوشر کبی اوطورور. بواثناده شهبال سوسلی بر کیجه‌لك انتاریسیله وبراز طاغنیق توالتله دیوارلری طوته‌رق درمانسز بر حالده ایچری کیره‌رك »

شهبال

— نه اولیور یاربی .. بر چوق یابانجی سسلر، بر چوق کورولتیلر ..

« اطرافنه باقه‌رق سامیه خانمی کورر اوکا طوغری کیدر سامیه خانم باشنی قالدیرور شهبالی حزین حزین سوزر »

سامیه خانم (کریه‌ناك)

— بوغلیورم قیزم بکا براز صو کتیر ..

« شهبال یاواش یاواش ماصه اوزرنده بولنان صراحی‌یه کیدر بارداغه صو قویجق اوزره ایکن کوزی ماصه‌نك اوزرنده بولنان کاغده اصابت ایدر مراق ایله کاغدی اله‌رق اوقور . بردنبره الکتریقلنمش کبی »

— آه یاربی .. یاربی ...

« اللریله باشنی طوته‌رق صندالیه‌یه دوشر هیچقره هیچقره اغلار »

پرده اینر حسین سعاد

سلیمان افندی (متهور)

— بو ملعونلرك ترتیبی . . . بنده جنایتلرینه تشریك ایتمك ایسته‌یورلر.

فهیم (آدملرینه)

— ضایع ایده‌جك وقتمز یوقدر . بو افندی‌یی ضابطه‌یه تسلیم ایدكز . بن شمدی ژورنالیله اوزرنده بولدیغمز مکتوبی کوندریرم . « دوقتوره » بك افندی، سزكده بوراده بولنمکز جائز دکلدر. ایشکزه کیدکز . . .

دوقتور

— لکن افندم بر خسته وارمش‌ده ..

فهیم (آمرانه)

— چیقکز . دییورم اکلامدکزمی ؟

« دوقتور چیقار »

« فهیمك آدملری سلیمان افندی‌یی چکرك چیقارلرکن »

سلیمان‌افندی (متهور ومغضوب)

— جانم براقك براز نی .. اومده کوریله‌جك ایشلرم وار صکره کیده‌رز.

سامیه (خانم مسترحمانه)

— الله عشقنه مرحمت ایدکز . بزه آجییکز ..

فهیم (آدملرینه آمرانه)

— نه‌طوریورسکز هرکسك کیفنه‌می خدمت ایده‌جکز یوقسه ایشمزه‌می باقه‌جغز ..

«سلیمان‌افندی‌یی اوطه‌دن چیقاریرلر طیشاریده سلیمان‌افندینك حدتلی حدتلی سسی ایشیدیلیر»

سامیه (خانم باغیره‌رق)

— جانم بونه‌قدر ظالملك، الله‌دن قورقوکز یوقمی. صوره‌دن سؤال ایتمه‌دن.

« فهیم برشی سویلمکسزین چیقار. سامیه خانم نهاد ارقه‌سندن چیقار. طیشاری‌ده هپسنك آیری آیری سسلری باغیره‌لری ایشیدیلیر. برمدت صوکره سامیه خانم شکسته وپریشان ایچری کیرر . ایاقده طوره‌جق حالی قالمز ، صندالیه‌لردن برینه دایانیر »

سامیه خانم (یالکز)

— برآیدن بری اومزك اوزرنده دولاشان مصیبت بولوطلری باشمزه صاعقه‌لرینی ایندیردی. بر هفته‌دن‌بری کوردیکم قاریشیق رؤیالر عاقبت کلدی

كچدی سویلیکز . یوقسه شمدی سزی ضابطه‌یه تسلیم ایدرم .

سلیمان افندی « متهور »

— بن‌ده سنی، سنك کبی ملعونلری، اللهك انتقامنه توديع ایدرم . اویله برمكتوبدن اصلا خبرم یوقدر .

فهیم « بلا قتور »

— هر مجرمك واسطهٔ مدافعه‌سی ... انکار ..

سلیمان افندی (شدتله حریفلرك اللرندن قورتیله‌رق)

— مجرممی ... ناموسی‌ده لکه‌له‌مك‌ها اویله‌می ؟

« فهیمك اوستنه آتیلیر فهیمك ادملری آره‌یه کیره‌رك سلیمان افندی‌یی ضبط ایدرلر . بو عربده‌ده سلیمان افندینك کوملکنك یاقه‌سی یرتیلیر، البیسه‌سی بوزیلیر . نهادله دوقتور برطرفدن سامیه خانم باشی اورتولو اولدیغی حالده دیکر طرفدن خدمتجی ایله کیررلر »

سلیمان افندی « باغیره‌رق »

— کلیکز بنی بو جلادلرك اللرندن قورتاریکز . اوسزی یقیورلر . بزی محو ایدییورلر .

« دوقتور فهیمی کوره‌رك قورقوایله برطرفه چکیلیر . نهاد حیرتله اطرافنه باقار . سامیه خانم قورقو وحلجانله نه‌یاپاجغنی بیله‌من »

سامیه خانم « متأثر »

— نه اولیور ؟ بردن بره نه‌در بو باشمزه کلن شی . .

سلیمان افندی « متهور »

— نه اوله‌جق جمال مجرم ، بن جانی .. اکر شو کاغد تصدیق اولنورسه « باشیله کاغدی کوستره‌رك » ایکمزده معصوم وصادق . . . .

« سامیه خانم مراق وتلاشله یره‌دکی کاغدی الوب اوقور »

سامیه خانم

— امان یاربی . . . جمال بونی‌یاپارمی . . . اوغلم بوقدر اخلاقسز اولورمی؟

نهاد

— نه‌در او ، آننه . .

« سرعتله والده‌سنك یاننه کیده‌رك کاغدی اوقور بر حرکت تأثر کوستردکن صکره دوقتورك یاننه کیده‌رك سسزجه قونوشور . دوقتور برشی دیه‌میه‌جکنی الیله کوستریر »

— حقارته لزوم یوق . دیمك یاپمیه جقسکز .

سلیمان افندی (متهور)

— اصلا . . .

فهیم (ابلیسانه)

— اوغلکز کیده جکدر سزده مخاطره ده سکز .

سلیمان افندی (متهور)

— دنیا کیتسه بن بو دنائته اشتراك ایده مم . براو یقامم سز بونلره الیشقسکز . او یقمق ... انسانقانی ایچمك .. آه خائن ..

«فهیمی بوغازندن طوتمق ایستر فهیم کندینی قورتاره رق طیشاریده کی آدملرینی چاغیرر آدملر کیررلر »

فهیم

— کلکز . شو افندینك اوستنی تحری ایدیکز .

« بکر ، صادق ، شاکر ، سلیمان افندی یی طوتارلر .
بریسی جیبلرینی اوستنی باشنی ارامغه باشلار»

سلیمان افندی (فوق العاده متهور)

— لکن برافکز بنی . بونه رزالت . بونه دنائت . . .

« سلیمان افندینك جیبلرندن چیقان کاغدلری فهیمه ویررلر . بو کورلتی اوزرینه سامیه خانم ایچری کیرمك ایستر . یبانجی آدملری کوره رك سرعتله چکیلیر »

سلیمان افندی « متهور »

— بنی براقك دییورم .

فهیم

— مراق ایتمیك شمدی براقیرلر . « آدملرندن برینه » شوراده کی پالطونك جیبلرینی ده آرایك .

« پالطونك جیبلرینی ارارلر معهود مکتوب چیقار »

بکر « فهیمه »

— یالکز بر مکتوب وار .

فهیم « مکتوبی معاینه ایده رك »

— او ... شامدن فواد امضالی بر مکتوب ... بو مکتوب نره دن الکزه

— حدتك، باغيرمه‌نك فائده‌سی يوقدر. جمال بك بو كون قانون نظرنده متهمدر. ارباب مفسدته داخلدر. بو تبين ايتدی و ...

سليمان افندی

— و .. صكره نه اوله‌جق.

فهيم (بلا فتور)

— يارين ويا اوبر كون تبعيد اوله‌جق. يا طرابلس غربه ويا فزانه .. شمدی بنی ديكله‌يك.

(آدملرينه دونه‌رك :)

— آزيجق يوقاری چيقك. اوراده بكله‌يك.

« آدملر چيقار »

فهيم « سليمان افندی‌يه صوقوله‌رق »

— اوغلكزی قورتارمق سزك الكزده‌در.

سليمان افندی « صبرسزلقله »

— بنم الده‌می؟ نصل، چابوق سويليكز.

فهيم « جيبندن بر كاغد چيقاره‌رق »

— شو كاغدی تصديق ايتمكله، بر شهادت امضاسی قويمقله، اوغلكز جمال بك قورتولور.

سليمان افندی

— ناصل تصديق ناصل، شهادت ويريكز بقايم.

«كاغدی فهيمدن آليراوقور»

زوجه‌م شهبال خانمی مؤبداً ترك ايتدم.

امضا

جمال

سليمان افندی (بردن بره ارکيله‌رك حيرتله)

— نه . . ؟ « تكرار اوقودقدن صكره » نه بو جمالك يازيسی، نه جمالك قلبی

« النده كاغدی آته‌رق فهيمه طوغری يورور »

— بو الچاقلق، الك دنی بر آلچاقلقدر، جنوارلقدر.

فهيم (كنديسنی مدافعه ايده‌رك)

سليمان افندی (متهور)

— زورله‌می؟ خانه‌مه تعرض ها.. تهديدها..

(ايچريدن ساميه خانمك سسی)

— افندی جمالدن برخبرمی وار؟

سليمان افندی (متهور:)

— بلانك بويوكی وار. «خدمتجی‌يه» كيت سويله زورله كيررسه ايش فنا اولور.

«خدمتجی چيقار»

«بواثناده فهيم پاشا يانيده ايكی كشی ايله بك اوطه‌سنك قاپوسندن ايچری كيره‌رك»

(امرانه:)

— هيچ برشی اولماز. وظيفه، صداقت بكا هر شيئی ياپديرر.

سليمان افندی (عصبی ومتهور)

— وظيفه.. صداقتمی؟.. هركسك خانه‌سنه بلا پروا كيرمك، تعرض ايتمك، وظيفه‌كز، صداقتكز اقتضاسندنميدر؟

فهيم

— اوراسی سزه عائد دكل. يالكز تلاش وحدت ايتميكز. بن بورايه سزه معاونت ايچون كلدم. اوغلكز جمال بك...

سليمان افندی (لقيرديسنی كسه‌رك)

— عنايتكزه‌می مظهر اولدی..

فهيم (جدی)

— سزه تكرار ايدييورم. حدتله ضرر ايدرسكز. جمال بك متهمدر. بر چوق دلائل وار، مؤبداً كوركه كيده‌جكدر. ايكی آيدن بری ترصد وتفتيش ايديليوردی. اك نهايت يقه‌يی اله ويردی.

سليمان افندی (صوك درجه متهور)

— ديمك اوغلمی المدن آلديكز. انتريقه‌لركزه قربان ايده‌جكسكز. آرتق باغيره‌جغم طورميه‌جغم. بونه ظالملك.. بونه آلچاقلق..

فهيم (سليمان افندی‌يه صوقوله‌رق)

« شخص مجهول چکیلیر، خدمتجی مکتوبی پالطونك جبنه قور »

سلیمان افندی (قوشه‌رق کلیر)

— آمان بر حکیم ، شهبال فنالشیور .

(یوکسك سسله)

— نهاد ، نهاد ،

« نهاد کلیر »

سلیمان افندی

— هایدی قوش ، چابوق برحکیم بول کتیر .

« نهاد صندالیه‌ده دوران فسنی الەرق خدمتجی ایله برابر چیقارلر »

(ایچریدن سامیه خانمك سسی)

— اوخ . . چوق شکر یاربی، کوزلرنی آچدی . . افندی، جمالدن بر خبر وارمی ؟

سلیمان افندی

— دها برشی یوق .. اورتالغی تلاشه وردك . بن‌ده شاشیردك .

(کندی کندینه)

— یاجمال کلمزسه . . یابرافترایه اوغرادیسه . یااوزرنده برشی وارسه..

« ایله‌صقالنی قاریشدیره‌رق کزینیر »

خدمتجی (تلاشله ایچری کیره‌رك)

— افندم فهیم پاشا کلمش، مطلق سزی کورمك ایسته‌یورمش...

سلیمان افندی (حیرتله)

— فهیم پاشامی .. او خبیثك اومده ایشی نه ؟ کیت سویله شمدی وقتم یوق . بن کچرکن غلطه سراینه اوغرار ، کندیسنی کوریرم .

« خدمتجی چیقار »

سلیمان افندی (کندی کندینه)

— اکن بوخبیثك بنمله ایشی نه ؟ عجبا جماله عائد برایش ایچونمی ؟

خدمتجی (تلاشله کیره‌رك)

— افندم سزی کورمسی ضروری ایمش . اولمازسه زورله کیروب کوره‌جکم دییور .

شهبال (تلاشله کیره رك)

— نه اولیور . نه وار الله عشقنه .. بك نره ده ،

سامیه خانم (کریان)

— کیتدی قیزم کیتدی .. بر دها کلمه مك اوزره کیتدی ، کتوردیلر .

سلیمان افندی

— جانم چوجوقلمی براقك ، بر شی یوق شمدی کلیر .

شهبال (متهیج)

— نره یه کیتدی .. نه وار ؟

سامیه خانم (کریان)

— نه اوله جق ضبطیه یه کوتوردیلر . یاتوغه جقلر ، یادکزه آتیه جقلر .. بن ، سزه نه وقتدنبری سویله یوردم که منا .بتسز شیلر قونوشمایك . آه اولادم .. شمدی بن نه یاپاجغم یاربی ..

شهبال (غایتله بی تاب)

— امان آننه بکا بر فالق کلیور . باشم دونیور . طوره مایه جغم ، دوشه جکم بنی طوتك ..

« نهادله خدمتجی قوشارلر ، شهبالی طوتارلر .
شهبال بایغین ، بر صندالیه یه دوشر »

سلیمان افندی (تلاشله)

— کوردکمی یاپدیغك ایشی خانم . اورته لغی تلاشه ویردك . هایدی چابوق شهبالی یتاغنه کتورك ، یوزینه صو سرپك . نهاد ، سن ده آننه که یاردم ایت .. اوف یاربی .. آچلمازسه بر حکیم چاغیرك .

« سامیه خانم اغلایه رق نهادله برابر شهبالی طاشیقین اولدیغی حالده قالدیررلر ارقه لرندن سلیمان افندی ده کیدر . خدمتجی یالکز قالیر شیطان کبی ، سرعتله اطرافی بر تجسس ایدر اوطه قپوسنه قوشار ، اوطه قپوسندن بر باش کورونیر . خدمتجی یه بر مکتوب ویرر »

چابوق بونی یالطونك جیبنه قو .

خدمتجی (مکتوبی اله رق)

— چکیل کلیورلر .

سامیه خانم

— قیش کلیور . اودونی کموری اونوتمیك. ظن ایدرسه‌م یاغده بیتمش. شهبالده براز راحتسز . جمال نره‌یه کیتدی .

سلیمان افندی (تلاشله)

— هیچ . . . . بر یره کیتدی، شمدی کلیر .

سامیه خانم

— بکزك نه‌یه قاچمش . اللرك نه ایچون تیتره‌یور . سنده بر تلاش وار، یوقسه راحتسز میسك ؟

سلیمان افندی

— خیر، برشیئم یوق . . بوکون کیتمکی هیچ جانم ایسته‌میورده ..

خدمتجی‌یه :

— بکا بربارداق صوکتیر .

« خدمتجی النده‌کی بالطوبی برصندالیه اوزرینه قویارق چیقار »

نهاد (تلاشله کیره‌رك)

— بابا، اغابکمی قوادن ایکی کشی طوتمش کوتوریورلردی کوردم، سببنی صوردم . برشی سویله‌دیلر. مراق ایتدم، قوشدم کلدم. قاپوده‌ده بریسی بکله‌یور . نه‌اولدی بر شیمی وار ؟

سامیه‌خانم (تلاشله)

— خبرم یوق. توکلی باباکك حالی، بردنبره دکشمه‌دی مطلق برشی وار، بکاده سویله‌یك .

سلیمان افندی (صبرسزلقله)

— اوقدر مراق اوله‌جق برشی دکل . جمالی براز ضبطیه‌دن ایسته‌مشلر ایشته بو ..

سامیه‌خانم (باغیره‌رق)

— دها نه‌اوله‌جق . ایواه کیتدی .. کیتدی ..

« اللریله یوزینی قاپایه‌رق بر صندالیه‌یه دوشرکبی اوطورور »

استبداده خدمت ایتدکجه دکل ارمنیلر ، دنیانك فدائیلری بر آره‌یه کلسه‌لر بر شی یاپامزلر .

خدمتجی (ایچری کیره‌رك جمال بکه)

— افندم ایکی کشی کلمش، سزی کورمك ایسته‌یورلر .

جمال بك

— کیم ایمش صوردکمی ؟

خدمتجی

— طانیمادم. یالکز، براز جمال بکی کوره‌جکز دیدیلر .

سلیمان افندی

— کیت باق کیمدر .

« جمال بك چیقار »

سلیمان افندی (خدمتجی‌یه)

— پالطومی کتیر ، خانمه‌ده خبر ویر ، بن کیدییورم .

« خدمتجی چیقار جمال بك تلاش وخلجانله کیرر »

جمال بك

— بنی ضبطیه‌دن ایسته‌مشلر، عجبا برشیمی وار ؟

سلیمان افندی (جدی)

— ضبطیه‌دنمی ؟ اه خیر ایلیه .. بوکونلرده بربوش بوغازلغك وارمی ؟

جمال بك

— اصلا . قادینلره برشی سویله‌میك، بن شمدی کیدر کلیرم .

سلیمان افندی

— یا کلمز ایسه‌ك

جمال بك

— سز کلیر بنی آرارسکز .

سلیمان افندی

— نره‌ده ؟

جمال بك

— ضبطیه‌ده . . یاخود جهنمده . .

« جمال بك چیقار . خدمتجنك النده پالطو اولدیغی حالده سامیه خانمله برابر کیررلر »

سلیمان افندی

— نه اولورسه اولسون فائده‌سز. ارمنیلر قدر اولمایه‌لم. بو قدر قان دوکدیلر، بو قدر فداکارلق ایتدیلر، نه‌یه موفق اولدیلر.

جمال بك

— احرار ملتك جلب قلوبنه موفق اولدیلر، اوروپاده‌کی کنجلرمزله اتحاده موفق اولدیلر، جهانه بر حس مرحمت ویردیلر، کوزلرمزی آچدیلر . دها نه ایسترسکز .

سلیمان افندی

— ضبطیه نظارتنه‌ده انسان اولدورمه‌نك انواعنی تعلیم ایتدیلر . مظلوم قانی ظالملره مباح قیلدیلر. حکومت ، بونی دینی بر عصیان شکلنده کوستردی. اناطولی‌یه، کردلره اوطرزده بیلدیردیلر، ظالملرله جهلای امتك النده پارچه پارچه اولدیلر. بومی موفقیت ؟

جمال بك

— خطا ایدییورسکز . دیه بیلیرم که بو دوکیلان ارمنی قانلریله نره‌یه کومدکاری معلوم اولمایان کنجلرمزك قانلری قورومه‌دن بر انقلاب کوره‌جکز. او قانلر، وطن اولادینك فداکار حمیت قانلریدر . وطن ، سینهٔ صدق شفقتنده جلادلجه بر کون کله‌جك که مهربان کوزلرندن دردانهٔ اشك شادی صاچیله‌جقدر.

سلیمان افندی

— شاعرانه .. فقط پك امیدسز بر خیال. ضعف و یأس، دنائت، قانسزلق، حمیتسزلك ، اتحادسزلق دوام ایتدکجه هیچ بر شیئه موفق اولنه‌میه‌جق .

جمال بك

— بالعکس بن اولنه‌جقدر دییورم .

سلیمان افندی

— هرکس شمدی ماکدونیانك قاریشیقلغی ؛ یمنك، مدینه‌نك اغتشاشی، حجاز تیمور یولنك رسم کشادلریله مشغول .

ضبطیه نظارتی ، خفیه‌لرك تزییدی، مابین ارکانی معلم جاسوس استخدامیله

سلیمان افندی

— اقشـامه ارکن کل . آغزکی پك طوت. اورتالق اراذل‌ایله طولدی، آکلادکمی ؟

نهاد

— هر کونکی نقرات .

« نهاد چیقار »

سلیمان افندی

— نافله ، نهاد آدم اولمایه‌جق. پك هوایی. ذاتاً ایی بر تحصیل‌ده کورمه‌دی، مکتبلرك حالی معلوم. یازیق .

« خدمتجی قهوه‌لری کتیرر »

جمال بك (قهوه ایچه‌رك)

— پك ذکی ، پك ناموسلی بر چوجق. فقط نه‌یاپابیلیر ؟. هپمز کبی اونك‌ده آغزی باغلی، دیلی باغلی ، الی باغلی.

سلیمان افندی

— نهاد برشی یاپامز ، سن برشی یاپامزسك، بن برشی یاپامم، کیم یاپاجق. قادینلرمی ، شیطانلرمی ؟

سامیه خانم (آیاغه قالقه‌رق)

— قادینلره شیطانلر . . . ارککلره زبانیلر دیه‌لم . هم اویله جهنم زبانیلری‌که دنیـاده حضور و راحت براقمادیلر . « شهباله » هایدی قیزم قالق بز کیده‌لم. تعرض ایدییورلر .

شهبال

— ذاتاً بنم . بوکون، برراحتسزلغم ، برصیقینتم وار .

« قادینلر چیقارلر »

جمال بك

« اطرافی کوزدن کچیره‌رك »

— خبر آلدیغمه کوره ، مناسترطرفلرنده ، یکی بر جمعیت وار. فقط پك محرم سویله‌یورم. همده مختلط بر جمعیت ظن ایده‌رم .

جمال بك

— بوكونبك عصبي كورونيورسكز .

نهاد

— بلكه بربا‌شقه سبب اولمالی .

سامیه خانم

— هوا ، براز صیجاق . . اختیارلق ده وار . آی نهایتی‌ده کلدی.

سلیمان افندی

— اوت، صیجاق، اختیارلق، پاره‌سزلق هپسی وار. بونلردن باشقه وجدان عذابی، وطن محبتی‌ده وار. وطن . . بوکون، بومبارك کلمه‌یی یاداتیمك برجنایت، اونك سعادتحالنی دوشونمك برجنایت، حتی اوزرنده ناموسکارانه‌یاشامق برجنایت عدایدیلیور . حبسخانه‌لر طولدی . منفالر طاشدی . مکتبلر قپاندی. معارف بیتدی . محو اولیورز، آکلامیورمیسکز؟

سامیه خانم

— امان افندی، یاواش سویله باشکه بردویان اولور.

سلیمان افندی

— برك دیدیه باتسینلر. دویمازاولسونلر. کلسینلرده دانزده‌کی ایتامارامك فغانی دویسونلر. رزیل اولدق.

سامیه خانم

— بوکونکی یمك ده بزه زهر اولدی .

« شهباله »

اپی ساعتده اولسونلر قیزم، بوکون بابانك اوزرنده‌لر.

جمال بك

— بوکون شهبالك بر دوشونجه‌سی وار. عجبا اوده پدرکبی الملا کمی ؟

شهبال

(مستهزیانه)

— خیر افندم فرحناك ...

نهاد (قالقه‌رق)

— سز بویله دردناك اولدقجه بن قاچارم. (باباسنه) بن کیدییورم بابا.

برنجی پرده :

شیشلیده برخانه‌نك شیق بریمك صالونی . سلیمان افندی ، حرمی ، کلینی ، اوغللری یمك ماصه‌سنده یه‌مش یرلر. برخدمتجی قادین طباق دکشدیرر .

سلیمان افندی (عائله‌سی افرادینه خطاباً)

— دنیاده ایکی شی واردرکه برعائله‌یی، برعشیرتی، برملتی محو ایدر: ظلم، استبداد. ایشته، بونك ایچون بزده محو اولیورز .

جمال بك

— خیرسزلق، حیاسزلق، خفیه‌لك، آلچاقلق بونلری اونوتدکزمی ؟

سلیمان افندی

— بونلر، سویلدکلرمك تفرعاتیدر اوغلم .

سامیه خانم

— نه مناسبتسز شیلر قونوشیورسکز. شیمدی بونلرك صره‌سیمی ؟ باق شو الما، نه‌کوزل شهبال.

شهبال (المایی آله‌رق)

— تشکر ایدرم آننه‌جکم.

جمال بك

— بنده ایسته‌رم.

نهاد

— بنده ایسته‌رم .

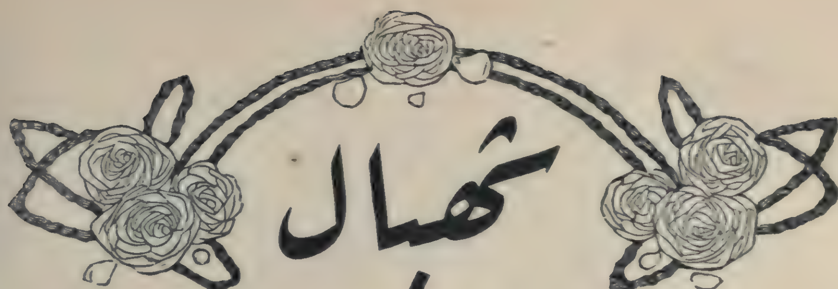
سلیمان افندی

— سز دها الما غوغاسی ایدییورسکز. سویلدکلرمی مناسبتسز کورییورسکز. دون شامدن آلدیغم برمکتوبده بزمك ، مدینه‌نك احوالی‌فنالشدیغنی، ظلم وسفالتك صوك‌درجه‌یه کلدیکنی بیلدیریلیور. یدکلرم هپ بوغازمده دوکومله‌نیور.

(خدمتجی‌یه :)

— چابوق قهوه‌لری کتیر. دفع اولوب کیده‌یم .

« خدمتجی چیقار »

یاخود

استبدادك صوك پردەسی

فاجعه

پردە : (٥)

٢٦ غستوس ٣٢٤ : شام . حسین سعاد

سلیمان افندی . . . . باب سرعسکریدە ممیز

سامیه خانم . . . . حرمی

جمال بك . . . . اوغلی ، نافعه مهندسلرندن

نهاد . . . . دیکر اوغلی ، مالیەیە مداوم

شهبال . . . . کلینی ، جمال بکك حرمی

فهیم پاشا . . . . مشهور خفیه

ثریا
بکر
صادق
شاکر
. . . . فهیمك خفیەلری

مادام اینوئل . . . . فهیمك مترەسی و جاسوسی

بر یاشلی قادین . . . . شهبالك قومشولرندن

ایکی سنه صکره بروسەدە :

نوبر خانم . . . . فهیمك بروسەدە دوستی

صبحیه خانم . . . . نوبر خانمك همشیرەسی

جواد . . . . برادری

بر تازە قادین . . . . فهیمك بروسەدە حرمی

بر یاشلی قادین . . . . تازە قادینك رفیقەسی

بر حربیه طلبەسی . . . . شهبالك برادری

زوار اجنبیه ، بر دوقتور ، خسته خانه خدمتجیلری و سائره . . .

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

ادبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۱۰ — برنجی جلد

۲۵ شوال ۱۳۲۶
۶ تشرین ثانی ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه
باب‌عالی جاده‌سنده ٤٠ ـ ٤٤ نومرولی سلانیك مطبعه‌سی
۱۳۲٤

ضبط ایدر وسنه باشنده اونلردن بر مجموعهٔ وقایع تشکیل ایدرك صندیغنك بر کوشه‌سنده محافظه ایدری. اونك شمدی یه قدر قیودات متنوعه ایله مالی اوچ دفتری واردی. آزاده صیراده اونلری دائما محفوظ بولندقلری قوطودن چیقاریر وکچمش کونلره عائد خاطره‌لرینی بر بر کوزدن کچیرمکدن بویوك بر ذوق آلیردی. کویا اونلری تدقیق ایتمکله ماضی‌یی تکرار یاشایارق بو صورتله اونوتولمغه محکوم خاطراتی حافظه‌سنه نقش ایتمکه موفق اولوردی. ایشته شمدی ینه بر کونلك وقوعاتی دفترینك بر کوشه‌سنه قید ایدرکن نره‌دن باشلامق لازم کلدیکنه برقرار ویرمك ایچون دوشونیور وقلبندن طاشمق ایسته‌ین حسیاتی اوراپه نقل ایتمکده استعجال ایدییوردی. ابتدا، او کون مکتبده کچن درت بش ساعتلك حیات سعیینك اجمال وقایعنی یاپمق ایسته‌دی. درس اثناسنده طوتولان نوطلرك کوچوك مقیاسده برخلاصه‌سنی چیزدی. صوکره آرقداشلر بیننده جریان ایدن مباحثاتك مهم نقطه‌لری، ضبط ایدلدی. دها صوکرا، بو زمین اوزرنده پك او قدر کچیکمه‌که لزوم کورولمیه‌رك بحثه ختام ویرلدی. شمدی اصل وقعه باشلایوردی: والهه‌یه ناصل تصادف ایتدیکنی و بو تصادفك اونده حاصل ایتدیکی تأثیری؛ بوتون او بر کنج روحنك تمایلات حسیه‌سنی رقیق و صمیمی بر افاده ایله تصویر ایتدی؛ وصوکرا بو کونك زیر وقوعاتنه بر تاریخله خاتمه چکدی - ۱۳ شباط ۳۱۸ - ...

او اثناده شرمسار، النده بر تپسی ایله ایچری‌یه کیره‌رك اوکا چاینی کتیردی. اونك بو کیجه یازیلاجق بعض یازیلری واردی. مکتبده درس اثناسنده طوتولان نوطلری کیجه آیری بر دفتره کچیرر و بوتون درسلردن سنه نهایتنه قدر طوپلانان نوطلردن امتحان ایچون آیریجه بر مخطره یاپاردی. چاینی ایچدکدن صوکرا بر آز بونلرله مشغول اولمق ایسته‌دی. صوکرا ایسته‌دیکی کبی دوشونه‌بیلیردی...

مابعدی وار جمیل سلیمان

ایدییوردی . ذاتاً او ، دائما بویله اوداسنده ، کندی کندیسنه قالمقدن ور
موجودیت منفرده ایچنده ، زمانینی اشتغالاتنه حصر ایتمکدن برحظ عمیق دویار
ودوشونجه‌لریله کتابلری آراسنده کچن حیاتده دها منحصر برصمیمیت حس
ایدردی. عائله‌نك ایچنده ، اونك بوحالی مردمکریزلکنه عطف ایدنلر وحتی
برآز متکبر اولدیغندن بحثله مؤاخذه ایده‌نلری واردی. او ، بوتون بواسناداته
قارشی سکوت ایدر وبالکزلقدن برلذت غریبه آلارق اکثر زمانلرینی اوداسنده
کچیریردی ...

یوقاری‌یه چیقدیغی زمان لامباسی هنوز یاقیلمامش بولدی . جیبندن کبریت
قوطوسنی چیقارارق قراکلقده بر ایکی آدیم ایلریله‌دی . کبریتی چاقار چاقماز
اوداننك ایچنده خفیف برموجهٔ ضیا تیتره‌یه‌رك دالغالاندی . صوکرا یازیخانه‌نك
اوزرنده ، لاستیك بربورو ایله مشترك برهوا غازی لامباسنی یاقارق اوزرینه
آبازورینی کچیردی . شمدی بوتون اشیا ، لامبادن دوکولن برشلالهٔ ضیا آلتنده
کولومسیور کبیدی ...

اواثناده خفیف خفیف اسه‌ن برکون باطیسی ، تول پرده‌لری شیشیریور و
یازیخانه‌نك اوزرندن کاغدلری دالغالاندیرارق برتماس بارده اونی احاطه ایتدکجه
ذاتاً ییمکدن صوکرا فعالیتنه برعطالت موقته کلن اعصابنده صوؤق رعشه‌لر
حاصل ایدییوردی . بردن پنجره‌لرك آچیق اولدیغنه دقت ایده‌رك کیتدی، قاپادی.
بو آقشام صوبایه برآز اودون آتمق احتیاجی ده واردی . زیله باصارق خدمتجیدن
برپارچه آتش ایسته‌دی . برآز صوکرا شرمسار ، النده برکورك آتشله کله‌رك
صوبایی طوتوشدیردی. شمدی یاواش یاواش یانمغه باشلایان اودونلردن خفیف
برحرارت انتشار ایده‌رك وداد بهجتی لطیف برهوای بهار ایچنده مست
ایدییوردی ...

دلیقانلی ، برسیغاره یاقه‌رق هضم زمانلرینه مخصوص بررخاوتله یازیخانه‌نك
یاننده دوران شه‌زلونغه اوزاندی . شمدی تماملیه آسوده ایدی . برمدت
کوزلرینی قاپایارق قیصه برلحظهٔ استغراق کچیردی. صوکرا بردن ذهننه کلن برفکرله
یازیخانه‌نك کوزندن قرمزی قابلی بردفتر چیقاردی؛ واوکونکی خاطراتنی بربر
اورایه قیدایتمکی دوشوندی . اونك دائما عادتیدی . هرکونکی وقوعاتی تاریخلریله

بوتون بو ، بر مملکت آقشام اوزرلرینه مخصوص ، غلغلهٔ های وهویی ، متمادی براوغولتو ایله یوکسه‌لیرکن منارەده أذان اوقویان بر مؤذنك تاآوازاقلرده عکس ایدن الحانی ، شهرك هوای سکوننده برتأثیر روحانی براقه‌رق کیدییوردی ..

آرتق اورته‌لق ، یاواش یاواش قارارمغه باشلامش ؛ سمانك رنك لعانه بر سایهٔ شب دوشمشدی . وداد بهجت ، کوزونك اوکنده هرثانیه تحول ایدن بومنظره قارشیسنده ، دالغین ؛ نهایت یتیشه‌میه‌رك قوم قپو اوکنده دمیرله‌ین بر پوسته واپورینی سیر ایدییوردی ...

بواثناده خدمتجی قیز ایچری‌یه کیره‌رك :

— کوچوك بك ، یمکه بیورك ... دیدی .

دایقانلی، بردن، بودالغینلقدن قورتولارق آیاغه قالقدی. وذهننده طاتلی بر خولیانك بقیهٔ نشوه‌سیله قاپی‌یه دوغرو ایلریله‌دی ...

. . .

شمدی هپسی صوفراده ایدیلر . ودادك عموجه‌سی ، رفیق بك ، اوکون دائره‌ده پك یورولدیغندن بحثله یمکی بر آز اشتهاسز ییور وبو دورغونلق دیکرلرینه‌ده سرایت ایده‌رك صوفراده درین بر سکوت حکمفرما اولیوردی . اراده صیراده رفیق بکك خالاسی ، عفیفه خانمك بر سؤالی ، بهزادك ایکیده برده ألندن دوشن قاشیغك طنتی ، صالحه خانمك خدمتجی‌قزه بر أمری، بو سکوتی اخلال ایدییور؛ وصوکرا بوسسلر، ینه کسیله‌رك یالکز چاتال‌وبچاقلرك صدای تصادمی ایشیدیلیوردی ...

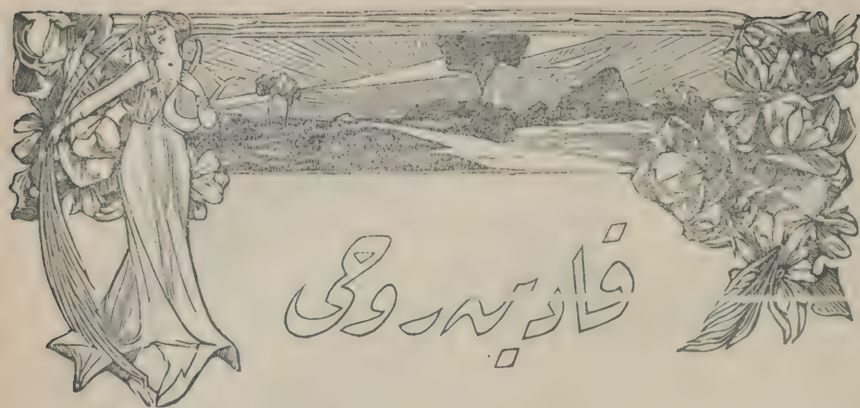
وداد بهجت، یمکی اکمال ایتمه‌دن قالقدی. کندیسنده دهازیاده یمك ایچون آرزو حس ایتمه‌یوردی . عفیفه خانم درحال سؤال ایتدی:

— نیچون قالقدك وداد ؟.. طاتلی وار ، یمزمیسك ؟..

او ، باشنك براشارتیله رد ایده‌رك :

— خیر خالا ، دویدم ... دیدی .

نهایت خالاسنك اصراریله یمشلکدن برپورتاقال آلارق یورودی . اونك بواقشام، یالکز قالمغه احتیاجی واردی. بو، روحنك اویله برمیل طبیعیسی ایدی که اونی براحتیاج سکون وانزوا ایچنده دوشونمکه ؛ خولیالریله یالکز قالمغه سوق

— مابعد —

فانوس شکلنده دووران کونشك صوك ضيالری آلتنده ، برورده‌ٔ انشراح کچیرن بوتون کائنات ؛ قیشـك زهرلی روزکارلرندن صوکره بو ایلیق هوابی درین بر شهقه‌ٔ انبساطله تنفس ایدییور .. وهفته‌لردن بری پوشیده‌ٔ سحاب برسما آلتنده بونالان شهر ؛ شمدی‌اطرافدن یوکسه‌لن بر طبقه‌ٔ بخارله سیسله‌نه‌رك دیکله‌نیور کیبدی ...

وداد بهجت ، بورادن زیر نکاهنه سرپیلن مناظر محیطاتی دالغین نظرلرله سـیر ایدییور .. وشهرك دریندن کلن ولوله‌ٔ حیاتی ، دماغنی مدید براوغولتو ایچنده احاطه ایدییوردی . کونش آلچالدقجه رنك مناظرده دکیشه‌رك اوته‌ده بریده انعکاس‌ایدن رنکلر پیدا اولیور.. ویاواش یاواس أفقه طوغرو یافلاشان شمس منـاره‌لرك تپه‌لرینی ؛ أولرك جاملرینی یالدیزلادقدن صوکره مرمره‌نك لاجورد صولری أوزنده اوچوشان التماعلر حاصل ایدییوردی .

بر آز صوکره کونش ؛ بوتون برکونك سلسله‌ٔ وقوعاتی آلتنه برخط زرین چکه‌رك غروب ایتدی .

شمدی اطراف ، غروبدن صوکرا آفاقی صـاران برهاله‌ٔ اعلکونك پنبه سایه‌لریله رنك آمیز برلوحه شکلنده تجسم ایدییور . . وبوتون مملکت، یاواش یاواش‌أولرك اوزرینه چوکن کثیف وقورشونی بر سیس طبقه‌سی آلتنده کیتدکجه مبهمله‌شن برمنظره آلیوردی. أللرنده بررچیقن، بعضاً براوسقومرو دیزیسیله أولرینه عودت ایدن برقسم خلقك ، قالدیرملر اوزرنده کاه وبیکاه ایشیدیلان آیاق سسلری ؛ صـاتیجیلرك مختلف پرده‌لردن نعره‌لری ؛ یوغورتجینك اوازهٔ تیزی؛ جادده‌دن کچن برترامواینك بوروصداسی؛ آرابه‌لرك‌متوالی کورولتولری؛

وقابلیتلی بعضلری قابلیتسزدرلر ، بعضلرنده همان انسانه تقین برشفقت وصداقت حس اولنور لسان‌حال ایله افادهٔ مرام ایدرلر ، بناءً علیه حیوانانك جنین حالده برروحه مالك اولدقلرینی تصدیق ایتمك ایجاب ایدر .

طبایع بشریه‌ده تظاهر ایدن اختلافات عقلیه واخلاقیه وهرخصوصده هرشخصده نظردقته چارپان عدم تساوی دخی موجودیتده کثرت بولندیغنی ارائه ایدییور .

بوقانونی قبول ایتمدیکمز تقدیرده ؛ نیچون بعضلر حس نجابت وآثارلیاقت وعرفانله متحلی اولییورلرده ، بعضلر تربیه‌لرینه اهتمام اولندیغی حالده بیهوسات قبیحه وتمایلات ردیئه ایله ملوثدرلر .

جناب حق بزه عین‌اشکالده حیات احسان بیورمش اولدیغی حالده استعداد واخلاق خصوصنده‌کی اختلاف نه‌دن نشأت ایدییور ؟ کثرت موجودیتك ایجاباتندن اولان قانون تجسد یعنی حشر و نشر اولمامش اولسه شو اختلاف طبایعدن حقسزلق اکلاشیلیر، حالبو که خلاق جهان عادل مطلقدر .

محیطك تأثیری، توارث وتربیه کبی مؤثراتك بو بابده دخلی وار ایسه‌ده اختلاف طبایع ایچون بونلر اسباب کافیه‌دن دکلدر، چونکه عین فاملیا قانندن حتی جسماً مشابهت تامه‌ده بولنانلر میاننده عین تحصیل وتربیه‌یی کوردکاری حالده اخلاق و ذکا جهتیله بك چوق نقطه‌لرده نظر حیرتی جالب‌تضاد کوسترن انسانلره تصادف اولنمقده در .

تعداد ایتدیکمز خصائل وذمائم بشریه حقیقةً حیات حاضردن نشأت ایتدیکی ادعا اولنورسه، درکات رذالتی، درجات فطانتی‌نه‌یه عطف ایده‌جکز ؟ نیجه کنجلر بار تحصیل ایله صراروب صولدقلری حالده سعیلرینه رغماً وسط درجه‌یی تجاوز ایده‌مزلر ایکن ایچلرندن زمان صباوتلرنده بیله‌ذکا وعرفانلریله الك بنام علمایی انکشت بر دهان حیرت ایدن، فن وصنعتده خارقه‌لر کوسترن ذوات ظهور ایتمامشمیدر؟ الك عادی‌دکرسز انسانلردن‌کلان چوجقلرك صباوتلری

مابعدی وار

خلیل

بولنمغله روح بشرك تعاليسنه حد و پايان اوله‌ميوب كيتدكجه لمعان ايدرك نهايت واصل اقصاى مرام اولور . [۱]

روح تدريجى بر تربيه نتيجه‌سى اوله‌رق حال بشرده ادراك معالى‌يى اكتساب ايدوب بو درجه‌دن تكرار تدنى ايده‌مز ، خصيصه و قيمت ذاتيه‌سى ، سلسلهٔ موجوديتده اشغال ايتديكى موقع ، بوروندېكى كسوهٔ عضويه ايله متناسبدر ، شكل انسان تحولات جسمانيه‌نك نقطهٔ منتهاسنى تشكيل ايدرك بوندن صكره ترقى و ترفع صرف روحه منحصر قالير . خالق لم يزلك اشكال مهيبه و طبايع مفترسه‌ده بر طاقم حيوانات خلق بيورديغى نظر تعجبله كورمه‌مليدر .

مخلوقاتك تمايل و طبايعى ارائه ايتدكلرى اشكال الجا آتندن اولوب روح بشرك نحيف و عاجز بر جسم انتخاب ايتمسى ، ياخود روح تعالى ايتدكجه من طرف الله ضعيف بر جسمده تجلى ايتمسى هوساتنى ضبط و بر طاقم اضطرابانه تحمل ايده‌رك تصفيه و ترقينك لازم غير مفارقى اولان صفات ممدوحه‌يى اكتساب ايده‌بيلمسى ايچوندر ، فقط طبيعت سفليه‌ده بولنانلر ايچون شكل حائز اهميت اولمايوب بوكبيلر تربيهٔ نفسه موفق اوله‌مدقلرى تقديرده ، دنائت و احتراصات نفسانيه‌نك جاذبه و تأثيريله تكرار تدنى ايدرلر .

تكامل تدريجى ويا انكشاف ذكا ارباب دقتك هر وقت جالب نظرى اولمقده‌در . حيوانات اهليه ايچنده عين جسددن بولنانلر ميانده مشاهده اولنان اختلاف طبايع بونك دليلى اولوب عين نوعدن اولدقلرى حالده بعضلرى مونس

[۱] قانون تجسد يالكز غلاً ثابت اولميوب تجارب فنيه ايله ده مرتبهٔ بداهته واصل اولمشدر ، درجات حافظه حقنده ميرالاى (روقاس) ك ومشاهيردن اسپانيول فرناندز واسنامارانا ، تك ۱۹۰۰ سنه‌سى روحيون قونغره‌سنده موضوع بحث اولان نوم مقناطيسى ايله تجريد ايديلان تابعلر حال بيداريده اصلا تخطر ايده‌مدكلرى وقايعى حافظه‌لرينك اك مظلم طبقاتى حال اهتزازه كله‌رك هنكام صباوتلرينك اك اهميتسز وقايعى بيله نقل ايتدكدن صوكره حيات ماسبقلرينى سويله‌دكلرى مشاهده اولنمش وبوكبى بر چوق تجارب فنيه ايله موجوديت بشريه‌نك قدمى وعلى طريق المأويه عالم لاهوت وناسوته كلوب كيتمكده اولديغى تحقق ايتمشدر (۱۹۰۰ سنه‌سى پارس روحيون قونغره‌سى ضبطنامه‌سنك ۳۵۰،۳۴۹ صحيفه‌لرنده ميرالاى روقاس ، دوقتور سولليه‌ر ، وقومار ك تجربه‌لرى حقنده‌كى تفصيلاته ومجموعهٔ فنيه واخلاقيه نام رساله‌نك ۱۹۰٤ سنه‌سى تموز واغستوسده انتشار ايدن نسخه‌لرينه مراجعت اوله .

فنون مثبته‌نك دلالتیله بیلیورزکه، کره‌مز سطحنده آثار حیاتیه اول امرده پك ساده وابتدائی برمنظره ابراز ایدییوردی، بو عناصر بسیطه تدریجی برقانون ترقی‌یه تبعاً اشرف مخلوقات اولان نوع انسانه قدر اشکالدن اشکاله، انواعدن انواعه کچدی، اشکالك ترقیاتی انسانده نهایت بولوب نورذکا ونطق بونقطه‌ده لمعان ایتدی.

حیات تدریجاً، ضیق مادیتدن صیریله‌رق سوق طبیعی دیدیکمز حس اعمی، ذکا و اذعانه تحول ایتدی؛ بو درجات تکملیه‌نك مبدئی ظلمت مجهولیتده مختفی ایسه‌ده هر وجود وجدانه، عقل واذعانه واصل اولنجه‌یه قدر اعضا وحساسیت ابتدائیه‌یی، اشکال بی‌نهایه‌یی دولاشه‌رقمی حدکماله کلدی؟ مزاج انسانده مندرج اولان حیوانیتك مطالعه‌سی بزی بویله بر ذهابه سوق ایدرسه‌ده مسئله الآن معلقدر.

قانون خلقتده تجلیساز اولان عدالت وا کملیتت انسان حقنده و... کورمه‌دیکی معدومیته حیوانانی‌ده محکوم ایتماسی لازم کله‌جکندن کافهٔ مخلوقات عالم معدنیدن نباتی‌یه، انسال حیوانیه ایسه قانون تکمله تبعاً نوع بشره قدر ارتقا ایتدی؛ شو تبدلات ثلثه‌ده‌کی مراتبی احراز ایدن مخلوقاتك ادوار تشکیله‌لرنده برحیات مضاعف حکمفرما درکه، بری ظاهر دیکری باطندر، یعنی ماده ده مشهود باصیرهٔ حیرت اولان تکامل بذاته اولمیوب معرفت روحیه اثریدر.

قانون ترقی هر نقطه‌ده هر ذره‌ده رونما اولدیغی حالده تکاملات متوالیهٔ روحیه‌یی انکار ایتمك ممکنمیدر؟ اوت هر وجودك احراز ایتدیکی قابلیت دها یوکسك برقابلیته ترقی ایچون برباصه‌مقدر، روح شکل بشرده عالم ناسوته کله‌رك کسب استقلال ایتمکله برابر مسئولیت اخلاقیه وفرائضیه‌یی‌ده درعهده ایتمش اولدی، بونکله برابر تکاملی ومقصدی ختامپذیر اولمدی، اصل وظیفه‌سی بونقطه‌دن بدأ ایتمکله موت ایله منقطع اولان تکمل یکیدن ودها زیاده ترقی‌یه مساعد برفطرتده مهد وجوده کله‌رك دها عالی بردوره‌یه صعود ایدر، موت برغیبوبت موقته‌در.

نوع بشرك بوکره اوزرنده ایلك ظهورندنبری دوچار اولدیغی انقلابات وبوکون ساحه آرای حصول اولان مدنیت واختراعات قانون تکملك برنمونهٔ ظاهری بولندیغی کبی بوترقینك برده جهت معنویه وابدیه‌سی اوله‌جغی درکار

اولومدن صوكره

— مابعد —

هر بررلرمزك بناءكی شکل سیال هیولانك (۱) متمثلی اولان وبلا واسطه حس وادرا کدن محروم بولنان جسم کثیف عضلیدن عبارت اولمایوب انجاق کمال نقطهٔ نظرندن متفاوت وغیرفانی برروح سلطانینك موجودیتی اولمغله انسان حر وبالمجاهده کسب صلاح وکمال خصوصنده مختار بولنمق حسبیله مسئولدر.

....

ابدیت روحیه ومسئولیت بشریه نك شو صورتله تحققی همجنسمزه قارشو حس عدالت وشفقت کبی مکارم اخلاقیه نك دستورالعمل اولماسنی تأمین ایده جکی جهتله فوق العاده حائز اهمیت برامنیهٔ دینیه واخلاقیه اولمغله نوع بشرك اك بیوك امید وسعادتی ده بوندن عبارتدر .

کثرت موجودیت

یاخود

کثرتده وحدت

حیات، لایزال صور بی نهایه کوسترمکده . . . .

اشکالده کورینن کثرت نه دن نشأت ایدیور ؛ بوکا جواب ویرمك ایچون معمای موجودیته جمعیتلی برنظر عطف ایدرك صوکره مسئله یی تدقیق اتمك ایجاب ایدر .

(۱) مؤلفك ظرف سیال لطیف دیه تعریف ایتدیکی (périsprit) کلمه سنی هیولا تعبیریله ترجمه ایتدك . لسان تصوف اسلامده نفس ناطقه یه روح سلطانی وهیولایه روح حیوانی اطلاق اولنور .

تماشای لیال

— هپسی خاطره‌لردر —

آی ، تازه بر ورم کبی مأیوس و منفعل
زهره‌یله قارشی قارشی‌یه تابشنمون اولور ؛
بعضاً ویریر بولوطلره بر بوسهٔ علیل :
هرشی ظلال ایچنده همان سرنکون اولور .

بر رنك بی‌ضیا ، دوکولور خاك اسفله ؛
بر سرمستتر، طاغیدیر افق زاهری ؛
— تقریر ماجرا ایچین آنات مهمله —
بر مائی خنده سیر ایدر افلاکه : مشتری ...

بر ماندولین ، ده‌کزده « اولیمپ »ك حیاتی
آهسته ، اهتزاز فغانیله ایکله‌تیر ؛
بر کواکه ـ مست نشئه ـ شو بالقونده دیکله‌تیر

شعرك تنسماتی ، « عشقك مماتی .. » [*]
یالکز ، نه‌دن شو قلبمك اوستنده أی کیجه !
بر آتش الم یانیور اویله کیزلیجه ؟....

[*] اوپرا

انیس عونی

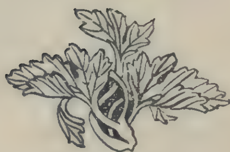
تجربه‌سز، بی چاره ، حالا اوکرنه‌مه‌مش ایدم‌که اصرار ایتمش اولسه‌ایدم حکایه یازلمامش دخی اولسه ایدی نتیجه ینه بویله اوله‌جق ایدی . او زمان ده « نه ایچون حکایه‌یی یازمدکز ؟ » دیه اتهام ایدیله‌جك ، تبعید ایدیله‌جك ، غضب اولونه‌جقدم .

شیمدی آکلایورم که اوقادین قلبنده ، او آتشین محبتدن بر اوضاع حاصل اولمش بنی چلدیرمه‌سی‌یه سوییورظن ایتدیکم قادین بندن آرتق بیقمش ایدی !

بو تجربه‌دن ، مطلع اولدیغم بو حقیقتدن صوکره هیچ بر قادین قلبنده نه‌قدیره‌جق قدر اوطوردیغمی بیلمه‌یورم؛ فقط بو اعتقادمده نسبیدر . چونکه بش اون سنه صوکره بلکه بو حسابمده یاکلدیغم حیات ، عشق ، سودا ، قادینلق ، قادینلر مدهش بر یالاندن سورکلی بر آلدانیشدن عبارت اولدیغی بر مضحکهٔ فجیعه عنعنه‌سیله تظاهر ایتمیه‌جکندن امین دکلم .

میرکون . — ١٦ ایلول سنه ١٣٢٤

صفوتی ضیا

برمهابت آتشین ایله بربرینك اوزرینه اکیلمش صانکه برفجیعهٔ غیرمرئیه‌نك حفایای مدهشه‌سنی دیکله‌یورلر ! . .

طیشاریده‌منهمر باران قاصیرغه‌لرینك بی آماز قامچیلری آلتنده اوغولدایان ایکله‌ین روزکارك صولت مجنونانه‌سیله پنجره‌لر صارصیلوب طورورکن بردن‌بره قوناغك سکون وسکوتنی سورکلی برزیل صداسی چینلاتدی . . . متعاقباً آچیلدی وخدمتکار الیمه برمکتوب طوتوشدیردی... آچیق مائی انکلیز کاغدی اوزرینه اینجه، طاغنیق، غیرمطرد بریازی ایله یالکز « خصوصی » کلمه‌سی یازلمشدی . قلبم چارپه‌رق، اللرم تتره‌یه‌رك آچدم. کندیسندن ایدی، حکایه یازمقلغمی آرزو ایدندن، سودیکم قادیندن ایدی ... شوسطرلری بهت وحیرتله اوقودم وایلك دفعه حیاتمده قادینلردن اوذکالرینه یتشه‌یله‌مز، اوفکرلرینه، اینجه‌لکلرینه نفوذ ایدیله‌مز، سراپا حس وشعر ، رقت وعلویت اولان خلقت ومخلوقاتك مستثنا برنمونهٔ بدیعه‌سی اولان قادینلردن قورقدم :

« ایواه ! فکرمده خراب اولدکز کیتدکز ؛ سزی ، بونزاکتسزلکی یاپه‌مز، بر قادین قلبنی، سومش اولدیغی، حرمت ایتمش اولدیغی بر قادین قلبنی بوصورتله تحقیر ایده‌مز فرض ایدییور ایدم... سزی تجربه ایتمك وجدانکزله عشقکزك آچه‌جغی محاربه‌ده کیم مغلوب اوله‌جغنی کورمك ایسته‌دم ... ایواه ! کندی کندیکزی نظرمده خراب ایدوب براقدکز ... قادینلق نامنه سزی هیچ بر زمان عفو ایتمك الـمدن کله‌میه‌جکدر ... « پنبه منديل » یرینه هیچ اولمزسه وجدانکزك اوفاق پك اوفاق بر عصیان موقتنه اویه‌رق « اینجه منديل » دخی دیمه‌مش اولسه ایدیکز، الله بیلیرکه سزه شوسطرلری بیله یازمغه راضی اوله‌مازدم!»

. . . .

ظن ایدر ایسه‌م بر مدت، آبدال آبدال مکتوبه باقه قالدم.. صوکره غالبا کندی کندیمه دهشتلی بر کولوش کولدم .... فقط بوپك آجی، پك دلسوز بر خندهٔ ندامت ایدی .... قادینلغك بوآکلاشلماز ، بومجادله ومدافعه ایدیله‌مز معمالری قارشوسنده مأیوس اوله‌جق ، آرتق ابدیاً بو مجادلات عاشقانه‌یه توبه ایده‌جك یرده سانسور مأمورینك « هله اصرار ایدرسه‌کز تکمیل حکایه‌یی چیزرم ! » دیدیکنی خاطرلادم و ساده‌دل ، سرسم، بی اذعان وشعور : « کاشکه اصرار ایده ایدم ! » دیه کندی کندیمه سویلندم .

غیرمفارقی اولان قیصقانجلقلر، اوکوزل قابلری اوصاف قلبلری کمیریر، ازر، پارچه‌لاردی . . .

بیلمه‌م ناصل خبر آلمش ایدی. کیم سویله‌مش ایدی ... ناصل حالا کشف ایده‌مه‌دیکم، اوکره‌نه‌مه‌دیکم برسائقهٔ تصادفله یاخودکه‌قصدی براهتمامله کندیسنه وقتیله حیاتمده بویوك، ناقابل‌نسیان برموقع‌طوتمش برقادینك بکا ویرمش‌اولدیغی برپنبه مندیلدن بحث ایدلمش، بوتون بوسرا ئرسودا تصنیع‌ایدلمش، تخیل ایدلمش عنعنه‌لریله کندیسنه نقل ایدلمش ایدی.

بیلمه‌م نه‌کبی بر ادعا، بر ادعای رقابت وتفوق‌ایله حالاً بنی پنجـهٔ نرمین تسخیرنده غشی‌ایدن قادین قلبی، وقتیله زانوبزمین پرستش آیاقلرینـه قپاندیران بر دیکر قادین قلبنه برضربهٔ بی آمان تحقیر اورمق ایچون بکا برحکایه‌یازدیرمق، بکا بر زمان هدیه ایدیلان پنبه بر مندیلی ایدیلن اصرار و ابرام اوزرینه دیکر بر قادینه ناصل بر تهالك ولاقیدی ایله فدا ایتدیکمی مصور برحکایه یازدیرمق ایسته‌مش، یازدیرمش‌ایدی... آه کنجلك، تجربه‌سزلك، دوشونمه‌مزلك، ایلك حسیاتنه قاپیلمق تهلکه‌لری... بعضاً انسـانك قابنده نه الیم‌خاطره‌لر، نه فجیع منظره‌لر براقیورسك نه‌دلخراش عذاب وجدانیلره بادی اولیورسك! ...

ایشته بن او حکایه‌یی یازمش ایدم .. پنبه مندیل حکایه‌سنی بتون تفرعاتیله تصویر ایتمش ایدم. حکایه‌یه انتظار اولنیور ایدی. برکون اول بن، سانسورك بیلمیه‌رك صانکه بر قادین عزت نفسنی عفو اولنه‌مز برصورتده قیرمامق ایچون برسوق مجهول قدرله حکایه‌مدن «پنبه مندیل» سوزنی چیقاردیغنی طویمش‌ایدم.. تلاش‌ایتمش، عصیان ایتمش، قهرایتمش‌ایدم.. برقیش کیجه‌سی ایدی . . حکایه‌م اوکون‌باصلمش‌ایدی . . . اوقویوردم، یازدیغنی مطبوع کورنلرده ایلك‌زمانلر حس‌ایدیلان غرور ومحظوظیتله اوقویوردم و «پنبه‌مندیل» یرینه «اینجه‌مندیل» سوزلرنی کوروبجه حدت ایدییور، دردیمی اکلاته‌مامزلقدن، درعقب مخابره ایدوب سببنی‌ایضاح ایده‌مه‌مزلکدن متولد برعصبیتله یرمده اوتوره‌میوردم . . .

اوطه‌مده، یالکز، یازی‌خانه‌نك باشنده‌دوشونیوردم. طیشاریده‌قاربرقاریش، پنجره‌لرقفسلرك اراسنه‌بریکمش قاربیغنلریله انسـانك آرزولرنی طوکدیرییور، قباغمی آچیق‌صوبه‌ده تماماً یانمش‌اودونلر قورحالنده متعظم، محتشم، اسرار انکیز

روحمك آتشلردن دها آتشلی برسودایه اختفاگاه اولدیغی ایچون کیم بیلیر ناصل یانوب طوتوشدی ؛ هرحالده بن کنج وبی تجربه ، پرغلیان ومتهور ، مطبوعات مدیرینه منطقدن ، اذعاندن بحث ایتمکه کیتدیکم زمان ، آلدیغم جواب « سبب یوق بك افندی ، پنبه مندیل اوله‌ماز والسلام ، هله اصرار ایدوسه‌کز بوتون حکایه‌یی چیزرم ! » جوابی بی عمرمده ایلك دفعه ایقاظ ایتمش ، بردشمن قارشوسنده مدبر ، اعتدال دمنی محافظه‌یه ساعی اولمق لزومنی حس ایتدیرمش . — حکایه‌م پنبه مندیل یرینه « اینجه بر مندیل » تعدیلیله اورته‌یه چیقمش بو « پنبه مندیل » حکایه‌سی بین الرفقا سانسورك قهر و استبدادینه بر مثل سائر اولمش ایدی .

فقط بو تعدیل ، بعضاً سانسورلردن دها جفاکار ، دها سریع الانفعال اولان بر قادین قلبنی قیرمش ، حیات عاشقانه‌مده رخنه‌لر آچمش ایدی . بو ، ایکی قادین آراسنده بر رقابت طفلانه ایدی که آنده موضوع بحث اولان ، حائز اهمیت اولان ، استرقاب ایدیلن ، شخصدن بنم شخصمدن زیاده ، کندی عزت نفسلری ، قادین غرورلری ایدی ؛ قادینلر ، هر هانکی سویهٔ اجتماعیه‌دن اولورلرسه اولسونلر ، قلب و حسه عائد اولان شیلرده دائما بر درلو دوشونورلر ، دائما عین صورتده محاکمه ایدرلر . . . ماضی ، بوتون سرائر مهلکه‌سیله ماضی بر ماضیٔ سودا ، سون قادینلر ایچون ابدی بر وسیلهٔ انکسار درون ایشته بر آز آتشناك ، بر آز زیاده‌جه خیالپرور و شاعر هر کنجك سنه‌لر کچدکجه اوفاق تفك سرکذشت عاشقانه ایله مشحون اولان ماضیسی چیلدیریر جه‌سنه سودیکم بر قادین قلبنده انطفا ناپذیر بر حس رقابت اویاندیرمش ایدی

آه عثمانلیلرك بی مانند و بی مثال اولان عفیفه ، فطرةً شاعر عثمانلی خانملرینك صاف و پاك ، صرف حسی وخیالی سودای محرمانه‌لری سنه‌لرجه‌دوام ایدن ، بعضاً بر عربه‌نك آرقه پنجره‌سندن برایکی دفعه التفات ایدلمك ، نادراً بر تك الدیون ، بر پنبه یاخود مائی مندیل ، اوفاق بر منکشه دمتی دوشورمك صورتیله بخش ایدیلان ، یوق یوق احسان ایدیلن ، کونلرجه آیلرجه انسانی دوشوندیرن ، پاك ایدن ، صاف ایدن ، هردرلو حسیات عادیه‌دن مبرا قیلان هدیه‌لر ، عاشقلر کنزك کوکلنی آلمق صورتیله تجلی ایدن اصیل وعفیف سودالر بوتون بر کنجلکی اعلا واحیا ایتمکه کافی ایدی ... فقط ، بویوك سودالرك لا

— ابدی بر حکایه —

— خالد ضیا بك قاردشمه —

بیلمم ناصل اولدی گنجلکمك پك اوزاق خاطرات الیمه‌سنه طوغری ارجاع نظر ایتدم . آمان یاربی انسان نصل تبدل وتحول ایدییور، سنه‌لر کچدکجه احتساسات وحسیاتمز نه بویوك ، نه‌ حیرت‌بخش انقلابلره اوغرایور! اون‌التمم برقیش کیجه‌سی ایدی . دها هنوز ایلك تجربهٔ تحریریه‌م اولان بعض مقاله‌لرله بر ایکی حکایه یازمغه جرأت ایتمش ایدم — او زمانلر نشان‌طاشنده بوکون خاك ایله یکسان اولمش برخانه‌ده اقامت ایدردك؛ حیاتك فجیعه‌لرینی یقیندن کورمشلره، انسانلرك فنالقلرینی، ذلتلرینی، مسکینانه احتراصات و آمالنی کندی ضررینه تجربه ایتمشلره مخصوص برحالت روحیه ایله بوتون حیاته کوسکون، بوتون بشریتدن متنفر ایدم . . .

حیاتم یکنسق بر مفتوریت، ناقابل تصریح و تعیین برامیدسزلك، عادتا بر مأیوسیت ایله کچیور ایدی . . . یازی‌یازییوردم . . . غزته‌یه کوتوریر، پروالری تصحیح ایدر، اثری مطبوع کورنجه بویوك برمحظوظیت وجدانیه طویار ایدم . . . بو، کونلرمك بوشلغنی ، حیاتمك مرارتنی، تعدیل ایدر ایدی . . .

صوکره بر کون پك اعتنا ایله یازدیغم برحکایه‌دن اوزمان مطبوعات داخلیه مدیری اولان ذات ، « پنبه منديل » سوزینی طی ایتمش ایدی ... نجه بو پنبه مندیل اوزمانلر پك قیمتدار، حکایه‌مده مندرج بولنمسی صوك درجه ملتزم ایدی. بیچاره پنبه مندیل ! بر حریق خانمانسوزك بر آن ایچنده محو ونابود ایتدیکی بونجه بر کذارلر ایچنده کول اولوب کیدن بدبخت یادکار شبابم ؛ کیم بیلیرسنك دوشیرملرینك، بوروشوقلقلرینك آره‌سنده ، او رقیق وغشی آور مستتنا رایحهٔ حقیقیه‌نك بایغینلقلری ایچنده کیزلی قالمش بتون او عین امللرك، سنك اوسویملی

آلات جراحیه ایله ویا صاغلام درینی بوزاریله ویا هوا ایله انتقال ایدن میقروبلرك اثری اولدیغنه شبهه براقمامش ؛ ویا هم ده بو میقروبلرك تأثیراتندن مصون طوتمق صورتیله بو انتانلی مرض مدهشك منعی ممکن اولدیغنی اثبات ایتمشدر. منع تعفن ، دفع تعفن ، تعقیم ، تبخیر . . . اصوللری بونك اوزرینه احداث ایدلمش ؛ آلات جراحیه نك صو باییمه ایله آسیده قنیکله بیقانمه سی ویا نه تودون — تبخیر ماکنه سندن — کچیریله رك ویا مشتعل اسپرتوایچنده براقیله رق تمیزلنمه سی . . . یاره لرك بوریکلی ، ایودوفورملی ، فه نیکلی پاموق وغازلرله صارلمه سی . . . هپ بونك اوزرینه عادت ایدلمشدر .

پاستور ، بو اصوللرك احداثنه سبب اوله رق جراحلغه بویوك خدمتلر ایتدیکی کبی قودوز آشیسنی کشف ایتمکله ده طبابته پك پارلاق موفقیتلر تأمین ایله مشدر :

اسمی ــ انسانه ــ تویلری اوره پره جك درجه ده ــ دهشت ویرن قودوز خسته لغی ، نوع بشره اك زیاده کوپكلردن انتقال ایدر. پاستور بو خسته لغه سبب اولان ماده ٔ سارینه نك جملهٔ عصبیه ده تمركز ایتدیکنی ، وقودوزلی مخشو کینك قورو هوایه معروض قالدقجه تأثیرینك خفیفلشدیکنی آکلامش ؛ وبو صورتله قودوزه قارشی معافیتی تأمین ایده جك ، قودوز کوپك طرفندن ایصیریلان انسانلری قودوزه طوتلمقدن منع ایلیه جك بر اصول اختراع ایله مشدر . پاستور بو بابده کی تدقیقات وتجاربی بالطبع ابتدا یالکز کوپكلر اوزرنده اجرا ایتمش ، آنجاق اوزون بر دورهٔ تردد کچرد کدن ــ اصولنك عدم مضرت وحسن تأثیرینه تماماً اطمئنان حاصل ایتد کدن ــ صوکره انسانلره تطبیق ایله مشدر.

پاستورك اك بویوك مدار شان وشهرتی، ایشته بو صوك کشف وموفقیتیدر.

بو اوزون وپارلاق سلسلهٔ کشفیات وموفقیاته ، پاستور ، قرق قرق بش سنه متمادیاً ــ اصول تجربیه یه توفیقاً چالیشمق ، همان بوتون حیاتنی عملیاتخانه لرده تجربه لرله ، تدقیقلرله کچیرمك سایه سنده نائل اولمشدر. شراب وبیرا حقنده کی تدقیقات ایچون فرانسه وانکلتره ده برچوق اعمالاتخانه لری کزمش ؛ ایپك خسته لقلرینی تدقیق ایچون بش سنه متوالیاً « آله » یه کیتمش ، اوراده

مابعدی وار ساطع

بونی متعاقب طاووغه یکی بر مزروع زرق ایتدیکی حالده بیله طاووغك اولمه‌دیکنی کورمش؛ وبوندن قولرا مزروعنك هوایه‌معروض اوله‌رق اسکیدنجه قوتی غائب ایتدیکنی، و بویله خفیفلشمش مزروعلرك طاووقلری اولدیرمکدن باشقه قولرایه قارشی معاف وغیر متأثر بر حاله کتیردیکی استدلال ایتمش؛ و یاپدیغی دقیق تجربه‌لرله بو استدلالنك اصابتنی اثبات ایله شدر.

پاستور، بوشك اوزرینه شاربون میقروبلرینده تخفیف وترفیق ایتمك چاره‌لرینی آرامش؛ بونلرك هوانك تماسندن متأثر اولمادیغنی، وفقط ۴۲-۴۳ درجهٔ حرارتده طوتولنجه خفیفلشه‌رك حیوانلری - اولدیرمکسزین - معاف قیله‌جق بر حاله کلدیکنی کورمش؛ بو بابده یاپدیغی دقیق وعمیق تجربه‌لر نتیجه‌سنده شاربون خسته‌لغنه قارشی قطعی موفقیتلر قازانمشدر.

بو موفقیت، تاریخ طبابتده یکی بر دور تعالی آچمشدر. کرچه پاستورك بوصورتله قولرایه وشاربونه قارشی کشف ایتدیکی آشی اصولی، ژه‌نه‌رك‌ده انکلتره‌ده چیچك خسته‌لغنه قارشی اختراع ایتدیکی آشی اصولندن - اساس اعتباریله - فرقلی دکل ایدی. فقط ژه‌نه‌ر اسبابنی آکلایامقسزین - صرف عملی اوله‌رق - براصول تداوی بولمش ایدی؛ پاستور ایسه اسبابنی آکلایه‌رق صورت تأثیرینی ایضاح ایدرك - فنی ونظری اوله‌رق - براصول تداوی اختراع ایتمش ایدی. بونك ایچوندر که ژه‌نه‌رك موفقیتی منفرد قالدی؛ پاستورك کشفی ایسه اوزون بر سلسلهٔ موفقیاته مبدأ اولدی...

پاستورك بو کشفیاتی، حیواناتی تلفاتدن وقایه صورتیله، ثروت عمومیه‌ده جدی تأثیر اجرا ایتمش؛ و انکلتره مشاهیر حکماسندن هوکسله‌یك دیدیکی کبی فرانسه آلمانیایه ویردیکی تضمینات حربیه‌یی - بش ملیار فرانغی - پاستورك کشفیاتی سایه‌سنده آز بر مدت ظرفنده تلافی ایتمشدر.

فقط بو بیوك داهینك موفقیات وخدماتی بونکله‌ده قالمامش، - قیمتی غیر قابل تقدیر اولان - حیات وصحت بشریه‌ده دائرهٔ فیضی داخلنه آلمشدر.

میقروبلرك تأثیرات مرضیه‌سی کشف ایدلمه‌دن اول، طبیعی و جراحی یاره‌لر اکثریتله ایرینله‌شیر، آزار، مهلك حمالره سبب اولور، بو حما وانتان قیحی یوزندن پك‌چوق تلفات وقوعه کلیرایدی. پاستورك تدقیقاتی بونك،

تشخیصلری اصولی کوستردی ، وخستہ بوجکلره عائد یومورطه‌لرك اتلافی صورتیله انتشار ودوام مرضه مانع اولمق چاره‌سنی بولدی .

آرتق پاستور ، کیتدکجه، تدقیقات مرضیه وطبیه‌یه تقرب ایدیوردی . ذاتاً بعض امراض ایله تخمر آره‌سنده‌کی مشابهت چوقدنبری نظردقته چارپیوردی ؛ حکمای عربدن رازی، چیچك خسته‌لغنی تخمره تشبیه ایتمش ؛ انکلیز حکماسندن روبل بایل ده اون یدنجی عصرده « امراض ساریه‌نك اسبابی، تخمرك ماهیتی کشف ایدلدیکی زمان آکلاشیله‌جقدر » دیمش ایدی . تفسخ ، واضح بر تخمردر؛ برچوق خسته‌لقلرده انسجه‌نك دوچار اولدیغی تغیر ، تفسخه پك مشابهدر . بوحال، پاستورك نظردقتندن دور قالمادی ؛ باخصوص ایپك بوجکی خسته‌لقلری حقنده‌کی تدقیقاتی بوبابده‌کی حکم وقناعتنی برقات دها تقویه ایتدی ، اونی امراض ساریه حقنده‌ده تدقیقات وتحریاته سوق ایتدی :

داوه‌ن، ۱۸۵۰ ده شاربون ـ جمره ـ خسته‌لغنه مبتلا حیوانلرك قاننده برنوع میقروب کشف وبونك خسته‌لغك عاملی اولدیغنی ادعا ایتمش، وفقط بونی اثبات ایده‌جك تجربه‌لر یاپه‌مامش ایدی . پاستور ، شاربون میقروبنی آییره‌رق مایعلر ایچنده اوره‌تمکه موفق اولمش ، بویله اوره‌تیلمش میقروبلری حاوی مایعی ـ تعبیر مخصوصی وجهله : کولتوری ـ برقویونه زرق ـ شیرینغه ـ ایدنجه حیوانك شاربونه طوتولدیغنی کوسترمش ، بوصورتله خسته‌لغك بومیقروبك اثری اولدیغنی قطعیاً اثبات ایتمشدر . آرتق پاستور ، امراض ساریه‌نك هپ میقروبلرك تأثیری نتیجه‌سی اولدیغنه قناعت ایدیور، وبونلره قارشی چاره بولنه‌جغنی امید ایدیوردی ؛ « حیات وصحتك خرده‌بینیات النده بازیچه اوله‌بیله‌جکنی دوشونمك انسانه دهشت ویررسه ، فنك بویله دشمنلره قارشی دائما عاجز قالمایه‌جغی امید ایتمك‌ده تسلیت ویریر » دیور ، وبو یولده‌کی امیدك نه‌قدر قوی ومحق اولدیغنی کوسترمك ایچون « هوانك ساده‌جه تماسی بعض خرده‌بینیاتك اتلافنه کفایت ایتمکده اولدیغنی » مثال اوله‌رق ذکر ایدیور ایدی .

قادون قولراسی حقنده‌کی تدقیقاتی صیره‌سنده تصادفاً مشهودی اولان بر حادثه ، پاستوره بویولده‌ده موفقیتلرك قاپوسنی آچمشدر : برتجربه اثناسنده بر طاووغه (اسکی) ـ تأثیر هوایه معروض ـ اسکی برقولرا کولتورنی ـ مزروعنی ـ زرقه مجبور اولمش ، وطاووقده قولرا حصوله کلمه‌دیکنی کورمشدر .

انحراف ایدر ؛ دیمك اولورکه حال تخمرده اولان سوتده عدم تناظر جزؤ فردی واردر ، وتخمر براثر حیاتدر . پاستور تخمر حقنده تجربیاته ایشته بوسببله کیریشدی ؛ اهالیسی شراب اعمالی ایله پك متوغل اولان ایل شهری دارالفنوننه معلم اولماسیده بوتجربیاته بر سبب رسائق دها تشکیل ایدی . او وقته قدر تخمر سادەجه بر فعل کیمیوی اولەرق تلقی ایدیلیور ؛ مایەسنك بوفعل کیمیوی ایچون بر سائقدن ، بر سبب ابتدائیدن باشقه برشی اولمادیغی ظن اولونیوردی . پاستور ، تخمرك اك مهم انواعنی ـ تخمر لبنی ، تخمر کئولی وتخمر خللی ی ـ تدقیق ایتدی . هپسنده مایەلرك ، خمیرەلرك ، برطاقم ذوی الحیاتدن متشکل اولدیغنی ، بونلرك بویوك بر سرعتله تکثر ایتدیکنی ، وتخمرك ایشته بونلرك تأثیری ـ تکثر وتغدیسی ـ نتیجەسی اولدیغنی اثبات ایتدی .

پاستور ، بوتجربیاتی آرەسنده خمیرەلرك صورت تکثر وانتشارینیده تدقیقه مجبور اولمش ، بوصورتله تناسل بنفسه مسئلەسنه تماس ایتمش ایدی . ذاتاً او صیرەده آقادەمیده مسئلەیی مسابقەیه قویمش ایدی . چونکه او وقته قدر همان عمومیتله نقیعیاتك وبوتون خردەبینیاتك بنفسه حصوله کلدیکی ظن اولونیور ، بو نظریەیه اعتراض ایدنلر بولونیوردیسەده کیمسه اونی قطعی بر صورتده صارصەمیور ، مسئله بر درجەیه قدر مشکوك ومعلق قالیور ایدی . پاستور ، بوخصوصده ، مدید ودقیق تجربەلر یاپدی . نەقدر نقیعیات وخردەبینیاتك تکون ایتدیکی کورولیورسه بونلرك هپ تخمدن ویومورطەدن حصوله کلدیکنی ، وبو تخملرك هوا ایله ، اشیا ایله ، توزلر ایله انتشار ایتدیکنی ، هیچ بر ذی حیاتك بنفسه حصوله کلەمکده اولدیغنی قطعی بر صورتده اثبات ایتدی .

پاستور ، تخمر حقندەکی تدقیقات وکشفیاتندن بعض نتایج عملیه وتطبیقیه دخی استخراج ایتدی : سیرکەنك قولایلقله اعمالی ، شراب خستەلقلرینك ـ بوزوقلقلرینك ـ منعی ، شراب وبیرالرك محافظەسنك تأمینی ... ایچون پك تأثیرلی وفائدەلی اصوللر اختراع وتأسیس ایتدی .

بوتدقیقات ایله مشغول اولدیغی صیرەده ، کیمیاکر شهیر دومانك توصیەسی اوزرینه ، (آله) دەکی ایپك بوجکی خستەلقلرینك تدقیقنه مأمور ایدلدی ؛ وبو خستەلقلرك عضویات خردەبینیه اثری اولدیغنی آکلایەرق خردەبین ایله

مضاعف سود و آمونیاق » ملحنك ایكی نوعی اولدیغنی آكلامش ، بونلرك برینه « عادی طارطریت » ، دیكرینه « پارا طارطریت » اسمنی ویرمش ایدی. میچه رلیچك تدقیقاتنه كوره بو ایكی ملح آره سنده نه تركیب كیمیوی و نه ده بنیه و شكل بلوری اعتباریله هیچ برفرق یوق ایدی؛ بویله اولدیغی حالده عادی طارطریت ضیاسی مستقطبی صاغه انحراف ایتدیریور ، پارا طارطریت ضیاسی ایسه مستقطب اوزرینه هیچ برتأثیر اجرا ایتمه یوردی . بو ، ناصل اوله بیلیردی ؟ بو ایكی ملح حقیقةً بنیه جهده بربرندن فرقسز ایدیسه ، نه دن تأثیر اعتباریله فرقلی اولو یوردی . پاستور ، بو مسئله لری حل ایچون بویوك برمراق وتهالكله تجربانه كیریشدی ؛ طارطریت بلورلری حقنده میقروسقوبله اوزون اوزادی یه تدقیقات اجرا ایتدی. ونهایت برفرق ، اووقته قدر نظر دقتی جلبه شایان كورولمه ین برفرق، كشف ایتدی : بلورلرك شكلی بر ، فقط وضعیتی فرقلی ایدی . طارطریت بلورلری عمومیتله غیرمتناظردر ، وجهلرندن بریسی ناقص ومنحرفدر ؛ عادی طارطریتده ناقصلق هپ عینی طرفده در ، پاراطارطریتده ایسه ناقصلق برطاقم بلورلرك صاغ وبرطاقم بلورلرك صول طرفنده در . برصورتده كه بو ایكی نوع بلورلر آره سنده — صاغ ال ایله صول ال آره سنده كی كبی — شكلاً مشابهت وضعاً معاكست واردر . دیمك اولیوركه ضیای مستقطبه وقوعبولان تأثیر ، ذراتده كی عدم تناظرك ووضعیتك نتیجه سیدر .

پاستورك ، دها یكرمی بش یاشنده ایكن كشف ایتدیكی بو حقیقت نظریاتجه بویوك براهمیتی حائز ایدی ؛ حتی یكرمی سنه صوكره — لوبه ل ووانت هوفك تدقیقاتی نتیجه سنده — مهم برمبحثك ، « كیمیای تجسیمی » نك ، تشكل وتأسسنه سبب اولمشدر .

پاستور بو عدم تناظر جزئینك محصولات حیاتیه یه مخصوص اولدیغنه ذاهب اولمش ، بونك طبیعی مواد عضویه ایله صنعی مواد عضویه یی تفریق خصوصنده قطعی برمعیار اوله جغی ظننه دوشمش ایدی . بو فكر ، یاكلشدر . فقط شایان دقتدر كه پاستوری تخمر ودها صوكره امراض حقنده تدقیقاته سوق ایدرك بوقدر قیمتدار كشفیاته سبب اولان شی ، ایشته بو یاكلش فكردن عبارتدر ! تخمرلبنی — سوتك یوغورتلاشماسی — اثناسنده ضیای مستقطب

حیات وخدمات مشاهیر :

پاستور

عالملرك ، کاشفلرك - اك بویوكلرینك بیله - شهرتی ، علی العاده ، محافل منوره و علمیه‌یه منحصر کبی قالیر ؛ قوماندانلرك . سیاسیلرك و ادیبلرك‌کی کبی خلق بیننده انتشار ایتمز .

پاستور بوكا بر استثنا تشکیل ایتمش ، خلق بیننده بیله اك بویوك ادیبلر ، اك بیوك سیاسیلر و حتی اك بیوك قوماندانلر درجه‌سنده شهرت قازانمشدر . چونكه اونك کشفیات و موفقیاتی نظریاتدن ویا - حیات بشریه ومدنیه ایچون آز چوق زائد عد اولنه‌بیله‌جك - عادی تطبیقاتدن عبارت قالمامش ؛ حیاته شدتله مربوط اولان بر چوق مسلکلرك - بیطرلقده ، جراحلقده ، دوقتورلقده - انسانلری و حیوانلری خسته‌لقدن قورومق و قورتارمق اصوللرنده بویوك انقلابلر حصوله کتیرمشدر . او درجه‌ده‌که : شیمدی پاستور نامی ذهنه بر شخصدن زیاده بویوك بر انقلاب اخطار ایتمکده‌در .

شایان دقتدرکه بیطرلقده ، طبابتده ، فن محافظهٔ صحت وفن تداویده بوقدر انقلابلره باعث اولان ذات ، طبیب دکل ایدی ؛ علم حیوانات ایله ، علم حیات ایله متوغلده دکل ایدی ؛ او ، سادەجه بر کیمیاکر ایدی ، و کشفیاتنه کیمیانك اك نظری - و ظاهراً اك فائده‌سز و عقیم - بر مسئله‌سی حقنده‌کی تدقیقات ایله باشلامش ایدی . بویله عادی بر کیمیا نظریه‌سیله باشلایوب قودوز خسته‌لغنك تداویسی موفقیتی ایله نتیجه‌لەنن سلسلهٔ کشفیات ، تاریخ علومك اك شایان دقت اك عبرت بخش فصللرندن برینی تشکیل ایدر .

پاستور ، پارس دارالمعلمیننده تحصیل ایله مشغول اولمغه باشلادیغی صیره‌ده آلمان معدنشناسلرندن (میچه‌رلیچ) ك طارطریت املاحی حقنده‌کی تدقیقاتنه مطلع اولمش ، و بوکا چوق مراق ایتمش ایدی : میچه‌رلیچ « طارطریت

اوچ قطعهٔ جسیمه نطاق بلندینه
تعلیق ایدن ظفرلری هپ کندی کندینه .

اك صوکره سن ... اوت، ینه سنسك قیام ایدن،
ناکام اولان شو ملته احسان کام ایدن

دست حمیتنده فزا شانلی اولرك ،
عکس ایتدی آسمانلره کلرنك شهپرك !

آلتکده طوپلانان قوجه بر محشر نزار،
نالنده ، مضطرب ، متفکر و بی‌قرار

بکلردی . سحر صنعتکی ایله‌دك عیان ،
آچدك عیون حیرته بر محنهٔ امان .

حریتی ، عدالتی یازدك جبیننکه ،
آچدك جناح شوکتکی جابجاینه .

طولدوردی هپ کوکللری باد مسرتك ،
ای باد بان همتی ابحار نجدتك !

سن اویله برکزیده‌سك دائما ،
ملت سنك صیانتکه ایلر التجا .

سن اویله محترم علم پر فتوحسك ،
کیم اردو بر وجود دیمك، سن‌ده روحسك !

زهره‌یله پارلاسین سحری ناصیه‌ك سنك ،
شایسته شمدی ابر شفق اولسه دامنك !

١٠ تشرین اول سنه ٣٢٤

علی کامی

جبهه‌کده آلتی یوز سنه‌نك رنك زنکی وار ،
اعصارك ایشته منقبهٔ صلح وجنکی وار !

طوغدك سکودده مشبه قیام ایتمه‌دن داها ،
اولدك جوار وجارکه برمشعل هدا .

برمبتلای حسن ازلسك که کیزلیجه
صاللرله شویله روم‌ایانه کچدیکك کیجه ،

اوستنده طالعه طالعه بروج مشیتك
بردن کوروندی عالمه سیمای هیبتك .

برهالهٔ نوین فلکدن ضیانما ،
چوق کچمه‌دن ادرنه‌ده اولدك بقانما .

برآتشین طلوعه مشابهدی طلعتك ،
استانبولك افقلرینه‌عکس حمرتك !

بخش ایتمك اوزره خلقه سعادت ، مسالمت
سن کلدك ایشته ای‌ازلی روی مرحمت !

سن کلدك ایشته ! موجه‌لرکدن آقان سرور ،
اونشدی دست واضع قانونده پرغرور .

سندك دکلمی بارباروسك یارهمدمی ،
عمان ایچنده برکوچوجك موج محرمی ؟

سن اولمادکمی هپ یاووزه رهبر کمال ؟
هپ سن دکلمیسك ینه ای‌شعر ذی‌جمال ،

بر ییلدیرم کتیبه‌سی آسا شتاب ایدوب ،
کشورلرك کوزلارینی انتخاب ایدوب ،

عثمانلی بایراغنه

برمحترم لوا که خرام وقارینی،
تبجیل ایدر مآل جلادتمدارینی،

ملیونجه قلبی تترەتن آوازۀ مسار،
ملیونجه قلبه نشئه ویرن حس اعتزار.

برنوزمین صحیفەسی، تاریخ ملتك.
تمثال شانی، موجۀ خون حمیتك.

قلبنده منطبع یدبیضای معدلت،
ظلنده منجلی نیجه معنای مکرمت.

هم حربه، همده صلحه موافق مآل نو:
آل قانلی برشفقله بیاض برهلال نو!

برچهره عرض ایدرکه حتی غزال وشیر
رنك غضبله غمزۀ سحار موجه گیر.

ای نازنین لوای شفق رنك ومەجمال!
اعصار ایچنده ای ابدی آیت جلال!

کلدم حضور عزتکه، ایشته بن سنك
ای شانلی رهناسی بوعثمانلی قومنك.

ای شانلی رایتی شو بیوك اردونك که سن،
اولدقجه بویله رفرف آلکله موجەزن

قلبمده جوش ایدر، جوشار آواز حیرتم
قاینار حرارتکله بوتون خون غیرتم!

زولانك بویوك قهرمانلری شکسپیرککی قدر بتون معناسیله انسان دکلدرلر . زولانك اشخاصی دها زیاده فلسفه‌سنك ، اساسلرینك انسان شکلنه کیرمش سیالریدر . « حقیقت » ده‌کی « ژان » تجسم ایتمش عدالتدر ، کرچه یاشار چالیشیر ، فعال و جوالدر ؛ فقط بوتون حرکاتنده برچوق دورلردن کچه‌رك نهایت انسانلرك قبول ایتدیکی بویوك فکرلرك یوکسکلکی واردر .

زولانك شکسپیردن الك چوق آیرلدیغی نقطه، قادینلریدر. زولانك کتبخانه‌لر دولوسی آثارنده ، هیچ بویوك برقادین یوقدر. بویوکلکدن صرف نظر قادینلری هپ بر اورنك ، هپ بسیط ، هویتلری هردرلو تنوع و نکته‌دن عاریدر . « نانا » سی عادی ، پاره‌یی سون بر قادیندر . « تناسل » ده‌کی « ماریان » ك چوق چوجوق دوغورمه‌ده صحیح بنیه‌لی بر قادین اولمقدن باشقه انسان آرارده بر فضیلتنی ، بر باشقه‌لغنی بوله‌ماز . یکانه بابایاغیلقدن قورتیلان قادین بلکه « سعی » نده‌کی پارماغی کسیك ایشجی قیزدر . زولا، بوخصوصده قادین قهرمانلری عادیلکدن قورتلمایان آلمان اعاظم ادباسنه، مثلا کوته و شیللره بکزر.

شکسپیرك قادینلری صنعتك اوج عصردن بری درجهٔ تکاملنه رغماً حالا کچیله‌میه‌جك قدر انجه ، متنوع ، جانلی تصور ایدلمش مخلوقلردر . هر قادین قهرمانی باشقه دستور، باشقه نقطهٔ نظرله تحلیل ایدلمکه لایقدر . هپسنك هویتی، پسیقولوژیسی وجاذب انجه‌لکلری ایچون آیری برکتاب یازیله‌بیلیر. هله بر « له‌دی ماقبت » ایجاد ایدن روحده‌کی عینی زمانده بر « دزده‌مونا » بر « اوفلیا » حتی بر « قورنلیا » تصورنده‌کی وسعت قابلیتی، حیاتك الك کیزلی الملرینی، سفالتلرینی ، الك خاطره کلمز صفحه‌لرینی تنویر ایدن دهیی تبجیل ایتمه‌مك قابل دکلدر .

ایشته بو الك چوق سودیکم الك بویوك ایکی ادیبی باشقه باشقه زمانلرده ، باشقه باشقه نقطهٔ نظردن اوقورم . شکسپیرده انسانلرك حتی کندیمك معکس روحنی، احتساسات و حیات بشرك قایناشان سرابنی کورورم. زولا ایله روح و فکر بشرك سیر و ترقیسنه وغایهٔ تکاملك امل مقصودینه دوغرو ایلریله‌رم .

بورغاز : ۱۰ تشرین اول ۱۳۲٤

خالده صالح

حتی بزم صوك انقلابمزده یاشایان ، حرکت ایدن انسانلره بر بکزه‌یش واردر . هاملتنده تام بو یکرمنجی عصر آدمنك روحنده‌کی اینجه‌لکلر ، تضادلر ، خسته قابلیتلر واردر. هله له‌دی ماقبتی هر حریص شهرت قادینك خطاء جنایت، غدر وضعفنی حاویدر. ایشته شکسپیرك قهرمانلری هیچ بر وقت اساسندن تبدل ایده‌میه‌جك اولان صحنهٔ بشریتده اوینادقلری ایچون محرر هر زمان ، هر ملت ، هر مدنیت ایچون بویوکدر و بویوك قاله‌جقدر .

زولا، انسانلرك احتیاجات روحیه‌لرینك ، غایهٔ تکملرینك وانسانیتك بویوك اساسلرینك مروجیدر. زولا، اك آلچاق طبقه‌دن اك یوکسك دائره‌یه قدر چیزدیکی حیات رسملرنده‌کی رسام قدرتنك فوقنده بر بویوکلکله بویوکدر. زولانك عظمتی، عدالت، مساوات واخوتی کوسترن الك وضعنده ، بونك ایچون یاشایوب هر اذیته تحمل ایدن معظم حیاتنده ، انسانلری بربرینه یاقلاشدیرمق ایچون جانلی صحیفه‌لری یاراتان عالی روحنده‌در. زولانك حیات حقیقیه صحنه‌لری تشکیل ایدن بیغین بیغین آثاری، بلکه برکون باشقه بر حیات مستقبله‌یه آینه اوله‌مامقدن کوچولور ، اهمیتدن ساقط اولور . فقط زولانك درت کتاب دیه یازدیغی صوك اثرلری، یالکز فرانسزلرك دکل، بوتون انسانیتك موجب افتخاریدر. خصوصیله «حقیقت» نامیله در نفوس مسئله‌سی اوزرینه بوتون برافکار عمومیه‌یه قارشی قیرلاتدیغی جسور، بویوك اثری، هیچ بر انسان یوقدر که محررك جنسنه منسوب اولمق حس مفخرتیله اوقوماسین. زولانك موقع فعله قونولدیغی کورمه‌دیکی بویوك آرزولرینك، حلنه یتیشه‌مه‌دیکی مسائل بشرك بعضیلری یاواش یاواش وجود بولیور وبوله‌جقدر. بوتون عمرنده انسانلری تفریق ایدن عادات، همجنسنه قارشی سؤ نیت طاشیمغه مساعد اعتقادات علیهنه فریاد ایدن بو بویوك انسان ؛ هرشیدن اول انسانلرك حقیقته بوتون معناسیله حریت وجدانه حق وصلاحیتلرینی اثباته چالشان بوادیی ظن ایتمم که اعصار آتیه کوچولتسون، اونوتسون. بلکه عالمده ایلك عدالت واخوت بوتون معناسیله تأسس ایده‌رك انسانلغی ربط ایدن زنجیرك دنیانك بر باشندن اوبر باشنه قدر برحلقه‌سی اکسیك اولمادیغی زمان ، بوتون انسانیت زولایی تکریم ایده‌جکدر .

خیالمله زولایی شکسپیرك یانته اصعاد ایتدکدن صوکره دائما ذهنم آرالرنده‌کی فرقه، دوشونشلرنده وقهرمانلرنده‌کی اختلافه کیدر.

شکسپیر — زولا .

شکسپیرایله زولا اعاظم ادبادندرلر، آرالرنده اوچ عصر وبربرلرینه مخالف ایکی قومیت اوزاقلغی اولمقله برابر، ینه دائما ایکیسنی برابر دوشونوردم . آرالرنده‌کی نقطهٔ اشتراك شودر : بری اك بیوك فرانسز، دیکری اك بیوك انکلیز ادیبی . بیوکلکك جنس وقومیتی اولاماز ، بیوکلر هانکی ملتدن اولورسه اولسون یالکز کندی ملتنك دکل، بتون انسانیتك مالیدر. بونکله برابر قومیتلریله زمانلرینك تولید ایتدیکی مسائل اجتماعیه‌نك بیوکلکلرینه، طرز وخصوصیتنه چوق دخلی واردر .

بیوکلکك مقیاسی زمان اولدیغی اولدیغی ایچون زولایی شکسپیرك سویهٔ عظمتنه ایصال ایده‌جك بز دکل بلکه انسال مستقبله ، اعصار آتیه‌در . فقط بو مقیاسك، بوهیچ آلدانمایان مقیاسك ادبا ایچون بر خصوصیتنه دقت ایتدم که بو، نیجه زولایی برکون شکسپیرك یاننه اعتلا ایتدیره‌جکدر. بیوکلکنی دائما محافظه ایدن اسلافك آثاری کندی قومیتی، ملیتی ایله ملون اولمقله برابر بوتون انسانیتك بوتون احتیاجاتنی، عجز وعظمتنی ، یأس و نشاطنی ؛ حاصلی انسانلغك هویتنی قوجاقلایه‌جق قدر واسعدر .

شیکسپیر انسانلری اولدقلری کبی، کوزیاشلریله، قهقهه‌لریله، علیل روحلری، مسکین ارزولری ، یوکسك ایده‌آللریله ترسیم ایدر .

شیکسپیرك روماليلری، یونانیلری، انکلیزلری، دانیمارقه‌لیلری هپسی هپسی هرشیدن اول انساندرلر . بونلر هرکون آرالرنده یاشادیغمز ، حیاتك بیك تنوعی ایله پنچه‌لشن انسانلر ، حتی بزلر، کندیلریمزدر . «سه‌زار»ی دویرن «بروتوس» ده بوکون ادارهٔ مستبده‌یی ییقانلرك قدرت ومقاصدی کورینور ، بونی ملتك طرز تلقیسی، اك کوچوك تفرعاته وارنجه‌یه قدر حیاته دوغرودر .

بولیور نه‌شك اوزره اولادك
هر جریحه‌کده برغدای حیات.

نه بو بوکدر سنك بو احسانك ،
دها قدسی او شیر مادردن ،
دها شیرین دهان دلبردن،
دها رونقلی رنك خاوردن،
دها رنکین صباح کوثردن

صاچلرك صانکه تاج سبحانی،
یری وار ایتسه سجده‌لر مریم.
ناصل اولمش او رأس روحانی ،
قاره سودالره عجب مقدم .

کیده‌جك برده بز سنك یولکه،
سن بزمچون واروب فدا اولدك.
اولیورکن بزه غدا بولدك .
هپ صارلدق بنه سنك قولکه،

بزه سنسك الهۀ ثانی .
سن وار اول ، روح اقدسه محرم ،
اوله‌لم بزده همدم ماتم ،
قاپلاسون عالمی ظلام عدم ،
کون یوزی کورمه‌سون بنی آدم .

عبدالحق حامد

بر عمومى صدا ايدك ايصال .
عكس ايدوب تا بو حال اضمحلال ،
ايله‌سون آسمانى شرم ايله آل .

بزه لايق ، او رنك آل حجاب .
بز ، دوشوردك سنى مخاطره‌يه ؛
هر يانك اولدى ، منبع خوناب .
بولامام بر نظير ، او منظره‌يه .

كوك بر آيينه‌در ، كه كورديكمز
شكلكك عكسيدر او مرآته .
باقمايوب جانب سماواته ،
ينه ذوقى اولدى سنده سورديكمز .

سكا ، امداده جيقمايوب ارباب ؛
بر طاقم خائنان كيروب آره‌يه ،
هم صويه حاكم اولدى هم قره‌يه ؛
اوغرادك عاقبت محاصره‌يه ،
داخلى ، خارجى مخاطره‌يه .

نيزه‌لرله يارلدى پستانك ،
كردنك كچدى تيغ و خنجردن .
باغلايوب دوشدى چشم نازانك ،
قالديران اولمادى سنى يردن .

نته‌كيم خاك ايچنده بيك حشرات ،
بسله‌نير سايه‌سنده اجسادك ؛

بکزه‌یور کهکشانه یاره‌لرك ،
موکب رحلتك اودر کویا .
بیلدیرم ، عکسیدر تقاره‌لرك ،
سنی آلقشلایور بروج سما .

باشقه بر طرز افتراقك وار ،
کورورم بیك هلال نورانی ،
ای مه آسمان قوطانی [*] ،
نه مهابتلی انشقاقك وار .

قلبکی قابلامش ستاره‌لرك ،
محشر اولمش او عالم بالا ،
بوکا موجب نه بیلمه‌دم حالا .
قدرکی ایله‌مك ایچون اعلا
صانکه کلمش جنازه‌که . . . . . !

سجده ایتسون جهان بو هیئتکه
ای پری شفق لباس قتال .
بکزه‌یور رحلتك‌ده نشأتکه
بر اولور مهر ایچون کمال و زوال .

سنی آتلانه قیامش ربك ،
که بشر جرأت ایله‌دی شقه .
ستم ایتمه صافیع وطن حقه ،
بزه مخصوص اولمه همان سبك .
مرکز ایت ! برج قدسی ، رأیتکه ،
طوپلانیر آنده عسکرك درحال ،

[*] قوط حکومته منسوب

(ابن موسی) دن بر صحیفهٔ بدیعه دها .

آده‌لینا مرقادو — بر اسپانیول قیزی —

یالکز

ینه قارشیمده وجه منعکسنی ؛
کوکه اورمش تننده‌کی حمرت .
روی ارضه نکاه منعطفی ،
ایکی برق بلاکمیز البت .

صانکه نفرتله عالم بشره
فلك آرای ارتحال اولمش ،
کوکده‌ده مظهر جلال اولمش ،
باق حضورکده‌کی فرشته‌لره .

طلب ایتمش مزاج منحرفی
دوش نازنده لعلکون خلعت ؛
او قیافتله عازم جنت !..
ای وطن ! ای الههٔ ملت !..
سکا باق .. آل کفن‌ده بر زینت ..

بویوك بر تبشیر

داهیهٔ ادب عبدالحق حامد بك افندی حضرتلری رساله‌مزی یکی شعرلری ایله تزیین [illegible] وعد وتبشیر ایتدیلر. شاعر اعظم، بوصورتله مفتون [illegible] عرفان عمومی‌یی ذات حکیمانه‌لرینه منتدار بویوردقلرندن «آشیان» تشکرات صمیمه‌سنی تقدیم ایله کسب مفتخرت ایدر.

سر محرر ادبی وسیاسی : جناب شهاب الدین

رساله‌مزك سر محررلکی جناب شهاب الدین بك افندی طرفندن درعهده بویورلمشدر. بوندن بویله آشیانی بو محترم شاعرك آثار استادانه‌سیله تزیین ایده‌جکز. کنجلر طرفندن کوندریلن وکوندریله‌جك اثرلر، جناب شهاب الدین بکك انظار دقیقه سنجانه‌لرینه عرض ایدیله‌جك ومشارالیه طرفندن یازیله‌جق مطالعه ایله درج اوله‌جقدر. ایشته اوزمان آشیانك آثار وارده قسمی حقیقةً کسب اهمیت ایده‌جك وبکله‌نیلن استفادهٔ جدیه بوصورتله حاصل اوله‌جقدر.
آشیان؛ کندیلرینی مترقب وصبرسز نظرلرله بکلین استقبالك منور وتمیز فکرلی کنجلرینه بویله برخدمتده بولنمقله مفتخردر.

شاعر حساس حسین سعاد بك افندینك کله‌جك نسخه‌مزدن اعتباراً :

شهبال

یاخود

استبداددن بر پرده

عنوانلی بش پرده‌لك فاجعه‌لری درج اولنه‌جغی قارئلرمزه شیمدیدن تبشیر اولنور.

عفو رومانی کله‌جك نسخه‌دن اعتباراً منتظماً درج اولنه‌جقدر.

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۹ — برنجی جلد

۱۸ شوال ۱۳۲۶
۳۰ تشرین اول ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

باب عالی جاده‌سنده ٤٠ ـ ٤٤ نومرولی سلانیك مطبعه‌سی

۱۳۲٤

احاطه ایده‌مدیکی بوتفصیلاتی ؛ هرشیئی اوکرنمکه حریص برچوجوق دقتیله دیکله‌یور .. و آراده صیراده – نیچون آبلا ؟ . . نه‌اولمش آبلا ؟ . . سو آللریله بحثی قاریشمق ایسته‌یوردی . وداد بهجت ، بومعصومانه سؤآللریله اونی دها صاف ، دها سویملی بولارق قلبنده طاشمق ایسته‌ین برغلیان حسیاتله اوکاقارشی کیتدکجه قوت پیدا ایدن بر محبت، حس ایدییوردی . بواثناده خدمتجی قز ایچری‌یه کیره‌رك :

— والهه خانم ، آنه‌کز ، کیدییور . . . دیدی .

والهه ، بردن اوطوردیغی یردن فیرلایه‌رق قوشدی . صالحه خانم ، آرقه‌سندن باغیرییوردی :

— والهه ، یاواش اول ، دوشه‌جکسك . . .

او ، ایشیتمه‌یه‌رك مردیوه‌نی سرعتلی آدیملرله ایندی . آرقه‌سندن صالحه خانم‌ده یورودی ... شمدی وداد بهجت ، اوداده عموجه زاده‌سیله یالکز قالمشدی . او ، یاریم ساعتدن بری اهمال ایدیلیشندن بالاستفاده ، قاریشدیرمق ایچون قلبنده دائما شدید بر احتیاج دویدیغی یاغلی بویا طاقمنی ؛ کیمسه‌یه حس ایتدیرمه‌دن سهپانك اوزرندن آشیره‌رق دویه دویه تدقیق ایتمش ونهایت الك زیاده‌سه‌ودیکی قرمزی‌بویا ایله قوطونك‌قاپاغنه برانسان‌رسمی‌یاپمغه باشلامشدی. ودادك کندیسنه طوغرو کلدیکنی کورونجه بویا ایله فیرچه‌یی یازیخانه‌نك آلتنه فیرلاته‌رق قالقدی . وداد بهجت ، دمیندن بری اونك نه‌ایله مشغول اولدیغنك فرقنه واره‌رق :

— بهزاد .. دیدی . اوراده نه‌یاپیورسك ؟..

او ، جواب ویرمه‌یه‌رك یاواش یاواش قاپی‌یه دوغرو ایلرله‌دی . قاپینك حذاسنه کلدیکی زمان آرتق قورتولمشدی . وداد، خالینك اوزرندن بویا طولومنی آلیرکن سویله‌نیوردی :

— آه ، چوجوق .. دیوردی . نه‌یارامازسك ؟ ...

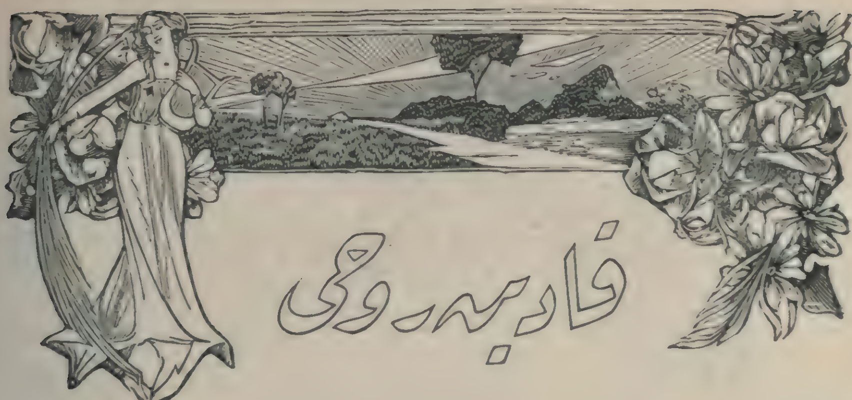
قوطونك قاپاغنده‌کی انسان رسمی ایلیشمه‌مشدی . اونلری یرلی یرینه قویدقدن صوکره تکرار پنجره‌نك اوکنه کلدی . طوبقپو اوزرنده آلتون بر

(مابعدی وار) جمیل سلیمان

چالديرر وبعضا بر ايكى كره تكرار ايتديرديكى‌ده اولوردى . وداد بهجت اونك بوارزوسنه‌واقف اولديغى ايچون‌نه‌زمان حجازدن برفصل‌پارچه ايتدا اونى چالاردى . شمدى‌بنه عين‌شرقى‌يى سويلركن كوزينك اوجيله‌ينكه‌سنه باقدى . او ، برسمع‌دقتله‌ديكله‌يور ووداده نظرلرينك برمعناى‌ضمنيسيله تشكرايديوردى . صوكرا ، بونى صبرايله ديكرلرى تعقيب ايتدى ...

شمدى وداد بهجت ، كمانى براقمش ؛ ينكه‌سنك ، اوكون استانبول خلقنك بر قسم كزيده‌سنى نشان طاشنه جلب ايدن بر دوكون حقنده‌كى مطالعاتنى ديكله‌يوردى . ترتيبات او درجه آلافرانغه ايدى‌كه صالحه خانم ، سويله‌مكله بيتيره‌ميور .. و اك خرده تفصيلاتنه وارنجه‌يه قدر تنقيد ايديوردى . بونلرك ايچنده اك زياده كلينك قيافتى شايان دقت ايدى . اوزرنده مجوهرات نامنه پارماغنده ايكى يوزوكله قولاقلرنده‌كى كوپه‌لر ، و كوكسنده آلتون بر مداليوندن باشقه بر شئ يوقدى . حتى باشنه تاج يرينه ليمون چيچكلرندن بر چلنك قونولمشدى . بوكا مقابل پارسدن ايكى يوز أللى ليرايه كتيرتيلديكى روايت‌ايديلن بر البسه‌سى واردى‌كه سياه سانه‌ن دو ليون اوزرينه اينجيلرله ايرى ياپراقلر ايشله‌نمشدى . بو ، بر چوقلرينك آره‌سنده قيل و قالى بيله موجب اولمشدى . بعضيلرى ، نظرلرنده بر استفسار معنيدار ايله ـ عجبا كلين خانم نيچون سياهلر كيمش ؟.. ديور . بر ديكرى بونك بر نشانهٔ ماتم اولمسى احتمالنى ايلرى‌يه سوريور.. كيميسى‌ده صوك سنه‌لرده اوروپاده رغبت كوره‌ن مودالردن بحث ايده‌رك كولوشيورلردى . حتى كلين ايله كوكينك أوائل مناسباتنده بعض اسرار انكيز جهتلر بولونديغنه دائر دوران ايدن شايعه‌لر واردى . صالحه‌خانم ، بوراده كوزينك اوجيله والهه‌يه باقه‌رق دها زياده دوامه لزوم كورمه‌دى . يالكز كلين ايله كوكينك قولتوقدن صوكرا اقربادن اولدقلرى سويله‌نن بعض اركك‌لرله خصوصى صالونده ترتيب ايتدكلرى دانسدن بحث ايده‌ركن اودرجه غوران ايديوردى‌كه نهايت اونلرحقنده‌كى فكرينى بر كلمه ايله اجمال ايتدى :— ناموسسزلر ... ديدى .

صالحه خانم ، بوتون بو ايضاحاتى ؛ متعصب قادينلره مخصوص برلسان مواخذه ايله بر چيرپيده اعطا ايده‌ركن والهه ، مينى مينى دماغنك لايقيله

— مابعد —

وداد بهجت ، ابتدا نه چالاجغنی تعیین ایده‌میه‌رك ، قیصه بر لحظهٔ تردددن صوکرا یایی بر ایکی دفعه دوکاه اوزرنده کزدیردی . پارماقلرینك بر تماس خفیفیله بوانجه کیریشلردن رقیق بر حجاز نغمه‌سی طیران ایده‌رك اودانك هوای سکوننده لطیف بر موسیقی دالغه‌سنك اهتزازلرینی اویاندردی ...

شمدی بو دالغه‌لر، توالی ایدییور .. وقوملی بر ساحل اوزرنده قوشوشان صولر کبی خفیف زمزمه‌لرله یوکسلدکدن صوکرا سینه‌سنده مدهش بر فیرطنه‌نك ولوله‌لرینی صاقلایان متهور بر دکزك درونی اوغولتیلریله ایکله‌یور ... صوکرا بوساکن دالغه‌لر ، یاواش یاواش کوزوره‌رك . چارپیشه‌رق افقلره دوغرو اوزاقلاشیرکن صوك بر أنین اختضارله سونیورایدی . . .

وداد بهجت ، درین بر سکوت والهانه ایچنده استماع ایدلمکدن محظوظ ، دماغنده عظیم بر نشوهٔ سعادتله ' بوموسیقی دالغه‌لری آراسنده ، صانکه غشی اوله‌رق یوزیبیوردی . بر آرالق نظرلری ، والهه‌نك اوزاقدن کندیسنی تدقیق ایدن کوزلرینه تصادف ایتدی . اونلرده ، شمدی بر آز اولکی حیرته مقابل بر لمعهٔ تقدیر واردی. دلیقانلی ، درحال بونك فرقنه واره‌رق بوتون اعصابندن بر سیالهٔ آتشین آقیتان بر تاثیرله تیتره‌دی . والهه ؛ کندی یاشنده اولانلره مخصوص بر ضیافتله ، وداد بهجتك بونون بوتأثرلرینه لاقید نظرلرینی، اوندن آییرمایوردی ...

نهایت تقسیم بیتمش ؛ حجازدن بر شرقی‌یه باشلامشدی . او اثناده پیاسه‌یه یکی چیقان بو شرقی‌یی صالحه صانم پك سه‌وردی . همان هر زمان وداده اونی

افعاله سوق ایدر، انسانیتله قابل تألیف اولمایان حرکاتمزی تامل ایدرك نادم اولورز.
موجودیتمز صرف مادی اولسه‌ایدی ایکی حس متضاد اره‌سنده وقوعه‌کلن مجادله‌دن
خبردار اولمایه‌رق کندیمزی بو احوال منفوره‌نك ـ وقته بلا اضطراب وندامت
ترك ایدر ایدك ؛ بالعکس فضیلته، عقل ومنطقه منافی اوله‌رق ارتکاب ایتدیکمز
افعالدن وجداناً محجوب و متألم اولورز ؛ ایشته بو ندامت قلبیه روحك
تو بیخاتندن نشأت ایدوب بزی احتراصات نفسانیه‌دن صیانت ایتمسیله اکثریا
تمایلات حیوانیه تعبیر آخرله القاآت شیطانیه‌یی بالاداره تحت اطاعته آلیرز .
هویتمز، ماده‌دن عبارت اولسه‌یدی جسماً حالت نومده معطل ایکن روح
کوره‌من و حواس خمسه‌نك هیچ بر معاونی اولمقسزین بلا انقطاع حیات
و حرکتده بولنه‌ماز ایدی . روشنیٔ مقناطیسیه ، چشم ظاهرك توسطی
اولمقسزین رؤیت فی البعد ، کشف وقایع ماده‌نك حائز اوله‌مایه‌جغی خوارق
روحیه‌دندر .

انسان کندینی تفحص و مطالعه ایده‌بیلسه شوائب نفسانیه و جهل ایله
متواری اولان روحنی ، وجدانی بیلیر وپردهٔ ظلمتی ییرته‌رق حیات ظاهری‌یه
کلیاً مخالف اولان حیات روحانی سربنه مظهریتله مرآت مجلای عوالمه عکس
انداز اولان کتاب حکمت و افعال قدرتی مطالعه ایدر ، اویله بر کتاب که
صحائف ازلیه‌سنده نیك و بد سیلنمز حروفله منقوش اولوب حالت نزعده
پیش انظارده تعریفی غیر قابل بر پارلاقلقله تجلی ایده‌جکدر .

وقت وقت انسان، مشاغل مجنونانه واذواق نفسانیه‌سی اره‌سنده اعماق
قلبندن غایت مؤثر جدی بر صدا ایشیدر ، بو ندای وجدانی بزی وظیفه‌یه
دعوت ایدر ، یازیق بو صدایی رد ایدنلره ، برکون کله‌جك آجی بر درس
ویره‌جکدر .

مابعدی وار

جسم بشرك اقسام مختلفه‌سی بر قاچ سنه‌دن عبارت بر فاصله ظرفنده ایکی جریان حیاتیه‌نك تأثیرات حکمیه و کمیویه‌سنه تبعیتله اجزاء فردیهٔ حجرویه‌نك تبدلات دائمه‌سی نتیجه‌سی اوله‌رق تحول ایدییور. یعنی : جسمزده ضایع اولان عضویت وقوت، دیکر طرفدن بر طاقم مواد نباتیـه و لحمیه‌نك تغذی و تمثیله تجدد ایدییور . اعضای بدنیه‌مزی تشکیل ایدن اجزاء لینهٔ دماغیه‌دن اعتباراً اك صلب اولان انساج عظمیه‌یه قدر موجودیت زمانیـه‌مزده تجددات دائمـه ومدت حیاتیه‌مزده تحللات وتشکلات متوالیه حکمفرما در .

مع‌هذا جسم مادینك بوتبدلات دائمه‌سـنه رغماً بز عین‌شخص بولنیورز ، مادهٔ عضویهٔ دماغیه تجدد ایتدیکی حالده خاطره‌مزك پایدار اولمسی نه‌دن نشأت ایدییور ؟ اعضای جسمانیه‌نك اقسام سـائره‌سی مثللو حجیرات دماغیه‌نك دخی علی‌التوالی تجدد ایتدیکی فأ مرتبهٔ بداهتده ایکن بز نه‌دن عین احتساسـات هویتده قالییورز ؟ شواحواله نظراً بزده ماده‌نك غیری وتحللات عضویه‌یه غیر تابع برجوهرك حکمفرما اولدیغی تظاهر ایدییور . ماده‌نك بلاواسـطه بالذات حیاتی حصوله کتیره‌میـه‌جکی وبرجوهر مؤثردن عاری قالدقده جزء فردلری بالتفرق اجزاء غیر محدوده‌یه منقسم اوله‌جغی درکاردر . بناءعلیه بزده موجود اولان قوای عقلیه واخلاقیه‌یی تنویر ووجدان دیدیکمز شـخصیت معنویه‌یی تشکیل ایدن روحدر .

روح؛ جوهر حیات، منبع حسیاتدر، بوغیر مرئی قوت اقسام عضویه‌ده حکمفرما اولان آهنكك مؤثریدر [۱] ذکا، عقل، حکم وارزو دامارلرمزده‌کی قانه ، انلره وکمیکاره عطف اولنه‌مز . افعال وحرکاتمزه تحکم ایدن وجدان ، هربررلرمزه توجیه خطاب ایدن صمیمی لسان، مادی اوله‌مز .

بزده حیات روحانی‌یه مخالف دیکر جریانلرده واردر ، بونلر هوسـات واحتراصات نفسانیه‌نك تحریکیله بزی عقل واذعان ووجدانك تلقیناتنه منافی بر طاقم

[۱] روح محاط اولدیغی هیولا وساطتیله عالم جسمانیته تعلق ایدر . هیولا ایسه روحك ظرفی مثابه‌سنده بر سیال لطیف اولوب آثار حیاتیه وارادیه‌نك اعضاء جسمانیه‌یه انتقال وسریاتنه خادم وشکل بشری حائزدر . انفاس معدوده‌نك انقطاعیله روحك جسمدن تعلقی منقطع اولورسه‌ده هیولادن انفکاکی ایتمیه‌رك برلکده کسب نزاهت ایدر، بوبابده ایلریده تفصیلات ویریله‌جکدر .

اولدیغی غشاوهٔ اشتباه وضلالتدن صیریلمقده‌در. علم احوال روحیه حقنده‌کی تدقیقات بالطبع ترقی ایتدکجه حقیقت دها زیاده انکشاف ایدرك قلب بشرده حسیات خیر خواهینك كوكلشمه‌سنه، براعتقاد متین ایله وظائف عبودیتكارینك كیتدكجه صمیمیت كسب ایدرك همجنسنه قارشو معاونت مشفقانه‌ده بولنماسنی بادی اوله‌رق هیئت اجتماعیه‌نك اصطفاسنه خادم اوله‌جقدر . بزبو علمه دائر وجوده كلمش اولان مجلدات عظیمه‌نك شمیاتندن شو صحیفه‌لرله براجمال یاپمق ظننده بولنه‌رق هرصنف خلق نظرنده حقیقتك انكشافنه ، علی الخصوص مسلك مادیونی قلباً قبول ایده‌میانلره بر خدمت ایتمك ایسته‌یورز . وبتخصیص ، فقرضرورت یاخود انواع مصائبله كریان بولنانلره آتینك مكافاتی محقق بولندیغنی بیلدیرمك ارزو ایدییورز .

سزه بو كتاب، فنون موجوده‌نك كافه‌سنی اوكرتمه‌یه جكدر ، زیرا دماغ بشر آنی احاطه ایده‌مز ، فقط بردرجه‌یه قدر سزی ضیای حقیقته تقریب ایله تجلیات حیاتیه‌نك غیرمدرك برتصادف نتیجه‌سی دكل ، برقانون معدلت نمونه‌سی اوله‌رق حضرت احدیتك اثرصنع حیرت افزاسی ایدیكنی اثبات ایدرك مكافات آتیه‌دن امین اوله‌رق افعال وحركاتكزی نجابت وحقانیته توفیقله ظلام ضلالتدن تخلیص نفس ایتمكزی موجب اوله‌جقدر .

شو مسروداتمك اكثریتله رداولنه‌رق برجزؤقلیل طرفندن قبول ایدلمسی محتملدر ، نه اهمیتی وار . بزموفقیت آرامیورز، محرك ومشوقمز سودای حقیقت ، بزی سویله‌تن یكانه ارزو: ظرف مادی اولان پیرانمش قالبی طوپراغه ترك ایتدیكمز وقت ، « روح لایموت، دارفنادن مرورم عقیم قالمادی، حقیقتی تنویره ، بركدری تخفیفه چالشدم ، متردد، مغموم بروجودی تقویه‌یه خدمت ایتدم ، دیه بیلسون .

روح لایموت

كائناتك عظمت و انتظام حیرت انكیزینه عطف نكاه ایتمك بزی افعال روحیه‌مزده تجلیساز اولان مؤثرك استكناهنه سوق ایدییور. فن منافع الاعضا — فیسیولوجی — بزه كوستریور كه :

اولومدن صوکره

— مابعد —

کرچه ترقیات مادیه پایانسزدر، فقط مدنیت حاضره نك جمع و تدوینه موفق اولدیغی بونجه مآثر فنیه ایله برابر محرومیت و فلاکتدن قورتلمق ممکن اوله مایوب وقوف ومساعیٔ بشرك نتیجه سی ینه بر نقطه ده صاپلانوب قالمقده دیکر طرفدن اخلاق عمومیه یه ضعف طریان ایتمکده در. چونکه دینك قوتی سونه رك ارتداد ومسلك مادیون تعمم ایتمکده، آتش هوسات واحتراصات کسب شدتله هیئت اجتماعیه نك احتلاجاتی عقول سلیمه یی تهدید ایتمکده در.

بعضاً انسانلر، عوالمك مهابت وعظمتندن حیرتلره وآنی حقنده اندیشه لره دوچار اوله رق سمایه عطف نظر وکمال سکونتله استکناه حقیقت ایدر، بعضاً حقائق فنیه دن، هیجان انکیز اولان موعوداد دینیه دن استمداد ایدر! سما صامت، فنون عاجز، علمای دینك تلقیناتی غیر کافی کورنمکده ایکن دیکر طرفدن ترقیات فنیه افکار مشوشه یی بالارشاد اك صوکره برملجأ بولنمسی، سونمش ظن اولنان ترقیات معدات وقانون ابدیتك افق حقیقتدن طلوعیله عالمی یکیدن عقل واخلاقه دعوتی بادی اولدی. بومنهاجه چوق زمان نظر استخفافله باقیلوبده اك صوکره مدنیت سابقه نك روحی اولوب کسب کمال ایدرك بوکون توضح ایدن دینندر. اشته نهایت دینك اهمیت وقدسیتی ینه فنونك ترقیاتی سایه سنده بعض علمانك مساعی ومشاهداتی ایله تعین ایتمش ومانیاتیزم، ایپنوتیزم، انتقالات دماغیه تطبیقاتی، روح بشرك مادی دکل، بر جوهر معنوی اولدیغی مرتبهٔ بداهته ایصال ایتمشدر.

قروقس، واللاس، لوج، آقسانوف، پول، ژیبه ر، روقاس الخ...، کبی مشاهیرك افعال روحیه یه منحصر اولان تدقیقات عمیقه لری معمای عظیمك حلنه مدار اوله جق پك کوزل ثمره لر ویرمشدر. اوت بوکون موعودات آتیهٔ دینیه وموجودیت ابدیه نك صحیح اولدیغی تحقق ایتمکده، اعتقاد عالم برونمش

مبداء شعرم

— اوحسن آرامسوزه —

آقشام ، سما ، منكشه ، افقلر ، پرانخساف ،
سرپر حيات حسمه كچمش عصرلرك
أطلال انكسارينی أی هيكل مطاف .
صولغون سحابه‌لرده فقط ، شمدی ، أك درين ،

أك يوكسك ، أك بويوك اولان آثار صنعتك
برانعكاس تامنی نقش ايتدی آفتاب .
لكن ، او هيأتكله ، أمينم كه خلقتك
فوقنده برسما وملكلكدن اكتساب

ايتمكده اولديغك اوكوزللكله بركورون ،
حتی كونش دكل ، بوتون آثار قدرتك
مجموعی بلكه ذره‌سی اولماز محبتك

چهره‌كده مظهر ايتديكی آنات شفقته .
انجاق اومحض لطف خيالكله ، بن بوكون ،
ايتدم ظلام ايچنده بوشهراهه ابتدا .

— ١١ مايس ٣٢٤ — كيجه

مصطفی نامق

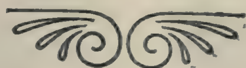

دها کنیشلتمك آرزوسیله لاتین قومی هرکون املندن ، عصبیتندن ، شرارهٔ ملیتندن، خلاصه حیاتندن برپارچه غائب ایتمکده‌در. عائله‌لر داغیله‌رق الاستیقیت اجتماعیه کیتدکجه کرکینلشمکده ودائمی برخشنودسزلق الکزنکیننده‌ك فقیرینه‌قدر مستولی اولمقده‌در. آرتق عصرحاضر آدمی؛ امیدی، اعتمادنفسی غائب ایتمشدر. بو، یوصله‌سنی غائب ایدن برکمیدرکه برعمان‌خیزاب انکیز ایچنده روزکارك، تصادفك ید ظالمنده براویونجاقدن باشقه برشی دکلدر. کنجلره کلنجه؛ اونلر، دها زیاده شایان مرحمت. مسئولیتدن متوحش‌وسعیه متوقف‌شیلردن مجتنب، دائماً استراحت آرایورلر .

رجال حکومت قیمت علمیه‌دن محروم مناقشات شخصیه ایله مشغول ، اهالی پارلاق کلمه‌لرك قوهٔ جاذبه‌سیله چیلدیرمش ، ارباب علم وتحریر ایسه برسحاب ریب وکمان ایچنده . خلاصه آفاق عالمده هرشیء سیاه ، هرشی خائن وقراکلق . هرکسده برخودبینلك ، برخودبینلك که حدودی یوق .

بوکون آوروپا اقوامنی تهدید ایدن تهلکه‌لرك الك بویوکی اولان سوسیالیزم، هیچ شبهه‌سز، اسباب سائره‌دن زیاده بر زمان صوکره غربده برقاچ مدنیتك موجب انقراضی اوله‌جقدر . سوسیالیزمك الك آز مترقی اولدیغی واوکا الك زیاده مقاومت ایده‌جك مملکت انکلتره اوله‌جقدر . آلمانیاده بر کون سوسیالیزمك شکاری اولمقدن قورتولامایه‌رق بلکه هپسندن زیاده متضرر اوله‌جق . بزه استقبالده سعادت ابدیه وعد ایدن سوسیالیزمك ـ قالیکولانك ، تیبه‌رك دورلرنی آراتدیره‌جغندن قورقمليدر . رومادە ایمپراطورلر دورنده، هرکس مستبدلرك وحشت ومظالمنه تحمل ایدردی . مبادلات اجتماعیه ، محاربات داخلیه قومك خصائلنی غائب ایتدیرمش ایدی . ملت او مستبدلرك یرینه کیمی قویه‌جغنی بیلمدیکی ایچون بوتون بوشیلره تحمل ایدردی. نهایت او بویوك روما، بابارلرك آیاقلری آلتنده اولدی .

آصف نفعی

چونکه روما منقرض اولدیغی وقت اڭ بیوك صنعتکارلره ، ادبایه ، عالملره مالك ایدی. رومانڭ دوراقراضی سمای مصارفده اڭ یوکسك نقطه‌یه صعود ایتدیکی زمانه مصادفدر . روما ، ادوار ابتدائیه‌سنده احتیاجاتی اوقدر زیاده اولمدیغی حالده ، پك واسع برغایهٔ خیالی‌یه مالك ایدی . اوزمان رومایی شکوه وعظمتله متتوج کورمك آرزوسی بتون روما روحنه حکم ایدر؛ وهر رومالی بو آرزوی محرق ایله عائله‌سنی ، ثروتنی ، حیاتنی فدا ایتمکدن چکینمزدی . فقط صوکره‌لری بوتون مشغولیتی زینت وسفاهتدن عبارت قالان روما، شان ملی‌یی پك آز دوشونه‌رك نهایت اجنبیلرك پای حاکمیتی آلتنده مقهور اولدی . چونکه ظاهراً وجودی حیانده فقط روحی چوقدن اولمش ایدی .

بوکونکی کشفیات وترقیات فنیه بزی اسکی زمانلرك معناسز خرافاتندن تخلیص ایتدیکی کبی بشرك روی ارضده اشغال ایتدیکی موقعك پك ضعیف وطبیعتك اوکا تماميله لاقید وباشامه‌نك قویلرك ضعیفلری ازمسی دیمك اولدیغنی‌ده آکلاتدی .

بوکون جمعیات حاضره ایچون اڭ برنجی تهلکه، انسانلرك اساس علمیلری حقنده‌کی اعتمادلرینك زائل اولمسیدر. چونکه خلق دائما کندیسنه حقیقت قطعیه‌دن بحث ایدنلره توجه ایدر . حکومت آدمی اولمق ایچون عوامك تخیلاتنه واقف اولمق واونك روحنه نفوذ ایده‌رك خیالات فلسفیه‌یی براقمق لازمدر. برحکومت آدمنك عوامه قارشی استعمال ایده‌جکی لسان مخالفت، اڭ مهلك نتایج حصوله کتیره بیلیر. اونك وظیفه‌سی هرشیدن اول انتظام اجتماعی‌یه وقف دقت ایتمکدر. زمانمزك رجال حکومتی ایسه مؤسسانك صوك درجه‌ده تحت نفوذ وتأثیرنده اولدقلری حالده افکار عمومیه‌نك نفوذینه اهمیت ویرمه‌یورلر. فقط فن اونلره اثبات ایدرکه برنجی قسم دائما ایکنجینك محصول ولادتی اولمشدر . ذاتاً بزم افکار عمومیه دیدیکمز شی، حادثات اجتماعیه‌نك اسباب غیرمرئیه‌سیدر. ونه‌زمان بو اسباب حیاتیه زائل اولمش ایسه اونك مولوداتی‌ده درحال انطفا ایتمشدرکه بو ، برقومك صفحات حیاتیه‌سنده پك مشئوم بردقیقه‌در .

بوکون آوروپا اقوامی ایچنده آهنك اجتماعیلری مختل اولدیغی ایچون لاتین قومی هرقومدن زیاده انقراضه مستعددر . حیات مادیه‌نك دائرهٔ رفاهنی براز

بر مدنیت ناصل منقرض اولور

قواعد پسیقولوژیه‌یه کوره بر ملتك تکملاتی ایچون ایجاب ایدن زماندن دها اوزون بر مدت ظرفنده، اوملت محو و منقرض اوله‌بیلیر. چونکه وظیفه‌سنی ایفا ایتمه‌مکده تمرد ایدن برعضو، نهایت او قابلیتدن محروم اولور. برحوض ایچنده یاشایان بالقلر، نهایت ضعف بصره مبتلا اولدقلری کبی اقوامده وظیفهٔ اجتماعیه‌سنی ایفا ایتمه‌یه‌ایتمه‌یه محکوم زوال بناءً علیه قوملك غیرت، عصبیت، فکر تشبث کبی مزایای مختلفه‌سی کندینی کوستره‌جك بر زمین مساعد بولامیه‌رق دوچار خسوف اولور. دیرلرکه «بر ملتك تکملی، پك چوق زمانه محتاج اولدیغی حالده کریوهٔ هلاکه سقوط ایتمسی ایچون اکثریا پك قیصه بر مدت کفایت ایدر.» تاریخ قدیمك اك زیاده شکوه و اقبالندن بحث ایتدیکی اقوام آره‌سنده روما ایله ایرانك انقراضلرینه استعدادات قومیه و بناءعلیه تشکلات دماغیه‌نك تبدلی سبب اولمشدر. مدنیتی اوج اقباله واصل اولمش بر قوم قومشولرینك هجوم و استیلاسندن ابدیاً مصون اولدیغنه قانع اوله‌رق کمال صلح و سکون ایله منابع ثروتی تزیید ایدر، و بو صورتله مدنیتك لزومندن فضله توسعی احتیاجات جدیده حصوله کتیره‌رك فضائل عسکریه اونودیلیر و خود بینلك ترقی ایدر. او زمان هیچ کیمسه کندی ایشندن باشقه بر شیٔ دوشو- نمیه‌رك قومك‌ده کندینه خاص اولان مزیاتی غائب اولور. اوحالده او قومك قوت و سطوتندن لرزان و هراسان قیلمدانمغه جسارت ایده‌مین او مطیع قومشولر، نتیجه‌لرینی او پك متمدن اولان قومك جکرینه کچیره‌رك اونی کمیرر و انقاضیله یکی بر مدنیت تأسیس ایدرلر.

ایشته بو سببله‌درکه مؤسسات عظیمه‌لرینه رغماً باربارلر روما وایرانك، عربلرده باربارلرك حیات حاکمیتنه خاتمه چکدیلر. یوقسه بوانقراضلری ایجاب ایتدیره‌ن اسباب ظن اولوندیغی کبی مزیات فکریه‌نك انحطاطی دکلدر.

آچار نظرلره كرينده برصحيفه دها ؛ .
اوقور معابدينك سر شكسته فوقندن .

قاضی کوی : سلیمان بحری

قبل الصباح

— قارده‌شم علی جانبه —

ليلك ايچنده سائر اولان روح كائنات ؛
مغلوب خواب اولان متغافل افقلرك ،
معناى كونى ساتر آلهى تنقلرك
روحيله أيله‌يور متمادى معانقات .

بى خواب ، بى نصيب سعادت والتفات
روحم بو ازدواج أثيرىيى سير ايده‌ر ،
نادم بوتون شكوكنه ، برحس دربدر ،
براحتياج سر ايله أيله‌ر تضرعات .

لكن بر آن اولوركه سكونت خيشيلدانير ،
آفاقى بربياضه ياقين رنك اضطراب
ترويج ايده‌ر ؛ ولِل سكونت ، جهان خواب

برضربهٔ منير ايله تتره‌ر قيميلدانير .
روحم بو آن ايچنده‌ده ندامته
توجيه ايده‌ر سلامتى صبح حقيقته .

(سلانيك ، ٢٢ مارت ٣٢٤) عاقل قويونجو

ضیا ، تبسمی اخطار ایدن فقط محزون ،
طونوق تلألؤ نازنده‌سیله ژاله نمود
دوکر بو شوره‌یه بر چوق وریقهٔ یاقوت .
اسر اوزاقلره بربوی سنبلین سکون ..

خرابه‌لر کبی ایصسز وبی‌حدود ابعاد
سراب خلقتی تنظیر ایدر ، که سیل بشر
بو محتشم یم رؤیایه انصباب ایلر —
اویور رکود عمیقنده منکشف ، منقاد ..

یاواش یاواش یوجه‌لیر بدر آسمان سیراب :
میان لیله صارار برسمن لفافهٔ صاف ..
بر انجلای مذبذبله یوکسه‌لیر اطراف ؛
آچار دهاتی ظلمات بی‌نها انیاب .

شویانده صرپ ، متبارز جبال اولور منظور :
یورر مناطق پیرا منده وهم وظلال ؛
کزر معاطب ذیلنده سرتسر اهوال ..
برهنه شاهقهٔ مدهشیله مست غرور ..

بویانده برتپه اوستنده برخرابهٔ تار ؛
بتون مهابت غولانه‌سیله غرق سکوت ؛
مؤبداً دوشونور صانکه ؛ منجمد ، مبهوت ؛
آچیق نظارهٔ امعانه برکتابهٔ تار ..

زمان اولور ، که باقار ماورای افقندن
برانفلاق تجسسله تتره‌ین فردا ..

بو یر سماسنه مخصوص لیل روح آشوب،
یاغار پریده بلوطلرله خرمالقلردن ..

بر انکشاف مطلسله زمردی تترر ،
نهفته غازه‌لنیر صانکه بر سحاب بیاض .
خفا نموده ، غم اندوده انجم سرباز
آچار بو ایلمغیمك [*] اوستنده ماتمی کللر ..

سکونت ، اویله خفی ، زاخفانه ، مست غموم ،
که قوملرك اراسندن ییلانلرك مسکر
صدای جلجله فرمای اشتهاسی کلیر ..
اویور دریده نفسلرله بر عجوزهٔ شوم .

اوزاقده ، تا شو قاراکلق افقلرك مفتور
تزاحمده غریبانه شیرلر کوکرر ..
بو بوش هواده صدا ، اویله مضطرب ایکلر ،
که موجه موجه طنینساز یأس و حیرت اولور ..

نسیم شب متخاشی ، ایلیق ، خیال آمیز
بر انکسار تباعدله تتره‌شیر ناکاه ؛
کلیر صماخه کریزان و منفعل بر آه ..
ایدر جناحنی وسعت، یاواش یاواش تهزیز ..

زمان اولور ، که قمر سرفراز شان و شکوه
— الندہ مغفر خونینی بر بهادره خاص —
بر التماع مظفرله پایکیر خلاص :
چکر افقلره کلبکون بر لوای فتوح ..

[*] ایلغیم ترکجه سراب دیمکدر .

قورتولا بیلسه‌م !

« حسسزمی دیبورسك بكا ؟ حسسز سكا بكزر ! »
طرزنده‌کی شکوای غریبكله دمادم
سودالركك غایهٔ مادیسنی کیزلر ،
- برحس - چویررك بكا برنظرهٔ ماتم !

بن زمزمهٔ صوتكی دیکلر وکولردم
برحس تنفرمی ؟ خایر ! برآجی ذلت ،
برکیزلی الله دیدبنیر ، کندمی یردم ،
چوقدن بیلیرم بن‌سنی آکلاتمه ، نه‌حاجت !

میال تعالی نجه نورسته نکاهی
برنیم نکاهکله سوروکلر کوتوررسك !
بی‌قیدوالم نعشلر اوستنده یوررسك !

ای‌کوزلرکك نجم دل افروز سیاهی
کوکلمده‌کی کوکلری هب سوندورن آفت !
ارتق یتشیر ، سن‌ده خیالمده افول ایت !

علی کامی

چول

— آشیان مؤسسلرینه —

کونش ، اوزاقده ، بوفیفای اصفرك پریان
افقلرنده سونر لرزه‌دار عجز غروب ..

پای نازك كه خیابان تلاقیده سحر —
وقتی بر لانهٔ سودایه ترددله كیدن
نازلی بر جفت كبوتردی، چمنلرده كزر؛
شیمدی یورغون. او یشیل یوللردن
بكله‌ین وعد ملاقاته شتاب ایتمیه‌جك.

آه او كلبرك مشامك، اوصیجاق كونلرده
پنبه لیلاقلرك انفاس حریریسندن ،
تا اوزاقلرده‌كی كلبنلرده
طاغنیق كللرك آشفته ، آچیق كوكسندن
طویولان نكهت سودالری شم ایتمیه‌جك .

آه او كوزلر بكا توجیه نكاه ایتمیه‌جك .
او دوداقلر كیجه مهتاب ایله سویلشمیه‌جك.
آیریلان اللرمز بردها برلشمیه‌جك.
آچی بر باد خزان اسدی دیمك !
ای نهانده طاغلمش دوكیلن نازلی چیچك .

— نیس - ۲ نیسان ۹۰۸ — حسین سیرت

فردای تدفین

— صباح الدین بك افندی یه —

آه! او کوزلر که نگاهمده بو کون کریه‌لری،
شهپر ماه کریزان سورونن بر یولدن
چوریلوب بنده قالان صوك نظری
صانکه بر کوکب هجراندی اوزاقلرده باقان.

او نظرلر، کیجه تنویر غرام ایتمیه‌جك.

او دوداقلر که بوکون بر بوروشوق توزلو چیچك،
کفت و کوی لب فرقتله یورولمش درده؛
کیجه‌لر اشك مکوکبله باقان مشجره‌ده
ماه هجران ایله بلبللشه‌رك

او دوداقلر بنی «سیرت!» دییه یاد ایتمیه‌جك.

آه او اللر که یشیل کولکه‌لی بر پنجره‌دن
اوزانوب کندینه بر کل قوپاریرکن دها دون،
ایکی کلبرك خزان اولدی بو کون.
بر مکوکب شب رؤیایه وداع ایلرکن

آیریلان اللرمز بر دها برلشمیه‌جك

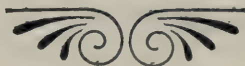
اوت؛ بونلری سز کورمه‌یکز، ایشیتمه‌یکز. اوتره‌ین دردلی بابالر، بواوشوین چیپلاق چوجوقلر، سزی دوشوندیرمه‌سین. دنیاده صابون بوله‌مادقلری ایچون ضاچلرینی کسن قادینلر اولدیغنی سز، بیلمه‌یکز !..

آناسندن، باباسندن، قارده‌شلرندن آیریله‌رق حتی مصره قدر کیتمش اولان کذبان، ایکی سنه‌در نه اونلردن خبر آلمش، نه‌ده اونلره برخبر کوندره‌بیلمشدر. اوزواللی، بوشیلری سزی اکلندیرمك ایچون سویله‌میور. او، بوحکایه‌لریله بر مدتجك اورایه کیدوب یاشایور، اونلری یاد ایدیور، اونلره بوصورتله برنامهٔ روح کوندریور !. اره صره خفی بر رعشه، بیلنمز کیزلی برخوف ایله اورایه دوشمکدن عادتا فرار ایدیور؛ فقط اونلرله ایشته بوصورتله، ینه مکتوبله‌شیور !.

کندی افتراقنه مقابل آلنان اوکوزك وجودندن بر استراحت درون حس ایتمك ! ایشته بوفکر، بوخیال مشکوك، کذبانك اك بویوك تسلیسی اولیور.

آرتق یتر، بوسرکذشت مصائب، دکل یازیلق، حتی سویلنمه‌ملی بیله !..

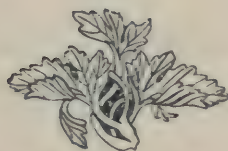
مصر علی سعاد

« بش چوجوغم وار. هپسی تحته اوستنده یاتیورلر ، کیه‌جك اورته‌جك یوق ! شوقیزجغزی آلك‌ده بکا اون لیرا ویرك ، براوکوز آلیر ، بریسیله اورتاقلاشه چفت قوشار ، بر آز اکین اکه‌رم. یوقسه بوقیش ییه‌جك‌ده بولامایه‌جغز.. » دیدی .

کذبانك حجت شرعیه‌سی یاپیلوبده بسلمه‌لکه آلندیغی کون پنجره‌نك آلتنده طورمش ، متصل یوزینی‌سیلن بوزواللی‌یه ، « آغلایورمیسك؟ » دیه صوردیغمز زمان « خایر آغلامیورم ، فقط یاپدیغم ایشك‌صیقینتیسندن ترله‌یورم!. » دیمشدی.

بونلر ، بوفجیعه‌لر ، بو .. بوقارا بختلر ، مصائب بشر دکل ، صحایف حیات امحدرلر . . .

طاشقین برهیجانله حارثه دیمك ایسته‌یوردم‌که :

— اوت یاوروم ! سز دها نه کوردیکز ؟ نه ایشیتدیکزکه !.. فقط بو شیلری کورمه‌یکز ، ایشیتمه‌یکز ! آتیده‌کی سعادتکزی ، بوفجیعه‌لر زهرله‌مه‌سین. بوسفالتلر ، آرتق اورته‌دن قالقسین ! سزك دها ، مدهش انینلری دماغکزه نقل ایده‌مه‌ین قولاقلرکز ، بونلری دویماسین!..

بوفقر قاتل ، یالکز مطبخسزلقدن عبارت اولسه !.. یا اوراده پیشه‌جك غایت ضعیف غدادن محرومیت قورقوسی ، یا اوآچ قالمق احتمالك رعشه‌لری !. بونلری نه یاپالم ؟ !..

کذبانك کوینده ، صابون بولامادقلری ایچون ، باشلرنده کیردن خسته‌لق اولماسین دیه قادینلر صاچلرینی کسیورلرمش . . .

غاز ولامبه نه‌در بیلمه‌کلرندن ، کیجه قارانلقلرندن قورتولمق ایچون اودون پارچه‌لری ، چیرالر یاقارلارمش .

كذبان

— توفيق فكرت بكه —

كوچوك اوغلم حارث، دها آلتی یاشنده ایدی.

بر آقشام بولونديغی اوطه‌دن قوشارق يانمه كلدی. مهم برشی، شاشیله‌جق بر مسئله آكلاته‌جقمش كبی بر تلاشله كوزلرینی آچارق: بابا؛ كذبانلرك أونده مطبخ يوقمش!. ديوردی.

زواللی چوجوغك بوطفلانه حيرتندن، بوجريحه‌لر آچماغه غايت مساعد استغرابندن او آنده عجبا نه‌لر حس ايديوردم؟!.

حارث، كوزلرمك ايچنه باقيور، بندن جواب بكله‌يوردی!

كذبانك ايچری اوطه‌ده حكايه ايتديكی بوكوی حياتنك مطبخسزلغندن متأثردی. واميمكه بوتأثريله سوزی ياريده براقه‌رق بكا قدر قوشدی كلدی. مطبخسز بر أوك وجودينه اينانه‌ميوردی!. جواب ايسته‌يوردی ...

— اوت؛ بعض أولرك براوطه‌سنده اوجاق واردر. كويليلر يمكلرينی اوراده پيشيريورلر، واوراده يرلر، ديدم. بوجوابمدن اوقدرممنون اولمايه‌رق چكيلدی كيتدی. اوصره‌ده حارثه دهابرچوق شيلر سويله‌مك ايسته‌يوردم. كندی كنديمه ديوردم كه:

— سز دهانه كورديكز؟ نه ايشيتديكزكه؟!. اوكذبانی بزه باباسی كتيردی.

ینی بر مضطرب جهاز عصب ؛
اونی قالدیر ، قالان چوروك بر قاب .

بو سینیر پنچه‌سنده هر مبلی ؛
هر کولوش بر تشنج عضلی .

ذات ، اوستنده بر جلای غرور ؛
دائما آج بر احتیاج عقور ؛

دائما کیرلی ، کیرله‌نن بر أل ؛
دائما آچاق ، آچلان بر أمل ؛

دائما زورلایان ، قیران ، دوەیرن ،
محوایدن ... صوکره محواولان بر تن .

بویله بر زهره قارشی سن « مسعود
اولا بیلدم . » دیسه‌ك ده خولیادر ؛
اولامازسك ؛ او بك ظلال آلود
بر توهم که عین رؤیادر . . .
اولاماز آکلایان ، کورن مسعود .

— قایالر ، ۷ کانون ثانی ۱۳۲۱ —

توفیق فکرت

بر جواب

— جنابك برمكتوبنه —

« باری اولدکمی ، باری سن مسعود ؟ »
دییه صوردك ، نظرلركده « خایر ،
اولامازسك . » دیین فتورآلود
برتبسمله . . . نجه لایقدر
اولامازسهق نه‌سن نه‌بن مسعود .

نه دییوردك باق : آدم اولادی
جانلی برجیفه ، بریورر یخق .

صالیا ، یاخود یالان قوصان برآغیز ؛
بر تعضوکه قان ، ایرین یالکز .

قوجامان بر قارین ، کوچوك بر باش :
آز دوشون ، چوق یه ، دائما اوغراش !

قلبی امیدوحرصه چاه شئون ،
حرصی ، امیدی آت ، مضیقهٔ خون .

وبوندن هیچ کیمسه‌یی خبردار ایتمه‌ییکز . آرزو ایتدیککز تقدیرده بکا بعض حوادث یازکز. مرحومك انوابلرینك قسم اعظمی چالندی، متباقیسی دها استانبوله کوندرلدی . محب اصالتشعارمك امضاسنی محتوی اولوب حال حیاتنده کندی طرفندن بکا تودیع ایدلمش اولان وصادق خدمتکارینه بوز لیرا ویرلمسی وصیتنه دائر بولنان ورقه‌یی طرفکزه کوندرییورم . بونا وسکار آدمك مستحق اولدیغی مکافاته مظهر اولماسنی تمنی ایلەرم ..

امضا

سابق شیخ الاسلام

حسن خیرالله

عثمان پاشایه ویریلن، امرلرظالمی تضعیف ایدییور. میرآلای محمد، دون بوکبی تنبیهات ایله مأمور ایدلمشدی .. حالمز وخیمدر ؛ احتمال که وفاتم بومکتوبدن اول سزه خبر ویریله‌جکدر . بکا چوق آغلامه‌یکز ؛ لله کناهلرمی عفو ایتسین ! اولوم ، برامر طبیعی ایسه بونی مقدس برسبب اوغورنده شهداوله‌رق اختیار ایتمکله کندمزی مسعود عد ایدەلم .

آشیانۀ عائله‌ده‌هپکز حسن آمیزش ایله یاشایك؛ بونك ك معزز املم اولدیغنی سزی حفظ و صیانت الهیه‌یه تودیع ایدرك بیان ایلرم .

امضا

مدحت

ایکی کون صوکره ، دیکر اشخاص ، مدهش اشکنجه‌لر ایچنده محمود پاشانك حیاتنه خاتمه ویرمکده‌لر ایکن حجاز والیسی عثمان نوری پاشا ، کیجه نوبتجیسی زنجی بر عسکر چاوشی واسطه‌سیله ،مدحت پاشایی قتل ایتدیرمشدی .

بر مدت صوکره قربانلك کیم اولدیغنی اوکره‌نەرك قاتلك جنت دماغیه‌یه اوغرامش اولدیغی جملۀ روایاتدندر .

مدحت پاشانك زندان ارقداشی اولان شیخ‌الاسلام خیراه افندی ، اون بش ذی‌الحجه‌ده محبسك طول زوجه‌سنه شو مکتوبی یازییوردی :

سوکیلی ولی‌نعمتمز مدحت پاشانك وفاتندن‌طولایی رفیقۀ محترمه‌سی خانم افندی ایله کریمه‌لری خانملره ومخدومی علی حیدر بکه تأثرات صمیمیه‌می مع‌الاحترام عرض ایله‌ایفای وظیفۀ تعزیتکاری ایلەرم . جناب حق مرحومك روح‌المنا کنی غریق‌سرور جاودانی ایله‌سین. صورت‌فجیعۀ وفاتی وحال‌حیاتنده دوچار اولدیغی آلام ومصائبی احتمال که بیلیورسکز . غزته‌لرده بیان ایدلدیکی وجه ایله مرحوم شیرنجه‌دن وفات ایتمه‌مشدر . مدحت پاشا ، عین کیجه‌ده ، داماد محمود پاشا ایله برابر اختناق ایدلمشدر . اه هرایکیسنی‌ده رحمت وسعادت ربانیه‌سنه مظهر بویورسون ..

سزه پك چوق شیلر یازمق ایستەرم ، فقط جاسوسلرك تجسسلرندن قورقویورم . بومکتوبمك یدکزه واصل اولوب اولمادیغنی لطفاً بکا اشعار ایدکز

بو مرکزده . اولکی کبی سزه مکتوب یازمه‌یه‌جگمدن قورقیورم . بکا کوندره‌جککز چاماشیری ده ، پاره‌یی ده آلامایه‌جغم . نه ات ، نه میوه ، نه پرنج تدارك ایده بیلمکلکم ممکن اوله‌یور ، مع مافیه بابه‌ دیشلرمی کوندرمکه غیرت ایدکز . صابون وقهوه آلمق ایچون کافی درجه‌ده پاره‌م وار .

سزی کمال محبتله درآغوش ایدرم .. امضا

مدحت

هامش :

صباحلین ، بزه سکز کشی‌یه مخصوص برقارا‌وانه چوربا ایله بر طباق طورب و یریورلر . اقشاملین بر یره طوپلانان آجلر قاراوانه‌دن ییورلر . دیکرلری قوری اکمك پارچه‌لریله قناعت ایدییورلر . بابه دیشلرم بوراده اولمایشندن صویه باتیرلمش اکمکله تغذی ایدییورم . شیرنچه‌م ایبدر ؛ فقط پك ضعیفم . بزی اولدیرمك ایسته‌یورلر . ضربهٔ اضمحلالی باتملم کیم ایندیره‌جك ؟..

برقاچ کون صوکره عاقبت فجیعه‌یی حس قبل الوقوع صورتنده آکلامش اولماسندن ناشی عائله‌سنه آتیده‌کی مکتوب شفقت آمیزی کوندرمشدی :

طائف ۱۰ رجب سنه ۱۳۰۱

سوکیلی زوجه‌م ، سوکیلی قیزلرم ، سوکیلی اوغلم علی حیدر ،

احتمال که بو ، صوك مکتوبم اوله‌جقدر ؛ چونکه بوندن اولکی مکتوبمی یازارکن تصور ایتمش اولدیغم کبی تغذی ومخابره‌مز حقنده اتخاذ اولنان تدابیر ایله بزی اولدیرمك چاره‌سنی آرادیلر . حتی زهرله‌مکه بیله تشبث ایتدیلر . بر ضابط ایله سوت آلمغه کیدن خدمتکارم عارف ، زهری میدانه چیقاردی . درت کون صوکره صاتون آلوب او له‌سنه قویمش اولدیغی ات ، قزغانك ایچنه تغشیش جنائی علامتلری براقدی . بونی متعاقب دستیمزك صوینی تفسیخ ایتدیلر . فقط خدمتکارم بتون بومانوره‌لری کشف ایتدی . مع مافیه دشمنلر یورولمه‌یور ؛ اطرافمزی جاسوسلرله قوشاتیورلر ؛ ایکی سنه اول استانبولده مشهور حسنك محبی بیکباشی چرکس بکرك حرکاتمزی تجسس ایتمسی کبی . بکرله برابر بزم آرامزده یاتان اوچ چاوش دها وار . هرکون ، مشیر رتبه‌سنه چیقاریلان والی

کوندرمش و مذکور مکتوبده شیفره‌لی اولان اسکی مکتوبلرمك عددینی بیلدیرمشدم.
سکز کون صوکره اوموزمده چیقان بر چباندن اسیر فراش اولمشدم.
بو، بکا پك زیاده اضطراب ویرن بر شیرپنچه ایدی. دوقتور نامنه کنج بر طالب
طبدن باشقه کیمسه‌یی بوله‌مامشدم. پك مأیوس اولان منفی آرقداشلرم بکا خبر
ویرمکسزین بر دوقتور کوندرمسی ضمننده مکه والیسنه اشعار کیفیت ایتدیلر.
فقط مشیر رتبه‌سنه ترفیع ایدلمش وبزی آجلقله ویا صور سائره‌ایله اولدیرمك
ایچون کندیسنه اوامر خفیه ویرلمش اولان والی، جواب ویرمدی. بیکباشی
بکر افندی بو مقصدك اجراسی ایچون والی طرفندن مأمور ایدلدی. بکر برنجی
کون خدمتجیلرمزی قوغدی وات تعییناتمزی کسدی. شیرپنچه‌م بنی یتاغه
محکوم ایتدیکی ایچون بکر، بوندن بویله چوربا وسبزه ایله -که بونلری بزه عسکر
قاراوانه‌لرنده ویریورلردی- قناعت ایده‌جکمزه دائر اولان تعلیمات واخطاراتی
بکا تبلیغ وخارجدن ارزاق جلبی وچاماشیرلرمزك کندیمزدن باشقه‌سی طرفندن
ییقانلمسی رسماً ممنوع اولدیغنی علاوه ایتدی. حقه‌مزی، قلم وکاغدمزی
آلدیلر. برکت ویرسون اصلا مضر اولمامقله برابر ینه خوف واندیشه‌یی
تحریك ایدن مکتوبلرکزی محافظه ایده‌بیلدم. عین کیجه، بکر؛ خیرالله افندینك
حرمی ایله کوچوك چوجغنی مکه‌یه اعزام وخدمتجیلرمزی تبعید ایتدی.
بوطرز معیشت ایله محو اولمقلغمز چاره‌سی آرانیلیور. چونکه هپمز رفاه‌حاله
آلیشمش اولدیغمز ایچون، رغماً، معده‌مز بوغدیه‌یه تحمل ایده‌میه‌جکدر.
بونجه مصائب ظالمانه‌دن صوکره بو، اولوم دیمکدر. ارقداشلرمك مضایقه‌سی
پایانسزدر. متصل تخلیهٔ سبیللری ایچون نیازنامه کوندریورلر. خسته‌لغم
اثناسنده خدمتجمك غیبوبتدن نه‌درجه دوچار آلام اولدیغمی تصور ایده‌مزسکز.
اطبانك فقدانی، بکرك ظلمی حالمی دیکرکون ایتدی؛ فقط غالبا دها چکه‌جکلرم
وار. بوندن بویله آرتق مرحمت الهیه‌یه اولان امیدم زائل اولمشدر. آرقداشلرم
طرفندن بر لایه ایله ایشله‌دلمش اولان شیرپنچه‌م ده‌شیلدی. اضطرابم تخفف
ایتدی ویاره قاپانمق اوزره‌در.

خیرالله افندینك حرمی ایله چوجغنی اوزاغه کیتمه‌دیلر. بکرك بر تلغرافی
اونلری طائفه چویرتدی. ضیای حریتی خیال میال کوره‌بیلدیلر. ایشته حالم

طقوز کوندنبری ذات شاهانه‌کز مطالباتمی اسعاف لطفنی رد ایدییورسکز ؛ حالبوکه بومطالب، مأمورتیم ایچون الزم بولنان قوانین عادله‌ومحقه‌نك تصدیقی کیفیتندن عبارتدر. اوچوروم کنارینه کلمش اولان قانونك تحکیمه چالیشمقده اولدیغمز برصره‌ده ذات همایونکزك آنك محکوم سقوط اولمسنی تجویز بیورمسی موافق اولەماز.

شوکتپناهم، شاید سربستیٔ معروضاتمدن طولایی مسند صدارتدن عزل ایدیله‌جك اولورسه‌م بو مقامك سعادت مملکتی آرزوی شاهانه‌لریله تألیف ایده‌بیله‌جك اسبابی تأمینه مقتدر درایتلی برذاته توجیه بیورلمسنی استرحام ایلرم اولبابده... امضا

مدحت

جواب انتظارینه محل قالمادی. بش شباطده مدحت‌پاشا سرایه چاغرلدی ؛ موقوف‌ومحکوم، عزالدین واپورینه بالارکاب، عربستانده طائفه کوندرلدی.

همان عینی زمانده استانبولده حربیه ناظری حسین عونی پاشا، اشقودره‌ده محمد علی پاشا، زنجیرلی قویوده قهرمان پاشا قتل ایدلمشدی.

شیخ‌الاسلام خیراه افندی طائفه، مالیه ناظری سعید پاشا منی‌یه، کمال بك مدللی‌یه نفی اولنمشلردی. داماد محمود پاشاده — سلطان مجیدك دامادی — طائفه کوندرلمشدی، اوراده قوت و شجاعت رستمپسندانه‌سنه رغماً اویقوده اوشاقلر کندیسنی صابونلی بر ایپ ایله بوغمق تشبثنده بولنمشلردی ؛ فقط چبالامغه باشلادیغی ایچون خائنلر اعضای تناسلیه‌سنی اویله وخشیانه برصورتده قوپاردیلرکه شاهدلرك افاده‌لرینه نظراً — فریاد جانخراشی جوار کویده‌کی حیواناتی تترتدی ».

مدحت پاشایه کلنجه، ۱۹۰۱ ده پرنس صباح‌الدین بك طرفندن کندنسنه تقدیم ایدلدیکمز مخدومی علی حیدر بکك بر صورتنی استنساخه مساعده ایتمش اولدیغی وثائق غیر مطبوعه‌دن استخراج حقیقت ایده‌لم:

طائف حبسخانه‌سی ۸ جماذی‌الاخره ۱۳۰۱

سوکیلی عائلەم،

تخمیناً بر آی‌اول سعید بك معرفتیله اشبو مکتوبمدن اولکی صوك مکتوبمی

شوكتمآب ،

قانون اساسی‌یی اعلاندن مقصدمز استبداده نهایت ویرمك ، ذات شوكتسماتكزه طریق حقی كوسترمك ، وظائف وكلایی تعیین ایتمك وتركیایه بر مدنیت مكمله بخش ایلمك ایدی . اوتوز سنه‌دنبری موجود اولان مقررات ونظامانه رغماً قانون جدید ، حتی شو دورهٔ بحرانده بیله ، تطبیق ایدلمك لازمدر . چونكه قانون اساسی‌یی مخاصم اوروپالك توجهاتنی قازانمق آرزوی یكانه‌سیله اعلان ایتمه‌دك . بوبابده بعض ایضاحات اعطاسنه مساعدهٔ شاهانه‌لرینی استرحام ایله‌رم . افعال وحركاتندن مسئول اولان ذات همایونلرینك وكلای شاهانه‌لری كبی حقوقنی بیلملری ایجاب ایدر .

ملتی اغفال واضلال ودرت یوز سنه‌دنبری دوچار اضمحلال ایتمكده‌اولان حیل ودسائسی تحری وتدقیق ایتمكلكمز تحت وجوبده‌در . ذات شوكتپناهیكزه مدیون اولدیغم حرمت وصداقتدن انحراف ایتمیه‌جكم ؛ فقط شرع شریف احكامنه توفیقاً منافع ملك وملته منافی اولان اوامر شاهانه‌لرینی عدم انفاذه مجبورم . معلوم شاهانه‌لری اولدیغی اوزره مسئولیتم عظیمدر . وطنه بخش سعادت ایتمكی وجدانمه قارشی صورت قطعیه‌ده تعهد ایتمشمدر . وجدانمك حكمنه رعایتده قصور ایتمیه‌جكم . مع‌مافیه وطن ، كندیسنی اغفال ایتدیكم صورتده ، بنی تلعین ایده‌بیلیر ؛ لكن اونی اغفال ایتمیه‌جكم . ذات همایونلری خلوص نیت وصداقتمه اعتماد تنزلنده بولونیورلر . شوقدركه صدای وجدانمدن ولعنت وطندن تدهش ایتمكده اولدیغمی تكراره لزوم كوریرم . ایشته بونك ایچوندركه ، شوكتپناهم ذات همایونكزه قارشی بوزمینده عرض حاله كندیمده جرأت كورییورم . عثمانلیلرك ، تركیایی اصلاح وآنی بالذات كندیلری اداره ایده‌بیلملری لازمدر . ذات شاهانه‌لری مشروطیت اداره‌یه مالك بر مملكتك قوانیننی بیلیورلرمی ؟ اوقوانینی كندیلرینه بیان ایتمكلكم لازم كلیرمی ؟ بز وكلایه توجه ایدن وظیفه بویوكدر وبو وظیفه‌یی كرچكدن عثمانلی‌اولانلره لایق برصورتده ایفا ایده‌جكز ؛ فقط لطفاً ، شوكتپناهم ، امنیت واعتمادكزی بزه بخش واحسان بیوركز .

محظوظیت شاهانه‌لرینی موجب اولمیه‌جق هیچ برحركتده بولنمدیغمی ظن ایدییورم . لكن ایسته‌یورم كه مملكت كندیسنه قارشی اولان مسئولیتمی بیلسین .

مدحت پاشانك صوك مكتوبلرى

— «ئەتودوپاژى» دن —

«ژون ترك» عالمنك، مدحت پاشانك تأسيس كردەسى اولان قانون اساسى يى اعلانه موفق اولدقلرى شو صره‌ده، ماضى يه ارجاع نظر ايتمك وقانونمذكورك نه كبى مشكلات ايچنده وجوده كلديكنى آكلامق فائده‌دن خالى دكلدر.

سلطان عزيز، سلفى عادل سلطان مجيدك زمان اداره‌سنده پك پارلاق بر صورتده تيسر نماى موفقيت اولان اصلاحاته دوام ايتمه‌مش ايدى. حريت فرقه‌سنك رئيسى بولنان صدراعظم مدحت پاشا، تركياده ادارهٔ سابقه‌نك تكرار رجوع ايتمكده اولديغنى تأسفله كورييوردى. عبدالحميد ثانى حضرتلرينك بيوك برادرلرى ولى عهد سلطان مرادك متانت اخلاقيه‌سنى، كياست و خلوص نيتنى بيليوردى. سلطان عزيزى طريق حق وعدله سوق ايده‌جك هر درلو تشبثاتى اجرا ايتمش ايدى ايسه‌ده مساعيسنك منتج فوائد اوله‌ميه‌جغنى اكلامشدى. ايشته بو صره‌ده عبدالعزيزك خلعنى وسلطان مرادك جلوسنى انتاج ايدن ٣٠ مايس ١٧٨٦ حادثهٔ سلطانى وقوعه كلدى. اون كون صوكره سلطان عبدالعزيز، اسرار انكيز بر صورتده ترك حيات ايتمشدى. اطبا ابورلرنده، انتحار ايتديكى بيان اولونيوردى؛ مدحت پاشانك دشمنلرى قتل ايدلمش اولديغنى ادعا ايديورلردى.

سلطان مراد انجق اوچ آى اجراى سلطنت ايتدى. بعده كوچوك برادرلرى عبدالحميد خان حضرتلرى جالس تخت عثمانى اولدى.

مدحت پاشا، سلطان عزيز وقعه‌سندن طولايى عليهنه آچلمش اولان تحقيقاته اهميت ويرمكسزين سلطانه قبول ايتديره‌جكندن اميدوار بولنديغى آمال احرارانه‌يى تعقيب ايديوردى. ٢٨ كانون ثانى ١٨٧٧ ده مقام معلاى سلطنته شونى يازيوردى:

(ابن موسی) دن بر صحیفهٔ بدیعه

— موسی حین وفاتنده —

بحث ایتمه ، بکا ، دغدغهٔ یأس واملدن ؛
اول تجربه‌دن نزد کمالده غنا وار.

آزاده سرم غائلهٔ شوق وکسلدن،
مادام که انجام حوادثده فنا وار

موسایه نه غم، ضربهٔ جلاد اجلدن،
عمرنده فنا وار ایسه نامنده بقا وار

هر ویردیکی چیقمقده ایکن عاقبت الدن
دنیا بوقدر رغبته‌اولسونمی سزاوار.

مقصود بودر ایلدیکم سعی وعملدن
موسی ! دنیلیر قبه‌ده برخوشجه صدا وار

عبدالحق حامد

قلم، ادبی مزاح غزته‌لرك اوروپاده‌كی امثالنه معادل بر مجموعهٔ نفیسه‌در، مملكتمزك بر اثر صنعتكاریسی اولدیغی ایچون عثمانلی روح ظرافت آشناسنه پك مونسدر . شعر آمیز مقاله‌لریله ، او امثالسز رسملریله بوتون قارئینی مسحور ایدن قلمك حقمزده‌كی تلطیفات رفقا پرورانه‌سنه كمال صمیمیتله تشكر ایدر و قارئلرمزه بو رسالهٔ قیمتداری توصیه‌یی وجائب قدرشناسیدن بیلیرز .

هردرلو آثار و اوراق مدیریته ارسال اولنملیدر . درج اولنمیان آثار اعاده اولنماز . امضاسز و پولسز مكتوبلردن اداره مسئولیت قبول ایتمز .

مؤسسی : ابن‌السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن‌السری
احمد جودت

آشیان

أدبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۸ — برنجی جلد

۱۰ شوال ۱۳۲۶
۲۳ تشرین‌اول ۱۳۲۴

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

بابعالی جاده‌سنده ۴۰ ـ ٤٤ نومرولی سلانیك مطبعه‌سی

۱۳۲٤

کسر ایده‌رك ضبط ایتمشدی !.. دلیقانلی بو اثناده درین برغشی حسیات ایچنده دالمش ، دوشونورکن مردیونلردن سرعتله چیقان برینك آیاق سسیله ، بر پارچه‌ده اویقویه بکزه‌ین بو استغراقدن اویانه‌رق قولتوغك اوستنده دوغرولدی. صوکرا ایچری‌یه کیرن عموجه زاده‌سنك آرقه‌سندن ینکه‌سنك سسنی ایشتدی :

— وداد بك ، دییوردی . سزه مسافر کتیرییورم ...

وداد بهجت ، بو مسافرك کیم اولدیغنه درحال انتقال ایده‌رك قلبی چارپمغه باشلادی . ینکه‌سی ایچری‌یه کیرر کیرمز ابتدا والهه‌یی اوکا تقدیم ایتدی :

— دایمك قزی ، والهه.. ظن ایدرسه‌م ایلك دفعه کورییورسکز ... دیدی.

وداد جواب ویردی :

— اوت ، دیدی . حتی دایمزك برقزی بولندیغنیده بیلمیوردم ...

شمدی هپسی بررصندالیه‌یه اوطورمشلردی . وداد بهجتك ینکه‌سی ، صالحه خانم ؛ یازیخانه‌نك اوزرندن رسملی برغزته آلارق بر قاچ صحیفه‌سنی چویردکدن صوکرا تکرار آلدیغی یره براقه‌رق دیدیکه :

— والهه کانکزی دیکله‌مك ایستیور . اکر برمشغولیتکز یوقسه ...

وداد بهجت ، درحال :

— امر ایدرلر .. دیدی .

وآیاغه قالقه‌رق ایلریله‌دی. قاپینك یاننده ، بر ماصه‌نك اوزرندن کمانی آلارق تکرار یرینه اوطوردی . والهه محجوبیتندن کوزلرینی ایندیرمش سکوت ایدیوردی .

— مابعدی وار —

جمیل سلیمان

طیران ایدن خطوط مبهمهٔ خیالیه‌سی نوعندن دماغدن سیلنمکه محکوم ، بو سیمایی اوزایه قابل اولدیغی قدر درین نقش ایتمك ایچون دوشونمك لازمکلدیکنه قناعت ایدن وداد بهجت ، بو برکره کوردیکی یابانجی برقز حقنده بو درجه خیالی اولمق طرفنی - نیچون التزام ایتدیکنی حتی محاکمه‌یه حاجت کورمه‌دن - صرف برساٸقهٔ حسیه‌یه تسلیم نفس ایتمکده بر شعر تخیل ایده‌رك همان قبول ایدیویرمش ودائما حقیقتی خیاله فدا ایتدیره‌ن واك آجی ، اك ملوث حقایق حیاتیه‌یی برغارهٔ شعر ونفاست آلتنده ملون کوسته‌رن بر حس شاعریتله برمدتدن بری بوش قالان قلبنده تازه بر حسك ، یکی برسودانك هیجانلرینی اویاندیرمق ایسته‌مشدی . روحنك دائما قیغلجیملر صاچان بواحتیاج سوداسی ؛ اوکا عشقی ، بر تهلکه دکل حیاتی شنلندیره‌جك ؛ زیرپای آمالنه آتك !. آتك ازهار سعادت بوشالته‌جق برپری حسیات فرض ایتدیریوردی . سه‌ومك ... حیاتده بوندن بویوك بر بختیارلق اولورمیدی ؟ ... اونك اك برنجی أملی بو ایدی . سه‌ومك اوح ، اوت .. اومطلقا بریسنی سه‌ومك ایستیوردی . بونی دوشوندکجه قلبی عظیم براحتیاج محبتله چارپار وحیاتده سه‌وه‌بیله‌جکی بررفیقه‌یه مالك اولمق خولیاسیله مست وبختیار ، ساعتلرجه دوشونوردی . انك ایچون ازدواج ، مطلقا برمعاشقه نتیجه‌سی اولمالیدی . بواونك ذهننده یرلشمش اویله متین بر فلسفه ایدیکه برکره کورمکله حتی کورمه‌دن یالکز والده‌لرك تنسیب وقراری اوزرینه یاپیلان ازدواجلری حیرتله تلقی ایده‌رك وبوطرز رابطه‌لرك أبدی اولامیه‌جغنه قناعت ایده‌ردی . ایشته شمدی کندی کندیسنه اورفیقهٔ مستقبله‌یی تخیل ایده‌رکن قلبنده دها جدی براطمئنان واردی . بودفعه بوتون اودوشونجه‌لرك خولیالرینی اکمال ایدن برسیما ، متحیر نظریله برچوجوق سیماسی رفاقت ایدییوردی . اونی اوزون ، قومرال صاچلرینك ساده بر طارانیشیله ، ناصیه‌سنه برعلویت صافیه‌نك أثیری دالغه‌لرینی سه‌رپن کستانه کوزلرینك طاتلی باقیشیله اوقدر کوزل بولیوردیکه برقاچ سنه صوکرا یتیشمش برکنج قز شکلنی آلدیغی زمان بر تهلکه اولاجغنه قناعت ایدییوردی ...

وداد بهجتی ، أك زیاده سحرله‌ین اونك کوزلری اولمشدی . اونلرده نصل پرتأثیر نه آتشین برقوهٔ ساحره واردیکه اونی برثانیه ایچنده ، بوتون متانتلرینی

برآفادهٔ آشنائی آرارکن وداد بهجت ، بودفعه قلبنده اوفاق بر احترازله اوراده دها زیاده دورمقدن چکینه‌رك یوقاری اوداسنه چیقمش وذهنده بوسیمای معصومك خاطرهٔ لطیفه‌سیله پنجره‌نك اوکنده بر قولتوغه یاصلانه‌رق ، اوکون مکتبده کیمیا درسنده ، علی العجله طوتولان نوطلرله پالطوسنك جیبنده پریشان برمجموعه‌تشکیل ایدن کاغد دسته‌لرینی یازیخانه‌نك اوستنه براقدقدن صوکرا برقاچ کوندن بری اوقومغه وقت بولنه‌مامش غزته‌لری سوزمکه باشلامشدی ...

دلیقانلی ذهننده حالا اوسیما ایله اقدامك «سووهوا» حقنده برمقالهٔ فنیه‌سنی تعقیب ایده‌رکن یورغون نظرلری ؛ بو ، کوزونك اوکنده اوزانوب کیدن سلسلهٔ حروفات آراسنده، بعضاً بربره ایلیشه‌رك، بعضاً بوسبوتون دومانلانه‌رق بولانیور .. وبو بیاض کاغد اوزرنده حرفلری ؛ یواش یواش حرکته کله‌رك اوته‌یه برییه قوشوشمغه باشلایان بر قارینجه سوروسی شکلنده کوربیوردی ... کلمه‌لر ، بویله بر هرج ومرج رؤیت ایچنده یکدیکرینی ولی ایتدکجه کوزلرینی بوروین اینجه بربولوط طبقه‌سی آراسندن هپ اومتحیر نظرلریله کندیسنه باقان ایکی ایری کستانه کوز ایله سه‌وعلی برچوجوق سیمای رفیقی بلیریور .. وبیننك ایچنده انتظام محاکاتی آلت اوست ایدن بر تأثیر ایله اونی اوقومقدن زیاده دوشونمکه سوق ایدیبوردی ...

نهایت دها زیاده دوام ایده‌میه‌رك غزته‌یی براقدی . ألنده بر سیغاره ایله تکرار قولتوغه یاصلاندی . شمدی سیغاره‌دن چیقان دومانلر ، کاه بر آرایه طوپلانه‌رق بعضاً بربرندن آریلارق اوته‌ده بریده رقصان هاله‌لر شکلنده اوزانیور واودانك هوای غنوده‌سنده یواش یواش یوکسه‌لن شفاف بولوط کومه‌لری حاصل ایدیبوردی ...

وداد بهجت ، دماغنی درین بر حظ خولیا ایچنده احاطه ایدن بوسیغاره دومانلریله مست ومخمور کوزلرینی قارشیده دیوارده برلوحه‌یه دیکه‌رك کویا اوراده دمیندن بری ذهننی اشغال ایدن خیالك عکس ارتسامنی کورمکه چالیشیورودی ...

آنجق بردقیقه سوره‌ن برتدقیق ایله ضبط اولونمش خاطره‌لرك برآن ایچنده

— مابعد —

٢

اونلر همان آلتی سنه‌دن بری برآراده یاشایان ایکی نشانلی کبیدر ...

والهه هنوز دوقوز یاشنده بر چوجوق ایکن وداد بهجت اوکا بر کون مکتبدن‌عودت ایتدیکی‌زمان عموجه‌سنك أونده‌راست کلمش وبی‌شبهه، مسافرلردن برینك چوجوغی اولان بوکوزل قزی ؛ آرقه‌سنده - اوزون سیاه چوراپلری ایچنده اینجه‌لکی ارتسام ایدن نحیف باجاقلرینك آنجق برقسمنی أورتمکه کفایت ایده بیله‌جك قدر - قیصه ، قویو شرابی ألبسه‌سیله بر نظرده اوقدر سه‌ویلی بولمشدیکه یانندن کچرکن اونی برمدت مدید بروقفهٔ نکاه ایله تدقیق ایتمکدن منع نفس‌ایده‌مه‌مشدی ...

اونك ؛ اوزون کیرپیکلرینك ، نکاهنه منور کیجه‌لرك رنك‌ظلال خولیادارینی سه‌رپن خفیف کولکه‌لریله سایه‌دار ؛ ایری قومرال کوزلرنده ، نظرلرك آنی بر تلاقیسیله روحی مص واحاطه ایدن اویله جاذب وآتشین بر لمعهٔ نور غرام واردیکه وداد بهجت ، دامارلرنده برآن ایچنده طوتوشان بر شراره ایله نظرنده - هنوز بویومکه وقت‌بولمادن - بر کنج قز شکلنی آلان‌بوچوجوغه قارشی‌شدید بر انجذاب دویمشدی ...

او اثناده والهه ، بوأوده برنجی دفعه تصادف ایتدیکی بو دلیقانلینك کیم اولدیغنی آکلامق ایسته‌ین متحیر نظرلریله اونك کندیسنی تدقیق‌ایدن کوزلرنده

ترامپت چالار . . افندیلر بر هجوم متلاشیانه ایله طاشلغه طوپلانیرلر . . تکمیل مبصرلر، صنفلرینك اوکنده بولنور . .

بو، کوزوکز — مطلقا کوشه‌جکنده اویقویه دالمش ، ترامپتی ایشیده‌مامش اولمالی — سر مبصر، اللر جبنده، کوزلك آرقه‌سنده‌کی کوزلرینی حدتله آچه‌رق لاقردی سویلرکن صاری صقالی صاللانه صاللانه ، هر آدیمده سنده‌لیه‌رك طاشلقده بر آشاغی بر یوقاری کزینیر . . بونك اسمنی سویلیه‌رك آرقاداشلرینه باغیره باغیره نره‌ده قالدیغنی صورار :

— هر کس صنفنك باشنده . . او نره‌ده که . .

بو آرالق ، دوداقلری آراسنده برشیلر میرلدانه میرلدانه مطلقا سر مبصر حقنده سویلنمش آنتیتمه بر کفر اولملی — قیرتیه قیرتیه طاشلغه کیردیکی کورولور . . صنفلر برر برر درسخانه‌لرینه چکیلورلر .

بعضاً معلمك بری کلمز . . او ، محتشم سیاه کرسی‌ده متفنن ، اسکی برمعلم وضعیتیله اوتورر؛ افندیلرك پاطیردیلرینك، لاقردیلرینك زیاده‌اشدیکنی کورنجه برصدای اخطار اولمق اوزره پارماقلریله کرسی اوزرینه برایکی ضربه ایندیرر . حتی پاطردیلر زیاده‌لشنجه ، افندیلرك جانلری صیقلدیغنی حس ایده‌رك اونلری اویالامق ایچین مصال سویلر . . اکر سسز، صداسز درسلریله مشغول اوله‌جق اولورلرسه اوده اسکمله‌یه بوزلور ، دیزلرینی کرسی‌یه دایایه‌رق اویوقلار .

اوکا شمدی بعضاً تصادف ایتمکده‌یم . یولده قالین باستونه دایانه ، دکانلری عمیق برنظر استخفاف ایله سوزدیکنی کوررردم . . دالغین دائما دالغین . . سنه‌لرك سله‌لری برقات دها اختیارلاتمش . . بعضاً سلاملاشیرز . . بعضاً او اوزون دوشونجه‌لری سلاملاشمامزده مانع اولور. او، دائما عین آهسته آدیملرله مکتبنه کیدر .

فی ۲۷ نیسان سنه ۳۲۱ — سعید حکمت

دوكلمش ، رنكی همان هیچ قالمامش کورك . . . تللری بر برینه کرفت اولمش ،
کوچك اسمر قولاقلرینـه کولکه ویرن ، صولوق بیاض صقالی ، چهرهسـنه
کوزل برچرچیوه تشکیل ایدردی. سیماسی، قاره صاری دینلان رنکده وماضیٔ
سفالتنیاخطار ایدرکبی قویی لکهلرله مزین ایدی. جیغاره دومانندن صاپصاری
اولمش و بلکه قارارمش بیـاض بیقلری ، برنغمهٔ تسلیدار فیصلدامق ایچین کبی
بوروشوق دوداقلرینك اوزرینه یاتمشیدی . آچیق کسـتانه رنکندهکی کوچوك
کوزلری؛ بیاض کیرپیکلری اراسـنده حیات کذشتهسنی دوشـونیور ، حالندن
اشتکا ایدیور کبی اکلاشلماز فریادلرله ایکلهمکده ایدی . بوروشـوق ، صولغون
یناقلرله احاطه اولنمش چوکوك برونی نفس آلدقجه قباروب اینردی .

کندیسنی زیارته ، اونوم بیداریسندن ایقاظ ایدرك ایکی لاقردیسنی دیکلهمك
ایچین یاننه کلنلره قارشی دهشتلی برخطیب کسیلیردی . سویلر ، سویلر، مقادیاً
سـویلر ، اونلری ممنون ایتمك ، کندینـه براثر محبت ابراز ایدنلری النـدن
کلدیکی قدر نوازشـلر ایله سرمست ایتمك ، اونلری سـویندیرمك ، کولدیرمك
ایچین هیچ دورماز سـویلردی . . آه اونهلردن بحث ایتمزدی . . لاقردیلرنده
اسـکی خاطرهلرینی نقلدن طوتکزده اطرافنده کیلرله استهزایه ، فنونه تعرضـه ،
نصایح مرشدانهیه قدر هرشیلر بولنوردی . افندیلرك کندیسیله آلای ایتدکلرینك
فرقنده بیله اولمقسزین او سویلر ، هر وقت سویلردی .

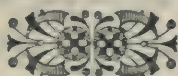
بعضاً تنفسخانهده کزیندیکنی کوررردم . . او وقت ، اوبیلنـهمین ماضیسنی
انتقاد ایدر کبی وجهنده بعض اشمئزازلر حس ایدر ونه قدر ونه کبی دورهلر
کچیردکدن صوکره بو مسـلکه کیردیکنی دوشونوردم. او، ألندهکی قوقادن اسکی
تسبیحی صاللایه صاللایه، دوداقلرینك ایچنده بعض کلمهلر قیملدانه قیملدانه قاشلرینی
چاتهرق دوشونه دوشونه ، بعضاً ده دورهرق شقاقلرینی قاشیه قاشیه یوررردی .
بوآرالق ینه بعض افندیلر مسلط اولوب زواللی اختیاری راحتسز ایدرلردی .

آرقاداشلری بونك یاننه هیچ یاناشمازلر ، دائما بوندن قاچارلر ؛ بو زواللی‌یی
ابدی بر یالکزلق ایچنـده براقیرلردی . . اوخ ؛ بونك بعضاً خدمـهلر ایله
شاقهلاشدیغنی، اونلره برشیلر سویلدیکنی، دیشسز چکهسی آشاغی یوقاری حرکت
ایدهرك سسلی سسلی کولدیکنی کوررردم .

بر حسبحالدر، که بو حسبحال أليمك إحوال زمانه مطابقتی جهتیله ایجاب ایلدیکی تهیجات وتأثیراتی البته تصور بیوررسکز. بو حسبحالك ایرادنده برهان الدین بکك ایکی نقیصه‌سی کوزمه‌چارپدی: ترجمه شیوه‌سنه ملایم کلین شدت تصوتی ایله صوتی، روح مألك بتون تحولاتنه بحقی تتبع ایتمکده عدم موفقیتندندر. معلومدرکه افاده، حسیاتك درجهٔ شدتنه کوره دکیشیر: بعضاً شدید ومتهور، بعضاً حزین وملول اولور.

اکمال انشـاد واصلاح ترتیل ایچون برهان الدین بکه روح صنعته، دقائق انشاده بحقی واقف اولان شاعر عالی فطرت توفیق فکرت بك افندی‌یه مراجعت ایتمسنی ومسلکندن طولایی دوچار اوله‌جغی اعتراضاته اهمیت ویرمیه‌رك، بیچاره مولیرك طوفان تعرضات ایچنده ناصل بوغولدیغنی، صنعت ایچون بی‌فتور ناصل پنچه‌لشـدیکنی، یدیکی ضربه‌لر، قوهٔ عزمنی آرتیرمقدن باشـقه بر نتیجه تولید ایتمدیکنی دوشونه‌رك «أکیلمك بیلمه‌ین بر جبههٔ مغرور صنعتله» مقصده طوغرو یورومسنی توصیه وأهالیمزجه صرف أکلنجه‌دن وخلقی کولدیرمکدن عبارت ظن اولنان تیاترونك فوائد عظیمه‌سـندن وطنمزی مستفید ایتمسنی کندیسـندن تمنی وموفقیات شارقهٔ آتیه‌سنه بر برهان فاخر اولان شو موفقیتدن طولایی کندیسنی صمیمانه، متشکرانه تبریك ایلرم.

سلیمانه فهمی

حیات حقیقیه محنه‌لری

مبصر

بوتون رفیقلری آراسـنده شنلکله، زوزکلکله آدی چیقـان بو اختیار، تنفسخانه‌ده، بقال دکانك یاننده‌کی صره‌لردن برینه اوتورمغی عادت ایدینمشیدی.

کراز دالندن، رنکی اوچمش آغیزلغی، دیشسزلکدن بر برینه کچمش صولوق دوداقلرندن دوشـورمزدی. اوکوشه‌جکده اوتورور و دائما دوشـونوردی. کنارلرینك تنکه‌سی صارارمش کوزلکی، کوزلرندن قطعیاً آیرلمازدی.

قولاقلرینـه قدر اینن قالبسز سـیاه برفس . . . یاقه‌سـنده‌کی تویلری

پارلاق فکرلرینی اعماق روحزه انفاذ ایده‌رك ملتك مسائل سیاسیه‌ده ادراکنی کوندن کونه اعلا ایتمکه مقتدر اولان علی کمال بك افندی ، بحق مدافعهٔ حقوق ملت ، شبابه تعلیم سیاست ایچون برخطابت علویه اکتساب ایتمکه ، شان وشرفنی نطق بلیغنی تتویج ایله‌یکه چالیشه‌جقدر ، چالیشمادن

آراته‌دن بولنورمی دفینهٔ آمال ؟

بوندن صوکره مادموازل بلانش فانو پاشا عثمانلی عسکری ایچون ترتیب ایلدیکی مارشی کمال مهارتله چالدی ؛ علی کمال بکك برهیجان لطیف ایچنده براقدیغی روحلر ، شمدی مادموازلك صنعتکار پارمقلرینك ماهرانه ضربه‌لری آلتنده یوکسه‌لن نغمات ایله برابر یوکسله ، یوکسله برمنطقهٔ خولیا ایچنده غائب اولیور.

بونی متعاقب عزت ملیح بك طرفندن زمانك تمایلاتنه موافق برحسبحال ایراد ایدلدی. عزت بك ، بوخنده انکیز حسبحالك ایرادنده ، وضع واداسنده‌کی ساده‌لکی ، طبیعیلیکه اودرجه برآشنایئ صنعت ، اودرجه برمهارت کوستردی‌که منتدارانه خنده‌لر ایچنده تماشاکرلرك شدتلی ، سورکلی القیشلرینه مظهر اولدی.

بوپرده‌دن صکره برهان‌الدین وعزت ملیح بکلر طرفندن مارکی دوپرییولا پیه‌سی موفقیتله اوینادی ؛ ایکیسی‌ده روللرینی ایفا ایدرکن روحلرینك بوتون هیجانات واحتراصاتنی سیمالرینه انعکاس ایتدیرمك ؛ وجودلرینه ، اللرینه ویردکلری حرکات ، صوتلرنده اجرا ایلدکلری تحویلات ایله اوهیجانات واحتراصلری تصویر ایتمك خصوصنده اویله برمهارت ، فرانسزجه‌نك تلفظنده اویله برقدرت کوستردیلرکه بوتون تماشاکرلر ، برحیرت بختیارانه ایچنده قالدیلر. وبوموفقیتی ، ملتمزك استعداد صنعتنه بربرهان معزز کبی تلقی ایده‌رك ، بوایکی کنج صنعتکاری عظیم برهیجان امید ، برنشوهٔ ظفر ایچنده ، بوتون موجودیت مادیه ومعنویه‌لریله القیشلادیلر ، القیشلادیلر ، تکرار القیشلادیلر.

برهان‌الدین بك ، بوموفقیتی طارق بن زیاد فاجعهٔ مشهوره‌سندن ایراد ایلدیکی برپارچه ایله تتویج ایتدی ، بو پارچه طارقك ، رودریقك سراینه مظفرانه کیردیکی وقت ، زمانك انقلابات الیمه‌سندن ، ظلم واستبدادك اك شوکتلی حکومتلری ناصل دوچار اضمحلال ایتدیکندن ؛ مداهنلرك ، پادشاهلری ناصل اغفال وافساد ایلدکلرندن ؛ ینه ظفردن متولد غرورك نتایج مؤسفه‌سندن باحث اوله‌رق ایراد ایلدیکی

بوتون خلق، افق سیاسیمزده برنجم املیپرا کبی طوغان بومقتدر محررك صحنه‌یه چیقماسنه متهالکانه موقوف انتظارایدی ؛ پرده آچیلوب، علی کمال بك ، اولطیف سیماسیله ، اوریان تبسم کوزلریله عرض اندام ایده‌رك برانحنای ظریف ایله سلام ویرنجه علویت أفکار ایله افادهٔ فسونکارینك مفتونی اولان خلق ، بووجود ذی کمالی شدتله ، حرارتله القیشلادی. علی کمال بك، طاتلی جاذب سسیله مصاحبه‌سنه دوام ایتدی ، مکرراً القیشلاندی .

مصاحبهٔ ادبیه‌نك اساسی شوایدی :

« تیاترو برواسطهٔ معالای ترقیدر ؛ تیاترو، تعالیٔ مدنیتك ؛ انتشارافکار حکیمانه‌نك مؤثرات مهمه‌سندن ؛ انقلابات اجتماعیه‌ده تیاترونك بویوك خدمتلری اولمشدر ؛ تیاتروده أك مهم مسائل اجتماعیه موضوع بحث اولور . تعالیٔ عرفانك برجناحی مکتب ایسه شبهه‌یوق‌که دیکرجناحی تیاترودر ! پك‌مهم برواسطهٔ ترقی ومدنیت حاضره ایچون براحتیاج ضروری اولان تیاترودن عثمانلیلرك ، بوقدر مستعدصنعت اولان عثمانلیلرك محرومیتنی هیچ بر قلب حیت تجویز ایده‌مز ، بناءً علیه کرك درسعادتده کرك مراکز ولایاتده بررملی تیاترونك تأسیسی لازمدر . شونی اعتراف ایتمك ایسترم‌که بومصاحبهٔ أدبیه‌ده برقصور، أوت ، دائما کورولن وازاله‌سی أك زیاده آرزو ایدیلن برقصور کوردم: مصاحبه‌نك قرائتی... علی کمال بك، پرالتماع ذکا کوزلریله ، سیمای بلندیله ، حلاوتلی طرز ترتیبیله قلبکزه برهیجان لطیف القا ایتمکدن خالی قالمدی ، فقط کندیلری پك رعنا بیلرلرکه خطابت، محروم طورودا اوله‌رق برشی اوقومق دیمك دکلدر ؛ خطابت مألك تحولاتنه کوره مقالی دکیشدیرمك، ایجابات فکر وحسه کوره اعضای بدنه برطور ووضعیت ویره‌رك موضوع بحث اولان شیئك تأثیرینی اعلا واکمال ایتمك دیمکدر ؛ عادتا خطیب، طورو وضعیتیله سوزی تلوین، برانعطاف نظرله‌فکری تنویرایدر. خطابت ، جریان ایدن برصودرکه موانعه تصادف ایتدکجه تهورایدر ، چیرپینوب طورور ، یوکسك قیالردن عظیم طراقه‌لرله سقوط ایدر ، دوز بریره کلنجه برسکوت لطیف ایچنده آقوب کیدر .

مقالات سیاسیه‌سندن مستفید اولدیغمز بونادرهٔ عرفانی ، مجلس ملتده ، کرسی معلمیتده کورمك ایسترز. بوایکی مبجل مقامده‌ایسه مزیت عرفان فصاحت لسان ایله مترافق اولمادقجه بحق ایش کوریله‌مز. امیدوارزکه قدرت أسرار انکیز افاده‌سیله

چهره‌سنه آهسته بر کولکه یایلدیغنی مشاهده ایدرسکز ، کوزلرندن صاری، مهتز کیتدکجه منطفی اولان بر ضیای خفیف لمعان ایدر ، بر دقیقه اول بووجودده کافهٔ احوال جوهر حیاتك شاهدی‌ایدی. پارلایان کوزلر ، تکلم ایدن دوداقلر ، حرکت اعضا صمت وسکونه بورونلی بووجود فراش‌اجلده بی‌حرکت قالدی.

ماتملی بر کیجه‌یی باش باشه کچیروب‌ده قارشوسنده‌کی نعشه عطف نکاه عبرت ایتمه‌ین ، کندی‌ده 'ورانك یولجیلرندن اولدیغی حالده بوسری، بومعمایی استکناه ایتمك ایسته‌مین هانکی انسان بولنیور ؟

معمای‌حیاته نظرعبرتله باقدیغمزحالده معنویاته‌قارشو لاقید قالمامقلمز وهپمزك کچیره‌جکی صوك دقیقه‌یی تأمل ایدرك موتك اضمحلال نتیجه‌سی آجی براستراحت اولمیوب‌بالعکس بشقه بر دائرهٔ احتساساته کچمك‌ایچون برمر اولدیغی بیلمکلکمز ایجاب ایدر . بعضلرنجه معمای حیات پیش افکار بشرده بر حائل کبی عرض اندام ، محن‌ومشاق ایسه هر درلو سعادتك فوقنده اجرای احکام ایدییور ، ذاتاً محکوم زوال اولان ادوار حیاتیه‌یی بیك درلو آلام زخمدار ایدرك نهایتی موته منجر اولیور . هر طرفده آوازهٔ فلاکت کوکلره چیقیور ، هستیٔ بشر صوکی مجهول بر طریقده بر برینه هجوم ایدییور ، موجودیت بر مجادلهٔ دائمه‌دن‌بشقه بر شیئه بکزه‌میور ؛ شان وشرف ، ثروت ؛ هنر ومعارف بر کونلك سعادتدن عبارت قالیور ، موت ازهار حیاتیه‌یی اوراق کبی بیچوب یالکز صولمش ساقلرینی ترك ایدییور ، اوت.. موت بر نقطهٔ استفهام اوله‌رق دائما کوزمزك اوکنده دورمقده‌وبو بابده برنجی‌سئوالی‌اسئلهٔ بی‌نهایه‌تعقیب ایتمکده اولدیغنه حصر افکار ایدرك بر مسلك فلسفی‌یه انتساب ایدوبده هیچ بر شیئی دوشنمه‌مك موافق عقل بولندیغنه حکم ایدیلور ایسه‌ده بو حکم‌ده بزی نومیدیدن تخلیص ایده‌میور ، زمانمز بر مجهولیت مظلمه‌یی تنویر ایتمك ایچون بیهوده چالقانمقده ، چالشمقده‌در .

مابعدی وار

[اولکی‌چهارشنبه کونی اقشامی تپه‌باشی قیشلق تیاتروسنده ویریلن (مسامره)]

بومسامره، اقدام محرر سیاسیسی علی‌کمال بك أفندینك تیاتروحقندکی مصاحبهٔ أدبیه‌سی‌ایله باشلامشدر .

وه‌زو وولقـانك رمادى آلتنده خواب ابدى‌يه ياتمش اولدقلرينى چشم حـيرتله كوردم. وقتيله انسان يوواسى اولان بلاد قديمه بقاياسنك بوكون قسوت انكيز برحالده شرق كونشنك ضياى حاريله قاوروليقده بولنديغنى تماشا ايتدم.

بويرلرده برجميت عظيمه‌نك تموجات حياتيه‌لرى، عشق وهوسات مستانه‌لرى، كين وعـداوت وآرزوى ظفرله غليـان ايدوب‌ده اك صـكره زمانك نفخـات آتشنا كندن يانه‌رق كول اولديغنى تخطرله مفكره‌مك اوكندن بواقوام سـالفه‌يه بررسم لچيد ياپدردم. كندى كنديمه ديدمكه: ايشته بوملل عظيمه ومراكز حكومات جسيمه نه‌اوليورلر؟ نتيجه بر قاچ جيابز نباتك نشوونماسيله‌اينجه داللرينه چارپان نسيم شامك سسندن بشـقه هيچ بر صدا ايشيدلمه‌ين طاش‌ييغينندن عبارت برمزارستان؛ تاريخ بوملتلرك موجوديتلرينى، انقلاباتنى پايداراوله‌ميان جسامتلرينى ونهايتلرينى درج، طوپراقده هرشيئى دفن وستر ايديور، تاريخك واصل اطلاعى اوله‌ميـان نامليرى مجهول دها نيجه ملتـلر، مدنيتلر مملكتلر اعمـاق سطح ميـاهده نابديد اولمشلردر.

ينه كنديمه صوردمكه: قوم طبقاتنك لاينقطع آقه‌رق يرلرينه ديكرلرينك بوارلنمسنه مشابه اولان انسانلرك حركات وتناسلات متواليه‌سى، مساعى ومجادلاتى، مشـاق واضطراباتى نه ايچوندر؟ مادامكه هر شيئى فنـا پذير اولوب كيديور، ابديتـك دقيقه‌لرى اوكندن بتون ملتلر لچوب كيتمشـلر هيچ بر شيئى قائم دكل، زمان هر شيئى يوتيور، محو ايديور، انسـان بو آقينده بو دورانده نره‌يه كيديور؟ عدمه ياخود بر ضياى مجهوله واصل اوليور، ابدى ومتبسم اولان طبيعت انقاض سـالفه‌يى كوز اوكنده تجلى ايتديريور. كائناتده هيچ بر شى محو اولماز، غيبوبت تكرار كورونمك ايچوندر، قوانين اسرار انكيز خلقت بر ترتيب لايتغيردركه تكملات خلقيه آنك تحت نظارت ورياستنده دائمدر. بونجه آثار عرفان وابداعيله مظهر الهام اولان انسان عدم ونسـيانه نصـل محكوم اولور؟ وقتيـله هربرى برمعموره اولان خرابه‌لرك منظرۀ حزن انكيزى بنده عميـق بر تأثرى بادى اوله‌رق حيـاتمى تقسـيم ايتمش اولديغم اقرباءك قارشـومده دوران متروكاتنى پك آجى وبارد كوردم.

سودكلريكزدن برينه صوك دقيقه‌لرنده كمال تأثرله تقرب ايتديككزده، اونه‌دن

بو مسلكك معترضی اولان روحیون ایسه ، تثلیث ورهبانیتی رد خصوصنده مادیونله متفق اولمغله برابر صوك زمانلرده اله كچن خطوط قدیمه محتویاتنك دلالتیله ادیان مختلفهنك اساس وحقیقتلری وحدانیته مستند ورهبانیتدن قطعیاً عاری ایكن مرور دهور ومنافع شخصیه سوقیله كونا كون تحریفاته اوغرامش اولدیغنی بحق اثبات ایدرك مادیونك وحدت نظریهسنده مندمج الحاده قارشی ، سلسلهٔ مخلوقاتده مشهود باصرهٔ حیرت اولان اعجاز؛ مجرد ماده وقوتك خواص ذاتیهسندن نشأت ایتمیوب حوصلهٔ ادراك بشرك احاطهدن قاصر قالدیغی قدرت بالغهٔ صمدانیهنك اثر بدیع البیانی اولدیغنی بالاتیان زبدهٔ كائنات اولان موجودیت بشریهنك حیات أبدی وكمالات سرمدیه مظهریتله ممتاز اولمسی حسبیله غیرفانی وبناء علیه نیك وبد افعالندن مسئول بولندیغنی اثبات صددنده مانیاتیزم ، ایپنوتیزم تطبیقاتیله استحضار ارواح حادثاتنی نشریاتلرینه برهان مصون الاندراس عد ایتمكله فرقهٔ مخالفهیی بر درجهیهقدر اسكاته موفق اولمشلردر .

فی الحقیقه بوكبی آثار، بالمقایسه نظرهٔ امعانه الندقده مادیونك صوك سؤاله جواب ویرمكدن اظهار عجز ایتدیكی وفرقهٔ دیكركنشریاتندهكی قیمت فنیه ومنطقیه ایله برابر تصفیهٔ اخلاق خصوصنده انسانیته پك بیوك خدمتده بولندیغی كورلمكدهدر .

ایجمزده نقصانیٔ معلومات ومحاكمهلریله برابر ماتریالیست كوروندیكی برمزیت مخصوصه عد ایدن بعض ذواته تصادفم بنی آوروپاده پك زیاده رغبت كورن علمای روحیوندن (لهئون دهنیس) ك « اولومدن صكره » عنوانلی اثرینی بعض زوائدندن بالتجرید لسانمزه ترجمهیه سوق ایتدی، بو اثر نهقدر مكمل واخلاقی اولسه دخی، بدرقهٔ فوز ونجات اولان حقائق عالیهٔ قرآنیهیه نظراً پك ناقص وعندیدر .

(مقدمه)

قوم وطاش كفنلره بورونوب خاك ایله یكسان اولان ماضینك بلاد مشهورهسنك، قارطاجهنك وسجلیادهكی یونان قدیم شهرلریله روما قریهلرینك قیریق دوكوك صوبندلری ، آچیق لحدلری ، امواته مخصوص مغارهلریله یكرمی عصردنبری

قانونلری کشف ایتمش ؛ نهایت ، چونکه : بوتون بونلردن جاذبهٔ عمومیه قانوننی استخراج ایتمشدر .

والحاصل نظریات وتطبیقات ابتدا ترقیات فکریه یه متناوباً راهبر اوله‌رق وصوکره یکدیگرینه معاونت ایدرك، حقایق ونظریات تطبیقاته اساس حاضرلایه‌رق، تطبیقات ومنفعت نظریاتی تشویق وتسهیل ایدرك ایلریله‌مش، بو محیر ترقیاته نائل اولمشدر.

ترقیات اخیره علومك حس منفعتدن تجرد ایدرك غایهٔ حقیقته حرکت ایتمسی، نظریات وتطبیقاتك بر برندن آیری، فقط بر برینه معاون اوله‌رق ایلریله‌مسی سایه‌سنده قابل اولمشدر. وبو ترقیاتك دوامی ده آنجق بو صورتله علمك « علم ایچون » « حقیقت ایچون » اولماسیله قابل اولابیلیر. چوق دفعه تکرار اولندیغی وجهله : علوم، نافع اوله‌بیلمك ایچون منفعتپرست اولمامیلدر .

ساطع

« اولومدن صوکره »

مؤلفی	مترجمی
حکمای روحیوندن	زراعت بانقه‌سی دوسیه مأموری
لئون ده نی	خلیل

افادهٔ مخصوصه

عصر اخیرده علوم طبیعیه وفلسفیه‌نك ترقیاتی اوروپاده سرآمدان علمایی مادیون وروحیون عنوانلریله ایکی بویوك فرقه‌یه آییرمشدر. باشده (داروه‌ن) اولدیغی حالده مسلك مادیون ، عقیدهٔ تثلیثه مستند الوهیت شخصیه ورهبانیتی انکاره منحصردرکه بونلره کوره ؛ عمان بی‌پایان اثیردن ظهور ایدن تموجات حیاتیه قانون تکملك میخانیکی بر تعاملی اولمغله هر ذره‌ده موجود وماده ایله قوتك امتزاجیله وحدتده نهان اولان قوهٔ خالقه موجوداتك عینی اولمق لازمگله‌جکنی ، آهنك طبیعت خارجنده وجوب الوهیت مکان تصورینی استلزام ایتدیکی جهتله ممتنع بولندیغنی بیاندن عبارتدر .

وخلاده‌کی افراغات الکتریقیه حقنده‌کی تدقیقاتدن عبارتدر ؛ تلسز تلغراف ، ماقسیوه‌لك ، هرتزك ، لوچك ، برانلینك — منفعتدن بوسبتون عاری کبی کورونن — نظریه‌لری وتجربه‌لری محصولیدر ؛ بخار ماکنه‌لرینك منشأیی ، تضییق نسیمی حقنده‌کی تحریاتدن عبارتدر ، پاستورك کشفیاتی ، طبابتده وجراحلقده انقلابلر حصوله کتیرن موفقیاتی ، بلوراتك خواص بصریه‌سی حقنده‌کی تدقیقات ایله باشلامشدر ؛ بولزومسز نظریه‌لرك ، بوفائده‌سز تجربه‌لرك بوقدر نافع نتیجه‌لر حاصل ایده‌جکنی کیم تخمین ایده بیلیردی ؟ چیویدك تقطیریله رنکسز بر مادهٔ زیتیه استحصال ایدلدیکی وقت ؛ بونك اوتوز سنه صوکره بیتمز توکنمز موادملونه اعمالنه واسطه اوله‌جغنی کیم ادعا ایده بیلیردی ؟ قلورایله کئولك تسخینی نتیجه‌سنده قلوروفورم اعمال ایدلدیکی وقت ، بونك برفائده‌سی اوله‌جغنی ، یکرمی سنه صوکره جراحلقده بطلان حسی تأمین ایده‌رك بشریتی بو قدر الام واضطراباتدن تخلیص ایده‌جکنی کیم تقدیر ایده بیلیردی ؟

تطبیقات صناعیه‌نك اس الاساسنی تشکیل ایدن فن میخانیك بیله میخانیك سماویدن تولد ایتمش دکلیدر ؟ (موریس لەوی) پارس آقادەمیلرینك کچن عصر میلادی نهایتنه تصادف ایدن اجتماع عمومیٔ سنویسنده ایراد ایتدیکی بر نطقده بونی اوزون اوزادی یه اثبات ایتمش ، ونهایت دیمشدرکه : « بناء علیه هیچ اونوتمامالی یزکه تطبیقات میخانیکیه بوقدر محیر نتایجه واصل اولدی ایسه ، بوکون الك قاریشیق ماکنه‌لرك هرحرکتنی حساب ایله تعیینه موفق اولیورسه‌ق ... بو ، برچوق حقایقك کشف وبرچوق نظریاتك تأسیس ایدلمش بولنماسی نتیجه‌سیدر . اوت ! بزبونلره موفق اولیورز . چونکه : وقتیله کلدانی کاهنلری کوا کبی ترصد ایتمش ؛ چونکه : (هیپارق) اونلرك رصداتنی کندی رصداتنه علاوه ایده‌رك بزه نقل ایتمش ؛ چونکه : دها صوکره (تیخوراهه) دها مکمل رصداتده بولنمش ، چونکه : ایکی بیك سنه اول بویوك برهندسه شناس — آپولونیوس دوپرغا — قطوع مخروطیاته دائر عصرلرجه مدت فائده‌سز تلقی اولنان بر کتاب یازمش ؛ چونکه : کپلرك دهاسی بو محیر کتابله تیخوراهه‌نك رصداتندن استفاده ایدرك — صرف منفعتپرست اولانلرجه منفعتدن عاری کورونن — اوعلوی

باشـقه برسائقه اتباع ایلیه‌مز ایدی . فقط بوسائق‌ده اونی پك ایلری‌یه کتوره‌مز ایدی : چونکه ایلریسنده‌کی ساحهٔ فسیحه ، منفعت نقطهٔ نظرندن ، ایصسز وچوراق برچول ایدی ؛ اوراده خطوات ترقی‌یه راهبر اوله‌جق هیچ برجاذبهٔ منفعت یوق ایدی . فکر بشر یالکز منفعتی تعقیب ایتسه‌یدی بولندیغی ساحهٔ محدوده ایچنده طولاشوب طوره‌جق ، او چوراق چولك آرقه‌سنده‌کی منبت وفیضکار واحه‌لره ممکن دکل واصل اوله‌میه‌جق ایدی . .

فقط بویله اولمـادی ؛ چونکه فکربشر اوراده ، اوچولك کنارنده باشـقه برسائق بولدی: حس تجسس، عطش حقیقت. اوزمان سائقهٔ منفعتدن بردرجه‌یه قدر استغنایه باشلادی ؛ حقیقته وصول ایچون حدود منافعی ترك ایدرك ایلریله‌دی. . . فی‌الواقع ابتدا سـائقهٔ منفعتدن مستقلاً آتدیغی خطوات ترقی متردد وجسارتسز ، بوصورتله قطع ایتدیکی مسافه‌لر جزئی ومحدود ایدی . کیتدکجه تزاید ایدن عطش حقیقت بو خطواته جسارت ووسعت ویردی . . فکربشر ایشته بوسایه‌ده اومنفعتسز ، ایصسز چوللری کچدی ، موجودیتنی تخیل بیله ایده‌مدیکی واحه‌لره واصل اوله‌رق اوراده‌کی اشجارك تورلو تورلو اثماریله متنعم اولدی . . .

بوحیات تحریاتك -- تاریخ مدنیتك -- بوخصوصده نه‌قدر عبرت بخش وقطعی درسلری وار ! . . فکربشر نه‌قدر اومهادیغی چوللرك آرقه‌سنده پرغلیان منفعت واحـه‌لر بولمش ، نه‌قدر واحه‌لره ده تقرب ایدنجـه اونلرك برسراب اولدیغنی آکلامش ایدی ! نه‌قدر یانلرندن کچوب کیتدیکی واحـه‌لرك ، نقدر هیچ اهمیت بیله ویرمه‌دیکی آغاچلرك نه قدر اومه‌ادیغی برصیره‌ده نه‌قدر قیمتدار میوه‌لر حاصل ایتدیکنی کوره‌رك حیرتلره غرق اولمش ایدی !

الکتریقیت اون‌طقوزنجی عصره قدر همان هیچ برمنفعت تأمین ایده‌مه‌مش ایدی . اوزمان « نوله » لرك ، اوتودوکه‌ریکلرك ، قولومبلرك چوجوقلق کبی کورونن تجربه‌لرینك برکون کلوبده بویله عقللره حیرت ویره‌جك تطبیقـاته بادی اوله‌جغنی ، بویله برچوق محالله امکان ویره‌جکنی . . کیم تخمین ایده بیلیردی ؛ اکر اوزمان نظریاتی اهمیت ویرلمه‌مش اولسه‌یدی بوکونکی تطبیقات الکتریقیه ناصل وجوده کله بیلیردی ؟

رونتکن شـعاعاتی حقنده‌کی کشفیاتك مبدأی ، بیضهٔ الکتریقیه اکلنجه‌لرندن

فقط بوقدر منفعتپرستلك تمایلات فطریه ومزیات روحیهٔ بشریه‌یه مخالف اولدقدن بشقه التزام ایدلمك ایسته‌نیلن منافعه‌یله منافیدر . چونکه بوکون تطبیقاته غیرمستعد کورونن نظریات ایلریده ، اوه‌ولمـاز اختراعاته بادی اوله‌بیلیر ؛ هر حقیقت ، هرنظریه برر تخمدر ؛ بونلردن ایلریده نه‌چیقه‌جغنی کیمسه کسدیره‌مز؛ اونك ایچون علومده منفعتپرستلك کوسترمکدن اجتناب ایتمك اقتضا ایدر. تطبیقات ومنافع، اشجار علومك میوه‌لریدر ؛ حال‌حاضرده تطبیقاته مساعد کورولمین حقایق نظریاتی اهمال ایتمك ، هنوز میوه ویرمکه باشلامیان فدانلری وعمومیتله اوزرنده میوه بولنمیان آغاجلری کسمکه بکزر. هرآغاجك میوه‌ویره‌جك حاله کلنجه‌یه قدر ، وبرسنه‌کی میوه‌سنی دوکدکدن صوکره تکرار میوه حاصل ایدنجه‌یه قدر ظـاهراً فائده‌سز کبی طورماسی اویله‌جه بویومه‌سی ضروری اولدیغی کبی : هرعلمك وهر حقیقتك‌ده تطبیقاته مساعد برحاله کلنجه‌یه‌قدر وبردفعه‌تطبیقاته باشلادقدن‌صوکره‌ده تکرار تأمین منفعت ایدنجه‌یه قدر فائده‌سز کبی طورماسی واویله‌جه بویومه‌سی‌ده ضروریدر . تاریخ علوم بوحقیقتی پك بویوك بر وضوحله کوستریر:

بدایتده بوتون علوم منفعتپرست ایدی ؛ هربری تطبیقی نفعی بر غایه تعقیب ایدردی : هندسه ، تارلالرك اصول مساحه‌سنی اوکره‌تیر ایدی ؛ هیئتك غایه‌سی منجملکدن عبارت ایدی ؛ کیمانك اشیای مبذوله‌یی آلتونه وکوموشه تحویل ایتمکدن باشـقه هدفی یوق ایدی؛ صخور وطبقات یالکز معدنجیلك ایچون تدقیق ایدیلیر ایدی؛ حکمت، نباتات، حیوانات، تشریح... دخی هپ زراعت ویاطبابت خادملرندن عبارت ایدی . وبوحال اوزون بر مدت بویله دوام ایتدی ؛ بویوك داهیلر بیله تحریات علمیه‌لرینه بویله برغایه ویرمکدن کندیلرینی آلامامشلردی.

فقط بوتون بومقاصدك حصولی ، زراعت، طبابت وصناعتك ترقی وتوسعی، آنجق ، علومك بونلری غایه اتخاذ ایتمکدن فراغت ایدرك بونلری ساده‌جه منافع واثمار کبی تلقی ایدرك ، دهاعالی برغایه‌یه توجه ایتمسندن ، حقیقت صرفه‌یی تعقیبه باشلامسندن صوکره ... قابل اوله بیلمشدر .

بونك بویله اولماسی پك طبیعی ایدی :

فکربشر ، دهـا ابتدائی برحالده ایکن ، « حقیقت » ی غایهٔ حرکت اتخاذ ایده‌مز ایدی؛ اوحالده ایکن فیفای تحریاتده منفعتدن باشـقه برمشوقه، احتیاجدن

معلولدر اوت فقط آسوده روح وقلب
برغایهٔ خیاله قوشار بویله پرهوس ..
چارپار جبین صافنه بر صرصر غضب
قاینار پبنده سیل خروشان کین وغیظ ..

لیل دهور ایچنده ایکن رهرو ظلام
برجوبی نهایه‌یه دالمش نظرلری
هرخطوهٔ ضعیفی تشجیع ایدر مدام
آتیٔ آدمیتك افق مقدری ..

کیمدر کیمك بو وجه هرمپوش وغمنمون ؟.
کیمدر بوسالدیده هیولای بی فتور ؟
کیمدر عجب بوهیکل آزردهٔ شئون ؟.
کیمدر بوپیك حزن والم پیك بحضور ؟.

سنسك اوت اوپیك درخشان ومضطرب !
سنسك اوت بوهیکل آزردهٔ دهور ! .
سنسك بوسالدیده هیولای بی نصیب ..
ای شاعر ایشته سنسك اوسیمای بحضور ! .

ایسماعیل فرده‌یا

تاریخ وکلیات علوم

علومده منفعتپرستلك

چوق کیمسه‌لر علومده بویوك بر منفعتپرستلك التزام ایدر. طوغریدن طوغری‌یه تطبیقاته مستعد اولمیان حقایق ونظریات علمیه‌دن بحث ایدلدکجه «نه‌یه یارار !» دیرلر . بونلرك نظرنده علومك غایه‌سی تطبیقاتدن وتأمین منفعتدن عبارتدر ؛ بوغایه‌یه متوجه اولمیان — تطبیقاته مستعد بولنمیان — حقایق ونظریات ایله اشتغال ایتمك عبثدر .

مصائبی ییغیلان برخیالدر . . ذیروح . .

سفید لحیه‌سی برهالهٔ منیر کبی
نجیب چهره‌سنه سایهٔ ابد صالمش ؛
وقور جبهه‌سی بر ذروهٔ اثیر کبی
اوقارلی شاهقه‌لردن بر احتشام آلمش . .

کلیر صماخنه کاهی صفیر استهزا ،
او کنده طالغه‌لنیر صانکه صفحهٔ غبرا . .
دوشر دوشر قانایان توزلو نورلو چهره‌سنه
کلیر قونار آجی برخندهٔ ملال ینه . .
کاه برضربهٔ تحکمله
قیریلیر شاهبال امیدی .
کاه برنظرهٔ ترحمله
جانلانیر قلب وروح نومیدی . .

طولاشیر سرسریٔ دورانڊر
آغلایور صانکه روح دربدری
ازلی بر رباب نالاندر
روح اعصار ایچنده کریه‌لری . .

آه قلبنده فیشقیران وصیزان
آتشین قانلی منبع آلام
بر لهیب ملالدر سوزان
قاینایور دیدهٔ ترنده مدام .
ییرتیلوب سینهٔ سفالتی آه
قانلی طیرناقلریله ایامك ،
قالدی عریان، علیل . . برکراه
هیکل شومی صانکه آلامك . .

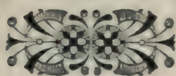
ایشسز قاللرینی، مؤسسات خیریه اداره‌لرینه بار اوللرینی انتاج ایتمشدر.

بناءً علی ذلك دوقتور بوورنغ‌ك خیاللرینه رغماً فقر وسفالت انکلتره‌ده تناقص ایتمه‌مشدر. بالعکس ایشسزلر کروهی ارباب حکومتی اندیشناك ایده‌جك درجه‌ده تزاید ایتمکده‌در. (۱۹۰۶) ده فقیرلر وایشسزلر ۹۲۶,۰۰۰ کشی‌یه بالغ اولمقده ایدی که بیوك بریتانیا نفوس عمومیه‌سندن تقریباً یوزده یکرمی بشی دیمکدر. بر طرفدنده هرکون تزاید ایدن مهاجرت وار. اودرجه‌ده که ۱۹۰۱ سنه‌سنده ۲۸۸ ملیون فرانق صرف ایدن اعانهٔ خیریه اداره‌سی ۱۹۰۶ ده ۳۵۸ ملیوندن فضله صرفه مجبور اولمشدر. یعنی بش سنه‌ده یتمش ملیون فرانق فضله مصرف.. هم‌ده بو مصرفك تناقص ایده‌جکنه دائر هیچ بر امید وعلامت ده یوق..

خلاصه سربستیٔ مبادلاتك تطبیقندن صکره انکلتره‌ده خرسزلق صنعتك کار براقدیغنی صورت رسمیه‌ده اثبات ایتمك ممکن دکلدر، ظننده یز. اکر بویله اولمسه‌ ایدی بو آطه‌دن اوروپای بری‌یه وقوع بولان یان کسیجیلر اخراجاتی تناقص ایدردی.

بونك کبی انکلتره حبسخانه‌لرینك بوشالدیغی وبالذات دوقتورك ساکن اولدیغی قانطونده بر چوق حبسخانه‌لرك قاپاندیغی وبو مؤسسات مدیرلرینك یرلری وغاردیانلری نه ایله اشغال ایده‌جکلرینی بیلمدکلری‌ده محترم دوقتوردن بشقه کیمسه‌دن ایشیدلمه‌مشدر.

عینی زاده حسن تحسین

سرسری یهودی

— قلب شکسته مؤلفنه —

عصای غربتی آلمش، علیل وبی درمان
عصرلرك طولاشیر بر اینیندر.. مجروح.
خمیده قامتی اوستنده آلتی بیك سنه‌لك

چیقمشدر. «کونش تکمیل طبیعته فیض بخش اولدیغی کبی سربستئ مبادلات ده هر نوع استحصالاتی فیضلندیرر.» مع هذا غریب فقط غیر قابل اعتراض بر نتیجه: بوکون انکلیز زراعتنك همان ده مفقود کبی اولدیغیدر. بو مملکت خارجدن میلیونلرجه لیرالق محصولات زراعیه ادخال ایتمسه آجلقدن هلاك اولور. انکلتره یالکز حبوبات حقنده دکل زراعت حیوانانی ایچون ده، تره یاغ، یوغورطه، میوه، سبزه، کومس حیواناتی ایچون ده عادتا اجانبك جزیه کذاریدر!.

شوایستاتیستیقه باقه‌لم:

انکلتره یه ادخال اولنان مواد غذیهٔ زراعیه نك فرانق حسابیله قیمت مجموعه سی:

بش سنه لك وسطی	ادخالات قیمتی	٪
١٨٦١ — ١٨٦٥	١,٥٥٠,٠١٢,٧٦٠	١٠٠
١٨٦٦ — ١٨٧٠	١,٩٢٧,١٩٥,٢٠٠	١٢٤
١٨٧١ — ١٨٧٥	٢,٧١١,٧٤٦,٨٠٠	١٧٥
١٨٧٦ — ١٨٨٠	٣'٣٩٤,٢١٣,٢٠٠	٢١٢
١٨٨١ — ١٨٨٥	٣'٥١٤,١٦٥,٢٠٠	٢٢٧
١٨٨٦ — ١٨٩٠	٣,١٨٦,١٣٦,٨٠٠	٢٠٦
١٨٩١ — ١٨٩٥	٢,٢٣٦,٨٣٩,٢٠٠	١٤٤
١٨٩٦ — ١٩٠٠	٤,١٦٦,٧٤٠,٤٠٠	٢٦٩

ادخالات ١٨٦١ — ١٨٦٥ دن بری یوزده ١٦٩ فضله!

الیوم انکلتره استهلاك ایتدیکی مقدار بغدایك یوزده ٢٢,٥ نی، اتك یوزده ٧ , ٦٠ سنی، سودك وسوددن یاپیلان موادك یوزده ٢ , ٥٣ سنی استحصال ایتمکده در.

اصلاح واکمال ایدلمش ماکنه‌لرك استعمالی، اراضینك، میاه جاریه نك اك ایی اصول فنیه ایله اداره سی مع التأسف پارس اقتصاد سیاسی جمعیتنك ادعاسی وجهله انکلتره زراعتنی اصلاح ایده‌مه‌مشدر. کویلر متزایداً ومتعاقباً تنهالاشمشدر ١٨٥٠ سنه‌سنه طوغری شهرلیلرله کویلیلر عدداً همان مساوی ایدیلر. بوکون کوی اهالیسی عموم مملکت سکنه‌سنك آنجق یوزده یکرمی اوچنی تشکیل ایده بیلمکده در بو قدر چالیشقان قوللارك فابریقه‌لره، مراکز صناعیه‌یه هجومی بالطبع برچوقلرینك

اراضینك الك ایی صورتله زرع ایدلمسی كبی احوال، تعرفه‌لرك اصلاحندن صكره، زراعتك ترقیسنه سبب اولمشدر. حال بوكه بدایةً مبارزهٔ تجاریه‌نك زراعته مضر اوله‌جغی ظنی حاصل اولمش ایدی. بوندن بشقه اصحاب اراضینك امیدلری تخمینلری خلافنه اراضی ایجاری‌ده تنزل ایتمه‌مشدر.»

كذلك انستیتو اعضاسندن موسیو وولوسكی Wolowski دخی عینی صورتده بیان فكر ایله‌مشدر:

«انكلتره زراعتی مساعیٔ متزایده سایه‌سنده حبوبات اوزرینه موضوع قوانینك تطبیقندن اول اقتطاف ایتدیكی ثمراتدن زیاده بر ترقی‌یه مظهر اولمشدر. اراضی تفجیر ایدلمش، اراضینك زرعنده، محصولاتك نقلنده ماكنه‌لر قوللانلمش برچوق مفید اصلاحات اجرا اولنمش و ویركودن استحصال اولنان خدماتك تزایدی مقابلنده اصحاب املاكك رانتی زیاده‌لشمشدر. اجنبی بغدایلرینك ادخالات عظیمه‌سی قارشوسنده بغدای استحصالاتی ترقی ایتمشدر. بو حادثاتی ناصل ایضاح ایتمه‌لی؟ پك ساده: موسیو (قوبدن) ك لاینقطع تكرار ایتدیكی كبی «آچ اولان اهالی طویمغه كسب قدرت ایتمش، رفاه هر طرفه كیرمش، اجورات تزاید ایلمش، جنایات و جرائم اكسیلمش و فقر و ضرورت دها آز خساره سبب اولمشدر. هركس استحصالاتك شرائط اصلیه‌سی دائره‌سنده قازانمغه یعنی یالكز ایفا ایتدیكی خدمتك مقابلی اوله‌رق نائل تمتع اولمغه باشلامشدر. مبذولیت، بركت، قحط و غلا یرینه قائم اولمشدر.»

ینه انستیتو اعضاسندن موسیو ژوزف غارنیه‌ده باقكز نه دیور: (لاندلورد) رانتك تدنیسی مخالف جهتده حركت ایدن، موسیو پاسی ایله وولوسكی طرفندن سرد ایدیلان اسباب — تفجیر عملیاتك توسعی، زراعت ماكنه‌لرینك استعمالی، اراضینك الك ایی صورتلرله اداره‌سی الخ .... — سایه‌سنده تأثیرسز قالمشدر. شوراسنه دقت ایدیكزكه تفجیر عملیاتك توسعنه، زراعت ماكنه‌لرینك استعمالنه، اراضینك الك ایی صورتلرله ایشله‌دلمسنه منحصراً مساعد اولان شو سربستیٔ مبادلات سایه‌سنده ـ چونكه بوتون بو شیلر اصول حمایه‌نك كلیاً مجهولی، یاخود حمایه‌نك تطبیقنده غیر قابل اجرادر!!.. — انكلتره زراعتی، اجنبی حبوباتك سربستجه ادخالی قارشوسنده، مبذول، معظم، مكمل، اوله‌رق

سربستیٔ مبادلات واصول حمایه

— ٢ —

سربستیٔ مبادلات مکتبنک بو خیالی فوائدیله چوق اوغراشمغه کلمز . براز اسکی زمانه ارجاع نظرایدرسه‌ك حقیقتی دها ایی کورمش اولورز : ١٨٦٠ شباطنك بشنده ، یعنی انکلتره‌نك ایکی یوز سنه ممنوعیت قطعیه اصولنی تعقیب ایدوبده مؤخراً سربستیٔ مبادلاته قرار ویردیکنك ایرتسی کونی ، فرانسه‌نك‌ده « حقیقته قارشی کوزلرینی آچغه » باشلادیغی کون پارس اقتصاد سیاسی جمعیتی شومسئله‌یی موقع مذاکره‌یه وضع ایتمش ایدی : انکلتره‌ده سربستیٔ تجارتك نتایجی - بو نتایجك ماهیت وطبیعتی .

بومذاکره‌یه انکلتره‌نك سابق فوق‌العاده سفیری دوقتور بوورنغ Bovvringده دعوت ایدلمش ایدی . مملکتده‌کی سربستیٔ مبادلات مکتبنك نتایج مفیده‌سنی ایضاح ایتمسی کندیسندن رجا اولندقده محترم دعوتلی شوصورتله ادارهٔ کلام ایتمشدر :

« انکلتره نك هر یرنده ، زراعتده ، صنایعده اجورات تزاید ایتمش ، هر یرده عمله‌یه احتیاج کورلمشدر !

اك غلبه‌لك اولان عمله صنفنك عمومیتله ترقی ایتدکلرینك دلیلی فقر وذلتك ، جنایاتك آزالمسیدر . اومرتبه‌ده‌که برچوق حبسخانه‌لر همان بوشدر . بومؤسساتك مدیرلری یرلرینی ، مأمورلرینی نه ایله اشغال ایده‌جکلرینی بیله‌میورلر . سربستیٔ مبادلات نتیجه‌سنده خرسزلق صنعتی کار براقامغه باشلامش وترك ایدلمشدر . بولندیغم قانطونده حبسخانه‌لرك اوچده ایکیسی قپانمشدر !

بونك اوزرینه دوقتور بوورنغه صورلمشدر :

— عجبا انکلیز زراعتی یکی اصولدن ضررد یده اولمادیمی ؟

— اصلا !

انستیتو اعضاسندن موسیو پاسی H. Passy ده بونی تأیید ایتمشدر . « فی‌الحقیقه انکلتره‌ده تفجیر اراضیده‌کی اصلاحات ، ماکنه‌لرك استعمالی ،

فقط کسیك کسیك آغلاردی شمدی اسماعیل ،
بو بر صدای مؤلم ، بو بر صدای علیل ،
صایقلایور کبی بر سس ، سونن فراق ممات ،
کوزنده قالمامش آرتق بر التماع حیات ...
صولوق دوداقلری مورلاشدی، چاتلایور ، یانیور ...
چوجق فنا ، اوله جك ، بی حمایه قیورانیور ...

قادین ؛ مدید ، آجی بر قهقهه یله ، طوغرولدی ...
حقیقت اولدی دیمك شمدی بر فنا قورقو ،
نصل ، قریحه سی آلماز ، دیمك بو ممکنمدی ؟ .
دوشوندی بینی یورولمش ، فنا فنا کولدی .
وشمدی چولده فکرسز ، نتیجه سز قوشیور ...
اولوم ، او ظالم اولوم هر دقیقه یاقلاشیور ...

فقط چوجق چبالارکن مبارك آللرینك
بتون دوقوندیغی یرلر صودولدی ، بادیه نك
چوراق زمیننه زمزم غنی غنی آقیور ،
چوجق بو معجزه دن بی خبر کولوب باقیور ..
وشمدی نردن اولوب بویله ناکهان پیدا ،
او درلو قوشلر اوزاقدن کلوب اوچوشمقده ...

فقط بو قوشلری کوردکده حضرت هاجر
ایرشدی اوغلنه اولمش صانوب همان مضطر
وباقدی کوردیکه یردن آقار دورر زمزم ،
وکوردی شمدی صو ایسترسماده قوشلر هم ،
وکوردی اوغلی کولر هم صو ایسته یوب بکلر ،
اکیلدی صوندی اوزمزمدن اوغلنه هاجر ...

چاملیجه تموز ، سنه ١٢٢٣ امین

دعا ايدردی : « آلهی بوكون فنا صوصادم ،
بوكون ممانه تقربدر آتديغم هرآديم ،
بوكون خراب وزبونم ، فقط الهی بن
شكايت ايتميورم ، ساده خسته ياورومی سن
حمايه ايت ، بو كوچك قلبه قوت احسان ايت ،
سن أی شو ياورومی بخش ايله‌ين يد قدرت ،
سن أی سماده اوچان هر طيوره ، يرده كزن
او درلو درلو مواشی‌يه ، كوك صولرده يوزن
عجيب بالقلره هركون غدا ويرن مولی
اميدی كسميورم باق بو چولده بن حالا ...
صاغم ، صولم ، اوكم ، آرقه‌م اولوم وچول ، ينه بن ،
اميدی كسميورم رحمت حمايه‌كدن ..
بو حالده خيلی زمان اغلايوب دعا ايتدی ...
اوكنده چول ينه مظلم وبی نهايتدی ...
اپی زمان اوليور شمدی آی غروب ايده‌لی ،
سما صموت ومعند ، مسافه‌لر خالی ...

آغاردی طاك يری مشرقده پر سكون وحزين ،
يايلدی قوملره بر طانلی ساحهٔ لعلين ،
سيلندی تتره‌شه‌رك هر ستاره‌نك نوری ؛
اوزاقده چولره قسوتلی بر كونش دوغدی ...
كرينده‌ی پنبه‌سرينلكده افق اولوب بيدار ..
دوشوندی بوش ، صاری آلايله صانكه بوشلقلر ...

اوکنده کوزلری صولمش بر اینجه یوز دوریبور ...
بو بر زواللی چیچکدرکه بی دوا قوریبور ...
بو خسته اننه‌یه دنیاده شمدی هر شی بو
زواللی قلبنی اولدوردی برفنا قورقو ...
— اکر اولورسه ... — بوبرحس‌که ناکهان بویودی ..
قیرلدی ، اولدی ، مرارتله دوشدی ، دیز چوکدی ..
اوچوق دوداقلری حا ایچنده قاورولمش ،
سونوك نکاهی معظم سمایه دوغرولمش ،
او بویله خیلی زمان آغلایوب سکوت ایتدی ،
بو ، خسته قلبنه بر غایهٔ فلاکتدی ..
وصکره ایتدی بو افکاری بوش بولوب تبعید ،
اُك آز امید اولنان یرده اُك قویدر امید ! ...

کایدلنن دیلی آرتق چوزلدی ، یالواریبور ..
ظلام قلبنی بر هالهٔ دعا صاریبور ..

درین قراکانده دوشمش وبی شفیع وپناه
کزن بر اوکسوزه بر خوف اولور لیال سیاه ،
تعاون ایسته‌یوب آغلار وبر بکا دویولور
بوسس زواللی‌یه بر نفخهٔ جسارت اولور .
وایشته لحن دعا بی معین اولانلر ایچین
بر اتکای فلاکت ، بر احتیاج کزین ،
فتوره ، عجزه تسلیٔ بی نهایتدر ،
سونن کوکلره بر رفرف ضیا کتیور ...

بوكون ، حرارت پركين ، نصيب بد پيمان ،
يازينده بلكه اولوم ، بلكه ليلهٔ نسيان ..
بتون عشيرتى هپ سالماً سياحت ايدن ؛
قبيله شيخى بر آيلق زخيره آلمشكن ،
نصل تردد ايدر ؟ صكره بر زواللى قادين
نصل بو چوللره بيكس دوشرده بر چالينك
ديكنلى كولكه‌سى آلتنده محو اولوب قالماز ؟ ..
دعايه قالقان او اللر نصل قديد اولماز ؟ .

بو بر قادينيدى ، بو بر عجز بى نهايه ايدى ،
فقط ، بو خسته وعاجز قادين برآنه ايدى !..

فقط يورلدى وبيتاب اويوقلايور هاجر .
برر نكاه تسلى كبيدى اخترلر ..
وشمدى عالم معناده بر ملك كليور ..
وصانكه كوكلره بر طاتلى نغمه يوكسه‌ليور ..
وباقدى كورديكه اطرافى خرما كولكه‌سيدر
يانيده ياوريسى اوينار ، كولن صداسى كلير ...
اوكنده شمدى طاشوب زمزمه‌يله بر صو آقار ...
چوجقده هر نظر ايتدكجه قومده بر صو چيقار ..
وصكره كورديكه دورمش يانيده ابراهيم ،
ملك كولردى سمادن قنى شفيق ورحيم !..

فقط اوزاقده نه‌دن بركوچوك چوجق باغيرر ...
اوياندى كورديكه هر بر هنوز قراكلقدر ...
هنوز نه واحه ، نه ايرماق ، نه زوجى ابراهيم ،
دوشنده كورديكى شيلر برر خيال عقيم ..

اوبوبله خیلی زمان خیلی یول آلوب کیتدی .
ایریشدی مکه‌یه ، آقشامدنی بر دعا ایتدی ..
صوایسته‌یوردی، صویوق ، شمدی‌خسته یاوروسی آچ
هنوز نه کعبه ، نه بر أو ، نه‌خیمه وار ، نه آغاچ ..
زمینی صمت ممات ، آسمانی ضمت قدر ،
معینی اولمیور آرتق کلیدله‌نن کوکلر ،
اوچوق دوداقلری یانمش ، کدرلی کوزلری بوش
زواللی خسته قادین قوش ، بو چولده یالکز قوش ،
بتون مسافه‌یه تسکین عطش ایچون یالکز ،
صیجاق صیجاق سام اسر آتشی وانصافسز ...

عشیرتك بری بر خیلی یول یورورده اکر
توکنمه‌ین صاری قوملرده یول کیدن دوه‌لر ،
بتون بتون چوله آرتق کیرر ودور ونهان
قالیرسه یولده‌کی اك صوك دیکن دورورکروان
اوزاق مسافه یه حیرتله چوریلیر باشلر ...
قبیله خلقنه بر خوف بی سبب باشلار ...
النده قارغیسی ، هر یاندن اوغلی ، عائله‌سی ،
وآرقه‌سنده کلن خیمه کاهی قافله‌سی ،
قبیله شیخی بو عزلتده بی سبب قورقار
یانان نکاهی تضرعله آسمانه باقار ...
سماده قانلی کونش دیدهٔ غضب کبیدر ..
اوزاقده چول سسی بر وعدهٔ فنا کتیرر ..
وصکره قوم ، نه قدر بافسهك افقه هپ قوملر ...
وصکره چولده اسن بوش فنا صیجاق روزکار ..

هاجر واسماعیل

سما وچول ... چولك اوستنده بیك نجوم اریبیور..
صوك آی ضیاسی نهان افقه بر حزن ویریبور ...
بتون بوچولده نه بر سیس ، نه بر نشان حیات ،
محیطه قورقو ویرن بر سکوت مجهولات ...
بو خاك آتشه ییللرجه دوشمه‌مش باران
بتون بو چولده نه بر یول نه بر غریب انسان ..
کسیك ونادر اسن بر جهنمی روزکار ،
نه بر چادر ، نه‌ده بر چاك صداسی بر یول آرار ..
مسافه .. بویله مسافات بی نهایت اوزار
آغیر آغیر کرینیر افقه بر سکون مزار

فقط دیار فلسطینی ترك ایدوب هاجر
کیدردی مصره بر اوغلیله بی امید قدر
نه کاربان ، نه چادر وار ، نه بر معین ودلیل ،
صوصار ، صو بولمایوب آغلاردی اوغلی اسماعیل ،
یول اوکرتیردی قیرق توزلی بر دیکن ، بعضاً ،
صیجاقده طاقتی قالماز چکردی کندندن ،

آلتنی ، هپ برکورر ، هپ اونظر قهار ایله اونلری بربرینه قلب ایدردك ! .
نور عرفانك سکا قاراکلق کیجه‌لرده سراج استغنا ، محبس ومنفالرده برکتاب فیض ودهاء ایدی .
سن ، هیچ برزمان کندیك ایچون یاشامادك .
سن ، بوتون بواقلیم وطنی کمیرن سمنـاك دیشـلری قیرمق ایچـون اخفـاده معنوی سلاحلر ، دمیردن اللر ، شیرانه پنجه‌لر ، بازولر حاضرلمقدن ـ زنجیر بند منفا اولدیغك زمانلرده بیله ـ چکنمدك .
قورقـمادك ، اوصانمدك ! فقط قورقوتدك ، اوغراشـدك !.. اویله‌که سحر قلمکدن ایشته بوکون قیلیجلر ، سونکولر ، اتحادلر ، تعالیلر ، جمعیتلر دوغدی . جزمیلر ، عادل کرایلر چیقدی !..
ای میت ذی حیات ! حضورکده ال باغلیه‌رق الی‌الابد طورر ، سکا عرض منت وشکران ایدرم ...
سن ، هر طـاشی بر کهر پارهٔ کنز حقیقت اولان قبر نعیمکده ، استراحت روحك ، حضور وجدانکله اویو ! بزده ؛ عاشق چشم انتباهی اولدیغك وطنك کالنه بر شـاهد اخروی ، برهان یکتای معنوی طـانیدیغمز روحکی فاتحه‌لر ، دائما ، الی‌الابد فاتحه‌لرله تبجیل ایده‌لم .
عصرلرك پایمال ایتمکدن اوطانوب چکندیکی ای میت ذی‌حیـات ! سکا اك فداکار روحلرك سکون حیرتی ، آوازهٔ صمیمیتیله عرض احترام وسلام ایدرم . رحمة الله علیك .

مصر علی سعاد

کله‌جك نسخه‌مزی استاد محترم توفیق فکرت بکك (برجواب) عنوانلی شعرلری تزیین ایده‌جکدر .

نامق کماله

قلب و وجدانی، اتکلرنده
نهرلر ، سیللر چاغلایان ،
باغزارلر یتیشن ، متعظم ،
یوجه طاغلر کبی چیقلماز برعلو
خلقت ، بلند خصالی
یوکسك یالچین قایالر ایچنده‌کی
همایون پسند قارتال یووالری
قدر یتیشلمز براقلیم حریت
اولان، ای بویوك شاعر !
ای قوجه داهی!. ای میت
ذی حیات ! . .
سکا کمال تعظیم ایله عرض
سلام ایدرم .

بشریتی بوتون عمرنجه باغلیه‌رق ، نهایت کنار حفرهٔ عدمه کتیرر کتیرمز براقیویره‌ن سلسلهٔ حیات ، سنی باشقه‌لری ایچون آغلاتدی ؛ فقط کندیك ایچون سکا هیچ برکون اوف بیله دیدیرته‌مدی .

انسانیتی تورلو سلاحلر ، بر چوق اشکنجه‌لرله ووروب چیکنه‌ین دیو تغلب ، سنك صولت ووقارکدن اورکه‌رك برقیلکه بیله ایلیشه‌مدی .

چونکه سن ، سرایلرله زندانلری ، آلتونلرله طوپراقلری ، یرك اوستیله

محترم قارئلرمزه

رسالەمزده مقالات دینیه ؛ افاضل علمادن موسی کاظم افندی ایله شکری وابن حازم احمد فرید افندیلر طرفندن درعهده ایدلدیکندن نسخ آتیه‌مزدن اعتباراً محی الدین عربی ، امام غزالی ، ابوالسعود کبی اعاظم اسلامك حیات وکتابلری حقنده مطالعات واقفانه یازیله‌جقدر.

معلم حیثمند سلیم سری بك، مملکتمزده تعلیم وتربیهٔ بدنیه‌نك مؤسسی‌در. رساله‌مز بو محترم صاحب قلمك‌ده نفیس مقالاتیله کسب مفخرت ایده‌جکدر.

هر درلو آثار واوراق مدیریته ارسال اولنملیدر . درج اولنمیان آثار اعاده اولنماز . امضاسز وپولسز مکتوبلردن اداره مسئولیت قبول اتمز .

مؤسسی : ابن السری
مصطفی ناعق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

پنجشنبه

برنجی سنه — نومرو ۷ — برنجی جلد

۲۶ رمضان ۱۳۲۶

۹ تشرین‌اول ۱۳۲۴

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

مطبعهٔ عامره

۱۳۲٤

حرکت ایتدی، برساعت صوکره «ووبیه‌ره» ه کلدك . اوطوردیغی‌یر، طبقی تصور ایتدیکم کبیدی . تك وتنها ، اوچ طرفنی قوجاقلایان میشه وچام اغاچلری آره‌سنه صیقشمش، بادی طاش وطوپراقدن معمول ، فقط سیوری، بویوك صاچاقلری آلتنده کوستریشلی یاری چفتلك ، یاری شاتو طرزنده بربنا ایدی .

عصرلرك ضربهٔ تأثیراتی ، اورسه‌لنمش أسکی مولوزلرله هوبرك یکیدن علاوه ایتدیکی بم بیاض طاشلر، بنایه برطراوت ویرمکله برابر حال اصلیسنی بوزمامش، بنانك تا یانده أسکی برصمانلغك یرینه یکیدن یاپدیردیغی بر پارچه أسکی زمانلرك یادکار أصالتی اولان آلچاق ومدور برقله ایله پك یاقیشمشدی . قله‌نك سایه کثیفنه التجا ایدن طار وساده بریولی متعاقب اوزرینه أبنیه‌نك برقسمی التجا ایتمش برقبه آلتندن کچدکدن صوکره نظر حیرت، بردن بره فوق‌العاده لطیف برمنظره قارشیسنده بولونیوردی. ایلك اوکجه ظریف، مینی مینو طرحلردن متشکل برباغچه، ایکی صره چام آغاچلری آره‌سنه صیقیشمش بر یول، صوکره تا اوزاقده بنم کلدیکم کنیش وادی؛ دها صوکره ضیای شمسله ملاطفه ایدن لطیف انحنالریله، تپه جکلریله، اورمانلریله، ایرماقلریله، جابجا متحول ولطیف منظره‌لریله برسطح راطب ونشئه‌دار نظرمه چارپیور . اقشام اولمشدی . کونشك سیال وممتد شعاعاتی بورالرینی تنویر ایتدکدنصکره تا بزه قدر کله‌رك مینی مینی بر تراسه‌نك حریم شکوفه‌دارنده سونوب کیدیوردی . شو مظلم بنانك کوشهٔ حندانی بو تراسه ایدی : أوك کللرله ، یا سمنلرله محاط اولان پنجره‌لری بوطرفه آچیلیور، کونشك أشعهٔ واپسینی بوتراسه‌نك دیوارینه آصیلان صوك چیچکلره دوکیلیوردی . برماصه‌نك کنارنده یوزی افقه چوریلمش برقولتوق طوریور ، بر طاش صاقسی اطرافنه صاریلان بیانی برفلبهار چیچکینك پوسکولاری، صانکه کندیلرینی اوقشایان نازك برألی حالا آرایورمش کبی ، قولتوغك برقولندن صارقیوردی . درین برسکون وآسوده‌کی ایچنده افقك مائی درینلکلرینه باقان بو یرده قلباً برحس تسلیت طویمغه باشلادم . کندی کندیمه میرالداندم : « نه‌قدر سکوت ! » آرقداشم جواب ویردی :

— أوت حقك وار ، بوسکون وآسودکی ، افقك بوشعشهٔ ازلیسی . . . بن قاچ دفعه بونلرك تا قلبمه قدر ایشلدیکنی طویدم . . .

(کچن هفته بو صحیفه یاپیله‌رق (۱۵۶) مکرراً طبع ایدلدیکی صوکره‌دن کورلدی. بوکون اعاده ایدییورز . قارئلرمزه عرض اعتذار ایدرز .)

ایشته شمدی‌ده اونی سه‌ویله‌دیکمك مرارت یأس وخسرانی ایله قارشیسنده بویله‌صارصیله‌صارصیله‌آغلایور کورمکدن عمیق برحس رقت وندامت دویارق نفسنی مؤاخذه ایتدی. ویودفعه صمیمی بردراغوشله اونی قوللری آراسنه آلارق تسکین ایتمك ایسته‌دی :

— وداد، دیدی نیچون آغلایورسك ؟.. برآز اول بنی مؤاخذه ایدرکن...

دلیقانلی بونی ایشیتمه‌مش کبی کورونه‌رك برالده شفقتیله کندیسنی احاطه ایدن بوآغوش مسحن تسلیته بوتون موجودیتنی تودیع ایدن برچوجق تسلیمیتیله ترك نفس ایتدی . وبوغوق ، تیتره‌ك برصدا ایله :

— سویله والهه، بوندن صوکرا بکا تمامیله صادق قاله‌جقمیسك ؟ . . .

دیدی .

کویا بونکله آغلادیغنك سببنی ایضاح ایتمك ایسته‌مشدی . . . کنج قادین بواثناده بوغازینه قدر کلوب طیقانان برعقده ایله بوغوله‌رق جواب ویردی :

— أمین اول ، دیدی. ا ولونجه‌یه قدر سنی سوه‌جکم وسکا قارشی صداقتدن آیریلمیه‌جغم ...

بوراده زوج ایله زوجه درین بررقت تأثیر ایچنده ، برنجی دفعه اولاق اوزره مدید ومحبتکار بربوسهٔ سودا ایله بربرلرینی دراغوش ایتدیلر . وبوبوسه ایله شمدی‌یه قدر یکدیکرینه تمامیله مباین حسلرله هیچ بر زمان برداٸرهٔ ائتلاف داخلنده برله‌شه‌مه‌ین بوایکی روح حساس بوندن صوکره مشترك وصمیمی برعقد رابطه ایله مسعود برجفت تشکیل ایتمك ایچون ویردکاری قراری تأیید ایتمش اولدیلر ...

مابعدی وار جمیل سلیمانه

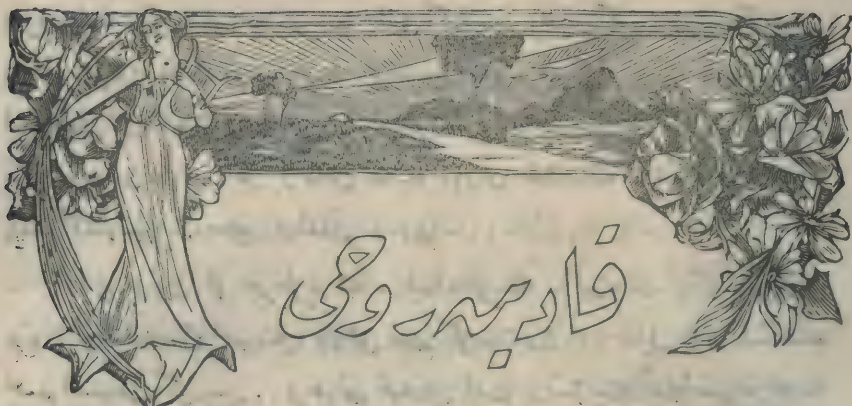
مغروریتیله بوتون او خیانتلرینه مقابل کندیسی ایچون کوز یاشی دوکن بو - یاره‌لی قلبی، برمدت درین حیرت ایچنده سیر ایتدی. صوکرا، اونك نادرآ تصادف ایدیله بیلن برسماحت وجدانیه ایله نه‌قدر علوی برحسه مالك اولدیغنی دوشو - نه‌رك ، بردن قابنده آغیر برطاش ثقلتیله دوران خطاسنك شائبهٔ ذلتیله اونك یاننده کندیسنی پك حقیر بولمقدن تتره‌دی .

شمدی بوتون او جرملرینك ، قباحتلرینك ، کوزونك اوکنده ، اونی بوتون بومحیطنده‌کی انسانلره قارشی متهم کوسته‌رن برر دلیل قوی شکلنده تجسم ایتدیکنی کوریبوز. وحیاتنی تدهیش ایدن برمسؤلیت أبدیهٔ معنویه ایچنده الی‌نهایه یوزینی قزارته‌جق اولان بولکه‌یی هیچ برصورتله ازاله‌ایده‌میه‌رك ، شمدیلك هرشیئ اونوتمش کبی کورونن، قوجه‌سنك یاننده هرکون عین ذلت ومقهوریت وجدانیه ایله معذب اوله‌جغنی وبلکه‌ده بوایلك آتشلر کچدکدن صوکرا اونك قلبنده بوکچمش وقعه‌لرك بقیهٔ خاطراتیله برکون حیات بولابیلمش برعقدهٔ نار ونفرتله یوزینه چارپیلاجق اولان بوسلهٔ تحقیر آلتنده بوسبوتون عاجز وحقیر قالاجغنی دوشونه‌رك یأسندن عادتا چلدیریبوردی ...

ایشته برمدتدنبری ذهننی اشغال ایدن بودوشونجه، اونی درین برسکون ملال ایچنده ضبط ایدیبور .. ومحیطنده اوچان برهوای مصیبتك حسی لرزهٔ تحاشیسیله، هرثانیه، اونی برپارچه دها مأیوس وپریشان ایدن برأندیشه آلتنده أزوب خراب ایدیبوردی ...

صوکرا اوکا قارشی الآن روا کوردیکی حقسزلغی واونك بوتون بوانسا - نیتلرینه ، فداکارلقلرینه رغماً ناصل برسوق درونله حالا اونی ساخته طورلرله تسخیر واغفاله چالیشدیغنی دوشوندی .

اونی هر زمان آلداتیبوردی . شمدی‌یه قدرده آلداتمشدی . بونی کندی نفسنه اعتراف ایتدکجه زوجنه قارشی بوتون معاملاتنده بوبوك برحقسزلق ایتمش اولدیغنی دوشونه‌رك یالانلرینك ، ریالرینك أذای وجدانیسیله کندیسنی مدیون ومسئول کورور وقلبنده اوکا قارشی بر مرحمت دویاردی .. کیم بیلیر او سه‌ویلمه‌دیکنی حس ایتدکجه نه‌قدر متألم اولیوردی !..

فادیه روحی

— مابعد —

وداد بهجت، روحنی مص ایدن بو نظر آتشین قارشیسنده، صانکه بوتون موجودیتی أریبه‌رك همان اوراده ییغیلوب قالاجقدی. اونی قوللری آراسنده دراغوش ایده‌رك روحندن طاشان برضیحهٔ پرستشله:

— تشکر ایده‌رم، دیدی. بو تأمیناتکله بنی نه قدر ممتدار ایتدیککی بیلسه‌ك...

دایقانلی بوراده تأثرندن بوغولاجق کبی برحاله کله‌رك دها زیاده دوام ایچون کندیسنده قوت بولامدی. ، وانی قارشیسنده بوتون او وفاسزلقلرینك ، خیانتلرینك حس ندامتیله کندیسندن عفو طلب ایدییور کورمکدن عظیم بررقت وجدانیه دویارق بردن فوران ایدن برطغیان بکا ایله آغلادی ، آغلادی...

اونی شمدی تماميله عفو ایدییوردی . ذاتاً او کیجه ؛ بوتون بدبختلقلرینك ، محرومیتلرینك جنت یأسیله فوران ایتدیکی او مشؤم بحرانلی کیجه ، بیننك ایچنده دهشت انکیز برصاعقهٔ مصیبتك طراقهٔ هوانـاکی اویاندیران او مدهش اعترافدن صوکرا هرشیئی عفو ایتمه‌مشمی ایدی ؟...

شمدی او قورقونج کیجه‌یی کوزونك اوکنـه کتیردکجه توکاری اورپه‌رییور وانك، برندامت حقیقیه ایچنده مقهور وعاجز یالواریرکن ناصل آیاقلرینه قاپانه‌رق عادی برمجرم ذلتیله استمداد ایتـدیکنی تخطر ایتدکجه بودفعـه بوتون وجودینی صارصان برشهقهٔ کریه‌ایله خیچقره خیچقره آغلایوردی...

والهه ، ابتدا شکارینی پارچه‌لادقدنصکرا موفقیتنی کریدن تماشا ایدن برقاپلان

وطنپرورلری، قهرمانلری، علوی برموده‌لك مقلدین مهیجه‌سنی وجوده کتیرمشدر.

ارتق بومصاحبه‌یه برنتیجهٔ علمیه ویرمك، اونی خلاصه ایده‌رك، بری هوسکار صنعته، دیکری هزوره عائد اولمق اوزره، ایکی نصیحت حالنه افراغ ایتمك ایسترم.

اشته هوسکاره دیه‌جکم بودر:

حظکی، فائده‌کی استدیکك یردن آل، ملاعب محضهٔ صنعتی‌ده استخفاف ایتمه، چونکه اونلرك‌ده قیمتی واردر، «صنعت ایچون صنعت» نظریه‌سی ایکی بویوك حقیقتی میدانه قویدی: «حربت حاکمهٔ صنعت ایله اهمیت اساسیهٔ شکل» بوتون وارلغیله کوزللکنله، محظوظ، مستفید اول؛ نه هیجان بدیعی، نه تهذیب اخلاقی موجب عاردر، مولئرك دیدیکی کبی روحکی ضبط ایدن شیلره کندیکی براقیویر» وبوتون آثار ادبیه آره‌سنده اك نفیس اولمق اوزره فکری اعلا وحسیات نجیبه القا ایدنلری بیل هنرورده: الهامدن بشقه برشی تعقیب ایتمه، مسائل اجتماعیه حقنده‌کی افکار، حسیات دینیه، موجودیت اخلاقیه‌نك برجزء متممی ایسه، بوتون موجودیت معنویه‌که استیلا ایدوب روحکه کرمیٔ حیات ویریورسه صنعتی حقیقت‌وایلکك خدمتنه وقف‌ایتمکدن قطعیاً قورقما، چونکه بو، اساس اشیاده برتغیر حصوله کتیرمز صنعت، مفید اولمالیدر. نظریه‌سنی التزام وتعقیب ایدنلر، روحلری آتش قدسیدن محروم اولدقجه نه حقیقته، نه ایلیکه خدمت ایده بیلیرلر، قلبلری اوآتشله مشحون اولدیغی زمان حسنه قارشو اصلا برقباحت ارتکاب ایتمش اولمازلر. خلاصه الهامکی تعقیب ایت فقط الهامك واسع وبلند اولسون. تهذیب ذات واعلای حسیاته چالیش وکندی موجودیت معنویه‌کله بی‌آرام مشغول اوله‌رق کوته‌نك دیدیکی کبی «دها نجیب دها مکمل برمخلوق اول»؛ وصکره‌که نه ایله برابر ایستدیککی یاب دیرز صرف برشکل هنرورانه آلتنده تجلی ایده‌جك آثارکدن دائما بردرس اخلاقی استخراج ایتمك ممکن اوله‌جقدر.

سلیمان فهمی

بعض جهتلرينى كسوب آتان ، جلالنديران هيكلتراش كبى حركت ايت ...
روح كوزللشمه‌دن كوزللكى كوره‌مز. حكيم پلوتين

اشته بوتون بو مطالعات بر روح سفلى ايله ادراك معالى ايديله‌ميه‌جك مركزنده‌در .

خلاصه الك يوكسك محاسن شاعرانه، محاسن اخلاقيه‌در؛ محاسن اخلاقيه‌يى كورمك، بالخصوص ادراك واستحصال ايتمك ايچون اونلر قدر يوكسك بر روحه مالكيت ضروريدر. بويوك قورنه‌ى بر روح علويه‌يه مالك اولديغندن انسانلره « صنعت مفيد اولمليدر. » نظريه‌سى تلقين ايتمديكى وحتى رد ايلديكى حالده تياتروسى اخلاقياتك بر مكتب عاليسنى تشكيل ايدييور وشعرى قلملرينى خدمت جمعيته وقف ايتدكلرندن بحثله قيامتلر قوپارانلرك اشعارندن دها زياده آزادهٔ مؤاخذه بر صفوت ايچنده پارليور. قورنه‌ى بر غايهٔ عمليه تعقيب ايتمه‌مكله برابر كنديسنى روحلرى تماشاى حسن ايله اعلا ايتمكه مجبور بيليور ، بونك ايچون قورنه‌يك ابده‌آلى اولان مفتونيت اخلاقيه ، حسن ايله ايلكك ، صنعت ايله فائده‌نك شاهقهٔ اجتماعيدر. اول امرده آزادهٔ نفع بر حسدن عبارت اولان مفتونيت، بزى خودكامانه اشتغالات خسيسه‌نك فوقنه اصعاد ايدر، روحه رفعت ووسعت ويرر. ثانياً حسنى ، سارى وتقليدى داعيدر ، هروز دكله‌ك يعنى رسم ياخود اسلوب ايله كوزمزك اوكنده‌كى تابلويى ياخود نشيده‌يى وجوده كتيرمكه مقتدر دكلسه‌ك هيچ اولمازسه احكار واقعالمزى بزى مفتون ايدن اثرله هم آهنك قيلمق ايچون قلبمزده برميلان شديد طويارز . المان حكمت بدايع علماسندن وانكلمان بلوه‌ور آپولوننك قارشيسنده غير اختيارى اوله‌رق ، دها نجيب بروضعيت الديغنى نقل ايدييور كوزل شيلرله تماس ومناسبتده بولندقجه سفلى ياخود چركين شيلردن نفرت طويغه باشلارز، بوايسه حسن حركتك مقدمه‌سيدر . خلاصه روحمز ، مفتون اولديغى شيئك بالاسنه قدر يوكسلير ، تماشا ايتديكمز شيئك عينى اولمق ايسترز بردرجه‌يه قدر اوليورز و « تأثر وهيجان ايچنده كوزللكى كورمك دها ايى اوباق ، داخلاً كوزللشمكدر » مركزنده اولان نظريهٔ افلاطونك بالتجربه تأييد ايدلديكنى كوروورز ديكرلرينه بكزمك آرزوى قويس ، حرص علوبسيدر كى

اقندارینی اثبات ایچون أك كوزل بردلیلدر. رهآلیزمك تمثال خیالیسی كوزلدر : هرشیٔ، بوتون أشخاص وأشیایی طوغرو مكمل،آزادهٔ احتراص اولهرق تصویر ایلهمك. فقط برمخلوق محدودك اعضای ناقصه سندن أشیانك رؤیت صحیحه ومكملهسنی طلب ایتمك، صرف براحتراصك سوقیله أنه قلم الان برآدمدن. برعدالت سیكنتپرورانه بكلهمك، استحالهٔ منطقیه، تناقص درجهسنده مشكل برشی ایستهمك دیمكدر. حاصلی رهآلیزم كوزل برنظریهدر، حقیقتده ایسه بوجود دكلدر. أرباب فكرت. طبیعتی تفسیر ایدرلر، هر برده مترجملروار كهتنی بوزییور، یاخود كوزللشدیرییورلر؛ فقط هیچ بریرده مرایای صحیحه یوقدر.

مادام كه كائناتی روحمزك ایجاد ایلدیكی وجهله كوربیورز، مادام كه كائناتی ترسیم ایدركن خصائص ودرجهمزیده تصویر ایدییورز؛ شو حالده پیشكا، طبیعته قونیلوب خیال ذاتیمزی انعكاس ایتدیرن شوآیینهٔ درونك معنویاتمزه دائر ویرهجكی فكر حقنده نه درجه اعتنا واحتیاط ایتمك لازم كلهجكی بداهةً تظاهر ایدر.

شیمدی روحمزك نزاهتنی ویا نتیجه آثار صنعتدهكی انطباعاتنك نجابتنی تأمین ایتمك ایچون بعض ادبا وحكما طرفندن سرد اولنان وصایا ومال خطاسنی نظر دقته آلالیز:

آثاركزده مصور روح وخصائصكز، خیالات نجیبهكزدن باشقه برشی عرض ایتمسون... فضیلتی سویكز، اونكله روحكزی پرورده ایدیكز كه شعرلركزده خساست روح محسوس اولمسون. بوآلو

اهتمام فضیلتی اونوتدیغی آندن اعتباراً انسان، نظرمفتونیتنی زوالپذیر شیلره حصر ایدر؛ آرتق كندیسنك فوقندهكی شیلره باقق ایچون رفع نگاه ایدهمز، سویهٔ مشتركهیی كچهجك برشیٔ سویلهمز؛ آز زمان ظرفنده، بوتون روحنده بر فساد عمومی باشلار؛ اصالت وعظمت روحنه متعلق نه وارسه هپسی كندی كندینه صولوب قورور، چورور، كندیسی آرتق نظر استخفافدن بشقه برشی دعوت ایدهمز. حكیم یونانی لونژن

كندی ایچكه كیر، اوراده كوزللك بولمازسهك ستاتوسنی بی آرام یونتار،

حقیقتده سمانك اوحالی محزونانه‌میدر ، یوقسه اوحزنی بزمی اعاره ایدییورز ؟ بهارك فصول سائره‌دن کوزل اولدیغنه هانکی دلائل معقوله ایله استشهاد ایده بیلیرز ؛ داللر یووشییور ، یاپراقلانیور ، چیچکلنیور ، باغچه‌دن قوقولر کلیور ، قوشلراوتیور: ایشته نوبهار ... عطرازهارایله اعصابی کریان برمتحسسه‌صوروکز: فصل ربیع ، مواسمك بلکه‌ده أك چرکینی در ، دیر . اوکامسرات سیاله‌سیله‌صوك بهار،دها کوزل کلیر، اودیرکه صوك بهاریاپیلق‌اوزره برمحلوق رقیقی‌اخطارایدر ؛ قوشمالی، اونی‌یاپیلمه‌دن اول آغوش وجود استغراقده طوتمالی ... بردیکری بوکا جواب ویرر . بوصولغون سس ، بوصارارمش یاپراقلر ، بوپاسلی کونش ، بو ایاغمك التنده أزیلن پژمرده چیچکلر ، بونلرده غم وغصه‌دن باشقه برشی بوله‌میورم . بو معارضلرك هرایکیسی‌ده حقلی ، هرایکیسی‌ده شاعر اوله‌بیلر . »

بر أدیب غرب‌ده « شاعر ایچون هر شی خارقه ، ولی ایچون لاهوتی، قهرمان ایچون بویوکدر، سفلیت روحی اولان برآدم‌ایچون‌هرشی‌فنا، چیرکندر. شقل ، « أطرافنده برجای‌شیاطین، سعید برجفت، هنوز براولمب‌ایجاد ایدر وهربری یالکز بونلردن برینی کورور. بز موادك حقیقتنی دکل، أشیاده روحنی کوربیورز » دییور .

اشته روح وخصائصمزك أشیاده انطباعندن دولاییدرکه « پئیزاژ ، برحالت روحیه‌در » پارادوکسی اورته‌یه آتلمشدر .

بوپارادوکسك مدلولنه أیجه نفوذ ایدرسه‌ك بونك طریق الاولی جهان اخلاقینك تصویراتنه قابل تشمیل اولدیغنه قناعت ایدرز .

شو حالده تئوفیل غوتیه‌نك سطورآتیه‌سی محروم قیمتدر : بر محرره ؛ سرخوشلغی‌یاخودسرف‌وسفاهتی‌تصویرایتدیکی‌ایچون‌سرخوش‌یاخود سفیه‌دیمك‌معناسز باطلدر . » خایر ، بو اتهام بعض احوال مخصوصیه‌ده حقسز اوله‌بیلرسه‌ده هر حالده معناسز صاییله‌ماز، چونکه صورت عمومیه‌ده بعض موضوعلرك تصویرندن بر محررك محظوظ اولمسندن بوموضوعلرك محررك خوشنه کیتدیکنی استدلال ایتمك‌یکده مغایر منطق برشی دکلدر. خلاصه هنرورك حس شخصیسی،تصویرلرده منطبع اولدیغی کبی انتخاب موضوع‌خصوصنده‌ده دخل کلیسی واردر. ره‌آلیزم وناتور آلیزم نظریه‌سنك افلاسی، حقیقت مطلقه‌یی ألده ایتمك أدبیاتك عدم

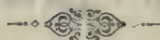
تمایلات خطیه ایله اولجه تخذ ایدلمش قواعد اساسیه‌ده بولنور: بوکبی تمایلاتی اشراب ایتمیه‌رك حقیقتی بوتون عریانلغیله اورته‌یه قویان اثرلر، مضر اخلاق اوله‌ماز. اساساً اخلاقه الکزیاده تعرض ایدنلر، « صنعت ایچون صنعت » نظریه‌سنه قارشی فوران ایده‌رك هنرور ایچون تصویر طبیعتی کافی کورمیوب‌ده اونك فضیلته مربوطیتنی مصرانه ادعا ایدنلردر، هنروره تقدیم ایدلمش کرسیٔ معلمیته خطا ومغالطه‌نك تأسس ایتمدیکی نادراً کورلمشدر، خیرپرور، یاخود فسادانکیز بر نیتدن مضطرب ومتضرر اولان یالکز صنعت اولمیوب اخلاقده اك بویوك تهلکه‌لره معروض قالیر؛ بونك دلائل ظاهره‌سی؟ رسو ودیده‌رونك اثاریدر. حالبوکه پیشگاه طبیعتده ابنیه طوتان شکسپیر وامثالی هنرورلر مفسد اخلاق دکلدر. شمدی بونقطه‌ده باشقه برمسئله عرض وجود ایدییور. عجبا مناظر حقیقیه‌نك تصویری ایچون طبیعتك قارشیسنده طوتولان بوابنیه‌لر طبیعت ایچون حقیقی برر آیینه‌میدر؟ خایر، چونکه اشیایی اولدیغی کبی دکل، بصر مادی، بصر فکرینك قلب ایلدیکی شکلده کورییورز. یونان حکماسندن اختیارده موقریتك اشتباهنی تأییداً حکیم مشار الیه دییوردی که « ضیایی، قوقولری، طاشلری ایجاد ایدن کائناتك ظلماتنه فکر کیدیرن، سکوتنی داخلنده‌کی کورولتیلرله جانلاندیران بزز. »

باقیکز پول پورژه‌ده عینی فکرده بولنیور: « هر کس، کائناتی دکل، کندی کائناتنی، حقیقتی دکل مزاجنك مساعد اولدیغی شیئي کورور، بو جهتله‌درکه هر اثر ضیایی، بر درجه‌یه قدر مؤلفنك بالذات یازدیغی ترجمهٔ حالدر.... »

فکرمز، برمهردرکه باصلدیغی مومده‌کی انطباعندن باشقه بر شی کوره‌مز، هرکس خصائص فکریه وروحیه‌سنه کوره برطرز رؤیته مالك اولدیغی ایچون تصویر ایدیلان اشیای مادیه واحوال معنویه‌ده، بی اختیار؛ برتغیرك حصولی طبیعیدر، بونك ایچون عینی برشی مختلف آدملر نظرنده بر اولدیغی کبی عینی برآدمك مختلف زمانلرنده‌ده برد کلدر. شاعر مقتدر جناب شهاب الدین بك دییور که « طبیعت مجاوره‌دن هر کسك آلدیغی حصهٔ تأثیر باشقه‌در، بربلوطلو هواده بعضلری بروسیلهٔ حزن وفتور بولور، بعضلری، اوبلوطلری اینجه، ظریف بررتوله بکزه‌ته‌رك سمایی یوزی اورتولو معشوقه کبی سویملی کورور.

ویرملریله مهبط أنوار کمالات اولان قلب پرتمکین جناب رسالتده استماع قرآنه شوق حاصل اولمغله درحال قارئك سمتنه عزیمتله اوزون مدت قرائتنی دیکلدیوب خانهٔ سعادتلرینه عودتنده « بزی قرائتنه حیران ایدن ذات ابوخدیفه‌نك کوله‌سی سالم اولدیغنی آکلادم. جناب حقه حمد ایدرم که امتم ایچنده بوکبی ذاتلری خلق بیورمش» قول شریفیله قدرشناسلغی بوصورتله‌ده بیان وتفهیم بویورمشدر. حقیقت، أرباب ذوق ایمانك وجدانلرینه مراجعت ایدرم؛ قرائتی کوزل، صداسی خوش برحافظك تلاوت أیله‌دیکی قرأندن حلاوتیاب وجدان اولمادق برمسلمان وارمیدر؟ هیهات! کندی حسابمه سویلرم که ، ایکندی وقتلری بایزید جامع نورلامعنده برایکی حافظك مجلس قرائتنده بولنیورم، آلدیغم حسیات علویه‌یی تعریف ایده‌مم . قلوب صافیهٔ مستعینده حاصل اولان حسیات معنویه‌یی دیه‌بیلورم که ذوق آشنایان قرأن ، سرائر شناس وجدان اولمیانلرنه تقدیر ایده‌بیلورلر، نه‌ده تصویر! ایشته‌بوده فیض رمضانك برلوحهٔ عالیه‌سیدر . همان جناب حق بالجمله موحدینی احکام قرآنیه‌یه توفیق حرکتدن آییرمسون .

۲۹ ایلول سنه ۳۲٤ ابن حازم : فرید

أدبیاتك غایه‌سی وحدود سربستیسی

— مابعد —

اخلاقسزلغی سپینیزم ایله قاریشدیرمقدن توقی ایده‌لم، أدبیاتده سپینیزم افراط قیود برانداز یدن ، حقائق طبیعتك تصویر عریانیسندن عبارتدر. أثرلرنده سپینیزمی التزام ایدن فرانسه مؤلفلرندن مشهورلرابله برفنالق پایمدیغی ایچون اخلاق نقطهٔ نظرندن سزای تعرض کوریله‌مز ؛ بویوك مؤلفلر آز ، چوق سنیقدر ، چونکه مرائیانه حجابلری استخفاف ایدرلر . شیللر ، « ادیب اولور کشی سرمایهٔ حیاسی قدر » مصراعنك تضمن ایلدیکی فکره بوس بتون ضدبر فکر درمیان ایدییور ! حقیقی دهانك أدبی وحجابی یوقدر ، یالکز فساد اخلاق، ادب پرور ومحجوبدر.»

خلاصه اُرصنعتده اخلاقه مضر اوله بیله‌جك عنصر ، جرائم وسیاآتك یاخود احتراصاتك تصویر عریانیسنده دکل اونلرك غیرشخص objectif : بوکبی

حقيقةً بوماه مباركك تجليات ليليه‌سى نه‌قدر لطيف ايسه فيوضات نهاريه‌سى ده اونسبتده رنكيندر .

تجليات ليليه‌سى باشقادر . ماهيه‌لر، مناره‌لر، أنواع قناديل ايله مزين بر عمود نورانى شكلنده تجسم ايدر. انسان ظن ايدركه فيض دين، تمثل ايتمش !

فيوضات نهاريه‌سى باشقه‌در . هانكى صنعت أربابندن اولورسه اولسون، اوقومق بيلسون بيلمسون، جامعلره كيدر. نبى بلاغتپناه افندمزك «أشرف امت» عنوان مفخرتيله ياد أيله‌ديكى حفاظ حوش ألحانى ديكليه‌رك استفاضهٔ شوق أيلر. بو قرآن عظمت عنوانده‌كى بلاغت ، نه‌قدر مؤثر ، نه‌درجه حلاوتليدر .

قرآن، برمرأت حقايق نمادركه ، هانكى صحيفه‌سى آچيلورسه آچيلسون برچوق حكميات عاليه ايله مالى اولديغى كوريلور . أوت ! او بر كلام معجز بياندركه ، برچوق حقايق احوالى بيك اوچيوز بوقدر سنه أول خبر ويرمش وكشفيات علميه ، اوكلام قدسينك خبر ويرديكى وجهله ظهور ايتمش وايتمكده بولنمشدر .

جميع العلم فى القرأن لكن
تقاصر عنه افهام الرجال

بيت حقيقت پيراسى تنويرمدعايه دليلدر . دوشونولسون! « سوق عكاظ » مشهرنده احراز غالبيتله وايه‌منه مباهات اولان سرآمدان ادبا واصحاب معلقات اونظم مبينه حيران قالەرق جدارلرندن ديوار كعبه‌ده‌كى أشعار معلقه‌لرينى كندى أللريله ايندير مكه شتابان اولماديلرمى ؟

طريق نجات محضمز اولان اسلاميت، اوسايه‌ده احراز غالبيت وتوسيع دائرهٔ خدمت ايتمديمى ؟

قرأنك حلاوتنه طيانلمز، انسان غشى اولور. زبدة المعالى امام غزالى حضرتلرى احياءالعلومده بيوريورلركه ، بركيجه جناب رسالتمآب افندمز خانهٔ سعادت آشيانلرنده حضرت عائشه رضى الله عنهايى بكله‌يورلودى. مشاراليها، خلاف معتاد، برآزكيج كلمكله طرف أشرف رسالتپناهيدن سبب تأخرلرى صورلدقده « اثناى راهده بيله‌ديكم برذات قرأن كريم اوقويوردى. آنى ديكله‌دم، غشى اولدم، حالاده اوقويور، صدق رسالتكزه يمين ايدرم كه مدت عمرمده اوقدر كوزل قرائت ايشتمه‌دم. جوابنى

فی الحقیقه اوروج طوتمقده برچوق فائده‌لر اوله بیلور. فقط، اوروج بونلر ایچون فرض ایدلمه‌مشدر . صائم اولنلر احوال فقرایه مطلع اولورلر، تهذیب اخلاق ایدرلر، احتیاجات درجهٔ سافلرینده ایکلیه‌نلره دست معاونتی اوزادرلر.

اخلاقیوندن برفرد ده ورمیدرکه ، تقلیل طعامك تهذیب اخلاقه اولان مدارینی انکار ایدسون ؟

برطبیب وارمیدرکه ، کثرت أکل وشربه اقدام، جالب علل وأسقام اولدیغنی ادعا ایتمسون ؟

دیمك ایسه‌یورزکه، فرائض دینیه أمر تعبدی اولمغله فوائد مادیه آنك مستند علیهی اولمامیلیدر . امامنافع مادیه موجود اوله بیلور .

معلومدرکه انسان طول مدت برشیله ائتلاف ایدرسه اعتیاد حاصل اوله‌رق بدایتنده آلدیغی لذتی حس ایتمکه باشلار . بونکات لامعه‌یه بناءً اوروجك برآی بولندیغنی بعض علما بیان ایدییور . کیم بیلور عقول بشریه‌نك دها نه‌قدر احاطه ایده‌میه‌جکی غوامض عالیه‌یی محتویدر .

تفصیلات احیایه نظراً صوم اوچ قسمدر :

(١) صوم عمومدرکه ، مفطرات ثلثه ایله سائر تقاضای شهوانیه‌یی ترك ایتمکدر .

(٢) صوم الخصوصدرکه قولاق ، کوز ، أل ، آیاق کبی جوارحی ماخلق لهنده استعمال ایله بویوك وکوچوك کناهلردن نفسی وقایه ایتمکدر .

(٣) صوم خصوص الخصوصدرکه، صائم کافهٔ آمال دنیویه ولذائذ بشریه‌دن قلبنی پاك قیله‌رق متوجه بارکاه مولاوتارك ماسوا اولمقدر .

فقط، بوبزم کبی عجزهٔ امتك کاری اولمیوب بونی آنجاق سرشار فیض محمدی اولانلر ایده‌بیلور .

ایشته‌ماه رمضانك فیوضات جلیله‌سی یالکز صوم‌ایله قالماز . قلبی فیوضات بی نهایه‌یه جولانکاه اولان هرمسلم صفوتشعار، بوماه غفرانپناهك لیل ونهارندن باشقه باشقه ذوق آله‌رق هرآن خالق اعظمنه قارشو سجدهٔ تضرعه قپاندیغی حالده دمعه‌بار مسار اولور .

اطرافه پرتوفشان اولەرق جمعیت بشریه یی برشیرازهٔ عدالت ایچنده بولندیرمش وجناح عاطفتنه میلونلرجه خلقی جمع ایله سیاناً توزیع عدالتدن هیچ بروقت انحراف ایتمه‌مشدر .

وا أسفا که ، أقطار شرقیه یی تنویر ایدن شجرهٔ مدنیت أسلامیه نك نموکاه حتیقیسی اولان ریاض شریعت محمدیه یه — دلیلسز ، برهانسز ، عامیانه برصورتده — دخولی آرزو ایتمه‌ین غربیونك آره صره ، سنك أنداز تعرض اولملری تشخیص نکات شرعیه یه صرف ذهن ایتمه‌ملرندن نشأت ایتدیککندن پك بارد اولان تفوهاتلری لمعهٔ حقیقت قارشوسنده کندیلکندن انطفا پذیر اولدیغی دفعاتله کورلمشدر .

مقصدمز ، شمدیلك برمدافعه نامه یازمق اولمادیغندن یالکز بعض سبکمغزانك هر درلو تعرضات ناهموارەلرندن مصون وغیر قابل اندارس اولان احکام شرعیه‌دن صوم ایله متن متین قرآن حقنده برایکی سوز سویلمکدر.

صوم ، لغتده امساك معناسنه اولوب تعریف شرعیسی « فجر صادقك طلوعندن شمسك غروبنه قدر نیته مقارن اولەرق مفطرات ثلثه یی یعنی أکلی ، شربی ، جماعی ترك ایتمکدر . »

صوم یالکز بزه فرض اولمایوب امم سالفه‌یه‌ده فرض قلندیغی شهادت قرآن ایله ثابتدر . نماز اوروج کبی أرکان دینیه صرف أمر تعبدی اولمغله بونلرده حکمت ، علت ، سبب کبی شیلر آرانماز .

علمای کرامك بونلرك فوائدمادیه‌سندن بحث ایتملری ایشته بوفائده‌لره مبنی شارع طرفندن امر بیورلمق کبی برفکردن نشأت ایتمیوب بلکه بوکبی فرائض شرعیه‌نك تعبدی بولنملرینه قائل اولمغله برابر مادی ومعنوی برچوق فائده‌لرکده موجودیتنی سویلیه‌رك بونلرك قدسیت وجلالت ذاتیه‌لرینی انظار عبادده بر قاتدها تعیین مقصدندن عبارتدر .

بناءً علیه صوم وصلاة حقنده برمحررك خامه‌ران تفصیل اوله‌جغی برمقاله‌ده صرف فوائد مادیه‌دن بحث ایتمك مثلا تراویح نمازینی قیلمقده هضم طعام وار ، اوروج ، معده‌یی اصلاح ایدر ، دیه‌رك برفائدهٔ نظریه یوروتمك پك بویوك خطا اولمش اولور .

دين مبين اسلام
و
تجليات رمضان

ديانت محمديه ، خاتمهٔ اديان بولنمسی ملل متنوعه بيننی تفريق ويكديكرينه تسليط ايتمك ايچون دكل، بلكه هيئت بشريه‌يی برأساس وفاق آلتنده بولنديره‌رق هيئت اجتماعيه أفرادی بيننده قاعدهٔ حيت ومروت كبی شعائرمدنيه‌يی تأسيس وبين‌الملل مناسباتی تحليل ايله افراد بشريه بيننی تأليف ايچوندر. قواعد اسلاميه‌نك هانكيسنه عطف نظرايديله‌جك اولورسه جمله‌سنك برحكمت متينه مستند وترقيات مدنيه‌مزی مشوق بولنديغی تظاهر ايدر . هيئت اجتماعيه‌ده كوريلان ترقيات حاضره‌نك مصدری ، منبعی اولان اصول مدنيه رأساً ديانت محمديه‌دن مأخوذ اولديغی بوكون هنوز جرح ايدلمه‌مش مسائل بديهيه‌دندر.

أوت ! بوكون آوروپاده ، آمريقاده خلاصه بتون عالم تمدنده وجود پذير اولان ترقيات وكمالات بشريه‌نك هر بر خطوه‌سی دائرهٔ فاخرهٔ اسلاميه‌ته نقربدن بشقه بر شيميدر ؟ نه چاره‌كه دور استبدادك خونين پنچه لری آره‌سنده مدت وفيره برشرذمهٔ قليله طرفندن ارتكاب ايديلان انواع مظالم هپ شريعت غرايه مخالف بولنديغندن مسلمانلری راه ترقيده پك كری، پك راجل بر حالده براقمشدر . ديمز اتحادی ، اصول مشروطيتی توصيه ايتديكی حالده بزده اتحاد يرينه نفاق، مشروطيت اداره يرينه برنائرهٔ استبداد قائم اولمش‌ايدی. احكام دنييه‌نك قواعد عادلانه‌سندن هيچ برينه رعايت ايدلمامش وعادتا جسم اسلاميتی صواعق فتن ايله خاك مذلته سرمش ايدك . حالبوكه دين مبين اسلام ، سعادت دارين ايچون بر صراط عام ، حيات اجتماعيه ايچون برضمان تام ايدی .

دين مبين اسلام ، ترقيمزه دائر دائما نصيح حكمتپرستانه‌ده ، ارشاداتده بولنمشدر . هيچ بروقت مانع ترقی اوله‌جق شيلری بزه امر ايتمه‌مشدر. شواهد تاريخيه ايله مثبتدركه ، بر وقتلر ظلم واعتدا ، عدم مساوات ، حقوقه رعايت ايتمه‌مك ، وظيفه نه‌در بيلمه‌مك كبی اعتسافات مالانهايه‌نك اولانجه دهشتيله جهانی لرزه‌ناك تألم قيلديغی بر صرده‌ده دين مبين اسلام حيرتزدهٔ عقول بردرجه‌ده چار

بادیهٔ مقدرات

-- تحسین وأمینه --

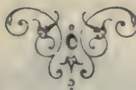
بش آلتی یوز عصر اولمشدی جذر ومد حیات،
سمایه سایه صالان أسکی اورمانك قومشو
بولنمش اولدیغی ایرمقلرك شعاع آباد،
صدفلی ساحلنه فیض وانجلا مشبوع

دوداقلریله تماس ایتمه‌مش؛ بوتون طفلان
آغاجلریله بزه‌نمش او یوللرك، شیمدی،
قدیدی ایشته صیریتمش؛ چوراقلغك طغیان
ایدن سفالتی، یرتیق پاچاوره‌دن، أبدی

فراش موته اوزانمش؛ بوتون پیکارلرده،
بوتون صولر قورومشدی. وهیکلی قیالر
مدید افقلره قول صالمش؛ ابرهٔ فردا

همان ایلرله‌میور، طورمش؛ آفتاب ایسه حار؛
بوتون شو ساحه‌ده بر کولکه یوق. بو خاك أليم،
بو بی‌نهایه قیراج یر، بو چول، بنم قدرم.

١٣ مایس ٣٢٤ — مصطفی نامق

دوشونیله جك دیكر برماده ده بلغارستان تبعه سی ماده سیدر. بلغارلر، بالاپرواز
وحریص اولدقلرندن احتمال كه تبعه لری، قونسولوسلری ایچون عهود وامتیازات
قدیمه نك بخش ایتدیكی معافیاتی ایسته مكه قالقیشه جقلر، اوكاده زنهار میدان ویرلمامليدر.
یالكز بو جهت دكل تجارت خصوصنده ده هیچ برصورتله دول سائره یه مقیس
طوتلمامالی وبناءً علیه یوزده اون بر كمرك رسمی كبی قیود اونك حقنده جاری
اولمامالیدر. بلغارستان ایله مناسبات تجاریه مزده ایسترایسه ك یوزده یوز، یوزده
ایكی یوز كمرك رسمی طرح ایتملی بز امابونلر، باخصوص شو زجریات تجاریه
ومنافع تبعه مسئله سی بلغارستانه كران كله جك ایمش، نه یاپه لم؟ تاج كیمك قولای بر شی
دكل، اونكده كلفتلری وار. بو نشئه نك ده خماری وار. هر طنطنه ودبدبۀ
ظاهریه نك آجی بر حسابی وار. شمدی یه قدر بلغارستان، استقلالك كافۀ فوائدینه
مختاریتكده كافۀ فوائدینی ضم ایدرك استفاده ایتمكده ایدی. فقط بوندن صوكره
یغما یوق ... غنیمت غرامته كوردر.

بالخاصه درپیش ایدیله جك بر نقطه ده اكسارخلقدر. بلغارستانك نیم
استقلالی یوزندن استحصال ایتدیكی اك مهم فائدۀ معنویه اكسارخك درسعادتده
اقامتی اولمش ایدی. بو یوزدن بلغارلر ایله روملر ارهسنده دائمی نزاع وجدال
تحدث ایتمسندن دولت عثمانیه جه حاصل اولان مضراتده بر طرف.. ایشته
فیمابعد بو مضراتده محل ویرمه ملی، بلغارستانه عائد اكسارخ بلغارستانده اوطورملی
وممالك عثمانیه ده كی بلغارلرك ایشنه آرتق قاریشمامليدر.

ایشته خاطرمزه كلن جهات بوندن عبارت اولوب ماهر دیپلوماتلرمزك بو
جهتلری مع زیاده دوشونمش اولدقلرینه شبهه مز یوقدر.

اسماعیل حقی

بوسوزلره حوالهٔ سمع اعتبار ایدلمدی. واووقتکی قابینهده منفرد الرأی ومعارض قالان کامل پاشا، مقامه کچهرك کیفیت الحاقی تصویب ومقامنی تحکیم ایلدی. أگر اووقت، روم ایلیٔ شرقینك الحاقنه قوهٔ جبریه ایله ممانعت ایدلمش اولسه ایدی بلغارستان اوقدر بویومیهجك، عسکرینی او درجه تنظیم ایلیهمیهجك، حاصلی بوقدر بالا پرواز اولوبده بزی تام شو طوپلانمغه محتاج اولدیغمز صرهده بویله برضربهٔ ألیمهیه دوچار ایتمیهجك ایدی..

* * *

شیمدی نه یاپهجغز؟ ایشته اوکمزده برقونفرانس وار. بوقونفرانسك اشتغال ایدهجکی موادن بری، شبههسز بلغارستان استقلالی اولهجقدر. قونفرانس ارکانی؛ امارتك بوحرکتنی، بوحرکتدهکی استعجالنی، طرز اجراسندهکی سرکشلکی تقبیح ایتمکله برابر فعلاً موجود اولان بر حالی — مأمول ایتمیزکه — جرح وابطال ایلسونلر. بزه « برشیدر اولمش، ذاتاً بلغارستاندن هانکی تابعیتی، هانکی فائدهیی بکلهیور ایدیکز» دیهجکلر. دیهجکلر اما، بزده هیچ اولمازسه بوفداکارلغمزك مقابلنی ایستهملی، یکیدن تشکل ایدهجك اولان بوحکومتك موقعنی لایقیله تعیین ایتدیرملی، پك مهم بعض فوائد استحصال ایلملی یز. اولا بلغارستانده اوقدر مسلمانلر ودها از مقدارده روملر وار. اونلرك حقوقنی، منافعنی، سربستیسنی، حقوق سیاسیهسنی کوزهتملی یز. آندن صوکره دیون عمومیه مسئلهسی وار. مادر اصلیسندن انفکاك ایدن هرهانکی برمملکت، بورجكده برقسمنی درعهده ایدر. بناءً علیه بلغارستانه نفوس عمومیهسی ایله متناسب اولمق اوزره بورجمزك برقسمنی تحمیل ایتملی یز. اوندن صوکره ویرکولر وار. بلغارستان اونلری ویرمهمکه قالقیشهجق. حالبوکه بو ویرکولره دیون عمومیهنك، اجانبك حقی تعلق ایتمشدر. بناء علیه بوویرکولری فائضی عد ایدرسهك بو فائضه تقابل ایدهجك رأس المالی معادل بر مقدار دین ینه امارته وروم ایلیٔ شرقیه افراز ایدلملیدر.

صوك شمندوفر حادثهسیده طبیعی اونودلمامق ایجاب ایدر. بلغارستان بونی صاحب اصلیسی اولدیغمز ایچون بزدن صاتون آلمغه اجبار ایدلملیدر. بونك ایچون اوروپادن ایستقراضمی ایدهجك، بشقه صورتله پارهسی تدارك ایلیهجك، حاصلی نهیاپهجقسه یاپملیدر.

اوینانان قومه‌دیه بوصورتله ترتیب ایداش‌ایدی. بوصورتله بردن‌بره برامرواقع قارشوسنده بولوندق. اوقی یایندن چیقمش کوردك. کشوفك سفره‌ده بولنمسی تصدیق استقلال کبی تاقی ایدر ایکن استقلال اعلان ایدیلیوردی. دمیاطه پرنجه کیدر ایکن اوده‌کی باغوردن اولدق. نه عجیب دیپلوماتلق؟ شایان دقتدرکه بلغارستان ایله بوزوشورسه‌ق بزی بارشدیریرلر. سوزینی کمال تأنی ومتانت ایله سویله‌ین سرکار سیاستمز کامل پاشا، باریشدیران هیچ بردوست بوله‌مدقدن ماعدا یانغینك بتون اوروپایه سرایت ایتمسی کبی بر وخامت قارشوسنده بولندرق واله وحیران قالمشدر.

ایشته بزم بیسمارقلرمز، تالیرانلرمز، مترنیخلرمز، بیقونسفیلدلرمز، سالیسبوریلرمز، بویله پارلاق موفقیتلر استحصال ایدرلر! زواللی مملکتمز، اوته‌دن بری بویله دیپلومات زوکوردلریدر، اوته‌دن بری بصیرت خارجیه‌یه‌مالك رجالدن محرومدر. فقط کچه‌لم....

بلغارستان پرنسی یالکز قرالاغی (چار نامیله) اعلان ایتمکله اکتفا ایتمدی. روم‌ایلی شرقی‌یی‌ده بلغارستانله‌توحید ایتدی. بونك أهمیتی پك بویوکدر. زیرا دولتمز بلغارستانك‌متبوعی‌وفقط روم‌ایلی شرقینك حکمداریدر. پرنس بلغارستانده حائز امارتدر؛ روم‌ایلی شرقیده ایسه یالکز والیدر. بو والیلکی طوغریدن طوغرویه حکومت عثمانیه توجیه ایدر. پرنسلك‌ایسه بلغارستانك انتخابی ودولت علیه‌نك وسائر دولتلرك تصدیقی ایله اولور. برلین معاهده‌نامه‌سنی آچارسه‌ق بلغارستانده‌کی حقوقمزك باشقه، روم ایلی شرقیده‌کی حقوقمزك‌ده باشقه اولدیغنی کوریرز.

فقط مع التأسف بونلر هپ کاغد اوزرنده قالدی. حکومت سنیه بونجه سنه‌دن بری حقوقنه واقع اولان تجاوزاته قارشو صوصدی‌طوردی. وظنمزجه بلغارستان پولتیقه‌سنجه اك بیوك جنایتی روم ایلی شرقینك الحاقنه سکوت ایتمسی اولدی. ۱۸۸۵ده روسیه داخل اولدیغی حالده متعدد دولتلر بزی عسکر سوقیله بلغارستانك تأدبی ایچون تشویق وترغیب ایتدکاری وسعید پاشا قابینه‌سی‌ده عسکرسوقی وبرنجی‌فرقه‌نك اعزامی لزومنی‌مکرراً تحت قراره آلدیغی‌وحتی‌غازی عثمان پاشا، عسکرك باشنه کچوب عون حقله مظفر اوله‌جغنی تأمین‌ایلدیکی حالده

*
* *

بلغارستان پرنسی ، پشته‌ده فرانسوا ژوزفدن مأذونیت کامله استحصال ایدر ایتمز ، بکرش وروسچق طریقیله طرنووه‌یه ایندی . ایکی کون مقدم لوندره‌ده‌کی سفارت عثمانیه واسطه‌سیله تأمینات آلمش اولان باب عالی اویقوده ایدی . زیرا بلغارستان خارجیه ناظری اوچ کون اول: « استقلالمی؟ شیمدیکی حالده خاطرمزدن بیله کچمز » دیمش ایدی. صوفیه‌ده‌کی انکلتره جنرال قونسلوسی‌ده بر تالده تأمینات آله‌رق حکومت متبوعه‌سنه اخبار ایتمش واوده بونی سفارتمز واسطه‌سیله بزه تبشیره شتاب ایتمش ایدی. هیهات که دیپلوماتلغك حالا ایکی یوزلیلك ویلانجیلقدن عبارت اولدیغنه قانع اوله‌مامش ایدی . اونك ایچون ضربهٔ استقلال بردنبره قابینه‌مزك ، ملتمزك حضور وآسودکیسنی صارصدی . ایلك تأثرمز شاشقینلقدن باشقه برشی دکل ایدی . اوستریانك بلغارستانی بویله برمقدمهٔ جیش کبی ایلری سورمسی، ایرتسی کونی، منوی ضمیرینی دها کوزل فاش ایتمك ایچون برباشلانغج ایدی . « برلین معاهده نامه‌سنی ایلك ییرتان ، بومبنای سیاسی‌یه برنجی ضربه‌یی اوران بلغارستان اولدی . بنده آنی تعقیب ایتدم، حصوله کلن اتفاقدن استفاده‌یه چالیشدم، فنامی ایتدم؟ دیمك ایچون ایدی.

بو استقلاله قارشی دولت عثمانیه پروتستو ایتدی. ذاتاً آلیشلمش برشی.. حقمزه تجاوز واقع اولدقجه، پروتستونك جناح شفاعتنه صیغینیر طوریرز. دولتلرك حس حقشناسانه‌سنه مراجعت ایتدك. فقط دولتلرده حال ووضعیتده ایدیلر. واقعا افکار عمومیه بلغارستانی همان اتفاق آرا ایله تقبیح ایلدی، معناً موقعمز مستحکمدر. فقط مادةً سفلی بروضعیتده‌یز ؟ ایشته بونقطه خاصةً کوزه‌دلمکه لایقدر .

بزم قابینه‌مز بتون اوقاتنی - تنسیقات ایله کچیروب طوردیغی اثناده اوروپا دیپلوماتلری اویومامشلر، احوال جدیده‌یه قارشو متمادیاً تدبیرلر اتخاذ ایتمشلر ایدی. ملاقاتلر ، خصوصی محاوره‌لر، سیاحتلر، زیارتلر بربرینی ولی ایدییور ایدی . ایشته بتون بوپلانلر بو صره‌لرده ترتیب ایدلدی . وفرانسه ژوزف، فردینانده ارقه‌سنی صیغایه‌رق «- ایدی کوره‌یم سنی یولك آچیق اولسون.. دیه تشییع ایلمش ایدی .

ایشته ایلولك یکرمی ایکنجی پازار ایرتسی کونی اوکله‌دن بر ساعت اول

ایشلمه‌مسی سلامتمز، موجودیتمز ایچون مخاطره‌لی . بناءً علیه بوخطی تعطیل اشغال زماننده ایشلتدیکم کبی بوندن صوکره‌ده ایشلته‌جکم، أکر جانکز ایسترایسه سزکله (قومپانیه ایله) مستأجر اولدیغکز حالده پازارلغه کیریشه‌جکم. بووضعیدم، آتیاً وقوع بوله‌جق تعطیل‌اشغالاره قارشوده بنم ایچون برسیغورطه، برتأمیناتدر.

بوکولنج طرز محاکمه، کیمسه‌یی بالطبع اقناع ایده‌مدی . زیرا متصرف حقیقی میدانده طوروب طوریرکن مستأجرله پازارلغه کیریشلمسی هیچ برقاعدهٔ حق ومنطقه توافق ایده‌من ایدی . مستأجرله مأجورك تصرفی حقنده دخی پازارلق ایتمه‌نك احوالی، آدابی ، ارکانی واردر . جبراً برمستأجرك خانه‌سنه کیردکدن صکره او مستأجره : « آی شمدی شو ایچنده اوطوردیغك ، ـ مال‌وملکك اولمیان ـ خانه‌یی تعیین ایتدیکم شو فیأت ایله بکا صات . » دیمك، بیله‌میزکه هانکی محکمهٔ وجدان واذعانجه قرین قبول اوله‌بیلیردی . شمندوفر اداره‌سی بالطبع پروتستو ایتدیکی کبی شمندوفرك صاحبی اولان حکومت عثمانیه ایله شمندوفرده أك چوق علاقه‌دار اولان اوستریا والمانیا حکومتلری دخی پروتستو ایتدیلر . مسئله درعقب برماهیت دولیه اکتساب ایتدی؛ ایش علولندی، مطبوعات جهان ستونلرینی بومسئله‌یه حصر ایتدیلر . نهایت صدر اعظم کامل پاشانك « بزی باریشدیره‌جق دوستلر بولنور » دیه لزومندن زیاده کووه‌نمش اولدیغی بالاخره ثابت اولان انکلتره حقیقةً توسط ایتدی . وطرفینه اولدقجه معقول برتکلیفده بولندی . شویله‌که : خط اول امرده شمندوفر قومپانیاسنه تسلیم واعاده اولنه‌جق ایدی . آندن صکره بلغارستان بونی صاتون آلمق ایچون باب عالی ایله پازارلغه کیریشه‌رك بونی یولیله ، صورت مشروعه‌ده متصرف حقیقیسندن کندی رضاسیله صاتون آله‌جق ایدی .

ایشك تصور وتخمینندن پك چوق زیاده توسع ایتدیکنی کوره‌رك ایلك خطوهٔ آهنك شکنانه‌یی آتمش اولدیغنه بیك کره نادم اولان باب عالی، بوصورت تسویه‌یی قبول وحتی کشوف حقنده دخی درسعادتده لازمکلان معاملهٔ ترضیه کارانه‌یی اعطا ایتمکه متمایل اولدیغی برهنکامده شرق مسئله‌سنی تشکیل ایدن فجیع صحنه‌لرك برنجی پرده‌سی بردنبره قالقه‌رق یالکز حقوقی پامال اولان ترکیه دکل، بتون جهان مدنیت دمبستهٔ حیرت قالدی .

قوتلنوب ، بزدن شو حسابلری ایسته‌مدن بز مقصدمزی اجرا ایده‌لم . ایلریده بوکبی مذلتلرك تکررینه میدان ویرمیه‌لم . زیرا بو کشوف حادثه‌سی فنا بر مقدمه کورینیور .

بناءً علیه متبوعیتمزك بتون ثقلتنی ، بونازك زمانده جفالرك هردم تابعیت یوکنی آتمغه مهیا اولان دوش بی‌تحملنه وضع ایتماملی ایدك . وارسون بو منحوس ضیافت اکسیك اوله‌ایدی . یوق مطلقا ومطلقا بویله بر سفره ترتیبنه احتیاج ، لزوم مبرم وقطعی وار ایدیسه کشوف أفندی ایله برابر دیکر بعض معتبران أجانب وتبعه دعوت ایدلملی ایدی . بوصورتله مسئله اوستی قپالی چچمش اولور ایدی .

واقعا کشوف حادثه‌سی اولمسه ایدی بلغارستان آنی ایجاد ایده‌جك ایدی . فقط اووقت یانغینك فتیلنی بز یاقمش اولمیه‌جق ، بلغارلره یوقاریده‌کی سوزلری سویلتمیه‌جك ، بارون ده‌رنتاله کشوف حادثه‌سی استقلاله سبب اولدی دیدیرتمیه‌جك ایدك . هیچ اولمازسه براز دها وقت قازانه‌جق ایدك . (البادی اظلم)

*
* *

کشوفدن صوکره شمندوفر مسئله‌سی ظهور ایتدی . بلغارلر بونك ایچونده کشوف ایشی اولسه ایدی بزقوشقولانمیه‌جق ، بناءً علیه استقلالمزی محافظه ایچون بوخطه وضع ید ایتمیه‌جك ایدك ، دیبورلر . ایشته کوریلیور آ ، مسئله هپ دونوب طولاشوب شوضیافت دعوتنه منجر اولیور . حیاتك بربوغاز غوغاسندن عبارت اولدیغنی ادعا ایدنلر ایچون کشوفك آچ قالمسی بربر عارتوین تشکیل ایدیبور . فقط کشوف عکك دکل ، اعتبار وشرفك حریصی ، ایدی شمندوفر مسئله‌سنده أساساً حقمز آشکار ، اودرجه‌ده‌که بلغارستان بیله حرکت واقعه‌سنی مدافعه ایچون بی‌سروبن دلائل سردینه مجبور اولیور . بوشمندوفر مسئله‌سنده بلا استثنا هرکس وحتی اوروپا بیله بلغارلرك شیماریقلغنی ، غصب وتعدیسنی تسلیم ایلدی . خط بزم تحت تصرفزده ، شرق شمندوفرلری قومپانیه‌سی مستأجر ، پاتیردی‌یه کورولتی‌یه بهانه اولان تعطیل أشغالك مبدأی ، مقدمه‌سی فلبه‌ده یعنی بلغارستان عد ایدیلن طوپراقده . بونکله برابر بلغارستان نه دیدی ؟ — تعطیل اشغال استانبولك اشارتیله وقوعه کلدی . استانبولك اویله بلغارستان خطوطنك

حرکت ایتدك . أوت ، بلغارستانه اوتوز سنه‌دن بری حس ایتمدکی مذلت تابعیتی کندیسنه طاتمغه ، تعمیر خسار ایتمکه محتاج اولدیغمز شو هنکامده آجی برصورتده احساس ایتمه‌نك هیچ موسمی دکل‌ایدی . بوحقنی آرایان حکومت متبوعه، همان کشوفك آرقه‌سندن اردولرینی کوندرمکه وآنی تکرار بر والیمزك، برأویمزك مأموری صفتیله کلوب‌قپو کتخدالق مقام حقیرنده اوطورتمغه قرار ویرمش اولمق ایجاب ایدر ایدی . حال بوکه هرکس وحتی کشوف مسئله‌سنی ترتیب ایدنلر بیله هرچه بادآباد حرب دکل، هرچه باد آباد صلح قرارینی چوقدن اتخاذ ایتمشلر ایدی . حالاده بوقرار موجبنجه حرکت ایدییورلر .

اما دیه جکمزکه بر حکومت مشروطه ، بر حکومت مستبده کبی حقوقك جسته جسته سقوطیله نهایت صفره منجر اولمسنه قائل اوله‌ماز . اونك ایچون یرینه ودیعه اولان ملتك بو حقوقنی بی‌نقصان اوله‌رق محافظه ایله بونك ایچونده هرکسه وظائف وحقوقنك حدودینی تعیین ایتمکله مکلفدر . أوت حکومت مشروطه‌مز بونی یاپه‌لی ، فقط قوتی تمامیله درلیوب طوپلادقدن ، حریتی حقیله تأسیس ایلدکدن ، بتون شعبات اداره‌یی لایقیله تنظیم ایتدکدن، مملکتك رفاه وترقیسنی بحق تأمین ایلدکدن‌صوکره .. یوقسه بر ظلم مدید ایله سرسم قالان ملتمزك بو خواب کران غفلتدن بیدار اولمسنی متعاقب هنوز کوزلرینی اوغوشدیرمقده اولدیغی برصرده‌ده بتون عالمدن أسکی حسابلرك تمیزلنمسنی ایسته‌مك، بو اویقو زماننده واقع اولان تعدیلرك ، سرقتلرك ، تجاوزلرك غصبلرك هپسنی بردن دعوی ایتمك، بودعوادن آز چوق متأثر اولانلرك هپسنه میدان اوقومق دیمك دکلمیدر؟ بوصورتله کندیلرینی رؤیت حسابدن ازچوق متأثر فرض ایدنلر قوشقولانمازلرمی؟ باقکز شیمدی بلغارستان بزه نه‌دییور : « کشوف حادثه‌سی بزه اکلاتدی‌که قابینه‌کز بلغارستانی موقع حقیقیٔ مذلتنه القایه قرار ویرمش . بز ایسه اوقدر سنه‌دن بری اوقدر مشقتلرله الده ایتدیکمز استقلالی تکرار غائب ایتمامق ایسته‌دك . زیرا اکلادق‌که دور استبدادکزده اولدیغی کبی آت اوینانه‌میه‌جغز، حقیقتده فعلاً مستقل اولمقله برابر عدم استقلالكده بخش ایتدیکی فوائددن استفاده ایده‌میه‌جکز، زمان کلنجه کنج ترکیا بزی صارصه‌جق! . تابعیتمزدن، روم ایلیٔ شرقیدن ، ویرکولرمزدن ، مجبوریتلرمزدن بحث ایده‌جك ؛ أیسیمی بو کنج ترکیا

سیاسی

بر ضیافت ... بر استقلال ...

اون برتموزدن بری نه قدر تحولات!.. مناستردن، سیروزده، طوپلرطنین انداز اولەرق صدای حریتی اعلا واعلان ایتدیکی هنکاملرده روم ایلی ده بوتون بالقانلیلری تشکیل ایدن کافهٔ عناصر آره‌سنده کی اومصافحه‌لر، اوەؤاخاتلر، اووفاق وآهنك صدالری نه اولدی ؟.. حالا اوایلك بایرام وشطارت کونلرنده اولدیغی کبی فرط نیکبینی ایله لبریز مسرتمی یز ؟ ناصیه‌لرمزده برغبار تألم وأندیشه حکمفرما اولیورمی ؟.. ایشته شومقالەمزده دیلمزك دوندیکی قدر بوکاداٸر بعض تفصیلات ویرمکه چالیشه‌جغز .

بلغارستان أفکار عمومیه‌سی، حریتمزی پك زیاده آلقشلامش ایدی. بزدن کوردکلری پك صمیمی وخالصانه محبت وتوجهه عبوستله، اشمئزاز وجهله مقابله ایده‌مزلر ایدی. بوقدر صاف بر سائق وجدان ایله "دست محبت اوزاتانلره تبسم ایله مقابله ایتمه‌مك ممکن اوله‌ماز ایدی. اونك ایچون بلغارستاندن استانبوله، سلانیکه طاقم طاقم زوار کلدی، ترکیادن ده عینی صورتله مقابله ایدلدی. اخوت، آهنك، وفاق وحتی اتفاقدن بحث اولندی. دیرایکن برضیافت، مشئوم برضیافت، هر ایکی طرفدن، خلقك بتون صمیمی فوران حسیاتنی ژنکدار ایلدی. درعقب ابر تردد واندیشه بالقانك پك صیق فاصله‌لرله بلوطلانان سمای لاجوردیسنی قاپلادی. برکشوفدن دریغ طعام، زیر رماد آلتنده مختفی اولان بتون اتشلری میدانه چیقاردی. کولله صاوورلدی. هر آن اشتعاله مهیا بر یانغین موجود اولدیغی میدانه چیقدی. حقیقت، ألیم، عریان، بی امان حقیقت، نظرده تجسم ایتدی. واقعا أساس وعهد نقطهٔ نظرندن حقلی ایدك. فقط شکل وصورت اجراجه عجمی اولدیغمز اکلاشلدی. بتون اوروپا مطبوعاتی حقمزی تسلیم ایله برابر ناموسم ایش یاپمش اولدیغمزی آکلاتدی. حقیقت! اوتوز سنه‌دن بری پامال اولمش برعهدی احیا ایتمك، حقوقمزی جانلاندیره بیلمك، بلغارستانه حدینی طانیتمق ایچون صانکه برفرصت بکلەیورمشز کبی طاوراندق. صانکه أسکی حسابلرمزی تمیزلمك زمانی کلمشدر. قلیجمزك قبضه‌سنده بولنان ألمزله سل سیف ایتمه‌مز ایچون بوآن بحران نشاندن باشقه بر صره‌مز، وقتمز یوقمش کبی

دولار خیال خوارقله صفحهٔ آفاق ،
بعضی بر قاچ کونش باتار. بردن ...
او احتشام، او سنوحات کبریا ایله بن ،
هپ معاصیٔ ماضیه‌مدن اوزاق ،

وبر سکون عبادتنمای حرمتله
دورورم ممتلی ومستغرق ...
اویور ملال حیاتم سکونپذیر اوله‌رق
مدوجزر ضیای وظلمتله .

چالار نشائد أبهامی موسیقیٔ ظلال ؛
بر دربن شهقه ، بر صدای نیاز
سونوکلکیله فضای تهی‌به عکس انداز

هر اهتزازی ، حیاتك مأل حسرتیدر ؛
غملی بر وقعه ، بر قرار ملال
او موسیقیٔ مسار بسته‌نك نهایتیدر .

بورغاز : مایس ٣١٧ فائق عالی

وبعضی پنبه ، دونوق ، مور ، بیاض قارا کلغی
برر کفن یاپه‌رق لیله دفن ایدن هر کون ،
ظلال ثقلتی آلتنده چوکدیکم بو یوکك
کلیر ، براز دها تزیید ایدر آغرلغی .

بن هر آقشام کنار دریایه
یاپه یالکز، یاواش یاواش کیدرم ؛
بر معظم ومنفرد قایایه
بار عمرمله اتکا ایدرم .

دالغه‌لر کرسیٔ تماشامه
نقل ایدر سانحات أبعادی ؛
ودوشر حزن مبهم شامه
کنج وطول بر قادینلغك یادی .

حرکات وحیات یومینك
میل آرامی کوزله فرق اولونور ؛
کونش ، اوکسوز قالان چوجقلرینه

بر نظر عطف ایدر ودیر : یارینه .
آقه‌جق شیمدی جوزّزرینك
ساحهٔ ظلمتنده منبع نور .

✻

مایس آقشاملری

ساکن بر آقشامك تتق أرغوانی
یبرتارکن احتراز ایله دست سیاه شب ،
دوشنده برکونك یوکی ، برظل پرتعب
سوق أیله یور افقلره پای کرانی.

توفیق فکرت

وهپ مجادلهٔ منفعتله چالقانه رق ،
حضور راحتی خللدار ایدن صدای حیات
صوصار ... وکیزلیجه باشلار ترنم آفاق ،
مشافهات سرائر ، سرود مجهولات .

بزم هر آقشامز عالم طبیعتده
مکونات شبستانه فجر خوابادر ؛
افقلرك نغماتیله مبهمیتده
حیات نائم أشیا درین درین اویانیر .

مصارعات معیشتله هر دقیقه تباه
اولان زواللی حیات یتیمهٔ بشره
او مبهمیت آفاق ایچنده آواره
مسای پرکدرك بعضی ییلدیرملی ، سیاه ،

ايدزك ، اوبيكلرجه كونلری بر بر طوتوب صارصارق دوشوندی . أولنديکی كون ، بوتون ولولهٔ سروری ، يكی وپارلاق مناظری ، آهنك شباب ترنم ايدن صداريله كوزينك اوكنه كلدی . بونده‌كی ابتسام خفی ، دها رنكين بر شعرك ، دهاجاذبه‌دار برحقيقتك ، تعريفی مشكل كوزللكلرندن ايدی . فقط دماغنی يوقلايان هائلهٔ آتی ، اوكا ينه بعض دقيقه‌لرده « فأ اوست »ك شيطانی كبی خوف تحكمنی آنی ظهورلرله كوستريوردی : أوت ! بوده ، بوكونده - قورقولری مجهول بر طاقم حسيات وهميه‌دن عبارت قالسه بيله - ينه أك كوزل كون دكلدی . كوزلدی ، بوسبوتون يكی ايدی ، صاف وبراقدی ، سوكلی ايدی ، فقط ... أك كوزل . . دكلدی !.

بوقسه يانيليورمی ايدی ؟ آرتق كافهٔ موجوداتی بلع ايدن شو اطرافنده‌كی قارانلقلرك اوكچن كونلره‌ده‌می سرايتی واردی ؟ بو كثيف ظلمت ، قوهٔ مفكره‌سنی ده‌می اورتمشدی ؟.. آرانيلاز شی چوق ومتعدد دكلدی . يالكز .. يالكز بر كوندی .

وارلغنك انسانيته خادم اولان برچوق معنوی سرورلری ، صرف وجدانی حسناتی ، وبونلردن اوكونلرده ، اوزمانلرده حس ايتديكی درونی ذوقلری خاطرينه كلدكجه علوجنابنه دوقونيور ، بونلری تخطر ايتديكنه اوطانه‌رق بشريتی استخفافه قدر واريوردی . « بختسزلرك امدادينه يتشمكدن انسان مسرور اولماز . فلاكتلريله مجروح اولور ، فقط سوينه‌مز . » ديوردی . يورولدی ، ذهنی بوسبوتون قوتدن دوشدی . آرتق آجی برتبسمك صره‌سی ايدی . آنی‌يه دوغرو كولومسه‌دی ! ذهنندن بريسی اوكا كويا شوسطرلری اوقويوردی :

— حساس برعمر ايچون أك كوزل كون ، توكنديكی كوندر ...

مصر : علی معاد

أك كوزل كون

قرق ياشنه كلمش ، مسافهٔ حياتك بلكه اوچده ايكيسنى يورومشدى . دوشو-
نيوردى. آقشامك كافهٔ مناظر وجاداته ويرديكى أسمرئ مشوشى آره‌سنده سونوب
كيدن متفكر نظرلرينى، پارماقلغنه دايانوب قالديغى بالقوندن قارشيكى باغچه ديوارى
اوزرنده ، خيال پرست متخيلرله دولاشديريور ؛ بعضاً‌ده ، ألوانى كيتدكجه سيلينن
آغاچلرك داللرى آره‌سنده‌كى سياه اويوقلرده براقيور ، كويا برآنده چوق شيلر
دوشونمك ايستيه‌يوردى !.

أك كوزل كون ! أوت ، شوقرق سنه‌نك صوك يكرميسى ، حتى اون بشى
ايچنده‌كى اوبيتمز توكنمز سركذشت أيام ، او احاطه‌سى مشكل حادثات ايچنده
يووارلانان كونلرينك أك كوزلى ، هانكيسى ايدى ؟.

مكتبدن چيقديغى ، او برچوق سنه‌لرك كنديني بكلتمش آمال موفقيانه ،
غلبهٔ مساعيسنه شاهد اولان شهادتنامه‌سنى، برلواء ظفر كبى، ألنده طوته‌رق أوينه
كلديكى كونمى ايدى ؟ ويا اوكونك بوتون افكار وحسياتنى تهييج ايدرك كنديسنه
كاذب برابتسام تقدير ، آتى‌يه دوغرو اوزانه‌رق كيت كيده غائب اولان بر افق
مجهوله قاريشمش ، بيلنمز أقليملر كوسترن طالعك قوى‌وعدلريمى‌ايدى ؟!. خاير !
اوكون بوقدر چوق دكل ، بلكه‌ده هيچ سوينمه‌مشدى . چونكه برسنه اول أبديته
دوغرو بردنبره صاووشوب كيدن كوچوك قارده‌شنك ـ ينه او افقلره يتشمك
ايچون ـ بسله‌ديكى بويوك أمللرك خاطراتى ، أوه كلديكى وقت باشقه‌لرينك چهره-
سنده‌ده كوروليوردى . اوكون ، هيچ برزمان أك كوزل كون اوله‌مازدى . .
اويله ايسه هانكيسى ايدى ؟

دوشوندى . بودفعه دها شديد برتحرى ايله ماضيسنى عادتا هرج ومرج

یاپدك بزه قلبی وذکی فیرطنه‌لردن
بر فلك ضیاپوش نزاهت ؛
عمان سرودکله نهان قالدی نظردن
ساحلده‌کی أشواك حقیقت !

أی شاعر پرداغ وألم ، أی
نوع بشرك عاشق محرور درونی ،
روحك بزه نقش ایتدی پیاپی
ألواح صمیمهٔ آلام قرونی!

توفیق ، أثرك فلسفه نك لوحهٔ یأسی ،
بر معکس أفغان معاشر ،
علویتی باش دوندوره‌جك بر شب حسی ،
بر فسحت امید وألمدر .

شعرك بوتون ألحان معانی صفتنده
بر گریهٔ همشیرهٔ ملت !
برهالهٔ دلجوی سکونك وسطنده
فریاد وسرور أبدیت !

شاعر، شب أبعاد وذکادن
أشعاره برآهنك حیات ایتدك اعاره ؛
أی ماه ألم ، افق بکادن
تاریخ خیلا تمزی ایتدك أناره !

جناب شهاب الدین

توفیق فکرت

— رباب شکسته ایچون —

أی منکر مستهزیٔ زشتی ،
پیشمده کتابك، اوپناکاه ملاحت ..
آچدك بزه برباغ بهشتی
غیای حقایقده یانار کن بشریت !

دستکله اوزاتدك شو خرابات بکاته
برجام شفقرنك تبسم ،
دوکدك فم محرورنمیدان حیاته
برجرعهٔ صهبای ترحم !

هرزمزمهٔ سیل دهادن
ویردك بزه برلجهٔ مواجهٔ آهنك !
قوردك بزه آنات ضیادن
حسیت أبکارایله آراسته برچنك !

مطالعین کرامه

رساله‌مز بر ایکی هفته‌یه قدر (٤٠) صحیفه انتشار وتوالیٔ التفاتکزه جداً لایق برصورتله توسیع دائرهٔ خدمات ایده‌جکدر .

کله‌جك نسخه‌مزدن اعتباراً ادیبهٔ مقتدره خالده صالح خانم افندینك آثار فاضله‌لری ایله تزیین صحایف ایدیله‌جکدر .

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی ، علمی سیاسی اجتماعی ، فنی اخلاقی هفته‌لقدر

پنجشنبه

برنجی سنه　　　نومرو ٦　　　برنجی جلد

١٩ رمضان ١٣٢٦

٢ تشرین اول ١٣٢٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغ[illegible]

مطبعهٔ [illegible]

١٣٢٤

ذكا پارلايور ، طورنده برشمهٔ نزاكت ترشح ايدييوردى . سياه ألبسه‌سيله ، سياه پوطينلريله ، بياض يقه‌لغيله چشم خوليا نوازينى پارلاتان آلوله قارشى اوجاق اوكنده برطوربشى واردى‌كه اوطه‌نك ديوارلرنده برلوحهٔ معصوميتى برنظر خظ وممنونيتله تماشا ايدن قهرمانلرك حالنى آكديرييوردى . چوجوق « كيجه‌كز خير اولسون » ديوب اوطه‌دن چيقنجه بن سوزه باشلادم :

— مينى مينى ژان قوجه بردليقانلى اولمش ... يقينده برآدم‌اولوب اورته‌يه چيقه‌جق ... اكمال تحصيل ايچون اونى پارسه كوندرمك خاطرندن كچميورمى ؟

هوبر جواب ويردى :

— خاير هنوز اوخاطرمدن كچميور . ظن‌ايدرسه‌م آرتق بوراده برلشدم. بوكويلو حياتى ايكمزه‌ده خوش كليور ... برزمانلر مكتبلرده اوقوديغم كتابلر شيمدى ألمه كچدى، بونلرى يكى باشدن اوقودم ، معلوماتمى عادتا تازه‌لدم ؛ شيمدى ژانه خواجه‌لق‌ايده بيليرم. هم بوخواجه‌لقده پك‌ايلرى كيده‌جكمى ظن‌ايدييورم؛ معلوماتم اودرجه‌يه قدر كافى ... اوندن صوكره برمسلك مخصوصه تمايل كوستيريرسه اووقت برچاره دوشونورز .

— بن يالكز اوغلكى دوشونمدم . سنى‌ده دوشونيورم . بوراده يالكزلقدن ، يالكزلغك آغيرلغندن قورقميورميسك ؟ پارسده هيچ اولمازسه‌يالكز قالماز ، كنديكه اكلنجه‌لر،مشغوليتلر بولورسك، واقعاعسكرلكى ترك‌ايتدك، فقط طاشيديغك‌نام،بونامه كنديسعى وهمتكله‌اضافه‌ايتديكك‌شرف ومزيت،سكادهاباشقه‌مسلكلر حاضرلايه‌بيلير.

هوبرساكت وساكن باشنى صاللايه‌رق :

— تشكر ايدرم دوستم ، سكا بوسوزلرى سويله‌تن ، بوأنديشه‌لرى ويرن حسياتى بيليرم ؛ فقط آرتق بن كندمده يكى أمللر، يكى هوسلر بوله‌ميورم. هم نه حاجت ، قلبمده اويله امل وهوسلر اويانه‌جق اولسه بيله بونلره وجود ويره‌جك حالم يوق كه . . سن‌ده بيليرسك ، بوتون مدت حياتمده وجدانك امرندن باشقه برشى طانيماز، سركش، دها طوغروسى قابا برآدمم ؛ دكل‌عسكرلك كبى باشقه‌لرينك كيفنه خدمت ايتمكدن ازاده وساده برمسلكده حتى‌بوكون بيله موفقيات حياتك شرائط‌أساسيه‌سندن‌اولان قورنازلغه، اويصاللغه كنديمى آلشديره‌مادم. دهاغريبى وار: بويالكزلق، بوسكون وتنهائى ايچنده بيله اوزرمدن اوخشوتى آته‌ميورم...

مابعدي وار مشتاقه

صوكره بونلردن كنديسيله برابر ذوقياب اولان باشقه بر وجودى دوشونه‌رك علاوه ايتدى :

— كوريبورسكآ ، زوجه‌مك صوك كونلرنده كلوب اوطورديغى قولتوغى بيله اوراده براقدم . اما قيشين كله‌جكمش ، ياغمور ياغه‌جقمش ، نه اولورسه اولسون اونى يرندن قيملداتمق الـمدن كلمدى . . .

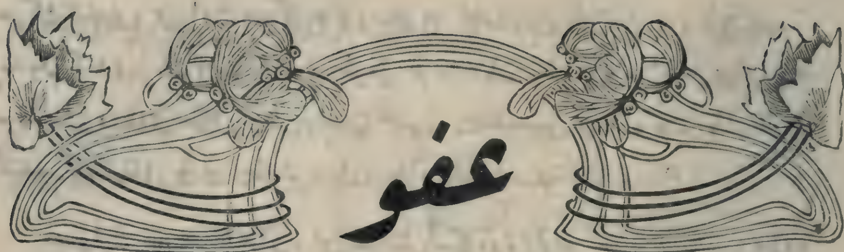
هوبر ، بوراده اوغلى ژانله يالكزدى . جنازه الاينده بولونمق ايچون كلن اقرباسندن بعضيلرى دها اوكون دونوب كيتمشلردى . اوبر بنا باشلاتمشدى : هر كون انشا آته نظارت ايچون معين برقاچ ساعت ايش باشنده بولنمق مجبوريتنده ايدى ، بوندن صوكره كونك قسم ثانيسنى اوزون اوزاديه قونوشمقله كچيريبوردى . واقعا هوبرى متسلى ايده‌ميوردم ؛ فقط ماضينك اوبراكده كچن مراحل حياتيه‌سنى بردها طى ايده‌رك دوستلغمزك احيا ايتديكمز خاطرات مشتركه‌سيله اونك مجراى اضطراباتنى تحويل ايده بيليوردم . شيمدى پك اوزاقده قالان بوماضى‌يى بويله ياشاتمقدن اوده ذوقياب اوليوردى . فقط اونك ايچون برحادثهٔ أليمه ايله قاپانان برايكنجى ماضى دهاواردى‌كه بوندن بحث ايتمك كنديسنه پك آجى كلديكنى حس ايديبوردم . زوجه‌سنك اسمى ، چوق دفعه‌لر دوداقلرينك اوجنه كليوردى . فقط اوسر ، اوبنم اكلامق ايستديكم سر ، ممكن دكل ، چيقه‌ميوردى . نهايت اوزمانه قدر محافظه ايتديكم احتياطى ترك ايده‌رك برمقدمه ايله اوكا قلبنى آچديرمغه قرار ويردم . حالندن اكلادم كه بوكا رد ايله مقابله ايتمه‌يه‌جك ، فقط ، بن بوقرارى موقع تطبيقه قويه بيلمك ايچون اولانجه جسارتمى طوپلامغه محتاج ايدم .

اوچنجى ياخود دردنجى اقشام ايدى . يمكدن صوكره يازى اوطه‌سنه چكلمشدك . بواوطه برزمانلر اطرافده‌كى يوللرى ، اورمانلرى ترصد ايچون بويوك بابالرينك ياپديردقلرى قله‌نك تام آلتنه تصادف ايديبوردى . اوللرى برصالون ايكن صوكره‌لرى هوبر ، بونى بر كتبخانه حالنه افراغ ايتمشدر . اوجاقده يانان اودونلرك ضياسى ، اوطه‌نك درت ديوارينى قاپلايان كتبخانه‌لرده كتابلرك يالديزلرينى تنوير ايديبوردى . ساعت طقوزده هوبرك اوغلى ژاق صالونه كلدى . هنوز براقديغى مطالعه‌نك تأثيريله سيماسى پرتاب ايدى . نظرلرنده برشعلهٔ

حرکت ایتدی، بر ساعت صوکره «لوویه‌ر» ه کلدك . اوطوردیغی‌یر، طبقی تصور ایتدیکم کبیدی. تك وتنها ، اوچ طرفنی قوجاقلایان میشه وچام اغاجلری ارەسنه صیقشمش ؛ عادی طاش وطوپراقدن معمول , فقط سیوری ، بویوك صاچاقلری آلتنده کوستریشلی یاری چفتلك ، یاری شاتو طرزنده بر بنا ایدی.

عصرلرك ضربهٔ تأثیراتی، اورسەلنمش أسکی‌مولوزلرله هوبرك یکیدن علاوه ایتدیکی بم بیاض طاشلر، بنایه برطراوت ورمکله برابرحال اصلیسنی بوزمامش، بنانك تا یاننده أسکی برصمانلغك یرینه یکیدن یاپدیردیغی برپارچه أسکی زمانلرك یادکار أصالتی اولان آلچاق ومدور برقله ایله پك یاقیشمشدی . قله‌نك سایه کثیفنه التجا ایدن‌طار وساده بریولی‌متعاقب اوزرینه أبنیه‌نك برقسمی التجا ایتمش برقبه آلتندن کچدکدن صوکره نظر برحیرت،بردن فوق‌العاده لطیف‌برمنظره قارشیسنده بولونیوردی. ایلك اولجه ظریف، مینی‌مینی طرحلردن‌متشکل‌برباغچه ، ایکی صره چام آغاچلری آره‌سنه‌صیقیشمش بریول ، صوکره تا‌اوزاقده بنم کلدیکم کنبش وادی، دهاصوکره ضیای‌شمسله ملاطفه‌ایدن‌لطیف‌انحنالریله ، تپه‌جکلریله، اورمانلریله، ایرماقلریله ، جابجا متحول ولطیف‌منظره‌لریله برسطح‌راطب ونشئه‌دار نظرمه‌چارپیور .اقشام اولمشدی. کونشك سیال وممتد شعاعاتی بورالرینی تنویر ایتدکدنصکره تازه قدر کله‌رك مینی مینی برتراسه‌نك حریم شکوفه‌دارنده سونوب کیدیوردی . شو مظلم بنانك کوشهٔ حندانی بوتراسه‌ایدی : أوك کاللرله ، یاسمنلرله محاط اولان پنجره‌لری بوطرفه‌آچیلیور، کونشك اشعهٔ واپسینی بوتراسه‌نك دیوارینه آصیلان صوك چیچکلره دوکیلیوردی . برماصه‌نك کنارنده یوزی افقه چوریلمش برقولتوق طوریور ، برطاش ساقسی اطرافنه صاریلان بیانی برفلبهار چیچکینك پوسکوللری،صانکه کندیلرینی اوقشایان نازك بر الی‌حالا آرایورمش کبی،قولتوغك برقولندن صارقیيوردی . درین برسکون وآسودکی ایچنده افقك مائی درینکلرینه باقان‌بو یرده قلباً برحس تسلیت طویغه باشلادم . کندی کندیمه میرالداندم : « نه‌قدر سکوت ! » آرقداشم جواب ویردی :

— أوت حقك‌وار ، بوسکون وآسودکی ، افقك بوشعشعهٔ ازلیسی . . . بن قاچ دفعه‌بونلرك تا قلبمه قدر ایشلدیکنی طویدم . . .

عفو

— مابعد —

متسلی ایتمك الмدن کلمه‌ین بو آرقه‌داشـك شو درآغوش مدید ایله اکلادیغم یأس ساکت وصامتی قارشیسنده قلبم اوقدر صیقیشدی‌که هیچ بویله اولدیغمی خاطرلا‌یه‌میورم . برقاچ سـوزله اوکا وفای قلبمی ، صمیمیت مودتمی اکلاتمق ایستدم . فقط اواضطرابه قارشی بوسوزلر اوقدر هیچدی‌که ...

اوچ هفته صوکره برمکتوب آلدم : « آرده‌ن » جوارنده عائله‌سندن توارث ایتدیکی مالـکانه‌ده آرتق صورت قطعیه‌ده یرلشمکه قرار ویردیکنی ، أوینی اوطو‌ریله‌بیله‌جك برحاله کتیرمك ایچون بعض تعـدیلات اجراسـیله مشغول اولدیغنی یازییوردی . واقعا عزلتك اوزون برزمان ایچون اوله‌جغنی صافلایه‌میوردی . ذاتاً بونی بزده حس ایتمشدم ؛ فقط مقدرات الهیه‌یه مداخله‌دن تحـاشی ایدن حسیات دینیه‌سی سوقیله بوفکر فراغت وعزلتك قطعی ولایتغیر اولدیغنی سویلمکه‌ده جسارت ایده‌میوردی . هرحالده بوش افاده مقصدی پك ایی اکلاتیوردی . آرتق عسکرلکله علاقه‌سـنی کسمش ، قلبجی قالدیروب آصمشدی . پارسده کوریله‌جك برقاچ ایشنی بکا حواله ایتدی . ماضی‌یه عائد روابطدن بوسبوتون آیریله‌رق عائله‌سندن توارث ایتدیکی اومالـکانه‌ده کندیسـنده ، چولوغنه چوجوغنه یکی حیات حاضرلادیغنی اکلادم . اوکیجـه‌لری بو حال هرکسـك حیرتنی موجب اولمش ، هرکس بونك اسبابنی تجسسه قویولمشدی . کیت کیده بو حس تجسسه‌ده کسل کلدی . نهـایت برآز صوکره هرشیئه مقدر اولان نسیان بوزوجه‌یی اونوتدیردی ...

تفکراتمك بونقطه‌سنه کلدیکم صیره‌ده ایدی‌که آرابه‌جی برآز اوته‌ده طوران بر قصبه‌یی الیله کوستره‌رك هوبرك بنی اوراده بکله‌دیکنی سویلدی . فی الحقیقه اون دقیقه صوکره هوبره ملاقی اولدم . اوده آرابه‌یه آتلادی ؛ « لوویبور » ه طوغرو

برجای حسیات ایچنده بوتون وجودینی خرد وخاش ایده‌ردی... وداد بهجت ایچون اونك طرفندن سه‌ویلمه‌مك قدر موجب یأس واندیشه هیچ برحال تصور اولونمازدی؛ اودرجه‌ده‌که بونك تخیلی بیله اونده قورقونچ برفلاکتك دهشتلرینی اویاندیردی . ایشته شمدی‌ده اونی بوحالیله کورمکدن تیتره‌یور وکویا دها زیاده تعمیق ایده‌رسه بومدهش حقیقته بردن واقف اولمق قورقوسیله اوکا دیکر بر سؤال ایرادینه جسارت ایده‌میوردی . بونکله برابر انسانلرده ، قلبلرنده بر رعشهٔ اشتباه اویاندیره بیلن هر بر حادثه‌یه قارشی کتمی غیر قابل بر میل تجسسله اونك اعماق قلبنه نفوذ ایتمك احتیاجی ؛ بو احتمالانك اوزرینه صانکه سیاه بر پرده چکه‌رك اونلری برمدت ایچون اخفا ایتمش اولدی، ونهایت بو آرزویه بوسبوتون مغلوب اولارق :

— خایر ، دیدی . شبهه ایتمیورم . فقط برقاچ کوندن بری سنی پك دورغون ، پك متأثر کوریورم . یوقسه خسته‌میسك ! ...

کنج قادین کندیسنی چیلدیره‌سی سه‌وه‌ن زوجنك بوصمیمی نوازشلرینه قارشی بوسبوتون لاقیدقالمقدن اوتانه‌رق حرکتنی مغدور کوسترمش اولمق ایچون:

— أوت ، دیدی . وجودمده برآز قیرغنلق وار ...

صوکرا اونك برجای سودا ایله طوتوشان أللرینی، آووجلرینك ایچنده صیقارق باشنی دلیقانلینك سینه‌سنه دایادی . وبایغین برنکاه سحار ایله کوزلرینی اونك کوزلرینك ایچنه دیکه‌رك علاوه ایتدی :

— محبتمدن شبهه ایدیورسك دکلمی ؟ .. أوت انکار ایتمه، باق کوزلرك‌ده شهادت ایدیورکه بکا برتورلو اینانه‌میورسك . فقط أمین اول وداد سنی سه‌ویورم ...

بو جمله‌نك اونك اوزرنده حاصل ایتدیکی تأثیری اکلامق ایچون کوزلرینی اوندن آییرمیوردی . صوکرا اونده دها جدی برتأثیر اویاندیرمق ایچون دوام ایتدی :

— أوت ، دیدی . شبهه‌ایتمکده حقك‌وار .. چونکه سکا پك‌چوق‌وفاسزلق ایتدم .. فقط مادامکه شمدی سه‌ویورم ؛ بنی‌حالا عفو ایتمیه‌جکسیك ! ...

مابعدی‌وار

جمیل سلیمان

قلبنده كيتدكجه تأييد ايدن شبههلر زيادهلهشيور ومعنويتى دوچار هراس ايدن بو احتماللر قارشيسنده يأسندن چيلديرمامق ايچون متانتنى محافظهيه غيرت ايديوردى . . .

اوت ، اونده برقاچ كوندن برى خارق العاده برحال وكيزلى برتأثره دلالت ايدن برنشئهسزلك واردى . ادئما دوشونيور و بعضاً ساعتلرجه سويلهميهرك روحسز برهيكل مركوزيتيله ساكت وبى حركت عين وضعيتده قاليوردى آه ، يا ربى ! نيچون ، نيچون بويله ايدى ؟.. يوقسه حقيقتاً سەويلميورميدى ؟...

وداد بهجت ، بونى دوشوندكجه بيننه هجوم ايدن قورقونج فكرلر آراسنده بوتون وجودينى استيلا ايدن بررعشهٔ بحران وتأثرله تيترييور واونك طرفندن سەويلمدمك احتمالى بوتون تحملسوز برمأيوسيت عميقهٔ نوميدى ايچندهاونى تدهش ايديوردى . فقط مادامكه تأمين ايديليور ، كيم بيلير ! بوعادى برتأثر ، بلكهده بوسبوتون أساسسز برحالت روحيهدن عبارت اولابيليردى . انسانك بعضاً اويله آنلرى اولوركه بلا سبب ، ماهيتى مجهول برحزن غريبانهنك حس ملاليله كنديسنده برميل سكون وانزوا دويار ، بوانسانلرى سكوتيلكه سوق ايدن برتأثير معنويدر . اويله بردماغ بيله حساسيتيندن برقسمنى غائب ايدهرك تأثيرات خارجيهيى اخذ وتلقيده مشكلات چكر . وظن اولنوركه قوهٔ مخيله حس ايتمهدن ياشيور... والهەنكده عين تأثيره معروض اولمسى احتمالى يوقميدى ؟.. اوحالده نيچون شبهه ايتمهلى ؟... حتى برزماندن برى اونده وداد بهجته قارشى غير قابل انكار بر - انجذاب واردىكه بونى كنديسيده تصديق ايديوردى . فقط تماميله ازالهسى ممكن اولميان بوترددلر بيننى كميرن بردود معند ، تخريب بى انصافيله اوراده التيام ناپذير جريحهلر آچهرق هويت معنويهسنى كوندن كونه دوچار ضعف ايديور . واونى بوتون بوتأثيرلره قارشى مقاومتسز براقيوردى ...

اونك بعضاً اويله حساس زمانلرى اولورديكه دلالتسز برمعناى نظراً اوكا بوتون بركيجهيى شديد بربحران اعصاب ايچنده آغلايهرق كچيرمك ايچون كفايت ايدهردى . اونك كيم بيلير ؛ عادى برشبهه اوزرينه مأيوسيتلرله ، بحرانلرله اويقوسز كچمش بويله نهقدر كيجهلرى واردى ؟... بواونده عادتا تداويسى ممكن اولميان برمرض مزمن عصبى شكلنده نمايان اولور . بعضاً كونلرجه دوام ايدن

بربرلرینه قارشی دائما آز چوق یابانجی براقان برمنه‌سبتك روح اشكالی چیزییوردی . . .

وداد بهجت، بونی بیلیر و اونك معنای نگاهنده آن بآن كیزلنمكه چالیشان بو حقیقت مكتومه‌یی قلبنده أليم برقناعت مأیوسهٔ سودا ایله حس ایده‌ردی . اونك بر ثانیه انعطاف ایدن نظرلرنده؛ بعضاً برجبر اراده ایله اظهارینه غیرت ایدیلن صوقوق‌لغانلقلرنده اوبله آشكار برطور التزام وجعلیت فرق ایدبلیردیكه دلیقانلی درحال بونی كشف ایتمكده كوچاك چكمز واو دقیقه‌ده قلبنده هنوز تسكین ایدلمه‌مش برمسهوفیت شدیدهٔ غرامك آتش خسرانیله ضیرلایان حساس بردامارك قوپدیغنی دویاردی . بونكله برابر، بوقناعت پك چوق دوام ایتمز وبرآز صوكرا انسانلرك فلاكتلره قارشی مقاومتلرینی تحت تأثیره آلان براحتیاج أمید و تسلیتله ذهنندن بوسیاه حقیقتلری سیلك واونلری، روحی موقتاً آلداته‌بیلن بر كسوهٔ ظن وأوهام آلتنده تأثیرسز كوسترمك ایچون بردن اویانیویرن برمیل تأویل ایله تأثراتنی تعدیله اوغراشیردی . صوكرا اونك بونشهٔ سزلكلرینی ؛ پرستشلرینه قارشی كوستردیكی لاقیدلكلرینی هرحالده ماهیتنی تعیین ایده‌مدیكی برسببه عطف ایده‌رك حسیاتنی آلداتیر وبوبله‌جه قلبنی كمیرن مرارت یأس وتأثری بر درجه‌یه قدر تسكین ایتمش اولوردی . بعضاً تأویل كوتورمیه‌جك وقعه‌لر ظهور ایده‌ردی. اوزمان، یاحس ایتمه‌مك ایچون كورمه‌مكه چالیشه‌رق اورادن اوزاقلاشیر یاخود بردن فوران ایدن برحساسیت روحیه ایله تطمین ایدلمه‌مش عشقنك رد اولونمش أملارینه قلبنده أليم برجریحهٔ ماتمله ساعتلرجه آغلاردی . فقط صوكرا اونك اوفاق برنظرهٔ مؤاخذه‌سی ؛ تسلیتكار بر ایكی جمله‌سی او دقیقه ایچون أك اعتماد اولنه‌جق بر وثیقهٔ اطمئنان تأثیریله اجرای حكم ایده‌ر وبوتون بو بحرانلری ، مأیوسیتلری بردقیقه ایچنده ازاله ایتمش اولوردی ...

آه ، اونی نه‌قدر سه‌ویوردی !... بونی كندی وجداننه قارشی اعتراف ایتدكجه فوق‌البشر برلذت روحیه ایله قلبی چارپار واونی بتون بوانسانلر ایچنده شایان پرستش بولمقدن عظیم برسعادتله محظوظ اولوردی . عجبا اوده كندیسنی سه‌ویبورمیدی ؟.. ایشته بوندن أمین اولسه ...

فقط بو قابلمی ؟.. اونی برزماندن بری بویله متفكر ، دورغون كوردكجه

« عشاقی زاده خالد ضیا بك افندی‌یه »

— ۱۸ شباط ۳۲۳ —

والهه . . ، دیبوردی . سویله نیچون اویله دارغون دورییورسك؟ . . .

بو سؤال ؛ كندیش نفسلرله اویویور ظن اولنان بو منور شباط كیجه‌سنك سكون خوابیده‌ی آراسنده ، نظرلری پنجره‌نك بر قسمندن كورونن سمایه مركوز ، ومشكوك بر مجرای أمید وخولیا تعقیب ایده‌رك درین بر استغراق ایچنده ، روحِ رقیق نسویتی تبخر ایدییورمش كبی جسمانیتدن ' بوتون بنلكندن تجرد ایدن كنج قادینك سامعه‌سنده ، اویقوده ایشیدیلوبده تلقی اولونامایان برصدا قبیلندن مبهم براهتزاز اویاندیرمشدی . . ،

وداد بهجت ، اونك بو دالغین ومتفكر نظرلرندن برجواب عشق و تسلیت بكله‌یه‌رك علاوه ایتدی :

— یوقسه مسعود دكلمیسك ؟ . . . دیدی .

اوزمان والهه ، درین براویقودن اویانیر كبی افكارینی بر عزم متین ایله جبر ایده‌رك حقیقته رجوع ایتدی :

— نیچون مسعود اولمیه‌یم بندن حالا شبهه‌می ایدییورسك ؟ ... دیدی ،

بو جمله‌یی تلفظ ایده‌ركن سسنده اویله بر طرز سادكئ اهتزاز واردیكه بو ، هنوز حار وصمیمی بر رابطهٔ عشق وتملك ایله یكدیكرینك اولامامش زوج ایله زوجه آراسنده تماميله أريمه‌ین بربوز كتله‌سنك انتشار هوای بارديله اونلری

ملعنتکزله مشترکاً تشکیل ایتدیککز دیوان حربه ریاست ایده‌رك یدی سکز سنه‌ده تمش سکسان بیك کشی‌یی وطنندن جدا ایدن کاظم پاشا حضرتلری دکلمیسکز؟ حاصلی سز بوتون بو کاظملرك یکونی اولان دولتلو کاظم پاشا حضرتلری دکلمیسکز یا؟!..

مع مافیه بورا‌سی صوك درجه آلقشلاندی. بوکا رغماً عاصم بك منفادن عودت ایتدیکی ودشمننك ایلك دفعه قارشی‌سنه چیقدیغی وقت بویله تقیدله لافیردی سویله‌مسنه عصبیتی مانع اولور.

خلاصه یوقاریده دیدیکم کبی بعض اوفاق تفك قصورلرینه، ومؤلفلرك ایلك اثرلری اولماسنه رغماً بزده ایلك بیه‌سدر وغایت أییدر دیمکدن چکینمم؛ ومؤلفلرینی کمال جدیتله وصمیمیتله تبریك ایده‌رك کندیلرندن دها کوزل ودها مکمل اثرلر بکله‌مکده کندیمی حقلی بولورم.

صورت اجراسنه کلنجه: مناقیان افندی و آزنیف خانم صوك درجه مکمل. بالخاصه آزنیف خانم رولی غایت قارافته‌ریستیك برصورتده یاپدی. آلکسانیان وخلوصی افندیلر ابراهیم ولطفی روللرینی قصورسز یاپدیلر. بینه‌مجیان خانم و بینه‌مجیان افندی‌ده روللرینی کوزل یاپدیلر، بالخاصه بینه‌مجیان افندی، صوك پرده‌ده غایت مکمل ایدی. عاصم بك وحقی بك روللرینی یاپان شاهینیان وپاپازیان افندیلر ایی اوینادیلر. بالخاصه شاهینیان افندی آرقداشنك حقی بکك وفاتی، پدرینه نزول اصابت ایتدیککنی آکلاتیرکن غایت أیی ایدی.

خدمتجی رولنه چیقان مادام آلکسانیان اویونی برباد ایتدی. هرلقردی سویله‌یشده قفاسیله غایت عجیب اشارتلر یاپدیغی ینشمیورمش کبی ایده‌رك چیقدی.

صوکرا طولایان افندی کلیور؛ حرم اغاسی زیوره چیقان طولایان افندی غایت مکمل برماکیاژ یاپمش ایدی. تماشه‌جیلر پاشانی کوتوررلرکن کوزل برحرم اغاسی فیلوزوفیسی یاپدی. تماشه‌جیلرك بریسندن برتورده‌لا دیکرندن برپاراق قاپاراق تماشه‌جیلره التحاق ایتدی. کندیسنی خاصةً تبریك ایده‌رم. همان دیه‌بیلیرمکه مناقیان افندی‌وقوه‌پانیاسنك قصورسز یاخود بك آز قصورایله اوینادیغی اویونلرندن بریدر. بونك انجده آقتورلرك کانه‌سنه وصوکراده آیریجه محترم صنعتکار مناقیان افندی‌یه تشکرلر ایده‌رم.

۲۰ ایلول ۱۳۲٤

علی سها

لیلا حمیتلی وجدانلی بر قیزدر؛ فقط قادیندر. اونك ایچین نهاد « لیلا، بیلسه‌ك بعض دقیقه‌لرده کندمدن نه‌قدر نفرت ایدییوردم . برچوق وطنداشلرم؛ آچ، چپلاق، یالکز بر فکر مقدسه، وطنك سلامت آتیسنه چالیشیرکن، بن، بوراده سنك محبتك، سنك شفقتکله مسعود ومتسلی اولویورم؛ اطرافمده جریان ایدن بیکلرجه ظلم ورذالت انتریقه‌لرینه کوز یومویوردم ، دیدیکی زمان درحال لیلا ، هر شیئی اونوتوب یالکز قادین قاله‌رق، نهاد بندن بوراده بیزارمی اولدك دییور.

صوکرا نهاد، شیمدی قادینلرمزه دوشه‌ن وظیفه بو مقدس وطن ایچون چالیشانلره خیر دعا ایتمك، مقتدر اولدقلرینی تشجیع ، قوای معنویه‌لرینی تقویه ایتمکدر . اکر قادینلرمز اسکی عثمانلی قادینلری کبی اولسه‌یدی ، وطن محبتنی بیلسه‌یدی . . لیلا ــ اسکی زمان قادینلری اولسه‌یدی عجبا سزه قالقك سوقاق اورتاسنه آتیلك خفیه‌لرك. بیك تورلو دسیسه‌لری آلتنده کندیکزی فدا ایدکمی دیردی ؟

صوکرا پاشا غایت پاشایان بر تیپ‌در. اطواری، حرکاتی، لاقیردیلری غایت مکمل، غایت قاراقته‌ر ینتیك. پاشانی سیرایدن هرسیرجی، مکمل برخفیه ومستبد نمونه‌سنی کورمش آکلامش اولور .

ایکنجی درجه رولاردن ابراهیم افندی‌ده غایت أییدر. متعصب، مدبر ، ایشنی بیلیر ، بر پاشا کاتبی .

صوکرا فطنت خانم غایت ایی بر تیپ، تحصیل وتربیه‌یی کورمه‌مش، موقع وثروتنه مغرور ، افکار عتیقه صاحبی، جاهل. اوقدرکه مثلا نهادك فرارینه دائر ژورنال کلدیکی وقت پاشا کندیسنه فراری خبر ویرنجه، کیم یازمش او کاغدی؟ دییه صورییور .

لیلا ونهاد، غایت موفق اولونمش ایکی تیپ. غایت طبیعی یاشایورلر.

بوتون محاوره‌لر، غایت طبیعی دوام ایتدیکی حالده عاصم بکك برجوابی براز طبیعیلكدن چیقمشدر : سز هانی هنوز کنجلککزده شیمدی سویله‌مك ایسته‌مه‌دیکم برچوق رذالتلر ایله پدرکز محمد پاشانك نجیبه وفاتنه سببیت ویرن کاظم بك دکلمیسیکز ؟ سز هانیا شوضبطیه نظارتنده طابور اغاسی اولوب حمیتلی وطنداشلرمزك باشنه بلا کسیلن کاظم بك افندی دکلمیسیکز ؟ آجانم رفقای

لاقیردیلر مجموعه‌سی دکلدر. تماشا بر صحنهٔ حیاتدر وعلی‌الاکثر مؤلفنك برفکرینی مدافعه ایدر. بوکا تز دییورلر.

ژون تورکده ایکی تز واردر. برنجیسی رجال مستبدهٔ سابقه‌نك اولادلری، وراثت اخلاقیه‌لری فنا اولمقله برابر وسعت معیشتلرینك کندیلرینه مقتدر معلملر، جدی مربیه‌لرله ویردیردیکی تربیهٔ فکریه واخلاقیه اونلری فنا، آلچاق حمیتسز اولمقدن منع ایدر. دیکری‌ده «بابالرك قصورلرندن اولادلرك مسئول» طوتولمامالری لزومیدر. دور سابقده هر دورلو ملعنتی اجرا ایدن رجالك، وکلانك اولادلری، تعلقات ومنسوبینی بوکون علی‌الاکثر خلق ایچنه چیقمقدن چکنیورلر، قورقویورلر؛ چونکه بونلردن برینه بریرده راست کلنسه درحال اطرافدن فیسلتیلر باشلایور، وعلی‌الاکثر یوکسکدن مسئله‌شونی کورویورمیسکز، فلانك اوغلی ویا عمجه زاده‌سی ویا تعلقاتی، اوتانمادن خلق ایچنه ناصل چیقیور، دینیلیور. مؤلف بونلرك ایچنده ده حمیتلیلر، وجدانلیلر ناموسلیلر حق فدائیلر بولندیغنی بیلدیکی ایچون اونلری مدافعه ایدییور وبونده پك حقلیدر.

صوکرا لسان جهتی. بوندن اولکی پیه‌سلرده لسان اك زیاده اهمال ایدیلیر، خیر دها دوغروسی لزومندن زیاده تقیید اولونوردی؛ اورانده اشخاص کاملاً مؤلف آغزندن قونوشور، برر جانسز هیکلدر؛ مؤلف اونلرك ایچنه کیرر، کندیسی ایسته‌دیکنی سویلر واونلرك اللرینی، قوللرینی صاللامقله اکتفا ایدر. مثلا بر آرناوود قیزی، یاخود برکوکللی نفری ویاخود برکویلی قادینی، کمال بلاغتله، آرا یرینه غایت شاعرانه جمله‌لر صیقیشدیریلمش صحیفه‌لرله لاقیردیلر سویلر. رؤیاسنده بیله کورمه‌دیکی فکرلری مدافعه ایدردی. بو آثرده بونلرك هیچ برینی بولامازسکز هرشخص کندی آغزندن قونوشور؛ بکلر، بك کبی خانملر، خانم کبی؛ آغالر، آغا کبی.

وصوکرا پسیقولوژی وقادینلق. نهاد برنجی پرده‌ده غایت أبیدر. محرر، نهادله پاشانی غوغا ایتدیرمك ایچون غایت طبیعی حرکت ایدیور، آوروپا غزته‌لرینی اوقوتدیرییور، فنا خبرلره مطلع ایدییور. لیلا ایله عصبی برمباحثه‌دن صوکرا نهاد آرتق تمامیله غلیان ایتدیکی برزمانده پاشا ایچری کیرییور. وآرتق غوغا ایده‌بیلیرلر...

پولو‌ه ریزاتورلی سوبلیمه شیشه‌سی وبارداق آلاراق صالونه عودت ایدر . بو اثناده قاپیدن نهاد کورونور ، یاواش آدیملرله لیلانک یاننه یاقلاشاراق همان بارداغی یره بوشالدیر ، لیلا باشنی نهادک قوللری آراسنه آلاراق آغلار ، آغلار . بوراده نهادله لیلا آراسنده بیوک بر مجادله وار . بو صحنه غایت کوزل . لیلا بوندن صوکرا کندیسنک یاشاماسی قابل اولمادیغنی ، نهادک اوزاتدیغی دست ازدواجی قبول ایده‌میه‌جکنی ، وبراز اول جریان ایدن وقایعی کورمش اولسایدی انتحاری کندیسنه توصیه ایده‌جکنی سویلیور . نهاد دییورکه ارت بوبزم عائله‌مزه سورولمش بر لکه‌در ؛ فقط بولکه‌یی قان تمیزله‌مز ، بونی تمیزلیه‌جک شیء چالشه‌رق ملتی وجودمزدن مستفید ایتمکدر . وقرار ویریورلر . آناطولی‌یه عربستانه کیده‌جکلر بری ارککلره حریتک مساواتک نه دیمک اولدیغنی آکلاتاجق دیکری‌ده قادینلره دیکیش ، نقش اوکره‌ته‌جک . چونکه اکر انتحار ایده‌رلرسه بلکه جنازه‌لری تحقیر ایدیله‌جک ، یاشارلرسه مجسم بر فضیلت اوزره طانیله‌جقلر ؛ آرتق کیده‌جکلر ، فقط کیتمزدن اول مهم بر ایشلری وار لیلا نهادک تکلیفی اوزرینه بوتون اموال واملاکنی دور استبدادده ضرردیده اولان احرار ملته توزیع اولونمق اوزره اتحاد وترقی جمعیتنک وساطتنی تمنی‌ایدر بر مکتوب یازییور . وصوکرا کیدوب ایچریدن چارشافلانوب کلیور . وایکیسیده أل أله طوتوشوب کیدییورلر . و ... صوك پرده آلقیش طوفانی ایچنده اینییور .

پیه‌س بوندن عبارت . پیه‌سده الك زیاده نظر تقدیریمی جلب ایدن برقاچ نقطه وار . اونلری سویله‌یم .

اولا — رفقادن مفید راتب بك قارده‌شمك دیدیکی کبی — بوبزده ایلك پیه‌سدر . چونکه بزده شیمدی‌یه قدر یازیلمش اولان تماشالرك ، کاظم نامی بکك « ناصل اولدی » سی ودها سائر برقاچ أثر مستثنا اولدیغی حالده هیچ بری صنعت تماشایه غیر موافق وعلی الاکثر اوقونمق اوزره یازیلمشلردر .

اوت اعتراف ایده‌رم بونلرك ایچلرنده صنعت ادبیه نقطهٔ نظرندن غایت کوزل ترتیب ایدیلمش جمله‌لر ، غایت قهرمانانه ، داهیانه ، حکیمانه یازیلمش لاقیردیلر واردر . فقط بوکون آرتق محققدرکه بر تماشا هیچ بر وقت بویوك

اولورز. بو صورتله سزده کندیکزی مسئولیتدن قورتارییرسکز؛ بن کیده‌یم ژوورنالاری تنظیم ایده‌یم، دیر. و بویله یاپار؛ عاصم و حقی بکلر توقیف اولونورلر؛ پاشا — و بنده اوج قورتولدم، الله سندن راضی اولسون، ابراهیم لطفی‌یه سویله ترفیع ایتدیره‌جکم. دیر، و پرده اینر.

اوچنجی پرده، مشروطیتک اعلانندن صوکرا پاشالرک بکراغابلوکنه کوتورلدیکی، منفیلرک فراریلرک عودت ایتدیکی زمانه مصادف. پاشا غزته‌لردن شکایت ایدییور. یاننده لطفی افندی وار — ابراهیم افندی سلانیکده اولدیریلمش — ینه بوکون ایکی ستون تحقیر وار. لطفی فراری تکلیف ایدر. پاشا مأموریتنه کووه‌نه‌رك کیتمز. بو اثناده اوزاقدن اوزاغه نمایش سسلری ایشیدیر، لطفی فرار تکلیفنی تکرار ایدر. پاشا قبول ایتمز. هم باق غلبه‌لغك ایچنده برده یاور وار، مطلق بونی محافظه ایچین ماینیدن کوندرلمش، دیر. لطفی، یاوردن پاشانك عزلی خبرینی کتیریر. بو صیراده پاشا فرار ایتمك ایسته‌ر، قاپوجی محمد الدن‌دوه‌لوه‌ر، کیزلی مردیوه‌نك قاپوسنده مانع اولور. اودانك دیکر قاپیسنی اهالی قیرار، اودهیه کیره‌ر. اهالی آراسنده، عاصم بکی صقاللی اولدیغی حالده، برده اتحاد و ترقی جمعیتی اعضاسندن بر ضابطی، نجیب بکی کوروبورز. نجیب بك، اهالی پاشایی عفو ایدنجه‌یه قدر حکومتك کندیسنی محافظه ایده‌جکنی و بونك ایچین کندیسنی کوتوره‌جکلرینی سویله‌ر. پاشا دیرکه بندن دعواجی کیم؟ اوزمان عاصم بك آتیلوب دیرکه: هرکس؛ بالفرض بن — پاشا! عاصم بکی صاقاللاندیغی ایچین طانیاماز، و صوراركه بن سزی طانیمام و سزده بنی طانیمازسکز، ناصل بندن دعواجی اولوبورسکز. اوزمان عاصم بك آکلاتیر، بن عاصم دیر، بزی بلا محاکمه مؤبداً کوره‌که محکوم ایتدیردیکز، بن سزی بو حال ذلتده کورمکله اکتفا ایده‌رم. فقط حقی‌نك روحی بر انتقام مجسم شکلنده بنمله برابردر؛ بیچاره آرقداشم زندانده ایکله‌یه ایکله‌یه وفات ایتدی، بو اضطرابه، بو آجی‌یه تحمل ایده‌مین پدرینه نزول اصابت ایتدی. اولومدن بدبر حالده هرکون سزه لعنت ایتمکده‌در. عدالت الهیه‌یی کوریورمیسك پاشا؟ بتیشیك اودانك پرده آرقاسندن بونلری کوره‌ن لیلا بایبایر؛ بونی متعاقب پاشایی آلوب کوتوردولر، بر دقیقه صوکرا لیلا کیره‌ر. یورغون و پریشان، قیریلان قاپی‌یه بر مکتوب یازار، صالونك متروکیتنه باقدقدن صوکرا براز اوطورور، دوشونور ونهایت فکراً ویردیکی قراری اجرا ایتمك اوزره دیشاری چیقار

خانم قونوشورلر، نهاد، پاشا ايله غوغا ايتدكدن صوكرا چيقمش وكتمشدر. پاشا انديشنا كدر. فطنت خانم، غايت قارافته ريستيك برتيپ‌در. تام برمستبد پاشا قاريسى‌در. نهادى سومز ليلايى اوكا ويرمك ايسته‌مزسه نهاد، كبرلى عظمتلى ايمش، هيچ برشيئى بكه‌نميورمش اونك ايچين ليلايى نهاده ويرمك جائزدكلمش. - ياليلا نهادى سويورسه - امان پاشا صوص صوص! كيمسه دويماسين، صوكرا قيزك قولاغنه كيده‌ر، آنا بابا ايشنه قاريشمق اونك حدىمى؟ - و آمرانه - بن راضى اولمادقدن صوكرا نهاده برطشره مأمورتى بولوب بورادن اوزاقلاشديريويرز اونى، بيته‌ر، ليلا آرقه‌سى صيرا اوراره كيده‌جك دكل آ - بو صيراده ايچرى كيره‌ن ليلا نهادك آرقاداشلرينك كلديكنى و نهادى آرادقلرينى سويله‌ر. پاشا زيورى چاغيروب نهادى آرايانلرك كيملر اولديغنى صورار. «زيور» عاصم وحقى بكلر، برازصوكرا ينه كله‌جكلر. جوابنى ويرر. پاشا بونك اوزه‌رينه دهازياده تلاش ايده‌ر. چونكه او نهادى عاصم بكك پدرى اسماعيل بكك اوينه كيتمش ظن ايديورمش. زيور كيرر، ابراهيم افنديك پاشايى كورمك ايسته‌ديكنى سويله‌ر. پاشا، صوكرا، آقشام قبول ايده‌جكى جوابنى ويرر. زيور چيقار. براز صوكرا ألنده برظرف اولديغى حالده تكرار كيره‌ر. پاشا ظرفى آچار.. نهاد آوروپايه قاچمش اونك ژورنالى، پاشا صوك درجه تلاش ايده‌ر - آمان شو ملعونى چاباق قلعه‌دن كرى چويرته‌لم؛ زيوره سويله، ابراهيم افندى ايله لطفى افنديى بورايه كتيرسين. ابراهيم افندى ولطفى افندى كيره‌رلر. ژورنالى تنظيم ايده‌ن خفيه مأمورى لطفى افنديدر. ناصل اولديغنى آكلاتير. ايكى ساعت اول حركت ايده‌ن انكليز واپورينه حمال قيافتنده كيرمش. ريختمده‌كى اهاليه خطاباً وكلا ورجالك برچوق يولسزلقلرينى صايمش، اونلرى تحقير ايتمش، بن عموجه‌مك امريله كيديورم ديمش. اوراده پاشانك اك بويوك دشمنلرندن برينك آدامى ده وارمش. پاشا صوك درجه تلاشه دوشه‌ر، ابراهيم افندى براز پاشا ايله يالكز قالمق ايسته‌ديكنى سويله‌ر، لطفى چيقار. ابراهيم افندى ديركه: بوكا برچاره بولدم، شيمدى عاصم وحقى بكلر كلديكى زمان اونلرك نهاد بكك فرارندن خبرلرى وارمش كبى ادعا ايده‌ر واونلرى توقيف ايتديريرز؛ بنده نهاد بكلرك خط دستيله يازلمش برقاچ مكتوب واردر، بن او يازيى تقليداً عاصم وحقى بكلره نهاد بكك آغزندن برقاچ مكتوب يازارم، صوكرا بو مكتوبى اونلرك أوزرنده بولمش

« ژون تورك » اسمنده آكلاشیله‌جغی كبی « آقتو آلیته » اوزه‌رینه یازیلمش بر پیه‌سدر .

مابین ارکاننده‌ن کاظم پاشانك یونان محاربه‌سنده وفات ایده‌ن برادرینك اوغلی نهاد بك، كاظم پاشانك محیطنده بویودیکی حالده دامارلرنده پدرینك قانی دولاشدیغندن دولایی كاظم پاشانك اوكارینه تابع اولماز، اونی تقبیح ایده‌ر ، اوندن حتی نفرت ایده‌ر . كاظم پاشانك قیزی لیلا خانم ، كرك آلمش اولدیغی تحصیل و تربیهٔ فكریه‌نك جدی و كركسه نهادك دائمی تلقینات وارشاداتی سببیله حمیتلی و حریتپروردر . فقط پدرینك بر مستبد مامور، بر خفیه اولدیغنی بیلمز . برنجی پرده آچیلدیغی زمان، نهاد بكی كاظم پاشانك اونده براوداده بر اسكمله‌یه اوطورمش فرانسزجه غزته اوقویور، حدتلی متهیج برحالده بولویورز. وقعه ایكی سنه اول یعنی ماكدونیا مسئله‌سنك چاتلاشدیغی زمانده جریان ایده‌ر . پرده آچیلدقدن بر دقیقه صوكرا اودایه كیره‌ن لیلا – نهادله لیلا آراسنده ازدواجله نتیجه‌لنه‌جك بر معاشقهٔ ساكنه واردر – نهادك بوحدتنی كوروب نیچه استفسار ایده‌ر واوزمان نهاد كیتدكجه آرتان ، غلیان ایده‌ن بر عصبیتله طاشار . طاشار لیلا، قادینلرده دائما بولونان براحترازله نهادك عصبیتنه قارشی كلمكه چالیشیر . فقط ممكن اولماز. عصبیتنك اك غلیانلی زماننده كاظم پاشا كیره‌ر. پاشانك آنازه‌رك اوزه‌رنده دولو دوران غزته‌لرده نه حوادث اولدیغنی صورماسی اوزه‌رینه باشلایان بر مباحثه، بر مناقشه، بر غوغا شكلنی آلیر . نهاد خفیه‌لرك، وكلانك بوتون فنالقلرینی، صایار ، وطنك بولوندیغی موقع مخاطره‌یی سویله‌ر . پاشا نهادی شورای دولته تعیین ایده‌جكندن بحث ایده‌رك ، لیلایی اورته‌یه سوره‌رك تسكینه چالیشیرسه‌ده موفق اولماز. ونهایت نهادی اوندن قوواز. نهاد، اوزمان عظمتله « تلاش ایتمه‌ییكز پاشا ذاتاً اوتوراجق دكلم فقط اونوتمایكز كه قسمت اولورسه ینه كله‌جكم، واووقت یالكز كیتمیه‌جكم » دیر وچیقار صوكرا پاشا كهیاسی، كاتب خصوصیسی مشاوری و واسطهٔ رشوتی والحاصل هرشیئی اولان ابراهیم افندی‌یی یانینه چاغیرتیر. ابراهیم افندی ایله بر قومپانیه‌نك وكیلی آراسنده مذاكره واردر؛ بوندن بحث ایده‌رلر، صوكرا ژورناللری اوقورلركن برنجی پرده اینه‌ر .

ایكنجی پرده برنجی پرده‌نك ایرته‌سی كونیدر . پاشا ایله حرمی فطنت

سوللی پرودومدن ، فرانسوا قوپه‌دن ، آلبر دوره‌نیه‌دن ، ماتیو دونوآیدن ، روستاندن .... وبالخاصه روستاندن بحث ایده‌بیلیر . . روستان اونك سوكلی و «پره‌فه‌ره» شاعریدر . . أغلوننك ، سیرانو دوبه‌رژه‌راقك ، پره‌نسه‌ی‌لو آنته‌نك برچوق پارچه‌لری حافظه‌سنده‌در .

. كنج شاعر ، شایان حیرت برحافظه‌یه مالك اولوب فكرتك «رباب شكسته»سنی كاملاً طوكراتشهابك ، فائق عالی‌نك ، سیرتك ، حسین سعادك برچوق شعرلرینی أزبر بیلیر . مسلك ادبیسی حقنده بوراده اوزون اوزادی‌یه سویله‌مكه مقتدر اولامیاجغم ایچین یالكز شونی سویله‌مك ایسته‌رم‌كه كندیسی ، ینه بو صحیفه‌لرده طانیدیغكز احمد هاشم بكله برلكده ، فرانسزلرك « وه‌رلیبر » دیدكاری سربست شعرك ادبیاتمزده ایلك مؤسسلرندن بریدر .

وصوكرا اخلاقی وخصوصیتی شایان دقتدر . نجیب برعائله‌یه منسوب ، خلوق ، سوكلی ، حمیتلی ، وجدانلی وبالخاصه نازك وماتفتدر . كندیسیله بش دقیقه كوروشوبده سومه‌مك ، ممكن دكلدر . غرورك نفسی ـ معنای مستعمالی قصد ایتمیورم ـ تخیلی بالخاصه پك بویوكدر ؛ وبونلر كندیسنك اك معزز شیلریدر . [١] تواضعی ، صفوت وریایی قطعیاً سوه‌مز . بونكله برابر كندیسنی برمبتذیله ، برهوسكار ایله برلكده كوره‌نلر اومبتذی‌یی ، اوهوسكاری اك ممتاز قاملردن برینك صاحبی ظن ایده‌رلر . اودرجه مشوقدر . استقبالمزك بو شاعری حقنده بوبرقاچ سطر هیچ برشیٔ افاده ایتمز ؛ فقط بوبابده‌كی تدقیقاتی دها زیاده صلاحیتدار برقلمه ترك ایدیورم . قارده‌شم جمیل سلیمان یاقینده‌ینه بوصحیفه‌لرده تحسین ناهیددن وأثرلرندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایده‌جكدر . یالكز شونلری‌ده علاوه ایده‌یمكه ایكی جلد قدر تشكیل ایده‌بیلن آثار پراكنده‌سندن وبرچوق نووه‌للرندن ماعدا « سیسلر وحسلر » و « قیرلر ودره‌كیزلر » اسمنده ایكی جلد آثار منظومه‌سی و « عشقمز » اسمنده وتماميله یكی برطرزده یازیلمش برپرده‌لك برده منظوم قومه‌دیسی واردر .

---

[١] تخیلمله غرورم یاشارسه بن یاشارم ـ تحسین ناهید

برحاله كلمش ايدى . ادبيات نامنه جلوسيه‌لردن، تبريك ولادت وسال جديدلردن باشقه هيچ برشيئك انتشارينه مساعده ايتمه‌ين سانسور تماشايى ده « خلقه تعليم رذالت ايدن اشنع برشيئه بكزه‌تمش » [١] وبو زواللى صنعت آرتق موجوديتندن قطع اميد ايتديره جك برشكل انقراض آلمش ايدى .

أوت، ١٢٣٦ رمضاننك آلتنجى كيجه‌سى تاريخ تماشامزده مهم بركوندر . چونكه وطنده‌كى بعث بعد الموتدن صوكرا ايلك دفعه اولمق اوزره وطن اولادندن ايكيسنك يازديغى جدى برأثر اوينانيور . بزده ايلك دفعه اولمق اوزره خلق عادتا « رهلیژيو » برسكوت ودقتله تماشايى ديكله‌يور، ينه بزده ايلك دفعه اولاراق برآلقيش طوفانى ايچنده اينه‌ن صوك پرده‌دن صوكرا برجوشش تقدير ايله مؤلف صحنه‌يه چاغيريليور، وصوكراده بوتون جهانده نادر وبزده امثالى نامسبوق اولارق أثر برمخدرۀ اسلاميه‌نك اشتراك قلميله يازلمش بولونيوردى .

أثره كچمزدن اول – قارئات وقارئينك مساعده‌لريله – تحسين ناهيددن برپارچه بحث ايتمك ايستيورم . هنوز يكرمى ايكى ياشنده اولان تحسين ناهيد – سلانيكده انتشار ايدن چوجوق باغچه‌سنده نام مستعارله باشلادقدن وقضارا برأثرى مويم صحيفه‌لرينه كچدكدن صوكرا، اصل « ده‌بو » سنى ينه بوصحيفه‌لرده ياپمش وشيمدى‌يه قدر نشر ايديلن « بن » و « سراب مستقبل » منظومه‌لريله استقبالك كنديندن نه‌لر بكله‌مكه حقلى اولديغنى كوسترمشدر .

تحسين، حساس، صوك درجه عصبى برشاعردر . يورولماز. اوصانمز برابتلاى صنعتله ادبياتى سويور . حيات صنعتده ، ماصاسنك باشنده ، عصبى برحماى صنعتله محموم ، بوتون قواسيله موقوف اشتغال قالديغى اوزون ساعتلر وباالخاصه لامباسنك صباحه قدر سونمه‌ديكى كيجه‌لر واردر . صاغلام برمحاكمه‌يه، جدى برتربيۀ فكريه‌يه مالك اولان بوكنج شاعر، شرق وغربك همان بوتون شاعرلرينى اوقومش، تدقيق ايتمش، آكلامشدر. فضوليدن، نفعيدن . . . فكرتدن، سيرتدن، فائق عاليدن بحث ايده‌بيلديكى قدر! اوغودن، لامارتيندن، موسه‌دن . . .

---

[١] « تياترولرى خلقه تعليم رذالت ايدن اشنع برشيئه بكزه‌تديكز » ژون تورك – برنجى پرده – اوچنجى مجلس

تماشا تنقیداتی

ژون تورك

تماشا ۳ پرده

مؤلفلری : رخسان نواره وتحسین ناهید

بیك اوچیوز یکرمی آلتی سنه‌سی رمضاننك آلتنجی کونی اقشامی تاریخ تماشامزه شبهه‌سز اهمیتلی برکون اولاراق قید ایدیله‌جکدر . چونکه اوتوز اوچ سنه‌لك بردورهٔ ممات کچیرن مملکتمز نفخهٔ حریتله بربعث بعدالموته نائل اولدقدن صوکرا ، دورهٔ سابقه‌ده مزار آلتنده یاشایان بوتون صنایع بدیعه وفکریه‌کبی اقوام مدنیه‌نك احتیاجاتندن باشلیجه برینی تشکیل ایدن تماشا صنعت نفیسه‌سی‌ده دالمش اولدیغی خواب احتضاردن اویانمش وبوکون بزه آتی ایچین پك بویوك امیدلو بسله‌مکه صلاحیت ویره‌جك شکل آلمشدر .

هردرلو تضییقاتك آلتنده وحتی مزارده بیله یاشامایه مقتدر اولان صنعت؛ دورهٔ سابقه‌ده ده کیزلی فقط سریع بر تکامل ایله ایلریله‌مش وبوکون ، اوتوز اوچ سنه کچیردیکمز « قورقولی رؤیای معذب » [۱] دن اویاندیغمز وقت ؛ موجودیتنی انظار عالمه اثباته مقتدر اولابیله‌جك برصورتده بولونمشدر .

بالخاصه یدی سکز سنه‌دنبری ــ حسین جاهد بك افندینك بر جمله‌سی بر ترکیبی اوزرینه ــ بوتون بوتون یاساق ایدیلن ادبیات کبی ، اقسامندن اولان وذاتاً هرنه‌دنسه بزده الك زیاده اهمال ایدیلن تماشاده بك زواللی ، پك آجینه‌جق

[۱] برقورقولی رؤیای معذبدن اویاندق ـــ تحسین ناهید

بولمسنه چاليشمق ، قورى بردكنك اوزرينه ميوه‌لر تعليق ايلمكه بكزر ، روزكار أسر ، كونش اورير ، درت‌كون صكره اورته‌ده نه‌ميوه وار ، نه‌تخم، انجق‌ينه قورى بردكنك .

تاريخى آچك، أزمنۀ قديمه‌دن برى كوريلان‌مدنيتلر، هپ‌علم‌ومعرفت‌ايله برلكده پارلامشلر وأثر جهالت ارله‌رق برلكده سونمشلردر، « ظلمت‌يوقدر، الاجهالت » سربستئ تفكر، بى‌حدود برسربستئ تفكر اولميان يرده انسان سرمايۀ فكرينى صرف ايله كنديسنى بيلديره‌من . كورديككز آدم بر داهيمدر يوقسه بر احمقمى بيله‌مزسكز . . . طوفان كبى ذكالر ، چوللرده طاشلره چارپه چارپه ضايع اولوب كيدن سيل خروشانلر كبى ، نابديد اولور ، آثار فكريه طوغمه‌دن اولور . سربستئ تفكرى‌محدود اولان ير ، حيوانات باغچه‌لرنده بيوك قوشلرى‌قپادقلرى‌دمير قفسلره بكزر . اورالرده حبس ايديلان عقاب ، شاهين‌كبى بالا پرواز اولمغه مألوف طيورعاليه قنادلرينى بيله قيلداتمازلر ، بويونلرينى قيصوب برسكون وسكوت مطلق ايچنده اولو كبى طوريرلر .زيرا عظيم قنادلرينى آچه‌جق ، چيرپه‌جق اولسه‌لر قفسك دمير چبوقلرينه چارپه‌جق كندى تويلرينى قيروب دوككدن باشقه برشيئه موفق‌اوله‌مازلر. سز اوقفسلرده انجق بر طاقم هوام وحشراتك حركتلرينى ، چرپنشلرينى سير ايدرسكز . آچك قفسى‌كه عقابك اوج آسمانه طوغرى ناصل چيقديغنى كوره‌سكز .

ايشته حيات وقوت ويره‌جك شئ بودر . انسانه لايق اولان بودر . فعاليت ذكاى‌بشره‌معاونت‌واكا بخش حيات‌ومكافات ايچون قانونلر ياپه‌لم . قوت قانونى ، قوت بشرى تقليده استهلاك ايتميه‌لم . بالجمله سربستيلرك اولى ، منبعى ، حقك منشئ ، هر درلو ترقينك روح الروحى سربستئ تفكردر . سربستئ تفكرله مملكتى باشدن باشه نور قاپلار . سربستئ تفكرله هرفردنه اولمغه قابل ايسه او اولور. انسان فكردر ، فكر بشرى تحديد ايتمكله انسانى تذليل ايتميه‌لم، فكر بشرى‌سربست براقمقله انسانى تكريم ايده‌لم ، كه‌الله‌انى تكريم ايلمشدر .

مابعدى وار ادهم

فلسفه‌سنده شويله دير: « علومك حالى أك يوكسك نظريات حكميه ايله تعين ايدر. فكر بشرك أك عالى حركاتيدر كه حركات سفليه‌سنه تقدم وآنلرى سوق أيلر. نظرياتك كشف وفتح ايتديكى أقاليم جديدهٔ فكريه‌يى علوم عمليه آچار وايشلدير. وهلهٔ اولاده عمليات وتطبيقاتدن اك بعيد كورينن اك عالى نظريات فلسفيه اوعمليات وتطبيقاتك سرى ومايه‌سنى حاملدر. »

بوقسه عجبا فكر طورديمى، دنياده ارتق هرشى پاموق باليه‌لرندن، چوقه دزكارلرندن؛ شمندوفر خطلرنده عبارتمى قالدى ظن اولنيور. أوت، بوكون، لوندره‌يه كيدن برسطحى نظر انكلتره‌نك يالكز تجارتنى، صنايعنى، پارلمنتوسنى؛ كميلرينى، بونلرك عظمت وجوشنى كورير. فقط بوكون انكلتره‌نك حيات نظرياتى‌ده اويله‌جه فيضان حالنده‌در. فرقى شوكه بو فيض سوقاقلرده، ليمانلرده كورلمز.

بز فاسفه‌يى افلاطونده، آرسطوده ابن سينا ده ختم اولمش خرافات قبيلندندر برشى ظن ايديورز. حالبوكه مثلا آلمانيانك شوصوك عصرده قانت؛ فيخت، شالينغ، هه‌غل كبى سقراط وافلاطونه معادل فلاسفه‌سى ظهور ايتمشدر.

شمدى دوشونه‌لم؛ آلمانياده أكر سربستى تفكر، حدودسز برسربستئ تفكروبيان اولمسه‌ايدى بوحكما وعلما ظهور ايدرميدى، وبونلرظهور ايتمسيدى، آلمانيا بوكونكى قوت وعظمت وثروتنى بولورميدى؟ بونلر بزجه نه‌دن مجهول اولسون. حتى بيلمك، معلوم اولمق كافى دكل. ايشته مكتبلرده علوم تدريس اولنيوريا، بوندن صكره دهامنتظم صورتده اولنه‌جق‌يا دنيلمه‌سين. بالفعل فعاليت فكريه لازم، بيلمك كافى دكل، اولمق لازم. علم انسانك قفاسنه بوغدايك انباره طولديرلديغى كبى طولديريله‌مز. چونكه علم انسانك ذهنندن خارج وغيرى برشى دكلدر. بلكه ذهنك برفعلى، برخصيصه‌سيدر. ذهن فعاليتدن محروم اولنجه آنك اوكرنديكنه عالم دينه‌مز. واويله معلوماتدن برثمره حاصل اوله‌ماز.

آه! شمدى‌يه قدر بويولده ضايع ايتديكمز زمانلره خيف، بيك خيف! فقط هيچ اولمزسه، بوندن صوكره كندى كندمزك آياغمزه كوستك اورميه‌لم، ذهنمزك اوكنه ديوار چكميه‌لم. براستبدادى محوايتدكدن صكره يرينه باشقه براستبداد قويميه‌لم. يوقسه أساسلى برترقى اوله‌مز. هپ سطحى، جعلى، زوراكى اولور. صنايع وآثار بشريه ميوه‌يه تشبيه اولنديغى حالده انك اغاجى علم، اوآغاجك كوكى‌ده فكردر. برمملكتده علمسز، فكرسز، مصنوعات بشريه وجود

قوتلی ؛ فقط عقل قدرده نازك وقابل انحنا برآلات اولەماز. بولندن چویرلماملی، اصلا تضییق کورمەملی، هیچ برمانعەیه ، هیچ بر حدوده تصادف ایتمەملیدرکه اجرای فعل ایدەبیلسون. بزه کیمیاکر، زراع، طبیب، مهندس ،أرباب صنعت، معموریت لازم ؛ فیلسوف ، نظریات، فکر، حکمت لازم دکلدر دیمك بوشیلرك یکدیکرینه باغلی اولدیغنی واو ایستنیلن شیلر نه کبی ترقینك وناصل نظریات فکریەنك محصولی بولندیغنی بیلەمکدن کلیر . سربستئ فکره حدود وضع ایدەرك فن وصنعت ایستەمك بر درەنك منبعنی قپایوب ده اودرەدن صو اجرا ایدەرك دکرمن چویرتمك ایستەمکه و یاخود بر آدمك کوزلرینی ، آیاقلرینی باغلایوب ده آکا نیچون شو یوقوشی چیقمیورسك دیمکه بکزر .

اوروپاده دخی نظریات علمیه ومباحث فلسفیه ودینیه تحت تضییقدن قورتیله مامش بولندیغی زمانلرده اوصنایع فنون عملیەنك هیچ بری مشاهده اولنمامشدر. نیچون قرون وسطاده یعنی بیك سنەیی متجاوز برمدت ظرفنده شو صوك یوز سنه ایچندەکی ترقیات کورلمدی ؟ عقل بشر، ینه اوعقل بشر ایدی ، طبیعت ، ینه بیوك آدملر یتشدیرمکده ، بوقدر سمیح ایدی . ینه مهندس ، طبیب ، ماکنەجی اولمغه کیمسه برشی دیمزدی . بیك سنەدن زیاده علم ، صنعت ، مدنیت حال توقفده قالسون ده یوزسنه ظرفنده شو عقللره حیرت ویرن ترقیات ظهور ایتسون . بوکا البت برسبب لازم . ایشته اوسبب سربستئ تفکردر ، حدسز، حدودسز برسربستئ تفکر وتحریر .

قرون وسطاده ایسه فکر بشر، سربست دکلدی . آرسطونك چیزدیکی دائرەده محصور، پاپاسلرك ید متعصبلرنده مقهور ایدی . بویله بر دائره ایچندن چیقمامغه وایستەدیکی شیله ایستەدیکی کبی مشغول اولمامغه محکوم اولان أذهانده نه قدر استطاعت ، نەدرجەده قدرت تفکر وجولان اولەبیلیرکه علم کبی غایت کوچ برشیئه موفق اولسون .

(اوکوست قونت) ه کوره نظریات فلسفیەنك مشی وحرکتی جمعیت بشریەنك باشلیجه محرکیدر .

(استوارت میل) منطقنده دیرکه : «آنجاق نظریات فلسفیەنك ترقیسیدرکه جمعیت بشریەنك هرجهتده ترقیسنی موجب اولمشدر. » (آلفرد فوییه) تاریخ

أندلس ، شام ، جزیرة‌العرب او وقت بر رحدیقه اولدیسه بوسایه‌ده اولدی .
هارون‌الرشید ، شارلمانیه وچین ایمپراطورینه اوزمانه‌قدر أمثالی کورولمه‌ین
وعربلر نزدنده‌صنایع میخانیکیه‌نك واصل اولدیغی درجهٔ کمالك برأنموذجی اولان
هدایا کوندردی ایسه بوسایه‌ده کوندره بیلدی . اکر بوفیض ، أثر استبداد
ایله‌وحریت فکریه‌یه حدود وضع ایتمکله منع‌ومحو ایدلمامش‌اولسه‌ایدی، بوکون
غربی‌تنویر ایدن نورمدنیت ورفعت، شرقده جلوه‌کر اوله‌جغنده‌شبهه‌یوق‌ایدی .

شمدی صوره‌لم : عجباعربلر ، بوقدر زحمتلره نه‌دن کیردیلر . نه‌دن باشلیجه
فلسفه‌یه بوقدر أمك صرف ایتدیلر ؛ نه‌دن عقائد ، أدیان ، مذاهب داخل
اولدیغی حالده هیچ‌برشی ، هیچ بربحث ، هیچ برمسئله‌یی خارجده براقمایه‌رق بالجمله
علوم نظریه وطبیعیه والهیه‌ایله‌یونانلرك هربرینی ایلرو کوتورمکه چالیشه‌رق‌مشغول
اولدیلر . وهرنوع مشغولیتده سربست اولدیغی جهتله ایلرو کتورمکده‌ده موفق
اولدیلر . یالکز یونانیلردن آلدقلری ؛ اوکرندکلری علوم‌ایله قناعت ایده‌ایدیلر
اولمزمیدی ؟

فرانسه قراللغی زماننده‌دخی‌حکومت، ألبت‌تزیید واردات وثروت‌ومعموریتی
آرزو ایدردی . قابل اولدیمی ؟ بوحدود محصولات فکریه‌یه میدان جولان
وانتشار ویریلنجه‌یه قدر أهالی‌سفیل، فقیر ، آچ ، چپلاق ؛ عاجز ومفلس اولمقده
دوام ایتدی .

دیمك تحریات علمیه ایچون فکر بشر ، هیچ برقید وتضییق وحدود
آلتنده بولنمقسزین تمامیله سربست اوله‌رق هرنوع مسائل ، مباحث ایله
مشغول اوله‌بیلمیلیدر . چونکه بر فکره سن فلان شیله مشغول اوله‌جقسك،
فلان شیله اولمیه‌جقسك دینه‌مز . دینرسه او فکر هیچ برشیله مشغول اولماز .
آزچوق سربست میدان بولمغه باشلایان انسانك ایلك مشغول اوله‌جغی شی نه
اولدیغی، نره‌دن کلوب نره‌یه کیتدیکی، دنیاده نه‌یه اعتقاد ایتمسی لازم کله‌جکی کبی
وجدانی، عقلنی، قلبنی أك زیاده‌تضییق وتشویش ایدن وکندیسنجه أك مهم‌اولان
مسائل عظیمه‌در . بو دیمك دکلدرکه ماکنه ایله شمندوفرله مشغول اولمیه‌جق .
فقط سز آنی او کبی مسائل ایله اشتغالدن منع ایدرسه‌کز ، بینی بر تضییق
مزعج آلتنده براقش ، مجرای فکرینی سد ایتمش اولورسکز . دنیاده عقل قدر

عربلر طرفندن دوشیرلدی . بغدادك ، اول وقت ، دنیانك مرکز علم وحکمتی اولمسی شرفی اولاً خلیفه المنصوره عائددر . خلفلری دخی ، اکا امتثالاً ، مملکتلرینه الحاق ایلدکلری یرلرده‌کی علما وحکمایی نزدلرینه جلب ایده‌رك یونانجه‌دن أك معتبر کتابلری ترجمه ایدرلر ؛ بویوك کتبخانه‌لر ، مدرسه‌لر ، أقاده‌میلر تأسیس ایدرلردی . مأمون ، برچوق مصرفلرله اسکندریه مسلك فلسفیسنه عائد کتابلری ألده ایتمکله قناعت ایتمیه‌رك یونان آثار علمیه وفلسفیه‌سنی آتنه‌یه وارنجه‌یه قدر آراتدی .

عربلرده فلسفه ، آرسطونك آثارینك ترجمه‌سیله باشلار . فلاسفهٔ یونانیه‌نك همان کافه‌سی عربلرجه معلوم اولمشدر . مدرسه‌لرده تفسیرایله برلکده آرسطو ، هیپوقرات ، جالینوس ، دیوسقورید ، اوقلید ، آرشید ، آپوللونیوس ، بطلیموس والی آخره فلاسفه وعلمای یونانیه‌نك آثاری تدریس اولنوردی که بونلردن بر چوقلرینك اوروپالیلر یدینه طوغریدن طوغری‌یه اصللری واصل اولنجه‌یه‌قدر عربلر واسطه‌سیله ترجمه‌لری انتقال ایتمشدر . ایشته بویله‌جه فکر بشرك بالجمله شعباتنك توسع وانتشارینه چالیشلدی ، وکسب افکار جدیده ایدن أذهانك محصولی اوله‌رق هرنوعدن لایعد آثار وجوده کلدی ، که بونلر لسان عربی ، شرقك وبتون ممالك اسلامیه‌نك لسان علمیسی أیلدی : حتی اوروپانك أسقولاستیك دنیلن قرون وسطی فلسفه‌سنه عربلرك آثاری منبع اولمشدر . ینه بوسایه‌ده‌درکه عربلر ، علوم طبیعیه‌نك مؤسس حقیقیلری صاییلیر .

آلمان علماسندن (الکساندر دوهومبولد) قوزموس نام أثرنده‌دیرکه :

« علوم طبیعیه تأسیس اولندی عد ایدیله‌من ، الا اوزمانکه بوعلوم ایله مشغول اولانلرله معاً دیکر برچوق آدملر ، ولوکه موفقیات غیر متساویه ایله اولسون ، دیکر طرق جدیدهٔ فکریه‌ده ایلرولسونلر . طبیعته ساده برنظر أمعان عطفندن وحادثات طبیعیه‌نك مشاهده‌سندن صکره ایکنجی برشی قالیر ، که اوده بوحادثاتك تدقیق وتحلیلی ، وعناصر وقوای طبیعیه‌نك صورت عمیقه‌ده تفتیش ماهیاتی ، واوچنجی برایش اوله‌رق‌ده فلسفهٔ جدیده‌یه أساس اولان اصول تجربه‌یه دقت ایدلمشدر . عربلر ، قدماجه مجهول اولان ، بو اوچنجی درجهٔ علمه واصل اولدیلر . »

ایشته بوکون خرابه‌لرینی ، قورومش ، طوپراق طولمش جدوللرینی کوردیکمز

بوكون، مثلا جماهير متحدهٔ آمريقا باشدن باشه كزيله‌جك اولسه هرطرفده ؛ قشله‌لر قدر ، لايعد فابريقه‌لرك ، أژدرلر كبى ماكنه‌لرك طراقهٔ مدهشه‌لرى وأطرافى قاپلايان دومانلرى ايله عالمه محصولات كوناكون صاچدقلرى كوريليور. فقط ، ياالكز بونلر كوريله‌جك اولورسه ؛ بزده‌ده بويله فابريقه‌لر نيچون وجوده كلميور ديه تعجب اولنور . لكن ديكر طرفدن ينه هر شهرده وهر فابريقه‌نك جوارنده دارالفنون ومكتب نامليله ينه اويله بويوك برطاقم مبانئ عاليه واردركه اورالرده هيچ بر كورلتى چيقارمقسزين بيك‌لرجه ذكا چاليشيور ؛ علوم وفنون تحصيل ايديور ، اوعلوم وفنونى كه ينه او مكتبلر جوارنده يوزلرجه علما دها سسسزجه ، دها مخفيجه ، كنديلرينه مخصوص حجرهٔ مساعيلرده ، أسرار طبيعتدن برسر استراقى آرقه‌سنده ؛ كيجه كوندوز ، اوغراشه‌رق ميدانه قويورلر .

بونلرك‌ده قربنده ديكر، هيچ سسلرى طويلميه‌رق عالم انزوا ووحدتلرينه طالمش وفقط علمايه مسلك واصول جديدهٔ تفكر بولمق وصورت تفكر بشريه‌يى تحليل ايتمكله وأديان وأفكار واخلاق حقنده عميق اولديغى درجه‌ده فائدهٔ آتيه‌سى غير مرئى ملاحظات ايله امرار حيات ايتمكده بولنمش اولان برطاقم حكما واردر. ايشته ، برطرفدن زمان زمان ، دنيايه ولوله ويرن بو متفكرين وبونلرك نشر ايتدكلرى آثاروأفكار ؛ وديكر طرفدن او علما ومخترعين اولماسه ؛ نه اوكشفيات علميه وجوده كلير ؛ نه آنلرى تدريس ايدن او دارالفنونلر ومكتبلر آچيلير ، نه‌ده اورالرده اوكره‌نيلان علوم وفنونى تطبيق ايدن اوكورلتيلى ؛ دومانلى فابريقه‌لر كوريلوردى . عالمى سوق واداره ايدن ماده دكل؛ معنادر .

اوروپانك وقت جهالت ووحشتنده عربلر دخى علوم وفلسفهٔ يونانيه‌نك منابع أزليه‌سنه صعود ، وخزائن معلومات مكتسبه‌يى محافظه ايله قناعت ايتميه‌رك آنلرى توسيع ايتديلر ؛ وكشف أسرار طبيعتده طرق جديده بولمقله نائل مدنيت اولديلر. اسلامك دوراول جهانكيرانه‌سنى خلفاى عباسيه زماننده صرف مساعئ فكريه ايله رونقدار بردورناكهانى تعقيب أيلدى . نستوريلر، سوريه‌ليلر، بونلرده عربلره‌أدبيات يونانيه‌يى‌اوكره‌تديلر. أثر استبداداليه آتنه مدرسهٔ افلاطونيه‌سندن طرداولنان فلاسفه طرفندن‌ايران طرفلرنده أكيلان تخم مدنيت‌غربيه‌نك محصولى،

علمیه اولماز ، ارباب صنعت ألنده‌کی ماده‌نك کنه و حقیقتنه وقوانین طبیعیه‌یه واقف بولنماز ایسه هیچ برصنعت ، عصرلر کچر ، بر خطوه ترقی ایده‌مز .

ازمنهٔ قدیمه‌ده ایسه صنایع ساده وأل ایله یاپیلیر ، کوز ایله اوکره‌نیلیر بر ماده اولدیغندن تحصیل وبرمملکتدن دیکرینه نقلی قولای ایدی ، وترقی‌یه احتیاجلری مبرم اولمدیغندن هرصنعت برکره اوکره‌نلك بوتون حیاتنجه وسیلهٔ تعیشی اولوردی . شمدی‌ایسه هرصنعت برفن اولمش وهمان هپسی ماکنه وفابریقه ایله اجرا ایدلمکده بولنمش اولدیغندن ، برصنعتی اوکرنمك ألی‌الابد وسیلهٔ انتعاش اوله‌میه‌رق اوصنعتك تکثر ایدن أربابی یکدیکرینه تفوقله محصوللرینی دها زیاده صاته بیلمك ایچون علومدن استمداد ایله صنعتلرینی دائما اصلاح واعلایه چالیشدقلرندن اوصنعتك ترقی وتجددی‌ده یکی یکی شیلر اوکرنمکه ودائما ترقیات علومه آکاه اولمغه متوقف بولنمشدر . بوجهتله زمانمزده علوم أساسیه‌یه واقف آدملرك معاونتنه احتیاجدن وارسته هیچ برصنعت اولمدیغی کبی کشفیات وتجددات علمیه‌دن استفاده ایتمه‌ین صنعتکارده مرور زمان ایله دیکرلرك یاپدقلری أشیایی صاته‌رق دکانجیلق ایتمکدن باشقه برشی یاپه‌ماز .

جملهٔ صنایعدن معدود اولان زراعتده علوم طبیعیه وفیزیقیه‌نك باشلیجه تطبیقاتندن بری وقوای طبیعیه‌نك قوانیننه توفیق حرکت ایتمك زراعك وظیفهٔ أساسیه‌سی اولمشدر . « طبیعته غلبه اکا أطاعتله اولور . »

شیمدی بردرجه دها ایلری کیده‌جك اولورسه‌ق کوریرزکه علومك اوروپالیلردن بزه کلدیکی کبی یالکز اوکره‌نیلوب بللنمسیله اکتفا اولنماق ایجاب ایدر . چونکه علوم دخی برطرفدن طورمیوب ترقی وتجدد ایتمکده‌در . مثلا بوکون اوکرنیلان فیزیق ، کیمیا ، علوم طبیعیه ایله بوندن یکرمی اوتوز سنه صکره برایش کوریله‌مز . بالذات عالم اولمق یعنی اختراع درجه‌سنه ارتقا ایده‌رك حائز اولدیغی علمی دائما ایلری کوتورمك لازمدر .

هر علمك أك عمومی قواعد وقوانینی ایسه اوعلمك فلسفه‌سنی تشکیل ایتدیکندن ، علوم متنوعه‌دن هر برینك ترقی وتجددی تحریات علمیه‌نك اصولی وسائر علوم‌ ایله مناسبات وروابطنی وبالجمله علومه شامل قواعد واحکام عمومیه‌یی والحاصل فلسفهٔ علومی بیان و بونلرله توغل ایدن آدملرك یتشمسنه متوقفدر . علم ، جماد دکل ذی‌حیاتدر .

حدودینه دائر بر ایکی سوزده بن سویله‌مك ایسته‌رم. موضوعك أهمیت عظیمه‌سی جهتیله بحثی براز ابتدادن ، اساسدن طوتدیره‌جغم.

۱۸۸۹ سنه‌سنده ، پارس سرکیسنی زیارت ایتمك بختیارلغنه نائل اولمشدم. سرکیـده أك زیاده نظر دقتمی جلب ایدن شی ، « تاریخ صـنایع » شـعبه‌سی اولدی . بوراده ، صنایع مختلفه‌نك مختلف مملکتلرده تا أزمنهٔ قدیمه‌دن بوکونه قدر کچدیکی صفحات ترقیسی ، آثار مصنوعه‌دن نمونه‌لر ، قواللانیلان آلتلر ، دستکاهلر ایله پیش نظره قونمش ایدی . مثلا ، شامدانلر قسمنده ، کوریلیوردی‌که فرانسه‌ده بوندن درت بش عصر اول استعمال اولنان شامدانلر ، عادی وساده پرنجدن ، دوکمه شیلردر . صوکره بونلرك باشقه قالبه افراغی واصلاح شکلی أك أول ایتالیاده باشلا - یورکه بوده علوم وفنونك اوراده آوان انتشـارینه توافق ایدییور . علوم وفنون ایسه فرانسه وممالك سائره‌ده دها صوکره انتشـاره باشـلادیغندن آنلرك معمولاتنجه اولان ترقی‌ده او نسبتده صوکره بدأ ایدییور . شوحال یالکز بوقسمده دکل ، هر صنعتده بویله‌جه مادهٔ عرض وجود أیله‌یور . حاصلی اکلاشیلیورکه درت بش عصر اول ، أقوام مختلفه همان هپ برحالده ایکن صوکره‌لری ، علومك تجددی اوزرینه ، بوکازیاده أهمیت ویرن قوملر ترقی ایتمشلر ، ویرمیانلر ایسه کری‌ده وظلمتده قالمشلردر.

سرکینك دیکر برشعبه‌سنده‌ده مختلف أقوامك أك أسکی زمانلردن بوکونه‌قدر اسکان ایلدکلری خانه‌لر ، ایچنده‌کی طرز معیشتلری ایله وتاریخ صره‌سیله کوسترلمش اولدیغندن بوده کزلدکده آرتق بالجمله حیات بشرك یعنی مدنیتك حزمهٔ أنوارعلوم آرقه‌سنده یوریمش اولدیغی عادتا کوزله کوریلیور . ایشته‌بو ، بنم ایچون برطورسینا اولدی . آرتق بوأختردن باشـقه کوزم هیچ برییلدیز کورمدی . دائما هر یرده ، او ییلدیزی ، او فکری تعقیب ایلدم .

فی‌الحقیقه علمسز هیچ بر صنعتك ترقیسی قابل دکلدر . ناصـل قابل اولورکه مثلا عادی بربیچاغی اصلاح ایله چاقی حالنه قویمق لازم کلسه ، اولا دمیرك ماهیتنی ، خصائصنی ، صورت استحصالنی ، ناصل چلیك حالنه قوندیغنی ، قاچ درجهٔ حرارتده وناصل فرونلرده أریدیکنی وبونلر ایچون‌ده فیزیق ، کیمیا ، هندسه ، معادن علملرینی وسائر علوم طبیعیه وریاضیه‌یی بیلمك ایجـاب ایدر . برمملکتده‌که بونلری بیلن آدم یتشمز ، او بیچاق‌ده چاقی حالنه کیره‌مز. هرصنعت بویله در. معلومات أساسیهٔ

سرشك أشعارم

— محمد عاصم —

ایچنده شبهه‌لی حسلر وعقده‌لر اویانیر ؛
بوعقده‌لرده وحسلرده برفجاعت وار .
دوشوندیکم آله‌صیغماز وجمله‌لرده قاچار .
زمانلرجه ، أوت ، بکلرم ؛ فقط ، اوآغیر

لحن ، اورنك ، اوضیا غیب اولور ؛ وبن ، خاسر
اوچان ، اولن بوخیالاتی أیلرم تعقیب .
نهایت ایشته ، اوکده ، اوورزش متعب
مقابلنده بش آلتی تبلبل فاتر .

سکز طقوز سنه‌لك عمرشعره ، برآقشام
ملال وحزنی چوکر ، صوکره کولکه‌لر اوزانیر ؛
بوتون زواللی کچن کونلرم ، بوتون اوحقیر

سنین صنعت وخلیا ، اوکده ، أك ناکام
خطوط تار وألیمله رقص ایدر . اوزمان ،
نظرلرمدن اوچار برسرشك صاف خزان .

١٥ نیسان ٣٢٤

مصطفی ناموه

حریت فکریه‌نك حدودی وارمیدر ؟

شوکونلرده حریت تفکر، سربستئ مطبوعات حقنده برطاقم شیلر سویله‌نیور، یازیلیور، یکی یاپیله‌جق مطبوعات نظامنامه‌سی ناصل اوله‌جق دینیور. ایلری‌می کیتملی ، یوقسه توقف زمانیمی کلدی؟ ماده قلبمك أك‌درین حسنه طوقنور بر شی . قانون جزا احکامی محفوظ اولمق اوزره، حریت فکریه‌نك درجهٔ لزومی، فائده‌سی،

وجدانمی — خاکیلکه، فانیلکه رغماً —
ایتمکله بوتون حسنکه آیینهٔ روشن
ایتدک بنی انسان ، أبدی نامتناهی.

فائق عالی

برشاعر آفل ایچون

منخسف چهرهٔ مغموم ومدد خواهنده
اولومك ظل سیهنا کی بلیرمش ، حتی
اوطونوق رنك عدم چشم کبودنده بیله
حزن بیرنکیٔ خاکیسنی ایتمش ایما.

ورمك بش سنه‌در نیش سم آلودندن
اویله برزخم جکر سوز ایله مسموم اولمش
که حیاتندن اثر کوستره‌مز هیچ اوبدن
اوذکاسونمکه ، محو اولمغه محکوم اولمش :

آه لکن ینه وار جبههٔ عرفانده
باشقه برکولکه‌سی اندیشهٔ استقبالك ،
باشقه برشائبه‌سی قهقرهٔ آمالك.

اویله برلیل مصائب قاراریر جاننده
که اولور برقادینك رعشه نمای روحی ،
اوچ یتیمك بوغولور اونده بکای روحی !

تشرین ثانی ، ۳۱۸

علی کامی

آنی ودرین برجریان کچدی ایچمدن ...
کوردم ینه برعصرنوین خارج أزمان
روحمده نمایان بودرین رعشهٔ روشن
ایجاب حیاتك ینه بر پردهٔ کتمان ،

برسترهٔ دیجور شؤنات ایله بردم
ستر ایتدیکی سودا ایدی ، سودای مکرم .
مرفوع اولەرق بندن اودیجور موقت

آرتق نه حسد قالدی ، وحتی نەده غبطه ...
دولمشدی بنم روحمه خلقتدەکی شفقت ،
ایتمشدی بنم شفقتم أکوانی احاطه ،

سرمست معاشق هپ او ارواحك اوطاشقین
أذواقی ، سعادتلری ، أشواقی بنمدی .
هرکسدەکی آثار محبت بیله شیمدی
برجزؤ غریبدی بوتون بندەکی عشقك .

مسحور هوا ، بی غم اندیشهٔ فرقت ،
آرتق بو بویوك عشقمی تعقیب ایله کیتدم .
علوی قادین ، أی حس خیالی به حقیقت ،
آهنك تلاقیٔ عمومی یی ایشتدم .

باق مهر کمالك نه مصفی ، نه منزلی ،
ألهام غرامك نه مؤبد ، نه آلهی ،
روحك نه قدر نور الوهیت ایمش که

انفلاق ظلام

بر کون یوربیوردم ، ینه بر فکر سرابه
قوشمقله یورلمش ، متأثر ، متألم .
بیلمم نه قدر صوکره کوچوك برقورو ... کیردم .
برعدن تلاقیدی تماثیل شبابه .

صهبای خیالات ایله سرمست أملدی ؛
هر کوشۀ پرسایه ده برجفت معاشق ؛
هپ روح و نزاهتدی .. محیطنده قادینلق
أزهاری ، ملکلك شفقندنده کوزلدی .

یورغون ، تك وتنها ، متجرد ، متباعد
اولدم بو کوزل صحنۀ حسیه یه شاهد .
یالکز لغمك و بردیکی برحزن ایله کوسکون

قارشیده کزن تازه معاشقلره باقدم ...
بن بلکه بو حالانی براز غبطه دن اوستون
بر حسله تماشا ایده رك قیصقانه جقدم .

ممکن وطبیعیدی بو . بردن بره لکن
تنها وقاراکلق کیجه لر ، ماه منور
رؤیای افقدن کره نك روحنه سا کن
سا کن کورونورکن دویولان حسلره بکزر ،

مطالعین کرامه

داهیٔ عرفان وادب عبدالحق حامد بك افندی حضرتلرینك کچن نسخه‌مزی تزیین ایدن منظومهٔ نفیسه‌لری حقنده شرفوارد اولان تقدیرات وتبریکانه کمال صمیمیتله تشکر ایدرز .

کله‌جك نسخه‌مزدن اعتباراً جناب شهاب‌الدین ، صالح ذکی ، اسماعیل حقی ، ساطع بك افندیلرك آثار قلمیه‌لریله تزیین آشیان ایدیله‌جکدر .

بلغارستان حادثهٔ اخیره‌سی حقنده آلتنجی نسخه‌مزده مملکتمزك مابه‌الافتخاری اولان محررین سیاسیه‌دن اسماعیل حقی بکك غایت مهم برمقاله‌لری بولنه‌جقدر .

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نائق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی، علمی اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

برنجی سنه نومرو ٥ برنجی جلد

١٢ رمضان ١٣٢٦

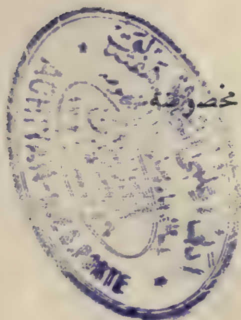
٢٥ ایلول ١٣٢٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه‌سی

مطبعهٔ عامره

١٣٢٤

وفاسزلق بنی متأثر ایدییوردی ؛ فقط قلبم اوکا عائد اوفاجق بر أندیشه‌دن بیله آزاده ایدی . مع التأسف زوجه‌سی حقنده سویله‌نن شیلر دها فنا ایدی : اونی برمدتدن بری ارککلره قارشی پك شوخ مشرب ، پك خفیف اولمق اوزره تصویر ایدییورلردی . هرحالده سویله‌نن شیلر برارقداشنك زوجه‌سی ایچون آرزو اولونه‌جق شیلر دکلدی ؛ فقط بن بو افترالرك هیچ برینه ایناملیه‌رق هپسنی رد ایدییور ، جانمی صیقان بو حالاره قارشی حقیقتك تظاهر اتمسی ایچون هوبرك پارسه کلمسنی بکلیوردم .

برکون هوبری کورمك ایچون اوطوردقلری أوك قاپیسنی چالدیغم زمان قارشیمه چیقان خدمتجی برکون صوکره یالکز باشنه کله‌جکنی ، پارسده انجق برقاچ کون قالدقدن صوکره کری کیده‌جکنی سویلدی . اوفاق برتذکره یازوب براقدم وایرتسی کونی تکرار کلنجه اونی هنوز مواصلات اتمش بولدم .

دها ایلك باقیشده زواللینك برضربهٔ فلاکت آلتنده زبون اولدیغنی اکلامقده کوچلك چکمدم . قوجاقلاشدق ؛ کندیسنك ، عائله‌سنك صحتنی صوردم : نه کندیسنك ، نه‌ده چولوق چوجوغنك اوقدر ایی اولمدقلرینی سویلدی . ذاتاً سیماسنده‌کی چیزکیلرك درینلکی ، بکزینك صاریلیغی بونی کوستریوردی . فقط او ، بوکا هیچ اهمیت ویرمیه‌رك اصل ذهنی اشغال ایدن برشیئ اکلاتمق مقصدیله :

ـ عزیزم، دیدی، بواوزون سکوتمدن طولایی بکا د'رلمادك دکلی؟ بن؛ چوق، اما پك چوق اضطراب چکدم ؛ دیه بیلیرمکه برآیدن بری هرشیئ اونوتدم ، بوسبوتون یالکز ، حضور کبریا پناهیده نفسمله تك وتنها قالدم .

بوندن صوکره‌سی ایچون تصوراتنی صوردم . هنوز برشیئه قرار ویرمدیکنی یالکز برسنه قدر فرانسه خارجنده وقت کچیرمك نیتنده اولدیغنی ، بعض خصوصات مهمه‌نك تسویه‌سی ایچون پارسه کلدیکنی بونلری بتیردکدن صوکره همان کیده‌جکنی سویله‌دی . آیرلمه‌دن اول کندیسنی اسکیسی کبی مکتوبسز براقمامقلغمی رجا ایتدی ؛ وعد ایتدم . صوکره تکرار قوجاقلاشدق وبرمدت اویله طوردق .

مابعدی وار ... مشتاق

كيتمه‌مكله برابر بعضلرينك پك چوق بكنديكی برحسن كبارانه ايچنده تر وتازه برحيات ، وقتنده پارلاق برآثر عرفان كوسترن برذكا ، قادينك اطرافنه برچوق پرستشكارلر طوپلادی . بزاونی بو حال پرستيده ايچنده پك آز كوره بيلمشدك ، فقط بو قدرجق برمدت بيله اونك نه قدر دل آشوب اولديغنی كوسترمكه كافی ايدی . يازين ته نيس اويونلری ؛ قير عالملری ، صوك بهارده آوا كلنجه‌لری بو مطنطن حيات ذوق وسفاهتی اتمام ايديبوردی . ايرتسی قيش ، هوبردن برمكتوب آلدی ؛ رفيقم آرتق هيچ بر اقشام أوده بولنمادقلرينی يازييوردی . بن بومكتو- بلردن آرقه‌داشمك كندی ارزوسندن زياده زوجه‌سنك اذواق وتمايلاتنی تعقيب ايتديكنی آكلايوردم ؛ مع مافيه مكتوبلرنده زوجه‌سندن آز بحث ايدييوردی ، ذاتاً مخابرات‌ده سير كلشمكه باشلامشدی .

ايشته بو صره‌لرده ايدی‌كه هوبردن ايكی اوچ سطرلق برمكتوب آلدم : «سنلی» شهرنی آپ آنسزين ترك ايتدكلرينی يازييوردی . همان جواب ويردم ، سكز كون «مونترو» شهرندن كلن مكتوبنده اوچ آی ايچون مأذونيت ايستديكنی يازمشيدی . احتمال بومأذونيت ترك خدمتك بر مقدمه‌سی ايدی . ظاهراً صحتنه متعلق بعض اسباب مبهمه‌يه بنا ايتديكی بوترك وفراغتك حقيقتده خصوصيت حياتنه عائد برسبب ومقصده مستند اولديغنی بكا اعتراف ايتمك ايستيور ، فقط بونك محرم طوتلمسنی رجا ايدييوردی بونك اوستندن بر آی كچدی ، هيچ بر خبر آله‌ميوردم .

اوآره‌لق پارسده ، تعيين اولونديغم مأموريتك باشنه كلمشدم . هوبرك بوراده بولديغم آرقداشلری آره‌سنده بوزوج وزوجه‌نك سوردكاری حيات كبارانه‌يه دائر بيك درلو شايعه‌لر دوران ايدييوردی . هيهات كه بن بوشايعاتی رد وجرح ايده‌جك دلائلدن محروم ايدم . بندن بونلرك كنه وماهيتی حقنده ايضاحات بكله‌ينلره بنده اونلر كبی فرضياتدن باشقه برشيله مقابله ايده‌ميورهم . بوشايعه‌لرده هوبرك شخصی‌ده داخلدی . هيچ اولمازسه صالون عالملرينه قربان اولوب كيدنلره دريغ ايدلمه‌مك لازم‌كلن حس مرحمتك برنبذه‌سنه بيله لايق كورولمه‌ين زوالی دوستمك ثروتی ، صحتی ، اكلنجه‌لری ، خلاصه هرشيئ اوچلوب بيچلدی ، تحقيق وتفتيش اولوندی . صالون آرقداشلرينك حقيقت حالی بيلمه‌دن بر آرقداش حقنده روا كوردكاری

جائزمیدر ؟ خایر . بوکیفیت اتمز ؛ صنعتی قیوددن تجرید ایده‌رك کندیسنه کائنات کبی غیر محدود بر مساحه ویرمك لازمدر . ره‌آلیستلرك بویوك قاعده‌سی بلا تردد قبول ایدلمیدر . طبیعتده نه‌وار ایسه صنعتده‌ده واردر . شکسپیردن صوکره تکرار اتمك لازمدرکه صنعت، طبیعت بشریه‌یه عرض اولنمش بر آینه‌درکه فضیلته خطوط مخصوصه‌سنی ، رذیله‌یه خیالنی ، خلاصه کوزل، چیرکین هرشیئه سیماسنی کوستر. شیمدی قورنه‌یك درمیان ایلدیکی بر مطالعه‌نك ایرادی صره‌سی کلدی : « شعر فاجعه‌نك ایکنجی فائده‌سنه کلنجه. فضائل ومساویناتك تصویر خاصانه‌سنه تصادف اولنورکه او تصویر ، بحق ایفا ایدلدکجه اجرای تأثیرده قصور اتمز ، خطوط او قدر قابل تشخیصدرکه یکدیکریله قاربشدیریله‌ماز. فضیلت، مسیئت یرینه آلنه‌ماز »

بو ایضاحاتدن و کوستریلو برك « برشی حقیقی اولدیغی ایچون مغایر ادب شیلرك مفسد اخلاق اولمسیده فقدان حقیقتدن ایلری کلیر » بولنده‌کی مطالعاتدن اکلاشلدیغی وجهله صنعت ، تمامیله حقیقی ایسه اصلا مغایر اخلاق اوله‌ماز ، طبیعتك اخلاقسز اولمدیغی ادعا اولندقجه اخلاقسزلق ، فنا برشیئك بالاراده ترجیحیدر ، طبیعت ایسه لاقیددر .

مابعدی وار سلیمان فهمی

عفو

— مابعد —

ایرته‌سی سنه مادام هوبر ، ایچنده چیرپندیغی دورهٔ یأس وکدردن چیقار کبی اولدی . هوبر « سنلی » ده بر طابور بیکباشیلغنه تعیین اولونمشدی . بو یکی محیط ایچنده پارلاق بر حیات کبارانه‌یه قویولدی ، واوقدر ایلری کیتدی‌که کورنلر بومشغولیت ایچنده فکرینی ، قلبنی اکلندیرمك ایستدیکنه ذاهب اولدی. بر طرفدن بومیل وانهماك . ایشسز کوچسز وقت کچیرن ضابطانك میل ذوق پرستانه‌سنی ترغیب وتشویق ایدییور ، دیکر طرفدن پارسده فلان مناسبات قدیمه‌سنی تازه‌لیوردی . کوکلنك ایستدیکی اکلنجه‌لری بولقده کوچلك چکمدی ، کندیلکندن حصول بولان برچوق موفقیتلر ا ارافنی آلدی . هرکسك خوشنه

طوغری يوكسه‌ليركن اونی حيوانيت ابتدائيه‌سنك دركهٔ سفلاسنه تكرار ايندیرمك ايسته‌ين عقلسز برشخصك محصوليدر . بناءً عليه مغاير اخلاق اولان برشيئك موافق اخلاق اولان برشيئه ترجيحی، انحطاطك ترقی‌يه ، مماتك حياته تفضيلی ديمك اولديغندن بديهی البطلاندر.

مشهور كويو دييوركه «هنرور ، برطرفدن موجوديت معنويه‌سنك اك عميق احتساسلرينی ، ديكر طرفدن روحك اك اخلاقی ، اك يوكسك فكرلرينی اوياندیرسين . . . صنعتده؛ سطحی ، شايان تقبيح اولان خيال ايچون ملعبهٔ خيالدر... (بديع)، واهی موضوعلردن زياده غيرموافق كلن برشی يوقدر.» بونك فكرينه كوره تاج مفخرت، وزن وقافيه ايله فقرايكاری تلافی ايتمك ايسته‌ين واهيا تيرستانه دكل، انسانيته اك نافع اولانلره ، مسائل حياتيه‌دن بحث ايدنلره ويرلمليدر. فقط بوبداهتی چوجوقلغه تحويل ايتمكدن صاقينه‌لم، صنعتك موافق اخلاق اشخاص ووقايع وحسياته انحصارينی ادعا ايتميه‌لم ، چونكه ضيانك كولكه‌يه احتياجی قبيلندن اوله‌رق فضيلتك اخلاقسزلقه لزوم تقابلی ميدانده اولمقله برابر حدذاتنده اخلاقسزلق‌ده ذكی برآدمك تربيه‌سی ايچون برنوع اييلكی حائزدر . بوجهتی قورنه‌ی ، باقيكز نه‌كوزل تنوير ايدييور : «اويله يوكسك برشی احتوا ايدن برروحك عظمتی ايله مترافق بعض جرائم واردركه انسان نفرت ايدركن بيله منبع صدورينه مفتون اولور » . فی الواقع، برمجرمده فضيلته ياقلاشديغی جهتدن باشقه جالب نظر برشی يوقدر ؛ مجرمك فضيلتی ايسه ابراز ايتديكی جسارت ، متانت روح ، طور سربازانه‌در . ايشته بوصورتله مغاير اخلاق برچوق حسيات واردركه برعنصر اخلاقی عرض ايلدكلرندن برخاصهٔ بديعه‌يی حائزدرلر .

المان حكماسندن «هه‌قل»ك ديديكی كبی تلافیٔ فضيات ايتمين، براستخفاف كلیٔ اخلاق عرض ايدن اثرلرك ناخوش برتأثير حصوله كتيره‌جكی محققدر . موسه‌نك سفاهته قاريشديرديغی اوبجيب حسيات ،اوآجی اضطرابات، حقيقةً بوخصوصده قوتلی برمدار اشتهاددر. خلاصه «انسان، سمالری تخطر ايدن برالهٔ ساقطدر» جمله‌سنك مدلولنی اخطار ايدن هراثر، مغاير اخلاق عد ايديله‌مز. شوحالده صنعتی يالكز موافق اخلاق اولان، هيچ اولمازسه اخلاقسزلق ايچنده براخلاق ارائه ايدن شيلره حصر وتخصيص ايتمك

کویونك فکرنجه، صنعت ایچون صنعت نظریه‌سی احتساس بدیعی‌یی حیات اخلاقیه وفعالانه‌یه تأثیری اولمیان برحظ تماشائیدن عبارت قیلار؛ بالعکس کندیسی صنعتده اویله بر قدرت محرکه بولیور که بو افاده ایدیلن ماده‌نك استحصال ایلدیکی آقسیون ماهیتنی حائز آقسیونلر کتیرمکه حائزدر . شوقدر که بو ارائه اولنان آقسیون یرینه حسیات جانغره‌منزه دها زیاده توافق ایدن بو، شو آقسیونلر اقامه ایدیور . بر مشیت عسکریه ایله هیجانه کلدیکمز وقت ، اوطورمامق ایچون بر صبرسزلق دیویور؛ یورومك، حتی قوشوب دشمن آره‌مق ایچون بر احتیاج حس ایدییورز .... أك شدید احتساس بدیعی‌یی ایسه بالفعل اشتراك ایدنلرده بولورز. اسپارتیانلر ، تیرته‌نك شعرلری کندیلرینی جداله سوق ایلدیکی زمان، بو اشعارده‌کی کوزللکلری دها أیی حس ایدیورلردی

شمدی بویولده تأسیس فکر وقرار ایتمك ضروریدر : صنعت بر ملیکهٔ فرمانفرما اولوب حریت واستقلالنی تحدید ایده‌جك مسائل اجتماعیه واخلاقیه‌نك ربقهٔ اسارتنه کیره‌منز ایسه‌ده بوکبی مسئله‌لر ، هنرورك روحنی علوی برحرارتله طولدیردقجه ماهیت صنعته خلل ویرمدیکندن واثر صنعتك قیمت بدیعیه‌سی نفع اخلاقی ایله متناسب اولدیغندن تربیهٔ اجتماعیه‌یه خادم موضوعلرك ترجیحاً انتخابی لازمکلیر . مظهر تبجیل اولان ادبا، حقیقی برأییلك ایله بشریتك خزینهٔ اخلاقیه‌سنی زنکینلشدیرمش اولانلردر . غیر مفید ، مضرکبی محکوم فنادر . بشریت ، طریقنی، که راه ترقیدن عبارتدر ، تعقیب ایدر ، کندیسنه برشی تعلیم ایتمدین ، واهی یازیلره عطف اهمیت ایتمکه وقتی یوقدر ، برقاعدهٔ حیاتیه‌یی احتوا ایده‌جکنه توسعات وترقیاتی ایچون برتخم مهلکی تضمن ایدن مغایر اخلاق یازیلردن بالطبع اوزاقلاشیر . بوکونکی کونده بزی مفتون وتسخیر ایدن بوتون بوآثار هنر اره‌سنده أنسال استقبالك اجرا ایده‌جکی انتخاب مدهشی تصور ایدرسه‌کز ، برایکی کونلك حیاتی اولان، محاسن واهیه‌سیله بزی مسحور ایدن، فقط بطون متوالیه‌نك تحولات ذوقیه‌سنه مقاومت ایده‌بیله‌جك بر أساس متیندن محروم اولوبده برایشه یارامیان آثاردن نصل امید وار اوله‌بیلیرسکز ؟

مغایر اخلاق اولان هرأثر، برفکر سافلك ، صورت اخری ایله بشر یوروزکن کری کیدن غریب برشخصك، بشریت تمثال خیالیه‌سنده ، ضیایه

او ، کندیسنه اسناد اولنان موجودیت مستقبله‌یه ، سلطنت سربازانه‌یه مالك دکلدر ؛ اویون محتاج اعتذاردر ؛ معذور کورلمسی ، خوشه کیتمه‌سی ایچون او ، بر انبساط مشروع فعالیت صورتنده نمایان اولملیدر .

کندی کندینه بر مقصد اصلی‌یه مالك اولان سعی ، بر غایهٔ مفیده تعقیب ایتمش اویوندن ذهابدیعدر . اوکه أکیلن ، بر حرکت منتظمه ایله آرقه‌یه چکیلن بر صاندالجی‌یی ، کرمیٔ فعالیتی ، مهارت ظریفه‌سیله ، تولستویه اونوتولمیه‌جق بر لوحه الهام ایدن اوراقجی‌یی تماشا ایدیکز . ایشته بوراده ، بر غایهٔ معینه تعقیب ایدلدیکی جهتله اویوندن اوزاق بولنیورز ؛ حرکتلرینی تنظیم ایله خشونتلرینی ازاله ایدن آهنك متوازن ، انجاق تحریٔ غایه ایله ویکانه برغایه‌یه طوغرو بوتون قوتلرینك توتریله قابل ایضاحدر . سعی ، اونلرك چالیشمه‌لرنده بولدیغمز intérêt ك شرط حصولیدر . چونکه استقامتنی بیلدیکمز ، نتیجه‌سنی کوردیکمز برحرکتی ، غایه اتخاذ ایتمك فکره ملایم برشی دکلدر . شیللرك «انسان اوینا - دیغی برده مکملدر .» أفوریسمنه کویو ، شدائد پرورانه اولان شو أفوریسمی مقابل طوتیور : «انسان انجاق چالیشدیغی برده مکملدر ...»

بو اویون نظریه‌سنك نتایجندن بریده مجهولی حقیقته فائق کبی نظر اعتباره آلمقدر . کویو ، بو فضل ورجحانی قبول ایتمز ؛ احتصال حیات ایچون صنعتده ، برسعی بی‌قدرت کورور ، وصنعت بشریتك ضعفی اولان شیئك برمزیت اصلیه کبی تلقی ایدلدیکی زمان ، واصل اولنه‌جق معناسز ، منطقسز نتایجی کوستر .

« فرض ایدیکزکه اوروپید وقورنه‌یك بویوك صحنه‌لری پیشکاهکزده عرض اولنه‌جغنه یاشانمش بولنسون ؛ فرض ایدیکزکه نیقومدك عودتنده اوکوستك مرحمتنی کوریبور ، پولیکسه‌نك ندای علویتنی ایشیدیورسکز ، بو أفعال ویاخود أقوال کوزکزك اوکنده یاشایان ، هیجانه کلن مخلوقلر طرفندن ایفا ویا ایراد ایدلمش اولمسندن ناشی کوزلکلرندن برشی غیب ایدییورمی ؟ دیه‌بیلورمی‌یزکه بز ، ده‌موسته‌نی ترجمه ایتمکله استحصال ایتدیکمز ذوقه ، آتنه‌لیلر استماع صورتیله نائل اولامشلردر ؟ جامد ، غیر متحرك اولدیغی ایچون میلونك وه نوسی کوزلدر ؛ بوش کوزلری ضیای درون ایله طوله‌رق بزه طوغری کلمه‌یه باشلایِنجه مفتونیتمز زائل اولور . » دینکده طوغرو اوله‌بیلیرمی ؟

ادبیاتك غایه‌سی وحدود سربستیسی

— مابعد —

بو سلسله‌ده حکمانك باشنده «أفلاطون» واردر. بونك فکرینه کوره أدبیات، برآلت تهذیب اولدیغی ایچون بشریته، کرك حیات خصوصیه وکرك حیات عمومیه ایچون قواعد حرکت عرض وتعیین ایتمیدر. بومقاعده خدمت ایچون هومر ایله فاجعه‌نویسانی استخفاف ایدیور. أفلاطونك فکرینه اشتراك ایدن بر چوق حکمای قدیمه وارسه‌ده آرتق اونلردن بحث ایتمیه‌رك بوفکرده بولنان حکمای جدیده ایله اکتفا ایده‌جکز.

کویو ومارسه‌ل دیمونك فکرلرینه کوره أساساً کوزللك ایله فائده آره‌سنده نظر سطحی أربابنك دیدیکی کبی أساسلی بر مباینت یوقدر؛ حتی ایکیسی آره‌سنده کیزلی، درین بر آهنك واردر. شیمدی طبیعتدن باشلایه‌لم، اوراده حکم بدیعی، حکم عملی‌یه منافی دکلدر. حکم بدیعی کندیسیله هم آهنك اولان بر حکم عملی‌یی احتوا ایدر. مثلا جاهل بر آدم استخدامه الویریشلی اولمیان بر حیوان ایچون کوزل دیرسه یکانه جواب: برشی آکلامیور، دیمکدن عبارت قالیر. حیوانات وحشیه‌یه کلنجه: اونلرده‌ده حکم بدیعی ایله حکم عملی آره‌سنده بر درجه‌یه قدر توافق بولمق مشکل اوله‌ماز. شمدی طبیعتك طوغریدن طوغری‌یه محاسنه متعلق مراقی تحریك ایدن مسأله‌یه نقل کلام ایده‌لم:

تحصیل کورمه‌مش بر انسان ابتدائی، بر فائده عرض ایدن شیلردن باشقه هیچ بر شیده کوزللك بوله‌ماز. بر چفتجی ایچون کوزل مملکت، منبت اولان مملکتدر، باشقه دورلو اوله‌ماز. کمیجی‌یه کوره کوزل دکز، موفقیتکارانه اجرای سفر ایتمسنه مساعد اولانیدر.

طبیعتدن مالکانهٔ فکره ارتقا ایده‌لم: شیللر؛ اویونی، یعنی بی‌فائده اجرا ایدیلن فعالیتی، دهای بشریتك بر انشراح اقصاسی کبی، بر نقطهٔ کمال کبی تلقی ایدیور؛ اویله برنقطهٔ کمال‌که بونك واسطه‌سیله حیات بشریه، حیات وقدرت الهیه‌یه رسیده اولور. کویو؛ خایر، فعالیت بشریه‌نك أك اصیل ادمانی اویون دکل، سعی منفیددر دیور. اویون؛ چالیشمه‌نك بر تقلیدی، بر تهزیبیدر.

خفیه‌سی ، کویا برشی یوقمش کبی، اونی دیمك ایستیور کبی قیوریلان دوداقلرك حالی بنی مراقلاندیردی ؛ سن، اوزمان قوپاردیغك بر بیاض صاچی پارماقلرکه حیرپالایه‌رق بکا باقیوردك. یالانه جسارت ایده‌مه‌ین برقباحتلی چوجوق طور تسلیمیتیله، محزون ومحترز، نهایت اونی بکا اوزاتدیغك زمان کنج ارقداشلری آراسنده یاشامیان بوزواللی اختیارتلی محبتله اوپمشدم. اووخ بو بیاض، پاموق کبی، اوقدر بیاضدی...

او کوندن صوکره عادت اولمشدی، نه‌زمان سنی قیزدیرمق ایسته‌سه‌م، بیاض صاچلی سوکیلم دیردم . بوخطاب سنك اوزرکده ، حیات حسنکه بر ضربهٔ خسران وورمق ایچون هجوم ایده‌ن، خائن سنه‌لرك خیرپالایان آدیملری تأثیرینی یاپاردی. بردن ملول وعصبی ، انفعال ایده‌ردك ؛ همان اوداکه قاچار ، برمدت چیقمازدك . آرایه برقاچ ساعتك مسافهٔ نسیانپروری کیردکدن صکره سن عینی خشم انفعال ایله عودت ایدردك ، وشیدی مطلقا صاچلرك، آه او آچیق قومرال، نظرشکار صاچلرك ، دها کوزل ، دها اعتنالی طوپلانیلمش اولوردی. اوزمان ممنون برندامتله سنی قوجاقلایه‌رق قولاقلرکه محموم ومتهیج برنشیدهٔ نیاز وپرستش فیصلداردم، وسن دائما عفو ایدردك. بوتون حیات ایچین سودیکنی تأمین ایتدیکك قلبمه یاصلانارق ایسته‌دم دیردك. بیاض ، پاموق کبی، اوقدر بیاض صاچلری هیچ سومزدك ...

حالبوکه اکر حقیقة یالکز بنی سوییوردیسه‌ك، اکر یالکز بنم ایچین یاشایور ویاشایاجق ایدیسه‌ك نیچین ایسته‌میوردك ؟ نیچین اوصاچلری ، بنم ایسته‌دیکم ، سودیکم ، بایلدیغم منور ، بیاض صاچلری نیچین سومیوردك ؟ اکر یالکز بنم عشقمك کونشی ، یالکز بنم آماللك عشقی ، اوح اکر یالکز بنم روحمك آمالی اوله‌جق ایدیسه‌ك ! .. بوقسه اولمیاجقمیدك ؟ وأوت ایشته اولمادك .. سن ده سومه‌دن، آلداتدك؛ سوکیلی سینه‌کده بولدیغم شفقت مسخونه ایله مست، سکا أسیر، هوسانکه أسیرتمام برسنه آلداندم. نهایت، سندن ده برخاطرهٔ دورادور ، سندن ده صولوق، أبکم، پریشان بریاد قالدی. آه اکر سوسه‌یدك ! اکر کرچکدن بنی سوسه‌یدك شیمدی بویله متروك وخاسرمی یاشاردم ؟ بویله آنات مهتجه‌مده اوبرتك بیاض صاچك یاد ملولیله‌می سیزلاردم ..او بیاض ،پاموق کبی ،اوقدر بیاض صاچك ...

— ۲٦ ایلول ، ۱۳۱۷ — جلال ساهر

— بك افندی ، دیبوردی . مدحی بك سزك ایچین « نه قدر گجیکدیلر .. کلیه‌جکلرمی » دیبور افندم .

— آ... ! عفو ایدرلر ... بو آقشام وجودمده بر آز راحتسزلق وار ، گیده میه‌جکم .

لبیبه‌نك متفکر کوزلری ، بو سوزلری سویله‌ین صارارمش دوداقلره دیکلدی .

١١ تشرین ثانی سنه ٣١٩ ... سعید حکمت

بیاض صاچلر

کوموش کبی ، یاسمن کبی ، زانباق کبی بیاض صاچلرم اولسه‌یدی اونلری نه قدر سوه‌جکدم . شیمدی ، باشمده بر اکلیل ماتم کبی دوران بو سیاهلرك آینه‌نك درین چهره‌سنده ارتسام ایده‌ن خیالنه باقدقجه اونی دوشونیورم . اون طقوز یاشنده کائناته بیاض صاچلرمك آلتنده پرشباب پارلایان ماوی کوزلرله باقمق ، اختیارلرك وکنجلرك بیکانه نظرلری قارشیسنده هر ایکیسنه مخالف برموجودیت متناقضه حالنده ، سوکیلی صاچلرمك هالهٔ حریریسیله چرچیوه‌له‌نن چهره‌مده بر کنج تاب زندکیسیله براختیار سکون ووقارینی مزج ایتمك ومتجسس نظرلریله کندی تومرالارینك ، صاریلرینك ، سیاهلرینك قدرت تسحیرینی آکلامق ایچین باقیشان ... ون کنج قادینلره مغرور ومستهزی بر تبسمله بیاضلرمی کوسترمك ایستردم . اوح بیاض ، پاموق کبی ، اوقدر بیاض صاچلرم اولسه‌یدی ...

و... دوشوندیجه سن خاطریمه کلدك ، سن سوکیلی بر ماضینك موکلهٔ آمالی ، سن أی ... سنه یاشایان معزز خولیای ذی‌روح ! هانی خاطرلایورمیسك ، برصباح أرکن اویاندش آینه‌یه باقیوردك . بن اوز قده ، برابهام افلاطون ایچنده کولومسه‌ین داغلرك اوزرنده آتشینی بر کوز کبی یانان کونشك نظرلرنده سونه‌ن کیجه‌نك أسمرلکلرینی تفکر ایدییوردم . بردن بره ایسته‌نیلیه‌رك چیقاریلان بر صیحهٔ تعجبی تعقیب ایده‌ن متلاشی سکونك ، دها صوکره کوزلرکك تفتیشات

— لیبیه لیبیه ! سنی نه قدر سودیکمی بیلمزسك ..

لیبیه پارلاق ، مائی کوزلرینی، آیاقلرینی یاقان خالی‌یه میل ایتدیرمش وجالبك صیجاق تنفسلرینك یوزینه چارپدیغنی حس ایتمکده بولنمش ایدی .. باشنی حیزله قالدیردی، ده‌مینجك سوردیکی قوقولری پنبه دوداقلرینه طوپلاندی.. دوداقلری، بر حرص مبهم ایله تتره‌یور ایدی .. تتره‌ك قوللرینی همان جالبك قوی . مهتز قوللری آراسنه براقدی ، باشی کوکسلری آراسنه دوشدی ... او آغلایور ، جالب سکوت ایله اطرافی دیکله‌یور ایدی .

یاواشجاجق قاپو غیجیردادی ، بردن بره ایکیسی‌ده باشلرینی چویردیلر .. قیزارمش ، مخمور کوزلرله تکیر بر کدینك پارلایان کوزلرینی کوردیلر ، کدی بولنلرك باجاقلرینه سورتونه‌رك قاراکلقده غائب اولدی .

جالب ، لیبیه‌یی اوطه‌نك قویتو بر کوشه‌سنه چکدی . لیبیه‌نك هیچقیریقلری قاپنك ضرباتی ایله قاریشقمده ایدی .

قمر اوطه‌یی بوطرفدن تنویره باشلامشیدی . بردن بره بر بولوط — اوکا بوصحیفهٔ حیاتی کوسترمه‌مك ایچین اولمالی - اونی سیاه کثیف قنادی آلتنه آلدی .. ظلمت ینه سکونت ایله قوجاقلاشدی .

قمر یاواش یاواش صاری ضیالرینی کندینه قوشان بر بولوطك أسمر قوجاقلرنده عکس ایتدیردی ..

لیبیه جالبك قوللرندن شدتله فیرلادی .. کوزلرنده ، قیزارمش کوزلرنده برسکون تفکر دیکله‌نمك ایسته‌یوردی، کندینی برقولتوغه آتدی . وصول النك صیجاق آووجلری اوزرینه باشنی دایایه‌رق دیرسکیله قولتوغك کنارینه یاصلاندی .

جالب‌ده آیاقده دورامادی .. اونك قارشیسنده اوتوروب مخمور کوزلرینی خالی اوزرنده کزدیره‌رك دوشونمکه باشلادی .

بردنبره قاپو آچیلدی.. حسن‌دل، برألنده برشمعدان طوته‌رق ، ضیاسزلغه مقر اولان اوطه‌یی تنویر ایده‌رك ایچری کیردی .. ایکی باش یرلرندن قالقدی . قیز :

برآز ایلریله‌دیلر ، بر ازطه قاپوسنك یاننده دوردیلر . پنجره‌دن کیره‌ن ، قرك خفیف ، صوانفون ضیالریله لبیبه قاپویی آچدی ، ایچری‌یه کیردیلر . کثیف برقراکلق ، تیتره‌ك ، سسز برظلمت یوزلرینی اوقشادی ؛ أللرك متلاشی حرکاتیله اطرافی طوتونه‌رق ایلریله‌دیلر .

جالب :

— کاشکی بر لامبه آلسه‌یدق ، دییوردی ، قاراکلقده یورومك قابل دکل ..

— بك أفندی ، دیدی ، بر أركك اولاجقسکز ، بونه قورقاقلق ؟

— یووق ، اما اوندن دکل ...

بر آز دها یورودیلر .

لبیبه :

— ایشته کلدك دییوردی .

جالب بردن بره أللرینی ، اوکنده دوران قونسولك اوزرنده کزدیرمکه باشلادی ، یاقالادیغی صیجاق وبیاض بر ألی شدتله صیقدی .

— نه یاپیورسك ؟ ألمی آجیتدك ..

دیه لبیبه یاواشجه حایقیردی.

ونهایت :

— ایشته بولدم ، دیور ، وبر ألیله ، برشیشه‌یی جالبه اوزاتیوردی .

— بن کوره‌میورم ، دیدی اوزرمه سن سور ..

لبیبه لیلاق قوقولریله ایصلاتدیغی کوچوجك أللرینی جالبك باشی اوزرنده کزدیردی .

— باشك نه قدر صیجاق .. دیدی .

جالب باشنده دولاشان اوأللری اورادن آییرمامق ، اونلرك تماسلرینی ادامه ایتمك ایچین اونلری کندینه دوغری چکدی .. لبیبه‌نك نازك وجودی صارصلدی.

— نه یاپیورسك ؟.. چیلدیردك‌می قارده‌شم ؟.. دییوردی.

جالب بردن بره دوردی ، حار کوزلری قاراکلقده پارلایوردی ؛ ایری ، صیجاق أللرینی لبیبه‌نك یومشاق صاری صاچلری اوزرنده کزدیردی .

تیاترویه کیدرکن

برقهقهه :

— اوو ! بك افندی ینه‌می حاضرلق ؟ ..

دیوردی . جالب اوزون ، قومرال صاچلرینی قوجاقلایان اوقشایان طاراغی لاومانه‌نك اوزرینه براقدی . بردن بره دونجه ، قاپونك اوکنده دوران لبیبه‌نك پارلاق ، مائی کوزلرنده تیتره‌ین اوفاق برخنده‌ٔ استهزایی کوردی . اینجه بر اورتونك مسامحه‌لی ، شوخ تماسلریله تستر ایدن برمینی مینی باش ، طوقاغی بیاض ، تیتره‌ك اللرله طوتیلان قاپونك آرالقندن کورنمکده ایدی .

جالب :

— بر ارقاداش کلمش ، تیاترویه کیده‌جکز . دیدی .

— بوتیاترولرده سزی نه‌قدر مشغول ایدییور ؛ بونلر ، عقلکزه کلدیکی زمان هیچ برشی دوشونه‌میور ، توالتکزه بیله دقت ایده‌میورسکز .

— نه‌اوٖ ، توالتمده‌ده‌می برقصور بولیورسك .

— اویله‌یا ، اوقدر مراقك اولدیغی حالده ذوق سلیمك یوق .

— اکلایه‌میورم

— هیچ برقوقو سورنمه‌دن ، یالکز توالت صابونلرینك کوکل‌آزه‌ن ، روح صیقان بایغین قوقولریله سوقاغه چیقمق ... پك مناسبتسز دکلمی ؟

الله‌ریله برقاچ شیشه‌یه اشارت ایده‌رك :

— کوریورسك‌یا ! هپسی بوشالمش ، سنی تعجیز بیله ایده‌جکدم ،

لبیبه اوطه‌دن ایچری‌یه کیردی . قولتوقلردن برینه اوزاندی . قاناپه‌ده‌اوتوران جالبك دیزلری‌اوزرنده ، آباژورك آلتندن دوکولان قطیرات ضیائیه حاره‌لر تیترتمکده ایدی . برایکی دقیقه قدر ، اویوپان سکوته درونی نغمه‌لر سویله‌دیلر .

بوسکوت دقیقه‌لری اوزامادی . لبیبه دیوارلرده غنوده متفکر وضعیتلرله کندیسنه کوله‌ن رسملره خفیف برنظر فیرلاتدقدن صوکره ایاغه قالقدی :

— کل ، دییوردی ، هایدی ! ... شوبکا یکی کتیردیکك لیلاقدن برآز سورون ، آرقداشکی بکلتمه . قارا کلقده دفعه‌ده یورومکه باشلادیلر .

شیدی اوراسنی، بویله اوزاقدن، اوزرنده هراس آلود بر هوای وحشت اوچوشان متروك، تنها بر مزار هیئتیله مشاهده ایتدکجه، تا اعماق هویتدن اوشوتن بر رعشه ایله تتره یور، وکویا اوراده یاتان بر تابوتك یأس ماتمیله قلبنده درین بر آجی حس ایدییوردی. اووقعهٔ الیمه اوزرندن تمام سکز آی کچدیکی حالده الآن ایلك کونلرینك آجیلریله صیزلایان بوجریحه، شمدی تکرار قانایه‌رق اونی تحملسوز بر بحران اعصاب ایچنده صیقیور وهمان اوراده کوزیاشلرینی ریزان ایتمك ایچون عظیم بر احتیاجله بونالیوردی.

صوکره، دونوق نظرلریله برزمانلر برلکده کزدکلری بو ساحلی تعقیب ایدرکن براز ایلریده یکی یاپیلمش بر کوشکك باغچه‌سنده، برچام آلتنده ایکی کولکه فرق ایدرك برمدت اونلره باقدی. واپور بورادن او درجه‌ده یقین کچیوردی که اونلرك سیمالرینی بیله فرق ایتمك ممکن اولاجقدی. بونلر، بی‌شبهه برزوج ایله زوجه، غروبه قارشی افقلری تماشا ایدرکن شمدی اوکلرندن کچن واپوری سیر ایدییورلردی. فؤاد بردن بونلری، آشیان مستقبلنك بو مسعود چفتنی کورور کورمز قلبنده بوتون متانتلرینی قیران بر تأثرله تیتره‌دی. بو اثناده باغچه‌ده کندی کندیلرینه اوینایان ایکی چوجوق، بریسی آرقه‌سنده دوکوك صاچلریله برقز، دیکری قویو لاجورد ترسانه البیسه‌سیله براز دها بویوجه بر ارکك؛ ساحله بودرجه یقین کچن واپوری کورمك هوس طفلانه‌سیله پدر ووالده‌لرینك بولندقلری نقطه‌یه دوغرو قوشوشارق کلدیلر، واورادن مینی مینی قوللرینك متوالی حرکتلریله بوواپور خلقنه سلاملر یاغدیرمغه باشلادیلر. بو اثناده فؤاد، آرتق کندینی ضبط ایده‌مه‌مش وبراز اول بوشانمغه قوت بولامایان کوز یاشلرینی متقطع شهقه‌لر آراسنده اساله ایتمشدی...

(بیوك آدا، ۱۳ حزیران ۳۲٤) جمیل سلیمان

سادەجە براورتو ایلە قوشارق تا ایلریدە تالالرك ایچندە کوروندی . اللریلە اشارت ایدرك برشیلر سویلیوردی . رعنا درحال انتقال ایتدی . خدمتجینك :
— کوچوك خانم آننەکز چاغریور .. دیین سسی اونلری بوطاتلی خولیادن آییرمق ایچون کفایت ایتمشدی. رعنا بودفعە قابندە اسکات ایدیلەمەین بر حدتلە :
— آمان بو آننەمدە .. دیدی . وتارلایە توجە ایدەرك کوشکە کیدن اینجە یولی تعقیبە باشلادی ...

آدایە نقل ایدەلی همان ایکی آی کچدیکی حالدە برنجی دفعە اولارق بوکون استانبولە ایتمشدی . محتاج تسویە بعض ایشلرینی اکمال ایتدکدن صوکرە شمدی آناطولی پوستەسیلە عودت ایدییوردی، برزماندن بری احوال صحیەسندە کچەکندە تأید ایدن بر انحطاط، اونی بویازی اورادە کچیرمکە مجبور ایتمشدی. دوقتورلر، اوکا چاملر آلتندە اوزون اوزون سیرانلر وصباحلری بر ایکی ساعت قدر کونش بانیوسی توصیە ایدییورلردی . ایشتە بوایکی آی ظرفندە نحیف وطاقتسز وجودینی اورمانلرك قطرانلی هواسندە دیکلندیرمك احتیاجیلە آدادە قالمشدی . بوکون ادارەنك شاهین واپوریلە آناطولی ساحلنی تعقیب ایدەرکن بواقشام سیرانندن درین برحظ انشراح دویارق آرقەسندە قالینجە بر پاردەسو ایلە کوکرتندە ، بوتون خاطرات صباوتنك صفحات مسعودەسنە تجلیکاه اولان بوساحلی دالغین نظرلرلە سیر ایدییور وبورالردە کچن حیاتنك آنات شعر وسوداسنە قلبندە ألیم بریارۀ ماتملە ارجاع فکر ایدرکن بیچارە روح مریضینك اعماق حساسیتندە بوتون معنویاتی کوندن کونە زهرلەین آجی برتأثر دوییوردی. بوأثنادە واپور قالامش، فناری کچمش، جادە بوستاننە یاقلاشیوردی . برآرالق کوزلرینك اوکندە کیتدکجە بولانان بومنظر ایچندە اوبرزمانلر عشقلرینك ، أملرینك مأوای ملاقاتی اولان کوشکی ، تیزەسنك بوجسیم برباغچەنك سالدیدە آغاجلری آراسندە غائب اولان آشی بویالی کوشکنی آرادی. صوکرە ، اونك کستانە آغاجلری آراسندە آنجق کورونە بیلن سقفنی فرق ایدەر ایتمز قلبندە اك حساس بردامارك قوپدیغنی حس ایتدی. آە، او، بورادە نە او نو تولماز بردورۀ شعر وسعادت کچیرمشدی ؛ ...

بواونلره بویولده بیله کلیوردی . یالکز رعنا بوکا برشی علاوه ایدییوردی : اوکنده مینی مینی برمهتابیه سیله شیق برجهانما ... بوفکری فؤادده موافق بولدی. اوحالده بوتون بوآرزو اولنان شیلر، بیك، نهایت بیك ایکیوز لیرا ایله وجود بوله جقدی. فؤاد، ذهناً بوبیك ایکی یوز لیرانك منبعنی دوشوندی. اونك غلطه ده پدرندن منتقل بیکرلیرلق ایکی آپارتمانه محمودپاشاده ، چارشی ایچنده برایکی دکانی واذمید طرفلرنده والده سیله مشترك ، آید. سکز لیراوارداتلی کوچوك برچفتلکلری واردی . بونلرك ایچندن مثلا آپارتمانلردن برینی صاتسه.. ایکیوز لیرایی ده رعنا همان تسویه یه حاضردی. فؤاد :

— هم، دییوردی، استه رسه‌ك بابی یی برایکی آی صوکره باشلاتیرز وکله جك سنه دوغرودن دوغرویه یالی یه نقل ایده رز ... رعنا، فؤادك بودرجه استعجالنه قارشی ضبط اولونمش بر قهقهه ایله :

- باقالم ، دیدی والده کز موافقت ایده جکمی ؟ ...

فؤاد: - سن اوجهتی، بکابراق.. دییوردی. صوکره، اودالرك دوشه مه لرینه، صالونك تزییناتنه ، یاتاق اوداسنك تفرعاتنه ، ءك طاقلرینه ، بوتون او بر أوی اشغال ایده جك أشیانك أك خرده تفصیلاتنه وارنجه یه قدر مذاکره ایتدیلر . بالخاصه موبله لرك انتخابنه عائد مناقشه لر اوزرنده دهازیاده اکلنیکه رك فقط هیچ برشیئه قرار ویرمه یه رك متردد دوشونورکن فؤاد : - مثلا ، دیور، هراودا ایچون اویله رنکلر انتخاب ایدلم که ... رعنا بوراده فؤادك لافیردیسنی کسه رك :

: - جانم بونلرهپ صوکره دوشونوله جك، قرارلاشدیریلاجق شیئلر .. برکره یاپی بیتسین ... دییوردی . شیمدی هر ایکیسی ده دونمشلر وساحلی عکس جهته تعقیب ایتمکه باشلامشلردی. فؤاد، بردن فنار باغچه اوزرندن غروب ایدن کونشك قیزیللقلری ایچنده طوتوشان آفاقی کوستره رك :

-- باق رعنا ، دیدی ، طبیعتك بورالرده تجلی ایدن علویتی ، غروبك شو احتشام الوانی بوساحلدن باشقه نره ده بولونور ! ... باخصوص سنکله بوراده ، آشیان مستقبلمزك آغوش صمیم ومحرمیتنده یاشامق سعادتی، هانکی برقوله میسر اولور ؟ ... آه ، رعنا نه قدر بختیارم بیلسه‌ك ! ...

رعنا، قلبنده عظیم برسعادتله تبسم ایدیوردی. بوأثناده خدمتجی قز باشنده

فؤاد، بودفعه دها زیاده منکسر وبرازده مؤاخذه‌کارانه :

— نیچون ، بندن برچوجوغك اولدیغنی ایسته‌میورمیسك ؟ .. دیدی. بونك اوزرینه رعنا اونی دها زیاده کوجندیرمکدن قورتارق مقصدینی تأویله لزوم کوردی :

— خیر ، دیدی، اویله دیمك ایسته‌میورم لکن پك ایرکن دکلمی ؟ . . .

اونلر هیچ برزمان بومسئله اوزرنده ائتلاف ایده‌مزلردی . دائما آرالرنده رعنانك نتیجه‌ده برموافقت ضمنیه‌سیله نهایت بولان اختلافلر ظهور ایدردی. شمدی ینه، بوبحث مستعد اشتعال برمناقشه شکلنی آلیرکن رعنانك صوك جمله‌سی هرشیئی اسکات ایتمش اولدی . ذاتاً فؤادده پك اوقدر ایرکن بابا اولمق جهتنی التزام ایتمزدی . فقط برقاچ سنه صوکرا ... بونی دوشوندکجه قلبنك کیزلی برکوشه‌سنده آتشین برحسك ؛ یواش یواش دامارلرنده غلیان ایتمکه باشلایان بابالق حسنك دولاشدیغنی حس ایدر وبعضاً بوآرزو قارشیسنده درین برضعف دویارق همان اوآنده بابا اولامامقدن روحنك درین برجریحه ایله صیزلادیغنی حس ایدردی . رعنادن برچوجوق صاحبی اولمق ... بواونك ایچون اك بویوك ، اك قیمتدار برامل ایدی . حتی ایکی سنه آرا ایله برده تیزی اولاجقدی بونلرك اسملرینی بیله شمدیدن حاضرلامشدی : نائر ایله ساره . . . شمدی رعنا ایله مستقبلده‌کی تصورلرینه دائر کوروشورلرکن اونلردن بحث ایتمك ایچون اعماق روحنده کتم ایده‌مدیکی بر احتیاج دویمشدی. اونك بوکا قارشی — ولوکه جابندن اولسون — بیکانه‌لکنی اوقدر اعظام ایدردی‌که بر خیانت درجه‌سنه چیقاریردی . صوکرا آرالرنده اوفاق برائتلاف درونله بوتون بواغبرارلری اونوتور وینه اسکی مباحثه‌لرینه عودت ایدرلردی ...

فؤاد برآز صوکرا بو بحثی کاملاً اونوته‌رق ایلریده یاپدیره‌جقلری یالی حقنده‌کی تصوراتنی ایضاح ایتدی :

بوپك اوقدر بویوك برشیئ اوله‌جق دکلدی . کنیش برصالون اوزرنده‌درت اودا ایله آلت قاتنده بریمك ، برخدمتجی اوداسی وبرده حام وکیلارایله خارجده ، باغچه‌نك برکوشه‌سنده مطبخ ، اوشاق اوداسی، آخور وسائره ایشته اوقدر ...

اهتزازلرله دماغنی مست ایدن بو نوحات قلبیه‌یی دالغین دیکله‌یوردی. فؤاد دوام ایتدی :

— آه بیلسه‌ك ! رعنا ، دیدی ، سنکله نه کوزل بر عمر سورردك !... صباحلری آرقه‌مزده بر روب دوشامبر ایله شوراده ، حصیر بر قانه‌په اوزرنده ، طلوعه قارشی سوتلرمزی ایچدکدن، قهوه آلتیلرمزی ییدکدن صوکرا ساحل بویینی تعقیب ایده‌رك کونشك ایلیق ضیالری آلتنده اوفاق بر صباح سیرانی یاپاردق . یاخود اویله‌یاپاردق. اوزمان کوچوك برصاندالمزده اولوردی، مناوبه ایله کوره‌ك چکه‌رك سنکله دکزه آچیلیر ، کیدر ، تا اوزاقلره قدر کیدردك اویله‌که سن آرتق یورولدم ، دونه‌لم دینجه‌یه قدر کزردك ...

فؤاد ، بوراده ذهننه کلن بر فکری علاوه ایدرکن عادتا بر چوجوق کبی سوینیوردی. اونلرله برلکده صندالده مکمل براواطه طاقیده بولنه‌جقدی. فؤاد آو مراقلیلرینه مخصوص برابدال تصویر ایله اواطه‌لرك جنسنه کوره ایکنه‌لره ، میسینالره عائد تفصیلات ویریرکن رعنا بوواقف اولمدیغی صنعت حقنده‌کی معلوماته بیگانه نظرلریله فؤادی سوزییور و اونی دوداقلرینك اوزرنده سیماسنه خفیف بر کولکه‌نك مبهم دالغالرینی سرپه‌رك خطوط وجهیه‌سنه دها صریح برمعنای تکامل بخش ایدن اینجه قوصرال بیقلریله دها یاقیشیقلی ، دها کوزل بولیوردی . نهایت فؤاد، بو اکلنجه حقنده‌کی مطالعاتنی اکمال ایتدکدن صوکرا تصوراتنه عودت ایتدی. اونلرك ساحلده کوچوك بردکز حامیله اقشام اوزرلری چفته حوضلره ، فناره قدر برتنزه یاپمق ایچون تك آتلی برده بریکلری اولاجقدی . رعنانك الك زیاده ممنون ایدن بواولمشدی. تك آتلی بربریك... بونی ایجاب ایدرسه کندیسیده قوللانه‌بیلردی . دوداقلرنده کنیش برتبسمله سؤال ایتدی:

— هم ایکی کیشیلك اولاجق ، دکلمی ؟ ... دیدی .

فؤاد اونك بو سؤالندن ممنون، فقط برنکاه سرزنشله:

— چوجوقلرمزی، نائره، ایله ساره‌یی اونوتیورسك .. دیدی. اوزمان، رعنا، خفیف برهاله حجاب آلتنده پنبه‌له‌شن یوزینی اوزاقلره دوغرو چویره‌رك دالغین ودرونی برمیریلق ایله :

— آمان سزلره ، نه تحفسکز ... دیدی

کیم بیلیر، نره‌لردن سوروکله‌یه‌رك کتیردیکی بو بیاض و مجلا چاقل طاشلری اوزرنده ؛ استانبوله نقل ایدرایتمز اجراسی قرارلاشدیریلان دوکونلرینك مشئ خط خولیاسیله بویله قول قوله ساکتانه کزرکن ایکیسیده ازدواجلرینك صفحات مستقبلهٔ معاشقاتنی دوشونیورلردی .

آه ، اونلر بربرلرینی آلدقدن صوکرا حیاتده نه مسعود برچفت تشکیل ایده‌جکلردی ! ...

بو آثناده فؤاد، بو نارین یاپیلی قومرال کنج ، بردن ذهننده دوغان برلمعهٔ تصورله براز اوته‌ده دکزه دوغرو ایلرله‌مش، اطرافی برقاچ سنه صوکرا برقورو حالنی آلاجق تازه چام آغاجلریله محاط، کوچوك برشبه جزیره‌یی کوستره‌رك :

- باق رعنا.. دیدی، شوراسی نه کوزل ! دکلمی؟... رعنا، سامعه‌سنده برعکس لطیف اویاندیران بوطانلی ، رعشه‌دار سسله بردن بو استغراقدن سیلکینه‌رك جواب ویردی : - اوت ' دیدی ، حقیقةً پك شاعرانه ...

صوکرا فؤاد، همان اوآنده بیننك ایچنده حیات بولان برفکرك سریع برجلوهٔ تصویر ایله اوفاق برپلانی چیزه‌رك ایضاح ایتدی : - مثلا ، دیدی ، شورایه ، آدانك تام اورته‌سنه ، چاملرك یشیللکلری آراسنده ظریف و بیاض جبهه‌سیله یوکسه‌لن بریالی .. اماتصور ایدیورمیسك رعنا ؛ اویله بریالی که سوسلو اودالرینك نظرلریمزی اوقشایان زینتلری ؛ محتشم صالونلرینك کوزلرمزی قاماشدیران رنك شعشعه‌سندن زیاده روحمزی لطیف برهوای حار وصمیمیت ایچنده درآغوش ایدن ساده‌لکیله حیات مشترکهٔ سودامزه برآشیان حریم حسیات تشکیل ایتسین. اوح ، اوت اویله برآشیانکه روحلرمزی ، حسلرمزی ، املارمزی پنجره‌لرندن بوشانان برخندهٔ نوروتسلتیله تنویر ایده‌رك أبدی برصمیمیت ایچنده برلشدیرسین .. و بز بولانهٔ سعادتده سنکله، یالکز سنکله حیاتمزی سکته‌دار ایده‌بیلن بومحیطدن اوزاق بولندیغمز حالده بویله باش باشه‌ویره‌رك ؛ یالکز بربرمزی دوشونه‌رك ، نهایتسز برحیات بختیاری ایچنده سویشه سویشه یاشایالم ...

رعنا ، قارشیسنده عشقدن، سعادتدن بحث ایدن بو سوکیلی دلیقانلی‌یی مفتون نظرلریله درآغوش ایده‌رك درین براستغراق حسیات ایچنده، سامعه‌سنده وجدانکیز

« آشیان مستقبل »

— تحسین ناهید بگه —

اونلر دائما بویله آراده صراده اوفاق اوفاق سیرانلر یاپارلر .. و بعضاً ساحلده ، برقایا اوزرنده والهانه آفاقی تماشا ایدرکن عشقلرینه ، حیات سودالرینک استقبالنه عائد امللرندن ، تصورلرندن بحث ایتمکدن عظیم برذوق سعادت دویارق ؛ حتی اوزون اوزادی یه غیبوبتلرینک دورلو معناره حل ایدیله جکنی دوشوندکه لزوم کورمیه‌رك برآز زیاده‌جه کجیکمك ایچون سببلر ایجاد ایدرلردی ...

آلتی سنه‌دنبری موعود برازدواجك حمای انتظاری ایچنده عصرلرقدر امتداد ایدن وفقط أمیدلرینه هرکون برپارچه دها قوت وحیات ویره‌رك برکذران تأنی ایله یاواش یاواش اوزاقلاشان سنه‌لرك نهایت برعقد رابطه ایله برلشدیردیکی بوایکی تیزه‌زاده - فوأد ایله‌رعنا - برزماندن بری والده‌لرك کیزلی تقیدلری آلتنده ایسته‌دکلری کبی سربست قالامامقدن بونالان روحلرینك بعضاً تحملشکن برعصیان آتشین ایله بردن فوران ایده‌رك نره‌یه کیده‌جکلرینی بیله کیمسه‌یه اخبار ایتمکسزین چیقوب کزدکلری‌ده اولوردی .

ایشته بوکون ینه برآره‌لق بربهانه ایله کوشکدن چیقدرق دائما برلکده کزدکلری بوساحله‌قدر کلمشلردی ...

اونلر کوچوکلکدن بری بربرلرینی صاف ومعصوم برمحبتله سوه‌رلر وبرأو ایچنده بویوین ایکی نشانلی حسیله یاشارلردی . نهایت اون بش کون اول اجرا اجرا ایدیلن نکاح، بوایکی نشانلی‌یی دائمی برحیات رفاقت ایچنده یکدیکرینه دها متین بررابطه ایله بند ایتمش اولدی . بونی دوشوندکجه هرایکیسیده لطیف وجاودانی برأمید وخولیا ایچنده بربرلرینك اولمقدن بختیار روحلرینك غلیان نشوۂ محبتیله کندیلرینه أبدی سعادتلر وعد ایدن بوحیات شعر وعرامی تقدیس ایدرلر وبوکوندن اعتباراً باشلایان حیات جدیده‌لرینك تمامیٔ مسعودیتی ایچنده بربرلرینی دها أمین ودها قوی بر صلاحیتله سورلردی ...

شمدی بوراده ، بوقوملی ساحلی نوازشکار بوسه‌لریله درآغوش ایدن دکزك

توتون بولوطلرينك سينەسندە ياصلانمش
غربق ، مست صفا بر أفندی حدتله
باغیردی : زوزەك حربف آكلادق ، يارين ايشتە ...

— ٢٧ كانون ثانی، ٣٢٣ — ابراهيم علاء الدين

شباب نكون

— احمد شعيب بك افندی‌يه —

باشم ألمده ، درين بر پرستش صنعت ،
بر اعتنای تكامله ، پرهوس ، هركون ،
اوكنده بلكه ساعتلرجه قلبمك اولكون
ومنكسر هيجانيله بويله پر رقت ،

بوتون او تترەدیكم غاية خياليه
بن ايستەدم ميكل آنژك وفيدياسك يوكسك
قلمتراش بديعيله برشكل ويرمك .
بوتون محيطی اونوتدم . بوحس عاليه

ايتاليادن ويوناندن كزيده ، ناديده
چشيد چشيد يكی مرمرلر انتخاب ايتدم ؛
وصوكره بونلرك اوستنده نقر اميده

معندانه چاليشدم . بوشوق جاوندم ،
نهايت ايشتە ، بوكون ، سوندی . هم أمل ، همراز
تراكم ايتدی اوكمده ، شومحشر أنقاض .

— ٢٦ مارت ، ٣٢٤ —

مصطفی ناموق

بن پنجره‌ده مست أمل، مست انفعال
بر رؤیت سیاه وتخاشی ایچنده یم؛
افقك، یاقینلاشیر لب خاموشی بی‌مجال،
همپرسه، هم خیال اوزمان صانکه کوزلرم ..

سیال ایکن اوکمره‌کی، برتودهٔ بخار،
اوستنده جاملرك، ایکی اوچ قطره یاش کبی
مظلوم ومنعدم صیزییور دامله دامله قار ..

مظلوم ومنعدم .. او وقت رعشهٔ شی
برآتش هراس ایله روحمده صاقلارم:
« بن ماجرامی کندم آکار، کندم آغلارم. »

انیس عونی

یارین

— بکم! بوآی پاره حقم دکلی، ایتمه‌یکز
اوچ آی تداخله قالمشدی؛ شبهه‌سز آله‌مام.
سکز، طقوز کشی بکلرسه أوده، سویله‌یکز
ناصل شکایته کلمز پدر اولوردە آدام.

تمام اوتوز سنه، اوچیوز غروش معاشه بویون
أکوب چالیشمه‌دەیم ذلت وجود ایله بن؛
باقك ده، سنمه حرمت دکلسه، مرحمة
— یکانه رزق‌وامیدر — شو صورتی بویوروك!

چوجوقلرم اونی بکلر، سزك‌ده وارسه أکر،
بیلیرسکز نه کتیردك؟ دیین کوچوك اللر
پرارتعاش تهالك، ناصل قوشوب ایستر!

چیدهم

هنوز، دم واپسینی حلول ایتمه‌ین یاز موسمنك، بوتون طبیعتی براز صوکره آلاجاغی منظرهٔ احتضار وعدم رنکه دوغرو قوشوجی آدیملرله سوروکله‌دیکی زمانلرده، برکون، بردن بوقیش چیچکی کورولونجه بوتون حساسیت روح وقلب صارصیلیر، الك غیرمأمول بروقتده ایریشن برفلاکت کبی، یازك بوتون خروشانی اذواقی آراسنده بردن سیلکنه‌رك چیقیویرن بوزواللی چیچك، دها برچوق تخیلات ذوق وتنزهله مشغول روحلری بر نکبت مستقبله‌نك تقرب حلولی صراحتیله یارالار .

أرغوانی ، أفلاطون یاپراقلریله کندیسنی کوسترمکدن چکینیر ظن ایدیلان بوظریف چیچك، بوتون کوزللکنه، بوتون شیرینلکنه رغماً، دائما محروم‌التفاتدر.. هیچ برأل، اونی ، چایرلر آراسنده‌کی آرامکاه متواضعندن آییروب برسینه‌یه ، ایه‌کلی صاچلرك تتوج ایتدیکی برباشه طاقمایه لایق کورمز .

بالعکس اکثریا عصبی برآیاق ضربه‌سیله چیکنه‌نیلیر ، اولدیریلیر ، أزیلیر .. او ، متوکل ، موسم آتی‌نك ایلك هدیه‌سنی ، کندیسنی قارشیلایان بواستقبال نانکورانه‌یه تحمل ایدر .

یازك أنقاض خرابه‌سی آراسنده، بوتون بکر وطراوتیله انکشاف ایدن چیدهم ، سینهٔ معلول طبیعتك ایلك نشانهٔ تورمی ، برقان لکه‌سیدر .

۲۷ اغستوس ۱۳۲٤

علی سها

غربت یولنده

— قیش خاطره‌لری —

مظلم قانادلریله کریندکجه افق خواب ،
أسنه‌ر وأسنه‌تیر کبی برشی سرائری؛
ییرتنجه ذوق صمتنی برصیحهٔ غراب ،
لیلك أثیر ایچنده أسه‌ر روح ساهری ..

سماپاره‌لر آراسنده صاقلایه‌رق وجه نور أفزاسنی قالین پرده‌لر آرقه‌سنده کیزلمکه چالیشیوردی .

عاشقلرك والدهٔ تسلیتسازی ، نور پری ایله پارلایان چهرهٔ صاف وعلویسنی أبر ألم قاپلایه‌رق ، سیمین صاچلرله مزین بیلالکش باشنی آغیر آغیر صاللایه‌رق سنسزلکیله برابر سنی ، هپ سنی اخطار ایدن بو یرلری کورمدمك ایچون یوکسك ، پك یوکسك محیطلره قاچیور ، و سنك ایچون خونابهٔ أسف آقیتان کوزلرینی سیاه غازلرله سیله‌رك سیاه ، سیم سیاه تولّلرله اورته‌رك سنی بولمایه کیدییوردی .

کیجه ایلرله‌دکجه قراکلق دها زیاده کسب کثافت ایدیور ، طبیعت دها أليم بر حال آلیور ، أطرافی اولوم صوغوقلغی احاطه ایدیور ، مزار قورقونجلغی قاپلایوردی ؛ قلبم آکلاشیلمز بر هیجان ایله ازبلیور . نظرلرم سببنی تعیین ایده‌مدیکم بر حس هراس ایله قورقونج بر شکل آلیور ، و بو قراکلق کیجه‌نك قویو قراکلغنده بر چول اورته‌سنده اولمدیغمه دلالت ایده‌جك بر ضیا کوره‌بیلمك ایچون باقیور ، متمادیاً باقیوردم ؛ کوزلرم بر مرکزیت مطلقه ایله مظلم بر نقطه‌یه معطوف بلاحرکت دوریور .. بکله‌یور ، بکله‌یوردم .

مبهم التماعلرله جوال ضیالر صاچه‌رق نجم امید کبی کاه پارلایوب کاه سونه‌رك بردن طوتوشوب لحظه‌ده قاراره‌رق کهکشانلر تنظیر ایدن سیغاره‌نك ، بو قلقده وارلغنی حس ایتدیره‌رك ظلمه نورلر سرپن - او مینی مینی فنارینك - کوچوجك آتشنی کوره‌بیلمك ایچون سراب خولیالرله موقوف خیال اولدیغم پنجره‌مك اوکنده بوش بر انتظار ایله بکله‌دم ، بکله‌دم .

اووخ بو واهی امید !.. نه بر ضیا ، نه بر حرکت .. هیچ بر شی کورونمیور ، هیچ بر شی ایشیدلمه‌یوردی .. درین بر بوشلق آجی بر کیمسه‌سزلك ، بوتون حسمی احاطه ایده‌رك بنی اوکسوزدوشونجه‌لرك اعماق یأسنده کدر أنکیز تصورلرله خیرپالایوردی ؛ وردای ظلمت آلتنده بوغولان بولانهٔ تمنیك قارشوسنده بوینی بوکوك ، نازلی لیلاقلرمله نورسز ، ضیاسز یاپ یالکز قالمشدم .

نه بر ضیا ، نه بر حرکت .. هیچ بر شی کورونمیور ، هیچ بر شی ایشیدلمیوردی .. هر شی سکا ، هر بر سنسزلکنه آغلایوردی .

فی ۲۷ نیسان سنه ۳۲۳ رضائه نواره

ویرن بر نظرکز واردرکه ، بوهردرلو بولوطلردن آزاده نظرکزك معنای نگاهنده اوفاق برلرزش اندیشهٔ حیات بیله فرق اولنماز ....

دمین ، بردقیقه اول . انسانی بوغان ظالم کابوسلرله ، تحملکداز حاللرله محمول برحیات خسرانك هیچلکلری ایچنده اولورکن .. شیمدی ، أوت بردقیقه صوکره ، بوتون اوکابوسلر ، حاللر ، زهرلو صانکه ناکهان وزان اولان برهوای سعادتله محواولیور ، قورویور ... آنك یرینه بدیعه‌لریله ، چیچکلریله ، نورلریله برحیات نشئه‌دار ، متبسم وپرناز ، خندان وأملنواز ، سریلیور .... نه‌در بوتضاد غریبهٔ حسیات ، نه‌در بوتأثیرات عجیبهٔ حیات یاربی ، نه‌در ؟ ... بردقیقه اول اولمك احتیاجیله تترکن ، بردقیقه صوکره یاشامق آرزوی شدیدیله چیرپنان بومعمای قلب شباب نه‌در ؟ ... نه‌در بو حساسیت مریضه‌که بونحیف قلبی بازیچهٔ هوس اتخاذ ایتمش ؛ کاه صارصیور ، قیرییور ، اولدیرییور ... کاه اوقشایور ، تیتره‌تیور ، سویندیرییور ... نه‌در بوعلت مزمنه‌که پیش چشمانمده پنبه شفقلرله ، منور مهتابلرله متتوج برسمای صاف کبود تجلی ایتدیررکن ... اوت بردقیقه صکره ، بوآسمان شعر منوری کثیف بولوطلره نظرسوز قاراکلقلره ، مظلم درینلکلره بوغیور ... نه‌در ، یارب ؟ ! .. بوصاف ، بومعزز ، بومسعود ، بومقدس ماٸیلکی ییرتان بوظالم ، بومستبد ، بومفترس سیاهلق نه‌در ؟ ...

نیسان ١٣١٩ رائف نجدت

ظلمت ...

— اوکا —

هرطرفی آغیر ، ماتمی برسکون قاپلامش ؛ سما ، سیاه بلوطلوله اورتونمش ، سسسز سسسز شکایت ایدر کبی تنفس ایدییور ؛ کائنات ، ثقیل وغم آلود برخواب غفلتله اویویور ؛ هریر قراکلق ، هرشی قراکلق ، نه برضیا ، نه برحرکت .. هیچ برشی کورونمیور ، هیچ برشی ایشیدلمیور ... هرشی سکا ، هریر سنسزلکنه آغلایوردی .

زهره ، بوش قالان بویرلره أشعهٔ حسننی سرپه‌مك ایچون سر دلفریبنی مظلم

مائی وسیاه دقیقه‌لر

- مائی وسیاه مؤلف محترمنه -

اوف ! .. بعض دقیقه‌لرم اولورکه حیاتك هیچلکنی آکلامقدن متولد برفتور عمیق ایله اولمك ، بوبی فائده ، بوسفیل حیاته وداع ایتمك ایسته‌رم ... آه ، بوسیاه دقیقه‌لر ! .. بنی تدریجاً اولدیرن واولدیره‌رك یاشاتان حیاتمك بومحروم ذرهٔ سعادت دقیقه‌لری .... سز ، برر قطرهٔ آتشین زهردن باشقه برشیٔ دکلسکز ... سزك اویله خائن وبی انصاف ضربه‌لرله ، اعماق هویتمه قطرات زهرابهٔ حیاتی سیلان ایدیجی برجریانکز وارکه صانکه بوجریان سرسری ، بنی متهور بردکزك أمواج سمداری آراسنه آتار ، سوروکلر ....

ایشته اوزمان بن ؛ اوراده ، اوزهرلی دالغه‌لرك کهوارهٔ سیاه‌ماتنده هیچیٔ حیاتی دها رنکین بر وضوحله اکلامقدن متحصل بر بی تابیٔ یأس وملال ایله برهیچیٔ مطلق ایچنده هیچ اولورم ... أوت ، هیچ .. بن وبوتون نامتناهیلکیله کائنات ، بوتون ولولهٔ مهیجهٔ بی پایانیله حیات ، واوحیاته ، دوشمه‌مك ایچون برحرص آتشناك ایله صاریلان ، صاریلدقجه برآز دهادوشمکه یاقلاشان انسانلر ، تکمیل بوزمرهٔ ضعیفهٔ مخلوقات ، أوت ، هیچ .. هپسی هیچ ! ..

اوح ! .. ینه بعض دقیقه‌لرم اولورکه - بیله‌مم ناصل برسائق درونی ایله - کائنات بوتون بدایعیله ، حیات بوتون شطارت وسعادتی ایله پیش نظر مجلوبیتمه سریلیر . بکا نورلر سرپر ، قوس قزحلر دوکر ، چیچکلر آچار ، نشئه‌لر صاچار ، وآرتق آکلارم که حیات هیچ دکلدر وآرتق حس ایدرم که ، روح بدیع طبیعتدن طوپلانمش برطراوت شوق وشغف ایله اسمکه باشلایان نفحهٔ أمل ، بی تاب یأس وملال قالدیغم دقیقه‌لرك بوتون زهرلرینی قوروتمشدر ... ایشته او وقت ، بدایع طبیعیه‌یه مجلوب ، لذائذ حیاتیه‌یه مفتون ، انقلابات محیطیه‌یه مشتاق ، یاشامق ، یاشامق ایسته‌رم ... آه ، بکا شفقلریله برافق منور خولیا ، چیچکلریله برساحهٔ زمردین أمل کشاد ایدن بوماوی دقیقه‌لر ... سزهپکز ، بنی هیچلکدن قوتاران برردردانهٔ زرین سعادتسکز ... سزك اویله قلبمی لطیف بررعشهٔ نشئه ایله تیتره‌تن ، یاشامق ایچون بکا قوت وجسارت

حاضرلار ، وبونفرك رسمنی موفقیتله آلیرم . شـوقدرکه بوفوطوغرافه مختلف وضعیتلر ویرمك ایچون نه‌قدر اوغراشسه‌م ، سـعی واهتمـامم هر زمان بیهوده بر یورغونلقدن عبـارت قالیر . اوایلك وضعیت ، اصلا دکشمز ؛ میخلانمش کبی ثابت طورر ؛ ینه هپ او بویوك قاپینك ، کیررکن صاغ طرفنده‌کی غیر متحرك نفر! او ، تفنکنی وجودینه یاپشـدیرمش طوران ، اورته بویلی ، ضعیفجه ، قوری یوزلو ، آزبیقلی ، صاری بکزلی ، کوزلری آلا ، فسنی براز یاك طرفه کیمش ، نوبت بکله‌ین او عسکر !.. بوکون حالا اوراده طوریور اونقطه‌یی - ممکن دکل - ترك ایتمیور . عصرلر کچسه ، بوطیف حزین اویری ینه ترك ایتمز! او ، اوراده کندی کندینك هیکلیدر !...

برکون ینه اوراده نوبت بکلرکن یناغنه برسله ایندی .

اوسـله نه‌قدر مدهش ، نه‌قدر قوی اولورسه اولسـون ، چارپدیغی چهره ؛ برجبهۀ ناموس وهم‌ده یالکز کندینك دکل ، قوجه برملتك ناموسی ایدی . دیمك که او أل برتك کشینك ، ووردیغی چهره‌ده اوچ یوز بیك عسـکرله اوتوز میلیونلق قوجه برملتك یوزی ایدی ! سله‌یی ووران ، برقورشونله اوآنده یرلره سربلدی ؛ قورشونی آتان نفرك‌ده بوینه برایپ طاقیله‌رق مقامی ترفیع ایدلدی . اوقدرکه ، آسمانه چیقاریلدی ! . . سکوت ! . . سکوت ! . . بومنظر علوی قارشیسنده أل باغلایه‌رق سکوت ! . . روح پاکنی أنینلرله اشغاله لزوم یوقدر . او نفر ، ینه‌یرنده طوریور ! نقطه‌سنی برتورلو براقیور . عصرلر کچرده ، بوروح جنانی ، بوطیف حزین ، او یری ینه ترك ایتمز !

او ، اوراده افراد وطننك تمثالی ، کندی کندینك هیکلیدر . . .

مصر علی سعاد

باری سزلو طوقونمایك ، شو یوواسز قوشجغه ؛
طوقونمایك ، مملکتك شو برەلی کلنه ؛
طوقونمایك ، آننه‌سزدر، طوقونمایك چوجوغه ؛
طوقونمایك ، شیمدی آغلار ، طوقونمایك کوکلنه!..

— ۲۶ أیلول ۳۲۰ — محمد أمین

یازه‌میوردم . . .

اوکده طوران کاغد ، پارمقلرمك آره‌سنده آرتق ایصنمش، بیزار قالمش اولان قلم ، ایکی ساکت متفکر عاجزلر کبی صقینتیده ایدیلر .

برتورلو یازه‌میوردم ! روحمده‌کی بحران ألم ، او بیتمز توکنمز جوش وخروش عدم ، بیلمم نەدن بنی بوغمایور ، آکلامام نیچون بندن برکتابهٔ قبر، آکلاشلماز برمرثیهٔ وداع بکله‌یوردی . .

فقط حس ایدیوردم ؛ بوتون اعصابمك غلیاننده کویا یکی برماده‌نك ، آره‌صره روح بشرك یوزینه سرپیله‌رك اونی أزیجی بوسکون شادی ، یورغون براضطراب تسلی‌یه نائل ایدن غریب برآب شفاف ذی حیاتك تکون ایتدیکنی ، وحتی دامارلرمدن، قلبمدن، دماغمدن طوپلانه‌رق لطیف خلجانلر ایچنده کوزلرمه طوغری دوکلدیکنی طویبیوردم . اوح ! یازه‌میورسه‌م ، هیچ دکلسه آغلایه‌جقدم .

اوکده طوران بوش کاغدك أوزرینه برطاقم کلمه‌لر قویامادمسه. أوت، بوکتابهٔ ألم واضطرابی اورایه قلممله چیزه‌مدمسه ، کوزلرمله یازه‌جقدم . اونی بن ، یالکز بن اوقویه‌جقدم.هیچ برمحررك یازیلرنده بوله‌مدیغی بلاغت وجدانی، بن اوداملەلرده ، کافهٔ معانیسی ایله - بلکەده بافەمیه‌رق - مطالعه ایده‌جکدم...

او کتابهٔ مقبر ، او آکلاشلماز مرثیهٔ وداعك عائد اولدیغی روحی پك کوزل بیلیوردم ، فقط چهره‌سنی کورمه‌مشدم ! بوروح ، بر عسکر نفری ایدی.

شکلنی ، خصوصاً چهره‌سنی طانیمق ایچون الآن کندیمی اجبار ایدرم ؛ بوتون قوهٔ مخیله‌می بونقطه‌یه ، بوروحه سوق ایدرك برفطوغراف ماکنه‌سی

آخر تلك

— بويوركز قهوه‌كزی . . .

باقدم بر قیز ، كوی قیزی .

یاناغنك چیقیقلغی ، ینی مینی آغیزی!،

هر بر حالی آناطولی غنچه‌سی‌یم دیه‌كده ! . .

اینجه چكیشی ، تترك سسی ، او قیزارمش كوزلری ،

ملول ملول باقیشلاری ، بوكوك بوینی، هر یری

برچوق شیلر اوقوتویور بو سوه‌لی چیچكده .

— قیزم سنك آناك باباك وارمی ؟

— وار .

— نره‌ده‌لر ؟ . .

— اونلر ، باجیم هپسی كویده قالدیلر .

— نره‌لیسك ؟ . .

— بولیلی‌یم ؟

— نیچون كلدك ؟

— بوكالدق ؛

نازلامزی سوره‌مدك ، ییه‌جكسز ، آج قالدق ؛

— یكی سنك استانبوله كلمه‌ك ایله نولاجق ؛

— بنم بر قاج بیللغمله بابام اوكوز آلاجق .

نه آجیقلی بر حالدر بو ! . . بابا ، اولاد صاتیور ؛

بر معصومك كوزلرینه هر كون یاشلر طولویور ؛

بر آل اونك بال عمرینه هر كون آغو قاتیور ؛

بر جفت اوكوز اوغورنده بر قیز قربان اولویور .

بو شب که لوح سمایه اولنسه کر تصویر
ایدردی عالمی بر زهرهٔ دیکر تنویر .

بوتون ضایعکز حسن وعشقه دائردر ؛
سزی کوروبده نه ممکن در اولمامق شاعر ؛
بو مرده دلکه سکونتله بونده ظاهردر
عجبمی تازه‌لنوب اولسه برسوزه قادر ؛
دکل او، دانته ، شکسپیر مثالی هیکللر
حضورکزده سزك روح تازه کسب أیلر

هبوب ایدرکبی رفتاریکز نه حالتدر ،
عجب نسیم سحردمی آفریده‌سکز ؛
سز اول حکیمی ـ که صنع بلند قدرتدر ـ
دوشوندیرير كبی بر شعر ناشنیده‌سکز ! [۱]
بودم که تابشکزدن کلیر دونبضمه تب
قلم بو حالی یازارکن طوتوشمایور نه عجب !

بوتون نجوم سما، برج برج اولور غارب ؛
فقط سزك کبی بر ماهوش غروب ایتمز .
ایچمده مهریکز اولمش، دیبورسکز ، غائب ؛
امین اولك ، که اویرده کونش غروب ایتمز !
نه‌در باقیجه سزه یادمه‌بهار کلیر
بهارچشمه سز سز فقط بخار کلیر !

عبد الحق حامد

[۱] داهیٔ اعظمك بو درت مصراعی جلهٔنك مقدمه‌سنده مطبوعدر . لطابع

بیلمه‌م کیمك ایچون؟

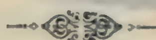
دیسه‌ممی رقصکزه برملك قیلار پرواز !
قعودیکز : اوده بر باشقه لوحهٔ ذیروح.
نه‌یولده ساحردر سزده‌کی او خنجر ناز ؛
که ایتدی قلبمی، اصلا قاناتمادن مجروح.
آنك آقیتدیغی قاندر بو کریهٔ شادی
بو موج فکر، بو خون سفید نوادی.

کوزللکك‌ده اولورمش مکر بدیعه‌لری،
که قسم اعظمنی سز سکز ایدن ایجاد !
طبیعتك او بها اولمایاز صنیعه‌لری،
زبون حسنکز اولمش، نه‌دیرسه‌کز منقاد !
اویار محاسن فطریه کزله صنعتکز ؛
بویوزدن اولسه کرك، شاددر طبیعتکز !

کبود کوزلرکز، کاه اولور سیاهه شبیه ؛
کولرسکز : آچیلوب غنچه در اولان پیدا.
تقرب ایتمه‌سین آنی‌یه أیله‌یك تنبیه ؛
صباحدن دها خوشدر بو لیلهٔ علیا.

مطالعين كرامه

كلەجك نسخەمزدن اعتباراً كنج ومقتدر حكايەنويس جميل سليمان بكك «قادين روحی» نام اثری تفرقه صورتيله نشر ايديلەجكدر. اينجه بر تحليل روحی يی محتوی اولان بو نفيس حكايەيی شمديدن قارئلرمزه تقديم ايدرز.

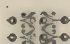
ژون تورك

مؤلفلری

هيئت تحريريەمزدن

رضا الله نواره و تحسين ناهيد

برقاچ كونه قدر مناق افندی طرفندن موقع تماشايه وضع اولنەجقدر.

اخطار

امور تحريريه وادارەيه عائد بالجمله اوراق مديريتە كوندرلمليدر. امضاسز و پولسز مكتوبلره جواب ويرلمز. نشر اولنميان آثار اعاده اولنماز.

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی، علمی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

برنجی سنه — نومرو ٤ — برنجی جلد

٥ رمضان ١٣٢٦

١٨ ایلول ١٣٢٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

مطبعهٔ عامره

١٣٢٤

طانیمازدم . برقیش پارسده بولندیغمز صیره‌ده هوبرك زوجه‌سی صفتیله کورمشدم،
جثه‌جه اوفاق، لطیف و نازك برقادینه‌دی . صاری‌یه پك مائل یشیل برچفت ایری کوز،
سیاه کیرپیکلر، قاشلر ، طونوق بر رنك ، آره یرلرنده تك توك برقاچ تل پارلایان
برکومه سیاه صاچ سیماسنه جاذبه‌دار برغرابت ویریوردی . برصالونده بولندیغی
زمان قورقاق ، دها طوغریسی ساکت طوروردی . خصوصیت حیاتنده اونی دها
قاپالی ، دها طورغون بولمشدم . سائر وقتلر افراط درجه‌ده شن وشاطر ، محترص
ومتجسس ، حسیات قلبیه‌سی سرکش ، کندی برآز وحشی ومردمکریز
کورونوردی . بویله طاشقین زمانلر ده هوبر رحیم وسوداکار نظرلرله اوکا
باقاردی . زوجه‌سنی صوك درجه سودیکنی سویله‌مکه لزوم کورمیورم : فقط
بیلمم نه‌دن قادین صوثوق طوریوردی . . . یاخود بکا اویله کلیوردی . کیم
بیلیر بلکه هنوز محبت نه اولدیغنی بیلمیوردی ؛ چونکه دها کنج برقیزدی .

ازدواجلرینك ایکنجی سنه‌سی براکات، ایکی سنه صوکره برقیز چوجوقلری
اولدی . سعادتلری آرتق تمام اولمش کبی کورونیوردی . بن اوزاقدن اونلرك
خبر سعادتلریله متلذذ اولیوردم. چونکه او آره‌لق بن ده تأهل ایده‌رك مادریدده‌كی
مأموریتمه کیتمشدم . فقط هیهات که او زمانه قدر ذوقدن ، سعادتدن باشقه
برشی بیلمه‌ین بوعائله‌یه یاواش یاواش فلاکت ده کیرمکه باشلایوردی : قیزلری
دها هنوز اوچ یاشنده مینی مینی بریاورو ایکن اللرندن اوچمشدی . ایکیسی ده
درین بریأس وکدره طالدیلر . بوفلاکتدن صوکره زواللیلره تسلیت ایچون
کلنلرك سویلمك ایسته‌دکلری مترحمانه ، مودتکارانه سوزلره قارشی او کنج
والده‌نك سیماسنی قاپلایان خشیت وحیرتی حالا اونوتمم . هوبر بوفلاکته دها
دیندارانه برتوکل وتسلیمیتله تحمل ایتمشدی . حتی زوجه‌سنك بومصیبتی
بوسبوتون باشقه بریولده تلقی ایتدیکنی کورونجه کدری آرتمغه باشلامشدی .
برکون بکا بونی اعتراف ایدرکن دیوردی‌که :

— « قلبی آرتق هرشیئه ، حتی بنم محبت وشفقتمه بیله قاپاندی آرتق
برلکده مضطرب اولمیورز و بوآیری حس ایتمك عذابی اصل اضطرابی
آرتدیریور . . . »

مابعدی وار

مشناوه

هوبرك ایکی اوچ سطرلق برتذکره‌سنی ویردی . مهم براجتماع ایچون جوار برقصبه‌ده‌کی مقاولات محررینك اداره خانه‌سنده قله‌جغنی ، کندوسنی اوراده بوله‌جغمی بیان ایدییوردی .

یوله قویولدق . بوتون کون یاغان یاغموردن صوکره ، شیمدی انقده‌طویلانان بولوطلرك آلتنده صاریشین برکونش اوته‌یه بری‌یه طاغیلمش سیاه تپه‌جکلرله ، اورمانلرله ، چایرلرله مزین ، واسع براوادینك سطح متلك وموجه‌دارینی تنویر ایدییوردی . بو یرلری طانیمدیغمی سویله‌مشدم ؛ فقط هوبر آره صیره یازدیغی مکتوبلرده بکا بو یرلر حقنده معلومات ویرمشدی ، شیمدی بو طوپراغك بر چوق طرفلرینه آشنا چیقیوردم . یولده کیدرکن آرابه‌جینك سویله‌دیکی اسملر هوبرك اکثریا مکتوبلرنده اکلاتدیغی سیرانلری ، تنزهلری خاطرلاتیوردی . ایلریلدکجه اورته‌لق دها بوش ، دها تنها اولیور ، اورمانلر دها صیق ، کویلر دها نادر تصادف ایدیلیوردی . یوقوش یوقاری چیقیوردق . بولندیغمز نقطه‌دن آشاغی‌یه باتنجه اووه‌سی کنیش برسطح منظورم اولیوردی . بو اووه‌ ، غیر منبت بر وحشتزار ، بر چول دکلدی . افقه یاقلاشدقجه مائیلشن سیاه ، سنجابی اورمانلریله ــ بللی‌که ــ عظیم وخروشان برقوۀ نامیه‌یه مالکدی . کندی کندیمه : « بو یرلر نه‌قدر تنها ، نه‌قدر آسوده ! » دییور ، وقوۀ خیالیه‌می بردن اون سنه اوله ارجاع ایده‌رك اوراده هوبرایله زوجه‌سنك شو ایزبه وسسسز کوشه‌یه چکلمك ایچون ترك ایتدکلری حیات کذشته‌یی دوشونیوردم . او حیات بو زوج وزوجه‌نك بوتون اذواق وآمالنی ممنون ایده‌جك صورتده تنظیم ایدلمشدی ؛ اونلر بو حیاتده یالکز تلذذات حقیقیه‌لرینه دکل ، بلکه بوکون صاوون عالملرنده واسطۀ سعادت فرض اولونان اوعزت نفس اوقشایجی بیکلرجه اذواقده نائل اولمشلر ، خلاصه کوزل ، سویملی ، مسعود برعائله تشکیل ایتمشلردی .

هوبر بندن بر سنه اول اولنمشدی یکرمی طقوز یاشنده ایکن یوزباشی اولمشدی . مکتبدن صنفنك برنجیسی اوله‌رق چیقدی ؛ فقط نه بو سریع ترقی ، نه‌ده استقبالنك حس اولونان پارلاقلغی آرقداشلرینك نظر حسدینی جلب ایتمیوردی ؛ چونکه مسلکی ، اخلاقی هرکسی مجبور احترام ایدییوردی . زوجه‌سنی تأهلدن اول

— مابعد —

نه قصبه یی ، نه ده هوبرك اوطوردیغنی یری بیلیردم . حتی ایکی سنه دنبری کندیسنی بیله کورمه مشدم . شیمدی اونی کورمکه کیدرکن ایچمده غیر اختیاری بر قورقو واردی . اوکا هیچ برشی صورمامغه قرار ویرمشدم ؛ فقط اوایسترسه اوکا اخوت قدیمه مك اولانجه قوتیله ، اولانجه سوق مرحمتی ایله معاونت ایده جکدم . بکا قلبنی آچه جغنی کندیر بیوردم : کیم بیلیر بوقلبده نه لر ، نه بیوك المر ، اضطرابلر کوره جکدم . هوبری اویله بر آن ایچنده مسلکندن فراغته مجبور ایدن سبب — هیهات که — بنم ده شبهه می دعوت ایتمش ، کیمسه بیلمه دن زواللی یی چارپان بودرین فاجعۀ حیاتك دهشتی چوق دفعه لر بنم ده نظر خیالمدن کچمشدر .

مع مافیه کندیسنی دوشونمکله برابر زوجه سنه چکدیردکلرینی ده دوشونمه مك الـمدن کلمیوردی . سیماسنده دائما نازین ومحترص برچوجوق لطافتی کورونن او کنج قادین زینت واحتشامه اولان میل مفرطیله ، انسانی کندینه مفتون ایدن ضعف ورقتلریله دائما کوزمك اوکنده طوریوردی ؛ بردست خشینك ضربۀ قهریله دوشدیکی بومحبس اضطرابی عجبا ناصل تلقی ایتمشدی ؟ اوت محبس اضطراب ! چونکه بویله اوزاق وتنها برکوشه ده سسسز ، صداسز براولومله نهایت بولان بوحیات برمجازاته پك بکزه یوردی . بنی اصل قورقونان شی هوبرك اخلاقنده کی سرتلك ، طوغرولق ایدی . بو وقعه ذهنمده بیلمم ناصل اشکنجه لرله اوزواللی قادینك موجودیت معنویه سی رنجیده ایدلدیکی احتمالاتنی اویاندیر - یوردی ؛ فقط حوصلام ممکن دکل بونی قبول وتصویب ایتمیوردی . هوبره قارشی بسله دیکم تقدیر وحرمته اوزمان ایلك دفعه اولمق اوزره برشائبۀ شبهه واحتراز عارض اولمشدی . یالکز مکتوبنده کی اخوت امنیت بخش اولویوردی : چونکه مکتوبك مندرجاتنده اویله درین برشفقت واردی که بونی یازان آدمك قلبنی عشقه ، محبته بیکانه تصور ایتمك ممکن دکلدی .

استاسیونه چیقدیغم زمان برآرابه بنی بکله یوردی . آرابه جی یانمه کله رك

تأثيراتى تحليل ايتمك خصوصنده كى تمايلمزك بزى نه درجه محروم محظوظيت ايلديكندن بحث ايتدم اوده فكرمه تماميله اشتراك ايتدى .

« قوۀ مدركه‌نك قابليتى محدود اولديغى ايچون ساحه‌سنك بر شى ايله اشغالى باشقه بر شى ايله اشغال ايديله‌بيله‌جك ديگر جهتنى تحديد ايتمه‌دن ممكن اوله‌ماز . حظ حس ايله تقدير فكرى آره‌سنده‌كى شو مباينت ، بنيۀ معنويه‌مزك اساسنده موجود ضديتك عينيدر : تضاد فكر وتحسس ،

عنصر فكرى ، دائما عنصر حسه تعدى ايلديكى جهتله سامعى ، يالكز قسم مقطرى طوتان بر قاب كبى ، بر حال لافيديده قاله‌جغنه بر مفسر فاعل كسيلير سه فعاليتى نسبتنده صنعتك استحصالنى غايه اتخاذ ايلديكى تأثيردن محروم اولور ؛ او ، موسيقى حقنده استطلاعات حياتيه‌مزه علاوه ايلديكى شيئه كوره حكم ويرير ، ديكله‌يه‌رك بو معلوماتى استحصال ايتمك ايسترسه موسيقى‌نك ويره‌بيله‌جكى شيئى غائب ايدر واعتقادمجه بو مبادله‌دن بر شى قازانمش اولماز . تأثير اخلاقى لايقيله اكلاشلمش اولماق ايچون احتساسات علويه‌نك نتيجۀ تحركى اولمليدر . موسيقى ، رقيق ونجيب حسياتى دعوت ايلدكجه طبيعت علويه‌يى ايقاظ ايدر . موقت اولورسه نوعما مفيد بر تأثير اجرا ايدر . فقط موسيقى‌نك غايۀ اصليه‌سى نه تعليم ، نه تهذيبدر ؛ حظدر. ايشته بو ، بر غايه‌دركه هپسنه كفايت ايدر .

اسپنسر ، شيللرك درميان ايلديكى « Doctrin du jeu » ى دها آچيق صورتده تأييد وتجديد ايتديكى كبى شو پنهاورده صنعتى بعض آوان حياتده موجوديتك حقيقى سفالتلرينى اونوتديران بر ملعبۀ علويه كبى تلقى ايديور ، وبوتون محاكماتى او نقطه اوزرينه بنا ايليور . قانت و شاكردى شارلده نوويه‌نك استخراج ايلديكى نتيجه شودر : « صنعتك التزام ايلديكى مواد ، نه فائده ، نه حقيقتدر ؛ هيجان بديعى ، كوزللكدر . »

بويوك ادبا وحكمانك همان اكثريسى وانكليز مسلك پسيقولوژيسى وتكامليسى برنجى نظريه‌يى قبول ايلدكارى آكلاشلدقدن صوكره بحثى نظريۀ متخالفه‌يى التزام ايدنلره انتقال ايتديره‌لم :

مابعدى وار

سليمان فهمى

ضايع ايدر . يكديكرندن تميز ايده‌لم ، آيرميه‌لم ؛ صنعتی دين ، وطن ايله برلشديره‌لم ، فقط اتحادلری بربرينك حريتنه مضرت ويرمسون . »

هربرت اسپنسر ، صنعتك استقلالی طرفداريدر ؛ برأثرنده غايهٔ صنعتدن بحث ايدركن شعرده حسدن زياده فكره أهميت ويرلمك خصوصنده‌كی تمايل واعتيادی اثبات ايچون انكليز مشاهير ادباسندن برذاتك « شعر، بوانتقاد بلند حيات ، اشيای واسع ، سربست ، صاغلام برصورتده عرض ايتمكله برحقيقت ماديه‌يه مالكدر . » يولده‌كی مطالعه‌سنی اورته‌يه قويدقدن صوكره شو يولده بسط أفكار ايديور : « بعض حسياتك دكل بعض أفكارك تبليغی شاعرلرك هدف مساعيسی كبی تلقی اولنيور. »

« عينی شیء صنعت ترسيمده‌ده واقعدر . صنعتكارلر، قدرينی اعلا ايچون صنعتك تربيهٔ فكريه‌يه نافع اوله‌بيله‌جكنی ادعا ايدرلر . » برتابلو ايچون حسيات بدايعپرورانه‌نك محظوظيتنی تأمين ايتمك ياخود برهيجان بديعی حصوله كتيرمك كافی دكلدر؛ او ، برشی دها تفهيم ايتمليدر » ديورلر . عادتا تعليم ، غايهٔ اولای صنعت كبی كوسترلمك ايستنليور. برقونفرانسنده ، برذات ديمشدی‌كه: وظائف صنعت ذكايی اعلا ، آرزولرينی خشنود ايتمكدر .

عينی‌فكری، موسيقی‌يه ده تشميل ايديورلر ؛ موسيقی ده برممارسهٔ فكريه كبی قبول اولنه‌رق، برقومپوزيتور حسياتنی دكل افكار منوره‌سنی تصوير ايتملی. مخاطب ده بونلری كشف ايلمليدر » ديورلر . ريشار واغنه‌رك نظريه‌سی‌ده موسيقينك غايه‌سی تعليمدن عبارت اولمق مركزنده‌در . كنديسنك حيات حقنده بعض أفكاری اولديغی ايچون اوپرالرينی، أفكار مخصوصه‌سنك برناقلی، برواسطهٔ انتشاری كبی تلقی ايديوردی. برتلميذ ممتازی‌ده عينی فكری قبول ايده‌رك موسيقينك منحصراً برمنبع حظ كبی تلقی ايدلمسی لازم كله‌جكی حقنده‌كی فكری رد ايله‌يور . موسيقی منقدلری ، أكثريا فنی اولديغی وياالكز تحريك تأثر ايلديكندن دكل موسيقی شناسك مفكره‌سنه توجه ايلديكی ايچون قومپوزيتوری آلقيشلايورلر . حالبوكه قوهٔ مدركه‌نك بوتأثيراتنی تدقيق وتحليل ايتمكله اشتغال حظ بديعی‌يه خلل ويرديكی تجربه ايله ثابتدر . رومانجی بر ارقداشمله بر ايتاليان اوپراسنه منتظماً دوام ايديوردق ، بركيجه ، اوپرانك

بروازو كشف ايتديككز وقت بونك نه‌يه‌يارايه‌جغنی دوشنميه‌رك كنديكنزه بو وازو نه‌قدر كوزلدر ! ديه باغيرمشسكزدر .

ژوفروا، مفيد ايله كوزل ارەسنده‌كی فرق واختلافی برمباينت‌تامه درجه‌سنه ايصال ايتمشدر : « كوزل برميوه صوصامش اولوب‌ده اونكله تسكين عطش‌ايتمك ارزوسنده بولنان بر آدم ايچون كوزل دكلدر، چاربندن، اورماننددن مادةً استفاده ايتمك ايستەين برصاحب ملك ، اونلرك كوزللكلرينی كوره‌مز ؛ اولسه اولسه استحصال ايده‌جك فوائدی اونوتديغی زمان اونلری كوزل كوره‌بيلير. فائده‌دن بشـقه برشی نظر اعتباره آلميان بركزيلی برآفت مخربه‌ده شايان تماشـا برشيئك بولنه‌بيـله‌جكی فكرنده اولمديغی كبی فيرطينه‌يی، يانغينی كوزل ديه اعلان ايدن هنروری ده دلی تلقی ايدر . شمديلك ايلك نظرده اچيق كورونن، فقط دها اينجه بر تدقيق وتحليل ايله تخفيف وتعديلی محتمل اولان شو اختلاف و مباينت جهتنده اصرار ايتميه‌رك بالخاصه موضوع تتبعمز اولان شيئه كچه‌لم :

صنعتك فائدهٔ اخلاقيه‌سی

قوزه‌ن، صنعتك اخلاقه تابعيتنی، اوغايهٔ صنعتك كوزللكدن عبارت اولديغنی ادعا ايتمكله برابر افكار عظيمه‌نك مواخاتنی ، لزوم آهنك اتحـاديني‌ده قبول ايدييور ؛ و دين و وطن واخلاقه متعلق مسائل مقدسه‌نك ، شعرك الك فياض منـابع الهـامندن اولديغنه‌ده اعتراض ايتميور . بو جهتلری باقيكز ، نه كوزل ايضاح ايتمشدر :

« فكرمزی بحقٍ حدود صحيحه‌سـنده طوتەلم . حق استقلالنی ادعا ايتمكله صنعتی ، دين و وطندن ، اخلاقدن آييرميورز . بونلر ، دائمـا آچيق طوران منبع طبيعت كبی صنعتك منابع عظيمه‌سـندن معدود در ، فقط شـوراسی‌ده محققدركه دين ، صنعت واخلاق تك باشنده برر عالم تشـكيل ايلدكلرندن بری ديكرينك خدمتنه وقف وجود ايده‌مز . بری غايه‌سـندن انحراف ايتديكی كبی غائب اولور ، درجه‌سی تنزل ايدر . صنعت كورجه‌سنه دين و وطنك اوامرينه تابع اوله‌بيليرمی ؟ حريتنی غائب ايتمكله تأثير سـاحرينی ، حكم ونفوذينی‌ده

تحریٔ خط حرکت، تفحص حقیقت ایدن بو بیقرار کنجلکه متوجه نامه غایه‌سنی کوسترەلم ؛ کندیسنه هیجان ومناقشه موضوعلری احضار ایدەلم ــ نصیحتسز هجو ، دواسز تشخیص ، اثر برکزیده ایچون آرتق اوکا کفایت ایتمیور ، کندیسنه فائده ویرمەدن دائما کولمك ، ظلمدر ، عادیلکدر . الم وستمدر . اوکا یوللرینی ارائه ، علل غائیه‌سنی کشف ایدەلم، تعبیر دیکرله اونك ایچون برمعلم اخلاق آموزدن زیاده فائدەلی اولەلم . عادتا بر واضع قانون کسیلەلم . مادامکه بوبابده بزه برمسئولیت وجدانیه توجه ایدر نیچون بشقه‌یولده حرکت ایدەلم .

تیاترو غایه دکل ، واسطه‌در . . . صنعت ایچون صنعت ترکیب بی‌مآلیله باغیرانلره رغماً . قومیدی ایله ، ترازەدی ایله ، درام ایله ، خلاصه بزه الك موافق ، الك مؤثر کلان شکل ایله نفع وفائدەیی تعقیب ایتملی‌یز . کمالی ، اخلاقی ، ایده‌آلی، خلاصه فائدەیی نظرنده طوتمیان ، ادبیات ، ضعیف ، مختل‌الصحه ، مرده زاددر . وقایعی ضبط ، بشری تصویر ، وقایع نویسلك ، فوطوغرافلك ایشیدر . بشریتجه الك نافع الك قیمتدار اولان شیئی پیش نظرنده طوتمیەرق ، زمانك مظهر تقدیری اولمش برمحررکبی تلقی اولنمقلغمی استخفاف ایدرم.

معمافیه دومانیس بونقطه‌ده بوتون افکارینه حاکم برفکر یکانه‌یه مالك اولمدیغی جهتله مقدمه‌سنك نهایتنده باقیکز نصل تناقضه دوشیور :

« نه عصرمی مجازات ایتمك، نه اوکا رهبر اولمق، نه اونی بشقه برشکله صوقمق ونه‌ده اکلندیرمك ایچون اورته‌یه چیقمش دکلم . نه براله، نه برحواری، نه برفیلسوف نه برشعبده بازم ؛ کچوب باقان ، کوروب حس ایدن ونظر دقته چارپان شیئی سویلین یاخود یازان برآدمم . »

اون طقوزنجی عصر حکماسی

ویقتور قوزن ، « مفید دائما کوزل دکلدر ؛ کوزل دائما مفید دکلدر . هم مفید، هم کوزل اولان عین جهتدن دکل برجهتدن مفید، برجهتدن کوزلدر . برمانیولەیه، برمقرەیه باقیکز ؛ شبهه یوقکه بوندن دها فائدەلی برشی یوقدر . معمافیه بونلره کوزل دیمکه قالقشمیورسکز . شایان حیرت برصورتده ایشلنمش

برده بو أفکاره مخالفدن ، مناقشه‌دن حذر ایدیکز . چونکه سزه یا احمق دیرلر ، یاخود حایلاز !

بو قواعد أصلیه‌یه مخالف ایسه‌کز کندیکزه أقونومیست دیمکه حقکز اولماز . فی الحقیقه ۱۹۰۱ شباطنده (پارس اقتصاد سیاسی جمعیتی) دور ودراز مذاکراتدن صکره موسیو (لیموزن) لك قوتلی محاکماتی نتیجه‌سنده بروجه آتی بر قرار اتخاذ ایتمشدر :

« کندینه أقونومیست دیمکه حقی اولمیان اصول حمایه طرفداری رسوم حمایه‌نك، ثروتك انتشاری نتیجه‌سنی حاصل ایتدیکنی ظن ایدر . »

بو جمعیت محترمه‌یی تشکیل ایدن ذواتك خلوص نیتلرنده اصلا شبهه یوقدر. فقط هر مسلك صاحبی کندی خط حرکتنی معقول برطاقم حادثات ایله اثبات ایتمه‌لیدر . بونلر ایسه حمایه مسلکنی التزام ایدن مملکتلرده حصوله کله‌جك فنالقلری اولجه تعداد ایدرك محاکمه‌یه دوام ایتمکده‌درلر . فقط بو کشفلرینك پك خیالی اولدیغنی وقایع وحادثات ارائه أیلمکده‌در .

عینی زاده : حسن تحسین

أدبیاتك غایه‌سی وحدود سربستیسی

— مابعد —

« صنعت. مفید اولملیدر » نظریه‌سنی الك زیاده شدتله التزام ایدنلردن بری ده دومافیسدر. تیاترو واسطه‌سیله بشرك اصلاح اخلاقنه چالیشمق فکری بوتون اثرلریله مقدمه‌لرینی طولدیریور، بو فکرینی نه قوران وتهورله مدافعه ایلدیکنی اکلامق ایچون بر اثرینك مقدمه‌سنی ترجمه ایتمك کافیدر .

اوستمزه آتیله‌جق طاشلردن قورقمیه‌رق سربست سویلیه‌لم . فعالیت فکریه بوتون وظائفك الك نجیب ومبجلی اولمازسه بوتون صنعتلرك الك چیرکینی ، الك ذلیلی اولور . تیاترو ، اصلاحات عظیمهٔ اجتماعیه ایله آمال علویهٔ روحیه‌نك استحصالنده قوللانمیه‌جق اولور ایسه سوقاقلرده یواش یواش اجرای لعبیات ایدنلرك مالی ، عادی خلقك مدار حظ غلیظی اولور . بوتون بویوك یوللرده

ژول سیمون بونیکیندلکده ینه نسبتله اعتدالپرور کورینیور. دیکر برطاقملری نه‌قدر ایلری واریورلر! سربستیٔ مبادلانك تطبیقیله ثروت مملکتك خارق‌العاده زیاده‌لشه‌جکی شویله طورسون بلکه بوتون دنیایه طاشار دینلر واردر! مثلا ۱۸۸۱ ده رایمس‌ده موسیو بازیل طرفندن سویله‌نیان برنطقده فرانسه‌نك او قدر برترقیسی، زراعتك او قدر توسعی تخمین‌وتخیل ایدیلیوردی‌که هندستانه ذخیره کوندرمکه قدر واریلیوردی. حتی « کونك برنده امریقه‌ایه بر پارچه اکمك ویرمك صورتیله کسب بختیاری » ایده‌جکلرینی‌ده علاوه ایدیورلردی.

ارباب شبهه، ریبیون قیصه برسله برسؤال ایراد ایدرلر:

— پکی، بوقدر تحت أمنیتده اولان بومحصولات مخصوصه مملکتمزی بسله‌مکه کافیمیدر؟.

— شبهه یوق، اکلامیورمیسیکز، اوزمان یالکز اخراج ایده‌جکمز أمتعه ایله بزده اولمیان شیلری اوده‌یه‌جکز. أجانب ادخالده بولنه‌جقلر.. بوندن باشقه... محصولات، آقچه ایله، پولیچه‌لرله، أسهام ایله دکل ینه محصولات سائره ایله مبادله وتأدیه ایدیله‌جکندن نه‌قدر فضله مال ادخال ایدرسه‌ك او قدر کسب ثروت ایده‌رز!

(ژان بانیستسه) صورت قطعیه‌ده شوقاعده‌یی وضع ایتمشدر: اولا برملت ادخال ایتدیکی محصولاتك قیمتی اخراج ایتدیکی محصولاتك قیمتنی نه‌قدرتجاوز ایدرسه اوقدر قازانیر.

ثانیاً بوملت تجارینك آلدقلری مبادله قیمتلری خارجه اخراج ایتدکاری أمتعه قیمتنی نه‌قدر تجاوز ایدرسه اوقدر قازانیر.

فرانسزلرك دیدکلرنی کبی Laissez faire, laissez passer موازنه کندیلکندن حاصل اولور.

بونکله برابر بو مکتبك شو مقدس نظریهٔ أساسیه‌سنی تذکر ایدیکز:

« کندینی حمایه ایدن برملت کوره‌نکه، فرانسزلرك دیدکاری کبی Routine کومولور ووحشته عودت ایدر » دوچارضعف اولور. قانسزقالیر وحدودلرینه کمرك خطلری‌وضع ایتدیکی کون، بر شی اخراج ایتمامکه کندینی محکوم ایدر.

آلمانیایه، حکومات متحده‌یه باقیکز!

مایه‌دن برقسمنی تحمل ایتملری لازم کلزمی ؟ کمرك رسومنك اول باول (پازار رسومی) کبی عدایدلمسنه نظراً جبایتی موافق حق وعدل دکلیدر ؟ »

بوندن باشقه رسوم حمایه نظریات ، تجارب اعتباریله‌ده شایان قبولدر . چونکه احتمال دها بك چوق زمانلر چفتجیلرمز ، فابریقه‌طورلرمز استحصالات ملیه‌مزك منابعنی زنده بر حالده بولندیرمق ایچون حمایه‌یه محتاجدرلر . شوراسنی‌ده اونوتمیه‌لم : رسوم حمایه، بدایت امرده بعض مشکلات احداث ، بهالیلق تولید ایدرسه بو مشکلات ، بو غلا موقت بر زمان ایچوندر . یاقینده بر کون کلیرکه اوزمان استحصالات ملیه‌نك توسعی ، رقابت داخلیه‌نك تزایدی سایه‌سنده بو مشکلات ، بو غلا تمامیله زائل اولور .

بوندن باشقه شونی‌ده قطعیاً بیلمه‌لیدرکه حمایه سایه‌سنده حصوله کتیره‌جکمز هرشی، سرمایهٔ ملی‌یی اوقدر تزیید ایدر . چونکه آشکار بر حقیقت وارسه اوده بر مملکتك زراعتی ، صناعتی ثروتنك دواملی واساسلی عواملنی تشکیل ایتدیکیدر . یالکز استحصال ملیدرکه اجرته ، تمتعه محل ویرر . یالکز بو اجرتلر، بو تمتعلردرکه ارباب مساعی‌یه ، ایستر اللریله ، ایستر ذکالریله ، ایستر سرمایه‌لریله اولسون چالیشانلره صاتیله‌جق مالی اولانلردن أشیا صاتون آلمغه اقتدار ویرر .

بو ، عقل سلیمه موافق کورینور . مع هذا کندیلرینی حقایق اقتصادیه‌نك منحصراً صاحبلری عد ایدن بعض علما طرفندن غیر معقول عد ایدلمشدر . بو ذوات بر طاقم قوانین ، دساتیر ، قواعد اساسیه‌یی توسیع وتفسیر ایده‌رك بر مملکت استحصال ایتمه‌دن استهلاك ایده بیلیر ، یاخود هیچ اولمازسه کندی استحصالاتنی آنجاق دیکرلرندن دها اوجوز حصوله کتیردیکی أموال وأمتعه ایله تحدید ایده بیلیر، دیه اعلان ایدرلر. بو کهانتلری بر آز دیکلیه‌لم :

مثلا (ژول سیمون) دیورکه : انکلتره أنلیمی، ومواد ابتدائیه‌ده‌کی ثروتی (؟) جهتیله دها اوجوز اوله‌رق دها مکمل ایپلك یاپارکن فرانسه‌نك پاموقدن ایپلك یاپمسی غیر معقولدر . دیکر بر چوق صنایع ایچونده حال بویله‌در . فقط حبوبات استحصالده بزی تعقیب ایتمکده مشکلات عظیمه واردر . هله شراب حصوله کتیرمك ایچون بزمله اصلا رقابت ایده‌یه‌مز . ایپکجیلك‌ده دخی کیمسه‌یه مغلوب اولمیه‌جغمز جهتله بوندن فضله نه ایسترز ؟ سزه صورارم . »

علمی

سربستئ مبادلات و اصول حمایه

— ۱ —

اوروپانك باشليجه ملتلرى كمرك اصوللرينى تعديل ايتمكده‌درلر. بو ده تجارت داخليه‌لرينى مدافعه وتقويه املندن نشأت ايديور. اكر بز ده فقر وضرورته دوشمك، محو وخراب اولمق ايسته‌مز ايسه‌ك بويله ياپمقدن كرى دورماملى يز. بو بابده ايكى أساس، بزه رهبر اولماليدر. مملكتمزده حاصل اولميان مواد اصليه وابتدائيه‌نك، مواد غذائيه‌نك، ياپمغه هنوز مقتدر اوله‌مديغمز، صورا عماليه‌سنى هنوز بيلمديكمز مواد معموله‌نك سربستجه ادخالنه مساعده ايتمك؛ فقط تارلالرمزده يتشديره‌بيلديكمز مواد، صنايعمزك معتدل فيأت ايله حصوله كتيرديكى معمولات ايچون كمركلر وضع ايتمك. چونكه بويله كمركلر اولماسه تجارت داخليه‌يى محافظه ايده‌ميز. هر كون متمادياً تزايد ايدن ويركولر ويريورز. اولا بودجه ستونلرنده آچيقجه يازيلانلر وار. بونلرك يكونى اولدقجه زياده‌در!. بونلردن بشقه بودجه‌ده يازلميانلر وار. بونلرك ده يكونى اهمال ايديله‌جك درجه‌ده دكلدر.

(ره‌وورم أقونوميق) رساله‌سى مديرى (ژول دومرغ)، بو بابده يازديغى مطالعه‌ده شويله ديور: « بوتون بو ويركولر، فرانسزدستكاهلرينك مصارف عموميه‌سنه مهم برصورتده علاوه اولنمقده‌در. آز چوق آچيق برطرزده، فقط بى امان برشكلده، تارلاده‌كى باشاغه، كيلارده‌كى شرابه، آخورده‌كى حيوانه، مكيك اوزرنده‌كى ايپلكه، دستكاه اوزرنده‌كى منسوجاته، اولرمزى ياپديغمز طاشه، دميره، كرسته‌يه يوكلنمكده‌در. فرانسه‌يه داخل اولان محصولات أجنبيه ايسه بو ويركولردن تماميله معافدر. بو عادلانه‌ميدر؟ شايان قبولميدر؟ أجنبى مستحصلى حدودلرمزى كچمزدن اول، بزم پازارلرمزده تجارت ايتمكه كلدكلرنده، تكاليف

« اوليون » دن ، بيلمم نره‌دن كلن پارچه‌لر اورته‌يه ياييليور ، بر تلاشـدر قوپيور .

كلين كوكی مردیوندن چيقاركن بوغوليورم ظن ايتدم . ايشته هر شی بيتمشيدی . عشقم مؤبداً كورکه قونلمشيدی .

باغچه‌ده قوملرك اوزرنده بر خشيرتی ايشتدم. آلاجه قاراكلقده بر سيغاره پارلديسی ، بر وجـود ظلی كوردم . بنی كنديسنه اسـير ايدن وجود بومی ايدی . ظاهر اوبقوسی قاچش ، — ها اونوتدم (مليكه) كبه ايدی — بر سيغاره ايچمك ايچون باغچه‌يه چيقمش. .. بن‌ده باغچه‌يه اينسه‌م، آياقلرينه قاپانسه‌م، عشقمی ... كولدم . ايچمدن قهقهه ايله كولدم . بو سـفر اوكا دكل ، كندی چيلغينلغمه كولدم .

ايشته دوغمه‌دن اولومه محكوم اولمش برعشق، خاير اولو دوغمش برچوجوق، ايشته دوغيور ، اولماز دوغماسون بيله ... قوروسون ، چوروسون ... قارنمده برقانسر كبی بنی اولديرمك ايچين يرنده قالسين .

بن‌ده حياتدن نصيبمی آلمشيدم. بنم‌ده قوجه‌م، چوجوقلرم ، يووق، برتك ياوروم واردی... فقط سوكيلم ، آه ، يوقدی .

برآغلامه صداسی ، بنی يتاغه قوشديردی ... رقيق ، اوزونتيلی، آغلايجی برنتی ... (نعيمه) می صوصديردم فقط ياصدقلره قپانه‌رق بن‌اغلايورم .

برساعت ، ربچق ساعت قدر بونلری قاره‌لادم. وجودمی صيقان،اولديره‌ن براحتياج، اعصابمی تيتره‌ته تيتره‌ته، روحمی أزه أزه بنی‌يتاغه قوشديريور. ياته‌جغم وياربن صباح... قاچه جغم.. بردقيقه دورمق ايسته‌ميورم، اوله جكم... برهيچ‌تريق، برصدا .. اوف، ياورومی اوياندیره‌جغم.

يومروقلرمی باشمه اوره اوره يتاغه اتلايوردم . يومروقلرمك دوكديكی بر قاچ تل اراسنده بردانه آق كوردم . ديوانه ! اختيارلامشم —: ايشته اثباتی — ده نه‌لر دوشونيورم .

۲ ايلول سنه ۳۲۳

مستنسخی : معبد حكمت

پدر وفات ایتمشـیدی . آرتق بو طرفـه کلمیوردق . بویکی باشـلانمش .. بلکه باشلانمامش بیله رومانم یاریم قاله‌جقدی .

أولدروجی ضربه ... برکون بنـه بوکونکی کبی مسـافر قالمق ایچین بورایه کلمشـیدم . عقلمه کلدکجه حالا تتره‌یورم . اوف ! دور ... تحمل ایده‌میه‌جکم . . روزکار ، کل سـینه‌می ایصیر ... اورادن چیقمق ایسـته‌ین شـیلری باری سن دیشـلرکله چیقار ... کیجه‌لر پارچه‌لانیور ، ظلمتلر دوکلیور ... برشـیلر اولیورم عجبا قیامتمی قوپیور .

. . . .
. . . .
. . . .

اوکیجه ، ملیکه‌نك عمکدن چیقارکن پارمقلریله اویناتدیغی بر اشارت دعوت اوزرینه ، اونکله اوطه‌سنه ، یاتدیغی اوطه‌یه چیقمیشیدق . . کوزلری طولو طولو ایدی :

— نه‌ك وار ، ملیکه ، دیدم .

او جواب ویرمه‌مش ، قاپولرك دیکله‌مسندن ، دیوارلرك افشا ایتمه‌سندن ، طوانلرك استهزاسندن خوف ایدیور کبی بنی تا پنجره‌نك اوکنه چکمشیدی :

— سویورم .

بن بو کلمه‌نك اشاغیسنی دیکله‌مه‌دن تیتره‌مشیدم .

او آکلاتیوردی، کیمی سوییور، بیلیورمیسکز ؟... اونی ، بنم سودیکمی .. اوکا أکلاتیور و « نه‌یاپه‌یم؟ » دیه صوریور ، اونکله ازدواجنك نصل اوله‌جغنی کوزلریله استفسار ایدیوردی .

هیچ احتمال ویرمدیکم برشیئی ایشتمکدن متولد کبی برتلاشله دیکله‌یوردم .

— اونکله هپ او آلایلرم ، قلبمك اوکا قارشی ضعفنی کنـدی نفسمه بیله حس ایتدیرمه‌مك ایچین ایدی .

دیوردی .

دوکون ... بر هفته‌در ، همان کلینه یقین بر اهتمامله بزده ، بتون دعوتلی قیزلر حاضرلانیوردق . قاچ آی اولدن مودا غزته‌لری ألمزدن دوشمه‌یور .

اوکا ایشیتدیره‌جك درجه‌ده سسلیجه کولردك . . . اووقاریشه خلل کتیرمز . کیدر. اما امینم که ایچندن قیزار. هله ملیکه‌نك، ارقه‌سندن تقلیدینی یاپه‌رق قوللرینی صاللایه صاللایه اونك کبی بریورویشی واردی‌که . . اوتقلید ایدر بن قیریلجه‌یه قدر کولردم .. اوچوجوق، اوکنج اوزمانلر اون آلتیسنده واردی: بزبونکله نیچین بوقدر اکلنیوردق ؟ . . .

برقاچ سنه صوکره اکلامشیدم که بن بوکنجی سوییوردم. اونی کورمك ایچین . . آه دیلم ، دیلم دکل ألم طوتیلیور ـ سویلیه‌میه‌جکم ، یازه‌میه‌جغم . . ملیکه‌نك اسکی آلایلرینه بك اشتراك ایده‌میور، متمادیاً دوشونیوردم. بوینه بن‌ده اونك هدف استهزاسی اولیوردم : « جدیلشمشیك »

برکون کوزمه چارپدی . او ، اوبك ، بزه ، یوق بکا دقت ایدیوردی . برکون ایکیمز ، ملیکه‌وبن ، براز کوشکلرمزدن اوزاقلاشمشدق .اونی کوردك .. برقاچ ارقداش طوپلانمشلر یاواشدن برشی قونوشیورلردی . اوکلرندن وقارله، دوغریسی عظمتله کچدك .. براز صوکره آرقه‌مزدن برقاچ کلمه فصلداندیغنی اونلرك ، اونك دوداقلرندن اوقودم .

بوبر چوجوقلق دکلیدی ؟ عجبا حقیقةً بوبرسوکی‌می ایدی؟ آه !.. برکون اینجه اکلادم که اونکله اکلنه‌میور ، ملیکه‌نك دیوانه‌لکلرینه‌ده عادتا قیزیوردم : اونی سوییوردم .

نه‌تحف تصورلرده بولنوردم .. اونی هردقیقه کوره‌بیلمك، قومرال‌صاچلرینی اوقشایه اوقشایه ، هنوز تربیقلرك کیزله‌دیکی پنبه دوداقلرك ـ بوسه‌لری کیم بیلیر نه‌قدر.... ـ بنی سودیکنه دائر لاقردیلرینی روحله دیکله‌مك .. او، رنکی تعیین اولنه‌میان کوزلرینه باقه باقه آغلامق .. اینجه تراش یرلریله ـ بعض تحف نسج اولنمش پاوش قدیفه‌لری طرزنده ـ سرتلشمش سیمایی اللرمله اوقشایه‌رق حزنلرینی اویوتمق ... اوکا مالك اولمق ... خایر ، اونك اولمق ...

کاشکی ، دیردم ، قابل اولسه‌ده بر ارکك قیافتیله اونك بولندیغی درسخانه‌لرده بیله یان یانه دائما بولنسه‌دم ـ صانکی بردقیقه برلکده بولنمشز کبی ـ اونك روحنه کوره روحمی ، وجودمی ، هرشیئمی حاضرلاسه‌دم..

اوف ، صیقیلیوردم .. نه‌تحف تصورات .. اونلری دوشونمك ...

روزکار وجودمك مسامالرینك هر یرندن آیری آیری نفوذ ایدییور . اوشو-
یورمی‌یم ؟.. بیلم! فقط تیتره‌یورم . بوحال بکا شمدی‌می اونوتدیردی ... کنج ،
یوق کنج دکل، — ذاتاً هنوز پك کنجم — چوجق اولدم .
اوت... شمدی خاطرلایه‌میورم. اون درت‌می، اون‌التی‌می سنه اول ایدی، بزده
ایلك دفعه شو جوارده‌کی کوشکلردن ، شو ، کویك اغاجلر ایچنه کومولمش
بنالوندن برنده اوتورمشدق. صوکره بر قاچ کوشکده دها یازلرمزی کچیردك..
لکن بن بو زمانلری دوشوندکجه نیچین دها زیاده تیتره‌یورم. اودقیقه‌لره - ولو
دوشونه‌رك - عودتدن قورقیورمی‌یم .؟
هاه! ایشته ینه هپسنی کوربیورم .. ایشته دائما کولکه‌لکلرنده (ملیکه) ایله
قوشدیغمز ، چنبر یوارلادیغمز، ایپ آتلادیغمز قوملی یول.. النده اوزاندرق ،
- بوکوشکه کلوب کیدن برخواجه خانمك ویردیکی - درسلرمزی تکرارلادیغمز
ایری چنار .. مینی مینی قرمزی بالقلرینی اغاجلردن قوپاردیغمز قوز الالری
آنه‌رق قاچیرتدیغمز سیاه حوض... اوزمانکی طراوتلرینی قاچیرمش، اختیارلامش
بر قاچ کل فدانی ...

پدری أرینه‌ن ، اوغلم خسته‌لق ، مال دو برایت ، باشلادیغی زمان اطبانك
توصیه‌سیله برسنه ، ایلك دفعه ، شوچاملرك اراسنه بوزولمش کوشکه ، صوکره
مختلف سنه‌لرده شو اطرافده‌کی صاری ، بیاض ، تیرشه ، بویاسز .. ، تاحینی
کوشکلردن هربرینه طاشینمشیدق؛ هپ‌ده بوجواره کلیوردق . زیرا بابامك
بوجوارده طانیدیغی بر (علاالدین‌بك) - ملیکه‌نك پدری - واردی. باتوننه
دایانه‌دایانه‌اونره کیدر، اوبزه کلور، کیجه‌لری مسترنح زوزکلکاریله اولدیررلردی
آه ! چوجوقلق ، خاطرمه کلدکجه کوله‌جکم : شوراده برکره داده‌لك
انکنه طاقدیغمز برتنکه‌نك . . . . - آه ! نه سویلیه‌جکم .. عادتا چیلدیرمشم -
برکوچك بك واردی - اوندن بزه‌نه ایدی - یوق . اونکله نه‌قدر اکلنیردك
. امتحانلرینی بتیریریو . یازك برچوق زمانی ، بوراده واقانسله کچیریردی.
او ، اقشاملری استاسیوندن کلیرکن . یاخود بورادن کچرکن بزشوراده
دیوار دیبنده دورور بعضاً خفیف ، دوداق اوجیله ؛ بعضاً عادتا

شورادە ، شو قاریوله‌نك بر کوشه‌سنه بوزوله‌رك میشلدایان یاوروجغی ، (نعیمه) می نه‌دن اونوتدم . بوکیجه اونی باباسندن آییرماسی‌ی ایدم ؟ ..

أوت ، بوکیجه بکمدن ، جانمز قدر سودیکمز یاوروجغمزله برلکده اذن آله‌رق اسکی مکتب ، چوجوقلق رفیقه‌لرمدن برینك ، (ملیکه) نك کوشکنده مسافر بولنیوردق . بزم بکك صیقلغان متوحش طبیعتی ، هیچ بر یره کیتماسی بزی ورایه یالکزجه یوللامشیدی . بن‌ده کلمیه‌جکدم . اما ملیکه‌ده مکتوبنده نه‌قدر اصرار ایتمشیدی یا . . .

ایکی کشیلك حیاته بوقدر سنه آلشدقدن صوکره یالکز قالمق نه‌قدرده کوچ اولیور . شمدی اوجکمزده اوله‌ایدق یمکدن صوکره بالقونه چکیلیر . قمرك اینجه نورلریله ایشلنه ایشلنه ، روزکارلرله طاتلی تبسملر طاقنه طاقنه ، اونکله نه‌لردن بحث ایتمزدك . او بکا ، قلمدن کلیرکن کوردیکی ، ایشتدیکی ، اوفاجق بر وقعه‌یی سوسلیه پوسلیه اکلاتمغه اوغراشیرکن ، چارشونك غلبه‌لغندن ، چایخانه‌ده بر ارقداشنك اکلاتدیغی ظریف برفقره‌دن بحث ایدرکن بن یا انتاریمك قیرمه‌لریله اوینارم ، یاخود مدید خنده‌لرله آغزم قولاقلرمه قدر کریله کریله ، (نعیمه)مزك هرکون بیتمز توکنمز غریب حاللرینی سویلرم .

امان نه‌قدرده صیقلدم . . بو یالکزلق نه فنا شیمش ... قیز ایکن نیچین بویله برحسله متحسس دکلدم . زیرا یالکز اولمامق ... برلکده کوله‌جك ، آغلایه‌جق بروجودم اولمدیغی ایچون ، اولذتی بیلمزدم . . اووف ! .. چوق صیقلدم .

کوندوز اقشامه ، کیجه‌ده برقاچ ساعت اوله قدر رفیقه‌مله ، چوجقلغمزدن ، کنجلکمزدن ، ماضیمزدن ، آتیمزدن ، هرشیدن بحث ایتدك . . کولدك ، بعضاً قاتیلنجه‌یه ، ایکی قات اولنجه‌یه ، دیزلرمزی طوتنجه‌یه قدر کولدك . . بعضاً کوزلرمزی مظلم ، نوار سحابه‌لره دیکه دیکه دوشوندك ، سویله‌دك ، صوصدق یالکز اغلامدق . فقط شمدی اغلامق ایسته‌یورم . او ، قوجه‌سیله ، بکیله‌چکلدی . بن یالکزلغمله ، هایدی اك نهایت شو برشیدن اکلامازم ، ایکی لقردی‌یی طوپلایه‌ماز یاوروجقله قالدم . عقلمه اویله اسیورکه چوجغی اویاندیروب ، هیچ اولمازسه بردقیقه اونکله مشغول اولسه‌م . . . غالبا چیلدیرمشم . . .

پنجره‌نك اوکنده عادتا کومولدم . اینجه صاچلرمی ، آووجلریمك ایچنه آلدم . .

ایسته‌یوردم . وقاچدم . او اختیار قادینك درین درین حیزلایان سسی کیجه قراکلقلری ؛ یالکزلقلری ایچریسنده ایکله‌یوردی . برآز صوکره اووالرك تنها سیاهلقلرنده ، نهایت اوده دویولماز اولدی .. شمدی ، نه زمان برکوبه اوغراسه‌م ، هپ اوسس ، هپ او « أسما أسما قیزم .. » ندای مکدری ، هپ کیجه قراکلقلری ، یالکزلقلری ایچریسنده ایکله‌ین او والده‌نك سسی خاطرمه کلیر .. وبن اونك صاف ، مقدس روحی ایچون فقیر چوبانلره ، محترم اختیار کویلیلره صدقه ویررم ..

علی فؤاد

مسافرلکده برکیجه

۱۷ تموز . ۳ کیجه ساعت : دورت بچق

اوطه‌مك قاپوسی یاواشجه غیجیردادی . پنجره‌لردن دوکولن هوای رقصان ، منتشرلر اوزرنده اوأسکی قاپی‌یی ایکی طرفه صاللامقده ایدی ، چیپلاق آیاقلرمله قاریوله‌دن ، اویومق ایچین کیردیکم حالده اویقوسزلقله بنی اولدیرن یردن صیچرادم . اوصو لجاجق قاپونك یاننه کیتدم . ضعیف أللرمه ویره بیلدیکم قوت عصبیه ایله طوقاغی صیقیجه چویردم .

وجودمی تحف بر یالکزلق اوقشایوردی . پنجره‌نك اوکنه اوتوردم پانجورك برقنادینی حیزله ایتدم . تا یوقارو قاته قدر چیقان خانم ألی داللرینه چارپه‌رق دوندی . شدتله قپاندی اونی چنکل ایله ایلیشدیردم . سرین ، داللرك آراسنده صیزیلان قوقولی برروزکار . . . یاپراقلره سورتونه‌رك ، قورولرینی دوکدکدن ونهایت قارشوسنده آچیق صاچیق بولدیغی صاچلره ، پریشان صاچلرمه خفیف بر موجه ویردکدن صوکره کوکسمی اوپه‌که ، یالانه ، ایصیرمغه کلن حرصلی برجریان . . . کوندوزدن آچیق قالمش برفسقیه‌نك سینهٔ سمایی تیتره‌تن نازلی ، رقیق سسی .. قوشلرك جیویلتیلری ... قوربغه لرك آراده بر ایشیدیلن اورکنج صدالری .. نهایت دورت طرفدن وجودمی صاران سیوری سینکلر...

نیچین بو کیجه ، بواوطه‌ده یالکز بولنیوردم ؟ آه .. اونوتدم یالکزمی‌یم‌یا...

بر چوجق ، چوبان ، اقشـامك حزنی ایچنده ، آغیر آغیر قویونلرینی کویه کوتوریيور ، چیتلرك کنارنده کوپکلر باغیریيور ، قادینلر اینکلری صاغمق ایچون قوشـیور ، بیاض صـقاللی ، یامالی وبعض یرلری بیرتیق خیرقه‌لی فقط تمیز بر کویلی اختیـار ، بنی اوینـه دعوت ایده‌رك : « بیورك آغام ، بیورك دییوردی . بزه بر کیجـه‌لك تکری قنوغی أولك » أی هر دورلو آلایشـدن منزه اوله‌رق وخشت آباد طاغلرده ، ایصسز قیرلرده مسکن طوتان بختیارلر ، بر کیجه‌لك مسافریکزم ، بنی قبول ایدیکز .

کوچوك بر أو . موسم صوك بهاره دوغری اولدیغی ایچون یوکسك بولنان موقعنك هواسی ، اوجاغی یاقدیرمشدی . او محترم اختیار وجود ، او عالی مسافر پرور ، قارشیمده برچوجوق کبی صاف ، برروح صافی کبی متواضع اوتوریيوردی . بن ، کویلرینی ، اورمانلرینی ، دوکونلرینی صوریيوردم . او ، بکا ، بومنزوی کوچوك دیارنده ، اوقدر شهرلیلرله قونوشمادیغی ایچون ، صقیله صقیله سویله‌ین سوزلریله « یارین ایشته محصوللاری قلدیرر ، اوندن صـکره قیش ایچون آزیق ، اودون ، طارخانه ، بولغور حاضرلارز ؛ شوراده ، دره ایچریسنده ، دکرمن وار . اوراده ، اونی چوجوقلر اوکوتور ، کنج قیزلر یارمه‌لری ئیریشکیلری حاضرلارلر ، دلیقانلیلر اودونه کیـدر ؛ قیش کلنجـه تازه کلینلر ، یوك ایپك کچه‌لری دوقورلر ؛ بزاینر شهرده صاتارز .. » بن شومصاحبهٔ عزله مست صمیمیت بر حالده ، بوکذارش عمر معصـومی دیکله‌یوردم . . بو آره‌لق ایچری یه بریسی کیره‌رك : « بابا اسمـا آغیرلاشـدی .. » دیدی اختیار یرندن فیرلادی بنی ده چاغیردی .. یانمزده بونك کبی کوچوك بر أوه کیردك .. اوجاغك اوزرنده برلامبه یانیور ، صاری ضیاسنك محیطنده اودونلری أسمر دومانلر ایچریسنده أریین اوجاغك یاننده بریسی یاتیيوردی . آلتنده‌کی شیلته‌سی ، بر دانه قانی یورغانی اینجه وأسـکی فقط تمیز پاك وعالیدی . یاتاغك آیاق اوجنده ، صاچلری آغارمش برقادین « یاوروم یاوروم » دیه اغلایوردی . اختیار ایلرله‌دی . یاتاغه قپاندی ، « أسما أسما ، قیزم » دیدی .. صـوکره بردنبره قالقدی ، « بکا ارتق جواب ویرمیور » دیه کوله‌رك قاپی یه دوغری قوشـدی . بن ده اولمشدم ، بن ده قهر اولمشدم ، همان آدملریمك یاننه قوشدم ، حیوانلری حاضرلاتدم ، آرتق کیجه کلمشدی .. کیتمك وقراکلقلر ایچریسنده بورادن قاچمق

مظلم ترانه‌لر

ـ تحسین ناهید بکه ـ

خلجانلرله مضطرب ، مفتور ،
أبدی برقرا کلغك سسز
ودرین ظل ماتمنده دکز ،
دوشونور ، خسته خسته ، ایکلر ، اویور .

بو مدید اضطراب وصمت وسکوت ،
روح لیله ، یاواش یاواش ، یاییلیر ؛
قاریشیق کولکه‌لر ، بش آلتی عصر ،
عمق ظلمتده منفعل ، مبهوت ...

متهیج ، پرانفعال فراق ،
بوتون اوکسوزلکیله آغلایه‌رق
فوق رأسمده صیزلایان بوسما ،

ظلمات تصورمله صولوق ،
غم وحزنه پناه اولان ، برافق
آچیور ... اووخ ، سنمیسك ، فردا ؟

ـ ۱۹ نیسان ۳۲۳ ـ

مصطفی ۴ ,وم

کوچك حکایه :

کشکه کورمیه‌یدم ..

آقشام اولیوردی . یولم برکویه اوغرامشدی ، کوچوك طاغلرك اتکلرینه
دوغری آشیان طوتان بومینی مینی کاشانده برکیجه قاله‌جقدم .. پنبه طوپراقلی
تارلالردن اینکلر کلیور ، چیدم ، طاغ شبوبی ، پاپاتیالردن بردعت یاپان کوچوك

كلديلر ، ایشته ، بو ساحلده صدف قوملی یره ؛
آرابه دوردی ، وانلر متفکردی ینه .

شیمدی کوکلردن اینه‌ن راز منورله ده‌کیز ،
ذهبی بوسه‌لر آلتنده اویور پك سسسز ؛

لاجورد برپچه آلتنده ملك کوزلی نجوم ،
بو تماشای طبیعتله یورولمش ، مجموم . .

دوشونورکن ، قورواقلرده‌کی خوشبو ألحان
روحی شفقتله اوپرکن ؛ . . . اوزمان ، آه اوزمان ؛

زوجی ، خولیالره دالمش دوشونه‌ن زوجه‌سنی
بر رقیق بوسهٔ سوداله اوپوب :
« آه ! . دیدی »

سنی بیلسه‌ك ، سنی بیلسه‌ك نه قدر سوه‌ده‌یم
« بو بویوك عشقمی تعقیب ایده‌رك یوكسه‌له‌لم »

عجبا کیمدی بو مسعود ایکی چفت کیم بیلسه‌ك ؟ !
هایدی کل سویلیه‌یم ، کل :
- بری سنسك بری بن !

بری سنسك بری بن ... اوخ نه سعادت کوزه‌لم ؛
شیمدیدن کل او کوزل کونلری تقدیس ایده‌لم .

چفال اوغلی : ٢١ — شباط — ١٣٢٢

تحسین ناهید

ینه بر لیل مکوکب ، وقمر یوکسه‌لییور ،
قوملی ساحللرك اوستنده ملکلر کزییور .

لاجورد حاره‌لی، ساکن صولر اوستنده قمر ،
بر پرینك، ذهبی صاچلری شکلنده یوزه‌ر .

چاملرك نفتی سکونتلری عمقندن بر
بلبلك نغمه‌سی اعصابه سکونت کتیرر .

ینه چاملر آره‌سندن سوزولن بر روزکار ،
بر بویوك مروحه طرزنده سرینلك ایثار

ایده‌رك روحمزی بوسهٔ شفقتله اوپر .
او زمان ، آه او زمان براب سودا پرور ،

صانیایر روح محیطاته شعرلر اوقویور ...
شیمدی آفاقه اینه‌ن سیسده پریلر اویویور .

چیقدی چاملر آره‌سندن کوچوجك ، برآرابه
نه قدر بکزه‌مه‌ده برمتحرك یووایه ..

کلییور ساحله ؛ باق ، صاغده بیاض مشلاحلی
برکوزل تازه قادین صولده‌کی أرکك ، یاشلی ،

یوق یاکیلدم ؛ اوده کنجمش ، متفکر ، حسی .
بوقادین ؟ . . . آ ! . . طانیدم بن : او أرك صاحبه‌سی :

او کوزل کوزلری برمعبد خولیا کبیدر ..
نرده کورسدم تانیرم ، روحمه برلرزه کلیر ؛

بوسیاه کوزلری لکن سکا پك بکزه‌تیرم .
زوجی ساکن ، متفکر . . . اوده کویا کندم !

واوپر روح قر، هپ اوکوچوك کوشکی ینه ...
عجبا کیم بوکوچوك لانه‌یه صاحب ؟! .
دیکله :

بوکوچوك لانه‌ده برزوج ایله برزوجه یاشار ؛
وسعادتلری هپ بویله محیطاته طاشار ..

غالبا ، تام ایکی ییل اولدی که اولنمشلر
تاچوجوقلقده فقط بربرینی سومشلر

یاشامشلر متأثر ، متهیج خیلی .
صوکره برلشمه‌لریله بوکوچوك لانه‌جکی

چاملرك سینهٔ مخفیسنه یاپدیرمشلر ،
وکلوب بورده پریلر کبی صاقلانمشلر .

شوکوچوك بالقونه بعضاً ده چیقارلر، بویله
کولوشورلر ، سوبشیرلر ، اوپوشورلر ؛ ایله

قاریشیرلر، قورولقلرده کزرلر ساکن .
بعض مهتابده، صاندالله چیقارلر ؛ لکن ،

أکثریا، اوکوزل لانهٔ پرخوایاده ؛
یاشایورلر ایدی وارستهٔ قید فردا .

زوجی ساکن ، متفکر — صانیرم — برشاعر ،
زوجه‌ده بلکه ، أوت بلکه‌ده برشاعره‌در ...

پك ، بکندم بوکوچوك عائله‌یی بن کوزه‌لم ؛
سن‌ده تقدیر ایدییورسه‌ك بونی تقلید ایده‌لم !

چاملرك خوش قوقوسیله قاریشان بر روزكار،
دائما اورده كی ساكنلره صحت یوللار .

كون دوغاركن، بوكوزل ساحله بر بوسه كلیر ؛
صانكه اطلاس صولر اوستنده پریلر كزینیر !

كونشك پنبه أفقدن سوزولەن أنواری،
باشقه بر بلدۂ سوداده آچان أزهاری

بوكوزل لانۂ خولیایه مسرتله دوكر ؛
وكلیر بورده یاتان چفتلری شفقتله اوپر .

عاشق اولدم بوظریف لانه‌یه روحاً كوزەلم ؛
سن‌ده سودكسه ، أوت ، كل‌ده برابر كزەلم .

آقشام اوستی ؛ بومسافانه اینەن كول رنكی
غازۂ شعر آرەسنده كونشك پنبەلكی ،

افقك اوستنده هنوز زائل اولوركن ، زهره ،
مائی انظارینی مد ایلیەرك لانه‌جكه

برشعر ، شعر حقیقی اوقویوركن ناكاه
یوكسلیر افق اوزرنده اوصولوق چهرۂ ماه .

شمدی آرتق كیجه اولمش وافقلرده ذهب ...
لاجورد برپچه آلتنده‌كی یلدیزلر هپ

اوكوچوك لانه‌یه شفقتله اوزاقدن باقییور ؛
بوتون أنظار لیالی اوكا كویا تاپیور !..

شمدی آی، بربولوط آلتنده پریلر كیدیر ،
سیسلی ساحلره برلرزش سودا كتیرر ..

بر برینی قووالایان شفاف کره جکار شکلنده توالی ایدیبوردی . سوقاقلردن کچنلر ، شمسیه‌لرینک آلتنده غریب وضعیتلرله اوتده بریده تشکل ایدن مینی مینی کوللردن و آیاقلری آتنه دوغرو کان نهرجکلردن آتلایه‌رق قالدیرملر اوزرنده سرعتلی آدیملرله یورویورلر وباشلرینی قاچیلایان بو طوفان موقتدن قورتولمق ایچون عادتا قوشیورلردی ...

بر آرالق یاغمور دیندی . و سماده یر یر بور کومه تشکیل ایدن اسمر بولوطلر آراسنده ، شمسك کاه کورونوب ، کاه اختفا ایدن سیمای خنداننذن اطرافه نورلر ، تبسملر سرپیلمکه باشلادی . صانکه سیاه بر قیدشدن صوکره بردن انکشاف ایدن زرین بر بهارك شعشعهٔ انواریله کائنات یالدیزلاندی . فقط بوده چوق دوام ایتمدی . یکدیکرندن انفکاك ایده‌رك افقلرده تحشد ایدن بولوطلر ، آنی براستیلا ایله تکرار سمایه هجوم ایتدیلر . یاغمور ینه باشلادی . کویا اونلرك اعماق سیاهنده اختفا ایدن بردست غیرمرئی ، اورادن بوتون کائناته آووج آووج شفاف اینجیلر سرپیور .. وسینهٔ ارضی بو باران درو الماس ایله ترصیع ایتمك ایستیور کیبیدی ...

سلیمانه جمیل

منظوم حکایه

سراب مستقبل

— ۱ —

آدانك چاملی ، کوزل ساحلی اوستنده ، ظریف
برکوزل لانهٔ سودا .. بو کوچوك کوشك ، بو لطیف

یووانك هرطرفنده ، کیجه کوندوز ، مرغان
پرمسرت اوچوشورلر واوترلر ، اوزمان ،

بوسعادتلی ، مسرتلی ، کولر یوزلی اوه
متمادی دوکولور هپ اوچوشان برنغمه .

اوصولوق کوزکه شیمدی طوپراقدن
سیر ایدر باشقه برهلال سمن ،
بن که افسانهٔ تخیلدن
هپ حیاتمده برأمل طاشیدم ،
اوصولان شعر صاف ومغمومی
هپ اوماضیله دویمق ایستردم ،
کوزلك صمت پرفسونده .
کل بو شامك کومش سکوتنده
بوصدفدن هلاله قارشی سنك
بربشیل بوسه صافلایان کوزلك
کورهیم جنتده آنیمی .

احمد هاشم

باران در وألماس

ـ ٦ مارت ٣٢٤ پنجشنبه ـ
« شهزاده باشی »

پردهلری اینمش اودامك قراکلق بر مغارهیه بکزهین اعماق سیاه سایهدارنده ، قویو فس رنکی پردهلرك نیم کشاده قنادلری آراسنده ایچری یه نفوذ ایدن خفیف بر موجهٔ ضیا تیترهرکن دیشاریده مبذول بر شلالهٔ قطرات شکلنده نزول ایدن یاغمور دائمی ومتقطع ضربهلرله دوشدیکی یرلرده بعضاً براق بر صدای بلوری وبعضاً اصم بر طنت مطردهٔ آهنین حصوله کتیرییور . وبن سامعهمده بر عکس لطیف خولیادار اویاندیران بو مینی مینی طراقهدار الماسپارهلرك آهنك سقوطیله مست، ومستغرق حظ وسکون، پنجرهنك برقسمندن جابجا پوشیدهٔ سحاب، مائی سطحلری کورونن سمایی تماشا ایدییوردم . . .

بویله یکدیکرینی تعقیب ایدن قطرات، کاه شدید بر تهورله زیادهلشهرك، بعضاً بر نفس تعب وفتورله کسب سکون ایدهرك دوشییور . . وجاملر اوزرنده

بونلر ، آه أى حيات مبتهله
ايشته بونلر ، وهپ بو أسكى يكى
شيلرك حزن وابتساميله
بو مساعى پناه پر خوليا ،
آرايور ، ايشته بكله‌يور كويا
بر قادين لمسهٔ نوازشنى .

— ١ اغستوس ٣٢١ — فائق عالى

هلال سمن

دها پك ياورو، پك كوچوككن بن ،
بويوك آننه‌م طوتاردى آلنمدن ،
« بكا باق ، بويله دلبرم ! » ديردى .
صوكره ماه نو انجلايه باقار ،
لب مغمومى بر بكا صاقلار ،
برخطاب سمايى ديكلردى .
أى حياتمده هردوغان دردى
قلب ايدن بر ضياى حسى يه ،
بو دعاسيدى أسكى بر روحك
سيس وظلمنده كيزلى آتى يه .
ليلهٔ غيب ، سر مستقبل ،
چشم صافنده خسته برچوجوغك
كيزلى فجرك ضيالرندن أمل ،
برتسلىٔ مهربان آله‌جق ،
اوخرابات نار وساكته‌يه
دوغاجق بلكه برضياى شفق .
بويله هرنو هلالى سيز ايتدى ،

بوهنوز بیتمه‌مش ترنملر ،
– كه سكوتنده انتظار ایكلر –

بو رسملر ، بولوحه‌لر ، بوبنم
آشنایان قلب پرحزنم ،

وخصوصیله عشق ، امید وأمل ،
بوءؤ بد شماع مهرأزل ،

قاراریركن هپ آسمانعده ،
بویله أك مضطرب زمانعده ،

تسلیتكار اولان بو هیكللر ،
كه باقار ، حس ایدر ، كولر ، سویلر ؛

صوكره یالكز لغمده هر بریسی
أسكی بریادی ، أسكی برحسی ،

هپ او أشیای مرده اقباله
خاص اولان براسان مؤلمله ،

بكا اخطار ایدن بو یاپراقلر ،
بو خزاندیده یادكار بهار ،

بو حزین خاطرات پژمرده ،
— كه كوچوك برنشیده قلبنده —

هپسنك بر مزاری ، خولیادار ،
مختفی برمزار نغمه‌سی وار .

پرده‌لر ، ذاتی ، هرزمان مسدود .
بی تکلف هجوم ایدوب کیره‌رك
بوسکون وظلالی اینجیته‌رك
واضع ، آواره برضیا مردود .

بو صنمخانهٔ خیالی‌یه
آنار انجق کونشده برسایه ؛

وفقط ، بعضاً التماع قمر ،
بوخفاکاهه کیزلی کیزلی کیرر .

اوزمان ، حجره‌مك حیاتی ، أصل
روح سوداسی وار . ضیا ایله ظل ،

منکشف مستتر خیاللر ،
اوپوشور ، رقص ایدر ، ترنم ایدر .

روح ارض وسما اولان حسنك
یاری عریان ، بوتون برهنه ، بوتون

راز وسامان پرشبابیله
چشم تبجیله ، روح تقبیله

منکشف ، منجلی تماثیلی ،
بوتماثیل صنعت أکلیلی ،

شمدی عاجز ، زبون ودرمانده
سورونوب طوردیغم بوچوللرده ،

بکا ، بر واحهٔ تسلیدر .
بو کتابلر ، بو دسته دسته شعر ،

آقشام ، صولر قرارمده رنك زوال ايله ،
قوشلر اوقور طبيعته منظومۀ وداع .
تك توك اوزاقده پنجره‌لر ، اشتعال ايله ،
تقديم ايدر افقلره كلدستۀ شعاع .

ديكلر صميم روحنى ، يورغون مكونات .
برذوق محرميته دالمش بتون جهان .
قارلر سقوطه باشلادى ، خوابيده كائنات ؛
أى موسم شتاده بوشب لانه‌سز قالان !

حسين سيرت

حجره‌م

اويله رنكين دكل ، فقط مونس ،
حار ومونس برآشيانۀ حس .

ساده ، برشاعر غريب اوطه‌سى ،
روحنك برپناه يكتاسى .

افق قوس‌وقزاى رؤيتده
نه منور وسوسلى برجاده .

نه كوزل برپنا ، نه‌بر بولوار ،
نه دكز وار ، نه‌بر كوچوك قورو وار .

خارجاً بويله بى‌نصيب حيات ،
ساده ، محروم .. أوت ، فقط حرمى ،
بوصميمى حريم محترمى ،
بنجه بيت‌الحرام حسيات .

أدبيات

قارمن

يادمده‌در ، بوكون كبی ، ايلك كورديكم زمان ،
برمرغ نوپريده قدر بختيار ايدك ؛
اوينار ، قوشار ، كولر ، طولاشيردك أملغشان
برسرچه خنتيله ، قوشم ، بيقرار ايدك .

هرلانهٔ شبابه قونوب اوچديغك زمان ،
پايكده چرپنيردی أمللر ، غراملر ؛
تعقيب ايدردی راهكی بيك آه ناتوان
بلبللريدی فرقتكك مست ومحتضر .

آچدك بتون أمللره آغوش پرهوس .
هردستهٔ محبتی بركره قوقلادك .
هرمرغ ازدواجه ديدك : «ايستدم قفس .»
هرمشتریٔ وصلتی اوپدك ، قوجاقلادك .

أزدك يازيق آياقلرك آلتنده آغلايان
فرمانبر نكاحكی براحتشام ايله .
هنكامهٔ وداعده لاقيد وخنده زن
سيلدك غبار پايكی أشك غرام ايله .

قيش كلدی ؛ شيمدی هرطرف آلودهٔ بخار ،
آواره بردومان باجالردن اوزاقلاشير ...
هركس ، چكلدی أولره مسعود بختيار ،
هرجفت لانه‌ساز محبت قوجاقلاشير .

مندرجات

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی، علمی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

برنجی سنه　　نومرو ۳　　برنجی جلد

۲۸ شعبان ۱۳۲۶

۱۱ ایلول ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی : جغال اوغلنده دائرهٔ مخصوصه

مطبعهٔ عامره

۱۳۲٤

ویره‌جكلرینی امید ایتدیكم بو حیات متزوینه‌یه دیمك كه او مدهش، او انصافسز اولوم خاتمه چكمشدی. بو فجیع خاتمهٔ حیات نظرمده اویله وحشیانه بردهشتله بویودی‌كه قورقمغه باشلادم. كوزمك اوكنده یاری آچیق طوران او مكتوب قارشیسنده وجودم حركتسز ایكن ذهنم، زواللی آرقداشمك شیمدی چكمكده اولدیغی اضطرابی تصور ایدییوردی. بر طرفدنده بو كونه قدر هر كسدن صاقلادیغی اوسر حیاتی شیمدی اولومك فاش ایده‌جكی مطالعه‌سیله متسلی اولیوردم. ذاتاً مكتوبده خسته‌لغك اسبابی، سوكیلی زوجه‌سنك ساكن و آسوده بر اولومله ترك حیات ایتدیكنی یازدقدن صوكره كندینه نقل كلام ایدییور ودییوردی كه؛ اولوم اونی اك چوق سودیكم زمان الْمدن آلدی ؛ فقط یارین اونی آلتی سنه‌لك حیات مشتركه‌مزك سكون و تنهائیسی كبی كوروتوسز ، ولوله‌سز . تك و تنها قصبه‌نك اوفاجق مزارلغنه كوتوروب براقدیغمز زمان روحی بودنیاده برچوق آلام واضطراباته قاتلانه‌رق قازاندیغی سكون وراحتله مشحون اوله‌جقدر . . یارین ایچون سنی دعوت ایتمدیكمه كوجنمه، فقط وقتك اولورسه طورما كل ، بكا یاردیم ایدرسك . . . »

« بكا یاردیم ایدرسك . . . » سنه‌لرجه افتراقدن، سنه‌لرجه سكوتدن صوكره ینه اعماق قلبمزده كیزله‌نن مودتدن ، او هیچ دكیشمه‌ین صمیمی دوستلقدن استمداد ایدییوردی . بوكا تعجب ایتمدم ، بالعكس ممنون و متدار اولمشدم ، همان جواب ویردم، وایرته‌سی هفته‌ایچنده برقاچ كونلك رخصت آله‌رق برصباح ترنه بیندم؛ اوكله‌یه طوغری (لوییه‌ر) ك بر ساعت مسافه‌سنده كائن . . . استاسیونته چیقدم .

مشتاق — مابعدی وار —

بن‌ده پارسه کلمشدم. هیچ اولمازسه بر کون قدر اونك شو سعادتنی کوره‌بیلدم. بونی متعاقب بر سنه بوتون‌قیش، او مکتب حربیه‌یه دوام‌ایتدیکی مدتجه، پارسده برلشدك. بویله آلتی سنه کچدی، بو مدت ظرفنده نادر وقیصه‌تصادفلر، بزه آلام افتراقی دها ایی حس ایتدیرمشدی. او آره‌لق بن خارجیه نظارتنده برمأموریته تعیین اولوندم. آرتق بر مدت پارسده قاله‌رق اونی صیق صیق کورمکله ذوقیاب اوله‌جغمی ظن ایدییوردم. دیرکن هوبردن بر مکتوب آلدم. تقاعدلکنی استدعا ایتدیکنی، آلاینی، بوتون مناسباتنی، استقبالی پك پارلاق اولان مسلکنی ترك ایده‌رك زوجه‌سیله، چوجغیله اوزاق بر ایالتك هجری بر کوشه‌سنده‌کی مالکانه‌سنه چکیلدیکنی یازییوردی.

هرکس کبی بنم ایچونده هوبر آرتق غائب اولمش دیمکدی. ایکی اوچ آیده برکره بر مکتوبی کلیردی؛ ایکی اوچ آیده بر مکتوب کوندریردی. بو مکتوبلرنده صمیمیت یوق دیمم؛ فقط حیات خصوصیه‌سندن بالخاصه بحث ایتمك ایستمدیکی آکلاشیلیردی. صوکره پك آز بر مدت ایچون وپك سیرك اوله‌رق پارسه کلدیکم زمان، قیصه برملاقات... ایشته برچوق سنه‌لردنبری دوستلغمزك بوندن باشقه نشانهٔ تمادیسی قالمامشدی. دوستمی سکوته اجبار ایدن اسبابك استکناه اولنه‌میه‌جق درجه‌ده آغیر ومهم اولدیغنی حس ایتمشدم. بکلیوردم‌که بو سکوتی ینه کندیسی اخلال ایتسین. بوندن دوستلغمزه بر شائبه قونه‌جغی مطالعه‌سی، بر آن بیله ذهنمدن کچمه‌مشدی.

برکون پارس حیاتنك الك بحرانلی بردوره‌سنده مشغول طرب‌ایکن (آرده‌ن) قصبه‌سی پوسته‌خانه‌سنك مهریله بر مکتوبده هوبر بکا زوجه‌سنك وفات ایتدیکنی یازییوردی. صانکه دها دون برلکده بولنمشز ظن ایتدیکم بو قادینك خبر وفاتی بنی او قدر حیرت ایچنده براقدی، صانکه اون سنه‌دنبری یابانجی دینه‌جك درجه‌ده بربرمزدن اوزاق قالمامشز کبی بو فلاکت قلبمی اویله درین بر أله دوچار ایتدی‌که تعریف ایده‌مم. برکون کلوب‌ده زوج و زوجه‌نك نهایت

رومان

عفو

ـ مابعد ـ

اون سکز یاشنده بربزمزك قلباً ، خیالاً رفیقی اولمشدق . دها صوکره اسرار قلبیه‌مزی‌ده تعاطی‌یه باشلادق. او آره‌لق باشقه باشقه مسلکلر بزی‌طریق تحصیلده آیریبور، حقیقت حیاته تماس ایتدکجه طبایعمزده موجود اولان تخالف میدانه چیقیوردی ؛ فقط محبت مشترکه‌مز خارجنده اساسلی هیچ بر تبدل یوقدی . چونکه بو محبت، سرکذشت قلبمزك، مقدرات حیاتمزك الکصمیمی وحقیقی قسمنی تشکیل ایدییوردی .

هوبر، حیاتی طبقی برعسکرك وظیفه‌سنی طانیمسی طرزنده اعتراض‌ایتمکسزین قبول ایدن عفت فطریه‌سیله بکا چوق دفعه‌لر اساسلی درسلر ویرمشدی . کوله‌رك اوکا :

— سن بنم وجدانمسك !

دیردم . بو سوز ایلك اونجه جانی صیقار ، فقط صوکره بارد نظرلرینه آنی بر تبسم کله‌رك :

— یا سن، دیردی، سن بنم قلبم دکل‌ده نه سك ؟

واو وقت، قلبلرمز انسانیته مقدراولان حسیاتك الکصاف وبلندیله مشحون اولوردی .

هیهات‌که حیات بزی بواذواقه طویه طویه نائل ایده‌جك یرده امساك لطف ایتمکدن خط آلیوردی . چونکه هوبر بن‌سیر مکتبندن چیقوب پارسك شرق طرفلرنده بر آلایه مأمور اولدیغی زمان، بن دیپلوماسی مسلکی ایچون لازم کلن امتحانلری ویرمکه حاضرلانیور، خارجیه نظارتنه دوامه مجبور بولنیوردم. صوکره او پارسه عودت ایتدی، بن برکرش سفارتنده کتابته تعیین اولوندم. بر آز صوکره ملازملکله سودانه کیدرك اوراده اون بش آی امتداد ایدن ایکی محاربه نتیجه‌سنده یوز باشیلغی احراز ایتمیشیدی. ایرته‌سی سنه اوله‌ندی. او آره‌لق

اولور؛ بوخصوصده فن، ادبیات ایله صنایع نفیسه‌یه قیاس ایدیله‌بیلیرکه ایکیسنده‌ده فائده بر مادهٔ تالیه‌در» لیتره فکرینی محاورهٔ آتیه ایله‌ده تأیید ایدیور: «چالشقان بر کنج، بر کون ارشیمده مراجعتله مملکت ایچون بوقدر کوزل ثمره‌لر ویرن، رومانك آلات تخریبیه‌سنه قارشی سورلرمزی مدافعه، وطنی محافظه ایدن فن الهی‌یی بکا تعلیم ایت. دیدی حکیم شو یولده جواب ویردی:

«اوغلم. فنی، الهی وصف عالیسیله توصیف ایدییورسك؛ اوت، فن اویله‌در؛ فقط او؛ وطنه عرض خدمت ایتمه‌دن اولده اویله ایدی.»

آلمان مشاهیر شعراسندن که‌ته ایله شیللر، بر اثر خیالینك اوکنده «صورت اجرا، منحصراً ماهیت موضوعك طاب ایلدیکی شیدن‌می عبارتدر؟» سؤالندن باشقه بر سؤال درمیان ایدن منقدی، صنعت ایله ادبیاتك نقطهٔ نظری خارجنده تلقی ایدیوردی.

شیللر؛ که‌ته‌یه یازدیغی بر مکتوبده «بر محرری، یازدیغی اثر ادبیده احتیاج وحقیقت صمیمیه‌دن زیاده کندیسنی اشغال، نظردقتنی جلب ایدن برشی بولندیغنی احساس ایلدیکی اندن اعتباراً براقیویریرم. منقدلرکز، تصـویرلرکزك اخلاقه مغایرتی، طبیعت موضوعدن نولد ایتمیوبده بو موضوعك تصـویرنده اختیـار ایلدیککز طرزدن ایلری کلدیکنی کوستره‌بیلمش اولسه‌لر ایدی، حقیقةً مجرم اولمش اولور ایدیکز، فقط اخلاقك دکل صنعتك قواننینه قارشی کناه ایشلدیککز ایچون مجرم اولمش اولور ایدیکز.»

که‌ته‌ده، «مواد صنعت حقنده درجهٔ صحتـه کوره حکم ایتملیدر؛ شـعر حقیقی، بر مقصد تعلیمی حائز دکلدر، او نه تزییـف ایدر، نه تحسـین. شعر، افعال واحتراصاتك نتایجنی تصویر ایدرك بزی تعلیم وتنویر ایدر.» دییور.

بو شاعر متفکر، بر اثرنده‌ده بلند وصریح برلسان ایله شویولده ادارهٔ کلام ایدییور: «موضوع، بر تأثیر اخلاقی حصوله کتیره‌بیلیر، فقط بو تأثیر، ادیبك بر اثر هنروروانه یازمقدن بشقه برشی دوشونمدیکی زمانده‌ده تجلی ایدر.»

سلیمان فهمی ـ مابعدی وار

اوفاق بر مقصد تعلیم، مطلقا صنعتك اوصاف حسن سکینتپرورانه‌سندن برشی رفع ایدر. فکر حسن خارجنده تعقیب ایدیلن بر مقصد، اخلاقه موافق اولسون اولمسون، اثر خیالینك قیمت هنرورانه‌سنه ایراث نقیصه ایتمه‌دن تظاهر ایده‌مز:

«صنعت دوچار خلل اولمادن نه‌اخلاق، نه‌ده اخلاقسزلق مکتبی اوله‌بیلیر. مغایر ادب بر مقصد. فسادانکیز بر نیت خیرپرورانه کبی محقق صورتده ماهیت صنعتی تغیر واخلال ایدر. مع‌مافیه صنعتکار، غایه اتخاذ ایتمدیکی حالده اخلاقه موافق بر اثر حصوله کتیره‌بیلیر. آلمان شاعر مشهوری «که‌ته» فائوستی یازارکن جهت اخلاقیه‌یه نصب نظر ایتمدیکی حالده بو نتیجه‌یه تمامیله دسترس اولمشدر.» حکیم مشارالیهك استخراج ایلدیکی نتیجه‌شودر: «رولنی بحقٍ ایفا ایتمك ایسته‌ین بر شاعر ایچون الك امین واسطه، ماهیتی نه ایسه اونکله اکتفا ایتمکدن. مفسر لاهوتیسی اولدیغی کوزللکدن باشقه برشی ایله اشتغال ایتمه‌مکدن عبارتدر. کوزللکده‌ده، حقیقتده‌ده حال بو مرکزده‌در: بر عالم، تتبع طبیعت ایدرکن صنعت عادیه‌یه نافع نتیجه‌لر. تاریخده سیاسیاته موافق تزلر ارامسنی؛ بر صنعتکاره صداقت زوجیه‌یه، اطفال غیر مشروعه‌یه متعلق درسلر ویرمسنی تکلیف ایدیکز. امین اولیکزکه ایکیسنی‌ده غایه‌دن انحراف ایتدیرمش، ایکیسنی‌ده فن وصنعتك الهاماتندن اوزاق بولندیرمش اولورسکز...»

مشهور «لیتره» ده بو فکرده بولنیور. لیتره‌نك فکرینه کوره «صنعتك الك یوکسك، الك شاعرانه وصف ممیزی، حقیقتی صرف حقیقت نامنه تحری ایتمکی عالمه الهام ایدن، هر درلو فکر منفعتدن آزاده اولان بر جستجوی عالیدر. صنایعه تطبیق بدیهی اولمایان وعلی‌الفور بر نتیجهٔ مادیه‌یه اقتران ایتمین یوکسك «سپه‌کولاسیون» لری استخفاف ایدنلر، حقایق فنیه‌نك ساحهٔ بروزه چیقارلمسی ایچون مصروف اولان بو قدر مساعینك نه‌یه یارادیغنی صورارلر وهر کشف فنیدن یکی بر ماکنه‌نك احداث یاخود فضله بر سهولت استحصال ایدلدیکنی کورمك ایستر. حالبوکه فنك غایه‌سی بو دکلدر:

فنك تعقیب ایلدیکی شی، حقیقتدر؛ فائده طولاییسیله، بالتصادف حاصل

ادبياتك غايه‌سى وحدود سربستيسى

— مابعد —

هوغونك تلاميذندن تئوفيل غوتيه ايسه «صنعت ايچون صنعت» نظريه‌سنك برمدافع مفرطيدر :

« كوزل برشى يوقدركه حيات ايچون ضرورى اولسون. چيچكلر، اورته‌دن قالديرلسه دنيا ، مادةً منفور اولماز ، مع مافيه چيچكلرك اورته‌دن قالقمسنى كيم آرزو ايدر ؟ قادينلرك كوزللكى ، موسيقى ، رسم نه‌يه‌يارار ؟ عجبا ميكل آنژه‌خردال موجدينى كيم ترجيح ايتمك جننده بولنور ؟ برايشه يارامايان شيلردن بشقه حقيقةً كوزل يوقدر ؛ فائده‌لى اولان ، چركيندر ، چونكه بر احتياجك افاده‌سيدر . انسانك احتياجاتى ايسه كندى طبيعتى كبى سفلى ومستكرهدر . »

منقد شهير، سارسه‌ى‌ده صنعتى برواسطهٔ تمدين وتربيه كبى قوللانمق ايسته‌ينلره مخالفت ايدرك دييوركه: « تياترونك برجاى تعليم اولديغنى ادعا ايتمك چوجوقلقدر. تياترو بشقه ، مكتب بشقه شيدر . خلق ؛ تياترويى ، سياسيات ، تاريخ ، فن واخلاق ايچون . خلاصه تياترودن بشقه هرشى ايچون استعمال ايتمك فكر تصميمكارانه‌سيله حركت ايدنلره قارشى عدم اعتماد اظهار ايدر . » ، بوتون قيود احتياطيه وتعديليه ايله برابر ، بو منقدك «صنعت ايچون صنعت» نظريه‌سنى التزام ايلديكى اكلاشيليور . مع مافيه سارسه‌سى ، « فكر تصميمكارانه » قيدينى علاوه ايتمكله تياترودن فائدهٔ اخلاقيه‌يى سلب ايتمك ايسته‌مه‌مشدر . ذاتاً مقصد اخلاقى ايله غير ارادى اوله‌رق حصول بولان نتيجهٔ اخلاقيه بشقه بشقه شيلردر .

اون طقوزنجى عصرك الك بيوك منقدى اولان « سنت بوو » ك صنعت ايله اخلاق آره‌سنده‌كى مناسباته ياناشمامقله برابر صنعتك استقلال مطلقنه واسطه دكل غايه اولديغنه اطمئنان بولنديغى جملهٔ آثارندن ثابت اولمشدر .

حكماى غربدن برذات ، كندينه خاص برطرز موجز ايله مسئله‌نك نقاط اصليه‌سنى نه كوزل ، نه حكيمانه تشريح ايديور : « اثر صنعتده محسوس اولان الك

قوۂ مفکرەسی بوتون ملکات سائرە اوزرینه تماماً حاکم اولان بر آدم وارسه اوده رەناندر. صانکه او ، افکار عمومیۂ جهانی آکلامق و آکلاتمق ایچون دنیایه کلمشدر . طبیعتی حلیم ، صبرلی ، معند وپك زیاده متجسسدی. اخلاقی؛ بر اخلاق فعالیت، بر اخلاق جسارت ، بر اخلاق لطف وکرمدر . کنجلره خطابنده ؛ «ایلری‌یه، دائما ایلری‌یه جسارتله شتاب ایدیکز ؛ کیدیکز ، کیدیکز. وذوق حیاتی اصلا غائب ایتمەیکز. جهانی دراغوش ایدن واونی ایضاح وافاده ایله‌ین بر قانون علویٔ حق ومحبته اعتماد ایدیکز. خیره اینانکز؛ خیرده شرفدر حقیقتدر؛ ویالکز خیردرکه پایدار بعض شیلر وضع وتأسیس ایلر؛ شر هرزمان عقیمدر.»

رەنان جاذب بر ناطقه پرداز ، امثالسز بر قصه خوان ایدی . خارق‌العاده قوۂ حافظەسی هر موضوع اوزرینه وقایع جدیده ، افکار ذاتیه احضار وابداعنه مساعددی. بونکله برابر پك زنکین اولان قوۂ مخیلەسی مکالمانده رقیق وعمیق حملات شعر ایله حال حاضره اویله ناکهانی تلمیحلر ، استقبال اوزرینه اویله واسع ومتنوع افقلر کشاد ایدردی‌که میشلەدن ماعدا هیچ بر میر کلام شعر وفکری بو درجه امتزاج ایتدیرەمەمشدر. اثرینك وحدت وانتظامی موجودیتنك ارتباط وانسجامنه معادلدر. نظریاتنده‌کی قطعیتك اساسنی آوازۂ وجداننه اطاعت ایچون ایکی دفعه پارچه‌لادیغی حیات جاریەسنده آرامالیدر. رەنان مجادلاته قارشی دائما شدتلی بر نفرت بسلەمشدر، هرنه ایچون اولورسه اولسون مجادله ومناقشەیی تربیەیه، نزاکته، محویته، عدم تعصب وصمیمته مغایر کوروردی. جاهل بوش بوغازلرله ، سوء نیت اصحابیله مباحثەیه تنزل، بوتون قوت وذکاسنی تحری حقیقته صرف ایدنلره یاقشماز، فکرنده ایدی .

احمد شعیب

وضعیتلری، باشنك مصدق حركتی‌ایله رەنان اویله‌برظرافت ونزاكتە مالكدی‌كه بوندن طبیعت وعرقنك اصالت‌جبلیەسی تماماً حس‌اولونوردی. افكار ونظریاتنك خصماسی واردی؛ فقط طبیعتی، شخصی یالكز دوست حاصل ایتمشدر، كوروشوب‌دە اونی سومەمك ممكن دكلدی. رەنان بالذات دوغرولقدی. دنیادە هیچ برقوت، حقیقت ظن ایتدیكی شیٔ كندیسنە ترك ایتدیرەمەمش؛ حقیقت ایچون حیاتنی، سعادتنی، استراحتنی، استقبالنی . . . هرشیٔ فدا ایتمشدر. بر نطقندە دیمشدی‌كه: «بن حقیقتك ابدی بر عاشق شیداسی‌یم؛ اولدیكم وقت سنك مزارمە « Veritatem dilexi » كلەلرینك یازلماسنی آرزو ایدرم. أوت، حقیقتی سەورم؛ اونی آرادم؛ هریردە تعقیب ایتدم؛ اركا اطاعت ایچون أك معزز روابطی قیردم وبك أبی یاپدیغمە قطعیاً امینم.»

رەنان دائما خندان ایدی. اضطرابلرینە، یورغونلقلرینە، اختیارلغنە رغماً مشاق حیات اورتاسندە بشاشتنی محافظە أیلەمشدر. هركسە حسن قبول كوستردی. شفقت وعاطفتی كثیر، زیادەسیلە خیرخواه ومائل الفت وانسیتدی. دائرۀ محرمیتی لطیف اولدیغی قدر شایان حرمتدی. رەنان منافع مادیەیە قارشی دائما وقور ولاقید قالمشدر، همان هیچ كیمسە اونك قدر وظائف رسمیە وخصوصیەسنە اعتنا ایدەمەمشدر؛ كندیسنە عرض ایدیلن مغلق بر متنی حل ایچون هرصحیفەسنی، هرجملەسنی، هرسطرینی آیری آیری موشكافانە تدقیق أیلردی. امحای مشكلاتدە اعجازنما ایدی. متانت عزمی، سعی وغیرتی محیر عقولدی. شفقلە برابر اویانوب حجرۀ اشتغالندە اوكلەیە قدر چالیشیر، یمكدن صوكرە مسافرلرینی بر وسیلە ایلە ترك ایدەرك باشلامش اولدیغی بابی بیترمك ایچون ینە یازی ماصەسنك باشنە قوشاردی. بعضاً بونكلەدە اكتفا ایتمز، كیجە نصف اللیلی بر، ایكی ساعت كچنجەیە قدر مشغول اولوردی. وبو صورتلە وجودینی ییراتەرق وجودە كتیردیكی اثری اوزرندن برسنە مرور ایتمكسزین مطبعەیە كوندرمزدی؛ چونكە بو بر سنە ظرفندە تألیفنی بر خیلی تصحیحات وتبدیلات ایلە اصلاح واكمال ایتمك معتادیدی.

«استادمزی ، ضیامزی . شان وشرفمزی غیب ایتدك ! » دیه آغلایه‌رق فریاد ایله‌دی . بو آهنك عمومیٔ اکدارهٔ حکومتده اشتراك ایده‌رك لوازم تجهیزیه‌سنك خزینه معرفتیله ایفاسنی متضمن رئیس دولت طرفندن بر امر صادر اولدی . یوم معینده قولله‌ژ دوفرانسك سیاه پوشیده‌لرله مستور موقع مخصوصنده مدعوین یاواش یاواش طوپلانمغه باشلادیلر ؛ صول طرفده نظار ، مجلس اعیان . مجلس مبعوثان رئیس واعضالری ، اعاظم مأمورین عسکریه ، شورای دولت ، محکمهٔ تمیز ، دیوان محاسبات، محکمهٔ بدایت اعضالری ، وکلای دعاوی مرخصلری .. . صاغ جناحده‌ده قولله‌ژ دوفرانس ، دارالمعلمین ومکتب حقوق وطب معلملری ، بتون آقاده‌می ، لژیون دونور جمعیتی، مجلس کبیر معارف اعضالری ، حربیه وبحریه نظارتلری ارکان حرب هیأتی مرخصلری .. هپسی بویوك اونیفورمه‌لرینی لابساً اخذموقع ایتمشلردی . پارماقلرك خارجنده‌کی میدانده‌ده موکب رسمی‌یه داخل اولمیان مدعوین ، طلبه واهالی طوپلانمشدی. برچوق جمعیات، غزته‌لر، طلبه‌لر، ره‌نانه بر نشانهٔ منتداری اولمق اوزره زنکارنك، نوعانوع چیچکلردن اکلیللر کوندرمشلردی . تام ساعت اونده عسکری موسیقه‌سی ژان دارق ترانهٔ ماتمیله ایکله‌مکه باشلادی؛ بونی متعاقب حاضرونك سکون وتفکری آراسنده اولا معارف وصنایع نفیسه ناظری موسیو لهٔون بورژووا . صوکره غاستون بوواسیه، غاستون پاری، آلکساندر برتران طرفلرندن نطقلر ایراد ایدیله‌رك متوفانك شان لیاقتنه چسبان مراسم احترامیه اجرا قیلندی .

ره‌نان کندینی طانیانلر اوزرنده تغیر ناپذیر برخاطره براقمشدر؛ کندیسی خارجاً انسانی مجلوب و مفتون ایده‌جك بر شکله مالك دکلدی : کنیش اوموزلرینك آراسنه کومولمش قوجه‌مان قفاسیله کوچوك بویی اونی یالکز کچرکن کورنلره پك چیرکین کوسته‌ریردی؛ فقط بو تأثیر ابتدائینك زائل اولماسی ایچون کندیسیله بردقیقه قونوشمق کافی ایدی. قوتلی وکنیش جبهه‌سی، حیات و فکرله لمعان ایدن کوزلری مخاطبنی درحال جذب ایلردی. رهبانه مخصوص اوضاع پدرانه‌دن بعض شیلر صاقلامش اولان طرز واداسی ، طومبول اللرینك تقدیس ایدیجی

اثرینی أبی بیلنلر ایچون بونده موجب استغراب هیچ بر شی یوقدر ؛ اونك نیکبینلکی، هوائی بر آدم ممنونیت مرائیانەسی دکلدی ؛ بلکه حرکت ایتمك، یاشامق ایچون حیاتك یاشانمق زحمتنه دکر بر شی اولدیغنه قناعت لزومنی دوشونن فعال بر آدمه لایق واختیاری ، ارادی بر نیکبینلك ایدی . ظاهراً او قدرشن وشاطر اولان بو آدم پك چوق سنەلردنبری امراض مادیەنك مؤلم بحرانلرینه ملکانه بر تحمل ایله مقاومت ایدیوردی . موجودیتنك صوك آیلرنده دهابویوك بر متانت کوستردی . مدت حیاتنده اکثریا آلام جسمیەدن، ضعف فکریدن آزاده اولەرق اولمك آرزوسنی اظهار ایتمشدی ، صوك دمنه قدر بوتون ملکاتنی محافظه سعادتنه نائل اولمشدی ؛ فقط پك زیاده اضطراب چکدی .کانون ثانیدن بری اولەجکنی بیلیوردی ؛ بونی دوستلرینه سویلەیور ودرسلریله باشلانمش بعض آثارینی اکمال ایچون لازم اولان زمان وقوادن باشقه بر شی ایستەمیوردی. بر دفعه دها سوکیلی بریتانیاسنی کورمکه کیتدی ؛ فقط خستەلغنك آغیرلاشدیغنی حس ایدەرك موقع مأموریتنده ، قولله‌ژدوفرانسده اولمك ایچون ایلول نهایتنده پاریسه عودت و ۲۵ تشرین اول ۱۸۹۲ ده اوراده وفات ایلەدی. شو سکز آی اثناسنده بعض کره سوز سویلەمك امکانی بیله کندیسندن نزع ایدن آلامك پنچهٔ بی امانندە ایکلەمشدر . بو حال ایچنده بیله یاننه یاقلاشانلرك اصلاخاطرلرینی رنجیده ایتمیەرك ، حلم و شفقتله دائما ایلکندن ، راحتندن بحث ایدەرك اونلری تشجیعه غیرت ایدییور ؛ اولومك ظاهری بر شی اولوب اصلاقورقونج اولمادیغنی تکرار ایلەیوردی . وفات ایدەجکی کون بیله عرب طرز معماریسنه دائر بر صحیفه استکتاب ایدەجك قدر کندیسنده قوت بولمشدر. صوك سوزلرندن بری « قوانین طبیعته توصیهٔ اطاعت » در . آیلرجه اضطرابات دائمه اورتاسنده آخر نفسه قدر محافظه ایدیلن بوقوت روح، قناعاتنك سکونت کشادەلکنی، حیات اخلاقیەسنك درینلکنی پك کوزل ارائه ایدر .

رەنانك وفاتی فرانسه ایچون ملی بر ماتم اولدی . بوتون غزتەلر متوفاحقنده ثنا آمیز مقالەلر نشر ایتدیلر ؛ ادیب شهیر آناطول فرانس « تان » ستونلرنده

ستراوسه یازدیغی مکتوبلردن و آقاده‌می‌یه قبولنده ایراد ایتدیکی نطق رسمیدن بوخصوصده‌کی حسیاتی پك کوزل آکلاشیلیر .

ره‌نان آرتق دهاسنه ؛ شخصیتنه تماماً متصرفدر ؛ قله‌ریقالیزمده مؤسسات جدیده‌سنك اك مدهش دشمنی کورن برمملکتده افکار جدیده وحقیقیه‌یه اك یوکسك ، اك عالمانه شکلنده ترجمان اولدیغی کبی آلمانیانك اسارت فکریه‌سندن قورتوله‌رق محرراتنه‌فرانسز دهاسنك اك منورسیمای صحیحنی تودیعه چالیشیوردی. قولله‌ژ دو فرانسده، بومعلومات ومدرکات بشریه معبدنده بر معلم مقتدر ، ایکی بویوك آقاده‌میده اعضا اولان ره‌نان یکی فرانسز روحنك معاصرینی آراسنده اك زیاده کندیسنده یاشادیغنه واقفدی . یازیلرنده هر موضوعه تقربه ، هر طور وشیوه‌یی اختیار واستعماله جسارت‌ایدیوردی . مساعیٔ عظیمهٔ تاریخیه‌سی، فرانسه تاریخ ادبیاتی ایچون‌براثر نفیس تجر اولان‌نوطلر تدارکنه، «آسیاجمعیتی»نه هرسنه شرقه عائد تتبعاتی حاوی برخلاصه تقدیمنه ، علم نقطهٔ نظرنجه اك بیوك موفقیاتندن بری عد ایدلمکه لایق اولان Corpus inscriptionum semiticarum تشبث مشکلنی شایان حیرت بر فعالیت ایله سوق واداره‌یه دوام ایتمکله برابر کائناته ، بشریته ، حیات واخلاقه دائر ملاحظات وتخیلاتنی کاه « مکالمات فلسفیه = Dialogues philosophiques » قیلندن بر شکل جدی آلتنده ، کاه « L'Eau de jouvence Caliban » نوعندن‌مستهزیانه قلمه آلدیغی دراملرله عرض‌وارائه ایدییوردی. حاصلی فیلولوژی‌یه ، حکمت لسانه ، فلسفه‌یه، تاریخه . اخلاقه ، تنقیده ، مسائل سیاسیه‌یه ، ادبیاته متعلق متعدد ومتنوع کتابلر، رساله‌لر، مقاله‌لر یازیور ، نطقلر ایراد ایله‌یوردی .

ملکات فعالانه وقوای فکریه‌سنك بو انکشافی ایچنده ره‌نان کندیسنی پك بختیار بولمقده ایدی؛ وبو ذوق حیات اوکا بر نیکبینلك بخش ایتمشدی‌که بو وهله‌ده هر نوع‌اطمئنان وقناعت دینیه‌نك فقدانیله پك آز قابل توفیق کورینیور؛ « تجارب تنقیدیه واخلاقیه » مؤلفنك بعضاً شوکا بوکا انبساط قلب ، بشاشت طبع توصیه‌سی اکثر کیمسه‌لره باعث حیرت اولیوردی. حالبوکه ره‌نانك‌حیاتی،

باشلایان درسلری دائما شکل علمیسنی محافظه ایلەمشدر . ۱۸۸۳ ده یکرمی سنه اول، کرسیٔ تدریسندن تبعید ایدلدیکی بویوك مؤسسهٔ علمیەنك مدیری اولدی. قوللەژ دوفرانس رەنانك حقیقی مرکز حیـاتی ایدی . هنـوز کنج ایکن ، معلومات عبرانیەسنی اکمال ، یاخود اوژەن بورنوفك لاءوت درسـلرینی تعقیب ایچون اورایه هر کیریشنده تکمیل وجودی حرمت وهیجان ایله ممزوج برحس ایله صارصیلیوردی . استماع ایتـدیکی معلملرك مساعی و آثارینه معـاونت ایدەبیلەجکنی اثبـات ایتمك دها او وقتدن اقصـای املی ایدی. . . رەنان تدریساتنی اودرجه اطراد وانتظامله تعقیب ایلردیکه بوبابده هر معلم اونی کندیسنه نمونهٔ امتثال ایدەبیلیر. صوك سنهٔ حیاتنده تحملفرسا بر مرضك پنجهٔ بی امانندە ایکلرکن بیله او اوزون مردیونلری غایت کوجلکله چیقەرق درسخانەسنه کیرر؛ بوراده آرتق سونمکه یاقلاشان صدای ضعیفیله سەوکیلی شاکردلرینه علمنك ، فکرینك، مخیلەسنك بوتون خزانهٔ عرفانی ایثار ایلردی . درسـلرینه یالکز طلبەسی دکل ، بر طاقم عالملر ، استادك رفقـاسیده شتاب و دوام ایدرلردی . رەنانك تقریری واضح، ساده وزنده ایدی. صداسی براز قیصیق، براز قالین؛ تلفظی پك متین ایدی . افادەسنك شکلنه کلنجه: اسلوب تحریرندەکی ظرافت ، اینجەلك بونده اصلا یوقدی. او یالکز اکلاتمق ایچون ادارهٔ لسـان ایدردی . حین تقریرنده محاورات عادیەنك بوتون لاابالیلکلرینی استعمال ایدر؛ و بوتون معلملرکبی، ایکی یاخود اوچ کلمەسی واردیکه دائما قوللانیردی .

رەنانك حیاتنده ۱۸۷۰ سنەسیده بر . نهٔبحران اولمشدر. تربیۀرهبانیەسندن تخلیص فکر ونفس ایتـدیکی زمان آلمانیا قوهٔ مفکرەسنك مادر ثانیسی ایدی ؛ تجرده ، شعرده . مەتافیزیکده اونی حاکم جهان عـد ایدییوردی . فقط شیمدی آلمانیا کندیسنه بارد بر حقیقتپرستلك ، مغرور و حتی بر جهـانکیرلك ایله معلول و منفور کلیوردی . کلیسانك بویوکلکنی وایفا ایتدیکی خدماتی قبول ایتمکله برابر ارنکله ناصل قطع مناسبت ایتدیسه آلمانیا ایلەده ــ فضائل ومعارفنی اصلا انکار ایتمکسزین ــ رابطهٔ فکریەسنی کسر ایتـدی . ۱۸۷۱ ده دوقتور

رەنان سوریەدن عودتنده علم آثار عتیقەیه متعلق محکوکات وتدقیقاتدن باشقه خرستیانلغك تاریخ منابعنه دائر یازدیغی اثر معظمك برنجی جلدینی تشکیل ایدن حیات عیسی = Vie de jésus عنوانلی تألیفك طاسلاغنی ده حامل ایدی. کندیسی دها أولجه، تجاربنده، متعدد مسائل دینیه‌یی موضوع بحث ایتمشدی؛ فقط یالکز تحلیل وتنقیدله اکتفا ایتمك ایسته‌میوردی، احیا وترکیب تاریخی‌یه عائد مساعیٔ عظیمه‌یه تشبث آرزوسنده ایدی. مسائل دینیه رەنانه دائما تاریخك مسائل حیاتیه‌سی شکلنده عرض وجود ایتمشدر. دینیله‌بیلیرکه رەنان تجربی، عمق نظرینی، متانت عزمنی خرستیانلغه، یعنی تاریخك أك بویوك حادثاتندن برینه بذل أیله‌مشدر. مؤخراً بو اثره مدخل اولمق اوزره بر «تاریخ بنی اسرائیل»ده یازمشدر.

«حیات عیسی»نك انتشاری اوروپاده یالکز بر حادثهٔ عظیمهٔ قلمیه دکل، درجهٔ شمولی غایت واسع بر وقعهٔ اجتماعیه ودینیه اولدی. رەنان اسمی آز زمان ایچنده بوتون خرستیانلق عالمنده اشتهار ایتدی. هر طرفدن فریاد تقدیر ایله ممزوج اعتراضلر، هجولر، دشنامل برفرطنه شدتیله فوران کوستردی؛ برنجی دفعه اوله‌رق فرانسه‌ده خرستیانیت مؤسسه‌نك حیاتی بر ترجمهٔ حال تاریخی شکلنده عرض و ارائه ایدیلیوردی. رەنان بو صرصر شان وشرفك قارشیسنده سکینتنی تماماً محافظه ایتدی. حکومت ایمپراطوریه «حیات عیسی» نك باعث اولدیغی ولوله اوزرینه رەنانی قولله‌ژ دو فرانسه‌ده‌کی معلملکندن (١٨٦٣) عزل ایتمك کبی بر اثر ضعف کوسترمش؛ وکویا بر تلافی اوله‌رق اوکا کتبخانهٔ عمومیده محافظلق وظیفه‌سنی تقدیم ایتمشدر. رەنان کندیسنه بو خدمتی تکلیف ایدن ناظره «پاره‌کی صاقلا!» دیه جواب ویردی. پاپا دوقوزنجی پی‌نك تعبیری وجه ایله «اوروپالی کفرباز»، کتابنك قازاندیغی موفقیات خارق العاده سایه‌سنده هر نوع غوائل مادیه‌دن آزاده، آرتق حضور واستراحت تامه ایله تدقیقات و تألیفاتنده دوام ایتدی. فقط قولله‌ژ دوفرانسه‌ده‌کی کرسیسی ایمپراطورلغك سقوطنی متعاقب (١٨٧٠) اعاده اولنمش و پارسك محاصره کورولتوسی آراسنده تکرار

ایتدیکی زمان آنرییەتك كندیسنه رفاقتی تحت قراره آلندی. ذاتاً اونك مصارفه نظارت کبی برچوق اموردن همشیرەسنه احتیاجی واردی .

بوسیاحتده آنرییەت بردقیقه قاردەشنی ترك ایتمەمش ؛ لبنانك أك دیك تپەلرنده ، بحر لوطك چوراق قییلرنده اونی خطوه بخطوه تعقیب ایتمشدی . او اولماسەیدی، رەنان پروغرامنی شبهەسز اوقدر مکمل ایفا ایدەمزدی . بوسیاحت بیچاره آنرییەتك آغلامقسزین کچیردیکی تك سنەسی وهمان حیاتنك بکانه مکافاتی ایدی. کندینی بویکی عالمك تحسساتنه برچوجوق ممنونیت صافدلانەسیله ترك ایدیوردی . ایلك و صوك بهارلرده لطافتجه سوریەیه مقیس هیچ بر یر یوقدر . برهوای معطر هر یره نفوذله طراوت وصافیتندن حیاته برشیلر نقل وتودیع ایدیور ظن ایدیلیر . أك کوزل چیچکلر، برر تودۀ الوان وانوارشکلنده قایا آرالرندن چیقار ؛ صحرالرده آتلرك آیاغنی، أك دلبر رایحەدار شکوفەلردن برقالیجه اوزرنده یورور. طاغدن آقان تازه وبراق صولرله قیزغین برکونش غشی آوور برتضاد تشکیل ایدر .

رەنان همشیرەسیله برابر لبنان و سوریەنك نقاط مهمۀ تاریخیەسنی قاریش قاریش کزەرك پك قیمتدار تدقیقات وکشفیات علمیەیه موفق اولمشدر ؛ فقط بوسیاحت بختیارانەنك خاتمەسی پك حزن انکیزدر ؛ شدت حرارت، تعب عضلی و فکری نتیجەسی اولەرق اولا بیچاره آنرییەت، صوکرەده رەنان سوریەیه مخصوص مهلك بر حمایه دوچار اولدیلر . ادیلن تداوییه رغماً مشفق همشیره أیلولك یکرمی دردنده وفات ایتدی . او زمان برادری بایغین بر حالده حمانك شدتندن صاییقلامقده ایدی . . . رەنان، سوکیلی همشیرەسنه درجۀ نهایەده آجیمش ؛ او وجود معززی صوك نفسنده بالذات ادای خدمت ایدەمیەرك برطاقم یابانجیلرك ألنه براقمه مجبوریتی قلب مریضنی ابدیاً جریحەدار ایتمشدر . برلکده کچیردکاری آوان مسعودۀ ماضیەیی دائما تذکار ایله برابر بو علوی قادینك تصویر دلپذیرنی « همشیرەم آنرییەت » عنوانیله یازدیغی اثرله خاطرۀ اخلاقه ابدیاً حك ایلەمشدر .

رەنان یازی یازارکن دائما اونك اعتراضات و مطالعاتنی تخطر أیلردی ، ایکی قاردەش، بتـون امور معنویەیی عینی کوزلرلە کورمك . عینی قلب ایلە حس ایتمك درجەسنە کلمشلردی، حاصلی آنریەت، رەنانك حیات فکریەسنك بر عنو مهمی ایدی، رەنان بوصورتلەهمشیرەسنك صمیمیت محبتندە، سراچۀسعادتلرینك سینۀ کتومندەتام آلتی سنەیاشادی. آنریەت دها ایلك زمانلردەبرادرینی تأهلەتشویق ایتمش ، حتی رەناندن کیزلی، دوستلرندن بریلە مناسب کوردیکی برقیزی بیلە قرارلاشدیرمشدی. تجربۀ حیاتدن غافل اولان بیچارەرەنان، همشیرەسنك بوتشبثنی صمیمی ظن ایتدی ؛ حالبوکە قادینلر أرککلر کبی سـەومزلر؛ انلردە محبت خوداندیش وقیصقانجدر ؛ مختلف محبتلر آرا سندە برتنوع طبیعت قبول اینزلر. برکون رەنان، کولەرك همشیرەسنەرسام آری شەفرك کریمەسنی آلمق نیتندە اولدیغنی آکلاتمق ایستەدی. بومعصومانە اعتراف آزقالدی بیچارەنك حیاتندە یکی برفاجعە تشکیل ایدەجکدی ؛ آنریەت جواباً، اکر تأهل ایدرسە برلکدەبردقیقە اوطورمایەجغنی سرزنشکار برنظرلە سویلەدی. بو، برروح محترصك فیرطنەسی، محبتندە شدیدالهیجان برقلبك عصیانی ایدی. بویلە ایکی محبت آراسندە صیقیشوب قالان زواللی رەنان، یکیسنی أسکیسنە فدا ایتمکە قرار ویرەرك مادموازەل شەفرە آرتق کندیلرینی مع التأسف کورەمیەجکنی بلدیردی . برادرینك بوفداکارلغی آنریەتك اوزرندە شدتلی برتحولە بادی اولدی . بربرینی سەون ایکی قلبك برلشمەلرینی منع ایتمك کبی غدار برحرکتك وجدانندە ویردیکی اضطراباتە تحمل ایدەمیەرك برادرینك مادموازەل شەفرلە ازدواجنە روی موافقت کوسترمکە مجبور اولدی .

امپراطور ناپولئون ، ١٨٦٠ مایسندە رەنانە قدیم فنیکەدە برمأموریتعلمیە تقدیم ایتدیکیوقت، قبولنی شدیداً توصیە ایدنلردن بریدە همشیرەسیدر . واقعا کندیسی متین برلیبەرالیزم ایلە پروردۀافکار ایدی؛ فقط دوشونیوردیکە جمعیت بشریەیە فائدەبخش بر تصورك دائرۀ فعلە ادخالی موضـوع بحث اولدیغی وقت بوتون فرقە کورولتیلری برطرفە براقلمق لازم کلیر . رەنان مأموریتی قبول

الجريان برشكل آلتنده أك جسورانه افكاری، فیلولوژی‌یه دائر الك یکی کشفیاتی موقع انتشاره قویدی، صوکره بومقالات طوپلانه‌رق تجارب اخلاقیه وتنقیدیه= Essais de morale et de critique تتبعات تاریخیهٔ دینیه = Etude d'hist oire religieuse ، یکی تتبعات تاریخیهٔ دینیه = Nouvelle études d'hist oire religieuse اسملری آلتنده نفیس جلدلر تشکیل ایتمشدر . ایشته بویله‌جه شهرت قلمیه‌سی بر سرعت خارقه ایله بویومکده ایکن آثار عالمانه‌سی‌ده هنوز اوتوز یاشنده بولونان رەنانی محکوکات آقاده‌میسنه اعضا صفتیله قبول ایتدیریوردی.

١٨٥٠ تاریخندنبری أرنست رەنان همشیره‌سیله برابر یاشایوردی؛ آنرییه‌تك دوچار اولدیغی علت . وطننه عودتی ضروری برحاله کتیرمشدی؛ ذاتاً وظیفه‌سی‌ده ـ بابالرینك دیونی کاملاً تأدیه ایدلدیکندن ـ آرتق بیتشمشدی. بونك اوزرینه رەنان همشیره‌سنه برلینده ملاقی اوله‌رق برلکده پاریسه کلدیلر. بوراده وال ـ دوغراس قربنده بر دائره طوته‌رق منزویانه وبختیارانه امرار حیاته باشلادیلر. رەنانك مساعیسنه قارشی همشیره‌سنك حرمتی درجهٔ نهایه‌ده ایدی. آقشاملری یاننده رەنانك اشتغالاتنه مانع اولمامق ایچون سسنی چیقارمایه‌رق ساعتلرجه اوطوروردی. برادرینه محبتی او درجه تزاید ایتمشدی‌که اوطه‌لرینی تفریق ایدن قاپو بیله دائما کشاده ایدی. محبت خصوصنده پك قصقانجدی؛ ایستردی که قارده‌شی یالکز کندیسنی سه‌وسین. ایرادلری پك محدود اولمغله برابر آنرییه‌تك اقتصاد شدیدی سایه‌سنده أولرنده همان هیچ برشی أکسیك دکل کیبیدی. فکرلری اودرجه متحددی‌که یکدیکرینه تبلیغ احتیاجنی بیله حس ایتمیورلردی. آنرییه‌ت رەنانك أك دقیق وعمیق نظریاتنی آکلایور؛ حتی تاریخ جدیدك بر چوق نقطه‌لرینی برادرندن دها أیی بیلیوردی. قارده‌شنه وظیفه‌سنی تخطر ایتدیرمك خصوصنده اونك بر جزؤ دیکری حکمنده ایدی. رەنانك افکار و نظریاتنده همشیره‌سنك حصه‌سی پك واسعدر. بوتون یازیلرینی استنساخ وتبییض ایدردی. رەنان اسلوب خصوصنده‌ده همشیره‌سنه پك زیاده مدیوندر. ادبای قدیمه‌نك طرز بدیع تحریرینه مکملاً واقف اولان آنرییه‌ته اسلوب بکندیرمك مشکلدی.

ـ آشیان ـ

دفعه اوله‌رق رومایه دونیورم . کوربیورسکزکه بوشهر اوزرمده تماماً خصوصی برقوهٔ جاذبه کبی اجرای تأثیر ایدییور ؛ اوراده بش آیه قریب برمدت امرار وقت ایتدیکم حالده هرکون یکی برشی ، یکی برجاذبه ، یکی برلطافت بولدم . روما ، فلسفه‌دن کمال حضورله بحث ایتمك ایچون دنیانك یکانه شهریدر ؛ فکر اوراده‌کی قدر هیچ بریرده سربست وصاف دکلدر . روما فکر بشرك آثار معظمه‌سی کبیدر : تولید ایتدیکی انطباعات پك مشوشدر . اوراده حیرت ، تحسین ، تحقیر ، خنده ، کریه ... هرشی ایچون موقع واردر . بو ، حیات بشرك اك مکمل برلوحه‌سیدر . دها دوغروسی ، حیات بشرك برنقطه‌ده طوپلانمش خلاصه‌سیدر ... »

ایتالیادن ابن الرشد وفلسفه‌سنه دائر Averroès et l'Averroïsme نام أثرله عودت ایتدی .

آرتق رسائل موقوته‌ده بر چوق تجارب ومقالات نشرینه باشلامشدی ، بونلردن لسانه متعلق اولانلری طوپلایه‌رق منشأ لسان = L'origine de langage عنوانیله آیریجه طبع ایتدیردی ، ۱۸۹۰ ده موقع انتشاره قونیلان استقبال علم = l'Avenir de la science اثرینی‌ده بو اثناده یازدی . یکرمی بش یاشنده بر کنج آدم طرفندن وجوده کتیریلن بو کتاب حیات وجهانه دائر برچوق افکاری حاویدرکه صوکره ره‌نان بونلری آثار سائره‌سنده تفصیلاً نشر واشاعه ایده‌جکدر ، او ، بر دورهٔ جدیده‌نك طلوعنی سه‌لاملایورکه اوراده کائناتك مه‌تافیزیك تلقیاتی مقامنه ترقیٔ علمی قائم اوله‌جقدر . علوم طبیعیه ، بالخاصه علوم تاریخیه وفیلولوژیه یالکز فکرك خلاصه‌کاری دکل ، حیاتك‌ده حاکمی اوله‌جق ، تربیه ، پولتیقه ، اخلاق بوتون بونلر علم ایله احیا ایدیله‌جکدر . اوکوستن تی‌یه‌ری وموسیو دوساسینك نصایحی اوزرینه ره‌نان بو کتابی نشر ایتمدی ، افکار جدیده وجسورانه‌سی قارئینی اغضاب ایده‌جکندن قورقولمشدی ، باخصوص مؤلفك المانیایه قارشی کوستردیکی تقدیرات فرانسزلری حیرتلر ایچنده براقه‌بیلیردی . برده اوکوستن تی‌یه‌ری ، کنج محبنك بوتون سرمایهٔ فکریه‌سنی بویله بر ضربه ایله صرف ایتمه‌سندن اندیشه‌ناکدی . اونی اولا ره‌وودوده‌موند ، ژورنال دو ده‌باده مقاله‌لر یازمه‌یه باشلامغه اقناع ایتدی . بو صورتله ره‌نان تنقید ادبی وفلسفی تجاربندهٔ مونس ، دقیق ، چوبك ، سهل

پاپاسلردن آلدیغی تربیه رەنانك اوزرنده ترقین وازالەسی محال برنشانه براقمشدر . اونك یالکز ذاتنده دکل ، اطوار وحرکاتنده ، حتی فکرنده بیله برنوع پاپاساق اثری واردر .

سوکیلی همشیرەسی آریەت رەنانك بومشکلنده‌ده امدادینه یتشمشدی . او آرەلق کندیسی لهستانده اصیل برعائلەنك نزدنده مربیەلك ایدیوردی ؛ پارسده قالدقجه پدرینك براقدیغی بورجلری بیله اودەیه میه جکنه یقین حاصل ایتدیکندن بوعائلەنك تکلیف ایتدیکی شرائطی باقبول ١٨٤١ کانون‌ثانیسنده قارپات طاغلرینی آشەرق لهستانه قدر کیتمشدی . آلمانیا وایتالیاده سیاحتلری افکارینك تماماً نشوونما بولماسنه پك زیاده خدمت ایتدی . متعدد دفعەلر وارشوادە ، ویانەدە ، درسدده ، رومادە اقامت ایدەرك بورالردەکی تدقیقات وتتبعاتی قاتولیکلکه عائد معتقداتنی کاملاً برطرف أیلەدی ، فقط برادرینك فکرینی تشویش ایتمەمك ایچون بوبابدەکی تمایلاتنی اوکا آچقدن دائما احتراز ایتمشدی . بالآخره رەنانكده عینی نقطهٔ حقیقته رسولی اوکرەنکدن پك زیاده محظوظ اولدی . وقاردەشنك بومشکل کچیددن سهولت مرورینه معاونةً بیرکدیرمش اولدیغی ١٢٠٠ فرانغی اوکا کوندردی .

بوبیك ایکیوز فرانق رەنانه کمال استراحتله دشونەبیلك ایچون لازم اولان حضور فکری تأمین ایتمشدر . کنج عالم ملکات فکریەسنك خارق‌العادەلکی ، معلومات واسعەسی سایەسنده درحال برموقع ممتاز ومستقل وجوده کتیرەرك آرتق موفقیاتدن موفقیاته یورودی . سن - سولپیس مدرسەسندن تاریخ خروجی اولان ١٨٤٥ دن ١٨٥٠ یەقدر بش سنه ایچنده یاپمغه موفق اولدیغی شیلر شایان حیرتدر . بوتون درالفنون رتبەلرینی آلقیشلرله قازاندقدن ماعدا ١٨٤٨ ده محکوکات آقادەمیسندن L'histoire général et système comparé des langues simétiques [١٨٥٥ دن منتشر] اثر معظمی ایچون‌ده وولنه مکافاتنه نائل اولدی . ایکی سنه صکره‌ده ، L'étude du grec au moyen âge نامنده‌کی اثریله برمکافات دها آلدی . ١٨٤٩ ، ١٨٥٠ تاریخلرنده ایتالیا کتبخانەلرنده تحریات وتدقیقاتده بولنیوردی . بوایتالیا سیاحتی کندیسنده پایدار تأثیرات براقمشدر . ٢٥ مارت ، ١٨٥٠ تاریخلی برمکتوبنده روما ایچون باقکزنه سویلیور : « ایکنجی

١٨٣٨ سنه‌سنده پاریسه کتیردی . رەنانك بو مدرسه‌یه دخولی ایلولك لطیف اقشاملرندن برینه مصادف اولمشدی . ایلیق بر اسمرار شام ، تپه‌لری خفیف بر رنك کبودی ایله اورتیوردی ، اقشام دعاسی ایچون طنین انداز اولان صدای ناقوس ، استراحت لیلدن اول تفکر و عبادته دعوتخوان اولیور ، بو حزین لوحهٔ طبیعتك صمیمیت سکونی ایچنده بر تمام فوق الطبیعه‌نك آوازهٔ محترزی کبی سویله‌یوردی .

رەنان سعی و عرفانیله یکی معلملرینی . کندینه حیران ایتدی ؛ و ویسی مدرسه‌سنده فلسفه‌سنی پارلاق بر صورتده اکمال ایتدکدن صکره آلهیات تتبعی ایچون سن - سولپیسه کیردی . بو مؤسسه او زمان فرانسه‌ده متین تتبعات و بالخاصه السنهٔ شرقیه تدریساتیله مشتهر یگانه مدرسه ایدی . مشاهیر مستشرقیندن پاپاس لوهیر ؛ زهد و ریاضتی ، عمق تحری ایله کلیسانك اون یدی و اون سکزنجی عصرده یتشدیردیکی بیوك عالملرینی تخطر ایتدیریوردی . بوندن باشقه دوپانلوپ مدارس سائره‌ده اولدیغی کبی طلبه‌یه یالکز بوسوئه ، فنلون قبیلندن ادبای قدیمه‌یی کوسترمکله اکتفا ایتمیوب اسلوبلرینی تربیه ایچون میشله ، لامارتین ، هوغو کبی مشاهیرك آثار بارعهٔ ادبیه‌لرینی ده اوقوتیوردی . رەنان درحال معلملرینك دوستی ، فقط صوکره رقیبی اولدی .

رەنانی مدرسه‌دن چیقمغه مجبور ایدن شی صرف بر بحران فکریدر . اوکا بوراده هرشی خندان ایدی .

کلیسانلی کندیسنه کوزل کوروندیکی قدر عالم حیات اونی قورقوتیوردی . فقط سن - سولپیس پاپاسلری کنج شاکردلرینه فیلولوژی و اصول تنقیدی تدریس ایتمکله اك مدهش آلات شك و انکاری ألنه تسلیم ایتمش اولیورلردی . رەنانك نفوذ و صمیمی نظری قاتولیکلکك استناد ایتدیکی قواعدك ضعفنی درحال کوردی . ایسیده اوکرندیکی علوم طبیعیه ، فلسفه کلیسانك لایخطئلکی حقنده تنقیدات تاریخیه و فیلولوژیه‌نك کندیسنه القا و ایقاع ایتدیکی شبهاتی تصدیق و تأیید ایدیوردی . قلبی بیرتلمقله برابر صدای وجداننه اطاعتده بردقیقه تردد ایتمدی : یکرمی ایکی یاشنده ایکن ، کندیسنه امین و مرفه بر استقبال وعد ایدن ملجأ آسوده‌یی ترك ایله «قارتیه لاتین» دەکی بر دار التدریسده معبدلك ایدەرك تأمین معیشته راضی اولدی . فقط شوراسنی اعلا اونوتمالی که اون اوچ سنه ظرفنده

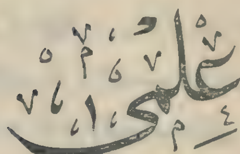
مجهوله ، پاریسه متوجهاً عزیمت ایتدی . فقط اوراده کندیسنی قارشیلایان برودت ویبوست ، شارلاتانلق تکمیل امیدلرینی قیردی . اویله شدید بردارالصلهیه طوتولدی که پك قیصه برزمان ایچنده صحتی کاملاً مختل اولدی . بو بحران ایچنده بلکه یکرمی دفعه مملکتنه دونمك رادهلرینه کلمش ، برکت ویرسین که اوممتنع الغلبه جسارتی امدادە یتشمشدر .

مع مافیه بولندیغی پانسیونده یاواش یاواش لیاقتی تقدیر اولونمغه باشلایهرق نهایت ریاست تدریسیه کندیسنه تودیع ایدلدی . کونده آلتی ساعت متمادیاً چالیشیوردی . بوعزم وسعی ، افکارینك توسع وانکشافنه فوق العاده خدمت ایتدی . اساساً واسع اولان معلوماتی امثالسز بردرجهیه چیقدی . تاریخ جدید مکتبنك آثار ونظریاتیده تتبع ایتدیکندن صوکرهلری رهنانك أك عمیق مطالعات وتنقیداتنه برقاچ کلمه ایله درحال انتقال ایدیویردی . افکار دینیهسیده آرتق تبدله باشلادی .

تیرهکیهده اختیار اقامت ایدن رهنانله والدهسنك حیاتی ، آنریهتکی کبی فقیرانه ایدی . رهنان بوسنین سفالته قارشو برکین بسلهمك شویله طورسون ، کندیسنه فقرالغی طاتیتدیردیغی ، سودیردیکی ایچون ابدیاً اوکا منتدار قالمشدر . اوبتون حیاتنده فقرایه ، بیچارهکانه ، صنوف سفیلهیه قارشی درین برمحبتله متحسسدی . برینانیادهکی اقرباسنی اصلا اونوتمایوب حیاتنك سنین اخیرهسنده بیله اونلری کیدوب کورمکدن ممنون اولوردی ؛ نصلکه طفولیتنك مرور ایتدیکی حقیر اوجکزیده حالیله محافظهیه چالیشمشدر . رهنان اولا تیرهکیهده پاپاسلر طرفندن اداره اولونان برمدرسهده اوقودی . اوراده مطیع وچالیشقان برشاکرد اولمق اوزره طانندی . دائما فوق العاده مکافاتلری قازانیور ومسقط رأسنده عالم ، ومتدین برپاپاس اولمقدن بشقه کندیسی ایچون پارلاق بر استقبال تصور ایدهمیوردی . فقط همشیرهسی پاریسده ، سن نیقولا دوشاردونه مدرسهسنك مدیری موسیو دوپانلوب نامنده ذکی وحریص برکنج پاپاسله معارفه پیدا ایتمشدی . اوکا برادرینك موفقیات واستعدادندن بحث ایتدی ؛ بویله پارلاق شاکردلر تحری ایدن دوپانلوب ، چوجوغك مجاناً ومع الممنونیه مدرسهسنه قبول ایدیلهجکنی بیلدیردیکندن آنریهت هنوز اونبش بچق یاشنده بولونان رهنان

ره‌نان تیره کیه‌لیدر. بو کوچوك شهر، تأثیرات شاعرانه جهتندن پك زنکیندر.
ره‌نانك ٢٧ شباط ، ١٧٢٣ سنهٔ میلادیه‌سنده درونده تولد ایتمش اولدیغی أو،
بویوك کلیسانك یانی باشنده الآن باقیدر . باباسی برخیلی وقت حکومت دونما
لرنده خدمت ایتمشدی ، فرانسه نك اوصیراده دوچار اولدیغی آفات بحریه‌دن
صوکره کندی حسابنه قاپودانلغه باشلایوب یاواش یاواش اولدقجه حائز اهمیت
بر تجارته کیریشـدی . فقط بو اونك ایچون بر خطای عظیم اولدی ؛ چونکه
امور تجاریه‌یه عدم وقوفی ذاتاً جزئی اولان ثروتنك محوینی انتاج ایتدی . بر
کون « سن - مالو » دن کلن کمیسی اونسز لیمانه کیردی . تام بر آی ره‌نانك والده‌سی
ناقابل افاده اضطرابات قلبیه ایچنده زوجنی آرادی ، نهایت بالقجیلرك دکزده
بر نعش بولدقلرینی اوکره ندی که بو زواللی پدر ایدی . ره‌نانده‌کی اوجدیت،
قوهٔ مخیله‌سنده‌کی اوفیضان برتونلی باباسندز ؛ اوسرعت انتقال، اوبشاشت طبع‌ده
لانیونلی والده‌سندن منتقلدر. بوایکی طبیعت برلکده اوله‌رق ره‌نانده حکمراندر.

پدرلرینك آنی وفاتندن اعتباراً بتون عائله شدتلی برمضایقه‌یه دوشـدی .
اون دوقوز یاشنده بولونان بویوك مخدوم، اکتساب ثروت ایچون پارسه‌متوجهاً
عزیمت ایتدیکی کبی ره‌نان ، والده وهمشیره‌سیله برابر لانیونه کیتدی . همشیره‌سی
آنریه‌ت اوزمان اون یدی یاشـنده وپك دینداردی . اقشاملری ، قیشـك أك
صوئوق کونلرنده بیله ، کوچوك برادرینی مانتوسنك ایچنده ایصیته‌رق کلیسایه
کتوریردی، وره‌نان بویله محفوظ ومصون، قارلری چکنه‌مکدن پك خوشلانیردی .
همشیره‌سی اونك ایچون هردرلو مزاحمه،هرنوع فداکارلغه قاتلانمغه مهیا ایدی ؛
حتی بر کون ره‌نانی البسه‌سنك یرتیق یر برینی مجبوبانه اخفایه چالیشیرکن کورمش ،
ضرورت وسفالته حاضرلنان بیچاره چوجوغك شوحالی قلب جریحه داری درجهٔ
نهایه‌ده تضییق ایتدیکندن مبارزهٔ حیاتی قبوله قطعیاً قرار ویرمشـدر . بونك
اوزرینه والده‌سـیله ره‌نان، تکرار تیره کیه‌یه عودت ایده‌رك کندیسنك معلمه‌لك
ایتمك اوزره لانیونده قالماسی بینلرنده تقرر ایتدی . فقط بووظیفه‌نك حسن ایفاسی
اوزمانلرجه پك مشکلدی؛هم اجرت اودرجه غیرمنتظم ایدی که عائله‌سی لانیونی ترك
ایتدکلرندن دولایی تأسفه باشلادیلر. زواللی قیز، صوك درجه مصائب وشدائد ایچنده
پویان اولمغی کوزینه آلدیره‌رق (١٨٣٥) یکرمی یاشنده ، حامیسز ، ناصحسز برعالم

أرنست رەنان

حیاتی

١

تدقیقاتمزه رەنانك حیاتنی تصویردن باشلایەلم ؛ چونکه برآدمك حیاتی قدر جالب دقت ومفید برشی یوق کبیدر . هرعمر بشر، بالضروره برجزء زمان ومکانی اشغال ایدەجکندن او، طبیعتك برپارچەسندە، تاریخك برقسمندەدی مدخلدر . أك حقیر برموجودیت بیله برشعاع حس ایله تنور ایدەبیلیر . قلب بشر، اودرجه مستعد محبتدرکه أك مظلم برمعیشت عزلت پسندانەدەده برخزینهٔ اشعار بولونور . باخاصه سعادت وسلامت بشریه ایچون دوشونن ، ایکلەین ، آغلایان أعاظمك محفظهٔ أسرار حیاتنی آچمقدن ، محرمیت خوابیدەسنی اویاندیرمقدن جاذبەدار وفائدبخش برشی یوقدر . بزه، راه استقبالی کوسترەجك لمعات حقیقت اونلرك انجذاب ایتمش دماغلرندە، سونمش حسیاتلری، بوبویوك آدملرك حیات ماضیەسی بشریتك منافع عمومیەسنه روابط بی نهایه ایله مربوطدر .

رەنانك حیاتندن دها طوپلو ، دها ساده برحیاته پك نادر تصادف اولنور، او، تماماً تتبع، تدریس ، اذواق عائله ایله مشحوندر. یکانه اکلنجەسی بعض طرفلره وقوعبولان سیاحتلریله حظوظات مصاحبەدن وآرا صیرا صالونلره مداومتدن عبارتدی ، واقعا ایکی دفعه ، ١٨٦٩ ده مبعوثان و ١٨٧٦ ده اعیان انتخاباتنه داخل اولمق استەمشەدی . بو، کندی قیمتنده برآدمك زمان وقواسندن برقسمنی مملکت وملتنه فدا مجبوریتندە اولدیغنی دوشونمەسندن ایلری کلشدی . مع هذا مبارزات انتخابیەسنده ذره قدر حمای حرص اظهار ایتمەمش وآرای عمومیەنك کندیسنه عدم توجهنی کورنجه بوندن بلا تأسف فراغت ایلمشدر. اوقدر آسوده ، اوقدر بختیار اولان بو حیاتنده صرف فکری ، أخلاقی ، دینی بعض اوان مشوشه وساعات فجیعەسی اولمشدر .

مزارع ، مقبر نسیانه بکزه‌مش هر یر ؛
بوتون بو مقبر ماضی‌یی بی صدا کزدك ،
هوا ، ضیا بو دیوارلرده آلتی یوز سنه‌لك !
دیوارده ، کوالکه‌ده چیقمش اوبیکس اوتلردن ،
آغیر آغیر اوقویوردم ، نه رنکلی بر دستان ...
بن آغلایوردم او معبدده ، هرکز ، ممدود
بر هیچ‌تیریق طاشیور ، صوکره باشلیوردی سکوت ...
آیاق سسم او قرا کلقده محترز ، قورقاق ؛
او ترسه صانکه قرا کلقده کوالکه‌لر چیقه‌جق ...
بتون او معبد متروکی سیر ایدرکن بن ،
صیزاردی صانکه درین بر جریحه قلبمدن ،
اولوم .. فنا .. شب صامت ، مؤبداً نسیان ...
خیالی قلبمه ویرمشدی بر درین هجران ،
آغیر آغیر ایدییورکن اوقلعه‌دن عودت ،
ایچمده واردی درین بر محبت و حرمت !...

بك اوغلی ۱۳۲۱

أميع

یاواش یاواش چیقیوردم ... ایچمده برحرمت !
اوکمده تاجی قیریق برجبین علویت !..
بروجك اوستنه مأوی قوران بویوك قوشلر
آغیر آغیر قاچیشیرلردی محتزز ، بیزار ..
زمانه آلتی عصردن قالان بوسور عظیم ،
بومعبد ظفرك ، آه ایچمده شمدی بنم
بیوك وقایع مهجورهٔ مؤبدینه
نه حسلی براب حرمت دوکردی برکریه ...

کلدم سکا ، یاشلرله بن أی قصر معالی ،
أی شیمدی قرا کلقده قالان معبد خالی !..
حرمت .. سکا ، بانیکه ، مقدس شهدا که ؛
حرمت .. سنی محو ایلهمین دست زمانه !..
أی بونجه ظفرلر طاشیان جبههٔ سطوت
دوغرول ، ید وحشتله أکلمش سرملت !..
دوغرول ، بوکون آلچاقلره قورقوب أییلنلر
اولمشلرك أخفادیدر أی برج مظفر !..
أی شانلی دیوارلر ، سن أی اولمز قله برکون ،
برقکله کورون ، سن نهیه نسیانه کومولدك !..
أی سن که جبینکده کزر ، بیك اولو قرتال
برسنك مزار اولمه بوکون طاق ظفر قال !..
حرمت .. سکا بانیکه ، مقدس شهدا که
حرمت .. سنی محو أیلهمین دست زمانه ..

فقط اوکمده قرا کلقلریله صمت وسکون ،
یاواش یاواش کزییور سور کاربان قرون
رطیب دیوارلره سینمش سیاه شبپرهلر ،

خولیا وحس شعر ایله الهامه منتظر
افقك خیال صافنه باقمق .. خایر خایر
برشی دوشونمه‌مك ، بو جبال وسواحله ،

بر رنك وموج شعر آرایوب بکله‌مکسزین ،
آواره برنگاه ایله ، بی‌قید راز وحس
برنظرهٔ جماد ایله ، بوم بوش ومطمئن

برنظرهٔ عوام ایله باقمق ... بومفترس
اندیشهٔ وظائفی ، سودای صنعتی ،
ربم ، براز زمانی اونوتمق سعادتی .

۳ اغستوس ، ۳۲۳

فائزه عالی

حصارلره قارشی

ـ وطن چوجوقلرینه ـ

غروبه قارشی مهابتلی دیکلهن قلهلر ،
نه‌دن سما کزك اوستنده یوق نوای ظفر ،
نه‌دن بوکون تپه‌کزدن سزك ظلامه اوچان
اوقوشلرك اولویان نغمهٔ سیاهی فغان ؟...
اوکون یواشجه چیقارکن سزك حضورکزه ،
اوکده صانکه سکوتیله آغلایوردی فضا ...

آغیر آغیر چیقیوردم ،. اوکده هر قلهنك
دبنده صانکه دویاردم هنوز سورن برأنین ...
یانار سونردی دیوارلرده [illegible] مغفرلر .
کزردی قلعه‌ده مدهش ، صارقلی عسکرلر
وصانکه دور ایدیوردی معظم ونوار .
قزل سماده اوکون خلقه خلقه قرتالر ...

اوزاقده بریره « هو ، هو ، » دیپوردی ؛ صوکره درین
قبارتدی کوکسنی، کوردمکه شهقه‌لرله طولو.

بو یاورو قوش، نره‌دن کلدی ؟ کیم بیلیر هانکی
زواللی بر یوواتك کچ قالان فراریسی .
دوکولدی ، آی طاغینق برکل خزان صانکه ،
اوطه‌مده برایکی یاپراقدی سرپیلن عکسی .

طاوانده بر بوروشوق کولکه ، برقنادلی چیچك
اوچاردی ، کوکسمه چیرپیندی دوشدی پرلرزه .
دیزمده قالدی قیریق برایپکلی یاپازه .

اونعش بیکسی ، کوز یاشلرمله غسل ایدرك
رباب شعرمه کومدم ، شکسته قلب سرود ،
بوکون المده اورمجکلی ، توزلو برتابوت .

ع . سیرت

نیاز

ییللرجه بیك مجادله ، بیك غصهٔ کران ،
بیك کیرودار وغائله ، بیك سعی نائله ،
بیکلرجه اشتغال خشین وعنیف ایله
چرپیندیغم یتر . . . بونوازشسز آغلایان

خولیالرم ، شعرلرم ـ اوکسوز ترانه‌لر ـ
پرشعر أمللرمدن اوزاق ، یورغون ، اویقوسز ،
ـ هرکون شکسته ، هرکیجه بیکانهٔ حظوظ ـ
چرپیندیغم ، خراب وتباه اولدیغم یتر .

ربم ، برازده نشئه وآرام روح ایله

محو اولمه‌نك سببلری هپ آیری ضربه‌لر .
لكن بوتازه‌نك أبدی عشقه مستحق
برقلب ایكن أزلمه‌سی ... محو اولمادن بتر !

بعضاً فلاكتك‌ده اولورمش خیرلیسی ؛
قورتلدك ایشته لحظه‌ده بيك كره اولمه‌دن ؛
اولدیردیلر ، فقط ... بنی یالكز بوتیتره‌تن .
اولمك دكل ، بواولدیریلش الك قهرلیسی ؛
چكدكلركله مضطربم أك زیاده بن .

نامكله أی وجودنی تذلیل ایدن سفیل ،
قالدیر طاشندن اولسون اوزرنك خجالتی ؛
كولكه‌ك قارارته‌جق بوجبین شهادتی ...
أی قرحهٔ حیاتی اولان منعنت ، چكیل ،
طوپراقده باری-ایكله‌مه‌سین روح عصمتی .

سز طوپلانك باشنده ، بو نعش مكرمك ،
سز أی قادینلغك أبدی اشتكالری ،
أی ضعف وذلتك متوحش بكالری ،
سزطوپلانك وآغلاشه‌لم ... سز ، بوماتمك
أك طوغری ، أك یقین ، أك أصیل آشنالری .

— حصار ، ١٧ تشرین اول ، ٣١٨ —

توفیق فكرت

قومرو ورباب

خزاندی ؛ برصاربشین آقشام اوستی ، پنجره‌مك
اوكنده چرپنه‌رق قوندی بركوچوك قومرو .

قلبك ، قادینلغك ، شرفك ، استراحتك .
بر آن دیدیکله‌مکدن اوخائن یورولمدی ،
بیتدك چامورلی طیرناغی آلتنده غلطتك .

طیرناق ، چامور ، طوقات ... بوسنك قسمتك دکل
أی عصمت مبارکه ، أی حسن ذی حجاب ،
أی خندهٔ طلوع ضیا بکر کلنقاب ...
طیرناق ، چامور ، طوقات ... صوکی برثمر مبتهل ،
طیرناق چامور طوقات ... صوکی محو ابد ، تراب !

ألبت دکل نصیبی مذلت قادینلغك ،
ألبت دکل ملکلکك أمیدی ظلم وشر ؛
ألبت سفیل اولورسه قادین آلچالیر بشر ؛
لکن بوکون هپ اونلره عائد بیغین بیغین
أندیشه‌لر ، کدرلر ، أذیتلر ، ایکنه‌لر .

بیچاره قارده‌شم ! أزیلوب بیتدك اویله‌می ؟
أك صوکره ازدیلر سنی ، اولدیردیلر سنی ؛
بن یتیمق ایسته‌دم یاپیلیرکن بو مدفنی ،
لکن خطا براقدی ... مظلم ، جهنمی
بر قوتك ألنده منهر ، فقط دنی

برقبر اولان محیطکه کوردم نزولکی ؛
جبری سوروکلنیر کبی ایندك آدیم آدیم .
آرقه کده بن بوحاله ـ بیلرلر ـ چوق آغلادم .
قالدکدی برأفقده‌که حتی أفولکی
ایصلاق نظرلرمله اوزاقدن سلاملادم .

بیلمم‌که شیمدی هانکی تجلیکه آغلاسه‌ق ؛
برتازه محو اولوب کیدیویرمك ، بوبرکدر ؛

اوبویوك حاكم ، اوقانون مبین
ویریبور حكمنی : لعنت ، نفرین !

بولعنتیله فقط مضطربمی وجدانك
صورك فضیلتی تحقیر ایدن أسافلدن ،
صورك طبیعتی ترذیل ایدن أراذلدن ،
بولعنتیله أوت مضطربمی وجدانك ،
صورك شوعصمتی تسمیم ایدن اوقانلدن.

زواللی قاردەشم ! انسان تصور ایتدكجه
صوكندەطوپراق اولان سركذشت ءۋاكی ،
شو اون سكز سنەلك دهشت مزاحمكی ،
تحمل ایتمیور .. آرتق بو بویله كیتدكجه
ایچم زهرلنه جك یاد ایدوب مكارمكی .

قوشاردی پیش محاسنده دائما هوسك ،
كوچوكلككده هنوز مائل فضائلدك ؛
علو قلبه ، علو خیاله نائلدك ؛
أك ابتدا بكا تلقین شعر ایدن سنسك .
چوجوقلغكله برابر ظریف وعاقل ایدك.

ظریف وعاقل ایدك ، دوشمسەدك بوعائلەیه
قالیردی بلكه قادینلقده بربویوك یادك ،
یاشاردی بلكه اونك كولكەسنده اخفادك ؛
سن ایتمدك ، سنی ایتدیردیلر اومزبلەیه ،
سن اولمدك ، سنی اولدیردیلر ، زواللی قادین!

اولدیردیلر ... بوهمده بوكون ، شمدی اولمدی ؛
چوقدن كوموادی حسن شبابك ، ظرافتك ،

أدبيات

همشیره‌م ایچون

— نیته‌مه —

بز چوجوقدق ، سنی دفن أیلدیلر
بی وفا قوملره بی قید أللر .

اوزماندن بری مشتاق وزبون ،
نه‌زمان قبله‌یه دونسه‌م دلخون .

سنی بر محفه‌ده پویان کورورم ؛
صوکره قوملرده پریشان کورورم . . .

بردیکن بلکه دلیل قبرك ،
دوه‌لر بلکه زیارتجیلرك ؛

کیم بیلیر بلکه‌ده پامال غبار
نه‌دیکن وار ، نه‌زیات ، نه‌مزار ؛

نه‌ده سن . . . بنسه بوکون دردمله
سنی ایکلتمکه کلدم . دیکله .

دیکله هرنرده ایسه‌ك ، هرنه ایسه‌ك :
توز ، بولوط ، روح ، ملك ، طاش ، یادیکن ؛

بونلرك هپسنی کریان ایده‌جك
برجنایت بو . . . جنایت ، کرچك !

برجنایت که قوانین ، أدیان
قویمامش اسمنی ؛ لکن وجدان ،

مندرجات

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نائق

مدیری : ابن السری
احمد جودت

آشیان

أدبی، علمی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

برنجی سنه   نومرو ۲   برنجی جلد

۲۱ شعبان ۱۳۲۶
٤ ایلول ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی : باب عالی جاده‌سنده دائرۀ مخصوصه

مطبعۀ عامره

۱۳۲٤

فرانسزجه‌دن

رومانز

عفو

بنی رفیقم هوبره ربط ایدن دوستلق پك غریبدر. بوطبعاً بر برینه مخالف، بری دیکرینك اوستنده درین، خشین، آمرانه بر نفوذه مالك ایکی چوجوق آره‌سنده تامکتب رحله‌لرنده باشلایان بر آرقداشلقدی. بونفوذ ایله او، برکون بنی حقسز یره جزالاندیرمق ایسته‌ین برمعلمه قارشی بوتون صنف ایچنده مدافعه ایتدی. اك بویوکی اون ایکی یاشنی کچمه‌ین اوصلو وقورقاق برصنف خلقی آره‌سنده بوحرکت، بویوك برقهرمانلقدی. بونکله باشلایان حق حمایه بنی نهایت کندی فرقه‌سیله برلکده طوپ اوینامقلغمه مساعده ایتمك صورتیله تأیید ایتمشیدی. کندیسنه قارشی بسله‌دیکم حس تقدیر وحرمت اولماسه‌یدی بوشرف بلکه نفسمه کران کلیردی. چونکه هوبر؛ متحکم، خشین برچوجوقدی. فقط خلقتنده اویله بر میل استقامت وعفت واردی که کندینی ایستر ایسته‌مز سودیریر؛ قلبنده مکنوز اولان سخاوت بزم کبی چوجوقلری حیرتده براقیر؛ سودکلرینه، بیچاره بر آرقداشنه، حتی آشاغی صنفده‌کیلره اویله انسانجه معامله‌لر ایدردی که بوتون سرتلکلری، بوتون خشونتلری بر آنده اونوتولوردی. یوقاری صنفلرك بزدن بویوك طلبه‌سنه قارشی بز اونك یاشیله متناسب اولمیان کنیش اوموزلریله،قوتلی جثه‌سیله افتخار ایدردك؛ خواجه‌لره قارشی کندینه مخصوص اطواریله صانکه بزم ضعف و انقیادمزك انتقامنی آلیر کیبدی، چوق کچمه‌دن آرقداشلری آره‌سنده بکا بر میل مخصوص کوسترمکه باشلادی. بن بوکا پرستش درجه‌سنده بر محبتله مقابله ایتدم. آرتق هیچ یانندن آیرلماز اولمشیدم. اونك کولکه‌سی، اونك محرم اسراری، اونك آرقداشلر آره‌سنده منتخبی اولمق شرفیله مغرور ایدم. یاشم ایلرلدکجه حیاتم دکیشه‌جك ظن ایدییوردم؛ حالبوکه بویله اولمادی. واقعا کنجلکك بحران وهیجانی آره‌سنده دوستلغمز دکیشدی؛ فقط بو تبدل شکلاً اولمش، محبتمز بوندن صوکره بر مساوات تامه اساسی اوزرینه متین بر صورتده یرلشمشدی. ــ مابعدی وار ــ مشتاق

اعتراض ایله برابر تکملمز ایچونده برکلمه اولسه راضی‌یز ـ بعضاً مستثنا حق شناس ذوات محترمه‌یی بالطبع استثنا ایدیورم البسه‌لریمز، سوسلریمز، اسرافمز، توالتمز.. نه اولور بر دفعه، اوت بردفعه بزلری، شو اسلام قادینلرینی حقیله دوشونسه‌لر، دور استبداده‌کی کبی آلایش‌وسلطنتمزی، ثروت‌وقیافتمزی براقسه‌لرده بزی دوشونسه‌لر. بزده‌اعتراف ایدرز؛ قادینلریمز اولدقجه مسرف، بر چوغی سوسه، توالته منهمك، همان قسم اعظممز ادارهٔ بیتیه‌دن بی‌خبرز. اوت بونلر دوغری، هپ‌دوغری؛ قادینلرك، بزلرك اصلاحی تکملی مسئله سی پك مهم، پك نازك.. دوشونکز، دوشونسونلر، هپمز، هرکس دوشونسون عهده‌مزه ترتب ایدن وظیفه‌یی درعهده ایده‌لم. کیممز ارائه، کیممز حمایه، کیممز اطاعتله اتفاق ایده‌لم. ینه تکرار ایدرم چالیشه‌لم چالیشدیره‌لم. فقط بردفعه دوشونه‌لم، جدی وبی‌طرفانه دوشونه‌لم: عجبا بزلرك تکمل وتفیضمز ایچون الك اول البسه‌لریمزه اعتراضدنمی باشلامق لازم کلور. یوقسه بالذات کندیمزی تربیهٔ فکریه و معنویه‌مزه خدمت ایده‌رك اصلاح ایتمکمی اقتضا ایدر. مع‌التأسف بزی دوشونن یوق، البسه‌مزی سویله‌ین چوق.. فقط نومید اولمیه‌لم بکلیه‌لم و هیچ دورمه‌دن ایسته‌یه‌لم. ثبات‌واقدامك جلی‌وعلوی برهانی کوردك، یقمه‌دن ایسته‌یه‌لم.

محترم‌طنین‌جمعنی‌بویوديور الك‌خیرخواه‌ومشوق‌حامیلریمزك تحت نظارتنده‌در. اونلردن، اومحترم‌ذواتدن پك‌چوق‌شیلر بکلروایسته‌رز. مطبوعات‌رهبرعلویاتدر. اوقویه‌لم. یازه‌بیلدیکمز قدر یازه‌لم بربریمزك بویوك کوچوك قصورلرینی نظرمسامحه‌ایله کوره‌رك اخطار خالصانه شکلنده خبر ویره‌لم. ایشته (آشیان) خوش وروحنواز اسمنه تماميله مسمی اولمق ایچون بر کشاده‌کی تام صمیمی‌ایله هنوز ایلك خطوهٔ تردده ایلریله‌مك جسارتنی بوله‌میان ناچیز قلملرده برلانه، بر (آشیان) اولیور. دورمیه‌لم صحایف بدیعه‌سی آره‌سنه صیغنه‌رق تکامل و تفیضه غیرت ایده‌لم. و(آشیان)ك شو دور حریت وسعادتده دائما برهالهٔ پرنور ترقی ایله‌محاط اوله‌رق انتشارینی‌تمنی‌ایتمکله‌برابربالخاصه‌بزلرك ترقی‌وتفیضمزه رهبراولمسنی آیریجه رجاایده‌لم.

فی ١٤ اغستوس سنه ٣٢٤ رخسان نواره

ایشلره یارایه‌بیله‌جکمزی، کشادنی بوتون قلبمزله تمنی ایده‌رك هرکون منتظر قالدیغمز، ابی ایسه ترقیدن کچه‌رك راه سعادتده ایلریله‌مك ایچون تأخرمزك سببی وسائطمزك مفقودیتی، دلیلمزك عدم موجودیتی اولدیغنی اثبات ایده‌جکز.

چالیشه‌جغز، اوکرنه‌جکز، بیتمز بر اقدام ایله اوکرنه‌جکز؛ بیلدیکمزی، اوکرندیکمزی باشقه‌لرینه اوکرته‌رك هم فائده هم استفاده ایده‌جکز دیرم. فقط ناصل دیرسه‌کز؟!...

اوخ ایشته او زمان کچمش کونلرك محرومیتی ایچون صیزلیان روحم دها درین بر آجی ایله ایکلیه‌رك، سزکله برابر تکرار ایده‌جك. ناصل؟... حمداولسون بر آیدر سمای اقبالمز نور حریتله پارلیور. سونج، مسرت کله‌لرینك هیچ بروقت افهام ایده‌میه‌جکی قدر بویوك ممنونیتلر هرکس طرفندن، هپمز طرفندن تکرار ایدلدکچه اشتیاقمز آرتیورمش کبی بردها بردها سویلیوب سونمکده دوام‌ایدیورز. ایشته فلانك انتقامی آلنمش، فلانك حقوقی استرداد ایدلمش. بالخاصه منافع ملك وملت نظر اعتباره آلنه‌رق تنسیقاته کرمی ویریلیور. اطرافمزده‌انطراقه حاضر طوپلانمش دوران وبر معنای تهدید ایله اوزانوب کیده‌ن سلسلهٔ بلا طاغیلیور. بویوك بر موفقیت، علوی وأبدی بر شان و شرف تأمین ایده‌رك آچیلیور. کوزلرمزده زبون بر رنك توهمله تیتره‌یه‌رك بکله‌دیکمز استقبال بزه جان‌بخش شعله‌لر صاچه‌رق امید ویریور. هپمزی‌بیك درلو خلیالره سوق ایدیور. بختمز هرکون آرتیور. زواللی بر والده‌نك اولادی آرانه‌جق، قاتلی بولنه‌جقمش. شورایه کوپری یاپیله‌جقمش. اوته‌ده جاده آچیله‌جقمش. اوخ نه ایی نه ایی دیمکدن کندیمزی آله‌میورز. قلبمز حس مسرتله طولیور. کوزلریمز یاشاریور. یاربی نه مسعود ایمشزکه بو دوره یتشدك، بو حریتی کوردك، بو سعادته نائل اولدق دیورز.

المزده‌کی غزته‌یه باقیورز. صحیفه‌لری بری‌برینی متعاقب چویروب بر دها باقیورز. بزلر ایچون، دائما اهمال ایدلمکه، اولسه اولسه هر حرکتلری یالکز مؤاخذه ایدلمك‌ایچون موضوع بحث اولمغه آلیشلمش زواللی بزلر ایچون برسوز! خایر برشی یوق. یوق دکل؛ بعضاً وار. فقط نه؟ شبهه‌سز اعتراض ــ باری

قماشدیریجی محاسنندن برشی‌می غائب ایتمش اولیور؟ دها، بکا آیاغنکی کوسترکه باقه‌لم، بنم کبی طوپوغکده غبار زمین‌وارمیدر؟ آیاغکده بوتوزدن اثر یوقسه بنم یولمده‌یورومه‌مشسک، اوحالده طانیشمیورز بندن چکیل کیت.

مابعدی وار — ایمان فهمی

اخلاقی

بزمی نه اوله‌جغز؟!..

١٢ آغستوس ١٣٢٤ تاریخلی صالی کونکی اقدامی الیمه آلیر آلماز ایلک کوزیمه ایلیشه‌ن شی، بیلمه‌م ناصل برحسك سوقیله «یا بز نه‌اوله‌جغز» سرنامه‌سی اولدی. همان امضایه باقدم «عصمت حقی» اوخ یاربی دیدم: نه خوش سؤال، صوریکز، صورالم، هپ برابر صورالم: بز نه اوله‌جغز؟.. بردن قولاغمه درین مبهم بر سس فیصیلدادی هیچ!... آجی بر اضطراب، ماضی‌یی، ماضینك بوتون آجیلغنی بر آنده یاشاتدیران آجی بر اضطراب بوتون روحمی أزدی. کندی کندیمه سویلندم: بزمی نه اوله‌جغز؟!.. اکر کندیمزه، بزه، زوااللی عثمانلی قادینلرینه، دها دوغریسی بالخاصه مسلمان قادینلرینك بر قسمنه صورارسه‌کز پك چوق شیلر اولمق ایستیه‌جکز. أوت او قدر چوق شی ایستیه‌جکز، ترقی وتکمللمزی او قدر جدی برثبات ایله آریه‌جغزکه. کوروب ایشیدنلر بزلرده‌کی آرزو و خواهشه حیرت ایده‌جکلری کبی شیمدی‌یه قدرده خوروحقیر یاشادیغمزه شاشه‌جقلر ومسلمان قادینلرنده‌کی علم و متانته، صبر ومکانته واز جمله اطاعته حیران اوله‌جقلر. آداب ملیه و ایجابات دینیه‌مزی قطعیاً اونوتمیه‌رق — قادین ارکك برچوق کیمسه‌لرك ظن ایتدکلری کبی — هیچ برشیئه یارامازمسرف بجریکسز — اکر بك آغیر کلمسه دها پك چوق شیلر صایه‌بیله‌جکم — اولدیغمزی کوستره‌جکز. بزمده عقل واذعان ومحاکمات معقوله ایله پك چوق

بشریه ایله مکلف بولندیغنی بیلیر. زواللی شاعر، پاریسی مرکز مدنیت وترقی قیلان بو قدر ذکی، بوقدر مترقی بر قوم افرادینك، غلبه‌لقله، تهالکله تیاترویه قوشوب آچیله‌جق پرده‌نك‌اوکنده بیغیله‌رق موقوف انتظار وتفحص اولدقلرینی کورنجه بوقدر انتظار و تفحصك قارشیسنده کندیسنك پك‌اهمیتسز اولدیغنی آکلار. او زمان حس ایدرکه استعدادی برشی دکلسه، عفت و صلاحی هرشی اولملیدر؛ جدیت وجمعیت فکر ایله اثرینك قیمت واهمیت فلسفیه‌سی حقنده کندی کندینی استجواب ایدر، چونکه کندیسنی مسئول بیلیر وبو خلقك بر کون تعلیم ایدیلن شی حقنده کندیسندن حساب استه‌ملرینی آرزو ایتمز. شاعرك مسئولیت وجدانیه‌سی واردر. جائز دکلدرکه خلق، متین‌وعمیق بردرس اخلاق المه‌دن تیاترودن چیقسون. او، امید واردرکه عنایت حقله، بولندیغمز بو جدی زمان دوام‌ایلدیکی مدتجه درسلرله، نصیحتلرله مشحون شیلردن بشقه بر شی تصویر ایتمیه‌جکدر.

هوغو Villian Shakespeare نده‌صنعت‌ایچون، صنعت نظریه‌سنی دهاشدیدبر صورتده پروتستو ایدییور:

«صنعت ایچون، صنعت کوزل اوله‌بیلیر. فقط ترقی ایچون صنعت دها کوزلدر... مزیت ونجابت مخصوصه‌یی حائز برانحصار فکرله صرف عاشق صنعت اولانلر شوفورمولی آتارلر؛ ترقی ایچون، فائده‌ایچون‌صنعت..قورقیورلرکه «مفید» «کوزل»ك شکلنی تغییر،اخلال ایتمسون... فائده، علویت‌وعظمتی‌تحدیدوتضییقدن بعیددر... نیچون صنعت کنیشله‌مکله ناقص صایلسون؟ خایر، فضله برخدمت، فضله بر کوزللکدر.

اوت، صنعت سمای لاجورددر، فقط اویله بر سماکه بالاسندن دوکیلن شعاعات، بغدایی‌قبارتیور، مصری‌صارارتیور، الماپی‌بویوتیور، پورتقاله‌بررنك‌زرین ویرییور، اوزومی طاتلیلاشدیرییور... فجر، صوسزلغنی اولجه کشف ایده‌رك آرینك محتاج اولدیغی قطرهٔ شبمنی سینهٔ شکوفه‌ده اهتمامکارانه صاقلامقله کندی احتشامنه، زمردین وارغوانی الوانه‌خلل‌می ویرمش، عظمت ولطافتندن، کوز

اون طقوزنجى عصر

اون طقوزنجى عصرده وولترك تياترولرى هدف تنقيد اوليور. هوغو، وولترك اثرلرى تراژه‌ديدن معدود دكلدر. اونلرده انسانلر ياشايور، دساتيرحكميه حايقيريور، ديوردى.

«صنعت، صنعت ايچوندر» نظريه‌سنى ويقتورقوزه‌نك دهاى بلندنده بوليورز: «صنعت؛ نه تعليم اخلاقده، نه استحصال فوائدده مستخدمدر... اخلاق، اخلاق ايچون لازم اولديغى كبى صنعت‌ده صنعت ايچون لازمدر. خير، نه فائده‌نك، نه كوزللك يولى اوله‌مديغى كبى «كوزللك» ده؛ نه فائده‌نك، نه خيرك يولى اوله‌ماز. بونلردن هربرى كنديسنه موصلدر.»

واقعا، هوغو، «شاعر، خوشنه كيدن شئ يازه‌رق ايستديكى يره كيتسون، اشته قانونى بودر.» ديورســه‌ده افادات سائره‌سندن، صنعت مفيد اولمليــدر» نظريه‌سنى التزام ايلديكى آكلاشيليور. فكرى هانكى جهتده اجراى فعاليت ايدر ايسه ايتسون، شاعرك غايۀ اصليسى، مفيد اولمقدن عبارت اولديغنه قناعتى، وقدسيت مقصدينك تشبثات جرأتكارانه‌يى معذور كوستره‌جكنه اميدى واردر.

هوغو «آنژه‌ليو» نك باشنده ديوركه بوكونكى كونده تياترو، هرزماندن زياده جاى تعليمدر. برداهينك يازه‌بيله‌جكى كبى، درام، خلقه فلسفه، افكاره، شكل قطعى، شعره، عضلات، خون وحيات، دوشونلره تشريحات، صوصـامشلره بر مشروب صاف، كيزلى ياره‌لره بر مرهم، هركسه برنصيحت، هركسه برقانون ويرمليدر... درام مكمل اولمق ايچون القاى خظ ايتمك مقصدينى تعقيب ايتمكله برابر ارزوى تعليمى‌ده بســله‌مليدر، درامدن محظوظ اوليكز. فقط تشريح ايدلديكى وقت بو كوزل شئ ذى‌حيات ايچنده بر درس كورمليسكز: كوزل بر قادينده بر اسكلت اولديغى كبى كوزل بر درامه‌ده بر فكر جدى بولنمليدر.

لوم‌فره‌س‌لورژه‌يئا مقدمه‌سى دها بليغدر:

بو درامك مؤلفى، تياترونك نه‌قدر بويوك، جدى برشى اولديغى، درامك حدود بيطرفيدن چيقمامقله برابر برخدمت مليه، برخدمت اجتماعيه، برخدمت

ایی برعمله، آلتنی بر محاوب قلیجنی نصل الده طوتارسه اوده صنعتی اویله تصمیمکارانه استخدام ایدر؛ بوعصرك خاصهٔ عملیه‌سی پك محققدر.

اون سکزنجی عصرك تمثال‌مشخصی اولان وولترك نظرنده «تیاترو، شعر وفضیلتدن متشکل بر مکتبدرکه اوراده درمیان ایدیلن قواعد، تصویر ایدیلن وقایع وخصائل، تلقین فضیلت مقصدینه مستنددر، اوراده فکر وذوق شباب پرور شیاب اولور. بو مقاصد علویه‌یی تأمین‌ایتمه‌ین تیاترولر ایسه، بوش، واهی اکلنجه‌لردن عبارتدر.»

ینه بو عصر أدباسندن ویده‌رو دیبور که: «فاجعه‌لرله کتب اخلاقیه آراسنده بولنه‌بیله‌جك فرق‌یکانه، فاجعه‌لرده فضیلتك، آقسیون، حالنده بولنه‌رق صنعتك سحر آمیز لطافتلریله، جاذبه‌لریله دها پارلاق، دها یوکسك کوسترلمسندن عبارتدر.»

بو عصرك زبدهٔ فکری شودر:

مادام‌که هر قومك محتاج تخریب افکار باطله‌سی، سزای تعقیب و تعییب احوال سیئه ومضحکه‌سی واردر، تماشالره افتقاری ضروریدر؛ آقسیونك رفتار شدید وسریعنه حلل ویرمه‌دن اثرلریله بویولده ایفای خدمت وکتب فلسفیه‌ده مندرج اولوب‌ده خلقجه بیلنه‌مین افکار حکیمانه‌نك انتشاریله سویهٔ عرفان‌ملتك اعتلاسنه صرف همت‌ایدن بر فاجعه نویس شایان تبجیلدر.

ازمنهٔ حاضره‌ده بوایکی نظریه‌نك موجب اولدیغی اختلاف، جداً جالب دقتدر. انکلتره، آلمانیا، فرانسه‌ده صرف فلسفه‌یه حصر مشغله ایدن حکمانك اکثریت عظیمه‌سی استقلال صنعت حقنده اویله بر قناعت حاصل ایتمشلردرکه اقلیت طرفندن اورته‌یه قونولان اعتراضاتی، بدیعیاتده طریق مستقیمدن بر انحراف، عادتا بررافضیلك کبی تلقی ایدیورلر، معمافیه اویله بر رافضیلك‌که حقیقةً زنکین افکار، وطوغرو نقاط نظرله مشحون اوله‌رق بو ایکی نظریهٔ متخالفه‌نك برنقطهٔ ائتلافده برلشدیرلمسی ایچون اقتضا ایدن عناصری بزه‌عرض واحضار ایده‌جکی جهتله نظر دقت واهمیته آلنه‌جقدر.

پیرای علویت برشاعرمبجلدر. دیمك‌كه نفع اخلاقی، شعرده مقصد أصلی دكلسه‌ده «خظ بدیعی»ی تضییق وتحدید ایتمه‌مك شرطیله شایان تقدیردر.

«بوتون قاعده‌لرك الئ بویوكی خظوبرمكدر؛ بوكاموفق اولان پیه‌س، اثنای بریولی تعقیب ایتمشدر.» صورتنده‌ادارهٔ كلام ایتدیكنه نظراً مولیرده برنجی نظریه‌یی قبول ایتمشدر؛ ذاتاً مولیر، طبیعتك برمشاهدصادقیدر. او، صحنهٔ عظیمه‌ده نه‌كورمش ایسه، برفكر دیكرك تأثیری آلتنده‌قالمیه‌رق، بوتون استقلال صنعتله تصویر ایله‌مشدر.

راسین‌ده عینی فكرده بولنیور: «قومدینك قدسیتنه قانع‌می‌یم؛ دیه‌صورارسه‌كز خایر، دیرم، فقط عینی زمانده‌بن‌ده سزه‌صورارم‌كه: ایفاسندن‌چكنمدیككز صید، موسیقی كبی حظوظات مقدسمیدر؟ اكلندیرن هر شیدن واز كچوب هر وقت آغلامق‌می لازمدر؟».

هیئت مجموعه‌سیله نظر اعتباره آلنیرسه اون یدنجی عصر، ادبیاتی بر واسطهٔ تعلیم وتهذیب، بر آلت تلقین وتمدن كبی تلقی ایتمدیكی آكلاشیلیر.

كیزو دییوركه «ادبیاتك بعض سیستملرك تأمین انتشاری، بعض مقاصدك ترویجی ایچون دكل، صرف كندی ترقیاتی نامنه حركت ایتمسی اون یدنجی عصرك خاصهٔ‌ممیزه‌سیدر. بویوك شاعرلرك مسائل اخلاقیه‌حقنده قطعی اطمئنانلری، هیچ اولمازسه جالب نظر تمایللری واردر. مسائل فلسفیه حقنده جریان ایدن مناقشات قلمیه جهتیله هیچ بر عصر، بوعصرله قابل قیاس اوله‌ماز، فقط بویوك آدملرك فعالیت ادبیه‌لرنده كوزللك ایله حقیقتدن بشقه مدار اشتغاللری، حقیقتی بر شكل دلفریب ایله تصویر ایتمكدن باشقه اندیشه‌لری یوقدی... اشته بو سایه‌ده‌دركه بو عصر، اساسلی بر صورتده دیكر عصرلره فائق بر عصر شعر وادبدر؛ الهام پریلری قلاسیق لسانی تكلم ایتمك ایچون قصقایح آلهه‌لردر؛ ایفای خدمت دكل، اجرای سلطنت ایتمك، استخدام اولنمق دكل پرستیده اولمق ایسترلر.»

منقد شهیر برونتیه‌رك‌ده بو عصر حقنده‌كی فكری بو مركزده‌در.

اون سكزنجی عصر ایسه كندیسنه تقدم ایدن عصر شعر وخیال خلافنه اوله‌رق بر عصر عملیدر. بو عصر، صنعتی بر آلت تمدن وتهذیب عد ایده‌رك

تمنيات خالصانه‌سيله چاليش، سنى فعال كوره‌رك اردولرمز حركته كلسين. بزده مفتخر وبختيار اوله‌لم. سنى او مقامه كتيره‌ن ملته دعالر ايده‌لم.

فى ٨ آغستوس ١٣٢٤ ، شام

حسين سعاد

علمى

ادبياتك غايه‌سى و حدود سربستيسى

مسائل صنعت، هيچ بر زمان برحل قطعى‌يه اقتران ايده‌مز، چونكه بو مسئله‌لرده اك صريح، اك عميق تشريحات وتحليلاتدن صوكره نظر تدقيق وتفحصه على الدوام يكى برماده عرض ايده‌رك ادامهٔ جدل ومناظره ايدن اولدقجه كريزان، غير قابل ضبط برشى موجوددر؛ بو مسائل آره‌سنده عصرلردن برى اك زياده شدتله وضع ساحهٔ جدال ايديلن غايهٔ صنعتدر.

ادبا وحكما ايكى‌يه آيرلدى: بر قسمى آريستونك رياستى، قسم ديكرى أفلاطونك لواء مخالفتى آلتنده بولنيورلر؛ برنجيلر، «صنعت، صنعت ايچوندر.» دستورينى، ايكنجيلر «صنعت، فائده ايچوندر» نظريه‌سنى قبول والتزام ايديورلر.

بز بو ايكى فرقه‌نك آراى متخالفه‌سنى برر برر موضوع بحث ايتدكدن صوكره متباين كورينن افكار ايچون نقطهٔ ائتلاف بولمغه صرف مساعى ايده‌جكز.

فرانسه‌ده اون يدنجى عصرك محررين ممتازه‌سى برنجى نظريه طرفداريدرلر. قورنه‌ى، «اجتماعى، ياخود اخلاقى بر فائده‌نك غايهٔ اصليهٔ صنعت اوله‌ميه‌جغنى ادعا ايده‌رك تصويرده‌سيانك كوزل اولوب اولمديغنه‌دكل، بكزه‌يوب بكزه‌مديكنه باقلديغى كبى شعر فاجعيه‌ده خصائلك فضيلته‌دكل، حقيقته موافق اولوب اولمديغنه دقت ايدلمليدر.» ديور. مع‌مافيه قورنه‌يك آثار شعريه‌سنده، نفع اخلاقى برمزيت تاليه، بر ضميمهٔ نفيسه اوله‌رق موجوددركه بو سايه‌ده كنديسى حقيقتاً شاهقه

وخیرپالندك. اورادەکی فجایع آرتق تحمل وطاقتکی بتیرمش، سنی معناً کچیرمشیدی.

تبدیل هوایه اذن آلەرق بیروته، صکرەدە شامه کلدك، فریق اولمشیدك. اوضاع قهرمانەك براز سحاب یأس وفتورایله اسکی جلالتکی ساکن قلمشیدی. بر چوق قونوشدق. یمنده کچن حیات سفیلانەکی بکا اویله برلسانله آکلاتدك واویله بر حاله کلدك‌که او ساکن طوران جلالتك بر حریق هائل کبی بردنبره پارلادی. سن آرتق بر آتش ایدك، سنی ویمن فاجعەسنك صوك پردەسنی کمال حزن و تأثرله دیکلەیوردم.

— نه وقت، دیدم، یمنه دونەجکسك؟

بکا اویله برباقدك وایچکی اویله برچکدك‌که مکالمەیی دکیشدیرمکه مجبوراولدم.

سن شیمدی، ای دومکه قهرمانی. ارکان حربیۀ عمومیه رئیسی اولدك. دومکەدەکی مظفریتك، قهرمانلغك نتیجەسی اولەرق سنی خائن وغرضکار اللر ناصل اورادن آلوب شامه آتدی ایسه بو کونده ملت سنی لایق اولدیغك موقعه اصعاد ایتدی. ایشته اوسقوطك بو تعالیسی، او مقهوریتك بو مظفریتی.. او حقسزلغك بو عدالتی..

ملتك بوتوجیه وجیهی شایان تقدیر وتبریکدر. بیلیرسك‌که برملت اردوسنك ارکان حربیەسی اردونك دماغی، رئیسیده اودماغك روحیدر. سن شیمدی بو یکی ملتك، یکی نائل حریت وسعادت اولان یکی اردوسنك برروح معززیسك. قلب رقیق وحساسکله ایتام شهدا وارثلرینه عسکر قلبکله، اصل قلبکله اردولرمزك تنظیم وتنسیقنه، جواد پاشانك او، اوقومەدیغی راپوریکی تطبیقه چالیشەجقسك سن هیچ عطالت پرور، حریص مسند وثروت دکلسك. اصیل، نجیب، غیور، وطن پرور، عاشق حریت برعسکرسك. بتون اردو لرزان حرکاتیله، قیریق دوکوك لوازماتیله، ناقص و یاکلش پیلان وسوقیاتیله سندن ای ملتك ارکان حربیۀ عمومیەسی رئیسی، سندن اصلاحات، امداد بکلەیور. ضایع ایدەجك هیچ بر دقیقەك اولمدیغنی دوشون. وسنی ملتی قدرسوەن صادق اسکی بر دوستکك

بر کون سن میرالای اولدك، ویمنه تعیین ایدلدك؛ عموم یمن قوهٔ عسکریه‌سی ارکان حربیه‌سنه ریاست ایده‌جکدك. اوت؛ عموم یمن قوهٔ عسکریه‌سنه یعنی پریشان، آچ، خسته بر اردونك ارکان حربیه‌سنه حیات ویره‌جك، اردویی بسلیه‌جك وجمع ایده‌جکدك.

بیلمه‌م نه قدر زمان کچدی سندن خبر آله‌مدق. قائن پدرك رائف پاشادن مژدهٔ عافیتکی آلیور واوراده‌کی احوالکی اوکره‌نیوردم. صنعاده‌کی سفالتکی سنك دکل بتون اردونك سفالتنی وعموم قوماندان احمد فیضی پاشانك حرکات ظالمانه ومستبدانه‌سنی تعقیب ایدییوردم آچلق، اولوم وهیچلك قارشوسنده سنك کبی جوال؛ فقط هیچ برشیئه حسب الاداره مقتدر اوله‌مین برارکان حرب میرآلاینك احوالیله قوماندان فیضی پاشانك حرکات استیلاکارانه‌سنه قارشو مبهوت ومتأثر صیزلایوردم.

اولولردن قورتیله‌رق عریان وپریشان، سفیل و نالان اورادن فرار ایدن عسکرلر مداین صالح تحفظخانه‌سنه دوکلیورلردی. بونلردن آکلادیغمه کوره یمنك احوال فجاعت‌انکیزی؛ قوماندان فیضی پاشانك اولاد وطنی آچ وچیپلاق، یالین آیاق حرکات عسکریه‌یه سوق ایله کندی هکبه وخورجلرینی بر معتاد سیم وزر اردوکاهی حالنه قویدیغی واهالیٔ محلیه‌یه قارشی خاطر و خیاله کلمز تضییق واشکنجه تربییله استانبولی اغفال؛ دها طوغریسی مطلوب عالی دائره‌سنده ایفای وظیفه ایلدیکی آکلاشیلیوردی. سن بو فاجعه‌نك ایچنده معلومات مکتسبه‌ك، وجدان اصیلانه‌ك ایله ایفای وظیفه‌یه فتوحاته، اوراده‌کی سلاح ارقداشلرك کبی. آچ وپریشان چالیشیور چالیشیور هیچ برشیئه موفق اوله‌میوردك. چونکه بونجه سنه‌دنبری آناطولی مزارلغی اولان یمنك حکومت ظالمهٔ سابقه وظالم؛ خونخواره لیاقتسز مشیرلر، والیلر النده چکدیکی عذاب سفالت‌اوقدر ناقابل تحمل بر حاله کلمشیدی‌که هر یر قورو برطاشلق، هر ساحه برچول، هر افق نالان، بوش وبی‌امان ایدی. سن بونلرك ایچنده بر هیچلکله آچ وخسته اردو بقیه‌سیله وبتون دنیانك موفقیتسزلکیله محکوم عطالت ایدك. برچوق مدت بیهوده یره دیدکدك.

لانیق، لسانك یابس، یومروقلرکی صیقمش، آیاغه قالقمش بکا باغیریبوردك :
— سعاد بك، خداعلیم، بوزوالّلی یوز باشی کوزمك اوکنده شهید اولدی. بوکا طیانلمز! قانی بهاسنه حرمنه ویریلن یوزیکرمی یدی بچق غروش معاشنی ویرمه ین رزیل حیرسزلر بوکون کوزمزك اوکنده آتلر، عربه لر، رتبه لر، نشانلر ایچنده حرمتلر، تعظیملر، صداقتلر، دها بیلمم نه لر هپ بو آدملره، اوت هپ بو آدملره..
آرتق آغلایوردك.. اوشهید محترمك سفیل حرمنی دوشونه رك، اونك یأس وحرمانی حس ایده رك آغلایوردق. سنده عسکر قلبندن باشقه حساس، رقیق، سهولتله قابل انکسار بر قلب دها واردر. سن بو قلب رقیق وحساسکله انسانیتك ظالم اللرده ایکلمه سنه طیانه ماز قیریلیر، آغلارسك. فقط عسکر قلبکله، اصل قلبکله حقیقی بر وطن پرور کسیلیر، اوکولکه سنك آلتنده جنت نهان اولان قهرمان، عادل قلیجکی چکر، بو خائنلری، با خصوص بو ایتام شهدایی ایکله تن خائنلری بر آنده محو ایتمك ایسترسك، بیلیرم.
برصباح ینه پاسیانس کاغدلری طاغنیق، سن پریشان ومتفکر دوشونیوردك.
— هایدی، دیدم، آتلرمزه بینه لم، بر آز کزمکه چیقالم. سن بکا باقه رق دوداقلرك غایت مرارت انکیز وکدر آلود بر خنده ترسیم ایتدی.
— بن، دیدك، بوکون اولمك ایسته یورم. ایکی هفته دنبری کیجه وکوندوز اوغراشه رق سکاده کچنده اوقودیغم بشنجی اردونك تنظیم وتنسیقی وتعلیم وتربیه سی حقنده کی مفصل راپورمی دون اردو مشیری جواد پاشایه ویردم. لطفاً اوته سنی بریسنی کوزدن کچیردی.
— ماشاالله، دیدی، سز نه کوزل یازی یازییورسکز بك افندی...
بر اردو مشیرینك، غیور بر وطن پرور ارکان حرب قائممقامنك مهم بر راپورینه قارشو کوستردیکی بوتوجه والتفاته، بولاقیدی یه کونلرجه لعنت خوان اولمشیدق دکلمی ؟
کونلر هپ بویله یأس ومصیبتلر ایله کچیور، هرکون یکی بر حادثه، یکی بر ظالملك ایشیده رك حیات وکائناتدن نفرت ایدییوردق.

بشیکلریمز ومزارلریمز سنك آغاج وطاشلرکدن یاپیلان أی معزز وطن!
لکن ادوار ضعف وغفلتدن طولایی، بونجه ییللردر کمال شفقتله بسلدیکك، سقط قوللرك آره‌سنده طاشیه‌رق بویوتدیکك بو اولادیکه دارلمه! اونلرك، سنك ایچون دوکدکلری طفلانه کوز یاشلری آرتق دیندی. اونلر بویودیلر! کنج، دینج، کورپوز جسور ارککلر اولدیلر ... شمدیدن صوکره سنك راحتك، سنك سعادتك یولنده بوتون وارلقلری، قلبلری، وجدانلری، دماغلریله چالیشه‌جقلر. سنی اك صحیح الوجود بر کنج حالنه کتیره‌جکلر. سکا قارشی اولان بورجلرینی شو میلیونلرجه اللر، باشلر، هپ برلکده ایفا ایچون کیجه‌یی کوندوزه قاته‌جقلر دارلمه! دارلمه‌که سنی مادر حقیقیٔ شفقت وصیانت بیلن اولادلریکه اك بیوك تسلی بو اولسون. أی معزز وطن! حضور علویتکده، چوجوقلرینك اللرندن طوتمش، کمال تعظیمله طوران شو میلیونلرجه خلق، ایشته قانون حریتلریله کلمش، سکا عرض صداقت وتقدیم احترام وعبودیت ایدییورلر ...

مصر: **علی سعاد**

آچیق مکتوب

—ارکان حربیهٔ عمومیه رئیسی فریق عزت پاشایه—

طقوز سنه اول شامده صالحیه جاده‌سنده شهدا موقعنده یان یانه ایکی کوچك خانه‌ده اسکان ایتدیکمز زمان سن قائممقام بن ینه بر صحیه مفتشی ایدم. صباح آقشام هرکون برله‌شیر باش باشه، أوت کیمسه اولمقسزین حتی أطرافی‌ده بردفعه تجسس ایتدکدنصکره باش‌باشه نه آغلادیجی شیلر قونوشیرونصل آغلاردق دکلمی؟

بر صباح ینه، سن بیتمز توکنمز «پاسیانس» کاغدلریله پاسیانس آچارکن مکالمه‌مز بر شهید حرمنك یوزیکرمی یدی بچق غروش معاشنك آلتی آیدن بری آله‌مامسندن آچ بلکه‌ده، آه أوت بلکه‌ده ملوث ونامرد انسانلرك سائقهٔ احتیاج ایله ملوث چماشیرلرینی ییقایه‌رق وبلکه‌ده ...... سن آرتق کوزلرك بو-

اولدیکه صباحلره قدر اویومادی؛ مزهر باغچه‌لرکده، شن وشوخ ساحللرکده، ماه آشنا دکزلرکده سنك خفایای لطیفه‌کی کورمك ایچون دولاشدی. اك متروك کوشه‌لرکده بیله ینه خوش بر سکون، فقیرانه فقط پاك وساده بر کسوهٔ طبیعت بولدی. سنی بعض کره شاد وخندان، بعضاً مفتور وکریان کوردی؛ عنفوان بهارکده لباس مکلفك، ازهار وطراوتکله مسحور؛ خزان انحطاطکده پرمژده حالکك فتور بی تابیله مفتور اولدی. فقط هپسنده سنی سودی: سن او قدر کوزلسك که، سنی دشمنلرك بیله سور...

* * *

اك اول سنك مدرسهٔ عرفانکده اوقومغه، سنك یتشدیردیکك ارباب معرفتك رحلهٔ تدریسنده دماغنی تنویره باشلادی. کتابنی اك ابتدا سنك ید بیضای فیض وکرمکدن آلدی: سن اوکا حقایق علومی کتابلرك، استادلرك، قلملرکله تلقین ایدرکن اوده بر کون کلوبده سنك بو کرم وعنایتکه مقابله ولطفکك شکران منتنی ایفا ایده بیلمك حسلریله مستغرق فخر وسرور اولور، سکا اولان عشق ومحبتیله سرمست امید استقبال برحالده سنه‌لرك ناصل کچدیکنی دویمازدی!.

سکا، سنك بوعلو رأفتکه قارشی کفران نعمت ایدنلر، سنی حقیر وبی‌کانه کورنلر، سنی تکریم وتعزیزی حس ایتمه‌مك بختسزلغنه دوچار اولانلر...اوت! او فلاکته دوچار اولانلر قدر بیچاره عجبا وارمیدر ؟

* * *

سن، اسم جلیلکی طاشییان بزلرك قاچ عصرلردنبری بارندیغمز آباء واجدادیمزك اوجاغی، او عصرلرك صاقلادیغی خاطراتك کتابخانهٔ مأثری، نام وشانمزك کتابهٔ نجاتی، وجود ملیمزك شاهدی، جانی، روحیسك! سندن اوزاقلاشه‌رق غریب قالان أجساد، آب حیاتندن چیقمش بالقلر کبی دوچار موت اولسه‌لر چوق دکلدر! یتیملریمزه بابا، اوکسوزلریمزه آنا، خسته‌لریمزه دارشفا، ضعفا وفقرامزه پناه ومأوا اولان سنسك. بزسندن محروم اولورسه‌ق یوزیمزه کیم باقار؟ سن بزم یکانه استنادکاهمز، مدار افتخاریمز، مسندیکتای معنویاتمزسك...

* * *

بو ایشی تعقیب ایچون اولجه برقاچ کره کلوب کیتمش اولان مکتبك مبصری اورادهألنده معاش سندی اولدیغی حالده بوسنده دائر اهمیتلی بر بحثه کیریشمش کبی بر قاچ کشی ایله برابر قونوشیوردی .

درحال یاننه یاقلاشه‌رق :

— خسته ناصل اولدی، دیدم، کاغدی شیمدی چیقدی. آرتق مملکتنه کیدییور .

مخاطبم، معاش سندینه عائدمحاوره‌یی کسمکه راضی اولامیه‌رق ایکی‌لاقیردی آراسنده جان صقینتیسیله، باشندن صاوارجه‌سنه جواب ویردی:

— ها، دیدی، اونی بو کون کومدك .

— ١٠ مایس، ٣١٥ — حسین جاهد

وطنم !.

اے مسعود وبختیار کوزلرم سنك یانکده، سنك اوهیچ برشیئه دکیشیله‌مه‌ین رفاقت نواز شکارکده کچمشدر.

کوزلرم اے اول سنك اومائی ایپکلر، پنبه یالدیزلر ایچنده پارلدایان آسمان صافیکی کوردی: قولاقلرم اے اول سنك ناز پرور نغمهٔ جنان آهنککی ایشتدی، جسمم اے اول سنك ویردیكك شیر مصفای کرمله غدالاندی، آیاقلرم اے اول سنك فیضناك ونظربا شیلر یتشدیرن وکنوز خاطرات اجدادیمزی صاقلایان پاك ومقدس طوپراغك اوزرنده یورودی....

*
* *

طبیعتك روح بشرله اولان معاشقه‌سنی اے اول سنك آهنك رنکین بهارکده بولان روحم، بلبللرك، چیچکلرك، سحرلرك شفقلرکله استیناس، ایدرك، او عالمده بولدیغی صمیمی روحلرله یوکسله یوکسله، سنده کویا جنات عالیاتی آندیره‌جق قدر بویوك بر اقلیم خیالی تماشا ایتدی. سنك دیدار جمالك ایچون زمان

مبرمده زواله يوزطوتمش، آرتق اهميتدن دوشمشدی. يالكز، خسته‌لغك سرعتله سيرينی اجرا ايتديكنی كوسترن سطرلر آجی بر معنی، عنيف بر وضوح كسب ايده‌رك بوغوق برفرياد ايله روحی طيرمالييوردی . بو عذاب أليم ايچنده بيچاره چوجوغی تخيلدن كنديمی منع ايده‌ميوردم. او شيمدی مكتب خسته‌خانه‌سنك دمير قاريوله‌سی اوزرنده، بياض بادانالی چيپلاق ديوارلر آراسنده اولديريجی اوكسوروكلرك قهر حيات سوزيله ايكله‌يه‌رك، صارصيلارق، سرعتله سيرينی اجرا ايدن خسته‌لغك تأثيريله هر كون برپارچه دها أريه‌رك، صولارق اوراده ممات ايله اوغراشيوردی.

زواللی خسته، بعضاً بايغين برحالده ياتاركن قارشيكی ديواره منعطف قالان كوزلركده بر لمعهٔ تحسر كوروليور، نه دوشونيورسك؟ سنه‌لردن بری آرقه‌ده براقديغك باديه‌نك اوخونين غروبلرينی، صاف مهتابلرينی، اويشيل خورمالقلرينی، او پايانسز قوم صحرالرينی‌می تخطر ايديورسك؟ اوراده سوكيلی بربدرك، مشفق بر والده‌ك، معزز همشيره‌لرك، قارداشلرك، دوه‌لرك، قصراقلرك واردی، دكلمی؟ احتمالكه بو خاطره‌لر آراسنده شيمدی پيش خيالكده چوللرك بوتون حرارتلرينی جمع ايتمش قدر ياقيجی، پارلاق برچيفت سياه نظرده سنی اورايه جذب ايديور. احتمالكه بونلرك هيچ بريسی دكل. احتمالكه ساده‌جه او سربست سمالر، او سربست أفقلر، او سربست حياتلر ايچون متحسر اوليورسك. احتمالكه سنی مدنيتك بو قالديريملی سوقاقلری، بو يوكسك ديوارلری صيقيور، بوغيور. فقط، براز دها جسارت، براز دها متانت... ايشته اوفاق بر مشكل قالدی. اوده يقينده بيته‌جك، آرتق باديه‌كه قاووشه‌جقسك...

فی الحقيقه، نا قابل حل كبی كورونن خرجراه مسئله‌سی‌ده بر كره دها مخابره‌دن صوكره تسويه ايدلدی. آرتق هيچ بر مانع قالمامشدی. نهايت بيچاره مملكتنه قاووشه‌جق، كيم بيلير، بلكه اوراده يكی بر حيات بولاجقدی. كاغدلرك آرقه‌سنی براقيوردم. مستعجلاً ألدن چيقارمق ايچون اوغراشدم؛ يازيلوب امضالاندی، اوراقه تسليم ايديلدی. ممنونيتله برنفس آلارق صوفايه چيقدم.

ــ آشيان ــ

ألى الابد بو سؤال عنود وحزن آكين،
ألى الابد یا نه‌جقدر، مقارن ظلمت
بوتون حیاته مقابل، بش آلتی خسته دمت.

ابن السری
— ٢٠ مارت ٣٢٤ — مصطفى نامق

حیات حقیقیه صحنه‌لری:

تبدیل هوا

نه وقت مستعجل بر كاغد چیقارمغه مجبور اولسه‌م زواللی بر طفل بادیه‌نك غربتزده خیال محتضری كوزمك اوكنه كلیر. بر ایكی سنه اولیور؛ بر كون، بیتروب كیتمك اوزره استعجال ایتدیكم اوراق آراسنده بر تبدیل هوا كاغدی دقتمی جلب ایتمشدی. مسوده‌سی ایچون هیچده لزوم اولمادیغی حالده ملفوفلرندن برینه شویله بر كوز كزدیردم، صوكره براقه‌مایه‌رق هپسنی اوقودم. بو، ابتدا مكتب طبیبنك بر راپورندن باشلایوردی. بصره‌لی بر چوجوغك «سل الرئه علتنه دوچار اولمسنه وخسته‌لق سرعتله سیرینی اجرا ایتمكده بولنمسنه مبنی» تبدیل هوا ایچون «بر آن اول مملكتنه اعزامی» لزومندن بحث اولونیوردی. صوكره بو اساس اوزرینه بر تأنی جدیت‌پرورانه ایله آیلرجه سورن بر طاقم معاملات باشلامش، حواله‌لر، دركنارلر، باشقه راپورلر، تذكره‌لر یازیلمش، مخابرات جریان ایتمشدی. اك نهایت، حل اولونامیان بر نقطه قالیوردی: خرجراه. خسته‌نك بصره‌یه قدر اولان خرجر اهنك هانكی بودجه‌دن تسویه ایدیله‌جكی، نره‌دن قارشیلاق بولونه‌جغی تعین ایتمك ایچون بوتون بو اوراق دائره‌دن دائره‌یه دولاشیوردی. وشیمدی یورغوق، نومید بر حالده یازیخانه‌مك اوزرنده دیكله‌نن بو اوراق ایچنده طفل بادیه‌نك بر آن اول مملكتنه اعزامی لزومندن بحث ایدن طبیب راپورلری ألدن أله كزدكجه پیرانمش، صانكه كندیلریله برلكده او لزوم

او حس خائنی صافیتمله مزج ایتدم..
وصولدی یأس ایله بر آنده بر چیچك قلبم.
فقط غرورمی امداده ایلیوب دعوت؛
صیانت ایتدی بنی برجناح علویت
وشیمدی، شیمدی – حقیقت! – زیاده مسعودم
او غایهٔ أملی چوق یاقنده بن بولدم...
فقط بویوکمش، اوزاقمش.. بأس یوق ایسترسه
سماقدر بویوك اولسون تخیلمله ینه
بولور ومست سعادت اونکله بن یاشارم...
تخیلمله غرورم یاشارسه بن یاشارم.
حیدر پاشا: ٢٦ – مایس – ١٣٢٤
تحسین ناهید

انعکاس استفهام

بو شب، نەدن یوواسز قوشلرك اوماتمدار
آجیقلی نوحەسی واردر لسان شعرمده؟
نەدن شو نامتناهی نجوم آزرده
بوتون أمللرمی غازۀ أمله صارار؟

نەدن امید ایله هر کون دعا ایدن، آچیلان
بو أللرم دوشەرك، أك نهایت، آلچالدی؟
نەدن أفقلرمك اضطراب ممتددی،
زواللی قلبم ایچنده. بو شب ملال افشان؟

نەدن بو کوز یاشی باعث انبساط اولسون،
دوداقلرمده فجاعتله سرپیلن قمرك
خیوط نالشی قلبمده ضیزلایوب اویوسون؟

یازاردم عشقمه دائر نشیده بر آهنك.
و آقشام اوستی کونش بر بویوك قیزیل فانوس
لطافتیله افول ایلەیجه مست حظوظ
اوزاقده داغلره بر سیس یاواش یاواش یاپیلیر..
اوکمده سطح صفا بر سکوت ورؤیادر.
سماده مائی، بیاض بربریله مست ومذاب..
قاپار سکونت أشیایه بر منکشه نقاب.
بولاجورد بچه آلتنده لیلك ازهاری
برر برر آچیلیر. هپ‌نکاه سحاری،
ملائکك، بو شعاعلر صانیر، باقاردم بن؛
لیاله قارشی بو حسلر دوغاردی قلبمدن.
قمر بو بلدهٔ شعرك نهان آلهه‌سیدر؛
یکانه منبع شعرم او نورلی جبهه‌سیدر.
قمر؛ او یأسمی تنویر ایچون چیقار هر شب
زواللی روحمه الهام ایدردی شعر ذهب.
قمر؛ أفقده‌کی بربلدهٔ امیده کیدن
ضیالی بر یول آچار بحره زر چیچکلردن؛
خیالی و فکرمی راه أملده سوق ایده‌رك
یاشاتدی بنده أمل، عشق، شعر، وفاء آهنك..

§

تخیلم او زمانلر لطیف ودلبردی؛
فقط سفالت سودامی آکلادم شیمدی.
نجوم، قمر، و چیچکدن تشکل أیلیه‌رك
وجود بولان او کوزل غایهٔ أمل دیه‌رك

ستاره‌لرده‌كى أنظار شعر روحانى
اونك عكوس نكاهيدى روحمه صانكه...
مانوليا رنكنى بر پنبه كلله مزج ايده‌رك
او انجه چهره‌يه وير دمدى برشفقدن رنك...
دهان صافى كوچوك تازه برقرانفيلدى!...
بنم بو سوسله‌ديكم غايهٔ خياليدى.
و بن بو غايهٔ آمالى ايليوب تعقيب
شباب صافمى عشقيله ايلدم تذهيب.

§

بو حالده، بويله خيالات شعر وعشق ايله بن
ياواش‌ياواش بويويوب اون طقوز ياشنده ايكن،
اونك جمالنه برخيلى نغمه‌لر يازدم...
محيط وبلدهٔ أشعار بنم كوزل وطنم
بو حس عشقمى علويتيله پرورده
ايدوب محاسنى سرپمشدى دائما اوكمه:
دكيزكه روحمه بر معبد تحسسدى!...
سحر زمانى كولركن أفقلرك اوستى
بوتون دكيزلره ألماسلى بر شعر يازيلير؛
پاريلدايان أفق اوستنده برملك واردر،
اونك عكوس جماليله غشى اولان دريا
آچاردى روحمه بك انجه حسلى بر رؤيا.
كونش چيقنجه أفقدن ضيالى صاچلرله
اوسطح نائمه ايشلردى برشعر كويا..
او شعر صافى اوقوردم، و بعض سوسله‌يه‌رك

سویملی، اینجه و نازك بو غایهٔ آمال
آچاردی شعر ایله روحمده برصباح وصال.

§

اون اوچ یاشنده هنوز یوقکن، اشتغالاتم
رومان، شعر وتخیلدی... پك چوق آلداندم!...
«قساویه»دن، دوماپر»دن بش آلتی جلد اوقودم؛
بو حسله بن شاتولر قهرمانی اولمشدم...
تخیلاً؛ او زمان سوکیلمله الفت ایچون
سرین ضیالری آلتنده آیلی بر کیجه‌نك
جسیم بر قایا اوستنده مرتفع، عالی
بر وجی جنلره مأوا اولان بوقصره خفی
کیروبده سوکیلمی بر دقیقه‌جق کورمك
امید ایدوب دولاشیردم جواری، تتره‌یه‌رك.

§

هنوز یاشم؛ دها اون درتدی شاعر اولمشدم..
نه صاچمه‌لر، هذیانلر، نه نکته‌لر بولدم (!؟)..
یازار، یازار، و دالاردم؛ تخیلم او زمان
ـ کوچوکلکمده کوروب خوشجه بولدیغم ـ خندان
بر اینجه چهره‌یی تزیینه صرف حس ایده‌رك
بویوردی بویله خیالمده بر سویملی ملك..
وایشته فکر وخیالمده سوسله‌نوب بویوین
بو اینجه چهره‌یه بر اعتنای شعر ایله بن
سیاه، ایپك کبی صاچلرله بوقله‌لر قویدم؛
اوزون وکولکه‌لی کیرپیکلرنده شعر اوقودم...

بن

مخیله‌م او مصاللرله هپ دولاردی بنم؛
دیمك تخیله ارثاده مستعد فکرم.
وبویله پك کوچوجك کن، تخیلاً، بویودم؛
مصاللرمده‌کی بر قهرمانه دونمشدم!..
اویونلرمده خیالمدی دائما رهبر:
«زواللی سوکیلمی قاف داغنده‌کی دیولر
«قاپوب او بلدهٔ مجهوله دوغرو کیتمشدی...
«— مزاد مالندن آلنمش — قلنجله بن شیمدی
«دیوك سراینه کیتمش، وغوغا ایتمشدم......»
بو درلو قورقولی شیلردی أك بویوك ذوقم.

§

بر آز دها بویودم، اون یاشنده وار یوقکن
مقدماتنی کوستردی شعر روح أفکن؛
زمان زمان داله‌رق ماهتابی سیر ایتدم.
دکیز کنارینه کیتمکدی أك بویوك ذوقم...
کوزم بو شعر محیطاته غش اولوب داله‌رق
قالیردم اویله ساعتلرجه مست ومستغرق!..
هنوز او یاشده شعر باشلایوردی تأثیره
زواللی روحمه صارمشدی پنبه بر هاله.

ینه بو دورهٔ عمرمده باشلییوب سودا
تهیجاتی نمایاندی روح صافمده...
ناصل؟!. بو حسی تمامیله آکلامازدم بن؛
درین، سیاه کیجه‌لر کهکشان ایچنده کولن

کوزنده قطرهٔ زرین احتساس و هوس
او کیزلی سینه‌یی صارصاردی بر منکشه نفس
زر خیال ایله پرورده ناشنیده، طری
شکوفه‌لرله اورولمشدی زلف لیل آری.
کولن دوداقلری ظلمتده قاکلی بر کلدی
وکوزلرم اونی کورمکله آشنا بولدی.

بلیرسین ای کولن آسوده روح وچهره قادین
لیال وحدت وغربتده بکله‌نن سندك

احمد هاشم

بن

ـ رفیقهٔ محرومم نواره خانم افندی‌یه ـ

بوشب؛ بو خستهٔ سودا، بومنکسر، بو ألیم
حیات حسمی تحلیله صرف فکر ایتدم..
درین و نامتناهی سمایه قارشی بوتون
کدرلرمله، فلاکتلرمله مست حزن؛
خیاله وقف وجود ایتدیکم شبابمی بن
زهرلی، صیتمه‌لی بر حس ایچنده مضطرباً
لیاله قارشی دوشوندم... بو یکرمی بر سنه‌لك
شباب ایچنده نه یاپدم؟ نیچون بوکون مهلك
براضطراب ایله بر اختیاره دوندم بن؟!..
هنوز بش آلتی یاشنده دادیمله سودنه‌مدن
بر عاشقك مهیج و قهرمانانه
حیات عشقنه عائد فسانه دیکلرده

تناقص، مبهمیت، بر تضاد لجهٔ ظلمت
خروش ایتمکده ادراك عمومیسندن اعصارك.
درین بر عجز رنکین تفلسدر بو اسرارك
تفحصکاری کنهیله مالامال اولان حکمت.

بو نفی آباد روح اولمش فنا بنیاد مظلمده
ترصدکاه روحمدر بر آتی بقا هیأت
طوغارکن فکر استقبالمه برعالم جنت
بویوك برحشر روحانی غروب ایلرخیالمده.

سن ای داهی اعظم سویله خاك اسفل واسمر
اولورکن دائما پامال استحقار انسانی
نهان ایلرمی آغوشنده پایانسز درینلکلر،

که کوکلردنده یوکسك، روح انجمدنده نورانی.
اوت محو اولسون، انسان دوشمه سین نسیانه که خاکه
تعالیلر سزادر نور خلقت سنج ادراکه.

فائق عالی

پری حریت

ایدوب سرائر أبعادی جابجا تاراج
کوروندی دست امیدمده بر مکوکب تاج
ظلام لیلهده مرئیدی راه زرکاری
واولدی هر شیه بر رعشهٔ ضیا ساری.
قزل و کولکه‌لی قیوریتیلرده کیزلنمش
او حسن مسکری صارمشدی لرزهٔ خواهش؛

نەدر قبروکفن، ماتملر، افغانلر، قاراکلقلر؟
نیچین بونلر، بوهیچلکلرله اولمق رهرولاهوت؟

بشر محو اولسون، امادوشمه سین نسیانکه خاکه،
علو روحه لایق برمکوکب موکب مائی
که کوکدن نقش ایدر دوشنده مخلوقات نامرئی

کوتورسون لاتنا هیتسرای عرش افلاکه.
دکل بر نعش هرمیت، بر استقبال آفلدر
نه آکلارطوپراق آندن، کتلهٔ بی حس وغافلدر.

بم ذی روح وجامد، پست وبالا، حاضروغائب
بو عالملردە جویا اولدیغم ماضیسز استقبال
محیط ظلمتکدن روحه أیلر برسلام ایصال؛
أوت روحم دیبورکه اولمك استقباله طوغمقدر.

طوغار کهوارهٔ آتی یی، آتیدن اومولودك
ایدر بالای مهدکدن کذار اعصار دورادور؛
فقط باد خیالیسیله اولماز مضطرب، مفتور
نچین بر عمرشوقك، بر حیات ماتم آلودك

اولوم لاکن بر استقبال بی آتیمیدر، یوقسه
اواستقباله مطلعمی بر استقبال دیکرده
جهنم نرده، جنت نرده، کچمش روحلر نرده،

اکر فردای انسانیتك انجامی یوقلقسه
نیچین ماضی ازلدن صوکره ایصال سلام ایتسین،
نیچین آتی ابددن روحه ارسال پیام ایتسین؟

اوزاقده بر اوودن چینغراق صداسی کلیر؛
آقین آقین سورولر هپسی عودت ایتمه‌ده‌در.
قویونلری طاغیلان برچوبان کبی طالغین
نه بکلرم یولك اوستنده بویله هر آقشام؟

آرارمیسك بنی بیلمه‌م، خجسته، یاوروم سن،
سنك خیال یتیمکله آغلایورکن بن؟...

سیاه بر کیجه، اورمان سکون ایچنده اویور،
جناح مظلمی آلتنده بر کوچوك خانه.
یوقارده، پنجره‌دن خسته بر ضیای فتور
باتار، چیقار، کورونور، صانکه برستارهٔ دور.
قاووشمق ایسته‌یورم بن اودار هجرانه
براق، بنی یتر أی افتراق ملعون، طور!

کوررمیسك بنی رؤیاده بعض یاوروم سن،
سنك خیال یتیمکله اویقوسزکن بن؟..

ح. سیرت

اولوم

سن ای موت، ای رهاکار بشر، ای عدل روحانی
بو کذب آباد سفلیتده الك یوکسك حقیقتسك.
اولور سایه کده هر قلب احتیاجك، منتك، حرصك
تقاضای الیمندن بری، آزاده، مستغنی.

قرینکدر فقط چیرکین صوغوقلقلر، سیاهلقلر.
نه‌در سنك مصلاء، منظر مستکره تابوت؛

واه لکن اوتەده زلزلەلرله ویران
کویجکزلرده کرفتار فتور خسران ،
نه پدرلر الی بو کونده شاشیرمش قالمش،
نه قدر عائله‌لر، حیف، سفیل وعریان!
قهر انقاض اولان امیدینه کریان پدرك
دیکر اولادی‌ده میدان خطرده پویان .
صارصیلیر صارصیلیر ایکلر ایکی‌ده بر طوپراق ،
محشرك هائلهٔ شو رشیدر صانکه عیان .
او وطنداشلره سن مرحمت ایت اللهم،
عون واحسانکه اك چوق بو کون اونلر شایان.

مرحوم
— ۲۳ ایلول ۳۱۵ — اسماعیل صفا

غربتده

اوزاق اوزاق، متوکل یابانجی بر کوبده
کناره شویله آتیلمش، غریب، بی سایه
— که برك وباری پریشان نهال کریانم —
طویولمیور وطویولماز انین هجرانم
آراشدیرر بنی اوکسوز یووامده بی وایه
غریب یاوروم ایله بر خیال پژمرده.

دییوردیمسك «بابا کل کل!» قیزم هر آقشام سن
سنك خیال یتیمکله آغلایورکن بن؟...

کونش باتار، طاغیلیر افقه هپ تخیل شام،
بوتون مناظری تظلیل حزن ایدر ساکن؛

حافظه مدن چکیل ای چهرهٔ موت هائل !
واهمه‌مدن اوزا، ای چاه مخوف مقبر!
نیم ساغر، می نوشینمه سمریز اولما،
خاطره‌ك نشوهٔ صد ساله‌یی اخلاله یتر!

سز چوجوقلر کوالکز، أکلنکز، اوینایکز؛
شو چوجوقلقله کچن دملری فرصت صاییکز؛
قدرینی بیلمك ایچین حالکزك، آتی‌یی
بیلسه‌کز!.. آه فقط شمدی خبیر اولمایکز.
یوواکز ایشته بو أو؛ نقل مکان ایتسه‌کده
شو جواره بوکونی آکمق ایچین اوغرایکز.
شیمدی ساکت طوران اشیا اوزمان نطقه کلیر،
سزده ممکنسه بوخوش خاطره‌یی صاقلایکز.
طاتلی طاتلی آجیلر قلبکزی اوقشایه‌جق،
یاد ماضی ایله خوشدر آزاجق آغلایکز.

بر زمان نه‌یدی؟ أوت، دونکی کبی یادمده؛
بر صفا نشئه‌سی محسوس ایدی فریادمده.
شیمدی برقهقهه بادئ سعال مزعج،
شیمدی برشهق بکا خندهٔ معتادمده.
شیمدی آهنك صفا و لولهٔ اطفالم
آشیان کهن مسعدت آبادمده.
ایسترم شعرمی خند ان شطارت کورمك،
منقلب آهه ترانهم لب انشادمده.
قالمدی ذره قدر أسکی خوداندیشلکم،
شیمدی کورسه‌م یتر آسایشی اولادمده.

بشر، او شیمدی معذب سوروکله‌نن مفلوج،
آدیم آدیم ایده‌جك زروهٔ خلاصه عروج؛
اینان، خلوق، ازلی بر شفادر آلدانمق.

—حصار، ١٣١٩— توفیق فکرت.

تأثر

أسکی عالملرمی یاد ایله تجدید ایدرم؛
حالی ماضی‌یه قاتار، عمرمی تمدید ایدرم.
طوپلار أولادمی، مستغرق و مسحور شغف،
کلبهٔ ماتمی بر طرب عید ایدرم.
بزمك هیأتی ماننده منظومهٔ شمس،
بانك شکرانمی پیوستهٔ ناهید ایدرم.
بیلسه‌کز آه چوجوقلر سزه باقدقجه نه‌لر،
نه‌لر اللهدن ایستر، نه‌لر امید ایدرم.
منظره‌ك بزم صفا زادمی قهر أیله‌مه‌سین،
سنی ای موت شو صبیان ایله تهدید ایدرم.

آه، ای آه یتیمانه‌که بی سود و أثر!
آه، ای حب ابوت‌که هبادر اکثر!
آه، ای فطرت، أیا لهجهٔ سرالاسرار!
آه، ای کنز مطلسم‌در منبای بشر!
آه، ای عشق، أیا صرصر خیزاب انگیز؛
آه، ای حسن أمل پیك وخیالی پیکر!

ادبیات

حیات

— خلوقك دفترندن —

بو کون حیاتی مسلسل بر احتیاج سیاه،
بو کون سعادتی غافل بر اشتیاق تباه،
بو کون تنفسی یورغون، قدید بر سوزو آه
اولان بو جمعیت،
بو کون زهرلرینك قعر نشئه‌سنده یوزن،
بو کون دوغان چوجوغندن ترانه بكلر کن
فغان دویان بشریت، بو نخبهٔ خلقت،

نه‌در بیلیرمیسك اوغلم؟.. اوککده خاره‌له‌ن
شومائی صفحه‌یه باق؛ شیمدی آنسزین سنی بن
طوتوب‌ده فیرلاتیویرسه‌م اونك درینلکنه،
دوشون بر آز نه‌اولور؟ قورقو بیلمسه‌ك‌ده، ینه
تحمل أیله‌یه‌مز، چیرپنیرسك، آغلارسك؛
زواللی قوللرکك حکمی یوق‌که قورتارسین!
اومائی شی سنی یوتدقجه حایقیرر، باغیرر،
فقط خلاص اوله‌مازسك؛ اوموزلرکدن آغیر،
خشین، دمیر ایکی أل متصل ایتوب زده‌لر؛
وچاره یوق اینه‌جکسك ... بو ایشته عمر بشر.

خایر، بوزهرمه سن وارث اولما، اولادم،
یارین، امید ایدیورلرکه، بر کنیشجه آدیم،
بر آتلایش، — نه‌دیورلردی یك‌ده آکلامادم، —
حیاتی قورتاره‌جق.

مندرجات

مؤسسی : ابن السری
مصطفی نامق

مدیری: ابن السری
احمد جودت

Āşiyān

آشیان

أدبی، علمی، آخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در

تاریخ تأسیسی ۱۳۲۶ــ۱۳۲۴

نومرو ۱ ۲۸ آغستوس، ۱۳۲٤

استانبول

محل اداره‌سی: باب عالی جاده‌سنده دائرهٔ مخصوصه

شرکت مرتبیه مطبعه‌سی

۱۳۲٤

